اجتماعیات

مصلح الدين عادل

دارالفنون حقوق اداره مدرسی
اسبق معارف مستشاری

بين الملل اجتماعیات قونغره‌سی
و
انطباعلرم

تورەن : ٩ — ١٦ تشرين‌اول ١٩٢١

برنجی بیك

استانبول ـ مطبعهٔ عامره
١٣٣٨ - ١٣٤١

مؤلفك آثاری

مقایسه‌لی حقوق اداره درسلری	ایكنجی طبع كاملاً صرف ایدلمشدر
اقتصاد درسلری	» » »
معلومات حقوقیه	بشنجی طبع
معلومات اقتصادیه	بشنجی طبع
معلومات اخلاقیه ومدنیه	بشنجی طبع
آلمان حیات عرفانی	اوچنجی طبع
بین‌الملل اجتماعیات قونغره‌سی وانطباعلرم	برنجی طبع

مقدمه

حرب عمومی ، بوتون اجتماعی عقیده‌لری صارصدی . اسکی دنیایی ده کیشمش کوریبوره‌ق، بو، یالکز برچوق مدنیه‌لرك مبدل رماد اولماسندن، جوغرافی حدودلرك تحول ایتمه‌سندن دکل ؛ بلکه ، حقیقتده ، حیاته حاکم اولان اجتماعی واخلاقی دستورلرك اسکی قدرت ونفوذینی غائب ایتمش بولونماسندن متولددر . درت سنه‌لك حرب وتخریبدن صوکرا ، بشریتك واصل اولدیغی منزل تاریخ ، اویله کثیف سیسلرله محاطدرکه ، حربدن صوکراکی واقعه‌لری تدقیق ایتمك ایسته‌ینلری پك بویوك مشکلاته معروض براقمقده‌در . فی‌الحقیقه جریان زمانك ، مدنیت ایچون دوغوراجغنی صحتله کشف وتعیین ایتمك ، ظن ایدلدیکی قدر ، قولای دکلدر . « استقبال ، ذکای بشرك، هنوز اوقوماسنی بیلمه‌دیکی برکتابده یازیلیدر . »

معمافیه بوتون جهان عارفلری ، غربده طوپ سسلرینك صوصدیغی کوندن بری اجتماعی بحرانك اوکنه‌کچه‌بیلمك ایچون، وقایع جاریه‌نك مابعدینی آراشدیرمق، «ماضی»نك یاپراقلری آراسندن کتاب « آتی » یی اوقومق ایسته‌یورلر . یکی بر قرنه ، یکی بر فکر وروح ایله کیره‌بیلمك ایچون ، هریرده زمرهٔ عارفینه سمای فردانك مبهمیتلرینی ازاله ایتمك وظیفه ومسئولیتی اصابت ایتمکده‌در .

ایشته ، علمی مؤتمرلر بو عمومی ومشترك وظیفه‌یی تسهیل ایده‌بیلمك مقصدیله اجتماع ایدییور . مختلف ملت وممکتلره منسوب رجال علمیه وسیاسیه‌دن مرکب اولان بوقونغره‌لر، ماضینك ویردیکی درسلردن ملهم اوله‌رق ، استقبالده تعقیبی ایجاب ایده‌ن یوللری تحری ایتمکده ، ونسل آتی‌یی ، ایکنجی بر حرب عمومینك دهشت وفجاعتندن بحق صیانت ایتمك غایه‌سنی استهداف ایلەمکده‌در .

تاریخ ، بزه ، عمومی حربلری متعاقب تأسیس صلح مقصدیله سیاسی قونغره‌لرك اجتماع ایتدیکنی کوستریبور : تك بردشمنه ، ناپولیونه قارشی متفقاً حرب ایدن بوتون اوروپا دولتلرینك ناپولیونی أزدکدن وخلعه قرار ویردکدن صوکرا، ویانه‌ده عقد ایتدکلری بویوك مؤتمر بوجمله‌دندر . فقط بو سیاسی قونغره، دیکر اسلافی کبی، بین‌الملل اختلافاتك حقیقی سببلرینی کشف ایده‌مه‌مش ، وبالخاصه حقیقی تسویه چاره‌لرینی دوشونه‌مه‌مشدر . دوقسان حکمدار ایله اوتوز بش رئیس حکومتك مرخصلرندن مرکب اولان بوقونغره‌نك،

اوروپانك مقـدراتى حقنـده ويرديكى مهم قرارلر ، يارىم عصر بيله معمر اولهمادن ، ١٨٤٨ اختلاليله تارومار اولدى ..

ماضينك ويرديكى بو درسدن ، بوكونكى سياسى قونغرهلرك بحق ملهم اولهبيلمسنى تأمين ايچون ، اونلره « كيديلهجك يول » ى ، حياتده « اولماسى لازمكلن » ى كوسترمك امليهدركه ، علمى مؤتمرلر بر برينى ولى وتعقيب ايتمكدهدر . واقعـا ، علمى قونغرهلر نافذالاجرا قواعد وضع ايتمز . فقط تثبيت ايتدكارى اسـاسلر وسرد ايلهدكارى تمنيلر ، سـياسى حياتده رجال دولته راهبر اولمقده ؛ مدافعهٔ حقوق امرنده بوعمدهلر الك قوى بر حجت ومسـند تشكيل ايلهمكدهدر . خصوصا ، علمى قونغرهلر ، مسـائلى آفاقى objectif نقطهٔ نظردن تدقيق ايتمك ، ومذاكراتى علنى اولمق دولاييسيله ، سياسى قونغرهلردن زياده حقك مدافعهسنه وحقيقتك تجليسنه مسـاعددر . وجدان انسـانيته انجق بو علمى قونغرهلرك سينهسندن صميميتله خطاب ايتمك امكانى واردر .

بو جهتله علمى قونغرهلر ، هر مدنى ملت ايچون اهميت حياتيهيى حائزدر . على الخصوص « تورهن بين الملل اجتماعيات قونغرهسى » ، « جمعيت اقوام » ك مظاهرتنه مظهر اولديغى واجتماعلرده جمعيت اقوامده برمرخص معرفتيله تمثيل ايلديكى جهتله ، تورهن مؤتمرى ، تمنياتنك هر مملكتده قوتلى معكسلر بولهبيلمسنى تأمين ايلهمشدر .

تورهن اجتماعيات انجمن علميسنك تشبثى وايتاليا حكومتنك مظاهرتيله « تورهن » شهرنده انعقاد ايدن بومؤتمره عثمانلى دارالفنونىده رسماً دعوت ايدلمشـدر . بونكله ، حربدن صوكرا ، بر علمى قونغرهيه ايلك دفعـه اولارق دعوت ايديليوردق . حالبوكه تورهن مؤتمرى ، حربدن صوكرا انعقاد ايدن بين الملل علمى قونغرهلرك التنجيسنى تشكيل ايديوردى . افكار عامهنك « مللر آراسنده فكرى تساند » نامنى ويرديكى وپاتاغونيادن رومانيايه قدر بوتون اقوامك اشتراك ايلهديكى بومؤتمرلردن بزم اوزاق قالمشمزك ، سبيلرى نهاولورسـه اولسون ، ضررلرى ميدانده ايدى . بو جهتله ، دارالفنون بو دعوتى اهميت مخصوصـه ايله قارشـيلامش وحقوق مدرسهسى مجلس مدرسينى ، حقوق اداره مدرسى مصلح الدين عادل ، علم مالى مدرسى حسن تحسين واقتصاد مدرسى مصطفى زهدى بكلرى مرخص اولهرق انتخاب ايلهمشدى . فقط ، مجلس وكلا ، مالى ملاحظهلر دولاييسيله ، بواوچ نامزددن يالكز مصلح الدين عادل بكك اعزامنه قرار ويرمش وعادل بك قونغرهده يرتك توركمرخصى اولهرق اثبات وجود ايلهمشدر .

~~~~~~~~~~
~~~~~~~~~~

قونغره‌نك كشادی

قونغره‌نك كشاد مراسمی ، ۱۹۲۱ تشرین اولنك دوقوزنجی پازار كونی ساعت اونده « قارینیانو » تیاتروسی بناسی داخلنده اجرا قلندی . تیاترو ، مؤتمره اشتراك ایدن اعضانك منسوب اولدقلری دولت بایراقلریله دونادلمش وبومیانده سوكیلی بایراغمزده تموج ایتمكده بولونمشدی . قونغره‌یه یكرمی ایكی دولته منسوب یوز اللی قدر اعضا اشتراك ایله‌مشدی [*] . مرخصلر، قونغره‌یه مخصوص آلتون مادالیه‌لرینی حامل بولونیورلردی . مؤتمر ، ایتالیا اعیانندن اسبق باش‌وكیل « پااولو بوزه‌للی » جنابلرینك نطق افتتاحیسیله كشاد ایدلدی . بوپیر محترم ایتالیانجه اوله‌رق ایراد ایله‌دیكی نطقده ، قونغره‌نك انعقادینی استلزام ایدن اجتماعی فكرلری ومؤتمرده تثبیت ایدیله‌جك علمی اساسلرك صلح ومسالمت عالم ایچون تأمین ایله‌یه‌جكی عظیم منفعتلری ایضاح واعضایه بیان خوش آمدی ایله‌دی .

شهر نامنه شهرامینی موسیو « قاتانه‌ئو » ، حكومت نامنه ماركی « صاناراندا‌قسیو » ، هیأت متشبثه نامنه توره‌ن اجتماعیات انجمن علمیسی رئیسی دارالفنون مدرسلرندن « قوزانتینی » ، جمعیت اقوام نامنه مدرس دوقتور « اوسقار دوهالق » ایراد نطق ایتدكدن صوكرا ، اجنبی مملكتلر مرخصلرینه سوز ویرلدی .

یالكز ـ صیراسیله ـ آلمانیا ، فرانسه ، چه ـ اسلوواقیا ، یوغو ـ اسلاویا ، توركیا ، ارمنستان مرخصلری سوز آلدیلر . هامبورغ دارالفنونی مدرسلرندن « راتكه‌ن » ، قولژ دو فرانس مدرسلرندن « بلونده‌ل » ، پراغ بصیرت اجتماعیه نظارتی اركانندن مدرس « لوقاس » ، بلغراد دارالفنونی مدرسلرندن « نه‌ده‌لقوویچ » دن صوكرا ، صیرا تورك مرخصی مصلح‌الدین عادل بكه كلمشدی . مدرس قوزانتینی ، عادل بكی حضاره « خریطه‌ده كوچولن ، فقط قلبلرده بویوین برملتك اولادی » سوزلریله تقدیم ایتدی .

---

[*] مرخصلرك منسوب اولدقلری دولتلر شونلردر : توركیا ، ایتالیا ، انكلتره ، فرانسه ، آمریقا ، آلمانیا ، ژاپونیا ، چه ـ اسلواقیا ، یوغو ـ اسلاویا ، هوللاندا ، لهستان ، اسپانیا ، پورتكیز ، مجارستان ، اسویچره ، روسیه ، كورجستان ، سیام ، شیلی ، قولومبیا ، یونانستان ، ارمنستان .

تورك مرخصی نطقنده ، حرب عمومینك استلزام ایله‌دیکی عظیم فداکارلقلری تضمین و تلافی ایتمه‌نك ، دواملی بر صلح تأسیس ایله‌مه‌نك بوتون ملتلرجه مشترك بر دلخواه اولدیغنی ، و بوغایه‌یه وصول امرنده بالکز بین‌الملل حقوقده اصلاحات اجرا ایدلمسی دکل ؛ بلکه اجتماعی حیاتده ، مختلف ملتلره منسوب منتسبین علمك و رجال سیاسیه‌نك دها صمیمی بر حس تساندله چالیشماسی لازم کلدیکنی بیان ، و بر مملکتده عارفلر زمره‌سنك افکارعامه اوزرنده‌کی تأثیراتنی ایضاح ایده‌رك بین‌الملل تساند فکرینك انکشافنی تأمین ایچون انعقاد ایدن قونغره‌نك مرتبلرینه و محترم ایتالیان ملتنه تورکلرك و تورك دارالفنوننك حسیات مودتکارانه‌سنی ابلاغ ایله‌دی .

متعاقباً رئیس ورئیس وکیللری انتخاباتی اجرا ایدلدی وشو نتیجه تحصل ایتدی :

فخری رئیسلر :

مستر بالفور (انکلتره) ، موسیو لئون بورژوا (فرانسه) ، ایتالیا ناظرلرندن لوجاتی (ایتالیا) .

فخری رئیس عمومی :

اعیاندن ، پااولو بوزه‌للی (ایتالیا) .

رئیسلر :

پترسبورغ دارالفنونی مدرسلرندن طوبه (روسیه) ، قولژ دوفرانس مدرسلرندن بلونده‌ل (فرانسه) ، جنرال لوئیجی سه‌غاطو (ایتالیا) ، مبعوث قوته‌قاوی (ایتالیا) اعیاندن پیوفوآ (ایتالیا) .

رئیس وکیللری :

موسیو بریانچانینوف (روسیه) ، موسیو قاته‌لانی (ایتالیا) ، مدرس دوزی (ایتالیا)، سیر هار (انکلتره) ، هامبورغ مدرسلرندن راتکن (آلمانیا) ، عثمانلی دارالفنونی مدرسلرندن مصلح‌الدین عادل (تورکیا) ، مدرس نه‌ده‌لتوویچ (یوغو _ اسلاویا)، مبعوث مارقونسینی (ایتالیا) ، مدرس لوقاسی (چه‌اسلوواقیا) ، نوشاتل حقوق مدرسه‌سی رئیسی آندره‌دوماده‌ی (اسویچره) ، مادام به‌رنوقو (ایتالیا) ، رایخشتاغ اعضاسندن مادام آده‌ل‌شرایبر (آلمانیا) ، جنوره حقوق مدرسه‌سی رئیسی توندری (اسویچره)، موسیو دوآلبرتیس (ایتالیا) ، موسیو زوقاره‌للی (ایتالیا) .

قونغره‌نك پروغرامی

قونغره‌ده موضوع بحث اوله‌جق مسائل بش قسمه تفریق وهر قسمه عائد مواد اول‌امرده بر انجمنك نظر تدقیقنه عرض ایدلمش ، بعده انجمنك محصلهٔ مساعیسی هیأت عمومیه‌ده مناقشه اولونمشدر . مؤتمرك دوام ایله‌دیکی ایامك [٩-١٦ تشرین‌اول] درت کونی انجمنلر مذاکراتنه ، ودرت کونی عمومی جلسه‌لره تخصیص ایدلمش واعضایه ایسته‌دیکی انجمنه دوام ایتمك صلاحیتی ویرلمشدر . فقط قونغره‌یه یالکز اوله‌رق اشتراك ایله‌دیکم ایچون ، هربش انجمنك مذاکراتنه اشتراکه مادةً امکان یوقدی . بناءً علیه ، بزی بالنسبه دها چوق علاقه‌دار ایدن موضوعاتی تدقیق ایده‌جك اولان برنجی، ایکنجی وبشنجی انجمنلرك مذاکراتنه اشتراك ایتمکی ترجیح ایله‌دم .

قونغره مذاکراتنده، فرانسز، انکلیز، ایتالیان وآلمان لسانلرندن هر برینك استعمالی قبول ایدلمش ، یالکز دیکر لسانلرله ویریله‌جك مخطره وتقریرلره بر فرانسزجه خلاصه‌نك ربطی اصول اتخاذ اولونمشدر .

پروغرام شوصورتله تنظیم ایدلمشدی :

برنجی قسم :

١ — جمعیت‌اقوام عهدنامه‌سنده اجراسی مقتضی تعدیلات .

٢ — اقلیتلرك حمایه‌سی .

٣ — مستملکات مانداسنك تنظیمی .

٤ — بین‌الملل حقوق خصوصیه‌نك تنسیق .

٥ — بولشه‌ویزم مسئله‌سی .

ایکنجی قسم :

١ — بین‌الملل تجارتك تنسیق وسیاست رسومیه .

٢ — قامبیو مسئله‌سی .

٣ — تخریب اولونان یرلرك انشا واحیاسی وبین‌الملل تساند .

اوچنجی قسم :

١ — یکی تشکیلات عسکریه وملت مسلحه .

٢ — حرب معلوللری وشهدا ایتامی حقنده‌کی تدابیر واحکام .

دردنجی قسم :

١ — مساعی‌یه‌متعلق مسائل:
- ١ — مساعی‌قانونلری وسرمایه ایله سعی آراسنده‌کی مناسبات جدیده .
- ٢ — مساعی حقنده علمی‌تدقیقات.
- ٣ — مساعی عهدنامه‌سنده تعدیلات .

٢ — اجتماعی سیغورطه‌لر .

٣ — مهاجرین مسئله‌سی .

بشنجی قسم :

١ — حربدن صوکراکی اقتصادی ـ اجتماعی مسائلك حلنده قادینك موقعی .

٢ — بین‌الملل حرثی مناسبات .

٣ — حربك تولید ویا تزیید ایله‌دیکی خسته‌لقلره قارشی مجادله .

قونغره‌نك ماحصل مساعیسی

١

جمعیت اقوام عهدنامه‌سنده اجراسی مقتضی تعدیلات

حقیقی صلحك اساسلرینی تثبیته چالیشان برمؤتمرك روزنامهٔ مساعیسنك برنجی ماده‌سنی، «جمعیت اقوام» ك تشکیل ایله‌مسی طبیعی ایدی : حرب عمومی تولید ایتدیکی سفالت وشناعتلر اعتباریله، هرفردك قلبنده شدید برحس غیظ ونفرت اویاندیرمشدر . بوکین وانتقام حسلرینك عمومی و شامل برماهیت کسب‌ایتمش اولماسیدرکه ، هیچ بکله‌نیلمه‌ین برزمانده ، بلکه هیچ امید ایدلمه‌ین برطرفدن یکی بر شرارهٔ حربك انفلاقنی ممکن کوسترمکده ، وبو حریق هائلك خیال دهشتی بوتون متفکرلری درین درین دوشوندیرمکده‌در .

واقعا حرب ، بعض احوالده برضرورتدر : بر ملت افرادینی حزمهٔ واحده حالنده برله‌شدیرن، وطنپرورلك حسلرینی تقویه ایدن ، وبین‌الملل اختلافلری اك سریع وقطعی بر صورتده حل ایدن اودر . مبدأ مصادمه‌دن اعتباراً افراد ملت آراسنده‌کی ضدیت اجتهاد، موقتاً اولسون ، اونوتولور وخصمك هزیمتی بوتون برملتك دلخواه مشترکی اولور. دنیله‌بیلیرکه دوئللو ناصیل ، مسئلهٔ ناموسی حل ایتمك ایچون بوتون اشکال حقوقیه وعدلیه‌دن دها مؤثر برواسطه ایسه ، حرب‌ده اویله‌در . بناءًعلیه حربی، یالکز برطبیعی حادثه کبی دکل ، مفید و ضروری برحادثه اوله‌رق تلقی ایتمك ضروریدر. حتی حربی ، بونك‌ده فوقنده «اجتماعی برخیر» اولمق اوزره قبول ایدنلر نادر دکلدر .

مع‌مافیه، حربك سببلری نه‌قدر قوی اولورسه اولسون، بشریت ایچون حقیقی تکامل مجادله‌ده دکل ، تسانده‌در . اکربین‌الملل تساند فکری ، جهان افکارعمومیه‌سنده شمول پیدا ایده‌ر ، وبو، تأمینات ومؤیدات آلتنه آلنیرسه ، مدنی‌ملتلر آراسنده‌اجتماعی واخلاقی وحدتك حصولی ، ودواملی برصلحك تأسسی ممکن اوله‌بیلیر.

یکی برحربك تحدثنـه مانع اوله‌جق یکانه چاره ، فردك قلبنده یانان حرص وانتقام آتشنك اطفاسنه مؤثر اوله‌بیله‌جك عالم شمول برتشکیلاتك وجودیدر . حرب عمومی ، بوتون ألم وماتملرینه‌رغماً، یالکز مسعود برثمره وجوده کتیرمشدرکه ، اوده ، بین‌الملل حقوقه رعایت فکرینك کیتدکجه دها قوتلی برشمول پیداایتمسی وبوحقوقی اخلال ایدنلری دائرهٔ عداله ارجاع ایده‌بیله‌جـك قدرتی حائز بر جهازك وجودینه عموماً احتیاج حس ایدلمه‌سیدر .

ایشته ، طوپ‌سسلری آراسنده یوکسـه‌لن بر حق وفضیلت سسی ، « ویلسـون » ك جمعیت اقوام تأسیسی حقنده‌کی صدای ارشـادی ، وجدان عامه‌نك بوتحسسلرینه ترجمان اولدیغی ایچون ، بوتون اقوام طرفندن شوق وتهالکله قارشیلاندی .

فی‌الحقیقه ، « جمعیت اقوام فکری » یکی برفکر دکلدر . تاریخ ، بزه ، عصرلردن بری برچوق حکیملرك ، سیاسیلرك بوغایه اطرافنده، بعضاً نظری، بعضاً عملی برطرزده چالیشدقلرینی کوستریور :

غروچیوس، پەن ، آبه‌دوسن‌پیه‌ر، روسو، به‌نتام، قانت هپ بوفکرك مبدعلریدر . صوکرا بعض حکمدارلرك، ازجمله ـ ناظری « سوللی » نك الهامیله ـ دردنجی هانرینك، ودها صوکرا ، حتی برنجی ناپولیونك ـ فقط سه‌نت‌هله‌ن قایالقلری اوزرنده ـ بوتصورك

تطبيقنه ساعی اولدقلرینی کوریيورز . دها صوکرا ، ١٨١٦ ده روسيه ايمپراطوری برنجی آلکساندرك تحديد تسليحاته دائر عمومی دعوتی و ١٨٦٣ ده اوچنجی ناپوليون طرفندن دولتلر آراسنده برائتلاف تأسيسنه معطوف اولان تکليفلری بيليورز .

فقط بوتون بوتصورلر وتشبثلر عملی هيچ برنتيجه ويرميور ، وهربری بروسيله ايله عقامته محکوم اوليوردی . صلح فکرينه دوغری ايلك عملی آديم ١٨٩٩ده آتيله‌بيلمشدر. ـ ناظری « موراويه‌ف » ك الهاميله ـ چار ايکنجی نيقولا ترك تسليحات ايچون عمومی بردعوت‌ياپيور، ويکرمی‌بدی دولت « لاهی » ده برنجی‌صلح قونفرانسنی‌عقد ايديوردی. بوندن صوکرا ، آمريقانك اسبق رئيس جمهوری روزوه‌لتك تشبثيله وبودفعه قرق درت دولتك اشتراکيله،١٩٠٧ ده لاهی ايکنجی صلح قونفرانسنك انعقاد ايتديکنی کوريورز. واقعا هرايکی قونفرانس اختلافات دوليه‌نك حکم معرفتيله حلی، ومحاربات بريه وبحريه‌ده تعقيبی ايجاب‌ايده‌ن مدنی اساسلری تثبيت ايديوردی. فقط هرايکيسی بزه‌دواملی برصلحی مژده‌له‌مش دکلردی. خصوصا، ١٩٠٧ قونفرانسندن دها درت سنه کچمه‌دن ١٩١١ ده تورکيا ـ ايتاليا ، ١٩١٢ ده بالقان حربلرينه ونهايت ١٩١٤ ده حرب عمومی‌يه معروض اولديغمزی دوشونورسه‌ك ، شيمديکی جهازك‌ده، اولکيلر کبی ، قطعی بر ثمره بخش ايده‌جکندن بحق شبهه ايده‌بيليرز .

فی‌الحقيقه درت سنه‌دن‌بری ، جنوره‌ده‌کی محتشم سرايی کنديسنه تختکاه اتخاذ ايدن « جمعيت اقوام » ك شکل حاضری ، قريب برآتی ايچون بشريته دواملی برصلح وعد وتأمين ايده‌مز . بو فکرك مبدعی دکلسه‌بيله، محييسی اولان « ويلسون »، « دولت » ه دائر منتشر براثرنده ديورکه : « مؤسسه‌لر ، اجتماعی مناسبتلر کبی ، تدريجاً تکامل ايدر. ويکی نظريه‌لره کوره دکل، يکی الجا آته کوره اکتساب شکل ايدرلر . » هرشيئه حاکم اولان « زمان » بوجهازی‌ده دها متکامل برحاله قويا جق وانسانيتی‌اريکيچ، قان وآتشدن قورتاراجقدر .

اونوتمايالم که، حقيقت يوريور . حقيقت طوپالدر، آغير يورير ، فقط يورير. «حق» فکرينك « قوت » فکرينه غلبه ايده‌جکی زمان، البته حلول ايده‌جك وحقه‌استناد ايتمه‌ين قوتك « ظلم » اوله‌جغنه بوتون جهان ايمان ايده‌جکدر .

ايشته بوملاحظه‌لردرکه ، علمی مؤتمرلر ، وبين‌الملل براتحاد وجوده کتيره‌ن «جمعيت

اقوامه مظاهر جمعیتلر » جمعیت اقوام جهازینی اصلاح وتعدیل ایتمك واكا جهان شمول برماهیت ویره‌بیلمك ایچون متمادی برغیرتله چالیشیورلر .

قونغره‌ده ، بوفكرلردن ملهم اوله‌رق حقیقی برجمعیت اقوامك نه شرائط آلتنده تأسس ایده‌بیله‌جكنی تدقیق ومناقشه ایتمشدر . بوبابده درمیان اولنان افكار ومطالعاتی، علمی برتصنیفه تبعاً ایضاح ایتمكه چالیشه‌جغز : جمعیت اقوامك حقیقی و فعلی صورتده مؤثراوله‌بیلمسی ایچون، جمعیتی تشكیل ایده‌جك هردولتك تشكیلات داخلیه‌سنك شوعمده‌لره مستند اولماسی ایجاب ایتمكده‌در :

١ : ده‌موقراسی . — بردولت ، خارجی مناسباتنده عدالت اساسلرینه استناد ایده‌بیلمك ایچون ، اول امرده داخلده حقیقی بر ده‌موقراسینك وجودی شرطدر . هردولت ، تشكیلات اساسیه‌سنی ، حاكمیت عامه اساسنه كوره تنظیم ایتملی وبوحاكمیت شكلی دكل ، فعلی اولمالیدر. امور داخلیه‌سنده حق وعدلی تأمین ایده‌مه‌ین برملت، امور خارجیه‌سنده مسالمتپرورانه برسیاست تعقیب ایده‌مز. دولتك موقعی ، بوخصوصده افرادك حیات خصوصیه‌سنه تشبیه اولونابیلیر : انجق حیات خصوصیه‌سی تنقید ومؤاخذه اولو- مایانلردركه ، حیات عمومیه‌ده فعال وخیركار بررول ایفا ایده‌بیلمك ایچون اخلاقی تأمینات كوستره‌بیلیرلر .

دولت تشكیلاتی ، ملتك مسئولیتی اساسنه مستند اولمالیدر . برملتك ، حربدن ، حربك تولید ایله‌دیكی فلاكت و سفالتلردن مسئول اوله‌جغی فكری تأسس ایدرسه ، اوزمان بونوع سركذشتلره كیریشمك ایستمه‌یه‌جكی طبیعیدر. مونتسكیو «روح القوانین»نده: « حكمدارلق فكری حربدر ، استیلادر . جمهوریت فكری ایسه صلح واعتدالدر . » دییور. ویلسون بواساسی تماماً قبول ایتمش اولدیغی ایچون ، هردولتك تشكیلات داخلیه- سنك ده‌موقراسی اساسلرینه مستند اولماسنی ، صلح ایچون اك بویوك ضمان اوله‌رق اعلان ایله‌مشدر . ٢٢ كانون ثانی ٩١٧ تاریخلی بیاننامه‌سنده دییوركه :

« حكومتلر ، بوتون اقتداری ، اداره ایتدكلری ملتك سینه‌سندن آلمادقجه ، هیچ برصلح تأسس ودوام ایده‌مز . »

٢ : حاكمیت . — جمعیت اقوام ایچون ایكنجی شرط ، ملتلرك كندی كندیلرینی اداره ایده‌بیلمه‌سی ، كندی مقدراتنه كندینك حاكم اولماسی وهیچ براجنبی ملتك نفوذ

وحاكميتنه تابع اولماماسيدر . مشهور « قانت » جمعيت اقوام مفكورەسنى تدقيق ايدركن ديبوركه :

« هيچ برمستقل دولت ، بويوك كوچوك ديكر بردولت طرفندن نەارث ، نەمبادله نەده مبايعه صورتيله آلنەماز. حتى فتح حقىده يوقدر . دولت ؛ براراضى ، بركل اموال Patrimoine ، برمال دكلدر. دولت ، برجمعيت انسانيەدركه ، اوكا انجق كندى شخصيتى حكم ايدەبيلير. »

فى الحقيقه بوكونكى نظريات حقوقيەيە كوره ، هيچ بردولت ، ديكر بردولتى كندى سياستنى تعقيبه اجبار ايدەمز. هرملت، كندى سياستنى تعيينده تماميله سربست اولماليدر. تكاملى ايچون تعقيب ايدەجكى طريقى، بالذات انتخاب وتعيين ايدەبيلمەلى ، بوبابده هيچ برتهديد وتضييقه معروض اولماماليدر . انجق بوسايەده ، كوچوك ملتلر ، بويوك ملتلرك يانى باشنده مساوى بر حقله موقع اخذ ايدەبيليرلر.

واقعا سياسى حياتده، امراداره كى قابليتسزلك دولاييسيله برملتك ، ديكر بر دولت طرفندن اداره ايدلمكه محكوميتى بر اساس تاريخى اولەرق قبول ايدلمشدر . ايتاليان اساتذۀ حقوقندن « ويقو » ديبوركه : « كندى كنديني اداره ايتمكى بيلمەين برملت ، ديكرلرى طرفندن اداره ايدلمكه مستحقدر . جهان ، دائما دها عالى فطرتده اولانلر طرفندن اداره ايديلەجكدر . »

بودستورده برشمۀ حقيقت واردر . وتاريخ بوبابده برچوق مثاللرله دولودر . فقط اونوتماماليدركه بوكون ، كندى كنديني اداره ايدەمەين ملتلر نادر ، حتى اندردر . هرطرفده دەموقراسينك تكاملى، ايش باشنه الك قابليتلى كيمسەلرى كتيرمكدەدر . حتى اكثر مستملكەلر ، بوكون كندى كنديني ادارەيه قابليت كوسترمكه باشلامشدر .

٣ : مليت عمدەسى . — حقيقى برجمعيت اقوام ايچون اساسلى بر شرطده مليت عمدەسىدر . هرملت بردولت تشكيل ايتملى ؛ يعنى مختار برعضو سياسى اولماليدر . جمعيت اقوام ، بوتون اقوامى برسلطه آلتنده بولونديراجق برجمعيت عاليه ديمك دكلدر . جمعيت اقوامك غايەسى حرومستقل ملتلر آراسنده براتحاد تأسيس ايتمك ، وبين الملل مناسبات ايچون يكى ضوابط حقوقيه احداث ايلەمكدر. يعنى جمعيت اقوام بر«دولت اقوام »دكل، بر«اتحاد اقوام» اولماليدر .جمعيت اقوام ، براسويچره ، برآمريقا هيأت متحدەسى شكلنده تصور

ایدلمه‌ملیدر . چونکه هیات اتحادیه‌لر ، مشترك منافعك ومشترك بر تاریخك تأثیریله وجود بولمشدر. حال بوکه بوتون اقوام آراسنده بویله نقاط مشترکه بولونماسی ممکن دکلدر .

مع مافیه ملیت عمده‌سی مطلق اوله‌رق قبول ایدیله‌مز . چونکه عصرلردن بری بر آراده یاشایان بعض عرقلروار‌دردکه ، بونلر کل ایچنده اقلیتی تشکیل ایدرلر ، ومستقل بردولت تشکیل ایده‌مزلر . بواقلیتلر ایچون بالکز عرقی ، لسانی وحرثی بر مختاریت طلب ایدلمه‌لیدر .

٤ : مساوات . — حقیقی بر جمعیت اقوامك برمهم‌شرطی‌ده ، هرملتك عین حقوق ووظائفی حائز اولماسی ، ملتلر آراسنده تام بر مساواتك قبول ایدلمسی‌در . اکر جمعیت اقوامده ، نفوس ، وسعت ارضیه ، قدرت مالیه وحربیه اعتباریله بویوك دولتلره دها ممتاز برموقع وفضله حقوق بخش ایدیله‌جك اولورسه ؛ حقیقتده قوتك حقی ، ضعفك حقنه تقدم ایده‌جك ، وصلح برخیال اوله‌جقدر .

ایشته قونغره‌ده ، حقیقی برجمعیت اقوام تأسیس ایده‌بیلمك ایچون مناقشه ایدلمش اولان باشلیجه اساسلر بونلردر . بومناقشاته نظراً جمعیت اقوام حقنده قونغره‌جه متفقاً اتخاذ اولونان مقرراتی عیناً نقل ایدییورم :

« یاشایه‌بیله‌جك بر عضویت اوله‌بیلمسی ایچون جمعیت اقوام عهدنامه‌سنده اجراسی ایجاب ایدن تعدیلات :

« ١ — جمعیت اقوامی تشکیل ایدن عضولر آراسنده دها فضله بر امتزاج وآهنك تأمین ایتمك و (مجلس) ایله (هیأت) آراسنده تهلکه‌لی برایکیلك حصولنه مانع اوله‌بیلمك ایچون ، مجلس وهیأت آراسنده ، مشروطی مملکتلرده قوۀ اجرائیه ایله قوۀ تشریعیه بیننده‌کی مناسبات کبی مناسبات اولمالیدر . بوصورتله (مجلس) ، کندی اعضالرینی انتخاب وقرارلرینی قبول وتصدیق ایده‌جك اولان (هیأت) دن نشأت ایتمه‌لیدر [*] .

---

[*] جمعیت اقوام عهدنامه‌سنك ٣ نجی و ٤ نجی ماده‌لری موجبنجه ، هیأت Assemblée اعضای جمعیتك ممثللرندن متشکلدر . اوقات معینه‌ده واحوالك ایجاب ایتدیردیکی زمانلرده جمعیتك مرکزنده ، یاخود تعیین اولونابیله‌جك دیکر برمحلده اجتماع ایدر . هیأت ، جمعیت اقوامك ساحۀ فعالیتنه داخل اولان ، یاخود صلح عالمه تأثیرایدن کافۀ مسائل حقنده اعطای حکمه صلاحیتداردر . جمعیت اقوامك هر اعضاسی هیأتده اوچدن فضله ممثل بولوندیراماز . و آنجق بر رأیه مالکدر .

« ٢ — جمعیت اقوامه دها فضله برنفوذ وقوت وعالم شمول بر ماهیت ویره‌بیلمك ایچون ، دخول طلبنده بولونان بالعموم مستقل دولتلر ، (بین‌الملل عدالت دیوان دائمیسی) قراریله والك قیصه بر مدت ظرفنده بو یکی تشکیلات بین‌الملليه‌یه قبول ایدلمه‌لی ودیوان مذکورك نظامنامهٔ اساسیسی‌ده بونقطهٔ نظره کوره اکمال اولونمالیدر [**].

« ٣ — (مجلس) و (هیأت) اعضالرینه فضله نفوذ واستقرار ویره‌بیلمك ایچون ، بونلر حکومتلر طرفندن دکل ؛ هیأت تشریعیه‌لر طرفندن ، پارله‌منتونك فسخی حالی مستثنا اولمق شرطیله ، لااقل اوچ سنه مدتله انتخاب ایدلمه‌لیدر . »

*
* *

« قونغره ، وه‌رسای عهدنامه‌سنك ، آتیده‌کی ایکی سببدن ناشی ، جمعیت اقوام فکرینه موافق اولمادیغی قناعتنده‌در :

« ١ — مذکور عهدنامه مستقل حکومتلرك حقوقاً مساواتی اساسنی مخل اوله‌رق دول متشارکه‌یه رجحان بخش ایتمکده‌در .

« ٢ — حربه مراجعت حقنی مشروع قیلمقده‌در .

« جهانی ، نعمت صلح ومسالمتدن نصیبه‌دار ایده‌بیلمك ایچون ، حقوقاً مساوی بالجمله اقوام آراسنده ، قارده‌شلك حقوق ووظائفنی مبین بین‌الملل بر میثاق موجود اولمالیدر .

مجلس Conseil ؛ باشلیجه دول متفقه و متشارکه‌نك و جمعیتك دیکر درت اعضاسنك ممثللرندن مرکبدر . جمعیتك اشبو درت اعضاسی هیأت طرفندن سربستجه وهر ایستدیکی زمانلرده تعیین اولونور . مجلس طرفندن ایلك تعیین واقع اولونجه‌یه قدر بلچیقا ، برەزیلیا ، اسپانیا و یونانستان مرخصلری مجلس اعضاسندندر . مجلس ، ایجاب ایتدکجه ولااقل سنه‌ده بردفعه جمعیتك مرکزنده (جنوره)ده ویا ارائه اولوناجق سائر برمحلده اجتماع ایدر . مجلسده تمثیل ایدلمه‌ین اعضای جمعیتدن هرهانکیسی ، خاصةً کندیسنی علاقه‌دار ایدن بر مسئله مجلسه عرض اولوندیغی زمان ، مجلسه بر ممثل اعزامنه دعوت اولونور . مجلسده تمثیل ایدیلمه‌ین جمعیتك هربراعضاسنك بررأیی وبرممثلی بولونور . مجلس ، جمعیتك ساحهٔ فعالیتنه داخل اولان وصلح عالمه تأثیر ایدن کافهٔ مسائل حقنده اعطای حکمه صلاحیتداردر .

[**] جمعیت اقوام عهدنامه‌سنك ١٤ نجی ماده‌سی موجبنجه ، « بین‌الملل عدالت دیوان دائمیسی » Cour Permanente de Justice Internationale برماهیت بین‌المللیه‌یی حائز اولوب طرفینك کندیسنه تودیع ایده‌جکی کافهٔ اختلافاتی رؤیت ایده‌جك ومجلس ویا هیأت طرفندن کندیسنه حواله اولوناجق هرنوع اختلافات ونقاط حقنده‌ده استشاری مطالعاتی بیان ایلیه‌جکدر .

قاردەشلك مؤسسەلرينك نفوذ معنويسى، جهان افكار عموميەسى اوكندە اوقدر بارز اولمالىدركە، هرملتك هيأت تشريعيەسى، حقوق دولى بحقى مدافعە ايدەبيلەجك بين‌الملل برقوۀ عسكريەنك تشكيلنە مقتضى اولان تخصيصاتى اعطايە موافقت ايدەبيلسين! قونغرە، ايكنجى برحرب عمومينك آشكار اولان تهلكەسنە ـ وبالنتيجە جهان مدنيتك انقراضنە ـ قارشى، بالعموم افكار منورە اربابنك وبين‌الملل مسؤليتلرينى مدرك اولان ملل مختلفە ممثللرينك انظار دقتنى جلب واونلرى بالعموم اقوامك حقوق ووظائفنى تثبيت ايدەجك بر «ميثاق اتحاد Charte d'union»ك مستعجلاً تنظيمە دعوت ايلر.»

٢

اقليتلرك حمايەسى

«اقليتلرك حمايەسى» مسئلەسى، حرب عموميدن صوكرا انعقاد ايدن سياسى، علمى بالعموم مؤتمرلرك روزنامۀ مذاكراتندە مهم بر موقع اشغال ايتمشدر. بوكون، جمعيت اقوامى، بين‌الملل تشريعى هيأتلرى، مظاهرت جمعيتلرى قونفرانسلرينى، مطبوعاتى، مختلف مملكتلرك عالملرينى ورجال سياسيەسنى الك چوق اشغال ايدن بو مسئلە؛ تورەن قونغرەسندەدە مهم مناقشەلرە زمين اولمشدر.

اقليتلر مسئلەسى، يقين زمانلرە قدر يالكز شرقە تعلق ايدن بر مسئلە كبى تلقى ايدلمشدى. فى‌الحقيقە، اوروپاجە شرق قريبدە تعقيب ايديلن مداخلە پوليتيقەسنە مشروعيت ويرمك ايچون، غيرمسلم اقليتلرك، تورك ربقۀ استبدادندن تخليصى فكر انسانيتپروانەسندن بحث ايدلمك معتاد ايدى! ادوارد دريبول، غابريەل مونو، صورەل، واندال كبى غرب مورخلرىدە مسائل شرقيەيى تدقيق ايدەركن، اقليتلر مسئلەسنە تماس ايدن نقاطى هربرى برنقطۀ نظردن، فقط اكثريتلە، حسيات دينيەمزى وعزت نفس مليمزى رنجيدە ايدەجك طرزدە تدقيق ايتمشلردر.

ايشتە دونە قدر برشرق مسئلەسى اولان اقليتلر مسئلەسى، بوكون بين‌الملل برماهيت كسب ايتمشدر. ديكر مملكتلر ايچون حرب عموميە قدر انجق داخلى بر مسئلە اولان وبناءً عليە خارجك مداخلەسى موضوع بحث اولمقسزين حلى لازم كلن بو مسئلە، بالخاصە

معظم آوستريا ايمپراطورلغی پارچالاندقدن صوكرا ، تماماً بر «آوروپا مسئله‌سی» ماهيتنی آلمشدر . بونك سببلری ميدانده‌در :

هرملته، كندی مقدراتنی بالذات اداره ايده‌بيلمك حقنی تأمين ايدن «مليت دستوری»، اقتصادی وجوغرافی وضعيتلرك موانعيله ، اقليتلری باشلی‌باشنه بر «كل» تشكيل ايده‌مه‌ين برلرده، طبيعتيله، قابليت تطبيقيه‌سنی غائب ايتمش، وهريرده اقليتلر وضعيت اجتماعيه‌لرندن شكايته باشلامشدر .

بوكون هرمملكتده «حكومت عوام» شكلی قبول ايدلمش اولماسی جهتيله، بوحكومت بالطبع اكثريت اهالينك يدنده‌در. بناءً عليه اكثريتك دائما اقليتلرك منافعنه مغاير وحقسز برسياست تعقيب ايتمسی ممكندر . بو جهتله اقليتلرك حمايه‌سی ، عموم دولتلری علاقه‌دار ايتمكده‌در. هرمملكت ، آزچوق بواقليت مسئله‌سی قارشيسنده‌در : فرانسه‌ده : آلمانلر ؛ آلمانياده :دانيمارقه‌ليلر، لهلر؛ چه ـ سلواقياده: آلمانلر،روتنلر، لهلر؛ آوستريادە :مجارلر، چكلر؛ مجارستانده: آلمانلر، رومنلر ، خرواتلر ، روتنلر؛ بلچيقاده : آلمانلر ؛ ايتالياده : آلمان واسلاولر ؛ يوغو ـ اسلاوياده : خرواتلر، اسلاملر ، روتنلر، موسويلر، مجارلر ، رومنلر ، ايتاليانلر ؛ رومانياده : مجارلر ، آلمانلر ، اوقراينالیلر ، روسلر ،موسويلر ، توركلر ؛ يونانستانده : توركلر، موسويلر، بولغارلر، رومنلر مهم وغير مهمل برر اقليت تشكيل ايتمكده‌در .

آرتق بر مملكتده اقليتلرك حقوقنی ادعا ايتمسی وبونك ايچون عندالحاجه خارجی بر مرجعه شكايت ايده‌بيلمسی ، برعصيان كبی تلقی ايدلمه‌مكده واقليتلره بخش ايديلن حقوقك ديكر دولتلرجه مراقبه‌سی ، دولتك حاكميتنه مغاير بر مسئله عد ايدلمه‌مكدر . هريرده اقليتلرك تأمينی طلب ايتدكلری حقلرك باشليجه‌لرينی تثبيت ايتمك ممكندر :

١ — بالجمله تبعه‌نك قانون نظرنده مساواتی ؛

٢ — بوتون اهالی‌يه حيات وحريتلرنجه حمايهٔ كامله وسربستجه اجرای آيين حقوقنك تأمينی ؛

٣ — عرقی، دينی ولسانی اقليتلرك ديكر تبعه كبی معامله كورمسی وفعلاً وحقوقاً عين امنيتدن استفاده ايله‌ملری ؛

٤ — محاكم ودوائر حضورنده وسائر امورعامه‌ده وامورخصوصيه‌ده كندی لسانلرينی استعمال ايده بيلملری حق ؛

٥ — عرقی اقلیتلرك معین وكافی درجه‌ده متجانس زمره حالنده یكدیكری یاننده ساكن بولوندقلری یرلرده ، بواقلیتلرك دولت انتظام عمومیسیله قابل تألیف الك واسع برعدم مركزیته نائلیتلری ؛

٦ — لسانی اقلیتلر، اهالینك مهم برنسبتنی تشكیل ایتدیكی دولتلرده بواقلیتلر لساننك بوتون معاملات رسمیه‌ده دولت لساننه متناظر اوله‌رق استعمال اولونماسی ، واقلیتلرك آز نسبتده بولوندقلری مناطقده، اقلیتلر لساننك یالكز رسمی ماهیتی حائز تبلیغاتك عمومنده قوللانیلماسی ؛

٧ — اقلیتلرك مهم نسبتده بولوندقلری یرلرده تحصیلك وبالخاصه تحصیل ابتدائینك كندی آنا لسانلرنده یاپلماسی امرنده كندیلرینه تسهیلات كوسترلمسی ؛

٨ — اقلیتلرك ضررینه اوله‌رق قوانین مخصوصه وضع اولونمامسی و معاهده‌لرده اقلیتلره متعلق مواد احكامنك عاقد دولتلرجه قانون اساسی قوتنده طانمماسی وهیچ برقانون ونظامك بومواده تعارض ویاتقدم ایده‌مه‌مسی ؛

٩ — اقلیتلرك بویوك برنسبتده بولوندیغی شهرومنطقه‌لرده بواقلیتلره دولت ، بلدیه بودجه‌لریله سائر بودجه‌لردن معارف وامور خیریه‌یه خادم اولمق مقصدیله تخصیص اولونه‌بیله‌جك مبالغدن عادلانه برحصه تأمینی .

*
* *

قونغره‌ده ، اقلیتلر مسئله‌سنك بدایهٔ تدقیق ایدلدیكی برنجی انجمنده جریان ایتمش اولان برمناقشه‌یی بورایه قید ایتمك ایسترم . اقلیتلر حقوقی ایچون تأمینات اساسی اطرافنده تعاطیٔ افكار اولوندیغی صیراده ، یونان مرخصی موسیو تریاندا فیلیدیس، شرقده اقلیتلر حقوقنك تأمینی ایچون « سه‌ور » عهد نامه‌سنك تمامیٔ تطبیقی ایجاب ایده‌جكنی ایضاح ایتمش وبوایضاحاته تورك مرخصی شوسوزلرله مقابله ایله‌مشدر :

« قونغره، نظرتدقیقنه عرض اولونان مسائلی، علمی برنقطهٔ نظردن مطالعه ایتمكده‌در. هنوز واضعلرینك هیأت تشریعیه‌لرنجه بیله تصدیق اولونمایان، سیاسی برمعاهده‌نك تثبیت ایله‌دیكی اساسلری ، علمی برر عمده اوله‌رق قبول ایده بیلمك ایچون ، اول امرده او اساسلری الهام ایدن فكرلری ایجه تحلیل ایتمك ایجاب ایده‌ر . حال بوكه ، بو ، برعلمی

مؤتمرك ساحهٔ تدقیقنه داخل اوله‌ماز . مع‌مافیه اقلیتلر حقوقی ایچون ، برمؤیده‌یه احتیاج آشکاردر . وبز ، بولزومی دها قوتله حس ایتمکده‌یز . چونکه بالقان دولتلرنده ساکن تورك عنصرینك حقوق سیاسیه ومدنیه‌سنه حرمت ایدلمه‌مکده‌در . بالخاصه بالقان حربیله تورکیادن آیریلان یرلرده‌کی اسلام اهالینك وضعیتی جداً فجیعدر . بناءً علیه بو أليم حقسزلقلره نهایت ویره‌بیلمك ایچون اقلیتلره تأمینات کوسترلمك لازمدر . فقط ، بو تأمینات هر مملکتده عینی شکلده تجلی ایتملی ودولتك حق سلطنتنی اخلال ایده‌بیله‌جك ماهیتده اولمامالیدر . »

بو نقطهٔ نظر ، بالخاصه ، روس ملی جمعیتی مرخصی موسیو بیریانچانینوف وتوره‌ن دارالفنونی مدرسلرندن مدرس قوترانتینی طرفلرندن‌ده تأیید ایدلمش وقونغره اقلیتلر مسئله‌سی حقنده شو تمنیاتی درمیان ایله‌مشدر :

« عنعنه‌لرینی ، عرقی وحرثی شخصیتلرینی مدرك بولونان ملی اقلیتلرك فکری وتدریسی سربستیٔ انکشافلری وسیاسی ومذهبی حریتلری جمعیت اقوام طرفندن مؤثر برصورتده تأمین ایدلمه‌لیدر .

« اقلیتلره تأمین اولونان حقوقدن دولایی بو اقلیتلرله ، منسوب اولدقلری دولت آراسنده اختلاف ظهورنده ، مذکور اقلیتلر دوغرودن دوغرویه بین‌الملل عدالت دیوان دائمیسنه مراجعت حقنی حائز اولمالی ودیوان مذکورك نظامنامهٔ اساسیسی‌ده بو نقطهٔ نظره توفیق ایدلمه‌لیدر .

« اقلیتلر حقوقنه تجاوز وقوعی تقدیرنده جمعیت اقوامك ناشر افکاری اولان مطبوعات ، بو تجاوزی افکار عمومیه‌یه اعلان ایله‌مه‌لیدر . »

٣

مستملکات ماندا سنك تنظیمی

مدنی ملتلر ، کوندن کونه تزاید ایدن نفوسلرینه محل استحصال حاضرلامق ، صنایع محصوللرینه مخرجلر بولمق ، صنایع داخلیه ایچون الزم اولان مواد ابتدائیه‌یی الك مساعد شرائطله تدارك ایده‌بیلمك فکریله ، درت عصردن بری مستعمره پولتیقه‌سنی تعقیب ایله‌مکده‌در . اون آلتنجی عصرده ، آمریقانك کشفی اوزرینه ، بالخاصه اسپانیوللر وپورتکیزلر طرفندن

تعقیبنه باشلانان سیاست استعماریه، اون سکزنجی عصرك نصف اخیرندن اعتباراً دیگر دولتلرکده بر عمدهٔ سیاسی اولمشدر.

صوك عصر ظرفنده، فعالیت استعماریه‌ده انکلیزلر برنجی موقعی احراز ایله‌مشلردر. انکلیزلر آسیاده هندستان وبیرمانیا، آفریقاده جنوبی آفریقا ومصرده تأسیس حکومت ایتدکلری کبی؛ آمریقاده قانادا هیأت متحده‌سنی وجوده کتیرمشلر، اوقیانوسیاده آوسترالیا و یکی زه‌لاندی اعمار ایتمشلردر. انکلتره‌نك بوکونکی مستملکاتی قدر واسع مستعمرات، تاریخك هیچ بر دوره‌سنده کورلمش دکلدر. بوکون انکلیز مستعمره‌لرینك وسعتی یکرمی دوقوز میلیون کیلومترو مربعی سطحنده ونفوسی اوچ یوز اللی میلیون راده‌سنده‌در. بو اعتبار ایله انکلیز مستملکه‌لری وطن اصلینك وسعت ارضیه‌سنه نسبتله طقسان بش مثل فضله‌در.

انکلتره، مستملکاتنی، هم فتوحات ایله، هم‌ده بوش و صاحبسز اراضی‌یه دوغرو صلحاً و منتظماً حلول ایله توسیع ایله‌مشدر. مستملکاتی ایله طرق مواصله‌یی تأمین وحاکمیت بحریه‌سنی تأیید ایتمك ایچون، بحری طرق جسیمه‌نك کافه‌سنده کچید محللرینی اله کچیرمکی قاعده اتخاذ ایتمش و بو صورتله جبل‌الطارقی، مالطه‌یی، سینغاپوری، مالاقا شبه جزیره‌سنی، عدنی ضبط ایله‌مشدر.

انکلتره، حرب عمومیده‌کی مظفریتنك مهم بر قسمنی مستملکه‌لرینه مدیوندر. فی‌الحقیقه بو حرب، انکلتره‌نك مستعمره‌لریله اولان مناسباتنی تقویه ایتمش وظفر نهائینك احرازنده مستملکه‌لر مادر وطنه بویوك معاونتلر ایفا ایله‌مشدر.

حرب عمومینك کوستردیکی بو نتیجه، دولتلرك انظار دقتنی مستملکه‌لره جلب ایتمش ویکیدن مستعمره‌لره صاحب اولمق حرص واملی عمومیله‌شمشدر. بو جهتله‌درکه، مستعمره مسئله‌سی حربدن صوکرا تدقیق ایدیله‌جك بین‌الملل مسائلك مهملری صیراسنه کچمشدر. جمعیت اقوام عهدنامه‌سی، مستملکه پولتیقه‌سنی «ماندا» نامی آلتنده یکی برشکله بوروندیردیکی ایچون، قونغره‌ده بو مسئله‌یی عینی شکل ونام آلتنده تدقیق ایله‌مشدر. جمعیت اقوام عهدنامه‌سنك ۲۲ ماده‌سنده دینلیورکه: «اصول وقواعد آتیه، مقدما کندیلرینی اداره ایتمش اولان حکومتك قلمرو حکمرانیسندن حربی متعاقب خروج ایتمش اولان ومدنیت حاضره‌نك بالخاصه مشکل بولونان شرائطی داخلنده کندیلرینی اداره‌یه

هنوز مقتدر اولامایان مللواقوامك ساكن اولدقلری مستملكات واراضی حقنده تطبیق اولونور . بو ملل واقوامك سعادت حال وانكشاف و ترقیسی مدنیت ایچون بر وظیفهٔ مقدسه اولدیغندن، بو وظیفه‌نك ایفاسی ایچون عهدنامهٔ حاضره بعض تأمینات درج وادخالی مناسبدر .

« بو اصول وقاعده‌نك حیز فعله ایصالی ایچون احسن تدبیر، ملل واقوام مذكوره‌نك وصایتنی، منابع ثروت وتجارت ویا وضعیت جغرافیه‌لری اعتباریله اشبو مسئولیتی درعهده یه الك مقتدر اولان و بونی قبول خصوصنده اظهار موافقت ایله‌مش اولان ملل مترقیه‌یه تودیع ایله‌مكدن عبارتدر ! ملل مترقیه ، اشبو وصایتی « مانداتر » صفتیله وجمعیت نامنه ایفا ایده‌جكلردر .

« ماهیت وصایت، ملتك درجهٔ ترقیسی وا راضینك موقع جوغرافیسی ایله شرائط اقتصادیه‌سنه و بوكا مشابه سائر بالجمله احواله كوره تخلف ایتمه‌لیدر . مقدما دولت علیه‌یه تابع بولونمش اولان بعض جماعات بر درجهٔ ترقی‌یه واصل اولمشلردر كه، ملل مستقله حالنده موجودیتلری موقتاً تصدیق اولونابیلیر . شوشرطله كه بر مانداترك نصایح ومعاونتی كندیلرینی باشلی باشنه حركته مقتدر اوله‌جقلری زمانه قدر بونلری اداره‌یه رهبر اولسون! مانداترك انتخابی خصوصنده جماعتلرك اولجه آرزولری نظر اعتباره آلنمالیدر .

« ملل سائره‌نك بولوندقلری درجهٔ ترقی ایله بالخاصه وسطی آفریقا اقوامنك درجهٔ ترقیلری؛ اسیر ، اسلحه و كئول تجارتی كبی سوء استعمالاتك منعی صورتیله انتظام عمومینك وحسن اخلاقك محافظه‌سنی كافل اوله‌بیله‌جك تحدیداتدن ماعدا سائر بر كونا تحدیدات اجرا ایدلمكسزین، سربستی وجدان ومذهبك اجراسنی وامور انضباطیه یاخود مدافعهٔ اراضی مستثنا اولدیغی حالده قلاع واستحكامات ویا سائر اس الحركهٔ عسكریه وبحریه تأسیسنك ویرلیلره عسكرلك تعلیمنك منعی متضمن وجمعیتك كذلك اعضای سائره‌سنه مبادلات وتجارت ایچون شرائط متساویه تأمین ایله‌یه‌جك اولان شرائط تحتنده مانداترك اوراده اراضینك اداره‌سنی درعهده ایله‌مسنی مستلزمدر . الحاصل، آفریقانك جنوب غربیسی وجنوبی اوقیانوسیاده كائن بعض جزائر كبی یرلر واردر كه ، اهالیسنك سیركلكی، مساحهٔ سطحیه‌سنك محدودیتی ، مراكز مدنیتدن بعدی ، مانداترك اراضیسنه ملاصق اولماسی ویاخود احوال سائره دولاییسیله، بالاده بیان اولندیغی وجهله، یرلی اهالینك نفعنه بر طاقم تأمینات اعطاسی

قیداحترازیسی تحتنده اوله‌رق، مانداترك اجزای متممهٔ اراضیسندن بولونیور ایمش کبی آنجق مانداترك قوانینی موجبنجه اداره اولونابیلیر! هرحالده مانداترك، اداره‌سنی درعهده ایتمش اولدیغی اراضی حقنده مجلسه هرسنه برراپور اعطا ایتمسی لازم کلیر. مانداترك درجهٔ حکم ونفوذی ایله، طرفندن اجرا ایدیله‌جك مراقبه ویا اداره حقنده اعضای جمعیت آراسنده اولجه برمقاوله‌نامه موجود دکلسه، مجلس طرفندن بونقاط حقنده بالخاصه اعطای حکم وقرار ایدیله‌جکدر.

« مانداترك هرسنه ویره‌جکی راپورلری اخذ وتدقیق ایله‌مك، وصایتلوك ایفاسنه متداثر بالجمله مسائل حقنده مجلسه رأی بیان ایتمك وظیفه‌سیله مکلف دائمی بر قومیسیون تشکیل ایدیله‌جکدر. »

*
* *

قونغره، مستملکات مانداسی حقنده شو تمنیلری بیان ایله‌مشدر:

« مستملکه مانداسی تشکیلاتنه، جمعیت اقوامك دوغرودن دوغرویه مراقبه‌سی آلتنده بولونان موقت ماهیتی حائز برمؤسسه نظریله باقیلمق ایجاب ایتدیکندن:

« ١ — مستملکه‌جی رولنی ایفا ایده‌بیله‌جك هرملت بواثر تمدینه اشتراك ایتمه‌لیدر.

« ٢ — ماندا‌تر دولتك مستملکه‌دن اخراج اولونان مواد ابتدائیه اوزرنده هیچ برحق انحصاری اولمامیلیدر.

« ٣ — رشدسیاسی واجتماعیسنی اثبات ایدن مستملکه‌لر، مختاریت احراز ایتمه‌لی ومرخصلری واسطه‌سیله دوغرودن دوغرویه جمعیت اقوامه داخل اوله‌بیلمه‌لیدر. »

*
* *

« قونغره، بروکسل وپارسده انعقاد ایدن « عرق‌اسود Pan - Noir » قونغره‌سی طرفندن اعلان اولونان اساسلره اطلاع کسب ایتدیکی جهتله تمنیات آتیه‌یی سرد ایلر:

« ١ — عرق ورنکی نه‌اولورسه اولسون هرمدنی‌انسان حقوقاً مساوی طانمالیدر.

« ٢ — اهالی محلیه‌نك؛ حقیقةً وصمیماً سعادت حاللرینی موجب اولان برسیاسته مستند اولمادقجه طلب ایتدکلری حقوقك جریانی تأمین ایتملی وکندیلرینی تدریجاً مدنی

برحیاته و سیاسی براستقلاله ایصال ایتمك ایچون تطبیق اولونان اساسات مدنیه‌یه توافق ایتدکجه مذهب واعتقادلرینه ومؤسسات ملیه‌لرینه حرمت اولونمالیدر .

« ٣ — أراضی‌یه تصرف ، سعی وعمل ثمراتندن استفاده ایتمك ومساعی ساحه‌سنده اوروپالیلرله مساوی معامله‌یه تابع اوله‌بیلمك ایچون اداری تعدیلات اجرا ایدلمه‌لیدر .

« ٤ — محلی اهالی ایچون اخلاقی ومسلکی تدریسات تنظیم وتعاون وبصیرت اجتماعیه تشکیلاتی توسیع واکمال ایدلمه‌لیدر .

« ٥ — مدنی حیاتده کری قالمش ملتلرك حمایه و تکامللرینه متعلق مسائلله اشتغال ایتمك اوزره جمعیت اقوام نزدنده بین‌الملل برانجمن علمی تشکیل ایتملی وعینی زمانده بالخاصه یرلی عمله‌نك حمایه‌سنه وحقلرینك مدافعه‌سنه متعلق خصوصات ایله مشغول اولمق اوزره برده « بین‌الملل مساعی قلمی » احداث ایدلمه‌لیدر . »

٤

بین‌الملل حقوق خصوصیه‌نك تنسیقی

بین‌الملل متقابل برامنیت واعتماد تأسیس ایده‌بیلمك ایچون، حلی ایجاب ایدن مسائلدن بری‌ده حقوق خصوصیهٔ دولك تنسیقی‌در. فردك، اجنبی برمملکتده، کندی وطننده حائز اولدیغی حقوق مدنیه‌یه عیناً مالکیتی ، بین‌الملل تساندك ضروری بر نتیجه‌سی کبی تلقی ایدلمکده‌در. بو اعتبار ایله، مختلف مملکتلرك قوانین خصوصیه‌سی آراسنده‌کی تضادك ازاله‌سی ایله بو قوانینك عینی اساسلره کوره تنظیم وتعدیلی، خیلی زماندن بری حقوق شناسلری اشغال ایدن برمسئله‌در. بومقصدله اکثر مدنی مملکتلرده علمی جمعیتلر تشکیل ایدلمش وبو جمعیتلر بالخاصه « وجائب » حقنده هرمملکتده قبوله شایان قانونلر تنظیمی ومحاکم اجنبیه‌دن صادر اولان اعلاماتك تنفیذ واجراسی حقنده‌کی قواعدك توحیدی غایه‌لرینی استهداف ایله‌مشدر.

بین‌الملل حقوق خصوصیه‌نك تنسیقی حقنده جریان ایدن مذاکراتدن تحصل ایدن نتیجه، بو حقوق آراسنده عینیت تأمیننك نه‌ممکن، نه مفید اولدیغی‌در. فی‌الحقیقه قانونلر؛

هر ملتك عنعنات واحتياجاتنه، استعداد وقابليتنه كوره تنظيم ايدلمش اولمق اعتباريله، بر زمانده برملت ايچون پك موافق وعادل اولان قانونك، عيني زمانده ديكر برقوم ايچون بو وصفلري حائز اولامامسي طبيعيدر. بالخاصه ارث، نكاح، وصايت كبي عائله مناسباتنه تعلق ايدن قوانين آراسنده عينيت حصولنه چاليشمق دوغرو اولهماز. بناءً عليه آرزو ايديله‌جك نقطه، مختلف مملكتلر موضوعات حقوقيه‌سنك استناد ايله‌ديكي اساسلري آز چوق يكديكرينه تقريب ايتمك، وبالخاصه مدني وتجاري ساحه‌ده يرلي‌يه بخش ايديلان حقوقي، اجانبه‌ده تشميل ايله‌مكدر .

قونغره‌ده، بين‌الملل حقوق خصوصيه‌نك تنسيقي مسئله‌سنك مذاكره‌سي اثناسنده توركمرخصي، قاپيتولاسيونلر دولاييسيله شرقده موجود اولان وضعيت استثنائيه‌يي ايضاح ايتمش و «عهود عتيقه‌نك دوامي ، اجتماعي عدالت وتساند فكرلريله قابل تأليف اولماديغي وملتك حقوق حكمرانيسني دوغرودن دوغرويه اخلال ايله‌ديكي جهتله بونلرك الغاسي الزم بولونديغي» حقنده تمنياتده بولونماسني تكليف ايله‌مشدر . قاپيتولاسيونلر مسئله‌سنك تدقيقي، سياسي نتيجه‌لر توليد ايده‌بيله‌جكي ملاحظه‌سيله بومسئله‌نك مناقشه‌سندن اجتناب ايدلمش وبين‌الملل حقوق خصوصيه‌نك تنسيقي حقنده شو مقررات اتخاذ اولونمشدر :

« هر فردك ، اجنبي بر مملكتده ، كندي وطننده حائز اولديغي حقوق مدنيه‌يه عيناً مظهر اوله بيلمسني ؛ وقوانين خصوصيه‌نك احداث ايتديكي قيودانك بين‌الملل تسانده مقتضي اولان اشتراك حقوق ومنافعه منافي اوله‌مامسني تأمين ايتمك ايچون :

« احوال شخصيه‌يه متعلق قوانين ايله حقوق مدنيه وتجاريه وخاصةً قوانين اجتماعيه‌يه متدائر موادده بين‌الملل مقاولات تنظيم وعقد ايدلمسي ضمننده، جمعيت اقوام بالعموم ملتلر نزدنده تشبثات اجرا ايتمه‌لي وبو مقاولاتك ، مختلف قوانين خصوصيه آراسنده‌كي تضادلري ازاله ايده بيله‌جك مشترك اساسات حقوقيه‌دن ملهم اولماسني تأمين ايله‌مه‌ليدر .

« بو ائتلافلرك عقدينه انتظاراً وبو فكرك حقيقت ساحه‌سنده تجليسني تسهيل ايتمك ايچون، قونغره : ۱- بالعموم مدني ملتلر حكامنك، اختلافاتك حل وحسمنده انتظام عامه‌يي اخلال ايتمه‌دكجه، حكم واجتهادلرنده، فردك حريتنه واحوال مدنيه وشخصيه‌سنه حرمت فكرندن ملهم اولمالريني تمني ايلر. ۲- اختلافاتك حل وحسمنده، تنفيذ واجرا ايديله‌جكي مملكتك آسايشني مخل اولمامق شرطيله ومقاوله ايدنلرك تابعيتي ومحل مقاوله

نظر دقته آلنمقسزین، شروط قانونیه‌سنه توفیقاً عقد ایدلمش اولان بالعموم مقاولات خصوصیه وتجاریه‌یه رعایتی تضمن ایدن مقررات اتخاذ ایدلمسنی بالعموم مدنی ملتلرحکامندن تمنی ایلر. »

٥

بولشه‌ویزم مسئله‌سی

روس انقلاب کبیری، و بو انقلاب عامللرینك مملکتده تطبیق ایتدکلری سیاست اداریه، بوتون اوروپایی تهدید ایتمکده‌در. بو کون غربده شایع وغالب اولان فکر، بولشه‌ویزمك، بروقتلر « میخائیل باقونین » ك تأسیس ایله‌دیکی « حال فوضا Anarchie » دن باشقه برشی اولمادیغی‌در. باقونین، بشریتك حریت مطلقه وکامله دائره‌سنده یاشاماسی ایچون، حقوق حریته مانع عد ایتدیکی بوتون تأسیساته، حکومته، پاره‌متولره، عائله روابطنه، مذهبه، ملکیته شدتله خصمدر. باقونین، بو مؤسسه‌لرك کاملاً ازاله‌سی ایچون مدهش اختلالار ترتیب ایتمش، بلکه اون کره اعدامه محکوم اولمش، روس اصلزاده‌لرندن برضابطدر. نصف عصر اول منفاسی اولان سیبریانك بوزلی چوللرندن — یاپان‌یوروپه‌رك امریقایه قاچمش، وآتشین خطابتیله، هرکسی مقصدینه آلت ایدوب سورو کله‌مش، شیقاغوده قوتلی برآنارشیست جمعیتی تأسیس ایده‌رك قانلی براختلاله سببیت ویرمش وصوکرا فرانسه‌یه کچوب عینی تشکیلاته موفق اولمش وعین‌زمانده ١٨٧١ قومون اختلالنی تشویق واداره ایتمشدر.

باقونین بوندن صوکرا اسویچره‌یه کچه‌رك اوراده بر (آنارشیست مرکز اداره‌سی) وجوده کتیرمش وآنارشیزمی (بین‌الملل) بر شکله صوقمق ایچون اوغراشمشدر. دیکر طرفدن آنارشیزمك فیلسوفی صاییلان مشهور روس پرنسی « قروبوتکین » ده، بومقصد اوغورنده، مملکتنی ترك ایده‌رك سنه‌لرجه انکلتره‌ده یاشامش واختلال فکرلرینی نشر ایله‌مشدر.

ایشته، غربده، بولشه‌ویزمك اصل مؤسسلری و بوکونکی انقلابك معنوی عامللری بو آدملر عد ایدلمکده‌در. روس ملی جمعیتك جمعیت اقوامده ممثلی اولان « بیریانچانینوف » بولشه‌ویزمك ماضیسندن وروس قومنك بولوندیغی وضعیت ألیمه‌دن بحث ایدرکن دیوردی که :

« بولشه‌ویزم براصول سیاست دکل، بردستوراعتقاد اوله‌رق دوشونولورسه برضلالت Aberration در. اکر فعلی اولورسه برجنایت سیاسیه‌در. بولشه‌ویزم، آرا صیرا شدید اختلاجلره، حتی مدهش بحرانلره سببیت ویره‌بیلیر. فقط دواملی برحیاتی اوله‌ماز ! »

قونغره، بولشه‌ویزم حقنده شو قراری ویرمشدر :

« ١ـ روس ملتنك ناقابل توصیف اضطراباتی، بوتون جهان ایچون تخریبکار بر ماهیت عرض ایتدیکنی ؛ ٢ـ « هر ملت لایق اولدیغی حکومته مظهر اولور وداخلی مشکلاتنی بالذات حل ایده‌ر. » طرزنده زبانزد اولان یاکلش قناعتلرك تأثیری آلتنده اوله‌رق، روس فلاکتنك استلزام ایتدیکی مسئولیتلر افکار عمومیه طرفندن کافی درجه‌ده حس ایدلمه‌دیکنی؛ ٣ـ بالعکس، بالعموم مدنی ملتلر آراسنده مجبوری تساند اساسنه توفیقاً، هرملت وهرحکومت ایچون، اراده‌سی دوچار ضعف اولان فلاکتزده برملته کندیسنه اویغون بر تشکیلات وجوده کتیره‌بیلمسنه معاونت ایتمك ایجاب ایله‌یه‌جکنی ملاحظه ایدن قونغره :

« روس مسئله‌سنك، عمومی وبین‌الملل تساند مسئله‌سی اولدیغنی وبولشه‌ویزمك طرز حکومت اعتباریله شایان نفرت واجتماعی بنیه‌ده معیوب وناقابل تحمل بر قرحه تشکیل ایتدیکنی اعلان وظلمه قارشی اجتماعی بنیه‌یی مدافعه حقنده‌کی انسانیت ومدنیت عمده‌لرینه توفیقاً روس مسئله‌سنك پك قیصه برمدت ظرفنده حلنه چالیشلماسنك بالعموم حکومات واقوام ایچون الك مبرم بروظیفه اولدیغنی بیان ایده‌ر .

« قونغره؛ مدنیتی تهدید ایدن وجمعیتك صلحپرور بطرزده تکاملنه مانع اولان ظلم وجبروته مستند هر طرز حکومتی رد وتقبیح ایلر . »

٦

تجارت بین‌الملل وسیاست رسومیه

حرب اثناسنده ، هرمملکتده تجارت وصنایع اموری حکومتك مراقبه‌سنه تابع ایدی. مدافعهٔ ملیه‌یه تعلق ایتدیکی مدتجه طبیعی تلقی ایدیلن بوحادثه‌نك، حربك ختامندن صوکراده عینیله دوامی دوغرو اوله‌مازدی . فقط حکومتلر ، سیاسی واداری ملاحظه‌لرله ، بو مراقبه صلاحیتنی اللرندن قولایجه براقق ایسته‌مه‌مکده ؛ وبوحال ، هرمملکتده ،

ذاتاً كومروك تعرفه‌لرينك تزييديله تأسس ايتمش اولان اصول حمايه‌يى ، برده ادخالات واخراجاتك اشكال وتحديدات مخصوصه‌يه تابع طوتلاسى صورتيله ، حاد بر دوره‌يه اصعاد ايتمكده‌در .

حربدن صوكرا ، « اصول حمايه » جهانك هرطرفنه ساری بر خسته‌لق كبی استيلا ايتمشدر. سربستئ مبادله‌نك مهدی اولان انكلتره بيله ، بو يكی وشديد حركت حمايه‌كاريدن مصون قاله‌مامشدر .

حمايه طرفدارلری ، تجارت بين‌الملله ، آرتق ، تقسيم مساعينك وتساند بين‌المللك برشكلی نظريله باقمايور ؛ بالعكس بونی حيات مبارزه‌سنك برشكلی كبی تلقی ايديورلر . ايمدی ، هرمبارزه‌نك غايه‌سی ، دشمنی كندی طوپراغنده ازمكدن عبارت ايسه ؛ بوراده تجارت بين‌المللك تعبيرسی‌ده ، مملكتك اخراجاتيله ديكر مملكتلری طولديرارق استيلا واونلر طرفندن ادخالات تشبثلرينی منع ايله مملكتی محافظه‌دن عبارت اولمق لازمدر.

ايشته ، بوكون شمول پيدا ايدن حمايه مسئله‌سی بومركزده‌در. واقعا اصول حمايه‌يی محق كوستره‌جك سببلر آز دكلدر . فقط اونك توليد ايله‌ديكی محذورلر قارشيسنده ، بوسببلر قوتنی تماماً غائب ايديور . اصول حمايه اشيا فياتنی فوق‌العاده برصورتده ترفيع ايده‌رك ، بالخاصه فقير خلقك وعمله صنفنك سفالتنه سبب اولمقده‌در . بوكون ، هرمملكتده ميليونلرجه خلق الك ضروری احتياجلرينی تداركدن ، حربده خراب اولان آشيانلرينی انشا واعمار ايتمكدن تماماً عاجز بولونمقده‌در . هرطرفده بر چوق فابريقه‌لر قاپانمش وايشسزلك ، حقيقةً انديشه‌آور برماهيت كسب ايتمشدر .

قونغره ، بو شديد اصول حمايه‌نك بوتون اوروپایی افلاسه دوغرو سوروكله‌ديكی حقنده جهان افكار عموميه‌سنك تنوير ايديله‌رك ، هرطرفده سربستئ مبادله‌يه دوغرو برميلان اويانديرلمسنی تأمل ايتمش وشو قرارلری اتخاذ ايله‌مشدر :

« قونغره ؛ ١ — بين‌الملل اقتصادی تساندك ، اوروپانك يكيدن اعماری واحياسی ايچون شرط اساسی اولديغنی ملاحظه ايتديكی ؛ ٢ — عينی زمانده تدريجا دها واسع برسربستئ مبادله دوره‌سنه واصل اوله‌بيلمك ايچون موقت تدابيرك اتخاذينی موافق بولديغی ؛ ٣ — وحالاً اسكی ويكی دنياده حكمران اولان ويالكز كومروك تعرفه‌لرينك تزييديله دكل ، فقط انجق حال حربده شايان قبول اوله‌بيله‌جك برطاقم اداری تقييدات وموانعك ، حكومتلرك كيفی حركتلريله ، حال صلحده‌ده ابقا ايدلمسی صورتيله مبادلاتك تكاملی احتياج

عمومیسیله تضاد تشکیل ایدن شدید براصول حمایه‌نك قبولی ، بین‌الملل اقتصادی تساندك تأسسی ایچون برمصیبت اولدیغنی نظر دقته آله‌رق تمنیات آتیه‌یی درمیان ایلر :

« اوروپا مدنیتنی تهدید ایله‌ین وضعیت حاضره‌یه لاقید قالەمایان هرمملکتده، پروپاغاندا تشکیلاتی وجوده کتیریله‌رك ، بوتجرد اقتصادی ضلالتنك استلزام ایده‌جکی ناقابل اجتناب وقریب نتایج حقنده افکار عمومیه تنویر ایدلمه‌لیدر . »

*
* *

« قونغره ، مختلف دولتلر آراسنده موجود اولان سؤ تفهم ورقابت اسبابنی ازاله وهیچ دکلسه بونلری تحدید ایتمه‌نك جمعیت اقوامك وظائفی جمله‌سندن اولدیغنی ومذکور سببلردن اك وخیمنك ، بوکون هرمملکتده تظاهر ایدن « شدید اصول حمایه » تمایلندن عبارت بولوندیغنی نظر دقته آله‌رق شو تمنی‌یی سرد ایلر :

« جمعیت اقوام ، نقاط آتیه حقنده بین‌الملل تحقیقات اجراسنه توسل ایتمه‌لیدر :

« ١ — هرطرفده تطبیقنه باشلانان یکی اصول حمایه سیاستنك انکشافی وتأثیراتی وبو سیاستك جهانك اعمار واحیاسی فکرینه درجۀ موافقتی ؛

« ٢ — حربدن اك زیاده مضطرب اولان مملکتلرده طبیعی حالك عودتنی اشکال وتأخیرایتدیکی جهتله، اوراق نقدیه‌سی قیمتدن دوشمش اولان مملکتلر طرفندن ادخالاتك منعنه دائر نشر واعلان اولونان قانونلر ؛

« ٣ — بین‌الملل ائتلافلرله ، قوانین مذکوره‌دن هیچ دکلسه اساسات اقتصادیه‌یه اك زیاده مغایر اولانلرینی فسخ ایده‌بیلمك مقصدیله علاقه‌دار اولان دولتلر آراسنده برقونفرانس عقدی وبو بابده ایجاب ایدن وسائطك احضاری . »

٧

قامبیو مسئله‌سی

قامبیو Change ؛ علی‌العاده برتحویل نقد معامله‌سی دکل ؛ بر بولیچه تجارتی‌در . بویوك بانقه‌لرك جزؤدانلرینه باقه‌جق اولور ایسه‌ك ، بوراده دنیانك هرکوشه‌سنده تأدیه ایدلمك اوزره میلیارلرقیمتنده بیکلرجه بولیچه‌لر کوریرز وبواوراق پك حرارتلی برتجارته موضوع واساس تشکیل ایده‌ر . بانقه‌نك ، ممالك اجنبیه‌یه مال صاتمش اولان تاجرلردن صاتین آلدیغی بو بولیچه‌لر ، ممالك اجنبیه‌دن مال صاتین آلمش اولان تجاره ویریلیر .

وهلهٔ ظن اولونورکه، بو اوراق، محل تأدیه‌ده نه‌قدر آقچه‌تحصیلنه حق بخش ایدییورسه، اوکا مساوی بر مقدار قیمتنده صاتیلیر، آلینیر ویپاسه قیمتی بوندن عبارت اولور. فقط حقیقت حال بویله دکلدر. هرشیدن اول مدیونك امضاسنه ایدیلن اعتمادك آزلغی ایله چوقلغی وزمان تأدیه‌نك آزویا چوق اوزونلغی پولیچه‌نك قیمتنی تحویل ایده‌جك اسبابدندر. حتی اوراقك، ابرازنده تأدیه شرائط واوصافنی تماماً حائز اولدیغی فرض ایدلدیکی تقدیرده دخی، قیمتجه هرزمان برتحول واردر. چونکه بو اوراق‌ده - دیکر اشیا کبی - عرض وطلب قاعده‌سنك اهتزازاتنه تابعدر.

احوال عادیه‌ده قامبیو تحولاتنه، عرض وطلب میخانیزمه‌سندن باشقه اجرای تأثیر ایدن قوتلی برعامل یوقدر. فقط احوال فوق‌العاده‌ده، قامبیو تحولاتی پك بویوکدر. بالخاصه اوراق نقدیه‌سنك قیمتی دوشمش اولان مملکتلرده بوتحول شدتله حس ایدیلیر. حتی بو تقدیرده تحولاتك حدودی اولماز وبو حال بین‌الملل مبادلاتده پك بویوك تشوشاتی موجب اولور.

ایشته احوال حاضرهٔ اقتصادیه، اکثر ممالکده اوراق نقدیه‌نك تداولنی مجبوری قیلدیغی وکاغد پارانك مقداری کوندن کونه تزیید ایدلدیکی جهتله، قامبیو، تجارت بین‌المللی سکته‌لره دوچار ایتمکده‌در. بومحذورك اوکنی آله‌بیلمك امنیه‌سیله قونغره، بعض تدابیری مناقشه ایتمش وشو قرارلری اتخاذ ایله‌مشدر:

« قونغره، قامبیو مسئله‌سنك بین‌الملل حیات تجاریه‌نك اعاده‌سی امرنده اهمیت عظیمه‌یی حائز بولوندیغی؛ ودیکر طرفدن اکثر مملکتلرك، احوال حاضرهٔ اقتصادیه قارشیسنده اوراق نقدیه‌نك مجبوری تداولنی رفع ایتمکه مقتدر اوله‌مدیغنی نظر اعتباره آله‌رق، قامبیو فیئاتی حقنده بعض تدابیر اتخاذ ایدلمسنی تمنی ایلر:

« ١ — مختلف مملکتلر آراسنده مبادلاتی تسهیل ایده‌جك بین‌الملل قره‌دی تشکیلاتی احداث ایده‌بیلمك ایچون جمعیت اقوامك مظاهرتیله بین‌الملل ائتلافلر عقد ایدلمه‌لیدر.

« ٢ — مختلف مملکتلرده اوراق نقدیه اشترا ایدیله‌بیلمسی اسبابی وبین‌الملل یکی واسطهٔ مبادله احداثی بالتدقیق قامبیونك استقرارینی تأمین ایده‌بیله‌جك عملی بر چاره تحری ایتمك اوزره برانجمن مخصوص تشکیل ایدلمه‌لیدر.

« ٣ — قونغره، سیاسی نتایجه دسترس اولمق مقصدیله بالالتزام مقداوی تکثیر

ایدیلن اوراق نقدیه مسئله‌سنی مسارعةً حادهٔ تدقیقدن کچیرمسی حقنده لوندره‌ده انعقاد ایده‌جك مالی قونفرانسك نظر دقتنی جلب ایده‌ر .

« ٤ — دیکر طرفدن قونفره ، نقدك واعتبارك بین‌المللیتی اساسنه مستنداً مالی واقتصادی مشکلاتك حلی حقنده ، کله‌جك قونفره‌نك اجتماعنه قدر اسباب موجبه‌لی برراپور احضار ایتمك اوزره ، کندی اعضاسی میانندن منتخب برقومیسیون انتخاب ایلر .

« ٥ — قونفره ، قامبیو بحرانك تسویه‌سنی تسهیل ایچون ، اعضاسنك ، مختلف مملکتلرده دولتك حیات مالیه‌سی حقنده افکار عمومیه‌یی تنویر امرنده سبق ایده‌جك مساعیسنه ظهیر اوله‌جغنی بیان ایلر .»

٨

تخریب اولونان یرلرك اعماری وبین‌الملل تساند

جمعیت بشریه ، افرادی تکثر ایتمش برعائله‌در . بوعائله‌نك بوتون فردلری آراسنده حقیقی تعاون اولمادیجه دواملی برصلح ممکن اوله‌ماز . بین‌الملل تساند ، براثر شفقت دکل؛ منافع مشترکه فکرینه مستند اجتماعی بروظیفه‌در . هیچ برملت دیکرملتلرك مادی ومعنوی معاونتندن مستغنی برحالده یاشایاماز .

بالخاصه حرب عمومیدن صوکرا ، غالب مغلوب برچوق مملکتلرده باشدن باشه تخریب ایدلمش ، مبدل رماد اولمش شهرلرك ، کویلرك یکیدن انشاسی بالعموم مدنی ملتلره توجه ایدن علوی ومشترك بروظیفه حالنی آلمشدر . انجق بویله عمومی برتسانده درکه سینه‌سنده کین وانتقام تخملری بسله‌ین مناطقده ، یکیدن تأسیس موالاة ممکن اوله‌بیله‌جکدر .

ایشته قونفره ، خراب اولان یرلرك اعماری مسئله‌سنده بوفکرلردن ملهم اولمشدر . بومسئله‌نك مذاکره‌سی اثناسنده بزه تعلق ایدن شایان دقت برحادثه‌یی شورایه قیدواشارت ایتمك ایسته‌یورم :

قونفره‌یه اشتراك ایدن ، ارمنستانك روما سفیری موسیو «واراندیان» اقلیتلر مسئله‌سی حقنده هیأت عمومیه‌یه ویردیکی تقریرده ارمنستانك جانیانه بر پروغرامه توفیقاً تخریب وتقریباً برمیلیون ارمنینك — قادین وچوجوقلرده استثنا ایدلمکسزین — باشی بوزوق عسکر

و تورك اهالی طرفندن قتل و امحا ایدلدیکنی ذکر ایله‌دیکی کبی ، بو تقریری ایضاحاً شو سوزلری‌ده سویله‌مشدر :

« ارمنستانده (تورکیانك ارمنی ساکن اولان ولایتلرنده) تخریب و امحا کیفیتی ، هیچ برسبب عسکری‌یه مستند اولمقسزین ومنحصراً مستقل بر ارمنستان تشکیلنه مانع اولمق فکریله ، حرب زماننده اداره‌یی درعهده ایدن حکومت طرفندن اولجه تثبیت اولونمش برپروغرامه توفیقاً اجرا ایدلمشدر ! بو مظالم یالکز ائتلاف مملکتلرنده و بیطرف ملتلرده دکل، تورکیانك متفقی اولان آلمانیاده بیله برحس نفرت وتقبیح اویاندیرمشدر . ١٩١٥ و١٩١٦ سنه‌لری ظرفنده بوفجایعه مانع اوله‌مایان آلمانیا ، بو حرکات وحشیانه‌یی علناً تقبیح ایتمك ایچون بر وسیله انتهاز ایتمك ایسته‌یوردی : ایشته برقاچ آی اول ، برلین جنایت محکمه‌سی هیأت عدولنك بو مظالمك باشلیجه عاملی اولان طلعت پاشانك قاتلی ارمنی کنجنك برائتنه قرار ویرمسی، آلمانیاده بسله‌نیلن نفرتی بارز برصورتده اثبات ایله‌مشدر .

«برملیون ارمنی، قادین وچوجوقلرده داخل اولدیغی حالده، تهجیر اثناسنده یوللرده باشی بوزوق عسکر واهالی طرفندن برصورت وحشیانه‌ده قتل ایدلدی! ارمنی ولایتلرنده ارمنی قومنك عصرلردن بری تأسیس و احیا ایتدیکی آثار و مبانی نامنه نه وارسه، حیوانات ونباتاته قدر هرشی کاملاً تخریب و امحا اولوندی.. بو مظالمی استلزام ایدن اسبابی تحلیله کیریشمه‌یه‌جکم . نسلاً بعد نسلٍ انتقال ایدن وکوکلری ماضیده اولان برذهنیت مشترکه‌دن بحث ایتمه‌یه‌جکم (!) بونلر نظری اجتماعیاته متعلق مسائلدر . بزایسه بوراده عملی حرکت ایتمك اوزره اجتماع ایتمش بولونیورز . »

بوندن صوکرا موسیو واراندیان ، ارمنی مقدراتنك غرب دولتلرنجه بوس بوتون اهمال ایدلدیکندن ، جمعیت اقوام طرفندن مسئله‌یه لایق اولدیغی درجه عطف اهمیت ایدلمدیکندن شکایت ایتمش و ارمنستانك اعماری ایچون معاونت ایدلمسنی ، جمعیت اقوام نزدنده براعمار قومیسیوننك تشکیلنی، شرقده جریان ایتمش اولان حادثات حقنده تحقیقات اجرا ایدلمسنی طلب ایله‌مشدر .

موسیو واراندیانك مهیج بر لسانله سویله‌دیکی بوسوزلره ، تورك مرخصی اعتدال ومتانتله شو مدافعه‌ده بولونمشدر [*] :

[*] « جیورنادی‌له‌ژیسلاسیون سوسیال » مجموعه‌سی :
جلد ١٠ ، نومرو ٦ ، صحیفه ٢٩٠ ـ ٢٩٢

« تورك ـ ارمنی مسئله‌سنك تدقیقی و بوبابده‌كی مسئولیتلرك تحریسی، علمی برقونغره‌نك صلاحیتی خارجنده‌در. اونكچون بومسئله اطرافنده مناقشه‌یه كیریشمكی موافق بولمایورم. نته‌كیم، دون برباشقه وسیله ایله، آلمان مرخص محترمی مدرس « راتكن » ، اعلان حربك مسئولیتنی محاربلردن برزمره‌یه عطف ایتمك ایسته‌دیكی وقت، هیأت محترمه‌كز، بومسئله‌نك مناقشه‌سی مؤتمرك صلاحیتی خارجنده اولدیغنه قرار ویرمشدی. وضعیت عینی‌در. مع‌مافیه، ارمنی مرخصی، بویوك و نجیب ملتمه اسنادلرده بولوندیغی ایچون، افاده‌لرینی وثائقله رد وتكذیب واعضای كرامی تنویر ایتمك مجبوریتنده‌یم :

« شرقده جریان ایتمش اولان مؤسف حادثه‌لرك كیملر طرفندن احضار و ایقاع ایدلدیكنه وتوركیانك تمامیت‌ملكیه‌سی وعلی‌العموم توركاهالیسی حقنده ارمنی قومیته‌لری طرفندن اجراایدلمش مظالمه‌دائر رسمی وخصوصی بیكلرجه وثائق جهان افكارعمومیه‌سنه عرض ایدلمشدر. بالخاصه تورك ـ ارمنی مسئله‌سنك ماهیتی حقنده «The Turco Armé-nian Question » عنوانی آلتنده‌انتشار ایدن اثربوبابده تام وعادل برفكر ویرمكه كافیدر. برنسخه‌سنی كتابته تودیع ایله‌دیكم بواثرك مطالعه‌سنی بالخاصه رجا ایلرم. بن، بوراده، هیئت محترمه‌كزی اشغال ایتمه‌مك ایچون وثائق موجوده‌دن یالكز برینی ذكر ایتمكله اكتفا ایده‌جكم : آلتی سنه ارضروم و وان جنرال قونسلوسلقلرنده بولونمش اولان بر روس جنرالی، « جنرال مایه‌وه‌سكی » برراپورنده باقكز، نه‌صورتله ادارهٔ كلام ایدییور :

[شرقده وقت‌وقت ظهورایدن اختلاللرك‌مسئولیتی، دائما توركلره وقسماً تورك حكومتنه توجیه ایدلمكده‌در. حالبوكه، حقیقتده بواختلاللر برتورك تضییقنك عكس‌تأثیری دكلدر. بالعكس، باب‌عالینك خصوصات مذهبیه وملیه‌ده خرستیانلره قارشی تعقیب ایتدیكی غایت واسع برسربستیتنك نتیجه‌سیدر.

[اوروپانك مداخله‌سنی طلب ایتمك و بوسایه‌ده اعلان استقلال ایله‌مك ایچون، هرنه بهاسنه اولورسه اولسون، اختلاللر وجوده كتیرمك، توركیاده ساكن خرستیانلرك غایهٔ آمالیدر. توركلر، یالكز دیكر اقوام اسلامیه آراسنده دكل، آسیای صغرادده ساكن بوتون ملتلر آراسنده‌ده الك ممتاز برعنصر تشكیل ایده‌رلر. روس واوروپا مطبوعاتنك برقسم‌مهمی طرفندن توركلره اسناد اولونان مساوی، اونلرك فطرتلرنده مكنوز دكلدر. حقیقتی اولدیغی كبی سویله‌مك ایجاب ایدرسه، اعتراف ایتمه‌لیدركه، شرقده ظلم ایدنلر مسلمانلر دكل، فقط خرستیانلردر.]

« تورك مرخصی ، حرب حكومتنك سياستنی مدافعه ايتمكی بر لحظه خاطرندن كچيرمه‌مشدر . يالكز شوراسنی سويله‌مك مجبوريتنده‌يم كه ، توركيا ، موجوديتی موضوع بحث اولان مدهش بر حربه كيريشمش ومملكتنك بوتون قواسنی و وسائطنی مظفريتك استحصالنه حصر ايتمش اولديغی بر زمانده ، خارجی دشمنله برلكده حركت ايدن داخلی بر دشمن قارشيسنده بولونمش واويله بر وضعيتده هر حكومتك بلا تردد ياپاجغی بر حركته توسل ، يعنی ارمنيلری حرب منطقه‌سی خارجنه تهجير ايتمكه مجبور اولمشدر . مع‌مافيه تهجير اثناسنده بعض مؤسف وقايعك حادث اولديغنه بالاخره واقف اولان ملت، متاركه‌يی متعاقب متجاسرلرينی پنجهٔ قانونه تسليم ايتمكده تردد ايتمه‌مشدر .

« شرقده جريان ايدن وقايع حقنده تحقيقات اجراسی تكليفنه كلنجه : بوخصوصده بيطرفانه تحقيقات اجراسنی آرزو ايتمه‌يه‌جك بر تك تورك متصور دكلدر. نته‌كيم باب عالينك ١٢ شباط ٩١٩ تاريخنده ائتلاف دولتلرينه ويرديكی مخطره‌ده ، شرقده مؤسف حادثه‌لره ميدان ويرنلرك درجهٔ مسئوليتنی تعيين ايتمك اوزره بيطرف دولتلرك مرخصلرندن مركب بر هيأت تحقيقه‌نك اعزامنی بالذات طلب ايله‌ديكنی هيأت محترمه‌لرينه تخطر ايتديرمك ايسته‌يورم .

«ارمنی مرخصنك، تورك سجيه‌سی وذهنيتی حقنده ايما ايتمك ايسته‌ديكی افاداته كلنجه؛ اوسوزلره فرانسز اديب وتاريخشناسی مشهور « لامارتين »ك لسانيله وشوسوزلرله جواب ويرييورم :

[توركلر بر عرق وملت صفتيله شرق اقوامی آراسنده برنجی مرتبه‌يی وشايان حرمت موقعی احراز ايده‌ر . توركك خصلت قوميه‌سی يوجه و اصيل ، شجاعتی ناقابل تنقيد ، فضائل مدنيه وعائليه‌سی هر بيطرف فكره حرمت و حيرت القا ايده‌جك ماهيتده‌در . توركك نجابتی ناصيه‌سنده منقوشدر . و بوتون حسياتی عاليجنابانه‌در . تورك معتقد ، وديندار، قهرمان وفداكار بر قومدر. تورك عرقی انسانيته شرف ويرن بر عرقدر!] [*]

بو حقيقتلرك غايت صميمی بر طرزده ايضاحی اعضا اوزرنده اوقدر فياض تأثيرلر براقشدی كه ، موسيو واراندياننك ، سوزلريمی كسمك اوزره ويرمكه تشبث ايتديكی ايضاحات ، شدتله رده معروض اولويور ، و « تورك مرخصی مدافعه‌كزه دوام ايديكز!» سوزلری تكرار ايديليوردی .

[*] Lamartine : Solution de la Question d'Orient.

جوابلريمى اكمال ايدنجه ، اجتماعه رياست ايدن فرانسز مدرس محترمى « بلونده‌ل » : « تورك مرخصنك بياناتنى پك حقلى بولديغنى ، تورك قومنك فضيلت اخلاقيه و نجابت عرقيه‌سى تاريخك شهادتيله مثبت اولديغنى ، توركلرك عزت نفسنى رنجيده ايده‌جك تعبيراتك ، علوى حسلردن ماهم اولان بر مؤتمرك مقرراتنده منعكس بوله‌مامسى ايجاب ايتديكنى » سويله‌يه‌رك ، تورك مرخصنك تقريرده‌كى شو : (وحشيانه بر پروغرامه تبعاً تورك عسكرى واهاليسى طرفندن قتل واحيا ايديلان) عباره‌سنك طي حقنده‌كى تكليفنى رأيه وضع ايتمش وتكليف واقع آلقيشلرله قبول ايدلمشدر .

*
* *

تخريب اولونان يرلرك اعمارى حقنده قونغره شو مقرراتى اتخاذ ايله‌مشدر :

« قونغره ، ۱ ـ حرب اثناسنده خراب اولان يرلرك يكيدن انشاسنك بين‌الملل ماهيتده مستعجل بر ايش اولديغنى وتخريب اولونان مملكتلرده امر اعماره مصروف اولان مساعى‌يه ، بين‌الملل وسائط مخصوصه ايله معاونت ومظاهرت ايدلمسى ايجاب ايده‌جكنى ؛

«۲ ـ وبو حركتك يالكز مساعى بحرانى‌ازاله ووسائط استحصاليه‌يى تكميل دكل ، بلكه بو صورتله ، سينه‌سنده كين وانتقام حسلرى بسله‌ين مناطقده بيله تساند تحملرينك عمادار اولماسنه خدمت ايله‌يه‌جكنى نظر دقته آله‌رق :

« ۱ ـ قونغره ، جمعيت‌اقوامك حمايه‌سى آلتنده ، « خراب‌اولان يرلرك اعمارى‌ايچون بين‌الملل بر فه‌ده‌راسيون » وجوده كتيرلمسنى تمنى ايلر .

« ۲ ـ قونغره ، ارمنستانك نفوس ذكورندن نصفندن فضله‌سنك غائب وشهر وكويلرندن بويوك بر قسمنك كاملاً خراب اولديغنى ؛ ومختلف محلره هجرت ايدن يوز بيكلرجه ارمنينك آچلقدن وسارى خسته‌لقلردن تلف اولدقلرينى نظر اعتباره آله‌رق ، جمعيت‌اقوامك ارمنستانك اعمارى مسئله‌سيله مسارعةً اشتغال وارمنيلرك احياسنى تسهيل ايله‌مسى ايچون خراب اولان محلرده تحقيقات اجراسى ضمننده بين‌الملل بر قوميسيونك تشكيلنى جمعيتدن تمنى ايلر . »

۹

يكى تشكيلات عسكريه وملت مسلحه

تشكيلات عسكريه ، ترك وتحديد تسليحات مسئله‌لرى قونغره‌ده اوزون مناقشاته

زمین اولمشدر . « اردو » لرك ، و « تسلیحات » ك شدتله علهنده بولونان مرخصلر بیله مسئله‌یی « بوكون » و « یارین » ایچون باشقه باشقه تدقیق‌ایتمك و آیری آیری حكم‌ویرمك موقعنده قالمشلردر . بوكون ایچون اردولرك لزومنده قناعت عمومیه واردی . اوروپا دولتلرینك سیاسی وضعیتلری اعتباریله ، هردولت ایچون درجهٔ كافیه‌ده قوتلی وهراحتماله كوره حاضرلقلی وبحریكلی بر اردویه مالك اولمق مجبوریتی قبول وتصدیق‌اولونیوردی. یالكز مصارف وخدمت عسكریه‌نك تحدیدی أملی پك عمومی‌ایدی .

فی‌الحقیقه مناقشه ایدیله‌بیله‌جك مسئله ترك تسلیحات دكل ، تحدیدتسلیحات مسئله‌سی ایدی . بومسئله حقنده روس مرخصی‌موسیو بریانچانینوف‌دییوردی‌كه : «ترك تسلیحاتدن بحث ایدییورسكز ، فقط كوریيورم كه هرملت ، حرب بودجه‌لرینك آلتنده سنه‌دن سنه‌یه بر آز دها أزلمكده‌در . هردولت ینه تپه‌دن طیرناغه‌قدر پرسلاحدر . مع‌الاسف مدنیت حربی الآن ضروری بر حال اجتماعی اوله‌رق تلقی ایدییور و انسانلر ، تكاملی الآن سلاحله وطوپله اولچمك ایسته‌یور .

«ژاپونلر» بروقت،بوتون جهان مدنیتك تقدیر وحیرتنی جلب‌ایده‌جك درجه‌ده‌نفیس مصنوعات وجوده كتیریركن ، بز مدنیلر ، اونلره وحشی نظریله باقیوردق . چونكه اونلرك دهاطوپ ، تفنكی، زرهلی قرووازوری یوقدی . وقتاكه ژاپونلر سونكولرینی چیقاردیلر وقیلیچلرینی بیله‌دیلر وایكی مدهش حربده اولا چینلردن، صوكرا روسلردن ایكی میلیونی متجاوز نفوس بشری قیلیچدن كچیردیلر ؛ بو قانلی هنری كورنجه، اونلری وحشیلر عدادندن چیقاردق ، ومدنی حیاتك اك یوجه موقعنه اصعاد ایتدك ! ..

«اوت ، بیلیورم‌كه بوكونكی ترك تسلیحات برخیالدر. فقط بوخیال ، حقیقته انقلابی ممكن اولان بر خیالدر . سز خسته‌لغك « ترك تسلیحات » ولدیغنی ظن ایدییورسكز . حال بوكه « تسلیحات » « مرض » دكل، « عرض » در. اعراضی ازاله‌ایله اوغراشمقدن ایسه، اصل‌مرضی تداوی‌یه چالیشمق دها معقولدر. بوده انجق بین‌الملل اختلافلری‌عدالت دستورلرینه كوره حل ایده‌جك بی‌طرف بر دیوان عالینك تشكیلنه ودیوان قرارلرینك جمعیت اقوام طرفندن تنفیذینه وابسته‌در .

« جمعیت اقوام، بوغایه‌یی تأمین ایده‌جك صورتده تعدیل واصلاح ایدلمه‌لیدر. جمعیت اقوامك بللی باشلی نقیصه‌سی بوتون ملتلری سینه‌سنده جمع ایتمه‌مش اولماسیدر . آمریقا حكومات مجتمعه‌سی بو جمعیته اشتراك ایتمه‌مش ، بویوك كوچوك ملتلردن برقسمی‌ده‌خارج

براقلمشدر. بو سبیله، جمعیت، اختلافات دولیه‌یه حکملك وظیفه‌سنی ایفا ایچون لازم اولان صلاحیتدن و قوهٔ تنفیذیه‌دن محرومدر. اگر جمعیت اقوام جهازی تعدیل اولونورسه تسلیحات حمالری کندیلکندن سکونت بولور وهرملت یالکز ضابطه ایشلری ایچون محتاج اولدیغی درجه‌ده سلاحلانه‌رق فضله قوتلرینی داغیتیر. افندیلر، بن آبدهٔ مدنیتی حرب دیدکاری یالچین قایا اوستنده دکل؛ صلح ومسالمت اوواسنك اورته‌سنده کورمك ایسترم!»

قونغره بومسئله حقنده شو قراری اتخاذ ایتمشدر:

«قونغره؛ ترك تسلیحات، یاخود مصارفات عسکریه‌نك تحدیدی حقنده‌کی پروژه‌لرك اسباب آتیه‌دن ناشی، عملی نتایجه اقتران ایده‌میه‌جکنه قائلدر:

«۱ — مختلف ملتلرك وسائط مدافعه‌لری آراسنده برتوازن وجوده کتیرمه‌نك ناممکن اولماسی.

«۲ — و بوطریقله قویلره قارشی ضعیف دولتلرك مدافعه‌سنی تأمین ایتمه‌نك غیر قابل اولماسی.

«قونغره؛ اقوام آره‌سنده موالاتی تأمین ایدن تشکیلات حقوقیه‌نك امرینه تابع بین الملل برقوهٔ عسکریه احداثی حقنده سریع وعمیق تدقیقات اجراسنك، انسانیتی حربدن صیانت ایچون تعقیبی ایجاب ایدن یکانه عملی چاره اولدیغنه قائلدر.

«کذلك قونغره، حال حاضر ایچون برتدبیر موقت اولمق وعینی زمانده ترك تسلیحات غایه‌سنه واصل اوله‌بیلمك ایچون، هرشیدن اول، هردولتك تشکیلات عسکریه‌سنده اصلاحات اجراسی صورتیله بو فکری قبوله مساعد برمحیط احضار ایتمك لازم اولدیغنی تقدیر وشو تمنیاتی درمیان ایلر:

«۱ — خدمت عسکریه‌دن هیچ دکلسه برسنه تنزیل ایدلمه‌لیدر.

«۲ — قوهٔ عمومیه‌نی، نفوس عمومیه‌نك مقدارینه و مدافعه‌نك ایجاباتنه کوره حد اصغری‌یه تنزیل ایتمه‌لیدر.

«۳ — تشکیلات عسکریه‌یه یاردیم ایده‌بیله‌جك بالعموم مؤسسه‌لری اصلاح ایده‌رك کنجلکك، عسکرلکه تقدم ایدن اصول تربیه‌سنی تکمل ایتدیرمه‌لیدر.

«٤ — تسلیحات بریه کبی؛ تسلیحات بحریه‌یه‌ده عینی اساسلری وعینی تحدیداتی تشمیل ایتمه‌لیدر.»

١٠

حرب معلوللری وشهدا ایتامی

هر یرده ، هر فردك الك قدسی وظیفه‌سی؛ ایچنده دوغدیغی، طوپراقلرینك اوستنده کزدیکی ، آلتنده یاتاجغی، هر کون بویوکلکلرینی کوردیکی، هر ساعت کوزللکلرینی تقدیر ایتدیکی وطننی سومك، اوكا قارشی حیاتنك صوك دقیقه‌سنه‌قدر عرض خدمت ایتمکدر. وطنه قارشی اولان محبت ومربوطیت هیچ برشیله اولچیله‌مز. وطنی‌اوقدر بویوك برحس حرمتله، والده‌مزی سودیکمز کبی، هیچ بر فکر منفعته تابع اولمقسزین ، سوه‌رز .

وطن محبتی، بزه، هرشیدن‌اول اونك محافظهٔ موجودیتی اوغورنده ترك حیات ایدن وطنداشلرك ملته یادکار براقدقلری ایتامنی ؛ حرب میدانلرنده چارپیشیرکن وجودلرینك برعضوینی غائب ایدن یاریم شهیدلری، اونلرك رفاهلرینی، حیات مستقبله‌لرینی دوشونمکی امر ایدر .

اوایتامی وبویاریم شهیدلری، بحق تعزیز وتوقیر ایده‌بیلمك ایچون، اونلره حیاتی اوموزلرینه آتیلمش، سوروکله‌نه‌جك بریوك کبی دکل؛ وجودلرینك جمعیت ایچون لزوملی وشرفلی برخاطره ، سیار وشانلی برآبده اولدیغی فکرینی تسلیم ایتدیرمه‌لیدر.

«رونان» دییورکه: « برملت افرادی، اختیارایتدیکی فداکارلقلر، چکدیکی اضطرابلر وفنالقلر نسبتنده سویشیرلر. ماضیدن انتقال ایتمش برمیراث اذواق ، استقبالده تطبیق ایدیله‌جك تصورات مشترکه، برلکده کدر کورمش، برلکده مسعود اولمش ، برلکده امیدلربسله‌مش‌اولمق، افکارعسکریه‌نك وجوده کتیره‌جکی حدودلردن‌دهاچوق‌مؤثردر.»

بوجهتله ، هرمملکت حرب معلوللرینك و شهدا ایتامنك تأمین رفاهی ایچون اعظمی فداکارلقلر اختیار ایتمکده‌در. بومسئله‌یی؛ شوعلوی حسلردن ملهم‌اوله‌رق تدقیق ایله‌مش اولان قونغره مقررات آتیه‌یی اتخاذ ایله‌مشدر :

« قونغره، حربه اشتراك ایتمش اولان بوتون ملتلرك ، آتیده‌کی اساسلر دائره‌سنده حرکت ایتمسنی، کندیلری ایچون برشرف وناموس بورجی عد ایلر:

١ — معلولین عسکریه‌نك، درجهٔ معلولیتلرینه کوره ، کندیلری وعائله‌لری ایچون اویغون بر معاشه مظهریتی ،

۲ — عسکری تقاعد معاشنك، بومعاشی بر ایراد اولەرق کتیرەبیلەجك بر سرمایه حالنه افراغی ،

۳ — قضالره قارشی عملەیه تأمین اولونان سیغورطه و تضمینات اساسنك حرب معلوللرینەده عیناً تطبیقی ،

٤ — تقاعد وایتام وارامل معاشی تخصیصی حقندەکی معاملات قرطاسیەنك صوك درجه بسیط برشکله افراغی وبونکچون خصوصی براصول تحقیقیه احداثی ،

٥ — شهدا ایتامنك حمایەسی وتحصیلی ایچون موجود اولان - کرك دولته ، کرك ولایاته عائد - بالعموم مؤسسەلر آراسنده بر تساند وارتباط تأسیس وبومؤسسەلرك اك فعال وماهراللره تودیعی وبوخصوص ایچون خاصةً قادینلرك فعالیتدن استفاده ایدلمسی.»

۱۱

مساعی‌یه متعلق مسائل

حرب عمومی ، ارباب مساعینك افق نظرینی ومدعیاتنی پك زیاده توسیع ایتمشدر . هریرده ظفرك استحصالی ایچون اختیار ایدیلن فداکارلقلرده عملەنك بویوك بر حصەسی بولونمق ، وحربك بار مصائبی اك زیاده مستخدمینك وایشجیلرك اوموزلرینه یوکلەنمش اولمق اعتباریله ، طوپ سسلرینك صوصدیغی کوندن بری عمله مسائلی بوتون دولتلری شدتله علاقەدار ایتمش و بربین‌الملل مساعی تشکیلاتی وجوده کتیرلمسنه مجبوریت حس ایدلمشدر .

ابتداءً ورسای معاهدەسنك اون‌جنجی قسمنده اعلان اولنان ومتعاقباً دیکر معاهداتدەده برقسم مخصوص اشغال ایدن « مساعی تشکیلاتی » شوغایەلری استهداف ایتمکدەدر :

۱ — هنوز سکز ساعتلك کون ویا قرق ساعتلك هفتەنك قبول اولونمادیغی یرلرده بونلرك قبولی اساسنك استکمالی ؛

۲ — ممکن اولدیغی حالده پازار کونی احتوا ایتمك اوزره اصغری یکرمی‌درت ساعت هفته استراحتنك قبولی ؛

۳ — ایشجی تدارکی وایشسزلکه قارشی مجادله ؛

٤ — اویغون برمعیشته کفایت ایدەجك براجرت تأدیەسنك تحت ضمانه آلنمسی ؛

٥ — ارباب مساعینك عمومی ومسلكی خسته‌لقلرینه وایشدن متولد قضالره قارشی حمایه‌سی ؛

٦ — شیخوخت ومعلولیت تقاعدیه‌لرینك تعیینی ؛

٧ — ممالك اجنبیه‌ده استخدام اولونان ایشجیلرك حمایه ومدافعه‌سی ؛

٨ — سندیقه‌لرك سربستیسی اصولنك قبولی ؛

٩ — تدریسات مسلكیه وفنیه‌نك احداثی ؛

١٠ — چوجوقلرك ، رشیدلرك ، قادینلرك صیانتی ؛

١١ — عینی قیمتده ایش ایچون بلاتفریق جنسیت عینی اجرت تأدیه‌سی اساسی ؛

١٢ — هر مملكتده شرائط مساعی حقنده تنظیم ایدیله‌جك قانونلرك او مملكتده مقیم اولان بوتون ارباب مساعی‌یه سیاناً تطبیقی ؛

١٣ — هر حكومتده ارباب مساعینك حمایه‌سنه عائد قوانین ونظاماتك حسن تطبیقی تامین ومراقبه ایچون ، اعضاسی میانده قادینلرده بولونمق اوزره ، بر هیأت تفتیشیه تشكیلی .

ایشته بو غایه‌لری تأمین ایتمك اوزره «بین‌الملل هیأت دائمه» تشكیل اولونمشدر. جمعیت اقوامك أعضای اصلیه‌سی ، بر عمله پارلمنتوسی ماهیتنده اولان ، بو هیأتك ده اعضای اصلیه‌سندندر . هیأت دائمه « قونفرانس » و « بین‌الملل مساعی اداره‌سی » نامیله ایکی عضودن متشكلدر .

قونفرانس ، جمعیت اقوامه داخل اولان هر دولتك دردر مرخصندن مركبدر . بو درت مرخصدن ایكیسی حكومت طرفندن ودیكر ایكیسی بو حكومتك تابعیتنده ایشجی استخدام ایدن سرمایه‌دارلر ایله ایشجیلر طرفندن انتخاب اولونور . قونفرانس احتیاج حاصل اولدقجه ، فقط لااقل سنه‌ده بر دفعه عقد اجتماع ایدر . اجتماعلر جمعیت اقوامك مركزنده ، یاخود اعضانك ثلثانك اكثریتیله قرارلاشدیریلن هر هانكی بر محلده عقد اولونور . قونفرانس ، بالاده اشارت اولونان غایه‌لری تأمین ایده‌جك تدابیر واساسانی تقریر وتثبیت ایتمك وظیفه‌سیله مكلفدر .

« بین‌الملل مساعی اداره‌سی » ؛ مجلس اداره‌نك نظارتی وبو مجلس طرفندن منتخب بر مدیرك اداره‌سی آلتنده‌در . بو مجلس ، اون ایكیسی حكومتلرینی تمثیل ایدن اعضا ، آلتیسی سرمایه‌دارلری تمثیل ایدن قونفرانس مرخصلری طرفندن منتخب اعضا ، آلتیسی ایشجیلری تمثیل ایدن قونفرانس مرخصلری طرفندن انتخاب ایدیلن اعضا اولمق اوزره

یکرمی‌درت کشیدن مرکبدر . اعضالق مدتی اوچ سنه‌در . بین‌الملل مساعی اداره‌سنك وظیفه‌سی ؛ ایشجیلرك طرز مساعیسی حقنده بین‌الملل وضع اولوناجق نظامانه متعلق معلومات جمع و تلفیق، بالخاصه بین‌الملل مقاولات احکامنجه قونفرانسه عرضی اقتضا ایدن مسائلك تدقیقی ، قونفرانس طرفندن لزوم کوریلن کافهٔ تحقیقاتك اجراسی و قونفرانس روزنامه‌لرینك احضاری خصوصلرندن عبارتدر .

شو ایضاحات، مساعی مسائلنه عطف ایدلمش اولان اهمیتی ارائه‌یه کفایت ایدر قونغره بونقاطی نظر دقته آله‌رق ، بو مسائلی اوچ قسمه تفریق و هربری حقنده آیری آیری قرارلر اتخاذ ایله‌مشدر :

١ — مساعی قانونلری و سعی ایله سرمایه آراسنده‌کی مناسبات

« ١ — وەرسای معاهده‌سنك ١٣ نجی قسمیله اعلان اولونان مساعی عهدنامهٔ بین‌المللی ، بر بین‌الملل پارله‌منتو احداث و عمله‌نك حقوق بین‌الملیه‌سنی بالعموم اقوامك ارادهٔ مشترکه‌سیله تأمین ایتمك صورتیله ، سعی ایله سرمایه آراسنده‌کی مناسباتده یکی بر دور کشاد ایله‌مشدر .

« ٢ — جمعیت اقوام طرفندن تأسیس ایدیلان بین‌الملل مساعی قونفرانسیله، بین‌الملل مساعی اداره‌سی ، جهان افکار عمومیه‌سنده براستنادگاه بوله‌مادیغی تقدیرده تمامیله عقامته محکوم اوله‌جقدر . بناءً علیه صلح و مسالمت و اجتماعی عدالت طرفدارلری ، صنعت، تجارت و زراعت ساحه‌سنده چالیشان ارباب مساعی‌یه ، انسانی و عادل شرائطسی تأمینی مقصدیله « مساعی تشکیلات دائمه‌سی » نك فعالیتنه هریرده مظاهر اولمالیدرلر . »

٢ — سعی حقنده علمی تدقیقات

« قونغره ، علوم اقتصادیه و سیاسیه میاننده ، سعی و عمله و ارباب مساعی‌یه متعلق معلومات فنیه‌یی تلفیق و بونلری منتظم بر اصول تحتنه وضع ایده‌جك بر « علم مساعی » وجوده کتیرلمك صورتیله ، مساعی قانونلرینك احضارنده علمك نفوذینی تأمین ایلمکی ضروری عد ایلر . »

٣ — مساعی عهدنامه‌سنده تعدیلات

« قونغره ؛ ١ ـ جمعیت اقوام طرفندن وجوده کتیریلان (مساعی تشکیلات دائمه‌سی) مؤسسه‌سنك تأمین ایله‌دیکی منافعك الیوم غیر منکر بولوندیغنی؛ ٢ ـ و بو تشکیلاتدن اعظمی

استفاده ایتمك ایچون ، كرك بالذات جمعیت اقوامك فعالیتیله ، كرك جمعیت اعضاسندن اولان هردولتك مساعیٔ مخصوصه‌سیله اونی اكمال وفعالیتنی آهنكدار قیلمه‌نك عدالت اجتماعیه‌نك وصلح جهانك ایجابات مشروعه‌سنه دها زیاده توافق ایده‌جكنی نظر دقته آله‌رق شو تمنیلری سرد ایلر :

« ۱ ـ وه‌رسای معاهده‌سنك مساعی عهدنامهٔ بین‌المللیه متعلق ۳۸۹ نجی ماده‌سی ، مجلسده ، حكومتلرله مستخدمین و عمله طرفندن عینی مقدارده مرخص بولوندیرلماسی اساسنه كوره ؛ و ۲۹۳ نجی ماده‌سی ، اوچ زمره اقلیتلرینك تمثیل ایدیله‌بیلمسنی تأمین ایده‌جك طرزده ؛ و ۴۰۲ نجی ماده‌سی ، متننده مذكور اولان ثلثان اكثریت یرینه اكثریت عادیه‌نك قبولی صورتیله تعدیل ایدلمه‌لیدر .

« ۲ ـ ۴۰۵ نجی ماده ، بعض مملكتلرك ایجابات حقوقیه‌سنه نظراً ، عمومی ماهیتی حائز مقاولاتك الغاسنه دائر اولان پروژه‌لر ، اومملكت حكومتلرینك رسمی راپورلریله مستخدمین وعمله قونفه‌ده‌راسیونلرینك راپورلری تدقیق ایدلدكدن صوكرا قبول وبوتدقیقاتك دائمی برقومیسیون طرفندن اجرا ایدلمسی اساسنه كوره تعدیل اولونمالیدر .

« ۳ ـ ۴۲۲ نجی ماده ، مساعی تشكیلات دائمه‌سنه متعلق تعدیلاتده بین‌الملل مساعی قونفرانسنك اكثریت عادیه‌سی قراریله اجرا اولونابیلمسی اساسنه توفیقاً ، تعدیل اولونمالیدر . »

*
* *

« قونغره ، وه‌رسای معاهده‌سیله تأسیس اولونان « بین‌الملل مساعی تشكیلاتی » نك زراعی مسائلده تدقیقه صلاحیتدار اولدیغنه قانع بولوندیغندن شو تمنی‌یی درمیان ایلر : زراعتده یومی ساعات مساعینك ، مساعیٔ زراعیه‌نك تطبیق ایدلدیكی محللرك شرائط حقوقیه‌سنه كوره تعیین ایدلمسی قید احترازیسی آلتنده اوله‌رق ، سالف‌الذكر مساعی تشكیلاتنده زراعته ، عینی صنایعه بخش ایدلمش اولان موقعی تأمین ایتمه‌لیدر . »

*
* *

« قونغره ، شو تمنیلری‌ده سرد ایلر : مهاجرلرك هجرت وتوطن ایتدیكی الك بویوك مراكزده بولونان ، سفارتلر معیتنه برر « مساعی آتاشه‌سی » مأمور ایدلمه‌لی وبورالرده « مساعی قونسلوسخانه‌لری » تأسیس اولونمالیدر .

« ثانیاً ـ حیات مساعی‌یی مراقبه ایتمك اوزره بین‌الملل بر هیئت تفتیشیه تشكیل ایدلمه‌لیدر .

« ثالثاً – (مساعی عهدنامه‌سنه توفیقاً) بالعموم عمله و مستخدمینه، تطبیقاتده برکونا تحدیده معروض اوله‌مایان برسندیقه حقی مفهومنی تلقین ایده‌بیلمك مقصدیله هرمملکتده سندیقه تشکیلاتنك و بوبابده پروپاغاندا اجراسنك سربستیسنی تأمین ایله‌ملیدر . مع‌مافیه قونغره ؛ بین‌الدول سندیقه تشکیلی حقنك ، هردولتك مأمورین قانونلریله معین اولان قیوده اوراث خلل ایده‌مه‌یه‌جکی قناعتنده‌در . »

۱۲

اجتماعی سیغورطه‌لر

مساعی تشکیلاتنك برمهم غایه‌سی ده ، ارباب مساعی‌یی آتیسندن امین بر وضعه القا ایده‌بیلمکدر. یوم جدید، رزق جدید لکچینن عمله، هرکون، هرساعت حیاتی تهدید ایدن مهالکه قارشی مجهز بولونمغی، معیشتنك تأمین‌ایدلمسنی ایستر. خسته‌لق، وفات، شیخوخت، معلولیت ، قضالر ، استحصالاتك تعطیلی کبی احواله قارشی مجهز اولمایان عمله ویا عائله‌سی ایچون تام برسکون ورفاه قابل اوله‌ماز .

فی‌الحقیقه ، مثلا خسته‌لغه قارشی ، اعمالاتخانه‌لرك حفظ‌الصحه‌یه موافق برطرزده انشاسی وعمله‌نك قواعد صحیه‌یه رعایتی کبی بعض تدابیرك اتخاذی، کافی بر تأمینات تشکیل ایده‌مز. بوتدبیرلر، نه خسته‌لغه، نه‌ده موته بوس‌بوتون مانع اوله‌بیلیر. قضالرك منع‌وقوعی ایچون حکومتجه اتخاذ اولنان تدابیر اداریه ومانعه‌ده تام بر تأمینات اوله‌ماز . اقتصادی بحرانلرده عمله‌نك ایشسز قالماسنه قارشی بلدیه‌لر وخیرپرور جمعیتلر طرفندن کوستریلن اهتمام‌لرده، ایشسزلکدن متولد سفالتی تهوین ایده‌مز. بوتون شو مهالکه قارشی الك جدی تدبیر « اجتماعی سیغورطه » لردر .

بوسیغورطه‌لر، اکر عمله آراسنده « معاونت متقابله شرکتی » صورتنده تشکل ایتمش ایسه عمله‌یی تداوی ایتمکی، فابریقه‌دن آله‌مادیغی یومیه‌نك نصفی درجه‌سنده کندیسنه براجرت ویرمکی ، وفات ایدرسه اونك تجهیز وتکفیننه باقمغی ، عائله‌سنه معاش تخصیص ایله‌مکی ؛ وعلی‌العاده سیغورطه شرکتی ماهیتنده ایسه تضمنات اعطاسنی تعهد ایلر وبونوع سیغورطه‌لرده سیغورطه اجرتنك برقسمی عمله، برقسمی سرمایه‌دار طرفندن تسویه اولونور . آلمانیاده بواصول جاریدر .

سن شیخوخته واصل اولان عمله‌نك حیاتنی وعائله‌سنك معیشتنی تأمین ایدن سیغورطه‌لرده سیغورطه اجرتنك تسویه‌سنده حكومت ویاسرمایه‌دار طرفندن عمله‌یه معاونتده بولونیلیر. آلمانیاده اختیارلغه قارشی سیغورطه مجبوریدر . انكلتره، بوخصوصده مجبوری سیغورطه قبول ایتمه‌مش ، فقط اختیار اولوبده واسطهٔ معیشته مالك اولمایان عمله‌یه تقاعد معاشی باغلانماسی اساسنی قبول ایله‌مشدر. قضالره قارشی سیغورطه‌لرده‌ده اكثر مملكتلرده برقسم سیغورطه اجرتنك سرمایه‌دار طرفندن تسویه‌سی ، یاخود قضا وقوعنده سرمایه‌دارك تضمینات اعطاسی مجبوریتی اساسی قبول اولونمشدر . اك آز تعمم ایدن سیغورطه ، ایشسزلكه قارشی اولان سیغورطه‌لردر .

قونغره ، اجتماعی سیغورطه‌لرك تعممنی، بین‌الملل تساندك اك‌مهم شرطی اوله‌رق تلقی ایتمش وشو قرارلری اتخاذ ایله‌مشدر :

« قونغره، اجتماعی سیغورطه‌لرك (خسته‌لغه، قضالره، شیخوخته، معلولیته، ایشسزلكه قارشی سیغورطه) تعممنی ، سیاست اجتماعیهٔ بین‌الملیه‌نك حصولنی اعداده پك زیاده مدار اوله‌جغنی نظر دقته آله‌رق ، « بین‌الملل دائمی مهاجرت قومیسیونی » طرفندن اغستوس ظرفنده «جنوره» ده اتخاذ اولنان مقرراته اشتراك ایلر .

«قونغره، (بین‌الملل مساعی اداره‌سی) طرفندن ، (بین‌الملل قونفرانس) ك نظر تدقیقنه عرض ایدلمك اوزره، مختلف مملكتلرك شرائط خصوصیه‌سنی نظر دقته آله‌رق، بالعموم دولتلر ویا مختلف دولت زمره‌لری آراسنده امكانك مساعده ایتدیكی درجه‌ده ، اجتماعی سیغورطه‌لره متدائر یك‌نسق قانونلر وضعنی استهداف ایدن برتتبع اجرا ایدلمسی حقنده، مارالذكر قومیسیونك اتخاذ ایله‌دیكی قراری تأیید ایلر .

«قونغره، مساوی معامله‌اجراسنه دائر قوانین مخصوصه تنظیم ایدلمه‌مش اولان مملكتلرله مناسب مقاوله‌لر عقد ایدیله‌رك ، خارجدن كلوب توطن ایدن عمله ایله بونلرك وارثلرینك ـ امكانك مساعده ایتدیكی مقیاسده ـ تماماً یرلی عمله كبی معامله كوره‌بیلمه‌سنك تأمینی تمنی ایلر .

«قونغره، واضع قانونلر طرفندن ارباب مساعی ایچون قبول ایدلمش اولان حمایه‌نك تحدید وتنقیصی قابل اوله‌مایه‌جغنی مبین مساعی عهدنامه‌سنك ٤٠٥ نجی ماده‌سی احكامنه، هردولتك داخلی سیاستنده حرمت ایدلمسنی تمنی ایلر . »

١٣

مهاجرت مسئله‌سی

مدنی برمملکت اهالیسنك، دیکر مدنی بر مملکته هجرت ایتمسنك اسبابی مختلفدر. حالاً مهاجرتی تولیدایدن الڭ مهم عامل، عمله یومیه‌سنك اویغون برمعیشته کافی کلمه‌سیدر. ازجمله ایتالیادن آمریقایه وقوع بولان هجرتك سببی بودر. ارباب مساعی، سعیلرینك آمریقاده، وطن اصلیدن زیاده مثمر اولدیغنی کوریور، واورایه شتاب ایدییورلر.

مهاجرت، هم مهاجرته مساعده ایدن، هم مهاجر قبول‌ایدن مملکتلر ایچون اقتصادی منفعتلری مستلزمدر. نفوسی سنه‌دن سنه‌یه تزاید ایدن بر مملکتده هجرت، مهاجرینك سعی وعمللرندن دها واسع صورتده استفاده ایله‌ملرینی موجب اولدیغی کبی، بوصورتله فضلهٔ نفوسك دیکر بر مملکته نقل ایله‌مسی صورتیله وطن اصلیده‌قالانلر ایچون‌ده‌رفاه وسعادتی تأمین ایلر. دیکر طرفدن منابع طبیعیه‌سنی ایشله‌تمك ایچون داخلده‌کی ارباب مساعیدن باشقه، برچوق ایشجیلره محتاج‌اولان مملکت‌ده، مهاجر قبول‌ایتمك‌صورتیله‌حیات اقتصادیه‌سنی تکمل ایتدیرر. بوکون، سینه‌سنه دها میلیونلرجه نفوس آله‌رق اونلری مسعوداً یاشاته‌بیله‌جك واسع اراضی‌یه، پك زنکین منابع طبیعیه‌یه مظهر اولان‌آمریقا، مهاجر قبول ایتمك صورتیله مملکتنه نهایتسز برفیض ورفاه بخش ایله‌مشدر.

مع‌مافیه مهاجرتك مفید اولمسی ایچون، نظر دقته آلنماسی ایجاب ایدن نقاط اساسیه واردر:

١ — مهاجر قبول ایدن مملکت، حقیقةً اجنبی ارباب مساعی‌یه محتاج اولمالیدر.

٢ — مهاجرلر مادی و معنوی بر سرمایه‌یی حائز بولونمالیدر. فقیر و سفیللردن مرکب برخلق کتله‌سی، مهاجر قبول ایدن مملکت ایچون برسیل مصائبدن باشقه برشی اوله‌ماز.

٣ — مهاجرلر، رقابت تأثیریله، مملکتك اهالیٔ اصلیه‌سنی أزمه‌ملیدر. نته‌کیم، ژاپون واوروپا عمله‌سنك، آمریقا عمله‌سندن دها آز اجرتله چالیشه‌رق یرلی عمله‌یه رقابت ایتدیکنی کورن آمریقا، مهاجر قبولی حقنده مشکلات ایقاعنه باشلامشدر.

٤ — مهاجرت اسباب سیاسیه ومذهبیه‌دن متولد اولمامیلیدر. مهاجرت مسئله‌سنده، حکومتلرك تماماً بیطرف قالمالری حقنده‌کی اسکی مسلك اقتصادی بوکون تماماً ترك

ایدلمشدر. واقعا حق هجرت ، مدنی ملتلرجه حریت شخصیه جمله‌سندن عد ایدلمکده‌در. معمافیه ، بوحقك استعمالی دولاییسیله ، خلقك ، برطاقم منفعتپرستلرك اغفالاتنه قارشی محافظه‌سی‌ده حکومته متحتم وظائفدندر . بوجهتله حکومتلر ، حق هجرتی تصدیق ایتمکله برابر ، تبعه‌لرینی ، هجرتی تشویق ایدن بعض شرکتلرك اغفالکار نشریاتنه قارشی حمایه ایله‌یه‌جك قوانین ونظامات وضعنه مجبوریت کورمشدر .

برده حق هجرت ، مطلق برحق تو صفی ایجاب ایتمز . دولتلر ارككلرنده توطنی بعض شرائطه تابع قیله بیلدکلری کبی ، بونی بوس بوتون منع ایتمکده‌ده مقتدردرلر . بوکون مدنی ملتلرك اکثریسنده هجرته بویوك بر تمایل کورلمکده اولدیغی ایچون، دولتلر مهاجرینك وضعیت حقوقیه‌لرینی معاهدات مخصوصه ایله تنظیمه مجبور اولمشلردر .

ایشته قونغره ، بواقتصادی ملاحظه‌لردن وحقوقی دساتیردن ملهم اوله‌رق مهاجرت مسئله‌سی حقنده شو مقرراتی اتخاذ ایله‌مشدر :

« قونغره ، ۱ ـ واسع مقیاسـده هجرت ایدن ملتلرك ، اکثریتله افرادینه ساحهٔ استحصال اوله‌جق مستملکه‌لردن محروم اولدیغنی ؛ ۲ ـ مهاجرتك بین‌الملل تنسیق وتنظیمنك ، ایشسزلکه قارشی مجادله وجهانك منابع طبیعیه‌سنی نمادار اده‌بیلمك ایچون بویوك برفائده‌یی استلزام ایده‌جکنی ؛ ۳ ـ مهاجرتك ، وبالخاصه حربك خساراتندن متولد مجبوری هجرتك فحشی تسهیل و دیکر اجتماعی امراضی تولید ایله‌دیکنی نظر دقته آله‌رق شوتمنیلری سرد ایلر :

« ۱ — نفوسی نسبةً کثیف بولونان ومساعیسنی خارجده دهامؤثر صورتده قیمتدار ایده‌جك اولان مملکتلرده‌کی مهاجرت جریانلرینه ، تساند بین‌الملل فکرینك تکاملی نقطهٔ نظرندن مشکلات ایقاع ایدلمه‌ملیدر .

« ۲ — یا دوغرودن دوغرویه حکومتلر ، یاخود جمعیت اقوامك حمایه و نظارتی آلتنده خصوصی جمعیتلر طرفندن اداره ایدلمکده اولان قادین وکنج قیزلرك حمایه‌سنه متعلق تشکیلات بین‌الملليه ، هنوز جمعیت اقوامه داخل اولمایان مملکتلرده داخل اولدیغی حالده ، هریرده مظهر تشویق ومظاهرت اولمالیدر . »

١٤

اقتصادی - اجتماعی مسائلك حلنده قادينه

حرب اثناسنده، جبهه كريسنده‌كی بوشلقلری طولديران قادين، صنايعك هر صفحه‌سنده احراز ايله‌ديكی موفقيتلردن صوكرا، قيمت و مزيت جنسيه‌سنی دها اي اكلامش وعصرلردن بری كنديسندن اسيركه‌نن حقوق طبيعيه‌سنی استرداد ايچون يكيدن مجادله‌لره باشلامشدر. بو اعتبار ايله، قادين مسئله‌سی بين‌الملل برماهيت كسب ايتمش وعلمی قونغره‌لر ايچون مهم برتدقيق زمينی اولمشدر. قادينلرك طلب ايتديكی حقوقك باشليجه‌لرينی تثبيت ايتمك ممكندر:

١ — مجالسه اشتراك ايتمك، انتخاب ايتمك واولونمق حقی.

٢ — قادينك، اركككك تابع اولديغی شرائط دائره‌سنده بالعموم مسالك وصنايعه انتسابی حقی.

٣ — عين ايش ايچون، بلاتفريق جنسيت مساوی اجرت اعطاسی.

٤ — رابطهٔ زوجيته رعايت امرنده زوجين آراسنده تام بر مساوات.

٥ — بيع وشرا، تصرف املاك كبی معاملات مدنيه‌ده متأهل قادينك استقلالی.

٦ — قادينك وخصوصيله متأهل قادينك حقوق ارثيه‌سنك تزييدی.

٧ — اولاد اوزرنده بابا كبی، آنانك‌ده حقوقنك تصديقی وعائله مجلسلرنده حائز رأی اولماسی.

٨ — بعض ممالكده قادينك حق شهادتی.

٩ — قادين عمله‌نك حمايه‌سی.

١٠ — بعض مملكتلرده قادينه غيرمشروع چوجوغی ايچون تحریٔ ابوت حقی ويرلمسی.

قونغره‌ده، قادينك طلب ايتديكی حقوق وحربدن صوكراكی اقتصادی - اجتماعی مسائلك حلنده ايفا ايده‌جكی رول تدقيق ايديليركن، اعضاء له وعليهده اولمق اوزره ايكی زمره‌يه آيرلمش عد اولونابيليردی. - چوق صميمی اولمق ايچون سويله‌يه‌يم - الك كزيده قادين اعضادن ايكی اوچنی‌ده احتوا ايدن برنجی زمره، قادينك اجتماعی حياتده‌كی موقعنی عائله حياتنه منحصر كورمش واونك سياسی حياته اشتراكنه شدتله معارض اولمشدر. جنوره حقوق مدرسه‌سی رئيسی مدرس «ته‌ندوری» ايله، ايتاليانك منورقادينلرندن سه‌نيورا

« اوسه‌للا » نك سوزلرینی بوزمره‌نك زبدهٔ افكاری اوله‌رق عرض ایده‌بیلیرم . مدرس « تەندوری » دییوردی كه :

« بن قادینك ، عائله اوجاغنك ، آشیان شفقتنك خارجنده یاشاماسنی ایسته‌ینلردن دكلم . اجتماعی حیاتك نهایتسز طوفانلرینه قاپیله‌رق مجهول وادیلره دوغرو سوروكلەنن قادین ، روحنده بوتون بدیعی هیجانلری غائب ایتمش بر قادیندر . یارینكی نسلی اویوتان بشیكی سسز ونینیسز براقه‌رق مدنیتك وعد ایتدیكی یوكسك صاندالیه‌لرك ، امیدلی رؤیاسنه قوشان قادین ، آرقه‌سنده كندیسی ایچون كوز یاشلری دوكن نه آجیقلی یتیملر براقدیغنه واقفمیدر ؟ قادینك بوكون كیتمك ایسته‌دیكی یولده ، بش بیك ییللق انسانیتك هجران واضطرابلری یاشایور . قادین بویولده كیدركن اصل آنالق وظیفه‌سنه ، حقیقی حیاته ونوره كیدن دوغرو یولدن اوزاقلاشمش اولویور . سعادتی اوجاغنك حرراتلی سقفنده آرامغی ، استقبالی اداره ایده‌جك یاورولری مشفق وصمیمی اللریله اوقشامغی بیلن قادیندر كه ، یوكسك ناصیه‌سیله یارینكی نسلك حضورینه چیقه‌جقدر . »

سه‌نیورا « اوسه‌للا » ده شوطرزده ادارهٔ كلام ایدییوردی : « طبیعته غلبه ، عقلمك ایرمه‌دیكی فتوحاتدندر . قادینلرك ارككلر كبی عینی مسالكه سلوك ایتمسنی توصیه‌دن الله بنی محافظه ایتسون ! قادین ، اردولره قوماندا ، توزیع عدالت ، خلق حضورنده ایراد نطق ایچون یارادلمامشدر . طبیعت بو مشقتلی وجدی وظائف ایچون ایجاب ایده‌ن اوصافی ، قوتی ، سسی ، صارصلماز اراده‌یی ، بلاغت سیاسیه‌نك متهورانه صولتلرینی كندیسندن دریغ ایتمشدر . »

قادینه بوتون ایسته‌دكلرینی ویرمكی التزام ایدن ایكنجی زمره‌نك مطالعاتنه ترجمان اولمق ایچون ، توره‌ن دارالفنونی مدرسلرندن « قوزانتینی » ایله ، رایخشتاغ اعضاسندن مادام « آده‌ل شرایدر » لك سوزلرینی نقل ایده‌جكم : مدرس قوزانتینی شوفكرلری سرد ایدییوردی : « حیاتده قادینك موقعی ؛ اركككك تایانی باشنده بولونمقده‌در . بر جمعیتك بر نصفنی بر طاقم حقوقه مظهر ایدوب ده دیكر نصفنی بوندن محروم براقمق دوغرو اوله‌ماز . یارینكی قادین حقوقندن ، وظیفه‌سندن وبالنتیجه مسئولیتندن امین اولان قادیندر . قادینك شو ویا بو وظیفه‌یی اركك قدر ایفا ایده‌مه‌مسی ، اوكا ویریلن تربیه‌نك تأثیریدر . قادینی اركككك شرائط تربیویه‌سنه ، اركككه صرف اولونان اعتنایه مظهر ایدیكز ، باقكز ، اونلرده كندی آرالرنده حقوق شناسلر ، طبیبلر ، حكیملر یتشدیره‌مزلرمی ؟ قادینی حیات سیاسیه‌دن

اوزاق بولوندیرمق ، جمعیتك منافعنه مخالفدر . انتخاب مسئله‌سی بر قابلیت مسئله‌سی دگل ، بر منفعت مسئله‌سیدر . بر مملکتك حیاتیله قادین‌ده ارکك قدر علاقه‌داردر.»

مادام «شرایبه‌ر» ده دییوردی‌که :

« قادین مسئله‌سی بر جنسیت مسئله‌سی دکل ، بر انسانیت مسئله‌سیدر . حیاتده حقوقاً ووظیفةً مساوات واردر. ایشته بش بیك سنه‌در، جهانی ارککلر اداره ایتدیلر. ونهایت بزه بویله مدهش برحربی هدیه ویردیلر. شیمدی برکره‌ده بزی تجربه ایدیکز ، باقکز، بز بشریته ناصل بر صلح کتیره‌بیله‌جکز ؟ »

قادین مسئله‌سی مناقشه اولونورکن ، شرق قادینلری‌ده موضوع بحث اولمشدی . بالخاصه قادین اعضانی اك زیاده علاقه‌دار ایدن ، تورك خانملرینك وضعیت حاضره‌سی وتعدد زوجات مسئله‌سی ایدی . اونلرك علی‌العموم شرق حقنده‌کی یاکلش فکرلری ، بالخاصه خانملریمزه تعلق ایدن مسائلده جداً ألیم برماهیت عرض ایدییوردی . . سوز آلدم، و : « بوکون غرب قادینلرینك طلب ایتدکلری حقوقك برقسم مهمنی، اسلامیتك بیك اوچ یوز سنه اول اسلام خانملرینه تأمین ایله‌مش اولدیغنی سویلرسه‌م حیرت ایتمه‌ملرینی و صدق افاده‌مه اعتماد ایتمه‌لرینی » رجا ایده‌رك اسلام وتورك قادینك موقع حقوقیسنی ، وضعیت حاضره‌سنی ، وتورکیاده تربیهٔ اناثه، بالخاصه صوك زمانلر عطف ایدلمش اولان اعتنالری؛ تعدد زوجاتك، ظن اولوندیغی کبی، برامر مجبوری اولمایوب، بالعکس علی‌العاده بررخصتدن عبارت اولدیغنی ، وبو مساعده‌نك پك آغیر شرائط عدله تابع اولماسی اعتباریله شرقده تعدد زوجاتك همان متروك اولدیغنی ایضاح ایله‌دم .

*
* *

قادین مسئله‌سی حقنده‌کی مناقشاتدن صوکرا ، قونغره شو قرارلری اتخاذ ایله‌مشدر:

« قونغره ، قادین مسئله‌سنك یالکز جنسی بر مسئله اولمایوب، انسانی بر مسئله اولدیغی نظر دقته آله‌رق ، فعالیت بشریه‌نك تظاهر ایتدیکی هرساحه‌ده قادینك‌ده صرف مساعی ایده‌بیله‌جکنی تصدیق ایلر . وبونك نتیجه‌سی اوله‌رق :

« اولا ـ قوانین حاضره ، قادینه‌ده حقوق عامه وحقوق خصوصیه ساحه‌سنده عینی ارککك حائز اولدیغی حقوقی تأمین ایده‌جك صورتده تعدیل ایدلملیدر .

« ثانیاً ـ تعلیم وتربیه ومسلکی تدریس پروغراملری، قادینك اجتماعی حیاتده‌کی وظیفه‌لرینی دها ایی برصورتده تحقق ایتدیره‌بیله‌جك طرزده ترتیب وتنظیم اولونمالیدر.

« ثالثاً — قونغره ، قادینك بصیرت اجتماعیه وتوزیع و استهلاك ثروت ساحه‌لرنده تشریك مساعیسنك بالخاصه مفید وشایان تشویق اولدیغنی تقدیر ایده‌ر واقوامك حیات اقتصادیه‌سنده، توزیع ثروته متدائر مسائلك کوندن‌کونه اهمیت مخصوصه کسب ایتدیکنی نظر اعتباره آله‌رق : اناث تدریساتنده اقتصادیتی ایله صیقی صورتده علاقه‌دار اولان « اقتصاد » ه مهم بر موقع بخش ایدلمسنی تمنی ، وهر مملکتك معارف آدملرینی، قادینی مختلف مسائل اجتماعیه‌یه انتساب ایده‌بیلمسنی تأمین‌ایده‌جك بر تربیه ایله مجهز اوله‌رق یتیشدیرمکه دعوت ایلر . »

١٤

بین‌الملل حرثی مناسبات

بوکون، جهانده ۲۸۰ دارالفنون ومکتب عالی ، بیك دارالمساعی ودارالاستحضار، یکرمی بش بیك مدرس ، یاریم میلیون طلبه و هرمملکتده وسطی اوله‌رق یوز قدر علمی جمعیت موجود اولدیغی حساب ایدلمکده‌در. بوتون مدنی عالمده، سنوی ۱۸۰بیك اثر نشراولونمقده وآلتمش‌دولتك بیکدن‌فضله عمومی کتبخانه‌لرنده انظارعامه‌یه عرض‌ایدلمکده‌در.

ایشته بو معظم جهاز فکرینك بشریته دها فیاض ثمرات بخش ایده‌بیلمسی ایچون ، بین‌الملل حرثی مناسبات تأسیس ایتمك ، مساعیٔ فکریه ایچون تشکیلات مخصوصه‌وجوده کتیرمك ضروریدر . ملتلر آراسنده مناسبات حرثیه ، تدقیقات وتحریات‌علمیه‌یی تسهیل وتشویق ، اصطلاحات علمیه‌یی ومقیاساتی توحید ایده‌جك ومناقشات علمیه‌یه ونشریاته دها بیوك وسعت وانکشاف ویره‌رك مدنیتك تکاملنه خدمت ایده‌جکدر .

بین‌الملل حرثی مناسبات ایچون ، بالخاصه دارالفنونلرك پك مهم بر عامل اولدیغنده شبهه یوقدر . چونکه دارالفنون، حائزاولدیغی استقلال جهتیله، عادتا بردولت فکریه‌در. وممالکت بهمه‌حال اونك تأثیرنی آلتنده‌در . برمملکتك تعقیب ایده‌جکی افکارك ماهیتی ، دارالفنوننده‌کی مدرسلرك ماهیت‌فکریه‌سنك عینی‌در. دارالفنون، ملی‌شعوری کماله‌ایردیرن برحرث مرکزیدر. برملتی دیکر ملتدن آییران فارقه‌لر وخصوصیتلر انجق‌اوملتك حرثنده مندمج اولدیغی ایچون، دارالفنون هریرده چوق مهم وقدسی بروظیفه ایفاسیله مکلفدر .

قونغره، بین‌الملل‌حرثی مناسبات حقنده شومقرراتی اتخاذ ایله‌مشدر :

«۱ — قونغره، «بروکسل بین‌الملل دارالفنونی» نك [*] تأسیسنی آلقیشلار وبوتون ملتلر عالم ومحررلرینك بو بویوك تأسیسه اشتراك ایده‌رك تساند بین‌الملل روابطنی تقویه ایله‌ملرینی تمنی ایلر .

«۲ — قونغره، صناعت، ادبیات وفن ساحه‌سنده‌کی بویوك جریانلردن خبرداراولمق وبوسایه‌ده بین‌الملل برحرث وجوده کتیرمك مقصدیله، بوتون دارالفنونلردن وعالی‌وتالی حرث مؤسسه‌لرندن، تدریسات ومحاضرات اجرا ایتمك اوزره، اجنبی مدرسلرینی کندی مؤسسه‌لرینه دعوت ایله‌ملرینی تمنی ایلر . قونغره بین‌الملل حرثك ، ملی فکر جریانلرینی اخلال دکل، فقط اونلری دها آهنکدار برحاله افراغ ایده‌جکنه قائلدر .

«۳ — ابتدائی مکتبلرندن اعتباراً، کنجلره عدالت وتساند بین‌الملل فکرلرینی تلقین ایدن برتربیه ویرلمه‌لیدر.

«٤ — جمعیت‌اقوامك نظارتی آلتنده بین‌الملل سیاسی برغزته ویامجموعه نشرایدلمه‌لیدر. بوغزته، هر ملتك آمال وافکارینه معکس‌اوله‌جق وهر مملکتك عالم ومحررلری غزته‌نك معاونین‌تحریریه‌سندن بولوناجقدر. بوصورتله غزته، بین‌الملل سیاسی واقتصادی اختلافاتده مصلح رولنی ایفا ایده‌بیله‌جکدر .

«٥ — قونغره جمعیت اقوامه مربوط اولمق ومساعئ فکریه‌نك بالعموم تظاهراتنه تعلق ایدن مسائلی تدقیق ایتمك اوزره جمعیت اقوام مرکزنده - حالاً موجود اولان « مساعی بین‌الملل اداره‌سی » کبی - بر « مساعئ فکریه بین‌الملل اداره‌سی » وبر « تربیه بین‌الملل اداره‌سی » تشکیل ایدلمسنی طلب ایلر .

«قونغره، دارالفنون شهادتنامه‌لرینك معادلتی حقنده مختلف دولتلر آراسنده ائتلافلر عقد ایدلمسنی تمنی ایلر. مع‌مافیه اجنبی دارالفنونی شهادتنامه‌لرینك برمملکتك اجراسنه‌ده صلاحیت ویره‌بیلمسی مسئله‌سی، بومعادلت مسئله‌سنك بوس‌بوتون خارجنده‌در . »

[*] «بروکسل بین‌الملل دارالفنونی» مختلف ملتلره منسوب مدرسلری، عینی سقف عرفان آلتنده طوپلامش اولان برمؤسسهٔ عالیه‌در. اکثر دولتلر ، دارالفنون مدرسلرینی مناوبةً بوراده اجرای تدریسانه مأمور ایتمکده‌در. مع‌مافیه بودارالفنونده‌دائمی کرسی اشغال ایدن اجنبی مدرسلریده واردر. بروکسل بین‌الملل دارالفنوننده دائمی بر کرسی احداثی ایچون ایلك دفعه تخصیصات ویرن اجنبی دولت ، بولغارستاندر !

١٦

حربك تولید ویا تزیید ایتدیکی امراضه قارشی مجادله

بابا وآنا اولمقدن مجانبت، کئوله ومورفین، قوقائین، آفیون کبی مخدرلره ابتلا، قومار وفحش، بالخاصه حربدن صوکرا، همان هرمملکتده اویله مدهش صولتلر کوسترمکده‌درکه بوامراض اجتماعیه قارشیسنده، یالکز ملی مجادله‌لرك حقیقی برثمره بخش ایده‌مه‌یه‌جکنه عمومی برقناعت حاصل اولمشدر.

ایستاتستیقلر اثبات ایدیورکه، کئول استهلاکی، مورفین ابتلاسی هرطرفده کوندن کونه تعمم ایدییور وبو جهتله جنایتلر، انتحارلر، سرقتلر، وعمومی عطالت فوق‌العاده برصورتده توسع ایدییور. واقعا داءالکئوله قارشی هریرده بعض تدابیر اتخاذ ایدلمشدر. ازجمله کئول صاتیش واعمالنك منعی، میخانه‌لرك تحدیدی، یاخود صاتیش ویا اعمالك دولت انحصاری حالنه وضعی، سرخوشلغك جزالاندیرلمسی، پرهیز جمعیتلری تشکیلی کبی تدابیر بوجمله‌دندر. آمریقا جماهیر متحده‌سی، بوخصوصده‌دها ایلری کیده‌رك، مملکتنده مسکرات اعمال واستعمالنی ممنوعیت قانونیه آلتنه آلمشدر.

مع‌مافیه بوتدابیر هیچ بریرده تام برثمره بخش ایتمش دکلدر. دیکر طرفدن، قومار ابتلاسنك‌ده اوکنه کچمك قابل اوله‌مامقده‌در. ایشته مدنیت ایچون بر عامل تخریب اولان بوامراضه قارشی آچیله‌جق مجادله‌نك شکل وماهیتی، قونغره‌ده مناقشه ایدلمش وشو قرارلر اتخاذ اولونمشدر:

« قونغره، خلاف طبیعت افعاله، غیراجتماعی تمایلاته وتردی‌یه قارشی مجادله ونوعی اصلاح ایتمك صورتیله نفوسك تزییدی قابل اوله‌جغنی نظر دقته آله‌رق:

١ — هرمملکتده امراض اجتماعیه‌یه قارشی مجادله ایچون تشکل ایتمش اولان هیأتلرك فعالیتلرینی توحید ویکدیکره معاونت ومظاهرت ایتمه‌لرینی؛ ٢ — وسالم برتربیهٔ جسمانیه وفکریه ایله نوعك اصلاحی ایچون بین‌الملل تدابیر اتخاذ اولونماسنی تمنی ایلر.

« قونغره، جسمانی، روحی، فکری واقتصادی - اجتماعی نتایج وخیمه‌سی اعتباریله انسانلرك نما وتکاملارینه مانع اوله‌رق اضطرابلرینی فوق‌الحد توسیع ایدن اجتماعی تسمماته قارشی اقوامك مسارعةً مدافعه ایدلمسی ایجاب ایده‌جکنی نظر دقته آلارق:

« ١ — قونغره، بواجتماعی تسمماته وبالخاصه داءالکئولك وآفیون، مورفین،

قوانین و توتون کبی مخدرلرك موجب اولدیغی تسممله قارشی مجادله ایچون تطبیق ایدلمکده اولان اساسلر حقنده تدقیقات اجراسیله نتایجنك کله‌جك بین‌الملل اجتماعیات قونغره‌سنه عرضی اعضاسی میانندن منتخب برقومیسیونه تودیع ایله‌مشدر .

« ۲ — قونغره ، هرطرفده ، جمعیت اقوامك نظارتی آلتنده اوله‌رق مضر حرفلر وصنعتلر یرینه ، مفید حرفلر و صنعتلر اقامه ایدلمسنی وهرمدنی ملتده ، قوانین مخصوصه ایله ، چوجوغك رحم مادردن اعتباراً حمایه‌سنی تأمین ایده‌جك معقول براصول تربیه‌نك قبول اولونماسنی تمنی ایلر .

« ۳ — قونغره ، طفولیتی قورتارمانك بین‌الملل بروجیبه اولدیغنی تصدیق ایده‌رك بومقصدله تشکل ایتمش اولان مؤسسه‌لری متسانداً اظهار فعالیت ایتمکه دعوت ایلر . »

مذاکراتك ختامی

قونغره ، ۱٦ تشرین اول بازار کونی صوك جلسه‌سنی عقد ایتمشدر . هیأت کله‌جك اجتماعیات مؤتمرینك «پراغ» ده انعقادینی قبول [*] ایله پراغ قونغره‌سنده مناقشه ایدیله‌جك مسائلی تثبیت ایله‌مك ومختلف مسائل حقنده بر «تتبع» احضار ایتمك اوزره ـ اعضاسی میاننده تورك مرخصی‌ده بولونان ـ بر « دائمی انجمن » انتخاب ایله‌مش وآتیده‌کی قراری اتخاذ ایده‌رك مذاکراتنه نهایت ویرمشدر:

« تورن بین‌الملل اجتماعیات قونغره‌سنه اشتراك ایدن اعضا ، آز مدت ظرفنده اعظمی مساعی صرف ایدیله‌رك استحصال ایدیلان نتیجه‌دن دولایی ممنونیتلرینی اظهار ، ومختلف مسائل حقنده اتخاذ اولونان قرارلرك وسرد ایدیلن تمنیلرك ممکن مرتبه یقین برزمانده تطبیقات ساحه‌سنده تجلیسنه انتظار ایلر .

« قونغره ، بوتون جهان ایچون فیاض ثمره‌لر بخش ایدن اجتماعلرك ترتیب واداره‌سی امرنده‌کی همتاتندن دولایی تورن اجتماعیات انجمن علمیسنه شکرانلرینی عرض واتخاذ اولونان مقرراتك ملی وبین‌الملل مطبوعات واسطه‌سیله نشر ایدلمسنی تمنی ایلر . »

---

[*] قونغره‌نك ختامندن اوچ آی صوکرا ، پراغ قومیته‌سی ، آنجق اوچنجی اجتماعیات قونغره‌سنك پراغده انعقادینی التماس ایله‌مسی اوزرینه ، دائمی انجمن ایکنجی قونغره‌نك « ویانه » ده انعقادینه قرار ویرمش وکیفیتی اعلان ایله‌مشدر .

انطباعلرم

١

مؤتمرلرده اشتراك

بالخاصه ، حربدن صوكرا اقتصادی ، اجتماعی وسیاسی حیاتده لاینقطع وقوع بولمقده اولان انقلابلره وفکری جریانلره بیگانه قالمق ، بزمچون تلافیسی ناقابل ضررلری موجبدر. بین‌الملل ماهیتی حائز هراجتماعه اشتراك ایتمکده بیوك بر تهالك گوسترملی‌یز . حربدن صوكرا ، مختلف مملکتلرده مختلف مقصدلرله انعقاد ایدن متعدد قونغره‌لره توركلرك دعوت بیله ایدیله‌مه‌مش اولماسی ، بزجه جداً موجب اندیشه اولمالیدر .

بین‌الملل اجتماعلره ، هرملتك گزیده سیمالرینی اعزام ایله‌دیکی ایچون ، بوذوات ایله تماسك تأمین ایده‌جکی منافع ، مملکت ایچون قطعیاً اهمال اولونامایه‌جق برماهیتی حائزدر. اوروپاده بولونان ممثللریمز ومأمورین خارجیه‌مز بوكبی اجتماعاتدن وقت وزمانیله مملکتی خبردار ایتمه‌لی ودعوت ایدلمه‌مز اسبابنی استکماله چالیشمالیدر .

ملت وحکومتده حیاتی اولان بومسئله‌لرده حصه‌سنه دوشن فداکارلغی ایفا ایتمکده بر دقیقه تردد ایتمه‌ملیدر .

٢

جمعیت اقوامه دخول

دهاة سیاسیه ، ناصیل برملتك تعقیب ایدرلرسه ایتسونلر ، بو حربك بار مصائب آلتنده أزیلن خلق ، آرتق دواملی برصلحه تشنه‌در . اتفاق یرینه عمومی وفاق ، موازنه ورقابت یرینه اشتراك مساعی ، بوكون دگلسه یارین ، فقط مطلقا ، سیاست جهانك محوری اوله‌جق و « جمعیت اقوام » ، حقیقةً ، بشریتی رفاه واقباله دوغرو سوق ایدن بر جهاز مسالمت اوله‌جقدر . بونكچون جمعیت اقوامه داخل اولمق ، صلحپرور هرقومك مفكوره‌سی اولمق لابددر . خصوصا « جمعیت اقوام » بوكون بیله ، بین‌الملل حیاتده پك مهم برعامل اولمقده‌در. بین‌الملل ماهیتی حائز هیچ برمسئله یوقدرکه ، اونده جمعیت اقوامك برعلاقه‌سی، مربوطیتی ، نفوذ ومؤثریتی موجود ویا محسوس اولماسین!

ایشته بوقدر عام وشامل بروظیفه ایفا ایدن جمعیت ، بزی پك چوق علاقه‌دار ایدن

برجهاز کبی تلقی ایدلمه‌لی ، وجمعیته دخول، مملکت ایچون قدسی برامل اولمالیدر. واقعا، مملکتمزده‌ده جمعیت اقوام فکرینـك علمدارلری نادر دکلدر . بعض حادثه‌لرده ظاهراً بونلره حق ویرمکده‌در . اوت ، مناسبات بین‌الملده سیاست تحکم، هنوز وجودینی قوتله احساس ایدییور . فقط ، بوسیاستی ایجاب ایدن سببلر نه‌اولورسه اولسـون ، دواملی بر حیاته‌مالك اوله‌ماز . جمعیت اقوام ، علمك مولودیدر. بناءً علیه علم اکا دایه‌لك ده‌ایده‌جك وبوجهاز تدریجاً تکامل ایده‌رك صلح ومسالمت فکری عالمشمول برسیاست اوله‌جقدر .

مملکتمزی جمعیت اقوامه‌قبول ایتدیره‌بیلمك ایچون،شیمدیدن جهان افکارعمومیه‌سنی احضار ایتمك لازمدر. بونك ایچون مملکتمزده‌ده، متارکه‌یی متعاقب بوتون مدنی مملکتلرده تشکل ایتمش وآرالرنده بین‌الملل براتحادوجوده کتیرمش اولان امثالی کبی ، جمعیت اقوامه مظاهر برجمعیت تشکیل ایدلمه‌لیدر .

جمعیت اقوامه مظاهر جمعیتلر، جمعیت اقوامك لزومنی ملتك هرفردینه آکلاتمق وجمعیته دها بویوك برنفوذ وقدرت تأمین ایله‌مك غایه‌لرینی استهداف ایلر. بزده تشکیل ایدیله‌جك جمعیتك فضله اوله‌رق، اوروپاده علیهمزده اشاعه ایدیلن اقوال وافعالی‌ده مدللاً ردوجرح ایده‌رك افکارعمومیه‌ده برجریان حصولنی تأمینه چالیشمق کبی ، علوی برغایه‌سی‌ده اولمالی وکندیسنی بین‌الملل اتحاده قبول ایتـدیره‌رك مظاهرت جمعیتلری قونفرانسـلرنده تمثیل اولونابیلمه‌لیدر [*] .

٣

جهل وافترالره قارشی جدال

جهان، بوتون معناسیله یکی برقرنك أشیکنده‌در . بویکی قرنه ، یکی برفکر وروح ایله کیره‌بیلمك ایچون ، وطنك خاصةً منور صنفنه ، عالملرینه ورجالنه مشـکل وظیفه‌لر وآغیر مسئولیتلر اصابت ایدییور .

[*] بو سطرلر ، کسوهٔ طبعه بورونمزدن ایچه زمان اول یازلمشدی . بو انطباعلرمی ، قونفره‌دن عودتمده بالایجه خارجیه ومعارف نظارت جلیله‌لرینه عرض ایتمش ودارالفنونك بالخاصه بومسئله‌یه نظر دقتنی جلب ایله‌مشدم . عینی زمانده بوفکر برن سفیری جواد بك افندی طرفندن‌ده باب عالی‌یه عرض‌ایدلمش اولدیغندن ، منورلریمز آراسنده فیاض برجریان اویاندیرمش، واستانبولده جمعیت اقوامه مظاهر برجمعیت تشکیل ایدلمشدر. جمعیت ، اخیراً ، بین‌الملل مظاهرت جمعیتلری پراغ قونفرانسنده سفرای سلطنت سنیه‌دن ادهم ودارالفنون حقوق دول مدرسی محمد جمیل ومحرر احمداحسان بك افندیلر طرفندن کمال موفقیتله تمثیل ایدلمش وبین‌الملل اتحاده قبول اولونمشدر .

ایکی بیوك جداله ، بی‌پایان برعزم ومتانتله آتیلمق مجبوریتنده‌یز : داخلده جهله قارشی ، خارجده خصومت وافترالره قارشی !

ایلك مجاهده‌مز ، مملکتمزده فکر سلطنتنی تأسیسه چالیشمقدر . بوکون ، هیچ برملت سلطنت فکریه‌یی انحصار آلتنه آلنه‌ماز . مدنی عالم کیتدکجه کنیشله‌یور . « فکری سلطانلق ادعاسی ، جهانکیرلك آرزوسی قدر مغرورانه‌در ! » سوکیلی وطنمزده علم واخلاقك بحق حکمران اولدیغی کون ، آتی‌یه دها أمین برنظرله باقابیلیرز . «ناپولیون» (سه‌نت هلەن) ده بولوندیغی زمان : « بعضاً برتك کون، برملتك استقبالنی وتاریخنی یاپار. » دیبوردی. بوفکر ، تاریخی حقیقتلرله مؤیددر. فقط عینی زمانده تاریخ ، ایشته‌بوکونی، بواعتلاکونی حاضرلامق ایچون منورنسلك یوروملق بیلمه‌ین مساعیسنه احتیاج کوستریور. فکرمجه، آریستوقراسینك مقبول اولان یالکز برشکلی واردر : علم وفضیلت آریستو - قراسیسی! ده‌موقراسیده حقیقی ترقی خلقه طوغرو ایتمك دکل ، خلقی خواصك سویه‌سنه یوکسه‌لتمکه چالیشمقدر . حقك قوته تقدم ایتمسی، بنای مدنیتی طوپلرك دکل، فکرلرك مدافعه ایتمه‌سنی ایسته‌یورسه‌ق ، چالیشالم که مملکتده علم‌شاه واخلاق شهنشاه اولسون !

ایکنجی جدال ؛ خصومت وافترالره قارشی مجادله‌در . دشمنلریمز خارجده علیهمزه بویوك برفعالیتله چالیشیورلر. غزته‌لریله ، کتابلریله ، ادملریله علیهمزده متمادیاً پروپاغاندا یاپیورلر . بزده اونلره قارشی عینی سلاحی قوللانمالی‌یز . پروپاغاندا ، سیاست خصوصنده عادتا برمربیدر . برمقصد سیاسی‌یی حققته انقلاب ایتدیرمه‌دن اول بونك لزومی وحق معنویسی خصوصنده بوتون جهانی اقناع ایتمك لازمدر . لورد « نوردقلیف » پك حقلی اوله‌رق دیبورکه : « برانکلیز رجل سیاسیسنك نطقی انکلتره ایچون یکرمی بیك لیرا ، دشمن مملکتده طبع اولونورسه اللی بیك لیرا، وبوکا هیچ جواب ویرلمزسه یوز بیك لیرا دکرنده‌در ! »

« امیل‌فاکه » نك برسوزی وار: « قارئلری اولمامق شرطیله غزته‌جیلری، سامعلری بولونمامق شرطیله خطیبلری پك‌سوه‌رم . » دیبور. فقط نه چاره‌که، هرغزته‌نك برسلسلهٔ قارئینی، وهرخطیبك برزمرهٔ سامعینی‌وار. بوجهتله داخلده وخارجده دشمنلریمزك اسناد وافترالرینی مدللاً رد ایتمکی، بوتون متفکرلر الك قدسی بروظیفه عد ایتمه‌لیدر.

بیزانس ایمپراطورلغنی ضبط ایتدیکمز، ردوسی قدس شوالیه‌لرندن آلدیغمز وشانلی اردومز ویانه‌قپولرنده چادرقوردقلری، سواریلرمز « قارنیول » دربندلرینه قدرکاوب‌ده

بچید بولەمایجه اورغانلرله آتلرینی قایالر اوزرندن آشیردقلری زمان ، اوروپا ، تورکلره « کبری ملت » دیەیوردی... بو ذهـاب، صوکرا دشمنلرمزك فعالیتی یوزندن دوغدی وبویودی. شیمدی عینی مساعی‌یی بزم اظهار ایتمکلکمز لازمدر. وفعالیتمزله اویله شدتلی برجدال آچمالی‌یزکه، صلحدن صوکراده سیرینی غائب ایتمه‌سین !

٤

اقلیتلر مسئله‌سی حقنده نشریات

اوروپا افکار عمومیه‌سنی، لهمزه تحویل ایتمك ایچون یاپیله‌جق نشریاتك باشنده اقلیتلر مسئله‌سنی ذکر ایتمك ممکندر. اقلیتلر مسئله‌سی ـ اولجه اشارت ایتدیکم کبی ـ خصملریمزك ألنده امور داخلیه‌مزه دائمی برنفوذ ومداخله وسیله‌سی وبواعتبارایله بزم ایچون برحیات مسئله‌سیدر. وطنمز حقنده پرورده ایدیلن آمال حریصانه‌یی، اساسلی بر صورتده رد ایده‌بیلمك ایچون، اقلیتلر مسئله‌سی حقنده بوتون جهانه واسع بر صورتده ایضاحات ویرمك مجبوریتنده‌یز.

اقلیتلره من القدیم مملکتمزده تأمین ایدلمش اولان حقوق ، یالکز عثمانلی تاریخنك دکل، تاریخ عمومینك اك شرفلی صحیفه‌لرینی اشغاله لایقدر. فاتح حضرتلری بیزانسی استیلا ایتدیکی زمان، اهالیٔ مغلوبه‌یه قارشی کوستردیکی مروتکارانه ومساعده پرورانه حرکتنك، بتون تاریخنویسلر ثناخوانیدر. سلطان محمد ثانی، بیزانس انقاضی اوزرنده تأسیس ایتدیکی تخته جالس اولدیغی کون، راهب « غنادیوس» ه صفت روحانیه‌سنك علامت مخصوصه‌ی اولان عصایی تسلیم ایدرك ، اونی اورتودوقس ملتنك ریاست روحانیه‌سنه تعیین ایله‌مش وعین زمانده غنادیوسه روملرك امور مذهبیه ومدنیه‌لرینه عائد دعوالری فصل ورؤیت ایتمك صلاحیتنی بخش ایله‌مشدر. فاتحك ابتداءً روملره ومتعاقباً ارمنیلره بخش وتأمین ایله‌دیکی امتیازات و حقوق ، سلاطین سالفه طرفلرندن جماعات سائره‌یه‌ده تشمیل ایدلمش وکلخانه خط همایونی و ١٢٧٢ اصلاحات فرمانی ونهایت عثمانلی قانون اساسیسی بو حقوقك محفوظیت ومحترمیتنی تأیید ایله‌مشدر.

کوریلیورکه، تورکلر اقلیتلره، بوندن بش عصر اول حقوق تأمین ایتمشدرلر. وبوحقوق زمان تأمینی اعتباریله بالخاصه شایان دقتدی : بیلیورزکه ، استانبولك فتحی، اندلس دولت

اسلامیه‌سنك انقراضی اوانته مصادفدر. شرقده بر دولت اسلامیه، خرستیان بر دولتك موجودیتنه نهایت ویریرکن؛ غربده‌ده بر دولت اسلامیه‌نك حیاتی نهایت بولویوردی. فقط نه بویوك تضاد حسیات ایله! استانبولك فاتحی، ملل مغلوبه‌یه، هم مذهبلری روم ایمپراطورلرندن زیاده مساعدات بخش ایدرکن؛ اوته‌ده اسپانیا، خرستیانلغی قبول ایتمه‌ین مسلمانلری، حتی موسویلردن برچوغنی دیری دیری آتشده یاقمق صورتیله ادیان رقیبه‌یی مجبور فرار ایله‌یوردی.

(آبه‌میشون) «شرقده دینی سیاحت» نام اثرنده دییورکه: «اقوام خرستیانیه ایچون نه‌درجه تأسفه شایاندرکه، موالاتك اساس قویمی اولان «حریت مذهبیه‌یه رعایت» کندیلرینه مسلمانلر طرفندن تعلیم وتلقین ایدلمشدر.»

راهب (تورنیاز) ده دییورکه: قتولیکلك واونك رؤسای روحانیه‌سی و میسیونرلر استانبولده اولدیغی قدر هیچ بریرده مظهر سربستی وحمایت اولمامشلردر.»

ایشته بوجهتلر هروسیله ایله اوروپا افکار عمومیه‌سنه عرض وتشریح ایدلملی وباشقه مملکتلرده اقلیتلر ایچون قبول اولونان شرائطك خارجنده تورکلره معامله اجراسی محق اوله‌مایه‌جغی ایضاح اولونمالیدر.

ازجمله دول ائتلافیه‌نك رومانیا، بوغوسلاویا، لهستان کبی بعض متفقلریله عقد ایله‌دیکی معاهده‌لرده، اودولتلرك طوپراقلرنده یاشایاجق اقلیتلرك حمایه‌سی ایچون وضع ایتدکلری شرائط، اقلیتلرك حقوق مشروعه‌سنی بالغاً مابلغ تطمینه کافی، وعین شرائطك بزجه قبولی طبیعی ایکن، سه‌ور حکمنامه‌سنده، اقلیتلرك حقوقنه تعلق ایدن شرطلر، قسماً اولسون، دولت تشکیلات اداریه وحقوقیه‌سیله قابل تألیف دکلدر.

بوشرائط دائره‌سنده مملکتمزك مختلف عنصرلری آراسنده اساسلی روابط فکریه وحرثیه تأسیس ایتمك، حتی شمدیکی حداصغری رابطه‌لری بیله محافظه ایده‌بیلمك قابل اوله‌ماز. بزه تحمیل ایدلمك ایسته‌نیلن شرطلر، دولت ایچنده برچوق دولتلر تأسیسنی استهداف ایدرکه، «دولت» تعبیرینك عصرمزده مقبول ومعتبر اولان مدلول حقوقیسی ایله نه‌درجه‌لره‌قدر تعارض ایتدیکی ایضاحدن مستغنیدر. اسکی فرمانلر وخط همایونلر ایله موضوع امتیازات ومعافیاتك‌ده علی‌حاله ابقالرینه، عصرمزك سیاسی وحقوقی عمده‌لری مساعد دکلدر. بناءً علیه، دیکر مملکتلرده‌کی اقلیتلره تأمین ایدیلن حقوق، تورکیاده یاشایاجق اقلیتلر

ایچون ده کافی کوریله‌رك، اسکی امتیاز ومعافیتلرك دولت تشکیلاتیله قابل تألیف اولانلرینی بویکی چرچیوه‌یه یرلشدیرمکله اکتفا ایتمه‌لیدر .

مملکتمزده‌کی اقلیتلرك من‌القدیم نائل اولدقلری امتیازاتك بر قسمی، کرك اساسی، کرك نتایجی اعتباریله تبعهٔ عثمانیه‌یی بر برندن تماميله آییریور . بو امتيازلری ایکی نقطه‌دن تدقیق ایتمك ممکندر : بر قسمی صرف مذهبی‌در . بونلر حریت وجدانیه‌یه تعلق ایتمك اعتباریله عیناً محافظه‌سی طبیعیدر . دیکر قسمی، حقوق عامه‌یه وبرنوع مختاریت عدلیه‌یه تعلق ایده‌ن بو امتيازلری حاکمیت اساسلری و قانون اساسینك اعلان ایتدیکی مساوات قاعده‌سی ایله تألیف ایتمك ممکن دکلدر .

اقلیتلر مسئله‌سنده، حیات دولده اصلا نظیری کورلمه‌مش شکللرك بزم اولکه‌مزده، تثبیت ایدلمك ایسته‌نیلمسی، بودورك اك بویوك عمده‌سنی تشکیل ایدن ملیت پرنسیپی ایله ناصل قابل تالیفدر ؟ اکر خرستیان اقلیتلره، تورك اکثریتی ایچنده کندی مقدرات سیاسیه‌لرینی‌ده کندیلری اداره ایتمك کبی برعضویت سیاسیه‌ماهیتی ویرلمسی مجاز کوریلیرسه شرقده صلح برخیال اولور. مثلا فنار پطریقخانه‌سی، بر شخصیت سیاسیه احراز ایده‌ر، اونك ممثلین سیاسیه‌سی اولور و شرقی ووسطی اوروپا دولتلری داخلنده أکثریتك اراضیسی ایچنده هرهانکی برملی اقلیت ایچون هیچ کیمسه‌نك خیالندن بیله کچیرمه‌یه‌جکی «سربست‌یورد» لر بزم طوپراقلریمزده احداث‌ایدلمك ایسته‌نیرسه، شرق‌صلحنه ابدیاً وداع ایتمك اقتضا ایده‌ر .

ایشته اقلیتلر مسئله‌سنی، هم اونلرك حقوق مشروعه‌سنه، هم دولتك موجودیت سیاسیه وحقوقیه‌سنه موافق برصورتده حل ایتمك ایچون قبوله شایان اولان اساسلری شیمدیدن اوروپا افکار عمومیه‌سنه عرض ایتمك، متفکرلریمزه، رجال علمیه وسیاسیه‌مزه ترتب ایدن بر وظیفهٔ وطنیه‌در [*] .

---

[*] اوروپانك و بالخاصه جمعیت اقوامك نظر دقتنی جلب ایتمك اوزره اقلیتلر حقنده بر اثر وجوده کتیرلمسی، مظاهرت جمعیق طرفندن سفیر کبیر رشید و سفرای سلطنت سنیه‌دن ادهم ودارالفنون حقوق دول مدرسلری جیل ونصرت بك افندیلره محررعاجزدن مرکب برهیأته حواله ایدلمش، وفرانسزجه اوله‌رق تحریر واکمال ایدیلن بو أثرك مسوده‌لری مطبعه‌یه ویرلمشدر .

فهرست

استانبول دارالفنونی ادبیات فاکولته‌سی نشریاتندن

تربیه و اخلاقه متعلق تطبیقاتیله

اجتماعیات درسلری

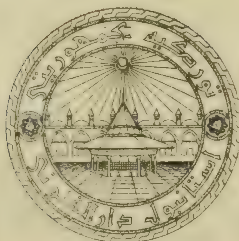
مؤلفلری

تکس ازکک معلم
مکتبی مدیری
آ . غله‌یز

فرانسه صنایع مکتبلرنده
اقتصاد تاریخی معلمی
آ . هه‌س

مترجمی

استانبول دارالفنونی
مدرسلرندن
محمد عزت

استانبول — مطبعهٔ عامره

۱۹۲٤

مترجمك مقدمه‌سی

غرب مملكتلرنده بيله اجتماعيات اوقويانلر واوقوتانلر بونام آلتنده اشارت ايدلمكده اولان تحرياتك هيئت مجموعه‌سنی احاطه ايله‌مكه وهرتدقيق شعبه‌سنده چاليشه‌بيلمك ايچون رهبر اولمغه الويريشلی بركتابك موجود بولونمامسندن شكايت ايدرلر .

فقط هيچ اولمازسه اجنبی لسانلرده ، مكمل دكلسه بيله ، ينه آز چوق ايشه يارايان اثرلر واردر . تورکجه‌ده بويله براثرك تماماً مفقود اولماسی تدريساتده بويوك مشكلاته سبب اوليوردی . بوترجمه ايله‌ديكمز كتابله اومشكلاتی قسماً اولسون اورتادن قالديرمق اميدنده‌يز .

هه‌س وغله‌يزك اثرينك برقاچ مزيتی واردر : اولا فرانسز دارالمعلمينلری پروغرامنه اجتماعيات درسنك علاوه‌سی اوزرينه يازيلان اثرلر ميانده الك ايسيدر . ثانياً اسلوبی اعتباريله دكلسه بيله كرك ترتيبی كرك درميان ايله‌ديكی فكرلرك وضوحی اعتباريله مؤلفلرك موفق اولدقلری كورولويور. ثالثاً شيمدی‌يه قدر نشرايدلمش اولان اجتماعيات خلاصه‌لرينه شو نقطه‌دن‌ده فائقدر: بوكتابده‌ساده‌مؤلفلرك فكری كورولمه‌يور، بلكه بوتون برمكتبك ، فرانسه احتماعيات مكتبنك ربع عصرلق برسعی اثناسنده الده ايله‌ديكی نتايج خلاصه اولونويور . احتمال هه‌س وغله‌يزك اثری دورقه‌يم مكتبنه فضله مربوط قالمشدر . فقط بوبردرجه‌يه قدر ضروری ايدی : حال حاضرده ، اجتماعياتجيلر آراسنده اختلافلر اوقدر بويوكدركه هپسنك نقطهٔ‌نظرينی آزچوق تقدير وترويج ايله‌مكه موفق اولان بركتاب برآز معجزه‌يه بكزه‌ردی. اجتنابی ممكن اولمايان بومحدوديته‌رغماً ينه بواثر اجتماعيات تدقيقاتندن پك كنيش ساحه‌لری تنوير ايتمكده‌در. اونك آيدينلغنده، اولدقجه اوزون برسعيه، يولمزی غايب ايتمك تهلكه‌سنه معروض قالمقسزين كيريشمك ممكندر .

مؤلفلر اثرلرينی « تربيه واخلاقه عائد تطبيقات » ايله مزج ايله‌مشلردر . بو « تطبيقات » اجتماعياتك ويرديكی معلوماتی حسی وانفسی ترجيحلريمزه ربط ايده‌بيله‌جكمزه اشارت ايدن اوته‌يه برى‌يه سرپيشديرلمش برقاچ جمله‌دن عبارت بولنديغندن علمی برطرز بيانك

اطرادی بوندن دولایی غتل اولمامشدر . اجتماعی واقعه‌لرله تربیه غایه‌لری واخلاق مفکوره‌لری آراسنده دها صمیمی برتماس تأمین ایلەمك وظیفه‌سی ، درسده بونقطه‌لری توسیع ایلەمك مجبوریتی بوکتابی تدریساتنه اساسی اتخاذ ایتمك ایستەین معلمه براقیلیور .

نظر دقتی دها زیاده جلب ایدن دیکر برنقطه‌ده شودر: مؤلفلر بوکتابی یازارکن دائما فرانسه‌یی،فرانسز جمعیتنی کوز اوکنده بولوندیرمشلردر. سوسیالیستلکدن،عائله‌حقوقندن، ملیت مسئله‌لرندن وهمان بوتون دیکر مسئله‌لردن بحث اولونورکن هپ فرانسه‌یه عائد مثاللر کثیربولنمشدر . بونلرك ایچنده متوسط معلوماتلی تورکه مجهول اولانلرده واردر. « تارتوف » نه‌در ؟ علمك افلاسنی اورتایه آتان فرانسز متفکری کیمدر ؟ « فرانسز قارئلره خطاب ایدن مؤلفلرك بونلردن بحث ایتمش اولماسنه شبهه‌سز اعتراض ممکن دکلدر ، بالعکس بوحال اونلر ایچون برمزیتدر ، فقط بویله برکتابی ترجمه‌یه قالقشمق عجبا برمزیتمیدر ؟

بونقطه ، ترجمه‌یه باشلامادن اول، بزی دوشوندیردی. تورك قارئلرك قولایلقله وتماماً مصایده‌میه‌جکلری برکتابی اونلرك‌اوکنه قویمقده نه‌فائده‌واردر؟ فقط‌دارالفنون طلبه‌سنك بویله بررهبره احتیاجنك نه قدر بویوك اولدیغنی کوردیکمزدن ، اجتماعیاته عائد اصغری معلوماتك ممکن مرتبه یاییلماسنك نه‌قدر فائده‌لی اولاجغنی هروسیله‌ایله حس ایتدیکمزدن ترجمه‌یه قرار ویردك. ادبیات مدرسه‌سی مجلسی مدرسینی‌ده بومقصدیمزی تصویب وکتابی مدرسه نشریاتی میاننده طبع ایلەمکه قرار ویره‌رك موجب شکران برهمتده بولوندی . دیکر طرفدن ، بوایشه باشلادقدن صوکرا معارف وکالتی طرفندن لیسه پروغراملرینه اجتماعیات درسلرینك علاوه‌سی بوترجمه‌ایله برخدمتده بولونمش‌اولدیغمز حقنده‌کی قناعتمزی قوتلندیردی . شبهه یوقکه بوکتابك ، شکل حاضریله ، دارالمعلمینلرده ویالیسه‌لرده عیناً تدریسی موضوع بحث اولاماز. فقط‌بوتون معلملر ایچون‌ومعلمك تقریرندن فضله‌معلومات الده ایتمك ایستەین چالیشقان طلبه ایچون، دارالفنون درسلرینه یکی دوام ایدنلر ایچون ، مراقلیلر ایچون بوکتاب‌قیمتلی بررهبر اولاجقدر. اکر کتابدن‌تدریسات ایچون دوغرودن دوغرویه استفاده ایدیلك ایستەنیلیرسه اوزمان تاریخی واقعه‌لرك ایجه تفصیل ایدلمه‌سی ، حتی تورك واسلام تاریخنه عائد دیکر مماثل واقعه‌لرك علاوةً ذکری لازمدر .

دیکر برمشکلات ترجمه طرزنده ایدی . ترجمه ایدرکن کتابك متننده بعضی تعدیلات وجوده کتیرمه‌لیمی ایدی؟ فرانسزجه‌ده‌کی مقدمه‌لری ، فضله کوردیکمزدن ، طی‌ایله‌دك.

فقط بوندن ایلریسنه کیتمکه جسارت ایده‌مدك . اثرده‌کی اساسلی فکرلری دکیشدیره‌جك هرهانکی برمداخله‌دن قاچیندق . چونکه بونی یاپابیلمك ایچون مؤلفلرك تعدیل ایدیلمیه‌رك براقیلان بوتون دیکر فکرلرینه اشتراك ایله‌مك لازمدی . بعض نقطه‌لرده ایسه ـ مثلا عمومی سیاست مسئله‌لرنده ـ علاقه‌دار اولان احتراصلرك شدتی هیچ اولمازسه سیرجی قالمقلغمزی ایجاب ایتدیریوردی؛ مثلا بزتورکلر، ملیت نظریه‌سنی تدقیق ایدرکن نه آلمانلره نه‌ده فرانسزلره قاپیلمق مجبوریتنده دکلز. مؤلفلرك فرانسزلق شوقیله یازدقلرینی اوقورز، بیطرفانه قیمتنی آکلامغه چالیشیرز ، حتی استفاده بیله ایده‌رز : اوافکاری بوشکلده سرد ایله‌مکه سوق ایدن ملیت حسنك آوروپالیلرده نه‌قدر قوتلی اولدیغنی کورمش اولورزکه بونی طانیمق احتمال بوتون هرشیدن زیاده اهمیتلیدر . فقط ایشته اوقدر . مترجمك، فرانسزلرك لهنه اولسون، اولماسون، برتك نقطه‌علاوه ایتمکه ویا برتك سطر اکسیلتمکه‌حقی ونه‌ده‌احتیاجی یوقدر . فقط شوراسنی‌ده اعتراف ایتملیکه آنجق برتك نقطه‌ده ، ملی حسك ، غرضه بورونمش سوزلری مؤلفلره حقیقت تلقی ایتدیردیکی بریرده ، ساده‌جه غاوغایه قاریشمق ایسته‌مه‌ین وحقندن امین اولان کیمسه‌لر وضعیتنده‌قالمق ایچون، مترجم طرفندن متنك تعدیلی احتیاجی حاصل اولمشدر .

ترجمه‌نك ته‌کنیك جهتلرینه کلنجه بعضی استثنالردن صرف نظر فلسفه اصطلاحلرنده معارف اصطلاحات انجمننك اجتماعیات اصطلاحلرندن محترم ضیا کوك آلپ بکك وضع ایله‌دکلرینی قوللاندق . اقتصاد وحقوق ایچون صلاحیتدار مدرسلره مراجعت ایله‌دك . بوکا رغماً کرك ترجمه قصوری، کرك ترتیب سهوی اولارق برچوق یاکلشلرك قالمش اولماسی محتملدر . قارئك وظیفه‌سی بونلره اهمیت ویره‌رك مترجمه اخطار ایتمکدر .

کوزتپه ، ۲۰ تموز ۱۹۲٤

مندرجات

مدخل

برنجی فصل : اجتماعی حیاتك انسان اوزرینه نفوذی .

برنجی قسم : اقتصادی اجتماعیات

ایکنجی فصل : مادی احتیاجلرك تطمینینی استهداف ایدن هیئتلر .

اوچنجی فصل : مختلف بشری جمعیتلرده استحصال شکللری .

دردنجی فصل : مبادله‌نك شکللری و مؤسسه‌لری .

ایکنجی قسم : بیتی اجتماعیات

اوچونجی قسم : سیاسی اجتماعیات

اوننجی فصل : سیاسی جمعیتلر .

اون ایکنجی فصل : ملت .

اون اوچنجی فصل : ملت (مابعد) ملی تشکلك حقیقی عامللری .

اون دردنجی فصل : دولت

اون بشنجی فصل : دولتلرك تصنیفی ، قانون اساسیلر ، قاستلر نهجی و مساوات نهجی

یگرمی برنجی فصل : علمك منشأی و انكشافنك شرائطی

یگرمی ایکنجی فصل : صنعت ، منشأی، شرائط وجودی ، اجتماعی افعوله‌سی

تصحیح ایدیله‌سی لازم کلن یاکاشلردن بعضیلری

صحیفه	سطر	یاکش	دوغروسی
١٧	١٥	واسع سفرلرنده	واسع آو سفرلرنده
١٨	١٠	ارکك حیوانات،	ارکك حیوانات ، قادین نباتات ایله
٢٧	٧	بر اختراع	بر یکیلك
٧٧	٩	ایش آمرندن	ایش آمرلرندن
١٠٠	١٩	عبادته سالك	دینه سالك
١٠١	١٤	Sous la main	ترجمه‌سی : زیردست
١٠٣	٤	Sous la main	ترجمه‌سی : زیردست
١١٤	٢١	غربیه	غربیه
١١٩	٢٥	میخانیکیك	میخانیکیلك
١٣٠	٢٩	دورنده	دورنده
١٣٨	١٠	شرائطنه	شرائطه
١٣٨	١٤	حربه	حربه
١٤٣	٢	ایتالیانجه	ایتالیانجه‌یه
١٥٣	٣	بوزدقلری	بوزدیغی
١٥٥	٨	آنا وطندن مساعد	آنا وطنه قارشی داوراندقلرندن دها مساعد
١٥٦	١٤	ریزوجیمه‌نتو	ریزور جیمه‌نتو
١٥٧	حاشیه برنجی سطر	اولدیغی	اولدیغی کبی
١٥٩	٢٤	مکتبنك	مکتبك
١٦٤	٣	نظرلر	نظرلره
٢٠٤	صوك	بری	بزی
٢٣٠	صوكدن براول	تحقیقات ،	له وعلیهده تحقیقات و

صحیفه	سطر	یاکاش	دوغرو
۲۷٤	۱۵	اداره	اراده
۲۷۹	۱۵	وبچه‌تی	ویچه‌تی
۲۸۹	۲	مفکوریلشمک، دوغرو	مفکورویلشمک دوغرو
۲۸۹	٤	ایدن ،	ایدن بر
۲۹۷	صوکدن ۳ نجی	ادعاسیده‌در	ادعاسنده‌در
۳۰۷	۱۲	شرویك	شروبك
۳۱۳	صوکدن یدنجی	بوتلرده	بونلرده
۳۱٤	۱۸	یرلیلرك	یرلیلرینك
۳۲۸	صوکدن ۹ نجی	ایتشنه	ایشنه
۳۳۲		دور قه‌یمك ۲۱ نومرولی اثری « دین حیاتنك ابتدائی شکللری » عنوانی آلتنده تورکجه‌یه ترجمه و نشر ایدلمشدر .	

برنجی فصل

مدخل

اجتماعی حیاتك انسان اوزرینه نفوذی

اجتماعیات نه‌در؟

سوسیولوژی (اجتماعیات) کلمه‌سی اوکوست قونت طرفندن احداث اولوندی. بوکون استعمالی عمومی اولان بوکلمه **اجتماعی حادثه‌لرك علمی** معناسنه کلیر.

اجتماعی حادثه‌لر، جمعیت حالنده طوپلانمش انسانلرك تفکر وعمل طرزلریدر.

انسانلرك برلشدكلری وقارشیلقلی مناسبتده بولندقلری وهپ برابر برفعالیته کیریشدکلری، دیکر بر افاده ایله جمعیت حالنده یاشادقلری زمان اونلرك برلشمه‌سندن (منفرد قالمش اولدقلری تقدیرده حصوله کلمیه‌جك اولان) بعضی نتیجه‌لرك میدانه کلدیکی دائما تجربه اولنان برشیدر . بوتقدیرده انسانلرك فعالیتی دها فیضلیدر، ولوددر، وحالت روحیه‌لری تحوله اوغرامشدر . برقالابالغه قاریشمش اولان برفرد، احوال عادیه‌ده کندیسنه یابانجی اولان افعال وافکاره استعدادکسب ایدر. اولویتله، عائله‌مز، منسوب بولندیغمز قوم، انتساب ایله‌دیکمز مکتب ویا مسلك، دین ویا سیاست زمره‌سی کبی دوامل برطرزده مالی اولدیغمز اجتماعی هیئتلر بزه دها شدتله تأثیر ایدرلر . حقوق قاعده‌لری، ایچنده یاشادیغمز محیطه خاص اخلاق، اطرافمزده بولنانلرك اشتغاللری و اعتقادلری بزه نافذ و حاکم اولورلر وشخصیتمزی تعیین ایدرلر .

بوحقیقتلره قانع اولان اجتماعیاتجیلر (سوسیولوغلر) فردلر حقنده دها صحیح برعلم الده ایله‌مك ایچون اجتماعی واقعه‌لری تدقیق ایدییورلر . اجتماعیات براجتماعی روحیاتدرکه اواولمازسه فردی روحیات ناتمام قالیر .

٢ . — فرد و جمعیت

١) **جمعیتك مادی حیات اوزرینه تأثیری** — بر جمعیتك ، دها طوغروسی ، عینی سویه‌یه ایریشمش اولان جمعیتلردن مرکب بر هیئتك ، یعنی **بر مدنیت زمره‌سنك** وصف خاصی صناعت اصوللرینك حالندن عبارتدر . (آرکه‌ئولوژی) آثار عتیقه علماسی قبل التاریخه عائد جمعیتلری تصنیفه تشبث ایله‌دکلری وقت لحق وره‌ن دورلرندن عبارت ایلك طاش دورینی، صوکره مجلا طاش دورینی، طونج دورینی الخ .. تفریق ایدرلر . دیکر برافاده ایله انسانلر آراسنده وصف فارق اولارق آلتلری کوسترلر .

بونك کبی بزده قدیم یونان ویا لاتین مدنیتی یاخود چین مدنیتی ایله غرب مدنیتی آراسنده‌کی مسافه‌یی اولچمك ایسته‌سه‌ك هرشیدن اول ، هم اسکی هم یکی ، هم اقصای شرق هم غرب مدنیتلری ایچون صناعت اصوللرینك حالنه ، چالیشمه طرزینه ، آلتلره اهمیت ویررز .

بو، اعتراض ومناقشه‌یه متحمل اولمایان وپك صریح اولان برتمیز وتفریق اصولیدر. دیکر طرفدن، پك اعلا حس ایدییورزکه ، فردلرك فکرینه ، ایچنده یاشادقلری اجتماعی محیطده‌کی صناعت اصوللرینك حالی حاکم وآمردر . شمندوفرده سیاحت ایتمش اولان ، تلفونی بیلن ، یوللرمز اوزرنده اوتوموبیل ایله‌کزمش اولان بوکونکی چوجوق اسیرلرك دکرمن طاشنی دوندیردیکنی ، حبوباتی ازدیکنی ویا بوکلری طاشیدیغنی کورن اسکی یونانلی ویا رومالی کبی دوشونه‌مز .

دوشونمك وفعال اولمق طرزلریمزده نه درجه‌یه قدرایچنده یاشادیغمز جمعیتك صناعت اصوللرینه تابع اولدیغمزی روبنصون حکایه‌سندن دها ایی تنویر ایدن برشی یوقدر .

آطه‌ده یالکزباشنه یاشایان روبنصون ساده برقاچ بطن چوجوقلرینك خوشنه‌کیتمش اولان برحکایه‌دن‌عبارت دکلدر؛ روبنصون اخلاق‌واقتصاد متفکرلری طرفندن صایلماسی قابل اولمایاجق درجه‌ده ملاحظات درمیانه وتوسیعه متحمل بر موضوعدر . بومتفکرلر بوموضوعی‌قوللانمش وحتی‌سوء استعمال ایتمش اولمالرینه رغماً دانیه‌ل دوفوئه‌نك قهرمانی، اونك وضعیتی ومالك اولدیغی وسائط حقنده برآز ملاحظه فکره سلامت بخش ایده‌جك وثمره ویردیره‌جك اوصافی محافظه ایدییور .

روبنصونك یالکزلغی آنجق ظاهریدی، چونکه کمی وحموله‌سی کندینك ایریشه‌بیله‌جکی یرده ایدی . اوندن نه قدر آز شی آلمش اولسه‌ده ، ینه اونك یاشاماسنی تأمین ایدن بو اشیا ایدی، چونکه بونلر آلتلر وسلاحلردن عبارتدی. اونلر واسطه‌سیله جمعیت بشریه روبنصونك اطرافنده حاضر بولونیوردی . مغاره‌ده یاشایان انساندن زمانمزك مدنی آدمنه قدر یوزلرجه، بلکه‌ده بیکلرجه بطنك سعی بو آلتلرده طوپلانمشدی. بویله‌جه، روبنصون، ظاهرده کوزوکدیکندن فضله برمیراثه نائل اولویور ، ایجادکار دهانك ، ماهر ایشجیلرك یاردیمنك ، تقدیر وحیرتمزی جلب ایدن بر تکملات سلسله‌سنك ، خلاصه کندینه ونشأت ایله‌مش اولدیغی جمعیته تقدم ایتمش اولان بشریت جهدلرندن چیقان نتیجه‌لرك میراثنه قونیوردی.

ب) *تربیه جمعیتك اثریدر .* — بوقدرینی سویله‌مك کافی دکلدر. روبنصون بو آلتلری قوللانمغی بیلیوردی ، بوده آلدیغی تربیه‌نك اثریدی . تربیه ایسه برموجودك دورندن شکل آلماسی ودوری ایچون یتیشدیریلمسیدر . معلم درسده کندندن اول اوکره‌نیلمش اولان شیلری طوپلار ؛ اوبوتون جمعیتی ، اونك جهدلرینی ، کشفیاتنی ، دوشونمك وایشله‌مك قابلیتنی تمثیل ایدر . تربیه ساده ابوین ومعلم طرفندن دکل ، فقط بوندن معدا ومهم برنسبتده ، آرقداشلر وچوجوغی بوتون احاطه ایدنلر طرفندن ، چوجوغك کوردیکی، قوللاندیغی ویا قوللانیلدیغنی کوردیکی اشیا طرفندنده ویریلیر . روبنصون کندینی نه قدر یالکز ظن ایتسه‌ده ، آلتلری وآلمش اولدیغی تربیه دولاییسیله انسانلرله واونلرك فکرلریله احاطه ایدیلمشدر .

روبنصون ایله خدمتنده‌کی واندرودی Vendredi آراسنده‌کی بوتون فرق فرقلی سویه‌لرده بولنان مدنیتلرك محصولی اولملرنده‌در. واندرودی، افندیسنه تصادف ایدوب ، روبنصونك کندی نزدنده پیامبری اولدیغی جمعیتله تربیه سایه‌سنده تماسه کتیریلمه‌دن اول قضازده کمیدن چیقان عینی اشیایه تملك ایتمش اولابیلیردی : فقط اوتقدیرده بونلر اونك ایچون همان همان فائده‌سز ، و اکر تعبیر جائزسه ، سسسز اشیادن عبارت اولوردی. حالبوکه اواشیا روبنصونك آلیشقین اولدیغی ، اولدنبری ایشیتدیکی برلسانله قونوشیورلردی . روبنصون ایله برابر اونك اجدادی ، معاصرلری ، اللهی ده آطه‌یه داخل اولدیلر .

ایچمزدن هربری روبنصون کبیدر : قضازده کمیدن قورتولان بو آدم مهمانواز اولمایان ساحله ناصل چیقدی ایسه هربریمزده عظیم و مجهول حیاته اویله‌جه کیره‌ر. فقط آرتق

سلاحسز ویالکز اولارق داخل اولماز. روبنصوندن دها مسعود اولارق مدنیتك بوتون ثروتلرندن وبوتون اختراعلرندن مرکب عظیم مادی ومعنوی جهازی بشیکنك یاننده بولور.

دینه بیلیرکه بز دوغمازدن اول بزه تقدم ایتمش اولان بطنلردن شکل آلمشز واونلر طرفندن یتیشدیریلمشز؛ حتی عضولریمز بیله، یکدیگرینی تعقیب ایدن اوزون برسلسلهٔ جهد نتیجه سنده، بزم مجبوری اولارق قبول ایده جکمز طرز حیاتك ایجاباتنه موافق اولان استعداده بروجه پیشین مالك قیلنمشلردر. تولدیمزله برابر تربیه مز باشلار. بوتون جمعیت وجمعیت طرفندن تحول اتمه او غراتیلمش، جمعیت آراسندن وجمعیتك تأمین ایله دیکی اصوللرله ادراك اولونمش طبیعت بزی اولاجغمز حاله قویار. الك معتاد اولان، ظاهراً الك فضله سوق طبیعی قبیلندن کوزوکن وضعلریمز وطورلریمز، الك آلیشقین اولدیغمز انطباعلریمز، الك درین حسلریمز جمعیتك تمغاسنی طاشیرلر. سجیه مز، بزده الك فردی، الك شخصی اولان شیءده، بعض جهتدن جمعیتك اثریدر.

بوسوزلر، حجتدن محروم عمومی تصدیقلردن عبارت دکلدر. اجتماعیات هنوز کشفیاتنك فخرنده بولونمقله برابر بوبابده مبذول ومؤثر دلیللر کوستریبور.

ج) **اجتماعی حیاتك انسانك ذهنی حیاتی اوزرینه تأثیری** — ۱) ـ فکر. مثلا، فکرمی موضوع بحثدر؟

بز آنجق بزه ابدی وهیچ دکیشمز کوزوکن بعض مبدألره تبعاً و نظریمزده ضروری ومطلق وصفنی حائز اولان بعض تصنیف، تعداد طرزلرینك منحصراً استعماليله دوشونه بیلیرز. معین برطرزده (هر ادراك اولنان شیئك ایچنده اخذ موقع ایله دیکی اوچ بعدلی مکان، برماضی، برحال وبراستقبال ایله تعین ایدن بروزنه تابع اولارق جریان ایله ین برزمان اولارق) تصور ایدلمش زمان ومکاندن مستغنی اولابیلیرمی یز؟ تصوراتمزك بوتون محتواسنه تطبیق ایله دیکمز کمیت، کیفیت، علت مفهوملرینی، فیلسوفلرك دیدکلری کبی « مقوله لری » متمادیاً استعمال ایتمکسزین دوشونه بیلیرمی یز؟ حالبوکه زمان ومکانك، کمیت، کیفیت، علتك برتك کلمه ایله «مقوله لر» ك، خلاصه فکرلریمزی کندیلرینه کوره ترتیب ایله دیکمز قادرولرك، چرچیوه لرك منشأ نی وحکمت وجودینی اجتماعیاتجیلر ابتدائی اقوامك بلکه عندی Arbitraire وتصادفی اولان بعض تلقیلرنده Notions بولویورلر.

منطقه مخالف وابتدائی اولان تصنیفلر اوقدر غرورمزی تحریك ایدن بوکونکی منطقمزه حالا آمر وحاکمدرلر. فکرلری اویله بر طرزده طوپلایورز که بو طرز بوتون انسانلق ایچون مجبوری دکلدر؛ مثلا برچینلی، حتی ذکی ومعلوماتلی اولمقله برابر بونی کوجلکله آکلار. چونکه چینلینك اجدادینك مالك اولمادیغی فلان یاکلش تلقی یه، باطل اعتقاده، فلان اعتیاده بزم اوزاق اجدادیمز مالك بولنمشلردر.

بوکون سربست فکرلی برمعاصرمزك یومی حیاتنه منشأی ومعناسی دینی اولان برترتیب ونظامك حاکم اولدیغنی، اونك اللهه تخصیص ایدیلمش اولان کونده (بازار کوننده) چالیشمادیغنی، عیسانك دوغدیغی، اولدیکی وخریستیانلرك اعتقادینه کوره تکرار دیرلدیکی کونلری تعطیل کونلری انتخاب ایله دیکنی، اوینك کیراسنی سه‌ن میشه‌ل ویا سه‌ن مرتن یورطیسنده ویردیکنی مشاهده ایتمك عجیب دکلیدر؟ فقط خریستیانلرده، عیسادینندن اول یونان وروماده حاکم اولان دینك الهلرینه (اونلره مارس، مه‌رکور ویا وه‌نوس کونلرینی تخصیص ایده‌رك) تعظیم ایتمکده بردوامدر، جمهوریت طرفداری ایسه سنه‌نك اك کوزل آینه، اوآیی قیصر آوغوستوسلرك شاهانه الوهیتنه تخصیص ایدن (آغستوس) نامنی ویرمکده‌در. بونلر ساده‌جه لفظه عائد خصوصیتلردن عبارت دکلدر. سنه بعضاً پك اسکی برزماندن کلن دینی بایراملرله تقطیع اولونور: بویله‌جه بردینی حال روحی، بازار کونی Messe مه‌س دینلن دینی آیینه کیتمك اعتیادی ویا توسه‌ن Toussaint کوننده آیین اموات محافظه اولونور. کلمه‌لر ساده اسکی برحالت روحیه‌نك اشارتی دکلدر، اونلر اواسکی روحی حالتی تکرار دیریلتیرلر، یاخود هرکس ایچون یکی برحالت روحیه احداث ایدرلر.

۲) نطق — دوشونمك ایچون سسسزلك ویالکزلق احتیاجنی حس ایدییورز، جمعیتدن قاچیورز دیمك خطادر! بز جمعیتی تماماً کندیمزده تکرار بولویورز: چونکه فکر «باطنی برتکلمدر». بز آنجق کلمه‌لرله دوشونورز. دوشونمك، حرفیاً کندینه سویله‌مك دیمکدر. حالبوکه نطق اجتماعی برواقعه‌درکه آنجق اختلاطده بولونمق احتیاجی ایله ایضاح اونونور واساساً اجتماعی محیطك قانونلرینه تابعدر. لغت ونحو بشری هیئتلرله برابر تحول ایدر. حتی نطقده اك زیاده طبیعته عائد اولان جهتلرده، تلفظده، مجالرك اظهارنده محیطك نفوذی متفوقدر. براجنبی لسانك عمومی وصف فارقی (تحلیل ویا ترکیب تمایلی)، اك صمیمی وذاتی اولان وفکره اك زیاده حاکم بولنان شی، لسانك «دهاسی»، «روحی»

(وضوح ، صراحت ويا درينلك احتياجى) ، بوتون بونلر دوشوندیکمز آنده بزه كنديلريني جبراً قبول ايتديررلر . بوصورتله منزوى فكريمز اجتماعى اولان وارلغه دالمش بولونور .

د) اجتماعى حياتك حسيات اوزرينه تأثيرى

١ ـ صورت عموميه‌ده حسيات ـ هربريمزك فلان معين احوال وشرائطده دويديغى هيجان واونى متعاقب عكس العمل طرزى فردلره كوره پك باشقه باشقه‌در ، بناءً عليه شخصيتمزك فارق وصفلريدر كبى كوزوكور .

قسماً ، يالكز قسماً ، بوكورونوش بر حقيقتدر . آغلامامز و حقسزلقلره قارشى انفعالمز ، بزى متأثر ايدن الك صميمى شكللرنده بيله كندى كنديلكمنه تولد وانكشاف ايتمك قابليتندن محرومدر : بعض اجتماعى قاعده‌لره تبعاًدركه كوز ياشلرى آقار و انفعال اظهار اولونور و اساساً بو قاعده‌لره او درجه‌ده آليشمشزدركه اونلر بزم اجزامزدن ايمش كبى كوزوكور. حسياتمزدن اجتماعى اولان اقسامى قالديريكز، كيرى‌يه آز برشى قالير، حسلريمز، هيجانلريمز ، اونلرك ايجاب ايله‌دكلرى افعال ، اجتماعى محيطلره كوره ، كرك اساسلرنده كرك تظاهرلرنده دكيشيرلر . انكليزك ، آلمانك ، روسك حساسيتى فرانسزك حساسيتى دكلدر . پرووانس ايالتندن اولان برەتانيالى كبى ، عمله كويلى كبى ، مأمور تجار كبى ، بوكونكى انسان ماضيده‌كى كبى حس ايتمز .

اجتماعى محيط تحاول ايله‌ديكى جهتله متمادياً حسيات تحاول ايدر . مثلا غربده دره بكلك زماننده ويا دره‌بكلكه ياقين زمانلرده Honneur (شرف) كلمه‌سى بزم ايچون غايب اولمش برحسى ارائه ايله‌مشدر . فرانسز شاعرى قورنه‌يك Cid عنوانلى تماشاسنده شرف تلقيسى يكرمنجى عصرده‌كى تجارك شرف تلقيسى دكلدر . عينى كلمه ، دورلره ومحيطلره كوره ، پك متنوع وعينى درجه‌ده جانلى وابرام ايديجى حسياتى ارائه ايدر . بوبويله‌در ، چونكه تا شخصيتمزك مظلم عمقنه قدر اجتماعى حياته ومحيطه تابعز .

اساساً باشقه انسانلر موجود اولماسه ايدى حسياتمزك قسم اعظمى ايضاح ايديله‌مزدى . شرف، حرص جاه وطول امل ، حسد ، قيضقانجلق ، انتقام حسلرى بو قبيلدندر . خسيسلك ، قورقو ، حدت كبى بزم عضوى اولان تشكلاتمزه ظاهراً دها مربوط اولدقلرندن دها شخصى كوزوكن ديكر حسلرده حقيقتده اجتماعى نفوذلرله مشبوعدرلر .

٢) بدیعی حس — بویله‌جه هیچ بر زمان جمعیت بزی ترك ایتمز ، حتی بز اوندن قاچدیغمز وقت بیله . حتی جمعیتدن اجتناب ایتمك ایچون اونی آرتق دوشونمه‌مکه وبدیعی برمردمکریزلك جهدی ایچنده صاف و حقیقی طبیعته قاووشمغه چابالاسه‌ق بیله ینه اکثریا اولجه ایشله‌نمش بر چیغیردن ، الك اوریژینال (باشقه‌سنه بکزه‌مه‌ین و ذاتنه خاص اوصافی حائز اولان) صنعتکارك بیله تأثیرینی ازاله ایتمکده مشکلات چکدیکی ماضیده‌کی صنعت مکتبلرینك نفوذی ایچلرنده آشکار بولنان پك معلوم اصوللرله طبیعته کیتدیکمزك فرقنه وارابیلیرز . فقط اکر ، مطلق بر صمیمیت جهدیله ، بوتون وضعی Convenus حسیاتدن، بوتون فکرقلیشه‌لرندن تعری ایتمك ادعاسنده بولنورسه‌ق ، اکر صاف هوایی تنفس ایتمك وروزکارك آغاچلرده چیقاردیغی سسی دیکله‌مك ایسترسه‌ك دقت ایدملم که آیاقلریمز آلتنده برسینور طاشی بزه مصادف اولماسین ، ایچه‌جکمز منبع صوینك کیمك مالی اولدیغی دوشونمکه ، خلاصه ، اجتماعی وارلغك صفحاتی اولان حقوقی موضوعاتی واقتصادی ضرورتلری طبیعت اورتاسنده تکرار بولمغه مجبوراولمایالم . تا چولده بیله اصغری براجتماعی حیات حاکمدر ، و انکلیز شاعرینك دیدیکی کبی جنکل Jungle بیله‌کندی قانوننه مالکدر. انسان اجتماعیلکدن اجتناب ایتمز : هریرده اوکاراست کلیر . اوندن قاچسه بیله نه‌یه یارار ؟ انسان اجتماعی وارلغی نفسنده طاشییور .

صنعتکار مستثنا عدایله‌دیکی حسیات خزینه‌سیله افتخارایدر. استعداد، دها ، کندینه مخصوص طویمق طرزینی معاصرلرینه واخلافه زورله قبول ایتدیرن یوکسك برفردیتك تظاهری دکلمیدر ؟ بویله‌جه صنعتك قاعده‌یه استثنا تشکیل ایله‌دیکی ، اجتماعیلکدن هیچ ویا همان هیچ برشیئه مالك اولمدیغی ظن اولنور .

فقط بوناصل ممکن اولابیلیر ؟ صنعت کندینی اثرلرله افاده ایدر . تحقق ایتمامش ، افاده ایدیلمه‌مش اولارق کندی‌علوی خیالی‌روحنك اسراری‌ایچنده، نفسی ایچون‌صاقلایان کمسه صنعتکار آدینه لایق اولورمی ؟ او ، خیالنی ، طاشده ویا کیلده ، دیوار اوزرینه یاپیلان بررسم Fresque ده ویا برمه‌لودیده (لحن Mélodie) ، برشعر ویا بردرام ایله مادیلشدیرمه‌لیدر . بناءً علیه فعالیتنك ته‌کنیك اولان یعنی برفن مخصوصه احتیاج کوسترن هر جهتندن دورینه تابعدر . حتی یکی اصوللر ایجاد ایلسه بیله ، کندی بطننك بشریتك متقدم جهدندن الده ایله‌مش اولدیغی اصوللری و آلتلری هرموجد کبی نظر دقته آلمغه مجبوردر . صنعتکار یوقدن یاراتماز ؛ موجود اولانی تکمل ایتدیرر .

بوندن ماعدا ، صنعتکار توجه ایله‌دیکی خلقه یعنی اوقویانلرك ، دیکله‌ینلرك وباقانلرك تشکیل ایله‌دکلری هیئته تابعدر . اکر کندی دورینی لزومندن فضله آشمش ایسه آکلا - شیلمایان اثری عقیم قالاجق ومحو اولمق ایچون بوتون احتماللری حائزبولنه‌جقدر . صنعتکار باشقه‌لرینك کورمه‌دیکنی کورمك امتیازینه مالك دکلدر ؛ او دیکرلرینك کوردیکنی اونلردن اي کورور . صنعتکارك دورینی افاده ایتمه‌سی وفردی دهاسی محیطنك افکار وحسیاتنی تکاثف ایتدیرمکه مقتدر اولدیغی نسبتده اثرینك حائز قیمت اولماسی‌ده بوندن نشأت ایدر. بوندن طولاییدرکه هربطن،آبده‌لرنده اولرنده ، دوشه‌مه‌لرنده ، شعرنده ، موسیقیسنده اونك « اسلوبی » تسمیه اولنان خصوصیته مالکدر. صنعت منشأنده ، افاده واسطه‌لرنده، وصنعتکارك الهامنك محتواسنده بیله اجتماعیدر .

٣ . — اجتماعی حیات الزم وضروریدر

انسان اجتماعی (مدنی) برحیواندر: هیچ برتعریف بوتعریفدن‌دها دوغرو اولمامشدر. انسان ساده اضطراری اولارق اجتماعی دکلدر . محبت Sympathie (تجاذب) ، کندینه بکزه‌ینلرله محاط اولمق واونلرله عینی تأثیرلر آلتنده اهتزاز ایتمك احتیاجی انسان طبیعتنك اساسنی تشکیل ایدر. روبنصونه برواندرودی لازمدی . وسعادتی،هرفردك منفعتنك عمومك منفعتیله آهنکدار برصورتده امتزاجنده موجودفرض ایتمش اولان انکلیز اخلاق متفکری بنتام‌ده انسانلری پك ای طانییور .

بوتون معناسیله انسان یالکز یاشایاماز . دورقه‌یم انتحاره دائر اولان تدقیقنده بونی واضحاً تثبیت ایله‌مشدر . انتحار قسماً‌ده شخصی سببلردن نشأت ایدییورسه‌ده ، قسماً‌ده اجتماعی ماهیتده علتلرك محصولیدر . اجتماعی باغ نه‌قدر دار اولورسه اودرجه‌ده فردلرك انتحاره میلی آزدر (عائله‌نفوذی) ؛ انسانلرك یالکز یاشادقلری شهرده انتحار یکدیکرینی طانیدقلری وحمایه وتقویه‌ایتدکلری کویده‌کندن فضله‌در؛ ایمانك فردی برماهیتی‌حائزاولدیغی پروتستان‌مملکتلرده انتحاردینك دهااجتماعی‌وزجرایدیجی Contraignant برخصیصه‌سی‌اولان قاتولیك‌مملکتلردن فضله‌در؛ سربست مسلکلرده انتحارایشجیلرك کومه حالنده طوپلانه‌رق صانکه برعضویتك‌اقسامنی تشکیل ایله‌دکلری مسلکلردن فضله‌در. خلاصه اجتماعی محیطدن

قاچانك فتور ونومیدی قارشیسنده مقاومتنی غائب ایتمه‌سی احتماللری فضله‌در . انجیل ، درین برمعناده ، « یازیق یالکز اولان آدمه ! » دییور .

٤ . — اجتماعی قانون واخلاقی قانون

جمعیتك تأمین ایله‌دیکی یکانه استفاده‌بودکلدر. اخلاقك منشأی وکنهی اجتماعیدر. اوت، دیکرلرندن دها ایی ، حرثده ، حقیقی ودرونی حیثیتده دها یوکسك فردلرك نصیبی وهمان همان امتیازی کبی کوزوکن اخلاق ، وظیفه‌نك مشعور اولارق تحریسی واونك ایفاسی ایچون خللدن‌مصون قالان وثباتله دوام ایدن جهد، بوتون بونلر، اکر جمعیت اولماسه‌یدی موجود اولمازلردی .

فی‌الواقع وظیفه‌نك اوقدریوکسك بردرجه‌ده (اوریژینال) کندینه خاص‌اولان‌وصف فارقی نه‌در ؟ معلومدرکه وظیفه آمرانه خطاب ایدر . وظیفه عقله حاکم اولان فقط مادةً اجبار ایله‌مه‌ین برضرورتله بزی‌مکلف‌قیلار . قانتك لایموت اولان مزیتی اخلاقی مکلفیتك بووصفی تماماً آیدینلغه وضع ایتمش اولماسیدر . حقیقتده بووصف اوقدر خارق‌العاده‌درکه اونی ایضاح ایده‌بیلمك ایچون الهی اراده‌نك انسانه کندینی بیلدیرمه‌سی ویا هیچ اولمازسه قانته برابر قاتی وانصافسز بر ضرورته تابع بیچاره حیاتمزده معجزه‌نك وفوق‌الطبیعه‌نك برمداخله‌سی اوکا منشأ اولارق کوسترلدی .

بو علل نهائیه حقنده نه دوشونولورسه دوشونولسون ، مثبت بیلکیلر ساحه‌سنده قالیرسه‌ق تطمین ایدیجی برباقین عات بولمق ممکندر. ایشته بالخاصه منشأی اجتماعی‌اولانك وصفی‌ده بزه ضروری وزجر ایدیجی کوزوکمکدر. بزدن ، بدنمزدن ، فردی شعوریمزدن کانی ، بزه خاصةً عائد اولانی اوکا حاکم اولابیلمکلمز ایله طانیرز : خیاللریمزی ایسته‌دیکمز کبی اعمال ایده‌رز ، مخیله‌مزك بناسنی کیفمزه کوره یاپار ویقارز . فقط بزه جمعیتدن‌کلن شی ، اوکرنمکه مجبوراولدیغمز لسان ، دینی اعتقاد، برمالك قیمتی وفیئاتی بوتون بونلر بزه قاتی ، ضروری ، زجر ایله قبول ایتدیریلمش کبی کوزوکورلر . اساسده بوتون بونلر اخلاقی مکلفیت ایله عینی وصفه مالکدرلر . جمعیتدرکه ایچنده کندی محافظه‌سی وترقیسی غایه‌سی بولنان معین غایه‌لر ایچون بزم اطاعته مجبور اولدیغمز قاعده‌لری انشا ووضع ایدر؛

اخلاقی قانونی اخلال ایله‌دیکمز وقت بزی تجزیه ایدن‌ده جمعیتك دیکر اعضاسنك رأی وحکمیدر . وجدان عذابیله قاوورولارق نفسمزی کندی نظرمزدن وتقدیرمزدن سقوط ایتمش عدایتدیکمز ، یاخود ، وظیفه‌مزی یاپه‌رق بولوطسز وغرورلی برسوینج دویدیغمز وقت بزم وجدانمز بیله آنجق اجتماعی وجدانك بر صورت منعکسه‌سیدر .

بونی سویله‌مك بوتون اخلاق یالکز کندینه تابع اولدیغمز زمره‌نك مجموعی ایچون معتبر اولان قاعده‌لردن عبارتدر دیمکمیدر ؟ تحقیرلره وتهلکه‌لره کندینی معروض قیلارق، افکار عمومیه‌یه کوکس کره‌رك وجدانك کندینه بر وظیفه اولارق ارائه ایله‌دیکی شیئی یاپمق ادعاسنده بولنان یوکسك آدمه تعظیمدن وممکن مرتبه اونی تقلیددن فراغتمی ایده‌جکز؟ اخلاقی افکار عمومیه‌یه آلچقجه واسیر کبی براطاعت درجه‌سنه‌می تنزیل ایده‌جکز ؟ خایر. معاصر وجدان فردك کندینه کوجلکله ویالکزلق ایچنده ، فقط حریتله یاپدیغی برشخصی تحری سایه‌سنده وظیفه‌لرینك هیئت مجموعه‌سنی انشا وتعیین ایتمه‌سنی وبردفعه کندینه خاص اخلاقی چیزدکدن صوکرا ، که‌وشه‌مه‌دن اونی تطبیق ایتمه‌سنی طلب ایدییور. بو، واقعه‌درکه اونك مواجهه‌سنده اجتماعیات انقیاد ایدر. حتی بوواقعه اجتماعیاتك نظرنده یوکسك جمعیتلرك وصف فارقیدر ، چونکه اجتماعیات جمعیتلری تصنیف ایدر .

٥ . — جمعیتلرك تصنیفی

اجتماعیات جمعیتلرك تصنیفنك تابع اولاجغی پرنسیبی (مبدأی) قولایلقله کندینی اظهار ایده‌جك درجه‌ده ظاهر وخارجی اولان بروصفده آرایور. طبیعیدرکه وضع ایدیلن غایه‌یه کوره مختلف طرزلرده تصنیفلر ممکندر .

ا) آتیده‌کی تصنیف ، اجتماعیات اوکرنمکه باشلارکن واضح وبسیط اولدیغندن جاذبدر . بوتصنیف مختلف جمعیتلر انواعنی اوچ انموذجه ارجاع ایدییور :

اولا قرارسز وتشکیلاتسز جمعیتلر بونلر سوقاقلرده ، مجملرده ، احوال وشرائطك تصادفنه کوره تشکل ایدن موقت اشتراکلرده اولدیغی کبی سرعتله یاپیلیرلر وبوزولورلر .

ثانیاً : دوام مستقر وابلی تشکیلاتلی جمعیتلر بونلر معین بعضی خصوصی احتیاجلری تطمین ایچون

برقصد مخصوص ایله احداث اولونمشلردر. مثلا سپور جمعیتلری ، علمی ، انسانیتپرور ، سیاسی جمعیتلر بوقبیلدندر .

ثالثاً : برآز اول بحث ایلدیکمز طوپلانمەلر کبی **هم ثابت ودوامی وهم دەتشکیلاتلی** اولارق فقط قلابالق کبی **کندی کندینە** یعنی دوشونولمش برمقصد مخصوصلە اولمایارق تشکل ایدن جمعیتلر [*] عائلەلر یاخود بیتی جمعیتلر ، ملتلر کبی سیاسی جمعیتلر ومسلکی ودینی جمعیتلرك قسم اعظمی بوقبیلدندر . بوجمعیتلر پك جملی اولابیلیرلر ، میلیونلرجە اعضا تعداد ایدەبیلیرلر ؛ بعضلری عصرلرجە دوام وسینەلرندە لایعد بطنلرك تعاقبنی مشاهدە ایدرلر . اکثریا اونلرك هانکی معین آندە طوغدقلرینی سویلەمك ممکن دکلدر ؛ اونلری کیمسە احداث ایتمەمشدر : بوجمعیتلر یاواش یاواش کندی کندیلرینی وجودە کتیرمشلر وکندیلرینە خاص اولان نظام و موجودیت وکندی فعالیتلرینك مبدألری اوزرینە تأمل ایتمەدن اول اوزون مدت ایشلەمشلر ، وظیفەلرینی کورمشلردر . جمعیتلری تدقیق ایلەمك مقصدی تعقیب ایدیلنجە الك زیادە دوشونولنلر کندیلکندن دوغان Spontané ثابت وتشکیلاتلی اولان یعنی بو اوچنجی صنفدن بولنان جمعیتلردر . (فوقونە ، ۲۶)

ب) بزم ترجیح ایلەدیکمز تصنیف بالخاصە بوصوکنجی نوعدن اولان جمعیتلرە قابل تطبیقدر . بوتصنیف جمعیتلری متزاید اولان معضلیت Complexité واتساعلرینە کورە صیرەیە قویر. بوصورتلە اونلرك زمان داخلندە یکدیکرینی تعقیب ایتمەلریلەدە آهنکداردر، چونکە الك بسیط والك آز اتساعی حائز اولان جمعیتلر عینی زماندە الك ابتدائی اولانلردر.

بوتصنیف شونلری نظرمطالعەیە آلیر :

اولا : **بسیط جمعیتلر** Horde (سورو) وسمیە (قلان) کبی کە بونلردە اجتماعی افعولەلر (وظیفەلر) یکدیکرندن تفریق وتمییز ایدلمامش وتخلف ایتمش عضولر احداث اولونمامشدر. بوابتدائی جمعیتلر عینی زماندە دینی ، سیاسی ، اقتصادی ، حقوقیدرلر . بردینی بایرامك

[*] فرانسزجە foule کلمەسنی اولجە جمهور ویا جماعت ایلە تورکجەدە افادە ایتمك ایستەمش اولان متفکرلریمز وارسەدە اونلرك دە بوندن واز کچمش اولدقلرینە امینز. بوکلمەنك تام قارشیلغی قالاباالقدر. کوستاولوبون دییورکە : علی العادە معنادە فول کلمەسی، کندیلرینی برآرایە طوپلایان تصادفلر نەدن عبارت بولنورسە بولنسون، ملیتلری ، مسلکلری، جنسلری نە اولورسە اولسون لاعلی التعیین فردلرك طوپلانماسنی افادەایدر (psychologie des foules صحیفە ۱۲) کذا تارد (L'opinion et la foule مقدمە صحیفە ۱) دە تیاترودەکی ، هرهانکی بر اجتماعدەکی قالاباالغك « فول » اولدیغنی سویلەیور . بومعنایە خلقدە دینەبیلیرسەدە اونی الیوم باشقە برمعنادە استعمال ایلەدیکمزدن التباس اولابیلیر . یالکز شونی قید ایتملی یزکە قالاباالق ، اجتماعیات نظرندە ، روحی بعضی اوصافە مالکدرکە او اوصاف فردلر طوپلانمامەلردی تقدیردە ظاهر اولمازدی. کوستاولوبون بوکا foule psychologiquo دییور.
(مترجم)

آیینی اجرا ایتمك، چالیشمق، مشترکاً ییمك ایچمك، قانون یاپمق، برمجرمك منسوب بولندیغی زمرەنك هیئت مجموعەسندن ثار آلارق عکس العملدە بولونمق ایچون بو جمعیتلرڭ بوتون اعضاسی طوپلانیر. اساساً کورولەجك ایش نە اولورسە اولسون اونلر آرالرندە نە اهلیت نە مرتبە فرقی قبول ایدرلر.

ثانیاً: **معضل جمعیتلر** کە بونلردە دینی، سیاسی، اقتصادی، اخلاقی، فکری، بدیعی افعولەلر یاواش یاواش تخلف ایدر، اصلی هیئتك سینەسندە هربری آیری بروظیفەیی حائز هیئتلرڭ مقداری کیت کیدە آرتار. معاصر جمعیتلریمز بالخاصە بوقبیلدندر.

بویلەجە حیاتیات biologie ایلە اجتماعیات آراسندە موازات واردر. هرایکیسندەدە عضویتلر معضلیتلری درجەسیلە تمیز ایدرلر واڭ معضل اولان تاریخدە مؤخر ومنطقاًدە عالی کوزوکور.

وولتەرو معاصرلرینك ابتدائی انسان، وحشی حقندە پیدا ایلەمش اولدقلری یاکلش تصوری تصحیح ایچون اجتماعیاتدە، دها بوکوندن، کافی درجەدە معلومات واردر. اون سکزنجی عصر متفکرلری عقللی و حر اولان «طبیعت انسانە»، تصادف ویا عنعنەدن کلن وبرطرفدن کورەنکدە تعند ایلەدیکرطرفدن اڭ قوتلیلرڭ ویا اڭ جاهللرڭ حسابیلە ادامە اولنان باطل اعتقادلرڭ وعقلە مخالف عاداتك اسیری اولان مدنی آدمی قارشوقورلردی.

حقیقت باشقەدر. ابتدائی جمعیتلردە بوتون فردلر کرڭ بدناً کرڭ روحاً یکدیکرینە بکزرلر؛ زمرەنك انضباطنە تابع، لایعد منسکلرڭ Rites اسیری، متعدد تابولرلە (تحریمات Tabous) زنجیرلنمش، مخیلەلرینك یاراتدیغی قورقونج تصویرلر ویا طبیعت قوتلری مواجهەسندە متدهش اولان بو ابتدائیلر عینی صورتدە و برابرجە دوشونورلر، حس ایدرلر وایشلرلر. اونلرایچون اخلاقی قانون ایلە اجتماعی قانون آراسندەفرق یوقدر، التباس تام واردر.

جمعیتك معضلیت کسب ایلەدیکی، جمعیت ایچندەکی هیئتلرڭ هربرینك معین بروظیفەیە کندینی حصر ایدەرڭ یکدیکرندن آیریلدیغی نسبتدە فرد کیت کیدە مقداری آرتان عائلە، بلدە، دولت، دینی جماعت، مسلکی، علمی، بدیعی جمعیت، سپور جمعیتی الخ.. کبی زمرەلرە داخل اولور. وبویوزدن حریتنی قازانیر. فردڭ انتساب ایلەدیکی زمرەلردن هربری اونك اوزرندە آنجق برمقدار نفوذ ادعا ایدەبیلیر؛ بوزمرەلردن

هر برینك قدرتی بوتون دیكرلرینك قدرتیله تحدید اولونمشدر . بویله‌جه اخلاقی فردجیلك جمعیتك معضلیتنه تابعدر . اوآنجق ، پك زنكین برمعضلیته مظهراولان معاصر جمعیتلرده كوزوكور . وفرد ایچون وجدانك مختاریتنی (Autonomie) ومعدوم اولدیغی تقدیرده مسئولیتك بربوش كلمه‌دن عبارت‌قالاجغی اخلاقی حریتی طلب ودعوا ایتمك اجتماعی شأنیتی انكار ایتمك دكل ، بلكه اونك شكل حاضرینی حسابه قاتمق دیمكدر .

اوقونه‌جق كتابلر

فوقونه ومه‌وس ، ٢٨

بوغله ، ٤ (صحیفه ٣ـ٣٢ تورکجه ترجمه‌سنده برنجی بحثك تمامی)

فوقونه ، ٢٦

داوی ، ١٦ (صحیفه ١ـ٢٥ ، ٧١ـ٩٧ ، ١٤٧ـ١٧١ ، ١٨٠ـ١٩٢)

له ی برول ، ٤٥ (مدخل صحیفه ٨٥ـ٩٤ ، ٢٣٠ـ٢٣٩ و ٥٢٠)

اخطار : مؤلفك اسمنی تعقیب ایدن نومرو كتابك صوكنده موضوع كتابیات جدولنده‌كی اثرلردن هانكیسنك موضوع بحث اولدیغنی ارائه ایدر .

برنجی قسم

اقتصادی اجتماعیات

ایکنجی فصل

مادی احتیاجلرك تطمینی استهداف ایدن هیئتلر

۱ — متعدد افعوله‌لی ابتدائی هیئتلر

یونان فیلسوفی دیرکه : فیلسوفلق ایتمه‌دن اول یاشامق لازم . انسانك تا بدایتده مشغله‌لرینی بویله‌جه ایکی‌یه بولمش اولدیغی اثبات ایدیلمش دکلدر. بالعکس الك ابتدائی جمعیتلرده مادی احتیاجلرك تطمینی ایچون یاپیلان ایشلره اصغری درجه‌ده دینی ملاحظه‌لرك وحتی بعضی بدیعی اندیشه‌لرك‌ده قاریشمش اولدیغی اثبات ایدیلمش کبیدر . مع‌مافیه ، بو مادی احتیاجره عائد مساعی بشریتك تاریخنده اوزون‌مدت اساسلی ومهم جهتی‌تشکیل ایتمشدر. بوکون بیله ، بومادی اندیشه‌لر اوستنه یوکسه‌له بیلمك ایچون لازم اولان روحی قوته واستراحت زمانه قاچ کیشی مالکدر ؟انسانلرك‌چوغی فعالیتلرینی « معیشتلرینی قازانمغه » حصر ایدییورلر وکونده‌لك ایش بیتنجه، ایرتسی کونی همان همان حیوانی اولان بوحیاته یکیدن باشلامق ایچون اویقویه دالییورلر . بوندن دولاییدرکه هردورده اجتماعی‌تشکیلاتك باشلیجه هدفی‌عضوی‌احتیاجلرك تطمینیدر وانسانلرك آرالرنده تشکیل ایله‌دکلری هیئتلرك قسم اعظمی بوغایه‌یه توجه ایدرلر .

ابتدائی جمعیتلرده همان بوتون اجتماعی هیئت ، ده‌کزده وقره‌ده ، واسع سفرلرنده ، مشترك غدانك تحریسنه غیرت ایدر. قادینلری وچوجقلری برطرفه‌براقه‌رق بوتون ارککلر سفره اشتراك ایدرلر . غایه‌سی طالعی وشکاری آوجیلرك لهنه اماله ایتدیره‌جك قدسی بروصفی اونلره بخش ایتمکدن عبارت اولدیغی ظن ایدیلن رسمی دین آیینلرنده، جماعت واحده، حالنده حاضر بولونورلر. ایشجیلر زمره‌سی عینی زمانده بردینی زمره، برکلیسا (بوکلمه‌نك اصلی اولان یونانجه ئه‌قله‌سیا : جماعت دیمکدر) ودیکر بر مناسبتله برمحاربلر زمره‌سی وبرسیاسی زمره‌در .

افعوله‌لرك اعظمی تخلفی وهمان همان افعوله‌لر مقدارنجه باشقه باشقه هیئتلر حالنده تجمع اشکالنك موجودیتی ، معاصر جمعیتلریمزك وصف فارقیدر . بناءً علیه اقتصادی ماهیتده اولان هیئتلر معاصر جمعیتلرك نه یکانه هیئتلری نه ده الك زیاده میدانده کورولن هیئتلریدر. بعضیلری آنجق تالی اولارق اقتصادی ماهیتده‌درلر ؛ دیکر وظیفه‌لرده درعهده ایدرلر ؛ عائله ودولت بوقبیلدندر . دیکرلری بالعکس منحصراً اقتصادیدرلر : لونجه‌لر ، سندیقالر ، قوئوپه‌راتیفلر بوقبیلدندر .

۲.— اقتصادی روللرنده عائله ودولت

۱) **عائله** — اتساعی نه اولورسه اولسون وهراجتماعی حالده ، عائله ، دیکر وظیفه‌لر یاننده ، اعضاسنك مادی احتیاجلرینی تطمین ایتمك مجبوریتنه‌ده تابعدر .

ابتدائی قوملرده ، دینه‌بیلیرکه ، ارکك حیوانات ، ایله اولان مناسباتی تأمین ایتمکله مکلفدر . ارکك حرب ایله ، قره و دکز آویله ، حیوان یتیشدیرلمه‌سیله مشغول اولور . قادین کوکلری ضیرتدن چیقارر ومیوه‌لری طوپلار .

ارکك وقادین سعیلرینك محصولنی برلشدیررلر ، فقط آیری آیری چالیشیرلر .

بر زمان کلیرکه حیوان یتیشدیرن ارکك ایله چیفتجیلك ایدن قادین سعیلرینی توحید ایدرلر . ارکك صاپانی چکدیرمك ایچون اوکوزینی ویادوه‌سنی ویرمکه موافقت ایدر . قادین داواره باغه‌راضی اولور . زراعت ترقی ایدر ... قوجه چیفت رئیسی اولور .

قوجه قاریسنك ، چوجوقلرینك وخدمتنده کیلرك سعیلرینك آمری وناظریدر .

کوچول صنایع ، میدانه چیقدیغی وقت ، عائله‌نك بواقتصادی وحدتنی محافظه ایدر : دووقوماجینك عائله‌سی بوتون کون اونك اداره‌سی آلتنده چالیشیر : قادین ایپلکی یوماق حالنه قویر یاخود اورکه ایله چالیشیر ، بوآرهده قوجه عینی اوطه ایچنده مکیکی تزکاهه ایتر .

چوجوقلر ، قوتلری درجه‌سنده ، بوسعیه اشتراك ایدرلر .

اوزمان عائله ، مدنی چیفتجیلرده اولدیغی کبی ، براستحصال قوئوپه‌راتیفی حالنه انقلاب ایدرکه اونك بوتون اعضاسی بررئیسك ولایتی آلتنده برلشمشدر .

بویوك صنایع بواشتراکی قیرار ، عائله دستکاهنی محوایدر ، قوجه‌یی ، قادینی وچوجوقلری باشقه باشقه وبربرندن اوزاق دستکاهلره صناعتلره داغیتیر . اونلر یکدیکرندن اوزاق واکثریا بربرینه بکزه‌مه‌ین ، کندیلرینه یابانجی اوسته باشیلرك امری آلتنده اولارق چالیشیرلر .

حرمسلکلر وعمومی وظیفه‌لر (دولت ، منافع عمومیه عائد مؤسسات خدمتلری) کیت

کیده قادینلر طرفندن‌دها قولایلقله درعهده اولنه‌بیلدکلرندن اونلرده عائله‌نك اولجه‌تشکیل ایله‌دیکی استحصال‌شرکتنك طاغیلماسنه یاردیم ایدرلر. بوعمومی خدمتلر قادینلری خرجه جلب ایدرلر ، اوجاقدن اوزاقلاشدیررلر ، بعضاً قوجه‌لره وچوجوقلره رقیب قیلارلر .

مع‌مافیه کویلرده ماضیده‌کی عائله شکلی باقیدر و « استحصال برلکی » اولارق دوام ایتمکده‌در .

کویلرده وشهرده برچوق کوچوك کوچوك صنایع وکوچوك تجارت‌اهلی : بقاللر ، قصابلر ، اکمکجیلر ، خردواتجیلر ، تنکه‌جیلر وحتی اجزاجیلر بیله یاماق وچراق اولارق قزلرینی یانلرینه‌آلیر (لاپی، ۴۳) بوقادینلر زراعی ، صناعی ویا تجاری مؤسسه‌نك اداره‌سنه اشتراك ایدرلر .

ب) **دولت** — هر جمعیتده فردی تشبث ایله تصور و درعهده ایدیله‌بیلمك ایچون چوق مهم وپك فضله مصرفلی اولان بعضی منفعت عمومیه‌یه تعلق ایدن ایشلر واردرکه منفعت عمومیه نامنه حرکت ایدن دولت بونلری یاپدیرتیر . یالکز دولتدرکه ، کندی منابعی سایه‌سنده ،کنیش بررؤیته مالك بولنور، « استقبالك حائز امتیاز بکجیسی » اولور، آنجق بالآخره حصادینی یاپمق اوزره حاضرلقلرده بولنور وتوخوملرینی اکر . بونوعدن مساعینك تعدد وتنوعی معاصر جمعیتلریمزك وصف فارقیدر . دولت فنارلر انشا ایتدیرر، نهرلرك صولرینی تنظیم ایتدیرر ، طاغلرده اورمان یتیشدیرر ، قناللر آچدیرر ، یوللر ، شمندوفرلر ، لیمانلر ، بحری سدلر یاپدیرر ...

دولت باروت ،کبریت ، توتون کبی انحصارلری اداره ایدر. سلاح ، خالی، پورسه‌لن فابریقه‌لرینه وکمیلرینی انشا وتعمیر ایتدیردیکی ترسانه‌لره مالکدر .

دولت بعضی مملکتلرده پوسته ، تلفون ، تلغراف ، شمندوفر خدماتنی تأمین ایدر ؛ تنویر وتحریك قوتی اولارق الکتریقی نقل وتوزیع ایدر .

دیکر مملکتلرده دولت بحری ، هوائی سیرسفائن وشمندوفر قومپانیه‌لرینه نقداً معاونتده بولونور وبویله‌جه وسائط نقلیه وتعرفه‌لر اوزرینه مراقبه ونظارتده بولنور .

دولت اردونك ، بحریه‌نك ، معارفك ، صحت عمومیه‌نك احتیاجاتی ایچون هردرلو مستحصللردن مال آلیر. بعضی تجارت آنجق دولت یوزندن یاشار. هیچ برصنایع وتجارت یوقدرکه دولت اداره‌لرینك استهلاك ایله‌دیکی محصول مقداری اونلرده فیئاتلرك آشاغی ویا یوقاری بردرجه‌ده تثبیتنه اجرای تأثیر ایتمه‌سین .

دولت چیفتجینك ، صنایع آدمنك ، تجارك مربیسی اولمق آرزوسنده‌در . تجربه تارلالرینه ، باغچه‌لرینه ، لابوراتوارلره ، اختراعات و کشفیات اداره‌لرینه مالکدر. دولتك کرسیلری ، اختصاص مکتبلری ، تطبیقات فنلرینه واقف متخصصلری Techniciens ، مدرسه‌لری واردر . بعضاً حتی استحصالی اداره و مراقبه ایله‌مکه بیله تشبث ایتمشدر . فرانسه‌ده ومدنی اقوامك اکثریسنده ١٧ نجی و١٨ نجی عصرلرده دولت‌موادابتدائیه‌یی، محصولات اوصاف فارقه‌سنی ، نه جنسدن اولاجغنی الخ . . تعیین و تثبیت ایده‌رك فابریقه‌لر اوزرینه حدودسز وتا تفرعاته قدر واران بر مراقبه‌ده بولونیوردی . ١٦٧٠ تاریخلی فرانسز نظامی ، بو نظامه موافق اولمایان امتعه‌نك تشهیر ایدیله‌سنی امر ایدییوردی .

یابانجیلر طرفندن شدتلی بر رقابته معروض قالان ویا بحرانلردن مضطرب اولان ملی صنایع، تجارت وزراعتی دولت حمایه‌ایدر. بومقصدله استحصاله(مثلا ایپك بوجکجیلکنه، بوغدای ، شکر پانجاری زرعیاتنه ، حیوان یتیشدیریله‌سنه ، تجارت گمیلری انشاسنه) و اخراجاته «اکرامیه‌لر» بخش ایدر، یاخود یابانجی محصوللری، اونلرك ادخالنی منع ایده‌جك درجه‌ده یوکسك، گمرك رسملرینه تابع طوتار.

نهایت دولت، ویرکولر واسطه‌سیله استحصاله مداخله ایدر . صنایع آدمنك و تجارك تأدیه ایله‌دیکی ویرکولر مصارف عمومیه میاننده حساب ایدلمه‌لیدر ، و بونلر اشیانك مستحصله مال اولدیغی فیئاتك عناصرندن بریدر . ایشجینك بالواسطه ویا بلاواسطه تأدیه ایله‌دیکی ویرکولر عمله اجرتنی بهالیلاشدیرر و بویله‌جه ینه فیٔ استحصال اوزرینه اجرای تأثیر ایدر . هر هانکی بر صورتله اولورسه اولسون مستهلکلره توجه ایدن تکالیف ایسه اونلرك منابع وارداتی واستهلاك‌قابلیتنی تنقیص ایدر. بناءً علیه اقتصادی حیاتده‌ویرکولرك خفیف ویا آغیر اولماسنده کیمسه علاقه‌سز دکلدر . بر دولتده ویرکو نه قدر آزاولورسه اورانك مستحصللری بین‌الملل پیاسه‌یه‌مالری اودرجه‌ده آشاغی فیٔاتده عرض‌ایده‌بیلیرلر. سربست مبادله طرفداری اولانلرك اساسلی دلیللرندن بری بودر . اونلر ، کومروك رسومنك الغاسنك استحصال مصارفنی آزالته‌رق، استهلاك قابلیتنی آرتیره‌رق ملی صنایعی تشویق و اونی بین‌الملل رقابت ساحه‌سنده مظفر اولمغه مقتدر بر حاله قویدیغنی مشاهده و تثبیت ایدییورلر. انکلیز تجارتنك وصنایعنك، بومملکتده سربستیٔ مبادله‌نك تأسسندن بری، معمور اولماسی بویله‌جه ایضاح اولونیور.

دیمك‌که دولتك عصریمزده‌کی اقتصادی حیاتده رولی متنوعدر .

٣ — . لونجه‌لر و سندیقالر

دولتدن وعائله‌دن باشقه برچوق تشکیلات دها واردرکه بالخاصه ویا منحصراً اقتصادی غایه‌لره مالکدرلر. بوراده بونلردن یالکز باشلیجه‌لرینی کوزدن کچیره‌جکز .

بو قبیلدن اولارق هرشیدن اول، ماضیده‌کی لونجه‌لرك معاصر شکلی اولان سندیقالر واردر .

١ . لونجه‌لر * — لونجه فعالیتی معین بر منطقه ایله ، همان دائما بر شهر ایله تحدید ایدردی . او ، عینی صناعتی اجرا ایده‌نلرك ایستر پاترون ایستر عمله اولسون هپسنی ، مجبوری اولارق بر هیئت حالنده طوپلاردی. صناعت اهلندن هیچ بری لونجه‌دن خارجده قالامازدی . لونجه‌لرك ، اوسته‌لرك ، ایشجیلرك و چیراقلرك مقداری محدود ایدی . لونجه امتیازلی بر مؤسسه ایدی : کندی اختصاصی داخلنده استحصال انحصارینه مالکدی . بونك یکدیکرینه یاقین اولان لونجه‌لر آراسنده نه درجه‌ده نهایتسز و مصرفلی حقوقی نزاعلره محل ویردیکی ده معلومدر. بو لونجه انحصاری حقنده بر فکر پیدا ایدیلك ایسته‌نیورمی؟ صنف حسدلرینك ، کچمش زمان امتیازلرینك و مکلفیتلرینك ایچنده تکرار یاشامقده اولدیغی حال حاضرده‌کی بعض مسلکلرده بونك مثاللرینه تصادف اولنور . معاملات عدلیه وکیلی (avoué) ، کاتب عدل ، محکمه‌ده‌کی ضبط و اوراق کاتبی ، اسهام و تحویلات بورسه‌لرنده مبایعه‌جی ، تجارت بورسه‌لرنده رسمی سیمسار وظائفی بو قبیلدندر . بونلرك بر منطقه‌ده مقداری شدتله محدوددر ؛ کوردکلری ایش ده قسماً لونجه‌دن ، قسماً ده حکومتدن ویا قوهٔ تشریعیه‌دن نشأت ایدن قاعده‌لره و بر تعرفه‌یه تابعدر . بو وظائف اقتصادی حیات ایچون الزم اولان بعض ایشلری کورمك و بعض حقوقی معاملاتی تنظیم و عقد ایتمك انحصار و امتیازینی بخش ایدرلر . بو وظیفه‌لر پاره مقابلنده صاتون آلینیر ، لکن آنجق بعض امتحانلرده موفق اولمش نامزدلره ترك وتودیع اولنه‌بیلیرکه بو امتحانده اسکیدن اوسته اولمغه نامزد اولان هر ایشجینك اوسته‌لغه قبول ایدیلك ایچون بر هیئت ممیزه‌یه عرض ایتمکه مجبور بولندیغی Chef d'oeuvre دینیلن ایش امتحانك عصری بر شکلیدر .

---

[*] مؤلفك بوراده بالخاصه فرانسز اختلالنده الغا ایدیلمش اولان لونجه Corporation لری قصد ایله‌دیکی معلومدر . (مترجمك علاوه‌سی)

آلمانیا کبی بعض مملکتلر واردرکه اورالرده‌هیچ اولمازسه تجارتده وکوچوك صنایعده قانونی بر شکلده لونجه نهجی یاشامقده‌در . بونلرده آنجق بعض امتحانلرده موفق‌اولولنجه پاترون اولمق ممکندر وپاترون‌ده‌چراقلغه و عمله‌نك منفعتنه، سیغورطه ویا یاردیم صندقلری تشکیلنه متعلق بعض مکلفیتلره تابعدر . مع‌مافیه معاصر لونجه اوسته‌لرك مقداریتك ، مشغله‌رینك ، طرز استحصالك تحدید وتعیین ایدیلمامسی‌اعتباریله‌ماضیده‌کی لونجه‌دن فرقلیدر.

قرون وسطانك لونجه نهجنده mal-façon دینیلان فنا یاپیلمش ایشه قارشی اك اینجه تفرعاته قدر واران نظاملر واك شدتلی تفتیشات ایله تأمینات وضع اولونمشدی ؛ تطبیقاتده ایسه بویوزدن محصولاتك یکنسق اولماسی نتیجه‌سنه واریلیوردی: مثلا برچوخه‌نك‌لایتغیر برعرضی‌وبر طولی و ،عرضی اولارق، معین‌مقدارده ایپلکی اولماسی‌مجبوری‌ایدی. برشهرك بوتون چوخه‌جیلری مجبوری اولارق عینی نوعدن و عینی اوصافی حائز عینی شرائط تحتنده و عینی فیئاتده عینی قوماشی‌اعمال ایدیورلردی. بناءً‌علیه سعی سربستیسنك‌اعلانی لونجه نهجنك اولومنه محکومیتی اولدی .

بو نهج ترقی‌یه مشکلات چیقارمق و تشبثی تحدید ایتمك محذور وخیمنه مالك اولمقله برابر استهلاك احتیاجلرینی شان درجه‌ده فضله استحصالاتدن، عمله‌نك ایشسزلکندن و سفالتدن اجتناب ایتدیرمك فائده‌سنی حائزدی. هر اوسته‌نك مشتریلری تأمین‌ایدیلمشدی و معمولاتنك صاتیلماسی محققدی . ایشسزلك ، قضا ، خسته‌لق ویا وفات کبی حاللرده لونجه‌نك قصه‌سی مداخله ایدردی و مسلکداشلر نظاماً یاردیمله مکلفدیلر . نهایت لونجه کندی اعضاسنی مالارك تقلیدینه و حیله‌لی رقابته قارشی حمایه ایدردی .

لونجه نهجی محو اولونجه بر آز اول تعداد ایله‌دیکمز بو احتیاجلردن بعضیلرینه‌قارشی قویمق ایچون‌دیکر مؤسسه‌لر لازم اولدی. لونجه برتساند مکتبی ایدی . اونك‌وظیفه‌لرندن بعضیلری یاواش یاواش دولته انتقال ایتدیرلدی ؛ دیکرلری‌ده سندیقالر طرفندن درعهده اولوندی .

ب) **سندیقالر** — سندیقا لونجه‌دن اوصاف آتیه ایله آیریلیر :

اولا سندیقایه اشتراك قانوناً مجبوری دکلدر . [*]

[*] آوستراليا و یکی زه‌لاند کبی بعض مملکتلر مستثنا اولارق . هرطرفده عمله‌نك تعاملی اونی فعلاً مجبوری قیلمقدر .

ثانیاً سندیقانك ایلری‌یه سوردیكی مدعیات تطمین ایدلدیكی وقت سندیقایه منسوب بولنانلر قدر اونك خارجنده اولان ایشجیلرەده بو قرار شامل اولور .

ثالثاً سندیقا معین بر صنایعك بوتون پاترونلرینی ویا بوتون ایشجیلرینی ملی طوپراغك بوتون امتدادنجه وحتی كیت كیده دها زیاده بین‌الملل بر طرزده احاطه ایله‌مكه تمایل ایدر.

١) *مسلكی منفعتلرك مدافعه‌سی* — سندیقانك خاص وظیفه‌سی ، كلمه‌نك الك كنیش معناسیله مسلكی منفعتلرك مدافعه‌سیدر . شبهه یوق ، عمله و پاترونلرك استحصالك یولنده كیتمه‌سنده مشترك منفعتلری واردر . فقط ، دیكر جهتدن بونلرك منفعتلری آیریلیر . استحصالك تنظیمی و سعیك توزیعنه تعلق ایدن جهتلرده اونلرك اكثریا باشقه باشقه ، بعضاً ضد تلقیلری واردر. بوندن طولایی، قانون نظرنده سندیقا پاترون وعمله‌یی بر آرایه طوپلایابیلمك صلاحیتنی حائز اولمقله برابر مختلط سندیقا آنجق بر استثنادن عبارتدر . صورت عمومیه‌ده ، ایشجیلر و پاترونلر، آیری آیری اولارق كندیلرینه عائد سندیقالرده تجمع ایدرلر. وبو ایكی صنف سندیقانك ضدیتی، بعضاً غره‌وه بعضاً لوق آوته lock - out منجر اولان دائمی مجادله‌سی زمانمزده‌كی اجتماعی حیاتك فارقی اولان حادثه‌لردن بریدر .

احتمال بوخصیصه‌یه لزومندن فضله دقت اولونویور. كرك پاترون كرك عمله سندیقاسنك یكیدن انشا و وضع ایله‌دیكی شیلر كافی درجه‌ده كورولمه‌یور .

٢) *اجتماعی تعاون وسیغورطه مؤسسالی* — بو قبیلدن اولارق سندیقا اجتماعی تعاون و سیغورطه تشكیلاتنی ابداع ایدر . عمله سندیقالری كندی منسوبلرندن اولوب سعی اثناسنده قضایه اوغرایه‌رق مغدور اولانلرك حقوقنك مدافعه‌سی ایچون حقوقی وطبی تشكیلاته مالكدرلر . ایشسزلكه قارشی سیغورطه صندیقلری وبرایش آرامق ایچون یوله چیقان عمله‌یه تأدیه ایدیلن بر سیاحت یاردیمندن عبارت اولان Viaticum لری واردر . پاترون سندیقالری‌ایسه ایستاتیستیق اداره‌لری وعمله‌لری‌ایچون تقاعد وسیغورطه صندیقلری احداث ایتمشلردر . هر ایكی نوع سندیقاده ایشسزلره ویا ایشجی آرایانلره دلالت ایدن اداره‌خانه‌لرده مساوی شرائط تحتنده تمثیل ایدیلیر ؛ هر ایكیسنك‌ده مسلكی درسلرك احداثی وتفتیشی ایله‌وظیفه‌دار اولان«حرفت،صناعت‌اوطه‌لرنده Chambres de métiers » قانوناً ممثللری اولاجقدر .

٣) **استحصال مداخله** — سندیقالر، خصوصی مقاوله‌لره ویا حتی قانونك احكامنه استناداً بالواسطه ویا بلاواسطه استحصاله مداخله ایدرلر . بویله‌جه سكز ساعتلك سعی كونی حقنده‌كی قانون فرانسه‌ده آنجق برپرنسیب وضع ایتمكده‌در. بوپرنسیپك وجوه تطبیقیه‌سی صنایعه كوره دكیشه‌جكدر واونلری قطعی صورتده تثبیت ایده‌جك اولان اداری امرنامه‌لر آنجق علاقه‌دار سندیقالرله بالاستشاره اصدار اولونه‌بیلیر. سعیه متعلق قانونلرك قسم اعظمی ایچون بو طرز حركت بوتون صنایع مملكتلرنده مجبوری بر شكل آلییور . ایتالیاده ، چه‌وسلواقیاده، آوستریاده، آلمانیاده قانون فابریقه ویامنطقه قومیته‌لری احداث ایدیوركه اونلرده ایشچیلر ، ممثللری واسطه‌سیله بر مراقبه و اداره فعالیتی اجرا ایدییورلر. نهایت ورسای معاهده‌سی بین‌الملل بر مساعی قانونی تدقیق و تطبیق ایچون بین‌الملل مساعی قلمی Bureau international du travail تسمیه اولنان بین‌الملل برایش تشكیلاتی احداث ایله‌دی. هرملتك پاترون سندیقالری ایله عمله سندیقالرینك مركزی تشكیلاتی بو قلمده تمثیل ایدلمكده‌در .

٤) **معشری مقاوله** Contrat collectif — فقط بالخاصه سندیقالر، واقعده، معشری مقاوله اصولنی فردی مقاوله یرینه اقامه ایله‌دیلر . بونی یاپمق ایچون سندیقالر حقوقی تعامللره و عنعنه‌لره مخالفت و تجاوزه مجبور اولدیلر . اوزون مدت قانون جزا بر عمله معشری collectivité ایله بر پاترون ویا بر پاترون هیئتی آراسنده ائتلاف تشبثریخی بر جنحه‌كی جزالاندیرمشدر. مع‌مافیه بوكون بوائتلاف قاعده‌یی تشكیل ایدیور. ایشچیلردن هربریله آیری آیری پازارلق ایدن اسكی پاترون تلقیسی قیمتدن دوشدی . واقعده ، اكثریا ، ایشك كرك تنظیمنه كرك تأدیه‌سنه متعلق بوتون احكام پاترون سندیقه‌سی ایله عمله‌سندیقاسی آراسنده ، یاخود حتی پاترون سندیقالری اتحادی ایله عمله سندیقالری اتحادی آراسنده مذاكره اولونور .

بو ، بویوك بر اخلاقی ترقیدركه یالكزلق ورقابت یرینه ائتلاف و تساندی اقامه ایدر، فردك معشرك منفعتنه فداكارلق ایتمسنی ایجاب ایتدیرر ، انضباط و فراغتی انكشاف ایتدیرر . شبهه یوق ، اویله كوزوكویوركه بو تحول فردك خودكاملغی یرینه زمره‌نك خودكاملغنی ، اشخاص آراسنده‌كی مجادله یرینه صنفلر مجادله‌سنی اقامه ایتمك ایچوندر . بونی انكار ایتمك مفرط بر نیكبینلك اثری اولوردی . مع‌مافیه زمان زمان عمله و پاترون

سنديقالرى آراسنده حصوله كلان ائتلاف ـ بو ائتلاف بر موقت تعطيل مخاصماتدن عبارت اولسه‌ده ـ اثبات ايدركه زمره فرددن دها اوته‌سنى كوروبور ، اقتصادى حياتك ايجاباتنى و معضليتنى ، اونك ملتده و عالمده‌كى ميخانيزماسنك ناصل ايشله‌ديكنى حس ايدييور . بويله‌جه عمله آراسنده بر كزيده صنف، پاترونلر آراسنده كزيده بر طبقه كبى، تشكيلات ونظام حسنى قازانمغه استعداد كسب ايدييور. بويله‌جه جدال ايچنده و جدال واسطه‌سيله يوكسك بر اقتصادى تشكيلات عالمى حاضرلانييوركه اوراده نهايت باريشان سرمايه ايله سعى آرتق آنجق انسانلغك عمومى منافع معظمه‌سنه خدمت ايده‌جكلردر .

ج) *زراعى سنديقالر* — زراعتده سنديقانك خصوصى بر رولى وار . هر يردن زياده اوراده بو رول مسلكى منفعتلرك مدافعه‌سندن اوته‌يه كيدر . سنديقا استحصالك و مبادله‌نك بالذات تفرعاتنه مداخله ايدر . اكثريا هر صنفدن مال صاحبلرينى ، چيفتلك مستأجرلريله ياريجيلرى جمع ايدر ، مشترك مبايعات (توخوملق ، كوبره ، ماكنه الخ..) ويا مشترك صاتيش شركتى كبى حركت ايدر . بو اوصافيله زراعى سنديقا قوئوپراتيفه ياقلاشير .

٤.— قوئوپه‌راتيفلر

بويله‌جه ، تعاون ، بوكونكى اقتصادى حياتك اوصاف فارقه‌سندن بريدر . اوچ نوع قوئوپه‌راتيف (تعاون) شركتلرى تفريق اولونويور :

اولا : **اعتبار** قوئوپراتيفلرى (كه سيغورطه قوئوپه‌راتيفلرينى بونلره علاوه ايدرلر)

ثانياً : **استحصال** قوئوپه‌راتيفلرى

ثالثاً : **استهلاك** قوئوپه‌راتيفلرى .

ا) *اعتبار قوئوپه‌راتيفلرى* — اعتبار قوئوپه‌راتيفلرى و سيغورطه قوئوپه‌راتيفلرى بوتون منسوبلرينك ياردميله ياقضا ، يانغين، داوارده وفيات كبى تهلكه‌لره قارشى اعضالرينى سيغورطه ايتمك ياخود آز بر فائضله پاره اقراضنه موافقت ايتمك غايه‌سنى تعقيب ايدرلر .

٤ تموز ١٩٠٠ تاريخلى قانونله؛ متقابل سيغورطه شركتلرى (فرانسه‌ده عموميتله بونوع قوئوپه‌راتيفلره ويريلن اسم بودر) حين تشكللرنده مصارفى مستلزم اولان هردرلو رسمى قيوددن معافدرلر. اونلردن يالكز زراعدن متشكل اولملرى و مجاناً، فخرياً اداره ايديلمه‌لرى طلب اولونمقده‌در . بو شرط تحتنده

بو شركتلر دولتدن واسع معاونت نقديه الده ايدرلر ... اساسده محلى هيئتلر واردر . اونلركندى قوتلرينه براقيلسه واردات منبعلرى پك جزئى اولوردى . بوندن طولايى بو محلى غروپلر آرالرنده يا متصرفلق ، يا ولايت اعتباريله منطقه اتحادلرى تشكيل ايدرلركه بو اتحادلر اونلرى اداره ايدرلر ، تقويه ايدرلر ، تضميناتك تأديه ايديلمەسنى تأمين ايدرلر و ، بو مقصدله ، سيغورطه اجوراتندن بر قسمنى آليرلر . بو اجورات (پريملر) تهلكەنك درجۀ شدتنه كوره تحول ايدر. داوارلر ايچون يوزده بر ايله ايكى آراسنده متحولدرلر . بر حيوانك ضياعى يا قيمتنك اوچ ربعيله ياخود درت خمسيله تضمين اولونور . (رونار و دولاق ، ٥٦)

فرانسەده داوار يتيشديريجيلر شركتلرى متقابل سيغورطه لهنه اولان جريانده باشه كچمشلردى . يالنغينه قارشى سيغورطه شركتلرى اونلرى تعقيب ايلەدى . نهايت ، فقط دها آز كثير اولارق ، دولويه قارشى سيغورطه شركتلرى تشكل ايتدى .

ب) **استحصال قوئوپەراتيفلرى** — استحصال قوئوپراتيفلرى اعضاسنك عينى زمانده شريك و أجير صفتلرينى حائز بولنديغى شركتلردر .

١) **صنايعده** — بالادەكى تعريف بالخاصه عمله استحصال قوئوپەراتيفلرى حقنده صحيحدر . دنياده ايلك قوئوپەراتيفلر بوشكلده كورولدى و اونلرى تصور ايلەمش اولان اووەن و فوريه كبى بويوك قافالر بونلر اوزرينه بويوك اميدلر بنا ايتمشلردى . بو متفكرلر عمله استحصال قوئوپەراتيفلرينك انسانك انسان طرفندن صويولمەسنى Exploitation، صنفلرك غاوغاسنى اورتادن قالديراجغنى و عالمه صلح و معموريت بخش ايدەجكنى تخمين ايدييورلردى . او زمان نظرلرينك آلتنده آنجق اوفاق دستكاهلر واردى . بويوك صنايع آنجق طوغيوردى و اونك نه درجه انكشاف ايدەجكنى تخمين ايدەمزلر ، موقع فعاليته وضع ايدەجكى سرمايەلرك قدرتنى و بناءً عليه استحصال قوئوپەراتيفلرينه مقدر اولان مشكلاتى سزەمزلردى. واقعده، استحصال قوئوپراتيفلرنده صنايع ساحەسنده نقصان اولان شى بوكونكى عظيم فابريقەلره موفقيت احتماليله رقابت ايدەبيلمك ايچون كافى برسرمايەدر.

بوندن دولايى، دولتك ياردیمنه رغماً، بو قوئوپەراتيفلر اولدقچه نادردرلر . فرانسەده مستثنا بعض شرائط، اولدقچه خصوصى ايكى استحصال قوئوپەراتيفنك انكشافنه مساعد بولوندى : فوريەنك تلميذى اولان غودەن اسمنده بر صنايع آدمنك عملەسنه وصيت ايله ترك ايلەديكى Familistère de Guise ايله آلبيدەكى جام عمله فابريقەسى . بو فابريقه بر غرەو اوزرينه ايشلرندن چيقاريلان غرەوجيلر طرفندن تأسيس اولونمش و عمومى اعانه

قیدیله ویریلن ایکی یوز بیك فرانقلق باشلانغیج سرمایه‌سی بو اساس سرمایه‌یه اعضاسنك حصه‌دار قید اولندیغی استهلاك قوئوپه‌راتیفلری ایله عمله سندیقالرینك مالی اولمشدی .

٢) **زراعتده** — زراعی عالمده ، کوچوك ملك صاحبلری آراسنده‌درکه استحصال قوئوپه‌راتیفلری اك زیاده انکشاف ایتمش و اك فضله خدمتلری کورمکده بولونمشدر . بو کوچوك ملك صاحبلری زراعتك تام صناعیلشمکه باشلادیغی آنده بو استحصال قوئوپه‌راتیفلری واسطه‌سنه مراجعت ایله‌دیلر .

١٨٨٤ده قوهٔ انباتیه‌یی تزیید ایدن موادك استعمالی بر اختراع عد اولنه‌بیلیردی؛ کرك زراعی کیمیانك ، کرك زراعتده ماکنه‌لر استعمالنك توسع ایله‌مسی تماماً زمانمزده وقوع بولمشدر. صاحبنك طوپراغی اوزرنده معند ویورولمق بیلمز برسعی صرف ایتمه‌سندن دولایی اوزمانه قدر کوچوك زراعت بویوك ماکنه زراعتندن فضله حاصلات ویریبوردی . حالبوکه ، اولجه صناعی حیاتده بویوك مقیاسده ایشلتمه‌نك تفوقنی احداث ایله‌ین انقلابه مشابه اولان بو انقلاب ، زراعت عالمنده اوتوز سنه‌دنبری کندینی کوسترمکه باشلایور . خدمتنده زراعت متفننلری و کیمیاکرلر بولندیرمغه ، لازم اولان کوبره‌لری لازم اولان مقدارده صاتون آلمغه مقتدر اولان، ماکنه‌لری امرینه تابع بولنان بویوك سرمایه صاحبی یاقیننده او مقدارده حاصلات الده ایده‌جککه کوچوك طوپراق صاحبنك رقابتی محو اولاجق و کوچوك ملك افلاس ایده‌جکدر . (رونار و دولاق ، ٥٦) .

حقیقتده ایسه اشتراکلرك تعمم ایله‌مسی کوچوك طوپراق ایشله‌ته‌نلرك کندیلرینی مدافعه ایده‌بیلمه‌سنی تأمین ایتدی . اونلر ماکنه‌لرك و کوبره‌لرك مشترکاً صاتون آلنماسی ایچون سندیقالر ، کندی خدمتلرنده فن اربابنی بولندیران، مخزنلره، شراب اعمالی ایچون بویوك تکنه‌لره ، سود خانه‌لره ، یاغخانه‌لره، تبرید واغونلرینه مالك اولان وفنی تکملاتك هپسیله مجهز اولان قوئوپه‌راتیفلر تشکیل ایله‌دیلر . دیمك‌که ، یوقاریده فکرلرینی درج ایله‌دیکمز مؤلفلر نه دیرسه دیسون ، زراعتك صناعیلشمه‌سنك بویوك سرمایه‌دارك لهنه کوچوك طوپراق صاحبلرینك خرابیسنی برابرنده کتیردیکی محقق دکلدر. بو نقطه‌ده زراعت بلکه صنایع و تجارتك کیتدیکی یولدن چکمه‌یه‌جکدر . و بونی‌ده تعاونه ، قوئوپه‌راتیفلر تشکیلنه مدیون بولنه‌جقدر .

ج) **استهلاك قوئوپه‌راتیفلری** — دنیاده اولکیلرینه نسبتله اك قوتلی شرکتلر ، استقبالك کندیلرینه عائد اولدیغی کوزوکنلر ، استهلاك قوئوپه‌راتیفلریدر .

متعدد شخصلر، عینی احتیاجی حس ایده‌رك، اونی فردی واسطه‌لرله یاپابیله‌جکلرندن دها ایی تطمین ایده‌بیلمك ایچون، مشترك واسطه‌لرله هر نه‌زمان شرکت وجوده کتیررلرسه اوراده کنیش برمعناده استهلاك قوئوپه‌راتیفی موجوددر .

بو تعریفدن شو نتیجه چیقارکه هر استهلاك شرکتنك هدفی استحصالدر ، چونکه بر احتیاجك ایجاباتنی یرینه کتیرمك ایچون استحصالده بولونمق لازمدر . فی‌الواقع استهلاك قوئوپەراتیفنك غایەسی بودر، فقط او، واقعده بوکا آنجق تکاملنك معین بریوکسك درجەسنده واصل اولابیلیر. باشلانغیج اولارق استهلاك قوئوپەراتیفی اعضاسنك احتیاجلری ایچون لازم اولانی صاتون آلمقله باشلار : فابریقەجی اولمادن اول تجارت ایدر (ژید ، ۳۳)

مواد غذائیه قوئوپەراتیفلری (بقالیه ، اکمکجیلك) الك منتشر اولانلریدر . بوندن ماعدا کومور ، اثواب ، موبیله صاتیشی قوئوپەراتیفلری‌ده واردر .

بوقوئوپەراتیفلرك باشلانغیجی پك متواضعدی. بونلر انکلترەده، ۱۸۸٤ ده، روشدال Rochdale شهرنده طوغدیلر . بو شهرده بر غرەولك عدم موفقیتی اوزرینه دوقومه ایشجیلری ، ۲۸ کیشی مقدارنده اولارق برلشدیلر ، یکی شرکتك نظامنامەسنی قلمه آلدیلر ، یکرمی سکز انکلیز لیراسندن عبارت اوفاق مبلغی طوپلادیلر و «سوقاقلرده‌کی چاپقین چوجوقلرك قابا لطیفەلری و استهزالری ، حیرت ایچنده اولان دکانجیلرك بیق آلتندن کولوشلری و اورادن کچن اهالینك لاقیدانه دیدی قودیلری آراسنده قرا کلق بر سوقاقده ، زمین قاتنده بر دکانك کپنکلرینی آچدیلر . »

بو قوئوپەراتیفلر باشلیجه شو ایکی وصف ایله تمیز ایدرلر :

اولا : تمتعك شریکلر آراسنده هر برینك استهلاك مقدارینه نسبتله توزیعی . بوراده علی‌العاده بر تجاری تشبثده اولدیغی کبی حصەدارك یازیلدیغی سرمایەیه فائض ویریلمه‌یور . اکر اوکا بر فائض ویریلسەبیله بو فائض معیندر (فرانسەده ۱۹۱۷ قانونونه کوره اعظمی اولارق یوزده آلتی). سرمایه آرتق مستحصللرك سعییله بسلەنمه‌یور، مستهلکلرك یاشامق احتیاجلرندن احتکارلی تمتعلر یاپمغه تشبث ایدەمه‌یور . سرمایەدن اولمق کاردن بر حصه آلمق ایچون بر حق دکلدر . قوئوپەراتیفلرده، طلب اولنان سرمایەیی ویردیکندن طولایی دکل ، بلکه مبایعاتده بولنەرق ، استهلاك ایدرك سهم صاحبی صفتی اکتساب اولونور . تمتعدن حصه آلنماسی آنجق استهلاکلەدر .

ثانیاً : اجتماعلرده هر شریك ، مالك اولدیغی حصەلرك مقداری نه اولورسه اولسون، بر تك رأیه مالکدر . عمومی مجلس قوئوپەراتیفه تماماً حاکمدر . شریك ومساوی اولان مستهلکلر مشترك مالکانەیه متصرفدرلر واونی اداره ایدرلر. صناعی دەموقراسی،اقتصادی جمهوریت‌ده دیەبیلیرز ، بو صورتله تحقق ایتمش بولنور .

ایلك دوره‌ده آنجق یكدیكرندن آیری‌چالیشان قوئوپه‌راتیفلر موجود ایدی. صوكره بو قوئوپه‌راتیفلر طوپدن صاتون آلان و اونلره لازم اولان اشیایی ویرن و « طوپدن‌اشیا مغازه‌سی magasin de gros » تسمیه ایدیلن بر مركزی قوئوپه‌راتیفه داخل اولدیلر. بونك اوزرینه‌دركه قوئوپه‌راتیفلرك قدرتی انكشاف ایتدی و اونلر خاصة كندیلرینه‌عائد اولان غیه ایله، استحصالله مشغول اولمغه باشلادیلر. فی‌الواقع مركزی قوئوپه‌راتیف واسطه‌یی حذف ایدر و بلاواسطه استحصال ایدر. بغدای تارلالرینه، دكرمنلرینه، تبرید مكنه‌سنه الخ.. مالكدر. بر اوچنجی دوره‌ده، عینی شهرده، عینی منطقه‌ده قوئوپه‌راتیفلر برلشدیلر. بویله‌جه كندیلرنده قوتلرك داغیلماسی قصوری‌وبرپارچه رقابت حسی كوچوك شركتلرده باقی ایكن‌اونلرك اتحادی، سرمایه‌لری و حسن نیتلری قدرتلی بر دمت حالنده بر آرایه كتیرن بر تك شركته موقع حاضرلادی.

« مختلف اشكالی ایله (اعتبار، استحصال، استهلاك) قوئوپه‌راتیف، اخلاق قوتلردن: فردی غیرتدن وتساند روحندن استعانه‌ایدركه بونلر عمومیته‌برینه ضددرلر فقط قوئوپه‌راتیفلر بونلری‌تألیف ایدر واونلرك‌تربیوی فضیلتنی تشكیل ایدنده بودر. قوئوپه‌راتیف؛ هم « سن سكا معین اول » دستورینی یعنی كندی احتیاجلرینه كندی واسطه‌لریله چاره بولمق غرورینی، همده « هربریمز هركس ایچون » دستورینی یعنی قورتولوشی ساده كندیسی ایچون دكل بلكه باشقه‌سی ایچون و باشقه‌سی واسطه‌سیله آرامق آرزوسنی كندینه شعار ایدینمشدر. (شارل ژید)

بویله‌جه، اطرافمزده، ساده‌جه اقتصادی قوتلرك حركتیله، یكی شركت شكللری میدانه چیقیوركه اخلاقی و اجتماعی قیمتنی مبالغه ایتمك ممكن اولمایان بو شركتلر عالمی انقلابه اوغراتمق اوزره‌درلر.

اوقونه‌جق كتابلر:

لاپی، ۳۳ ئچ صحیفه ۱۹ـ۳۳، ۱٦۲ـ۱٦۸، ۲۰۱ـ۲۱۲
ژید، ۳۱، ۳۳
ژید، ۳۲ (فرانسزجه اصلنده صحیفه ۱۸۱ـ۱۸٦، ٤۷۷ـ٤۸۲، ٦٤٦ـ٦٥۰ ؛ تورکجه ترجمه‌سندن برنجی جلد ۳٦۲ـ۳٦۹، اوچنجی جلد ۳۸۷ـ۳۹٤ و دردنجی كتاب:
رونارو دولاق، ٥٦ (صحیفه ۳۸۸ـ٤۱۲)
رونار، ٥٥

اوچنجی فصل

مختلف بشری جمعیتلرده استحصال شکللری

١ — استحصال شکللرینه نظراً جمعیتلرک تصنیفی

اکر مختلف بشری جمعیتلری استحصال شکللرینه کوره تصنیف ایلهمك یولی آراشدیریلیرسه متقطع استحصاللی جمعیتلرله دواملی استحصال جمعیتلری آراسنده ایللك تفریقی یاپمق ممکندر .

متقطع استحصاللی جمعیتلرده یالکز طبیعتك تشویق ایلهدیکی درجهده ، احتیاجلر موجود اولدقجه استحصالده بولونولور . **دواملی استحصال جمعیتلری** ، مدنیتك اوصاف فارقهسندن بریده بودر ، سعي نه کوندوز نه کیجه توقفه اوغراتیرلر و صانکه موسملرك بویوندروغندن قورتولمش کبیدرلر .

حقیقتده بو تفریق آنجق نسبیدر . یالکز بعضی زراعت اصوللرنده ، مثلا سبزه زرعیاتنده عینی طوپراق اوزرنده محصوللر بلاانقطاع یکدیکرینی تعقیب ایدر وتاوخانهلر ، کیمیوی کوبرهلر الخ.. کبی وسائط مناسبه سایهسنده استحصال طوپراغك طبیعی تشکلندن واقلیمی تحولاتدن مستقل اولور. یالکز بعضی صنایع «آتشی سوندرمهیهرك» چالیشیرلر ، موجود احتیاجلردن مستقل اولارق ، بلاتوقف و همان نامحدود اولارق اعمال ایدرلر .

دیکر تصنیفلر ممکندر . اك اویغون و اك زیاده عمومیتله قبول ایدیلمش اولانی شو صنفلری تفریق ایدر :

اولا زراعی استحصال
ثانیاً کوچوك صنایع
ثالثاً بویوك صنایع

تاریخ اعتباریله بو شکللر بربرینی تعقیب ایدرلر. فقط بر چوق جمعیتلر ، دیکرلرینك یرینه قائم اولدقلری وقت اولکنك بولندیغی دورهیه درحال داخل اولمش بولونمازلر . بویلهجه روما ایمپراطورلغنده کوچوك صنایع حاکمدی ، صناعت اهلندن مرکب لونجهلر

منافع عمومیه‌یه متعلق وظائفی و بو وظائفه تقابل ایدن امتیازلری حائز رسمی عضـویتلر تشکیل ایدییورلردی . حتی بویوك صنایع ایچون بر شیم بیله ترسم ایتمکه باشلایوردی . باربارلر کلدیلر و جمعیت منحصراً زراعی انموذجه رجعت ایتدی .

تطبیقاتده بو تفریق دائما صراحتله معین دکلدر و مختلف جمعیت انموذجلری بربرینه قاریشیرلر. بویوك صنایع بوکون حاکم اولان انموذج اولمقله‌برابر بعضیلری زراعی‌شکلده، دیکرلری کوچوك صنایعده توقف ایتمش متعدد جمعیتلر واردر . مثلا ، روسیه‌ده، بویوك صنایع صانکه مملکته خارج و خلقك ذهنیتنه یابانجی برحادثه کبیدر. اختلالدن اول‌بویوك شرکتلر اجنبی سرمایه‌لریله مؤسس ایدیلر و اجنبیلر طرفندن اداره اولنورلردی ؛ ایش باشیلر و اختصاص صاحبی عمله اکثریتله اجنبی ایدیلر . هرشیدن اول زراعی حیاته باغلی اولان روس عمله صنایع شهرلرینه آنجق برموسم مدتله هجرت ایدرلر وا کمه و بیچمه کبی تارلا ایشلرینی کورمك اوزره منتظماً کویلره عودت ایدرلردی . فرانسه‌ده بیله کوچوك صنایع بویوك صنایعله برابر اولارق موجوددر .

١) **زراعی استحصال** ـــ زراعی استحصالك حاکم اولدیغی جمعیتلرده طوپراغه متصرف اولان هیئتلر (عائله ویا عشیرت) کندی کندیلرینه کفایت ایدرلر. کندیلرینه لازم اولانی ویالکز کندیلری ایچون اعمال و استحصـال ایدرلر . اوراده مبادله یوقدر یاخود حد اصغری‌یه اینمشدر. اعضادن هربری هردرلو ایشه مستعددر وایجابنده هرایشله اوغراشیر. بوکون بیله ، او جرا کویلرمزده کویلی همان بوتون صناعتلری بر پارچه اجرا ایدر ، دیوارینی ، دامنی ، آلتلرینی ، موبیلیه‌سنی ، سپتلرینی تعمیر ایدر ، اکمکنی پیشیرر ، حیوانی پارالار وطوزلار، دوائی نباتلری طوپلار. بویله‌جه دیوارجی، دولکر، مرانغوز، سپتجی ، فرونجی ، قصاب ، اجزاجی ایشلرینی کورور .

غرب مملکتلرنده شهرلرك همان همان غایب اولدیغی وآنجق کوی تجمعلرینك موجود بولندیغی بویوك استیلالری تعقیب ایدن زمانی خاطره کتیره‌لم. حر آدملرك «ویللا» لرنده ویا دره‌بکنه عائد مالکانه‌ده هرکس هر نوع ایش ایله اشتغال ایدییوردی. سورونك‌یوکی قیرقیلوب کتن وکنویرمحصولی طوپلانجه ایپلك بوکولمه‌سنه متعلق ایلك عملیات سلسله‌سی اوراده ایفا اولونوردی. صوکره، عائله رئیسه‌سی اطرافنده، اورکه‌ایله ایپلك یاپیلیر، بزلر، چوخه‌لر، قابا قوماشلر طوقونور واثوابلر احضار اولونوردی. عینی اللرك ایشیله دونژون

دینیلن قله انشا اولنور ، یوللر آچیلیر ، کوپرولر تعمیر اولنور ، بکلك اولان دکرمنلر، فرون، و اوزوم و زیتون وسائره ازمکه مخصوص ما کنه انشا ایدیلیردی. بغدایی اوکوتمك اتمکی پیشیرمك ، اوزومی ازمك مشترکاً و بوتون زمره ایچون کورولن ایشلردی .

روما ایمپراطورلغی یوللرنده اوتلر بویودیکی و ایمپراطورلغك عصرلر کچیرمش نظامی داخلی محاربه‌لر و باربارلرك مکرر استیلالری آلتنده ییقیلدیغی اثنـاده، رومانك انحطاط دورنده‌کی « لاتیفوندیا » متصرفلرینك ویللالری، بوتون ایشلری کورمکه یارایان «مستعمر Colon » سورولریله بو طرزده تخیل اولونور. بویله‌جه، برچوق عصر اول روما عائله‌سی یاشایوردی: چوجوقلری وطورونلری ، اسیرلری ومحمیلری ایله، اهل‌بیتنی domesticité (لاتینجه‌ده دوموس بیت دیمکدر) تشـکیل ایدنلرله محاط اولان Pater familias عائله باباسی، مشترك ملکی ، غیرقابل انقسام اولان و غیره فراغ ایدیله‌مه‌ین ، مقدس سینورلره مالك اولان مالکانه‌یی بر حاکمیت مطلقه ایله اداره ایدییوردی . ارککلر اونك اداره‌سی آلتنده چالیشیورلردی ، بالذات بواقتصادی هیئتك اك یوکسك رئیسی اولان عائله‌باباسنك مناقشـه ایدیله‌مه‌ین ولایتنه تابع اولان عائله ئسه‌سـنك matrone اداره‌سی آلتنده‌ده قادینلر ایپلك بوکیورلر و قوماش دوقویورلردی . بو ابتدائی رومادہ تجارت پك جزئی اولارق موجوددی ، عرف و عادتلرك سـاده‌لکی اقتصادی حیاتده‌کی معضـلیت فقدانه تقابل ایدییوردی .

ب) کوچوك صنایع — زراعت‌ایله صنایعك ایلك بولومی شهرلرك انکشافیله میدانه چیقار . شهر تجمعلری هرشیدن اول اقتصادی ماهیتده بر حادثه‌در. قرون وسطاشهرلری مورفولوژی اعتباریله وحتی سیاسی باقیشدن لونجه‌لرك هیئت‌مجموعه‌سندن ترکب ایتمشلردر. دیکرطرفدن اویله کوزوکویورکه لونجه‌ده، آنجق کوچوك صنایع حیاتنه توافق ایده‌بیلیر. لونجه بر قاچ ایشجی وبر قاچ چراقله برابر عائله حالنده یاشایان اصنافی ، صنایع اربابنی بر آرایه جمع ایدر (بو ایشجیلر وچراقلرك حقیقةً عائله اعضاسندن اولدقلری‌ده واقعدر) . هر لونجه‌نك فعالیتی کرك کندی نظاماتی کرك دیکر لونجه‌لرك نظاماتیله تحدید اولونمشدر. فقط لونجه‌یه منسوب اولان کیمسه قوتلی فقط ایش کورمامش ، صناعت تربیه‌سی آلمامش بر قابا عمله دکلدر ؛ بلکه اوزون برچراقلقله هم عضلی قوتی هم‌اختصاصلی مهارتی‌قازانمش

بر ایشجیدر . بو استحصال دوره‌سنده‌در که «ایشجینك قیمتی نه‌ایسه اثرك قیمتی‌ده‌اودر» دیمك دوغرودر .

ج) **بویوك صنایع** — بویوك صنایع تماماً یکی بر حادثه‌در. اسکیدن بویوك فابریقه‌لر نادردی . اساساً ماضیده‌کی الك بویوك دستگاهلرله ، حتی اون طقوزنجی عصرك ایکنجی نصفنده‌کی وسطی جسامتده‌فابریقه‌لرله یکرمنجی عصرك معظم فابریقه‌لری آراسنده هیچ بر مقایسه یوروتمك ممکن دکلدر .

بوکونکی بویوك صنایعك اوصاف فارقه‌سی شونلردر :

اولا : **میخانیکی وسائطك استعمالی وسعتك نامتناهی اولاروق اختصاص کسب ایتمه‌سی** — آرتق عمله فعالیتنی متنوع ایشلرده حتی متنوع حرکتلرله داغیتمایور . او، غیرتنی میخانیکیلشدیرییور ، بسیط ، سریع ، بلاانقطاع دها بسیط و دها سریع اولمق ایچون علماً قونترول ایدیلمش و اولچولمش برایکی حرکته تنزیل ایدییور. انسان ماکنه‌اولمشدر. آرتق کری‌یه اونك یرینه بر ماکنه آلت اقامه ایتمك مسئله‌سی قالییوردی . بویله‌جه manufacture یعنی ال فابریقه‌سی یرینه‌قائم اولان Machinofacture ماکنه فابریقه‌سی دوغدی.

طبیعی قوتلر (روزکار ، شلاله‌لر ، صو بخاری ، تنویرات غازی ، الکتریق ، فحم مائیت بخارلریله اشباعك و کئوللرك انفلاق قوتی ، بلکه‌ده یارین دکزك جذر ومدی و کونش صیجاقلغی) محرك خدمتنی کورمك ایچون ضبط و تسخیر اولندیلر .

ثانیاً : **سه‌ری حالنده استحصال** — سه‌ری حالنده‌استحصال بربرینه‌تماماً مشابه‌وبناءً علیه بری دیکرینك یرینه قونولابیلیر پارچه‌لردن مرکب یکنسق بر نمونه‌یی یوزلر و بیکلرجه اولارق تکثیر ایتمکدن عبارتدر . سه‌ری حالنده اولارق مثلا اوتوموبیللر ، کمیلر اعمال ایدیلیر و فیئ استحصال بو صورتله مهم بر مقدارده تنزیل اولونور .

ثالثاً : **سرمایه‌لرك تمرکزی** — مصارف تأسیسیه (عرصه اشتراسی ، ابنیه‌نك ، دمیر یوللرینك انشاسی ، ماکنه‌لرك صاتون آلنماسی) ایچون عظیم بر سرمایه لازمدر . فلان فابریقه ذکر اولنه‌بیلیر که اونك ایچون احضاری تدقیقات و مساعی یاپمق اوزره و ایشله‌تمه‌یه دها باشلانامادن یکرمی بش میلیون (عمومی حربدن اول) صرف ایدیلمشدر. بر تك قویونك دلینمه‌سی Fonçage اکثریا ایکی الی اوچ میلیونه مال اولویوردی .

دميرمعدنلرنده مستعمل اوجاقلردن Haut-fourneau برى برميليونه، برتخليه‌طلومبه‌سى ايكى ميليونه ياپيليوردى . مواد ابتدائيه‌يى ، محروقاتى صاتون آلمق ، عمله اجرتلرينى، اعلانات مصارفنى الخ .. تأديه ايتمك ايچون‌ده عظيم بر سرمايه لازمدر .

بر معاصر بويوك فابريقه‌يى يالكز باشنه ياراتمق ايچون بر آدم نادراً كافى درجه‌ده زنكيندر . بوندن طولايى، اسهامله مؤسس آنونيم شركتلر، معاصر صنايعك وصف فارقى اولان اشتراك شكلنى وجوده كتيرمشلردر .

رابعاً : تأسيساتك و مستخدمينك بر آراده طوپلانماسى — فابريقه‌لر تمركز ايديورلر، نهايت برتك اداره‌يه اطاعت ايدن وبربرينه تابع وزنجيرلنمش بولنان دستگاهلر سلسله‌سندن وجوده كلمش بر معظم عضويت تشكيل ايله‌مكه واريورلر . بو قبيلدن اولارق بريه‌ى Briey حوضه‌سنده مينه‌ت minette تسميه اولنان دميرلى كيرجلى معدن كتله‌لرينك ايشله‌تيلمه‌سى اوراده صنايعك عظيم بر تجمعنى ايجاب و انتاج ايله‌دى .

تجارى شرائط معدنك اوقدر عظيم كتله‌لرله او درجه‌ده قدرتلى يوكسك اوجاقلرده استحصال و تصفيه‌سنى ايجاب ايتديريوركه بوكبى تأسيساتده طوپلانان سرمايه‌لر همان عينى موقعده مستعد اولدقلرى بوتون ثمره‌لرينى ويرمليدرلر ؛ وبوكبى عظيم مصارفى‌چيقارابيلمك ايچون موقع فعله‌قونولان حرارت و قوتدن هيچ برشى ضايع اولماماليدر ... اسكيدن فائده‌سز عد اولنان غازلردن استفاده تأمينى و يوكسك معدن اوجاقلرندن haut-fourneau بر قدرت مستحصلى‌وجوده‌كلسى ايچون علم بوتون مهارتنى صرف‌ايتدى. طوغله، كيمپوى‌استحضارات‌و حتى زراعتده طوپراغك اصلاحى‌ايچون‌قوللانيلان مواد كبى تالى اولان محصوللردن‌ده بحث اولنماسه بيله دوكمه دمير اعمالنه، چليك فابريقه‌لرى، استحاله فابريقه‌لرى انضمام ايله‌دى. بومؤسسه‌لر براختصاصدن زياده متعددصنايعك‌اختلاط وامتزاجنى‌ارائه ايدرلر.

بر قيرمزى ياريق ايله تپه‌لرك يان طرفندن ايشله‌ين بر قاچ ديزى اوفاق واغونلرك نظره ارائه ايله‌ديكى ماضيده‌كى متواضع معدن اوجاغى ايله بو تجمعلر آراسنده بريلكن كميسى‌ايله بر پوسته‌واپورى، بر اصناف باراقه‌سيله بوكونكى بويوك مغازه‌لردن برى آراسنده‌كى قدر فرق واردر ... بو معظم صنايع تجمعلرينى بر نوع جاذبه قانونى اداره ايدر : بعضاً معدن كومورى بسله‌ديكى صنايعى اطرافنه جمع ايدر ، بعضاً تمركز ايتديرمك قوتى كوموره عائددر . (ويدال دولابلاش ، ٦١)

بويله‌جه بشرى قوتلرى ، مهندسلرى ، ايش باشيلرينى ، هرنوعدن اختصاصلى ويا اختصاصسز عمله‌يى دعوت ايدن جسيم مركزلر تشكل ايدييور ... مثلا ١٨٦١ ده برى ٢٣١ ديكرى ٢٩٠ نفوسى اولان ژوف واومه‌قور Homécourt Jœuf قصبه‌لرينى بوكون اوراده صيقيشوب‌طوپلانمش اولان اون يدى بيك نفوسلى تجمعده كيم تكرار طانييه‌بيلير ؟

٢ — انسان سعیی

١) **عضلی سعی و فکری سعی** — تفریق ایله‌دیکمز مختلف استحصال شکللرینه سعیك مختلف طرزلری و ایشجیلرك شرائط حیاتیه‌سنده بعض تحوللر تقابل ایدر .

فیزیولوجیا نظریله باقیلیرسه سعی دائما عینی زمانده هم عضلی هم عصبی صرفیاتدن عبارتدر . یرندن قیمیلدانمایان متفکرك شدتلی تأملی آلن، یوز وحتی بدن عضلاتنی تقلص ایتدیرر . دیکر طرفدن اختصاصسز بر عمله، نه‌قدر قابادە اولسه، اونك عضلی غیرتی یاننده، حتی یالکز او عضلی غیرتك استقامتنی و امتدادینی تأمین ایله‌مك ایچون بیله اولسه ، ینه اصغری بر تفکر واردر . مع‌مافیه هیئت عمومیه‌سی اعتباریله **عضلی سعی** ایله **عصبی ویا فکری سعیی** تفریق ایتمك و بالخاصه عضلی اولان سعیدن همان منحصراً عصبی اولان سعیه قدر درجه‌لری اشارت ایتمك ممکندر .

عینی تمیزی اقتصادی ساحه‌یه نقل ایله‌مك ممکندر .

زراعی استحصالده، بالخاصه ابتدائی دوره‌سنده، بواستحصال ماکنه‌لرك استعمالی ایله هنوز قولایلاشمادیغی زمانلرده ، فوق‌العاده بر عضلی قوت ابرازی لازمدر . بوکون بیله کویلی قادین و ارککلر بالخاصه بعض عضلاتی نمالاندیران ایشلر کورورلرکه بوده انموذج ماهیتنده اولان بدن تغیراتنی انتاج ایدر .

کوچوك صنایع آدمنك ایشنده قوت لازمدر ، فقط مهارتده لازمدر : دمیرجی قول ، کوکس ، بل و آیاق عضلاتنی بیولتیر و قوتلندیرر ؛ ترزی و اوندن دها زیاده ساعتجی اینجه ایشلره الویریشلی وچالاك پارماقلر الده ایدر. فقط ایشلرك انتخابی، تنظیمی، وظیفه‌لرك چیفتلك و یا دستکاه عمله‌سی آراسنده توزیعی ، ذهنی مزیتلرك موجودیتینی، منتظر نتیجه‌نك اهمیتیله و اداره اولنه‌جق عمله‌نك مقداریله متناسب عصبی صرفیاتی ایجاب ایتدیرر . مع‌مافیه کوچوك صنایع دستکاهلرنده و ماضیده‌کی چیفتلکلرده افندی، اوسته کندینی اوکا حصر ایده‌جك درجه‌ده اداره امورینه دالمش و اونکله مشغول دکلدی: او، هرشیدن اول عمله‌سنك باشی ایدی و ممکن اولدقجه عمله‌نك اك قوتلیسی واك مهارتلیسی اولمقله افتخار ایدردی .

ذهنی سعی ایله ال سعی آراسنده‌کی تخلف و افتراق یالکز بویوك صنایع دوره‌سنده صراحتله جاری اولور . اداره ایله ، تشکیلاتله منحصراً مشغول اولان ساده فابریقه مدیری دکلدر ، بلکه اونك امری آلتنده وظیفه‌لری ال ایله چالیشان عمله ویا معاون ایشجیدن تماما باشقه اولان مهندسلر، ایش باشیلر، مفتشلر واردر. بوندن ماعدا نظارت و مراقبه سعی فکریسنه اختراع (پلانلرك و موده‌للرك ترسیمی ، یکی اصوللرك تحریسی الخ ...) سعی فکریسی‌ده علاوه ایتمه‌لیدر .

ب) ایشجیلرك اجتماعی موقعی — ایشجیلرك اجتماعی موقعنده‌کی تحولاتی و بو تحولاتك استحصالك عمومی شکلی ایله مناسبتنی آکلامق ایچون اسارتی، سه‌رفلکی، اجیرلکی خاطرلامق کافیدر .

اولا : اسارت — ماکنه‌لرك موجود بولنمادیغی، آلاتك قابا صابا اولدیغی زمانده وعلمی بیلکیلرك باشلانغیجنده ایکن بلکه اسارت بر ضرورت تشکیل ایدردی . او زمان امور نافعه‌یه عائد مساعی و انسانه کریه و زحمتلی کلن فقط الزم اولان ایشلر کیمك طرفندن و ناصل یاپیلابیلیردی ؟

مصر اهرامی ، یونان و رومانك آبده‌لری ، یوللر ، قانالر و لیمانلر ماضیده اسیرلر طرفندن انشا اولندی. اسیرلر سورو ایله معدنلرده چالیشیورلر، کمیلرده کورك چکییورلر، دلرمن طاشنی دوندیرییورلردی . معاصر دوره‌یه دها یاقین جمعیتلرده اصلی آوروپالی اولان آفریقا مستعمرلری طرفندن صیجاق اقلیملرده زنجی اسیرلردن استفاده اولندی .

ثانیاً : سه‌رفلك [*] — روما ایمپراطورلغی زماننده «قولون ـ مستعمر» لك، آوروپاده قرون وسطاده وقرون اخیره‌ده وژاپونیاده ، بدوی عربلرده الخ... سه‌رفلك اسارتك ملایم بر شکلیدر . حقدن محروم بر شی عد اولنان اسیردن فرقلی اولارق سه‌رف ، افندیسنك نظرنده ، بر بشری شخصیته و معین اساسلی حقلره مالکدر . بو حقوق جمعیتلره ودورلره کوره آز ویا چوق کنیشدر. سه‌رفك اقتصادی وصف ممیزی فرانسزجه مشهور اولان بر تعبیرله « attachéà la glèbe » یعنی طوپراغه باغلی، اوزرنده ایشله‌دیکی وسایه‌سنده تعیش ایله‌دیکی اراضیدن تفریقی ممکن اولمایان بر آلت اولماسیدر .

[*] غربده‌کی سه‌رفلره مقابل اسلامیتده مشابه شرائط تحتنده (عبد قن) (قن ، جمعی اقنان) دینیلن اسیر چیفتجی صنفنك موجود اولدیغی جورجی زیدان یازییور . مدنیت اسلامیه تاریخی ، جلد ٤ صحیفه ٨٦ (مترجم)

احوال‌طبیعیه‌ده سه‌رفلکك موجودیتی‌ایچون‌بویوك ملکیت‌ایله‌کوچوك ایشله‌تمه‌طرزی شرطدر . سه‌رفلك ، بویوك املاك صاحبنك ، ایشجیلری نوعما ایشنه علاقه‌دار ایده‌رك، کندینه مبذول و مجانی رنجبرلر تأمین ایله‌مك اندیشه‌سنه تقابل ایدر .

سه‌رف کندینه تفویض ایدیلمش اوفاق طوپراق اوزرنده کندینی بسله‌مك ایچون‌لازم اولانه مالکدر ، فقط او دائما مال صاحبنك امرینه تابعدر ، فرانسزجه‌ده دینیلدیکی کبی Corvéable à merci یعنی مال صاحبنك کیفی ایسته‌دیکی قدر آنغاریه‌یه محکومدر .

سه‌رف سربستیسنی استحصاله تمایل و غیرت ایدر و او نسبتده اجیره یاقلاشیر . افندینك آنغاریه حقنی تحدید ایله‌مکه و کندیسنه عائد اولان اوفاق ملکده سربستجه تصرف ایده‌بیلمکی کندی خدمتلرینك اجرتی عد ایله‌مکه واریر . فقط طوپراغه باغلی قالیر: افندیسی طوپراغی اونسز صاتامادیغی کبی کندیسی‌ده آرزوسنه کوره‌شخصنه تصرف ایده‌مز. بر انسانله هردرلو سه‌رفلك رابطه‌سندن، معین برمحله، برطوپراغه باغلی‌بولونمقدن قورتولدیغی وقت سه‌رف بر اجیر : یعنی کندی چالیشمه قوتنه تصرف ایدن و اوقوتی بر سرمایه‌داره کیرالایابیلن بر آدم اولمشدر .

هم معلم صناعت اربابنه اولان احتیاج همده قازانیلان پاره‌نك تأمین ایله‌دیکی استقلال یوزندن صنایع اهلی زراعت ایشجیلرندن دها چابوق ودها تام اولارق سربستیلرینی الده ایدرلر . بعضی جهتلردن لونجه اونلرك فعالیتنی زنجیرلر و حریتنی تحدید ایدرسه‌ده، دیکر جهتلردن‌مسلکداشلرك یاردیمیله‌تقویه ایلر. وفرانسه‌تاریخنده‌اون‌بشنجی‌عصرله اون‌آلتنجی عصرك ابتداسنده انموذجی‌اولان حادثه ،« بورژوالر » ك سربستیلرینی الده ایله‌ملرینی‌انتاج ایدن « عهدلشمه‌لر Conjuration » در . دیکر محللرده حرفت اربابی ، لونجه‌لرده تجمع ایتمش اولمقله برابر ، کندی مسلکلری ایچنده بابادن اوغله محبوسدرلر ، بعضاً پك آغیر نقدی مکلفیتلره تابعدرلر ، فقط بوکا مقابل امتیازلری حائزدرلر (هندستانده قاستنهجی، روما ایمپراطورلغنده لونجه‌لر) .

ثالثاً : **اجیرلك** — اجیرلك بالخاصه‌بویوك صنایعه مربوط‌برطرز استحصالدر. اداره ایشیله بالخاصه ال ایشندن عبارت اولان سعی آراسنده ، معاصر صنایع تأسیساتنه مالك اولمق ایچون لازم اولان ثروتله انسانلرك قسم اعظمنك وضعیتی آراسنده اولدیغی کبی‌فرق اوقدر بویوکدرکه اجیر ایله متشبث آراسنده افتراق ، درین بر طرزده ، وقوعبولور .

دیکر نهجلرك قسم اعظمنده پاترونك موقعی ایله‌مستخدمك موقعی آراسنده موجود اولان حائللر قانون نظرنده سقوط ایتمشدر ، و بعضی عمله‌نك ، حتی بویوك ایشلتمه‌لرده بیله ،پاترون اولدیغی وبو اثناده پاترونلرك ویاپاترون چوجوقلرینك عمله درجه‌سنه ایندکلری ده واقعدر. فعلیاتده ایسه‌اجرتیله کچینن عمله صنفی ایله منحصراً سرمایه‌نك ایرادی ایله یاشایان سرمایه‌دارلر صنفی آراسنده افتراق صریح وقطعیدر. حتی بوافتراق، عینی درجه‌ده ، اجیر ایله تشبث صناعی مدیری آراسنده ، تحصیل فرقی، حیات سویه‌سی، مشغله‌لرك واندیشه‌لرك باشقه‌لغی ایله‌ده موجوددر . فقط صاغلام برمسلکی تحصیله مالك اولان اختصاصلی عمله‌دن باش مهندس و پاترونه قدر متوسط مرحله‌لر کورولور ودواملی بر درجات سلسله‌سی ایله برندن دیکرینه کچیلیر؛ اودرجه‌ده‌که معاصر صناعی حیاتده بربرندن فرقلی ایکی مستحصل صنفی اولدیغی دوغرو ایسه‌ده‌مشخص احوالده عمله‌یی بورژوادن صراحتله آییرمق پك‌مشکلدر.

عمله صنفنك داخلنده بیله سعی‌همان‌منحصراً عضلی، قوت وسرعت سعی‌اولان‌معاون عمله‌ایله خاص‌معناسیله ایشجی آراسنده‌کی فرقلر پك صریح وقطعیدر. ماکنه‌یه‌نظارت‌ایتمك بر جهددن زیاده کوشه‌مه‌ین بر دقتی، عضلی‌صرفیاتدن زیاده عصبی صرفیاتی استلزام‌ایدر. بوندن ماعدا اکثریا بسیط مقانیزمه‌لری تعمیر ایچون، مقانیزمه‌یی احواله انطباق‌ایتدیرمك اوزره تحویل ایچون مقتضی اولان قابلیته عمله‌نك صاحب اولماسی لازمدر. نهایت ماکنه اعمالاتی طرزی ماکنه آلتلرك احضاری ، تعمیری و تحریکی ایچون چوق مقدارده متخصصلر ایجاب ایتدیرر . کرك زراعی کرك صناعی معاصر استحصالك وصف فارقی ، شیمدی‌یه قدر کورولمه‌مش اولان بر نسبتده علمی بیلکیلردن استفاده ایدیله‌سی و باش مهندسدن عمله‌یه قدر هرکسك معضل بر چراقلق دوره‌سی کچیرمکه مجبور اولماسیدر .

هیچ بر زمان بشری ذکا ، واسع تحصیل ، فنی قابلیتلر بو درجه‌ده لازم اولمادی ، و دینه‌بیلیرکه قابا و ذکادن محروم قوتك استعمالی کریله‌دکجه بونلرك ساحه‌سی کنیشله‌یور. هاللرك هانکی قوتلی آدمی وهانکی حمال بزم‌یوکلتمه وبوشالتمه آلتلریمزك قیمتنده‌اولابیلیر؟ بوکونکی فابریقه‌لرده ماکنه ایله ایشله‌ین معظم چکیجلرله و معدنلری اینجه لوحه‌لر حالنه قویان سیلیندیرلرله هانکی دمیرجی مسابقه‌یه کیریشه‌بیلیر؟ نازك برمقانیزمه‌ك آغیرایشلری کورور و اونی یاراتان بشری ذکا اونك ایشله‌مه‌سنه نظارت ایدر .

بناءً علیه اجیرك‌همان‌دائما مطرد ، اذیتلی‌وچوق یوروجی برایش‌یاپمش‌اولدیغی، اکثریا آز وغیرکافی براجرت آلدیغی، ایشسزلکدن ، فردانك امنیتسزلکندن ویك فضله‌سرت

برطرزده تظاهر ایدن صنفلر ضدیتندن مضطرب اولدیغنی انکار ایتمکسزین معاصر دورده ایشجیلرك شرائط حیاتیه‌سنده محقق اولان ترقیلری اشارت ایله‌مك جائزدر .

برطرفدن محصوللرك مقداری آرتدیغی اثناده ایشجیلرك استهلاك قدرتی آرتدی . دیکر طرفدن سعی ساعتلرینك آزالماسیله اونلره فکری حیات امکانی ویریلمش اولدی . انسانلر آراسنده‌کی فرق دره‌بکلرله سه‌رفلر زماننده وبناءً علیه اولویتله مولالر (Maître) ایله عبدلر زماننده دها آزدر ، وصنفلرك مجادله‌سی اونلرك استحصالده ، بناءً علیه جهد وسعیده‌کی تساندینی بزه اونوتدیرمامالیدر .

اوقونه‌جق کتابلر

بوغله ، ٥

رونار ودولاق ، ٥٦ ، صحیفه ١ ـ ٩ ؛ ٧٥ ـ ١٩٥

ژید ، ٣٤ صحیفه ١٣٥ ـ ١٤٧

مانتو ، ٤٨

ژید ، ٣٥ صحیفه ٢٦٠ ـ ٢٦٤ ، ٢٧١ ـ ٢٧٦

دردنجی فصل

مبادله‌نك شكللری ومؤسسه‌لری

١ — مختلف بشری جمعیتلرده مبادله شكللری

اقتصادجیلر مبادله‌نك تكاملنده درت صفحه تمییز ایدرلر :

اولا : بیتی اقتصاد

ثانیاً : بلدی اقتصاد

ثالثاً : ملی اقتصاد

رابعاً : بین‌الملل اقتصاد .

بوتفریق ، باشلیجه نقاطده استحصال ایچون یاپدیغمز تفریقه تقابل ایدر .

١) **بیتی اقتصاد** — بیتی‌اقتصاد صفحه‌سی زراعی‌استحصال صفحه‌سنه تصادف‌ایدر. اجتماعی‌زمره اقتصاداً كندی‌كندینه كفایت‌ایدر : كندی ایچون‌استحصال ایدر ومحصولات عینی موقعده استهلاك ایدیلیر .

زمره‌نك داخلنده مبادله یوقدر ؛ فقط برزمره‌دن دیكرینه مبادله اولابیلیر . اویله كوزوكویوركه بدایتده مبادله تجاری بروصفه مالك دكلدر و اخلاقی ویا دینی تلقیلره تابع كیبدر .

هرنه اولورسه اولسون ، مبادله اولدیمی ترامپه شكلنده حصوله كلیر . ترامپه نه‌در ؟ اشیانك اشیاایله مبادله‌سی . بوعملیه معضلدر . ملازم‌قامرون ١٨٧٤ ده آفریقاسیاحتنده برقایق تدارك ایده‌بیلمك ایچون ناصل حركت ایله‌مكه مجبور بولندیغنی بزه آكلاتیور : سعیدك آدمی فیل دیشی ایله تأدیه ایدلمك ایستـه‌یوردی وبنده فیل دیشی یوقدی . بكا كلوب دیدیلركه محمد بن صلیب (؟ Silib) ده فیل دیشی واردر و اوده قوماش آرزو ایدر : مع التأسف بنده فیل دیشی اولمدیغی كبی قوماش‌ده بولنمادیغندن هدفمه دوغرو ایلرله‌مش بولونمایوردم . فقط قوماشه مالك اولان ابن غریب معدنی تللره محتاجدی .

بنده‌ده بونلردن مبذولاً واردی . بناءً علیه قایغك بالغ اولدیغی اثمانی باقیر تل حالنده ابن‌غریبه ویردم : اوبکا قوماشله تأدیاتده بولندی بن‌ده بوقوماشی ابن‌صلیبه ویردم ؛ اوده بونك فیل دیشی اولارق معادلنی سعیدك مامورینه ویردی وبن‌ده قایغی الده ایتدم .

مبادله‌نك دائمی اثرلرندن بری‌اولان ایش بولومنه تشویق وتحریك وصفی هنوز بوقابا صفحه‌سنده بیله مشاهده اولونمقده‌در .

ب) **بلدی اقتصاد** — بلدی اقتصاد صفحه‌سنده کویلیلر ایله شهرلیلر آراسنده استحصالك بولونمه‌سی وصناعتلرك آیریلمه‌سی ایله برابر مبادله انکشاف ایلر .

بوتون اقتصادی حیات به‌فروا دینلن بلدی قله‌نك اطرافنده ، بلدی میدانده تمرکز ایدر وبلده‌نك حدودلری عینی‌زمانده مبادله‌نك حدودلریدر. حرفت‌اهلی محدود مقدارده مشتریلر ایچون اعمالاتده بولنورلر . اونلر اعمال ایدیله‌جك اشیا ایچون لازم کلن موادی ویرن مشترینك سپارشنی بکلرلر . یابانجی تجارلر یاچارشودن خارج طوتولور ، یاخود اونلره مشکلاتله روی مساعده کوستریلیر . رقابت پك محدوددر .

ج) **ملی اقتصاد** — تجارت پیاسه‌سی‌مدینه‌دن‌طیشاری‌طاشار وتا دولتك‌حدودینه‌قدر کنیشله‌ر . حدودك ایچریسنده بازرکانلر تبدیل موقع ایدرلر ، دولاشیرلر ، کاروانلرله پازاردن پازاره کیده‌رك صنایعك ، سپارشی بکله‌مکسزین ، مجهول و اوزاقلرده‌کی مشتریلر ایچون پشیناً چوق مقدارده اعمال ایله‌دیکی اشیایی عرض ایدرلر .

ملتلر کومروك شبکه‌سیله کندیلرینی اجنبی رقابتنه قارشی حمایه ایدرلر وبربرلرینه ممکن اولدیغی قدر غیر قابل نفوذ اولورلر . هربر ملت کندی احتیاجلری ایچون استحصال واعمال ایله‌مکه و دیکرلرندن مستغنی اولمغه ، فقط عینی زمانده کندی استحصالاتندن آرتان ایچون ممکن اولدیغی قدر دیکر ملتلرده مخرج بولمغه چالیشیر . حکومتلر بوتلقی‌یی وبوطرز حرکتی تشویق ایدرلر . اقتصادی تکامل ایله سیاسی تکاملك موازی اولارق ایلرله‌دکلری اودرجه‌ده دوغرودرکه ملی اقتصاد صفحه‌سی بویوك معاصر دولتلرك تشکلی ایله عینی زمانده وقوعبولور .

آز زمان صوکره دولتلر آمریقاده ، آسیاده ، آفریقاده‌کی فتوحات سایه‌سنده بویورلر ؛ بناءً علیه پیاسه کنیشله‌ر . دولتلردن هربری مستملکاتك ایشله‌تیلمه‌سی‌امتیازینی قیصقانجلقله کندی ملتداشلرینه صاقلامغه دوام ایدر .

د) عالمشمول اقتصاد — نهایت عالمشمول اقتصادظهور ایدر. تجارت بین‌الملل‌اولور. بوحال،ملتلر آراسنده ایش بولومی‌طرزیدر. هرملت یالکز کندی‌ایچون استحصال‌ایله‌مکدن واز کچر. صنایع و زراعت کیت کیده فضله آیریلیرلر. بویوك اون فابریقه‌لری الك‌اوزاق مملکتلردن، رومانیادن، هندستاندن، آوسترالیادن کلن بغدایلری بر آرایه طوپلارلر و اکمکجیلر بین‌الملل بر خلیطه‌دن اکمك یاپارلر.

دینیلدی‌که: «الك فقیر ایشجی بر عتیق ایله بر جدیدك محصوللرینی استهلاك ایدر. اثوابنك یوکی آوسترالیادن کلیر؛ چورباسنك پرنجی هندستاندن، اکمکنك بغدایی آمریقاده ایللینوا دولتندن، لامباسنده‌کی پترول پەنسیلوانیادن، قهوه‌سی جاوادن کلیر».

پیاسه‌لر نه قدر کنیشله‌رسه اودرجه‌ده مبادله استحصال اوزرینه عکس‌تأثیرده بولنور و ایش بولومنی تسریع ایدر. ستوقلرینی سوره‌بیلمك ایچون تجار کندینه مخرجلر احداث ایدر؛ واسع بر مشتری منطقه‌سنی الده ایدنجه اونی تطمین ایله‌مك ایچون دها فضله محصوله احتیاجی اولور. بونك اوزرینه تجار استحصالی حدندن فضله تشویق ایدر. فضله استحصال ایده‌بیلمك‌ایچون اسکیسندن‌باشقه طرزده استحصال ایتمك لازمدر. دستکاهلر کنیشلر، آلات و تشکیلاتی تبدیل ایدرلر و اونلرك کیت کیده آرتان جسامتی ایش بولومنك کیت کیده تزایدینی‌انتاج ایدر. بویله‌جه مبادله‌نك تکاملی استحصالنك تکاملنك بر عاملیدر.

۲ — قیمت و فیئات

مبادله، بر کره ظهور ایدنجه، برسورو مسئله‌لر وضع ایدر. بونلردن پك‌آزی حل اولنمشدر، بو حال بلکه بو مسئله‌لرك هر شیدن اول حقیقی بر علمی تفکر ایله پك آز تدقیق و مطالعه ایدیلمش اولمالرندندر. بوده بالخاصه اشیانك فیئاتنه تعلق ایدن مسئله‌لر حقنده دوغرودر. فیئات وقیمت ایکی مفهومدرکه اکثریا آرالرنده‌التباس واقع اولور، حالبوکه اونلری تفریق ایله‌مکده فائده واردر.

برشیئك **فیئاتی** اوشی مبادله اولندیغی وقت ظاهر اولور. **قیمت** ایسه مبادله‌دن مستقل اولارق موجوددر.

۱) **قیمت** — بر بدیعی محصولك، مثلا براستاد تابلوسنك قیمتی تقدیر اولندیغی وقت

اونك قیمتنك فیئاتندن فرقلی برشی اولدیغی آشكاردر. مبدعی طرفندن اهمیتسز وكولونج برفیئاته صاتیلمش اولان روبه‌نسك ویا مانه‌نك فلان تابلوسی بوكونكی بر صاتیشده ایشیدیله‌مش برفیئاته چیقیور . صنعتكارك دهاسنه وصرف ایله‌مش اولدیغی سعیك كیفیتنه باغلی اولان تابلونك قیمتی ایسه بزه ذاتی، لایتغیر، مبادله و فیئاتك ایچینده جاری اولدیغی شرائطدن مستقل كوزوكویور. تشكلنده‌برسعیك موجودیتنه التحاق ایله‌مش بولندیغی‌هرشی بوسعیك كیفیت وكمیتی ایله متناسب وفیئاتندن آیری اولارق برقیمته مالكدر.

بونی دیمك‌قیمتك دائما ویالكز سعیك تابعی اولدیغنی سویله‌مكمیدر ؟ بونظریه مختلف اقتصاد مذهبلرنده پك مرغوبدر، دیكرلری ایسه اوكا قارشی مجادله ایدییورلر ، اونی غیر كافی بولویورلر وبرشیئك قیمتنی اوكا لاحق اولان سعی ایله ایضاح ایده‌جك یرده اوشیئی آلمق ایسته‌ین كیمسه‌نك حالت روحیه‌سیله ، او شیده بولدیغی ویا بولدیغنی ظن ایله‌دیكی ، ذاتاً احواله كوره دكیشن ، فائده ایله ایضاح ایله‌یورلر .

آنجق ممكن اولان احوال مختلفه‌ده ومختلف نوعدن جمعیتلرده آفاقی ومشخص‌اولارق اشیانك قیمتی تدقیق ایدیلیرسه قیمت حقنده صوك سوز الده ایدیلمش اولور .

ب) **فیأت** — فیأت ایچونده بویله‌در . عقل سلیم قاعده‌سی كبی كوزوكن بر اقتصاد نظریه‌سی‌فیأتی عرض ایله طلبك نسبتنه‌كوره تحول ایدرعدایدییور. بوایسه ساده‌جه فیئات یالكز آلیجی ایله‌صاتیجیلرك قارشی‌قارشی‌یه بولندقلری یرده موجوددر یعنی‌فیئات مبادله‌یه باغلی بر حادثه‌در دیمكدر . بوندن ماعدا بو « اقتصــاد نظریه‌سی » ادعا ایدییوركه « طبیعی شرائط داخلنده اولان بر پیاسه‌ده » فیأت آلیجیلرك ویاصاتیجیلرك آرزولرینك شدتنه ، محصوللرینك ندرتنه ویا مبذولیتنه كوره ترفع ویا تنزل ایدر. حالبوكه بو « طبیعی شرائط داخلنده اولان بر پیاســه » بر خیال محضــدن عبارتدر . دیكر طرفدن ، قانونك تأثیرینی اظهار ایده‌بیلمه‌سی ایچون ، صاتیجیر صــاتمق آرزو ایله‌دكلری قدر آلیجیلرك‌ده آلمق آرزو ایله‌ملری لازمدر. نهایت بونظریه هرصاتیجینك فیأتی‌هرآلیجی ایله پازارلق ایتدیكنی فرض ایدییور ، حالبوكه ، واقعده، كرك صاتیجی كرك آلیجی كندیلرینه احوال‌وشرائط طرفندن جبراً قبول ایتدیریلان ونادراً فردی‌اراده‌لرك مداخله‌سنه معروض قالان برفیات اوزرنده ،اكر ممكن ایسه ، مطابق قالییورلر. بناءً علیه براقتصاد قانونی اولدیغی‌ادعااولنان بونظریه‌نك علمی هیچ برنقطه‌سی یوقدر. او نظریه فلان معین احوالده نه‌وقوعه‌كله‌جكنی

تخمنه مساعد دکلدر. هیچ بر شیئیده ایضاح ایتمز. اونك هیچ برقیمتی یوقدر. کیری‌یه» اولجه پیدا ایدیلمش بر قبلی فکر اولمقسزین ، اشیانك فیئات تحوللرینی واقعه تحصل ایله‌دکلری صورتده تدقیق ایله‌مك و نهایت ، ممکن اولورسه ، اونك علتلرینی کشف ایله‌مك قالییور .

بو تدقیق بر نوع مال دیمك اولان عمله اجرتی حقنده (واقعا یالکز معین اجیر صنفلری حقنده) یاپیلدی . اویله کوزوکویورکه تدقیق اولنان احوالده اجرتك عرض و طلبه تابع دکل بلکه ، صنایع متشبثلرینه تعلق ایدن جهتدن صاتیش فیأتنه و اجیرلره تعلق ایدن جهتدن اونلرك کندیلرینه ضروری کوزوکن معین بر حیات سویه‌سنی محافظه ایله‌مك آرزولرینه باغلیدر .

بو کبی تدقیقلر اشیانك فیئاتی مسئله‌سنی یکیله‌یه‌جك ماهیتده‌در . اونلره محتاجز : هرشیئك فیأتنك کنیش قوسلر چیزه‌رك بلا توقف تحول ایله‌دیکی بر دورده‌یز و اك صلاحیتدار اختصاص اربابی آراسنده کیمسه بو تحولاتك علتلری حقنده غیر قابل رد بر بیلکی‌یه مالك کوزوکمه‌یور . بو تحوللر عرض و طلبك مبذولیتندن بویوك بر مقیاسده مستقلدرلر و ، مختلف اسباب آراسنده ، پاره‌نك بوللغنه ویا ندرتنه پك غریب بر طرزده مربوط بولونیورلر .

٣ — رقابت و انحصار

ا) **رقابت** — عرض وطلب قانونی رقابتك سربست برطرزده ایچنده جاری‌اولدیغی « طبیعی شرائط داخلنده بر پیاسه » نك موجود اولدیغی فرض ایدر . فقط رقابت هر جمعیتده مشاهده اولونور بر حادثه دکلدر . بوتون غیرتلرك عینی مرکزه توجه ایله‌دیکی ییتی اقتصاد دوره‌سنده هیچ یوق ایکن ، لونجه نهجنده حد اصغری‌یه اینمشدر. حتی ملی وعالمشمول اقتصاد دوره‌لرنده برچوق‌احوال واردرکه اونلرده رقابت‌میدانه‌کلمز.

فعلاً ویا حقاً دولته ویا افراده عائد بر انحصار موجود اولدیغی یرده رقابت یا ظهور ایتمز یاخود اورتادن غایب اولور .

مليلشدیرلمش ویا ره‌ژی طرزنده امتیازی ویرلمش‌اولان خدمات‌عمومیه رقابتی خذف ایدرلر . فرانسه‌ده شبکه‌سی داخلنده بر شمندوفر قومپانیه‌سنه ویا بر شهرده تنویرات امتیازی آلمش اولان بر غاز قومپانیه‌سنه کیمسه رقابت ایده‌مز ...

رقابتك پك واضح اولان فائده‌لری واردر . فقط قدرتك ، جهدلرك ، مستخدمینك و پاره‌نك اسرافی ، فیأتلرك سعي تأدیه ایده‌میه‌جك بر درجه‌یه قدر تنزیلی ، استحصالك احتیاجلره انطباق ایتمه‌مسی ، ایشسزلك، صیق صیق بحرانلر.. کبی فنا جهتلری‌ده واردر.

ب) *قارته‌لر و تروستلر* — معاصر صنایعك ،ملی ویا عالمشمول اقتصاد دوره‌سنده ، تمایلی رقابتك الغاسنه ، استحصالی انحصار آلتنه آلارق انتظامه قویان و اونی تکمل ایتدیره‌ن قارته‌للر و تروستلر تشکیلی ایله صنایعك تنظیمنه متوجهدر .

مالی عینی فیأته صاتمق ، مشتریلری پایلاشمق، سپارشلری تقسیم ایتمك، موادابتدائیه اشتراسی ایچون شرکت یاپمق ، بو موادی صاتان تجاره مساوی فیئاتی ویا عمله‌یه دون اجرتلری جبراً قبول ایتدیرمك مقصدیله بو ائتلافلر ، ائتلاف آننه قدر رقابت حالنده اولان مؤسسه‌لر آراسنده وجوده کلیر .

بو ائتلافك شکللری کثیردر . اونلر بوکون هرمملکتده موجوددرلر . اونلره‌بالخاصه معدن صنایعنده ، بحری انشا آتده ، نقلیاتده ، شکرك اعمال و تصفیه‌سنده، اون‌تجارتنده سیغورطه‌لرده ، بانقه‌لرده ، مواد غدائیه تجارتنده الخ .. تصادف اولونور .

ائتلاف بر ویا برقاچ نقطه‌یه تحدید ایدلمش وهرمؤسسه‌نك آیری اداره‌سی، شخصیتی و ائتلاف ایله تنظیم ایدلمش موادك خارجنده حریت حرکاتی باقی قالمش اولدقجه بر قارته‌ل cartell ویا قونتوار comptoir مواجهه‌سنده‌یز دیمکدر .

شرکت یکی بر مرحله‌یی آشارده اشتراك ایله‌مش اولان مختلف مؤسسه‌لر آرتق ، حقیقتده مرکزی بر اداره‌نك شعبه‌لرندن و اونلرك اسکی صاحبلری‌ده بر تك تشبث صناعینك حصه‌دارلرندن عبارت‌قالیرسه او زمان برتروست trust موجوددرکه بوده‌معاصر صنایعك اك شایان دقت شکلیدر . تروستلر بویوك تجارت و بویوك صنایع مملکتلرنده واردر . بونلر ، بویوك شهرلر اطرافنده واسع بر منطقه‌ده‌کی بوتون چیفتلکلرك سود محصولنی وبسله‌نمش حیوانلرینی کندیلرینه اوزون‌برمدت ایچون‌جاری مقاوله‌نامه‌لرله تأمین ایتدیرمش اولان بویوك تجارتخانه‌لر طرفندن ات و سوتك تروست ایدیله‌سندن باشلایه‌رق تابویوك بازار Grands Bazars ویا Nouvelles galeries یکی‌غاله‌ری‌عنوانلی تحافیه‌اشیاسی تروستنه قدر اك قورنازجه شکللری اکتساب ایدرلر. بعض مملکتلرده، بونلر آراسندن شایان ذکر اولارق آلمانیاده، دولتك بالذات تروستلرك‌تشکلنی تشویق ایله‌دیکی‌وتروستلره

مثلا دمیر و کومور معدنلری صاحبی صفتیله اشتراك ایله‌دیکی واقع اولمشدر. بعضی تروستلر، مثلا Standard Oil و رویل‌داچ Royal Dutch ك پترول تروستلری بوتون دنیاده‌کی پترولك همان مجموعنی انحصار آلتنه آلمشلردر و اونلرك رقابتی سیاسی حیات ایله بین‌الملل اتفاقلر سیسته‌ملری اوزرینه شایان قید عکس تأثیرلرده بولنور .

بوکون عمودی قارته‌للرله افقی قارته‌للر تفریق اولونور .

عمودی قارته‌للر مواد ابتدائیه‌نك اعطاسندن معمول اشیانك تسلیمنه قدر واران صنایعك هیئت مجموعه‌سنی (مثلا بردمیر معدنجیسی ایچون دمیر و کومور معدنلرینك تملك ایدلمسندن تا اوفاق تفك دوکمه و چلیك اشیانك پرا کنده صاتیلدیغی بویوك مغازه‌لره قدر؛ بر شکر تصفیه‌جیسی ایچون پانجار تارلالرندن اعتباراً شکر فابریقه‌سندن تصفیه‌خانه‌یه قدر) بر اداره آلتنده تمرکز ایتدیررلر .

افقی قارته‌للر معین بر منطقه‌ده عینی انموذجدن اولان صنایعی (مثلا بوتون پترول قویولرینی ، یاخود بوتون مانغانه‌ز معدنلرینی ویا بوتون دوقومه دستکاهلرینی) تمرکز ایتدیررلر .

٤ — پاره

مبادله ترامپه‌دن عبارت اولدیغی وقت ، هرشیدن اول قارشیلاشمش اولان طرفینك آرزوسنه و احتیاجنه تابعدی . فیأتك تثبیتنه داخل اولان عنصرلر نه اولورسه اولسون ، اونلردن بری واردرکه بوکون بو فیأته تأثیر ایدر : بو عنصر پاره‌درکه باربار اولان ویا باربارلغه رجوع ایدن مملکتلرده حائز اهمیت دکلدر .

پاره « مبادله ایدیله‌جك شیلر آراسنده بر مشترك مقیاس » دیه تعریف اولنابیلیر . اونك آنجق وضعی Conventionnel بر قیمتی واردر . فی‌الواقع ، اك متنوع اشیا ، مختلف نوعلردن جمعیتلرده پاره رولنی اوینامشلردر . بعض دکز حیواناتنك قبوقلری ، داوار باشلری، بغدای الخ.. نهایةالامر آلتونك واونك یاننده کوموشك هانکی سببلردن مظفر اولدیغی معلومدر: بومعدنلر نسبتاً نادردرلر، خارجی تأثیرلرله نسبتاً آز تغیرایدرلر، ایشله‌نه‌لری ، اریتیلمه‌لری ، تقسیم اولونمالری وتکرار کولچه حالنه قونولمه‌لری، خلاصه استعماللری قولایدر .

معمافیه آرتق کوموش نادر دکلدر : آلتونده کیت کیده دها آز نادر اولویور .

دیکر طرفدن بو معدنلرك کیت کیده آرتان مبذولیتی ، نه اولورسه اولسون ، تجاری معامله‌لرك و محصوللرك تکثرندن آشاغی ایدی . بوندن طولایی ، حربدن اول مختلف شکللرده کاغد پاره یاننده معدنی پاره اخذ موقع ایدییوردی . معدنی پاره ، بر خلیطه اولمق حسبیله ، علی العاده بر مال تلقی ایدلدیکی تقدیرده حائز اولدیغی ذاتی قیمتدن پك آشاغی بر وضعی قیمت اکتساب ایدییوردی ؛ کاغد پاره ایسه ، اعتبارك انکشاف ایله‌مسی حسبیله ، کیت کیده فضله امنیت القا ایدییوردی . بویله‌جه هر ایکی جنس پاره یکدیکرینه یاقلاشیورلردی .

اونلرك آراسنده ایکی فرق باقیدر :

اولاً معدنك ذاتی قیمتی کاغدککندن پك بویوك ودها پك آز تحولاته معروضدر . فقط ، زمانمزده ، قیمتلی معدن اولمق اعتباریله آلتون و کوموش آزنادر اولدیلر و اونلرك تجاری قیمتلری تنزل ایله‌دی . بو قیمتی ادامه ایله‌مه‌یه یاردیم ایدن جهت ، بو معدنلرك سکه اولمق اوزره اذابه ایدلملك ایچون کولچه حالنده صاتون آلنماریدر . بو استهلاك مخرجنی خذف ایدیکز ، اونلرك قیمتی دوشر . آلتون و کوموشی پاره اولارق انتخاب ایتدیرن خصوصك بو معدنلرك قیمتی اولدیغی آرتق دوغرو دکلدر ؛ بونلر پاره اولارق قوللانیلدقلرندن دولاییدرکه قیمتلرینك اساسلی جهتنی محافظه ایدییورلر .

ثانیاً معدنی پاره کمیت اعتباریله آنجق معدن استحصالاتی انکشاف ایله‌دیکی نسبتده ، یعنی یاواش یاواش و حکومتك اراده‌سندن مستقل اولارق تزاید ایده‌بیلیر . کاغد پاره حکومتلر طرفندن نامتناهی اولارق تکثیر اولنابیلیر .

ایمدی موقع تداولده اولان پاره مقدارینك بردنبره آرتماسی دائما فیأتلرك تزایدیله نتیجه‌لنمشدر . اون آلتنجی عصرده ، آمریقانك و آلتون معدنلرینك کشفندن صوکره هرشیك فیأتی ، وخیم بحرانلر حصوله کتیره‌رك آرتدی . آوستралیا و قالیفورنیا آلتون معدنلرینك کشفندن صوکره عینی حادثه عینی عاقبتی تولید ایله‌دی . ترانسوال معدنلرینك شدت و فعالیتله ایشله‌تیلمه‌سی یوزندن حرب عمومی عرفه‌سنده وقوعه کلن ترفع فیأت هر طرفده شکایتلر تولید ایله‌یوردی . حربدن بری هر طرفده موقع تداوله قونولان کاغد پاره‌لرك خارق العاده تزایدی او زمانه قدر ایشیدیلمه‌مش بر ترفعك باشلیجه سببلرندن بری اولدیغی کبی هر یکی کاغد پاره اخراجی‌ده یکی بر فیأت ترفعی تعقیب ایله‌دی [١] . نیچون؟

---

[١] بوکونکی وضعیتك دیکر علتلری واردر : استحصالك آزالماسی ، حرب طولاییسیله ثروتلرك

چونکه پاره بذاته قیمته مالك دكلدر . پاره‌نك آنجق بر اشـترا قدرتی واردر . بو بویله اولنجه ، اشـتراسی ممکن اولان مالارك مقداری حسن اولنور درجه‌ده آرتمادیغی حالده تداول ایدن پاره‌نك مقداری بردنبره تزیید اولونورسـه هر واحد نقدی اولجه تأدیه‌سـنه کفایت ایله‌دیکی مالك آنجق برکسرینی الده ایله‌مکه مساعد بولنه‌جقدر. مثلا، یوزفرانقلق بر بانقنوطك کافی کلدیکی یرده ، یوز فرانقلق ایکی بانقنوط اقتضـا ایده‌جکدر ، دیکر بر افاده ایله صاتیش فیاتی ایکی مثلنه بالغ أولمش بولنه‌جقدر .

بویله‌جه هر پاره‌نك آنجق وضعی بر قیمتی واردر . پاره‌یه باشقه بر قیمت عطف ایدن کیمسه هر دوقوندیغنی آلتونه تحویل ایله‌مك کبی مشـئوم بر قابلیته مالك اولدیغی روایت ایدیلن قرال میداسك عاقبتنه اوغرامق، فائده‌سز ثروتلری اورتاسنده آجلقدن وصوسزلقدن اولمك تهلکه‌سنه معروضدر . آوروپا فضله کاغده ، آمریقاده فضله آلتونه مالك اولمقدن مضطربدر . یکانه حقیقی قیمتك طبیعی محصوللر و بشری سعیلردن عبارت اولدیغی هنوز دنیانك اوکرنمه‌سی لازمدر .

٥ — اعتبار

١ . **اعتبار** — اعتبار (قره‌دی) ! قره‌دی فرانسزجه‌ده اسـکی بر کلمه‌که « اعتماد » دیمکدر . همان هر تجاری معامله‌یه داخل اولان و بوکون دنیا تجارتنك استنادکاهی اولان بر اخلاقی عنصری ارائه ایدر .

اعتبار ترامپانك منشأنده موجوددر . مبادله ایتمك ایسـته‌دیکی شیئی ، اللهه امانت ایده‌رك ، بازار یرنده براقان و اورادن اوزاقلاشان آدم ، کندیسنجه مجهول اولان بایعه اعتبار (اعتماد)ایدییور دیمکدر . واقعا ، بالآخره ، ترامپه ، مبادله اولنان مالارك تسلیمیله اجرااولنور و آلیش وریش ساده‌پشیندر. فقط برچوق احوالده بیع وعدی بیعه معادلدر. ایکی کویلی بربرینك النی طوتوب مطابق قالدقلری وقت ، یاخود ، قانونه کوره، ائتلاف عقبنده مال تسلیم اولننجه ، بدلی تأدیه ایدلمامش اولسه بیله بیع تمامدر : طرفینك برینك سوزندن نـکول ایتمك حقی یوقدر . دیکر احوالده « پی »ك یاخود «حق آقچه‌سی » denier à Dieu (*) نك تأدیه‌سی کافیدر : بیع منعقد اولمشدر .

تخریبی الخ ... فقط بونلردن الك مهمی ، وبونی تسلیم ایله‌مه‌ین هیچ بر اقتصاد عالمی یوقدر ، کاغد پاره‌لرك افراط ایله اخراج اولونماسی، دیکر برافاده ایله inflation monétaire « پاره‌شیشکینلکی»در.

(*) کرا ایله طوتولاجق او قاپوجیسنه ویا آلنه‌جق خدمتجی‌یه فرانسه‌ده ویریلن پی (مترجم)

معاصر حیاتده اعتبار شایان حیرت بر طرزده انکشاف ایله‌مشدر ؛ بویوك مغازه‌لر مالی اوه تسلیم ایدرلر و بدلنی آنجق بر قاچ کون صوکره تحصیل ایدرلر ؛ کوچوك تجار اعتبار اوزرینه مال آلیر و بدلنی آنجق اوچ آی ، آلتی آی ویا دها زیاده وعده ایله تأدیه ایدر ؛ بالذات ویره‌سیه صاتمش اولان صنایع متشبثی مشتریلری اوزرینه بر پولیچه چکر و بانقه‌یه کیدوب اونی اسقونطو ایتدیریر .

فرانسه بانقه‌سی بیله طبیعی زمانلرده ، یعنی بانقنوطلرینك تداولی مجبوری اولمادیغی وقت ، اعتباره مراجعت ایدر ، چونکه بوبانقنوطلر اوزرلرنده محرر اولان قیمتلرینك معدنی پاره ایله تأدیه اولنه‌جغی وعدندن باشقه برشی دکلدرلر. حالبوکه بانقه‌نك مخزنلرنده محفوظ اولان نقدی صندق موجودی موقع تداوله قونولان بوتون بانقنوطلرك درحال نقداً تسویه‌سنی تأمین ایده‌جك مقداره بالغ دکلدر. بونك متممی اولان رهینه بانقه‌نك «جزؤدانی» یعنی اسقونطو ایله‌مش اولدیغی ووعده‌سی حلولنده آلتونی بانقه قاصه‌لرینه کیری کتیره‌جك اولان پولیچه‌لردر . دیمك که بانقنوطلرك رهنی وتأميناتی قسماً بوتون مدیونلره یاپیلان قره‌دیده‌در . بانقنوطك تداولی مجبوری اولدیغی وموقع تداوله قونولان مقدار حقیقةً موجود هردرلو تأميناتی ، یعنی معدنی صندق موجودی ایله جزؤدان موجودی مجموعنی تجاوز ایله‌دیکی وقت، هرزماندن زیاده، کاغد پاره دیمك اعتبار دیمکدر. نه‌یه اعتبار؟ کیمه امنیت ؟ بوتون ملتك چالیشمه قابلیتنه ، ثروتنه ، منابعنه .

دولتلرده طوغرودن طوغرویه اعتباره ، امنیته مراجعت ایدییورلر . اختلاللر ویا محاربه‌لری متعاقب مالیه‌لرینی دوزلتمك ، ملتك سعی وسائطیله تجهیزی مصرفلرینه قارشو قویمق ایچون معاصر دولتلر استقراضلر عقد ایدییورلر و بو استقراضلرك فائضنی بودجه وارداتندن تأدیه ایدییورلر . دولتلرك دیون عمومیه‌سنك آرتماسی معاصر اقتصادی حیاتك فارق وصفلرندن بریدر .

بوکون دنیانك یاریسندن فضله‌سی اعتبار اوزرینه یاشایور ودیکر یاریسی‌ده اوکا اعتبار ایدییور. اعتبار اولماسه‌یدی تجارت معامله‌لری نه‌حاله کلیردی ؟ پشیندن عبارت قالنجه ابتدائی ترامپایه عودت ایدر ، یاخود دها طوغروسی توقف ایدردی .

اعتبار معاصر جمعیتك روحیدر . بویوك معاصر بر دولتك اشخاص خصوصیه‌یه عائد سنداتی اسقونطوایله‌مکده دوام ایتمکی بانکرله منع ایله‌دیکی کون بوتون دنیانك ییقیلدیغی کون اولوردی .

بو بویوك اخلاق درسنی بزه ویرن اك شدتلی وانصافسز واك مادی اقتصادی حیاتدر: امنیتسز جمعیت یاشایاماز . اکر انسانلر، حتی اك زیاده منفعتنی آرایان ، اك زیاده امنیتسز اولانلر بیله باشقه سنك ناموسکارلغی اوزرینه نه قدر آز اولورسه اولسون امید باغلاماسه لردی وحشت حالنه، هرکسك کندی ایچون چالیشدیغی ، کندینه دوشمان ویابانجی حس ایله دیکی بر بشریتله محاط اولارق کوچوك شهرنده ویادار عائله سی ایچنده انزواده قالدیغی حاله دوشردك .

ب) **تقاص (محسوب) اوطه لری** ـ ایستر معدنی ایستر کاغد اولسون ، اعتباره مستند بولنسون ویا بولنماسون ، تداول ایدن پاره معاملات تجاریه نك آنجق برجزئی قسمنی تمثیل وتأدیه ایدر . بومعاملاتك قسم اعظمی پاره یه تبدیل موقع ایتدیریلمه دن اجرا اولونور . بر تجار ، بر صنایع متشبثی ، حتی خصوصی بر شخص ، بانقه یه بر پاره توديع ایدر و بونك اوزرینه کندینه بر حساب جاری آچدیرر . کندی نامنه تحصیلات اجراسنی بانقه یه تحمیل ایدر، اسقونطو ایتدیریله جك سنداتی بانقه یه کوندرر وآلاجقلیرینی ده بانقه اوزرینه چك ایله تأدیه ایدر . بوسلسلهٔ معاملاتك باشندن صوکنه قدر نه برسانتیم قاصه یه کیرمش نه ده برسانتیم قاصه دن چیقمشدر . دفتره قید ایتمکدن عبارت ساده برطرزده، اجرا ایدیلن معامله لرك نتیجه سی کاه مطلوب کاه ذمت ستوننه کچیریلیر . معین ومطرد دورلرده، مثلاهر آی، موازنهٔ حسابات تأسیس اولونور . یالکز بو آنده درکه حساب صاحبی آلدیغی پاره دن فضله تأدیاتده بولونمش ایسه فرقی تماملامغه مجبوردر ؛ عکسی تقدیرده متباقی مبلغ کندیسنه ویریلیر . بناءً علیه معدن ویا کاغد پاره نك تبدیل موقع ایله مسی یالکز مطلوب ایله ذمت آراسنده محسوب اجرا اولندیغی زمان واقعدر . اکر ایکی تجار باشقه باشقه بانقه لرده حساب جاری یه مالك ایسه لر و بو بانقه لرده یکدیکرینه حساب جاری آچمشلر ایسه اونلر ایچونده آنجق آرالرنده برکره حساب تنظیم ایدیلنجه پاره تأدیه سی اقتضا ایدر .

بویله جه حساب جاریلرله تنظیم اولنان بوتون آلاجقلرك وبوتون بورجلرك برمملکتك بوتون بانقه لری نامنه اجرای معامله ایدن بانکرلر هیئتی طرفندن تقاص ومحسوب ایدیله بیله جکی ده بدیهیدر . بوهیئته Chambres de compensation تقاص (محسوب) اوطه سی دیرلر .

ج) **قامبیو** ـ بین الملل قامبیونك ایشله مه سی اعتبار ومحسوب اصوللرینه مشابهدر . مثلا برفرانسز برانکلیزه بورجلیدر . بورجنی ویرمك ایچون تبدیل موقع ایده جکی،

هریرده تداول ایدن یگانه نقدی ، آلتونی اولجه تدارك ایده‌جکی یرده بو فرانسز بردیگر فرانسز طرفندن برانکلیز اوزرینه کشیده ایدیلمش اولان وکندی بورجنك اثمان بالغه‌سنه معادل برمقداری ناطق بولنان پولیچه‌لر آرایاجقدر . بو پولیچه‌نك اثمانی فرانسزپاره‌سیله داین بولنان فرانسزه تأدیه ایده‌جك و پولیچه‌یی‌ده کندی آلاجقلیسی اولان انکلیزه کوندره‌جکدرکه اوده دیکرفرانسزك مدیونی بولنان همشهریسندن انکلیز پاره‌سیله آلاجغنی تدارك ایده‌جکدر . اکر برچوق فرانسز مدیونلر عینی زمانده بورجلرینی اوده‌مکه مجبور ایسه‌لر اونلره لازم اولان پولیچه‌لر ندرت کسب ایله‌یه‌رك فیئاتلری آرتاجقدر . عکسی تقدیرده فیئاتلر دوشر . دیمك‌که بر مملکتك دیکر بر مملکته نظراً بورجلرینك هیئت مجموعه‌سی قامبیو اوزرینه دائمی صورتده تأثیر ایدر .

دیکر شرائط واحوال مساوی اولدیغی تقدیرده چوق اخراجات وآز ادخالات یاپان برمملکت یوکسك برقامبیویه مالکدر؛ آلاجقلی اولان، دیکر برمملکتك کندیسنه مدیون اولدیغی فائض قوپونلرینه مالك بولونان برمملکتك قامبیوسی یوکسکدر ؛ بورجلی اولان و اخراجاتی یاواشلایان مملکت قامبیوسنك تنزل ایتدیکنی مشاهده ایدر . نهایت برمملکت قیمتدن دوشمش بر پاره‌یی قوللاندیغی تقدیرده خارجله اولان معاملات تجاریه‌ده دولت ویامملکت افرادی صاغلام برپاره تدارکنه مجبوردرلر : بوندن طولایی اومملکتك قامبیوسی دوشکون اولور .

پرنسیپ اولارق دینه‌بیلیرکه ، پاره‌سی‌قیمتدن‌دوشمش دولتلر اورتاسنده قصورسز بر ملی‌پاره‌یه ، مساعد برقامبیویه مالك بولنمق اعتراض قبول ایتمز بر رجحاندر. فقط ، معاصر حیاتده بین‌الملل مناسباتك اتساعی سببیله هیچ بر دولت نه‌اجنبی مملکتدن مال آلمق نه اجنبیلره مال صاتمقدن ، نه بورج آلمق نه‌ده بورج ویرمکدن واز کچه‌میه‌جکندن غیر مساعد قامبیویه ، قیمتدن دوشمش برپاره‌یه ، غیر ثابت شرائط مالیه‌یه مالك اولان دولتلر مشتری وبورجلو اولنجه آز بر زمان ظرفنده اونلرك نه‌بورجلرینی اوده‌یه‌بیله‌جك نه‌ده صاتون آلمغه دوام ایده‌جك قدرتلری قالماز . او زمان زنکین دولتلر صنایعك ایشسز قالدیغنی، زراعی محصولاتك صاتیلماسی‌ممکن اولمیه‌رق آنبارلرده ییغیلدیغنی کوروولر .

بویله‌جه معاصر اقتصادی حیات بین‌الملل رقابتلرك وکینلرك فوقنده درین بر تساندك دولتلری یکدیکرینه باغلادیغنی وبربرینه یاردیم ایله‌مکه مجبور ایتدیکنی واقعاتله اوکره‌تیور.

اوقونه‌جق کتابلر

نوغارو واوالید ، ٥٢ صحیفه ٢٣١ ـ ٢٦١ ، ٣٠٣ ـ ٣٠٧ ، ٣٢٩ ـ ٣٥٨

ژید ، ٣٢ ، صحیفه ٢٣٨ ـ ٢٦٣ ، ٢٦٦ ـ ٢٨٩ ، ٣٦٤ ـ ٣٧٤ ، ٣٧٨ ـ ٤٠٠

تورکجه ترجمه‌سی ایکنجی جلد

سیمیان ، ٥٩ صحیفه ٩ ـ ٣٨ ، ١٧٨ ـ ١٩٠ ، ١٩٨ ـ ٢٠٢

بشنجی فصل

صافی تمتع (فضلهٔ تمتع) واجرت ـ تصرف واقتصاد (بیریکدیرمه) ـ ملکیت

۱. سرمایه‌نك اجرتی

اقتصاد علماسی اراضی ایرادی rente ، فضلهٔ تمتع profit و فائض کلمه‌لرینی سرمایه اجرتنك مختلف شکللرینی ارائه‌یه تخصیص ایله‌مشلردر .

فائض برسرمایه‌نك اعاره اولونمسندن تولد ایدن وارداتدر . اراضی ایرادی (رانت) طوپراغك ایرادی وبالخاصه انسانك سعیندن مستقل اولارق طبیعته مدیون بولونیلان ایراددر . نهایت فضلهٔ تمتع صنایعده قوللانیلان سرمایه‌نك ایرادیدر .

(صافی تمتع) فضلهٔ تمتع ایله تمتعی قاریشدیرمامالیدر. تمتع benefice اکثریاصاتیش فیئاتنك فیٔ استحصاله نظراً ارائه ایله‌دیکی تفاوت اولارق تعریف اولنور . فضلهٔ تمتع نه‌در ؟

اقتصاد علماسی، اونی مشروع کوسترمك ایچون دیرلرکه بوصافی تمتع عینی زمانده اداره ایشنك اجرتی ، صناعی تشبثه قونولان سرمایه‌نك فائضی وضرروزیان تهلکه‌سنه قارشو سیغورطه پریمیدر . فقط بزادعا ایدییورزکه بو اوچ عنصردن هیچ بری صافی (فضله) تمتعی تشکیل ایله‌مز ، چونکه ایی طوتولمش برمحاسبه‌ده بوعناصرك اوچی‌ده فیٔ استحصال داخلنده کوزوکمه‌لیدرلر . حصه سندلریله متشکل شرکتلر طرزنده وجوده کلمش بوتون تشبثلرده حال بویله دکلمیدر ؟ مصارف میانه : اولا مدیرك معاشنی ، ثانیاً سرمایه‌نك فائضنی (ساده تحویلات سرمایه‌سی Capital - obligations دکل حتی اسهام سرمایه‌سی capital - actions) ثالثاً تهلکه‌یه قارشی قویمغه تخصیص ایدلمش اولان احتیاط آقچه‌سنه آیریلان مقداری قید ایتمزلرمی ؟ (ژید ، ۳٤)

بوندن صوکرا محل استعمالی معین اولمایان بر پاره قالیرسه اوفضلهٔ تمتعدر .

اراضی ایرادی کبی فضلهٔ تمتع‌ده بر مسعود طالعك ، یا عمله‌یه آز بر اجرت ویرمکی یاخود صاتیلان مالی مستهلکلره فضله فیئاتله صاتمغی تأمین ایدن امتیازلی بر وضعیته مالك اولمه‌نك نتیجه‌سیدر .

٢. سعیك اجرتی (معنای خاصیله اجرت)

١. اجرت Salaire نه‌در ؟ سعیه مقابل ویریلن پاره‌یه اجرت Salaire دینیلیر .
بو معناده اجرت اولابیلمك ایچون ایکی شرطك وجودی ضروریدر :
اولا ایشچی شخصی اعتباریله حقوقاً حر اولمالیدر . بوجهتدن اجیر Salarié اسیردن وسه‌رفدن (عبدقندن) تفریق اولونور .
ثانیاً سرمایه وسعیك عینی اللرده اولماماسی و استحصال آننده سرمایه ایله سعیك برلشمه‌سنك موقت بر عقد ایله وجوده کلمه‌سی لازمدر . بوعقده louage de Services خدمت ایجاری اسمی ویریلیر .
کوردك‌که بو شرائط معاصر استحصالده تحقق ایله‌مشدر .
یالکز سرمایه صاحبی ایش ویره‌بیلیر . « ایش ویرمك » کله‌لرینك معناسنده‌کی بوتون غرابتی تقدیر ایدیورمیسکز ؟ دقت ایدیکزکه بو دستور چوق دفعه‌لر قولاغکزه عکس ایتمش ، برچوق سفیل انسانلر : صدقه ایسته‌میورم ، بکا ایش ویریکز سوزلرینی تلفظ ایتمشدر . او حالده ، هرانسان ایچون ساده برامکان دکل بلکه بر وظیفه اولان سعی دیمك‌که باشقه‌سنك مساعده‌سنه تابع اولویور ! یالکز چالیشمق واسطه‌لرینی احضار واعطا ایده‌جك اولان برسرمایه ویا ملك صاحبی بولمق شرطیله چالیشیله‌بیلیر ، یوقسه ایشچی ایشسزلکه دوشه‌جکدر(ژید ، ٣٤)
جاری اولان تلقیلره کوره برچوق ایشلر واردرکه اونلرك مقابلنده ویریلن شیئه اجرت تسمیه ایدیلمکدن امتناع اولونور. بوقبیلدن اولارق مأمورك معاشندن ، خدمتجینك آیلغندن ، فرانسه‌ده هکیمك « شرفیه (ویزیته) honoraires » سندن آووقات ویا معاملات عدلیه وکیلی avoué نك رزقندن provision *، تجارت ممثلی ویا سمسارك قومیسیونندن الخ.. بحث اولونور . بوتفریقلرك بعضیلری ساده‌جه باشقه باشقه موقعلری اشغال ایله‌مك ادعاسنده بولنان اجتماعی صنفلر آراسنده‌کی ظاهری فرقلره تقابل ایدر .
بوباقیشدن سربست مسلکلر تعبیری پك معنیداردر . بوتعبیر ال ایشنك صورت عمومیه‌ده حقیر عد اولندیغی زمانی خاطرلاتیر . بوباطل اعتقاد واونی افاده ایدن اسم چوق

---

* فرانسزجه پرووزیون کله‌سنی رزق ایله ترجمه ایدییورز . فی‌الواقع بو کله فرانسزجه‌ده رزق ، نفقه معناسنه کلدیکی کبی کرك حوالیسنده‌کی بدوی عربلرده‌ده بردعوانك رؤیتی ایچون حاکم انتخاب اولنان شیخه ویریلن افاده ایچونده عینی کله قوللانیلمقده‌در مراجعت: Jaussen. Au pays de Moab
(مترجم)

زماندنبری زائل اولمش اولان براجتماعی حالك پس زنده بقیه‌لریدر . نه‌قدر چوق انسانلر واردرکه حالا دها « کبار » اولان سربست مسلکی تجاری ویا صناعی مسلکلره ترجیح ایدرلر . بونك‌اوزرینه اجرت Salaire کلمه‌سنك بایاغیلق ایله لکه‌لنمش کوزوکمه‌سنده‌تعجب ایده‌جك برشی یوقدر . هرنه‌اولورسه اولسون تماماً لفظی اولان بوتفریقلر ماهیت اشیایه تعلق ایتمز . اونلر ئه‌تیکتلرك تنوعی آلتنده حقسز یره تأدیه طرزینك عینیتنی کیزلرلر . ایشجیلر ، مأمورلر ، خدمتجیلر عینی صورتده اجیردرلر وبرصناعی تشبثك مدیری ، مهندسلری ، شعبه رئیسلری‌ده اجیر اسمنه مستحقدرلر .

مع مافیه اویله کوزوکویورکه مأمورك معاشی عمله‌نك اجرتندن آز چوق حقلی اولارق تفریق اولونیور . مأموری دولته باغلایان عقد ثابت ودواملی برماهیتی حائزدر ، علی‌العاده « خدمت ایجاری » عقدی‌ایسه بواوصافی عرض‌ایتمز. مع‌مافیه برچوق خصوصی تشبث‌مؤسسه‌لرینك کندی مستخدملرینه بونوعدن‌عقدلرله باغلاندقلرینی ودولته‌عائدبرچوق تشبثاتك‌ده‌منحصراً صناعی‌اوصافی حائز اولدیغنی (بوتشبثات‌خدمتنه‌کیرن‌ایشجی، استحصال ساحه‌سنده بوتشبثلر خصوصی اولدیغی تقدیرده ایفاایده‌جکی وظیفه‌نك تماماً عینی کورور) نظردقته آلمق لازمدر. بوندن دولایی بدیهیدرکه ایشجینك دولت مأمورینه مماثل بردوام واستقراردن مستفید اولماسی تالی برماهیتده‌در . حقیقتده ، آرزو اولنورسه دینه‌بیلیرکه مأمورلر خصوصی برنوعدن اجیرلردر ، فقط ینه نه‌اولسه اجیردرلر .

بونکله برابر صنعتکار ، آووقات وطبیب ایچون، خدمتلرندن استفاده ایدن‌کیمسه‌لره بونلری باغلایان رابطه خصوصی بر ماهیتده‌در : تماماً موقت بروصفی حائزدر و معاصر استحصالده سرمایه صاحبی ایله اجیرلر آراسنده حقیقی برمساعی اشتراکی موجود اولدیغی حالده صنعتکار ایله مشتریسنك ، طبیب ایله خسته‌نك ، دعوی وکیلی ایله دعواجینك‌سعی اتحادی هیچ درجه‌سنده‌در . اویله کوزوکویورکه بونلرك ایشلرینك قیئاتنه اجرت دنیلمامسی حقلیدر .

مع مافیه بربویوك مؤسسه‌نك امور حقوقیه‌سنه مأمور اولان حقوقشناس، معاونت اجتماعیه ویا امور خیریه ویافلان صنایع شرکتی قادروسنه داخل اولان هکیم کندیلرینی قوللانان‌اداره ویا مؤسسه‌یه اصولنه موافق ودواملی برعقد ایله مربوطدرلر. خدمتلرینك ایجاری مقابلنده براجرت آلیرلر .

بناءً علیه بوکونکی جمعیتده هرسعیه مقابل تأدیه اولنانك حقیقی براجرت اولدیغی ویا اجرت شکلنی آلمغه تمایل ایله‌دیکی نتیجه‌سنی اورته‌یه قویالم .

ب) **اجرتك طرزلری** ــ اجرت عیناً ویا نقداً یاخود هم عیناً و هم نقداً تأدیه اولونور . خدمتجی صورت عمومیه‌ده آیلغنی (نقدی اجرت) و بوندن ماعدا برده عینی اجرت (مسکن ، غدا الخ ..) آلیر . برچوق زراعت ایشجیلری ایله شهرلرده بعضی عمله ولایعد مستخدملر ایچونده بویله‌در . اسکیدن نقدی اجرت براستثنا تشکیل ایدردی ، هرحالده ، اونك نسبی اهمیتی پك ضعیفدی .

اجرت ساعتله ویا ایشه کوره (یاخود عینی معناده سویله‌نیلدیکی کبی « کوتوری » اولارق ، « پارچه » باشنه) تعیین اولنابیلیر ، هرایکی اصولك امتزاجیله‌ده تثبیت اولنابیلیر : اوزمان ساعته کوره براجرت اساسدر ، برپریم (اکرامیه) ده اوکا منضم اولور . اکرامیه‌ده مختلف شکللر آلابیلیر . اوبعضاً سعیك کمیتنه ویا محروقاتدن ، ال ایشندن آلاتك اسکیمه‌سندن یاپیلان تصرف و اقتصاده کوره‌در . اکرامیه غیر صافی ویا صافی محصوله کوره حساب ایدلدیکی تقدیرده اوکا تمتعه اشتراك دیرلر .

اکثریا اکرامیه فرده مخصوصدر . بر معشری Collectif هیئته عائد اولدیغی وقت هرعمله‌نك تأمین و تحقق ایتدیردیکی تصرف مقداری جمع اولونور و هربرینك اجرتی مساوی مقدارده برحصه افرازیله تزیید اولونور . اکرامیه‌نك هدفی دائما عمله‌یی سعینك نتیجه‌سنه مادةً [*] علاقه‌دار ایتمکدر .

اجرتك‌ده تأدیه طرزی مسلکلره وصنفلره کوره تحول ایدر . اك زیاده تعمم ایتمش اولان طرزده پاترون اجرتی پشیناً ویرر ، شومعنایه‌که محصولی صاتمادن اول عمله‌یه سعینی تأدیه ایدر . بعضاًده عکسی واقعدر : بعض مسلکلرده (قهوه‌غارسونلری ، بربرلر ، عربه‌جیلر ویا اوتوموبیل شوفورلری الخ . .) اجیر ایشه باشلامادن اول پاترونه معین برپاره‌ویررکه اونی بالآخره بخشیش اولارق قازانمغه مجبوردر . تجارت‌ممثلی ، قومیسیونجی اکثریامصرفنی تأمین ایله‌مکه تخصیص ایدلمش اولان معین برپاره آلیر و قومیسیونی‌ده آنجق سپارش الده ایدلدکدن صوکره آلابیلیر .

ج) **اجرت قانونی** ــ اجرتك مقداری ناصل قرارلاشیر ؟ اجرتلرك بر « تونجدن قانونه »

[*] یعنی سادةجه معنوی برحظ ایله دکل بلکه نقدی استفاده ایله (مترجم)

تابع اولدقلری دوغرومیدر ؟ خشین برشدتله بو وجیز دستوری افاده ایلمش اولان لاساله نظراً اجرتلر عمله‌یه بسله‌نمك وچوجوق یتیشدیرمك ایچون اصغری اولارق لازم اولان مقدار اطرافنده پك جزئی زیاده ویا نقصان ایله تموج ایدرلر .

اجرتك حد اصغریدن آشاغی اینمه‌سنك ممکن کوزوکمه‌دیکی مشکلاتله اولسه بیله ینه نهایت قبول اولنه‌بیلیر . کذا اجرتلری بو اصغری درجه‌یه واصل اولنجه‌یه قدر تنزیل ایله‌مکه پاترونلر طرفندن برتمایل اولدیغی‌ده قبول اولنه‌بیلیر. فقط اجرتك بوحد اصغریدن پك یوقاری‌یه چیقماسی ممکن اولمادیغی ادعاسی واقعـات ایله تکـذیب اولنمقده‌در . دیکر طرفدن بو اصغری حدك جمعیتلره کوره نامتناهی اولارق قابل تحول اولدیغی‌ده واقعات ایله مصدقدر : ایتالیان ، اکثریا، حتی فرانسه‌ده، برفرانسزه غیرقابل تحمل کوزوکه‌جك اولان برطرز حیات ایله اکتفا ایدر، هندلی‌ایشجی کونده برقاچ متالك ایله‌ایشنی‌کورور ؛ واون طقوزنجی عصرك ابتداسنده فرانسز قادین ایشجیلر بوکونکی اجیرلردن الك محروم اولانلرینك بیله رد ایده‌جکلری اجرتلری قبول ایدییورلردی . حقیقتده ایشـجی معین محیطلره کوره دکیشن شرائط‌حیاتیه‌یه توفیقاً یاشامغی تأمین ایدن‌براجرتی قازانمغه دوغرو یورویور . کیری‌یه احواله کوره بو شرائطك نه اولدیغی بیلمك قالییور . دیکر بر افاده ایله اجتماعیاتجی‌یه توجه ایدن بوتون مسئله‌لرده اولدیغی کبی اجرتلر مسئله سنده‌ده شأنیتك تحلیل ومشاهده‌سنك ، مشخص‌حاللرك اولجه تماماً وصبرله تدقیقنك یرینه هیـچ برشی‌قائم اولاماز .

غیرقابل اعتراض اولارق ثابت اولان برواقعه‌وار : همان هیـچ برزمان اجرتك تثبیتی طرفین عاقدینك اختیارینه ترك اولونمامشدر . عمله وپاترونلر، اجرتی قرارلاشدیردقلری وقت ، طبقی فیأتی قرارلاشدیران تجار ایله‌مشتریلر کبی افکارعمومیه‌یه ، محیطك شرائطنه تابعدرلر . کندی سعییله برایشه اشتراك ایچون خصوصی ، مستثنا ظن ایله‌دیکی شرائطی وضع ایدن مهندس‌معلوم قیمتلری جاری اولان تعریفه‌یه کوره نقده تحویل ایتمکدن باشقه برشی یاپماز . اونك عنوانلری ، قابلیتی ، اولجه کورمش اولدیغی ایشلراویله برفیأتله‌تقدیر اولونورکه اوفیأتك کندینه شایان قبول کوزوکمه‌سی ودیکر عاقد طرفجه‌ده قبول اولونماسی آنجق هر ایکی طرفك داخل اولدقلری‌محیطده مقبول اولان تلقیلری آشماماسی‌سایه‌سنده در . حتی هنرور بر هیکلتراشك ، بر ادیبك اثرلری ایچون طلب ایتدکلری‌فیأت اواثرلرك ذاتی قیمتلرینه دکل ، بلکه مؤلفلرینك شهرتنه ، ایچنده بولندقلری جمعیتك ادبی و بدیعی

ذوقلرینه ، خلاصـه اورته‌یه قویدقلری محصولك تجاری قیمتنه یعنی اونلره کندینی جبراً قبول ایتدیرن اجتماعی برتلقی‌یه تابعدر .

بو بویوك برتواضع درسیدر و مساواتك جانلی بر برهانیدر . هر بریمزك کندینه خاص وصفلری (اوریژینالیته‌سی) ، مزیتلری نه‌اولورسه اولسون‌اثر، شخصی اولان‌آرزومزه وتلقیمزه‌کوره دکل،بلکه خلقك آرزوسنه وتصورلرینه ، اونك حقیقی‌ویاخیالی‌احتیاجلرینه نظراً تقدیراولنه‌جقدر . ال ایله چالیشان عمله ایله متفکر وصنعتکار آراسنده‌کی فرق بزم تخیلی ایله‌ذوق آلدیغمز شکلده دکلدر : هرکس براجتماعی وظیفه ایفا ایدر واجتماعی‌اراده‌یه کوره اونك اجرتنی آلیر . هرکس سوکولوب قوپاریلمه‌سی پك کوج اولان کوکلرله هیئت مجموعه‌یه باغلیدر .

۳. تصرف واقتصاد [*]

(بیریکدیرمه) — قازاندیغی اجرتدن بیریکدیره‌رك و استقبال ملاحظه‌سیله کندینی بوکون بعض شیلردن محروم براقه‌رق انسان تصرف واقتصاد ایدرسه احتیاج کونی‌ایچون کندیسنه نسبی بر استقلال حاضرلار . بناءً علیه بیریکدیرمه‌نك خودکام براصلی ، انسانی زمره‌نك نفوذندن قورتارمق واونی تجرید ایله‌مك کبی بر غایه‌سی وار کوزوکویور . بو حال آنجق ظاهریدر . بیریکدیرمه‌نك اصلی اجتماعیدر . فرد یالکز باشنه وکندی‌قوتلریله قالسه‌یدی‌کونی‌کونه یاشامغه تمایل ایدردی . شخصی‌تجربه‌سنده هیچ برشی فرده‌استقبالی، مجهول تصادفلری ومساعد اولان حال حاضردن شبهه‌لی اولان استقبال ایچون آرتدیرمق لزومنی اوکرتمزدی . فقط فرد کلوب کچدیکی حالده زمره باقیدر وانسان، بلکه تا جنس بشر ظهوره کله‌لیدنبری، کندینی زمانده ومکانده آشان بومعشری وجودایچون چالیشمغه قاتلانمش وآلیشمشدر. اقتصاد بدایةً زمره ایچون‌وزمره‌طرفندن احتیاطاً حفظ‌اولونمقدن عبارتدی. یالکز فردك‌حریتنی الده ایلدیکی معاصر جمعیتلرده‌درکه هرکسك کندی ایچون بیریکدیرمك‌احتیاجی ظهورایدییور . تصرف وبصیرت فردی اولمادن اول‌اجتماعی وصفلر و وظیفه‌لر ایدیلر .

---

[*] فرانسزجه‌ده‌کی L’épargne مقابلی اولارق اقتصادجیلریمز تصرف و قتصاد دیمشلر. حالبوکه تصرف Possession و اقتصاد Économiepolitique مقابلی اولارق‌ده استعمال ایدلمکده‌در . التباس اولماماسی ایچون اخطارینه لزوم کوردم . (مترجم)

بوکون بیله فردی اقتصاد آنجق هرکسك اشتراك سعییله برمعنا واهمیته مالك اولابیلیر. معشری جهد فردی غیرتی تضعیف ایدر، ثمره‌لندیرر. اسکیدن کویلونك «یوك چورابی» اونك بوتون محرومیتلرینك قورو وجیلیز محصولنی حاوی ایدی، تصرف صندیغنه قونولان پاره ایسه مشترك تشبثلرده محصولدار اولور و ریاضی باقیشدن مثلیله فقط حقیقتده زمره‌نك سعییله ضرب اولنه‌رق تکثر ایدن فائضله آرتار.

بوندن دها فائده‌لی اولان جهت ده‌وار: اك عصری اولان احتیاط وبصیرت مؤسسه‌سی سیغورطه‌در. عینی زمانده اك کارلیسی ده اودر. نه‌ایچون؟ چونکه سیغورطه بیریکدیرلمش اولان مبالغك معین بر جمعیتده هرکسی عینی درجه‌ده تهدید ایدن فقط واقعده یالکز بعضیلرینه اصابت ایدن ضرر وزیان تهلکه‌سنه قارشی مشترکاً استعمالی اساسنه مستنددر.

یانغین ویا خسته‌لغه قارشی سیغورطه‌ده هرکس بر عائدات Cotisation ویا بر پریم Prime تسویه ایدرکه اوندن یالکز خسته‌لغه دوچار اولانلر ویا یانغینه اوغرایانلر استفاده ایدرلر. بویله‌جه بصیرت Prévoyance مؤسسه‌لری یافردك بیریکدیردیکنی معشری سعی ایله بویولتیرلر، یاخود طالعك فنا ضربه‌لرینه اوغرامایانلرك ویردکلری پریملرك یاردیمیله مخاطره‌لره قارشی تأمین ایتدکلری کبی معاصرلرینك وفاتی حسبیله اوبطنه منسوب اولوب یاشامقده بولنان دیکرلرینك حیاتی ده تأمین ایدرلر.

خلاصه منشأنده اجتماعی اولان تصرف واقتصاد ایشله‌مه‌سی اعتباریله‌ده اجتماعی وصفنی محافظه ایدر.

٤. ملکیتك مختلف شکللری

ا) *ابتدائی ملکیت ودینه* — ملکیت ده اجتماعی اصلدندر، اك فردی اولان شکلنده ده آنجق معشری اراده وجهد ایله بقا بولور. ملکیت تشکلی وایشله‌مه طرزی اعتباریله جمعیتلره کوره تحول ایدر. قبول ایدلمش اولان شکلده آنجق قانونلر، عرفلر، اعتقادلر سایه‌سنده وقوهٔ عمومیه یعنی اجتماعی زجر سایه‌سنده بقا بولور.

بوتحوللرك اسبابی پك متنوعدر، فقط هپسی اجتماعی اصلدندر. مارقسدنبری سوسیالیستلر نزدنده مرغوب اولان برنظریه بوتحوللری اقتصادی علتلره عطف ایدر. ایلریده بونك پك دار وانحصار طرزنده بر باقیش اولدیغنی کوره‌جکز. بواقتصادی علتلر یاننده مختلف ماهیتده علتلر وهرشیدن اول دینی علتلر تأثیر ومداخله ایدرلر.

ابتدائی انسان فردی ملکه مالك دکلدر ، یاخود آنجق فردی ملکك بر شیمنه مالکدر . اونك ایچون اك قیمتلی اولان شیلر ، دینه عائد آلات واشیا تابع اولدیغی زمرەنك معشری ملکیدر .

ابتدائی انسان اونلره پرستش ایدر ، اونلردن قورقار ، آنجق تیترەیەرك اونلره یاقلاشیر. حتی اواشیانك دائرۀحرمتی خارجندەبولنانلر profane [*] طرفندن کورولماسی دە نهی اولونمشدر. اونلر مقدسدرلر ، « تابو » درلر. اواشیانك صاقلانیلدیغی یرلردەاونلرك قدسیتندن حصەیاب اولورلر : اومحللردە تابو اولدقلرندن ، عشیرتك ویا سمیه clan نك اسطورەوی ، منقبوی اجدادینه تخصیص ایدلمش ، بوتون زمرەنك هیئت عمومیەسنك ملکی بولونمش اولدقلرندن آخره انتقال ایدەمزلر ، ترك ، فروخت ، تقسیم اولنەمازلر . ملکیت حقنك ایلك شکلی بویلەدر .

فرد ، شخصنه عائد اولارق برشیئه ، مثلا اثوابلره ، سلاحلره ، آلتلره ، قاریسی وچوجقلری اولان ذی حیات موجوداته مالك اولدیغی زمان خرافەلر وباطل اعتقادلر خصوصی ملکیته مقدس بروصف عطف ایدرلر ، اونی تابو (حرام) قیلارلر وبویلەجه اوکا خیرسزلری یاقلاشدیرمایان سحرلی برفضیلت توجیه ایدرلر . بوصورتلەدرکه :

بعض عرقلردە وبعض دورلردە باطل اعتقادلر وخرافەلر خصوصی ملکیته حرمتی تقویه ایدەرك بوحقك استعمالنی تأمینه خدمت ایلەمشدرلر . (فرەزەر ، ٣٠)

رومالیلر کبی قدر مترقی اولان برفکر حقوقیده بیله ملکیت اوزون مدت ابتدائی وصفندن برپارچه صاقلار . طوپراق ملکی (رومادە) مقدسدر ، اولولرك مزارلری ایله مشغولدر ، اونلر طرفندن محفوظدر ، Termes الهلری طرفندن تحدید اولونمشدر ، غیره انتقال ایتدیریلەمز وتقسیم اولونەماز . فردی ملك خرسزلغه قارشی انسانلرك عدالتندن دها مؤثر اولان سحرلی دستورلرله حمایه ایدیلمشدر. عائله باباسی ملکك یالکز قیدحیات شرطیله ادارەسنه مأموردر. اکر ارککك ذریتی یوقسه کندی وارثنی انتخاب ایتمك حقی واردرکه اووارثدە کندیصیرەسی کلنجه عائلەواجداد ایچون ملکی ادارە ایدەجك ، اجدادە قارشی بر بورج اولان دینی وظائفی یرینه کتیرەجك ، هرسنه قوربان تقدیم ایدەجکدر . لکن ذریتسز عائله رئیسی آنجق بوتون اهالینك مدعو بولندیغی دینی ودبدبەلی برآیین

[*] بوکلمەنك معناسی ایچون یکرمنجی فصله مراجعت　(مترجم)

اثناسنده وارثنی تعیین ایده‌بیلیر. تاریخك بوچاغنده انسان اموالنك، عائله‌سنك، اجدادینك اسیریدر : او، عائله ملکنه متصرف اولمقدن زیاده اوملکك تصرفی آلتنده بولونور .

ب) **منقول ملك وغیرمنقول ملك** — اراضی ملکی بالذات طوپراغك وارداتی حسبیله برثروت تشکیل ایدر . اراضی ملکی شکلنك حاکم اولدیغی برنهجده زنکین برآدم دیمك، چوق مقدارده برکتلی طوپراقلری، حیوانلری، آنبارلرنده حصاد ایدلمش محصولی، مخزنلرنده شرابی اولان کیمسه دیمکدر . وطوپراغی سورمك ، محصولی ییغمق ومحافظه ایتمك ایچون ایشجیلره محتاج اولدیغندن عینی زمانده زنکین آدم، خدمتنده چوق کوله‌لره وسه‌رفلره مالك اولان آدمدر .

ملکیتك ابتدائی شکلی بودر . فقط دیکر برثروت تشکل ایدرکه او بالخاصه مبادله ایچون حائزقیمتدر . حرفت اربابی ضروری ویالوکس اولان اشیایی اعمال ایدرلر. اونلری یازراعت محصـوللریله یاخود پاره ایله مبادله ایدرلر . پاره‌یه مالك اولمق آرزو ایدیلن ویا احتیاج حس اولنان هرشیئی صاتون آلمق اقتدارینه مالك اولمق دیمکدر. اوزمان طوپراق ثروتنك یاننده منقول ثروت تشکل ایدر .

فرانسه‌ده مطلق قرالیتك صوك زمانلرنده بیله منقول ثروت اساسلی ثروت دکلدی . بونی آکلامق ایچون قانون مدنیده طوپراق ملکی لهنه اتخاذ ایدیلمش اولان تدابیراحتیاطیه‌یی منقول ثروته تعلق ایدن احکام ایله مقایسه کافیدر. منقولده ذی الیدلك حجت ملکیتی مفیددر؛ مالی النده بولندیران اونك صاحبی عد اولونور. غیرمنقول اموال موضوع بحث اولدیمی؛ هرنه حقله ونه شکلده اولورسه اولسون (وراثت ، هبه ، بیع ، تراخومه تشکیلی الخ ..) انتقال کیفیتی آنجق برکاتب عدلك وسـاطتیله وچوق مصرفله ورسمی معـامله‌لرله اجرا ایدیله‌بیلیر .

بوکون بیله ، هیچ اولمزسه فرانسه‌ده ، بورسمی معامله‌لرباقیدرلر. برطوپراق پارچه‌سی یالکز برکاتب عدلك مصرفلی برمداخله‌سیله ، کمال رسمیتله دفترلره کچیریلن وعلاقه‌داره یالکز برصورتی ویریلن قیدلرله صاحبنی دکیشدیره‌بیلیر. فقط بورسه‌یه کیدیلسه : برآدم برعدد حایقیرر ، دیکری اوکا براشارت ایدر ؛ هرایکیسی‌ده جیب دفترلرینه عینی زمانده برنوت یازارلر وبویله‌جه برندن دیکرینه میلیونلر کچر . رومانك الهی تەرم هنوزطوپراق ملك اوزرینه ، ماهیتنك ایجاب ایله‌دیکندن فضـله اونی حرکتدن محروم ایتمك ایچون ،

نکهباندر . تجارك الهی اولان مەرکورایسە روزکارلرك قنادی اوزرندە اوچاروثروتلری شمشك قدر سرعتله نقل ایدر .

طوپراق ملکی برفردك شخصیتنه باغلیدر . ملك صاحبی طوپراغه، حتی اونی بالذات ایشلەتمسه بیله ، صریح برباغ ایله باغلیدر . اسکیدن طوپراق اصیله بر اسم ویردی . بوکون بیله طوپراق صاحبی ایله بروجود تشکیل ایدر ، اونك حدودلری تعیین ایدلمش، اسمنه قید اولونمش مالی ، تابعیدر .

« کویلونك ملکی اونك حیاتنك برپارچەسیدر . بوملك اونك بشیکنی طاشیمشدر ؛ اجدادینك استراحت ایلەدیکی مزارلغه یاقیندر ، وکویلی ، کندی قاپوسنی کولکەلندیرن انجیردن یاقنجه صوك اویقوسنه سایه ویرەجك اولان سرویی مشاهده ایدر . کویلونك طوپراغی دوغرودن دوغرویه تماس ایدیلن وطنك ، محلی وطنك برپارچەسی ؛ بویوك وطنك زبدەسیدر . (ژورەس) »

بوندن طولاییدرکه کویلونك نظرنده طوپراق، تجاری قیمتنه قیاس اولنەمیەجق درجەده بویوك برقیمتی حائزدر . ، اونك نظرنده طوپراق مقدسدر ، اوکا دوقونمق ، اونی تلویث ایتمك ، قدسیتنه خلل کتیرمك دیمك اولور .

منقول ملك‌ده اوزون مدت مال صاحبی ایله دار برنسبت ایچنده قالیر، نوعاً ما اونك شخصیتنك ، ذوقلرینك تمغاسنی طاشیر، اوکا صمیمی برمحیط تشکیل ایدر، خلاصه کندی نفسنك دوامی کبیدر. فقط بوکون یکی برملك اسکیسنك یرینه قائم اولدی، بوده طوپراغه، اوه ، جواهره ، قیمتدار آوانی‌یه همان همان غیر منقول بنا ایله یکوجود اولان منقول مفروشاته تحویل ایدیلن آلتون وکوموش‌پاره دکل، بلکه اسهام Action در. یعنی برکاغد پارچەسی ، طوتولماز ، سیال ، اسمسز (آنونیم) ، الدن اله طولاشان ، هرآن تموج ایدن ، قیمتی آنجق قسماً استحصال سعینه فقط بالخاصه بوکون دنیادەکی حادثاتك هیئت مجموعەسنه باغلی اولان برملك .

عمومی حربدن اول بویوك مؤسسات مالیەدن برینك شعبەسنه اقتصاد ایدەرك وحرومیتلرله الده ایلەدیکی برقاچ تحویلی تسلیم ایتمش اولان اوفاق بر فرانسزسرمایەداری بلکه تورك شمندوفرلرینك ویا وارشووا بلدیەسنك برتحویلاتنه ، ترانسوالده آلتون معدنلری ایشلەتن دەبیرس قومپانیەسنك برسهمنه ، شمالی فرانسه معدن شرکتلرندن (قوریەرویالانس Courrières ou Lens) برسهمه ، مکسیقا دولتنك بر تحویلنه الخ ... مالکدر. بویلەجەبو آدم نرەدەبولندقلرینی آنجق بیله‌بیلدیکی، بدیهی اولدیغی اوزره استقباللرینه

واقف بولونمادیغی برسورو مؤسسه‌لر ویا دولتلرده مشترك مال صاحبیدر . کندیسنك اشتراك ایله‌مش بولندیغی تشبثلردن برینی کندی کوزلریله اصلا کورمیه‌جکدر ؛ اوتشبثك سایه‌سنده ایراد کتیردیکی سعی بالذات هیچ برزمان اولچمه‌یه‌جکدر . هرکون غزته‌نك مطالعه‌سی ، بورسه فیأتلرینه آتیلان برنظر اوکا ثروتنك درجه‌سنی اوکره‌ته‌جکدر .

اسکیدن انسانلر غزته‌لره کندی حیاتلرینه عائد اولمایاندن خبرداراولمق ایچون مراجعت‌ایدرلردی. غزته‌یی ثروتلرینك نه‌حالده بولندیغنی وایرادلرینك نه‌قدر اولاجغنی اوکرنمك ایچون صاتون‌آلمازلردی. بوکون ایسه همان هیچ بربورژوا ثروت صاحبی یوقدرکه کندی ثروتنك نه‌حالده بولندیغنی اوکرنمك ایچون مالی اموردن بحث ایدن غزته‌لری اوقومغه مجبور اولماسون . مال، صاحبنه اوقدر یابانجی اولمشدرکه مال صاحبی ملکی حقنده‌کی خبرلری غزته واسطه‌سیله آلیر .

آمریقاده ویا بولغارستانده فنا بر محصول ، هندستانده براختلال ، فرانسز معدن صنایعنده بربحران ، استانبولده برنظارت تبدلی ملکی تحوله اوغراتیرلر ، مال صاحبنك کوچوك ثروتنی محو ایدرلر یاخود تزیید ایدرلر. اونك اراده‌سی بوحادثاته هیچ برصورتله داخل دکلدر . ایشته عصری مال صاحبی بویله‌در .

بویوك صنایع رئیسی ویا بویوك سرمایه صاحبی ، چالیشمه اوطه‌سنده بین‌الملل بویوك مالی پیاسه‌لرحوادثنی ، نیورقده ، هامبورغده ، لوندره‌ده ، پارسده جنوره الخ ... ده‌کی بورسه فیأتلرینی ، جهانك درت کوشه‌سنده قامبیو پیاسه‌سنی تلسز تلغرافله آلیر. تلفوننه اکیله‌رك نامنه حرکت ایدن مبایعه‌جی‌یه ولایعد سمسارلرینه امرلر ویرر وملك الدن اله کچر : بعضیلرینك ثروتی محو اولور ، دیکرلری زنکینله‌شیر .

ج) **معشری ملك** — ملکك فردیلشمه‌سی نه‌قدر ایلری کوتورولورسه کوتورولسون ینه اصغری مقدارده معشری ملك موجوددر . بومعشری ملك ، تملکه مستعد اولان معشرلرك ماهیتنه کوره الك متنوع شکللری آلیر . مثال اوله‌رق شونلری ذکر ایده‌لم : رومادەکی ژه‌نس gens ده ویا زمانمزده سلاوزادروغاسنده اولدیغی کبی عائلوی ملك ؛ لونجه‌ملکی که رومالیلرده لونجه‌نك غیرقابل فراغ ومشترك ملکی ایدی ؛ فرانسزمستملکه‌لرنده‌کی عربلرده اولدیغی کبی عشیری ملك ؛ مختلف شکللرده وقفلر (قاتولیك قونغره غاسیونلرده مسلمانلرده دولتك ، ایالتلرك، ده‌پارتمانلرك، بلدیه وناحیه‌لرك املاکی).

فرانسز قانونلری بوملك اشکالندن حال حاضرده موجود اولانلرك معشری وصفنی ، اونلره آنجق فردی ملکه موافق اولان قاعده‌لری جبراً تطبیق ایله‌مکه تشبث ایده‌رك

كيزله‌يور. شخصيت معنويه [١] فرضيهٔ‌حقوقيه‌سيله‌بوكا آز چوق‌موفق اولويور. فرانسه‌دن باشقه دولتـلرده وديكر دوره‌لرده بو معشرى وصف صاف اولارق بولونويور : مثـلا روس « مير mir » نده‌كه اوراده تارلالرك ابدى صاحبى اولان كوى جماعتى اونلرى عائله بابالرى آره‌سنده معين دوره‌لرده عادتله معين ويامنتظم بر مذاكره ايله تثبيت ايدلمش اولان قاعده‌لره كوره توزيع ايدردى .

حال حاضرده‌كى قانونلريمزده ، شـخصيت معنويه فرضيهٔ حقوقيه‌سـنه رغماً اويله كوزوكويوركه بعضى نوعدن تجارى شركتلر (بالخاصه آنونيم شركتلر) وبر منفعت هدفنى تعقيب ايله‌مه‌ين جمعيتلر ، تشكللرى ونظاملرى سايه‌سنده‌ماللرك مهم برقسمنى فردى ملكيت ساحه‌سندن خارج طوتويورلر : اونلرك مطلوباتى معشرك ملكيدر . واسهامه مالك فردلرك آنجق تمتعلردن بر حصه‌يه حق اولديغى طانيلير ، يوقسه سرمايه‌دن بر حصه‌يه دكل .

معشرى ويافردى، غير منقول ويامنقول اولسون ملك شخصيت بشريه‌يى كنيشله‌تير، كنديه حقوقاً اشيا اوزرنده بر ساحهٔ سلطنت تأسيس ايده‌رك ، مستثنا بر حيثيت بخش ايده‌رك اوشخصيتى تمديد ايدر؛ اوصورتله‌كه هرهانكى برطرزده اولورسه اولسون بوتون انسانلرك ملكدن حصه‌ياب اولمالرى شايان تمنيدر .

اوقونه‌جق كتابلر

ژيد ٣٤ ، صحيفه ٥٧ ـ ٨٢ ، ٨٦ ـ ١٠٨
فره‌زه‌ر ٣٠ ، صحيفه ٣٣ ـ ٧٨

---

[١] قانون طرفندن طانمش اولان جمعيتلرى فردلره تمثيل ايدن واونلره فردلرك مالك اولديغى حقوقك عينى بخش ايدن حقوق نظريه .

آلتنجی فصل

اقتصادی تحوللرك مؤسسه‌لر، عرفلر، تصورلر اوزرینه تأثیری

۱ — اقتصادی تحوللرك اقتصادی مؤسسه‌لر اوزرینه تأثیری

بشری مؤسسه‌لر آراسنده اك مهم اولانلر ثروتلرك استحصالنی وتوزیعنی تامین ایله‌مکه معطوف اولانلردر . اجتماعی حیاتده اقتصادی اندیشه‌لرك حائز اولدیغی موقع نظر دقته آلننجه بوحال طبیعی کوزوکور .

اقتصادی تحوللر اولا اقتصادی صنفدن اولان مؤسسه‌لر اوزرینه عکس تأثیر اجرا ایدرلر . بومؤسسه‌لر ، آزچوق سرعتله ، جمعیتك دوچار اولدیغی تحوللره انطباق ایدرلر ویا دیکر مؤسسه‌لره ترك موقع ایتمك اوزره غایب اولورلر . فقط عضوی حیاتده اولدیغی کبی اقتصادی حیاتده‌ده هرشی بربرینه باغلیدر. بومؤسسه‌لرك اورتادن قالقماسنك ویاتحول ایتمه‌سنك‌ده حقوقی ، سیاسی ، اخلاقی وحتی دینی مؤسسه‌لر اوزرینه انعکاسلری واردر .

بوحقیقتك مثاللری بولدر. بومثاللردن هیچ برینك بزم‌ایچون بویوك صنایعك کوچوك صنایع یرینه وبویوك مغازه‌لرك دکانلر یرینه قائم اولماسی قدر معنیدار وعلاقه‌یی موجب اولمادیغی شبهه‌سزدر .

۱) **صنایعده تحوللر** — ماکنه‌لی محرکلرك وماکنه ایله حرکته کلن آلاتك‌استعمالی معاصر صنایعده براختلال‌وجوده‌کتیردی وعائله‌دستکاهی یرینه‌بویوك فابریقه‌نك قائم‌اولماسی‌ده اونك اساسلی نتیجه‌سی اولدی . دها آز دوغریدن دوغرویه ، دها آز مرئی اولان نتیجه‌لری‌ده مثلا چراقلغك واسکی اصناف جماعتلرینك اورتادن قالقماسی اولدی . آرتق پاترونلرله عمله آراسنده موجود اولان اسکی مناسبتلر بیتمش ، عمله حیاتی عرفلری تحوله اوغرامشدر !

۱ — **چیراقلق** — اسکیدن ابوین چوجوقلرینی چیراق پاپمق ایچون بر اوسته‌یه

امانت ایدرلردی. بوچوجق برقاچ سنه اوستەنك اونده یبر واقامت ایدردی. صوکره « فرانسەدوری » دینلن سیاحته چیقار، بو سیاحتدن صوکره اولجه چیراقلق ایتدیکی یره ایشجی ouvrier اولارق دونر، او محیطه همان عائله اعضاسندن بری کبی، هرحالده اوستەسیله صیقی و دائمی مناسبت حالنده اولارق قبول اولونوردی.

برعائله منظرەسی عرض ایدن بوچیراقلق طرزی بوکون غائب اولمشدر؛ اونك یرینه مسلکی مکتبلر وفنی درسلر قائم اولمشدرکه بودرسلرده دلیقانلی عملی بر تعلمدن ماعدا نظری برتحصیلده کورور؛ فقط پك فضله مقدارده چوجوقلر ابتدائی مکتبندن چیقار چیقماز فابریقەیه کیریورلر، اوراده اونلری بر ایشه قویویورلر. واقعا بوایش اجرتلی ایسەده میخانیکی ویکنسق اولوب هیچ بر وجهله چیراقلق ماهیتنده دکلدر.

بوندن صوکره عمله قالابالغی ایچنده غایب اولان، هویتی آنجق کندیسنی کوندەلك ویا هفتەلق اولارق ایشه آلان ایش باشی‌یه معلوم اولان، بوکون بوراده، یارین اوتەده بولنان ایشجی، ایچنده موقتاً مستخدم اولدیغی فابریقەده بر یابانجی کبیدر، کیتدکلری زمان یرلرینه قائم اولان دیکر عملەیه نسبتله سەریلرله فابریقەلرده اعمال اولنان و بری دیکری یرینه قونیلابیلن معمولاته مشابهدر.

۲. **قونپانیونلر وسندیقالر** — اسکیدن برچوق عمله « ایچنەمدهش ویا کولونج آیینلر ایله داخل اولدقلری « دووار devoir » دینلن بر هیئته منسوبدیلر. عینی هیئته داخل اولمش و انسیت پیدا ایلەمش اولانلر له متساند، آمرلرك امرلرینه کوزلرنی قاپایەرق اطاعته آماده اولان بوعمله چیراقلقدن چیقدقدن صوکره، فرانسەدوری اثناسنده، کندیلرینه عائد خانلر ایله ایشسزلره چالیشەجق بریر تأمیننه انتظاراً مسکن وغدا ایچون لازم کلن قرەدی‌یی یاپان دووار آرقداشلری « آناسنی » بولیورلردی. بر قضا ویا خستەلق حالنده دوواره منسوب آرقداشلرك یاردیمی مؤمن ایدی. بوتون بونلر؛ مختلف دووارلره منسوب عمله آراسندەکی کینلی رقابتلر وقانلی مصادمەلرله برابر اورتادن غایب اولدی. بومؤسسه واونك بطنلرجه عمله روحلرنده اویاندیردیغی حسیات، تصورلر، خاطرەلر هیچ بر ایز براقمادی. اونك یرینه معاصر عمله سندیقا اجتماعلرینه، بو اجتماعلرك یکی فکر، حس، مکلفیت وحق اولارق استلزام ایلەدیکی بوتون شیلرله برابر، مالکدر. بوکونکی مؤسسەلر سندیقالر، صنایع ویا حرفت اتحادلری، مساعی بورسەلری، اونلرك ایش آرایانلره

مخصوص توسط اداره‌سی ، مسلکی درسلری و سیغورطه تشکیلاتیدر . ایستر ایشسز قالسین ایستر غره‌و یاپسین عمله سندیقاسندن نقداً معاونت کورور. کندینی مسلکیله شهریله، ملتیله ، حتی اکثریا ، کرهٔ ارضده‌کی بوتون صنایع ملتلرینك بوتون عمله‌سیله متساند ظن ایدر، متساند اولمق ایستر . بوجهتده‌ده بویوك صنایع ییقمش و یکیدن انشا ایتمشدر .

ب) *تجارتده تحوللر* — تجارتده‌کی تحوللرده اولکیلرینه موازیدر . بویوك مغازه‌لر قارشیسنده اوفاق دکانلر اورتادن قالقمایه میالدر . وتجار ایله مشتری آراسنده‌کی مناسبت دکیشمشدر .

اسکیدن تجار ، دار و قاراکلق دکانی ایچنده مشتری‌یی بکلردی . مشتری‌ده ، معین براحتیاجی اولدیغی وقت ، نه‌صاتون آلمق ایسته‌دیکنی و اوکا نه‌فیأت ویرمه‌نك کندنجه مناسب اولدیغنی بیله‌رك کایردی . مشتری کندینك خصوصی احوالنه آلیشمش بولنان ممتاز دکانجیسنه کیدردی . تجارده ، پك آز آلدانمق احتمالیله نه‌قدر مال سوره‌جکنه وکندیسندن نه‌ماهیتده مال ایسته‌نه‌جکنه واقف اولدیغندن مغازه‌سنده یالکز سورومی اولان امتعه‌یی بولندیریردی .

اوزون زماندنبری طانیدیغی‌بولنان ومعتاداولان ساعتده دکانه‌کلش ، نوعمادکانده‌کی اموال ودمیر باش اشیا ایله برلکده صاتون آلنمش کبی اولان مشتری ایله تجار آرسنده ، ملتفتانه برطرزده ونزاکةً یکدیکرینی زیارت ایدن آدملر آراسنده اولدیغی کبی معاملهٔ تجاریه ایله هیچ برمناسبتی اولمایان سوزلر تعاطی اولونوردی .

بوکون بویله امتیازلی بردکانجی‌یه کیت کیده دها آز کیدیلیور . دها زیاده « سرکی exposition » ، تنزیلات Solaes ، اولدیغی کونلر ، « فرصت » اولارق اوجوز اشیا آرامغه بویوك‌مغازه‌لره قوشولیور. اعلانلرله ، قاتالوغلرله ، ضیادار لوحه‌لرله ، جامکانده ودکان اوکنده‌کی اشیانك اوریژینال (باشقه یرده کوروله‌ین نوعدن) اولماسی وزینت وسفاهت اشیاسندن بولونماسی ایله بویوك مغازه مشتریلری جذب ایدییور، تسخیرایدییور. لایعد دائره‌لرنده درحال بوتون طلبلری تطمین ایتمه‌سنه مساعد اولاجق صورتده کلیتلی مقدارده مالك اولدیغی الك متنوع اشیایی واموالی مشتریلره عرض ایدییور .

٢ . اقتصادی تحوللرك عرفلر اوزرینه تأثیری

بویوك فابریقه‌لر وبویوك مغازه‌لر توسع ایدییورلر وشعبه‌لرینی، ملحق دائره‌لرینی چوغالتیورلر. کندی ایشلرینه دالمش اولان، کارولتولر ایچنده یاشایان معاصر شهر، تراموایلریله سینه‌مالریله، قهوه‌لریله شاعرك دیدیکی کبی tentaculaire اولان، کویلری اهالیسندن محروم ایدن، اونلره‌ده خسته‌لغنی سرایت ایتدیره‌رك یاواش یاواش استحاله‌یه اوغراتان معاصر شهر بو بویوك مغازه‌لر اطرافنده انکشاف ایدییور.

بویله‌جه اقتصادی تحوللر بلدی وتجاری برمدنیتك تزهرینه خدمت ایله‌مشدرلرکه بو مدنیت ایچنده اقتصادی علاقه‌لر شیمدی‌یه قدر واقع اولدیغندن پك بویوك وهرحالده پك کوزه چارپار برموقعی حائزدرلر.

حیات دها فعال ودها شدتلی اولدی. عینی زمانده‌ده دها راحت اولدی. برعصردن آز برمدت ظرفنده بشری احتیاجلر وعینی زمانده اونلری تطمین ایله‌مك واسطه‌لری پك زیاده چوغالدیلر. اسکیدن کویلرده نوادردن اولان شکر، چای، قهوه، چیقولاته‌نك اورالرده استعمالی معتاد اولدی. هوا غازی، الکتریق الك فقیر اولانلرك اقامتکاهنی استحاله‌یه اوغراتدی. تلفونی، تلغرافی، سرعتلی وراحت مناقله واسطه‌لرینی همان هرکس استعمال ایتمکه مقتدردر.

دائما اقوامك اقتصادی وضعیتیله مرتبط اولان اخلاق، ثروت ورفاهك بوعمومی انکشافنك نتیجه‌سنی حس ایتمشدر: بوتون بوعصر اثناسنده حاکم اولان اخلاق احتیاجلرینی آزالتمغه، کندی اوزرینه رجعته، انزوایه ودرین دوشونجه‌لره دالمغه، بوطوپراق اوزرنده‌کی حیاتك بیهوده اذواقنی دیکربر عالمده کله‌جك اولان حیاتك مأمول حظوظنه فدا ایتمکه انسانی دعوت ایدن زهد اخلاقی اولامازدی. خیر، بواخلاق فتح ایدیجی، تحریك ایدیجی، فعالیته سوق ایدیجی، قدرت وشدته مالك اولمق نصیحتنی ویرن براخلاقدی. اونك باشلیجه موضوعه‌سی شودر: توقف ایتمه‌ین برسعی ایله ارضده ساکن اولان ویا برکون ساکن اولاجقلرك نفعنه بشرك وارلق شرائطنده متمادی برترقی الده ایله‌مك ممکندر. یکی برجنسدن اولان بوایمان (چونکه بوبر ایماندر)، آرتق ماضیده دکل بلکه آتیده اخذ موقع ایدن بردور سعادت، دها اییسی فقط ارض اوزرنده قابل تحقق برعالم امیدینی احتوا ایدن بوایمان، بویله‌جه کره‌مزده ساکن اولان وساکن اولاجق اولان، بوتون دوشونن واضطراب چکن موجودات آراسنده قرده‌شلکی ایجاب ایله‌دیکی کبی اولولر ایله دیریلرك، کچمش بطنلرله مستقبل بطنلرك تساندینی تضمن ایدن بوایمان، برچوق کیمسه‌لرده مشعور اولمایان فقط اونسبتده دها جلی اولان بوایمان، بزم صناعی مدنیتمزك حقیقةً روحی اولدی؛ اونك جهدلرینی اداره ایدن، قوت ویرن، اصیلاشدیرن بعضاً علنی، اکثریا مضمر مفکوره‌سی بولندی. (رونارودولاق، ٥٦)

۳ . اقتصادی تحوللرك حقوقی مؤسسه‌لر اوزرینه تأثیری

اقتصادی تحوللرك حقوقی مؤسسه‌لر اوزرینه تأثیری اولچولمك ایسته‌نیورمی ؟ بوكونكی قانونلریمز آراسنده بویوك صنایعك موجودیتنه مدیون اولدقلریمزی دوشونه‌لم. « سعی مجله‌سی » تماماً اونك بر نتیجه‌سیدر ، وبومجله‌نك اظهارینه خدمت ایله‌دیكی فكرلر اونلرك منشأی اولان اقتصادی مؤسسه كبی یكیدر . بر مثال بونی قولایلقله اثبات ایده‌جكدر .

فرانسه‌ده اثنای سعیده وقوعبولان قضالره دائر قانون ۱۸۹۸ تاریخلیدر . بوقانون فرانسز حقوقنه یكی ایكی مبدأ principe ادخال ایله‌دی: قباحت faute وضررو زیان تضميناتی dommages intérêts نظریه‌سی یرینه اقامه ایله‌دیكی « مسلكی تهلكه risque professionnel یعنی اجرای صنعتدن تولدی ماحوظ اولان محاذیردن پاترونك مسئول طوتولماسی اساسی ـ مترجم) ومقطوع مبلغ forfait مبدألری. فی الواقع، ۱۸۹۸ تاریخنه‌قدر چالیشدیغی ایش طولاییسله ظهوره كلن برقضانك قوربانی اولان عمله یالكز پاترونك برقباحت ، تقصیری اولدیغی تقدیرده برتضميناته حق قازانیردی . بوتقدیرده پاترون عینی زمانده كندی قصورینك وسعتنه وعمله‌یه واقع اولان ضررك اهمیتنه كوره تضمینات ویرردی . مسئولیتك موجود اولوب اولمادیغنی تقدیر وتضميناتك مقدارینی تثبیت ایچون یالكز حاكم صلاحیتداردی .

پاترونلر ایله عمله‌نك دار بررابطه ایله ، متمادی برتماس ایله ، ایشك ایفاسنده مساعی اشتراكنه بكزر برطرزده برلشمش اولدقلری زمانده بونظریه نسبةً معقول وقولای برشكلده تطبیق اولنه‌بیلیردی . پاترونك عمله‌سندن اوزاق اولدیغی، عمله ایچون تهلكه‌نك دائمی ونوعما ماكنه‌لرك ایشله‌مه‌سنه باغلی بولندیغی معاصر صنایعده ایسه بونظریه غیرقابل تطبیق بولونیوردی . ایش قضالرینك اوچ ربعی یابدبخت تصادفلرك یاخود مسلكك ایجاباتندن اولان قضالرك اثریدر . بناءً علیه تهلكه‌لره قارشی كندینی سیغورطه ایتمك پاترونك وظیفه‌سی اعتبار اولندی . وعمله ، معلول اولدیغی تقدیرده ، تام ویا قسماً سعی قابلیتندن محروم اولماسنه قارشیلق تشكیل ایدن معین برپاره‌یی آلنجه باشقه برحقی قالمامشدر عد ایدلدی .

دیمك كه صنایعده‌كی قضالر ، برقباحتك موجودیتنه تابع اولمایارق ، مقطوع برمبلغك استیفاسنه حق ویرییور .

بو تصور یکیدر ، قانون یکیدر ، فعالیته کلن مؤسسه‌لرده یکیدر.

بونلر اولا: سیغورطه‌درکه اونسز قانونك تصوری وتطبیقی ممکن اولامازدی. صوکرا سندیقالر طرفندن تشکیل ایدیلن واجرتلری تسویه اولنان وعمله‌یی کندی حقوقنه دائر تنویر ایتمکه مخصوص اولان طبی وحقوقی استشاره اداره‌لری . سیغورطه قومپانیالری‌ده، کندی طرفلرندن خدمتلرینه آووقاتلر وطبیبلر آلدیلرکه بونلرك وضعیتلری بو صورتله مأموریته تحول ایتدی .

بویوك صنایع و بویوك تجارت ملتلر آراسنده مبادله‌لری چوغالتدی ، مسافه‌لری یاقلاشدیردی ، مسکوکات ، پوسته ، تلغراف ، شمندوفر ، بحری سیروسفر ، اوزان واکیال، تجارت علاماتی وبراتلری، ایشجیلرك حمایه‌سی‌الخ ... ایچون بین‌الملل مقاوله‌لرك عقدینی ضروری قیلدی. خلاصه بویوك صنایع و بویوك تجارت اولا آوروپائی، بالآخره عالمشمول برحالت روحیه یاراتدی‌که بوحالت روحیه بر **جمعیت ملل** ك تشکلنی ممکن وقابل تصور قیلدی . عینی زمانده بونلرك ملتلر آراسنده چارپیشمه، رقابت وحتی ضدیتلری‌ده تکثیر ایله‌دیکی دوغرودر. کچمش عصرلرك حربلری بعضاً دکانجیلرك رقابتی نتیجه‌سیدی معاصر عالمك نزاعلری‌ده اکثریا بوکا مشابه سببلره مالك بولندیلر .

٤ . مادیهٔ تاریخیه‌نك تنقیدی

١) *نظریه* — اقتصادی تحوللرك اجتماعی حادثه‌لر اوزرینه‌تأثیری اوقدر عظیم کوزوکورکه قارل مارقسك واضعی اولدیغی تاریخی ماده‌جیلك maté ialisme historique اسمی آلتنده طانمش برنظریه بوندن ملهمدر .

مارقس نظریه‌سنی ، اجتماعی تکاملی عدالت ومشترك سعادتی تحقق ایتدیرمك ایچون بشریتك تدریجی ومترقی جهدیله ایضاح ایتمك ادعاسنده بولنان افتکاری idéalistes (مثالی) نظریه‌لره قارشی برعکس العمل شکلنده اظهار ایدردی. مارقسه کوره بونی قبول ایتمك علتی اثرله آکلاتمق دیمکدر. تاریخی ماده‌جیلکه کوره بزم فکرلرمز اقتصادی مشغله‌لریمزك انعکاسندن باشقه برشی دکلدر. هر بریمز حیاتی مسلکمزك کوزیله کوروز ، وفرد ایچون واقع اولان بوحال جمعیتك هیئت عمومیه‌سی ایچونده واقعدر: براجتماعی حال هرشیدن اول استحصالك

حاليله تعين ايدر . اقتصادى مؤسسه‌لر ، حقوق ، سياسى حيات ، عرف ، اخلاق ، علم وحتى دين بيله استحصاله تابعدرلر . استحصال تكامل ايدنجه نتيجةً هرشى تكامل ايدر. معمافيه عينى سرعتله دكل : اجتماعى بحرانلر بوموقت آهنكسزلكدن چيقار ؛ اختلاللر اسكى حقوقدن ، اسكى عرفدن اسكى تلقيلردن باقى قالانى الغا ايدرلر واجتماعى موازنه‌يى يكيدن تأسيس ايدرلر . . . . برمدت ايچون ! بويله‌جه مادى حياتك تحوللرى اخلاقى وذهنى حياتك تحوللرينه حاكمدرلر ونه‌قدر علوى كوزوكورلرسه كوزوكسونلر، فكرلرك دنيايى سوق واداره ايله‌ديكنى ظن ايتمك بروهمدر .

ب) *نظريه‌نك قيمتى وفائده‌سى* — بوتلقى زماننده برقيمت و فائده‌يه مالك ايدى . بالخاصه اقتصادى حادثه‌لرك تدقيقنه اهميت ويرلمسنه ياردىمى دوقوندى ، بونظريه سايه‌سنده ذهن بشر شأنيتك معرفتنده دها ايلرى‌يه نفوذ ايتدى . بويله‌جه لزومندن فضله سياسى وقعه‌لرله وصنايعك، ادبياتك، علومك انكشافى كبى معنوى اسباب‌ايله تدقيقات ساحه‌سنى تحديد ايدن تاريخى بونظريه اكمال ايله‌دى. فى‌الواقع هرشيىءعدالت وسعادته اولان‌اشتياق ايله‌ايضاح ايتمك اكثريا حادثاتى تدبيرالهينك دائمى مداخله‌سيله ايضاح ايدن الهياته مستند برفلسفهٔ تاريخ يرينه اودرجه‌ده بزى جانلى تفرعات حقنده تنويردن عاجز بولنان غائى برايضاحى اقامه ايتمكدر . (۱)

ج) *نظريه‌نك مناقشه‌سى* . — افتكارى ايضاحه مقابل اوله‌رق «تاريخى‌ماده‌جيلك» علمى برايضاح اولمق ادعاسنده‌در. بوادعا حقسزدر، چونكه اوكا نه‌قدر توجهكار برنظرله باقسه‌ق ينه كنيش ودرين برفرضيه‌در، فقط اويله برفرضيه يعنى‌برايضاح كه واقعاتك آفاقى وبيطرفانه تدقيقنك بزه تصديق ايله‌مكه مساعده ايله‌ديكى نقطه‌لرى آشار وحتى حقيقةً علمى وامين برطرزده بيلديكمزله تعارض ايدر . واقعده، اجتماعى شأنيت بسيط دكلدر . وبسيط برطرزده ايضاح اولنه‌مز . اولجه كوردك‌كه اقتصادى تحوللرك فكرى واخلاقى تحوللرى انتاج ايله‌دكلرى واقع اولور . فقط عكسى‌ده واقعدر .

ابتدائى اقوامك جمعيت ، كائنات وطالعمزه اجراى تأثير ايله‌ديكنى ظن ايتدكلرى

---

(۱) غائى ايضاح برواقعه ايچون مقدراولان غايه‌يى اوواقعه‌نك حكمت وجودى عد ايدر : اوكا كوره عضوى خلق‌ايدن افعوله‌در، مفكوره‌يى تحقق ايتديرمك ضرورتى اجتماعى تكاملى تعيين وايجاب ايدر الخ . . .

اسرارلی وقورقونج قوتلرخققنده‌کی فکرلری اقتصادی فعالیتلرینه مساعد ویا مانع اولمشلر وهرصورتله اوفعالیت اوزرینه نفوذ ایتمشلردر . تعاقب اعصارده وتا معاصرحیاته قدر بو دائما بویله اولمشدر : دینی ، مابعد الطبیعی ، سیاسی ویا اخلاقی تلقیلر ، حقوقی اعتیادلر ، عرف وعادتلر ، تدقیق وتأملدن اول پیدالانمش حکملر وعلم اقتصادی حیاتك تاتفرعاتنه قدر تأثیرینی عکس ایتدیرمشدر .

مثال ایسته‌نیورمی ؟

نه‌قدر تمتعندن ضرر ایتسه‌ده ینه بازار کونی ، دینی اسبابه بناءً چالیشمایان آدم، کلیسا طرفندن تعیین اولندیغی وجهله « عادل‌فیئات juste prix » ه معمولاتی صاتان متقی قرون وسطا اوسته‌سی ، ناموسکار برکار ایله اکتفا ایتمك ایسته‌ین وجدانلی تاجر دینی واخلاقی فکرلری سایه‌سنده صرف اقتصادی اولان ضرورتلرك تضییقندن قورتولورلر . —

« دهر » دن انفراد وانزوایه وزهد قوتیله جنتی فتحه چالیشان کشیشلر عصرلرجه مدت اك معمور وجانلی اقتصادی تجمعلر اولان مناسترلری احداث ایله‌دیلر ـ ایمانلری یوزندن تعقیباته وظلمه دوچار اولدقلرندن دولایی مای فلوودر May Flower قوه‌کرلری Quaker کندی دینی نظریه‌لرینه وانجیلی طرز تفسیرلرینه موافق برمدنی جمعیت تأسیس ایله‌مك نیتیله آمریقایه دوغرویلکن آچنجه دینی‌ماهیتده برواقعه بویوك برسیاسی‌واقتصادی واقعه‌یی : شمالی آمریقا متحد جمهوریتلرینك تشکلنی حاضرلامش اولدی . ـ عصرلرجه مدت‌چینلیلرك وژاپونیالیلرك دینی واجتماعی تلقیلری مملکتلرینی آوروپامدنیتنك تأثیرلرینه قارشی قاپادی . بوکون بیله هند چینده وچینده معدنی ثروتلرك ایشله‌تیلمه‌سی یرلی اهالینك باطل دینی اعتقادلرینك ممانعتنه دوچار اولویور .

حتی بعضاً اك متنوع نفوذلر ، یکدیکرینه حلول ایده‌رك ، بر برلری اوزرینه تأثیر وعکس تأثیرده بولنورلر . بو قبیلدن اولارق بویوك صنایعك انکشافی سببلرندن بری بخار ماکنه‌سنك اختراعیدر . بو اختراعی علمه مدیونز ؛ حالبوکه علم قسماً انسانك اخلاقی وفکری استعدادلرینك سایه‌سنده، قسماً ده صنایعك اعمال‌ایلدیکی آلات سایه‌سند انکشاف ایدر . صنایعده هر ترقی علمك قوللاندیغی آلتلرك وجهازلرك تکملنی ، یعنی علمی بر ترقی‌یی انتاج ایدر . دیمك‌که علم مادی ترقی‌یه تابعدر ، فقط اونك اوزرینه عکس تأثیرده بولنور .

خلاصه ، مادیهٔ تاریخیه‌نك ادعا ایله‌دیکی کبی اقتصادی حادثه‌لرك دیکر بوتون اجتماعی

حادثه‌لره تقدم ایله‌دیکی و اونلری ایجاب و تعیین ایله‌دیکی صحیح دکلدر . کرك اقتصادی کرك دیکر اجتماعی حادثه‌لر غایت قاریشیق ومشوش بر طرزده مخلوطدرلر . آنجق تدقیق وتأملدن اول قبول ایدلمش هر درلو یاکاش حکملردن آزاده اولان بر مشاهده وتحلیل هر معین حالده علت واثری آییرد ایده‌بیلیر .

بو نقطه‌یی ، فرقنده اولمقسزین مادیهٔ تاریخیه طرافدارلری قبول ایتمشلردر . اکر اقتصادی مؤسسه‌لردن وفکرلردن غیری مؤسسه‌لرك وفکرلرك تکاملی دائما اقتصادی تکاملك آتدیغی آدیملر درجه‌سنده ایلرله‌سه‌یدی اختلال اولمازدی. بونلرك آراسنده روش فرقلری اولماسی هر برینك بر درجه‌یه قدر استقلاله مالك وکندی قانوننه تابع اولدیغنك دلیلیدر. مارقس فرض ایدیورکه ابتدا استحصال تکامل ایدر وهردرلو مؤسسه‌لری، عرفلری وفکرلری زورله پشنده سوروکلر . بونی قبول ایتمك هر اختلالك موفق اولدیغنی فرض ایتمکدر . حالبوکه مملکتلره وزمانلره کوره عنعنوی حسلر استحصال قوتلرینك تکاملیله حادث اولان احتیاجلردن یا دها قوتلی یاخودده ضعیفدرلر : جنین حالنده ساقط اولان اختلاللر واردر .

سیاسی تدبیر وحکمت بسیط فرضیه‌لردن اجتناب ایتمکده وبوتون تأثیرلرك ایچنده بر برینه حلول ایله‌دکلری اجتماعی شأنیتی حسابه قاتمقده‌در .

اوقوناجق اثرلر:

روناردودولاق ، ٥٦ (صحیفه ٢٤٤ ـ ٢٥٤)

نوغارووااولید ، ٢٥ (صحیفه ٤٢٨ ـ ٤٣٥)

شارمون ، ١٣ ، اون بشنجی فصل (صحیفه ٢٣٣ ـ ٢٥٥)

یدنجی فصل

ایش بولومنك اخلاقی اثرلری : تساند

١ . ایش بولومنك اخلاقی افعوله‌سی

١) مسئله . بوندن اولکی درسلر اقتصادی حیاتده ایش بولومنك تدریجی انکشافنی تنویر ایتمش اولمالیدرلر .

ایش بولومی حال حاضرده‌کی بویوك اقتصادی واقعه‌در . شبهه یوقکه اوبوکون میدانه کلمه‌مشدر . فقط بر عصردنبری اولدیغی کبی هیچ بر زمان بو سرعتله وبو وسعتله ظاهره چیقمامشدی .

اساساً ایش بولومی اقتصادی عالمه خاص دکلدر .

ایش بولومنك کیت کیده آرتان نفوذی جمعیتك اك مختلف منطقه‌لرنده مشاهده اولنه‌بیلیر . سیاسی ، اداری ، قضائی اولان وظیفه‌لر کیت کیده دها اختصاص رنکی آلییورلر . بدیعی وعلمی افعوله‌لر ایچونده بویله‌در . فلسفه‌نك یکانه علم اولدیغی زماندن اوزاقده‌یز ؛ فلسفه هر بری کندی موضوعنه ، اصولنه ، روحنه مالك بولنان متعدد خصوصی علملره بولوندی . هر یاریم عصر کچدکجه علمده نام براقش اولان آدملر کیت کیده دها اختصاصکار اولدیلر (دورقه‌یم ، ٢٤)

بو حادثه ، عمومیتی حسبیله وجدان اوزرنده درین بر تأثیرده بولونمشدر . اوهانکی استقامتده اجرای تأثیر ایتدی؟ـ اخلاقی ضعیفلاتدیمی‌یوقسه قوتلندیردیمی، معضللشدیردیمی یوقسه تعدیلمی ایتدی ؟ جواب ویرمك ایسته‌دیکمز سؤال ایشته بودر .

بلا توقف دها زیاده انکشاف ایدن برایش بولومی اولمقسزین مدنیت قابل تصور دکلدر دیمك جواب ویرمك دکلدر . فی‌الواقع بوتقدیرده مدنیتك اخلاقی برقیمتی اولدیغنی اثبات ایله‌مك نقطه‌سی قالیرکه بونك‌ده برچوق دفعه‌لر، ومشهور اولدیغی‌وجهله خارق‌العاده برقوتله روصو طرفندن انکار ایدیلمش اولدیغی معلومدر . واقعه باشقه شیدر ، حق ویا وظیفه باشقه شیدر . برچوق واقعه‌لر بزه کندیلرینی جبراً قبول ایتدیررلرکه اونلرك اخلاقی قیمتی یاهیچ ویا منفیدر. ومسئله‌ده بالخاصه ایش بولومنك اخلاقا شایان تمنی‌اولوب اولمادیغنی بیلمکده‌در .

ایش بولومی اخلاقی قیمتی تزیید ویا محافظه ایله‌دیکی تقدیرده و آنجق بو شرطله شایان تمنیدر .

حالبوکه بونقطه‌ده اجتماعیاتجیلرك تدقیقاتی بزم قطعی برجواب ویرمه‌مزه مساعدر : ایش بولومی یالکز اقتصادی وحتی کنیش بر طرزده اجتماعی برقیمتی حائز دکلدر ؛

ایش بولومی اخلاقیدر ، چونکه اجتماعی تساندی محافظه وابقا ایتمك وظیفه‌سنی حائزدر . تصریح ایچون دیه‌لم‌که معین برنوعدن اجتماعی تساندی ، عصری جمعیتلرك تشکیلاتیله قابل تألیف اولان یکانه شکل تساندی محافظه وابقا ایله‌مك وظیفه‌سنی حائزدر .

ایش بولومنك بووظیفه‌سی اولدیغنی اثبات ایتمك ایچون اجتماعیاتجیلر ایکی نوع تساند تفریق ایدرلر : **میخانیکی تساند وعضوی تساند .**

ب) **میخانیکی تساند** — میخانیکی تساند سوق طبیعی کبی شدتله بوشانیر وکورکورینه ایشلر برقوتدر .

بوتساند اجتماعی حسیاتدن برینه هرنه‌زمان مخالفت اولونورسه تظاهر ایدر . منسوب بولندیغی ویا حال تماسده اولدیغی زمره‌نك براعتقادینه حتی غیرارادی اولارق تجاوز ایدن کیمسه‌یه قارشی معشرك غضبلی شدتی درحال بوشانیر . اوآدام « مجرم » در وزمره‌ده‌اونی جزالاندیرر . حتی بوکون بیله ، برجنایت ایقاع اولندیغی وقت مجرم اولدیغی ظن ایدیلن آدامی لنچ اصولنك تطبیقندن (*) وقایه ایتمك ایچون ضابطه مأمورلری اولدقجه کوجلك چکرلر .

« منور » براخلاق متفکری نظرنده جانیانه اولمایوب ساده‌جه احوال‌جاریه خارجنده اولان ویا فاعلنك شخصی برتفکر وتحسس طرزینه مالك‌اولدیغنه شهادت ایدن برحرکت افکارعمومیه‌نك تقبیحنی وآزچوق شدتلی مؤیده‌لری انتاج ایدر. معیشت طرزنده‌مستقل اولمق طوریی طاقینان‌کیمسه قومشولرك بعضاً علنی ومؤلم خصومتنی جلب‌ایدر . هرکسك عینی طرزده حس ایتمه‌سی ، دوشونمه‌سی ، یاشاماسی لازمدر . هر برآدام دیکرلرك کندینه مشابه اولان‌رأیله‌کندی رأینك تقویه ایدیلدیکنی، توافق‌ایتمه‌ین رأیله تجاوزه اوغرادیغنی حس ایدر. بویله‌جه برزمره‌نك اعضاسی آراسنده بر اتفاق واردر . زمره اعضاسی عینی

(*) lynchage آمریقاده جاری براصولدر ؛ خلق برمجرمی یاقالارهمان‌محاکمه ایدر، محکوم‌ایدر و درحال اعدام ایلر .

احوال وشرائطده همان غیرارادی و میخانیکی برطرزده بوشانان حرکت منعکسه لرده یکدیکرینی طانیرلر. انسانلر یکدیکرینی مشابه حس ایتدکلری نسبتده متساند حس ایدرلر .

بوندن طولایی بونوع تساندك حاکم اولدیغی یرده انسانك اخلاقی وظیفه‌سی روحی تشکلنده اولدیغی کبی افعالندهده باشقه‌سنه بکزه‌مکدر . اجتماعی زمره نه‌قدر اوفاق ایسه میخانیکی تساندك واوندن چیقان اخلاقك اودرجه‌ده ایی تحقق ایده‌جکنی کورمك قولایدر. انسان کندینی بویوك شهرده کوچوك شهردن وکوچوك شهرده کویدن دها حریعنی افکار عمومیه‌یی حسابه قاتمغه دها آز مجبور حس ایدر . ابتدائی جمعیتلر ، هرشیدن اول پك آز مقدارده اعضایه مالك اولدقلرندن دولاییدرکه میخانیکی تساندن باشقه براجتماعی تساند، حقوق جزادن باشقه حقوق ، نفسنده بوتون زمره‌نك اعضاسی اراسنده مشترك اولان اوصافی تحقق ایتدیرمك باشقه‌سنه بکزه‌مك امرندن (که افاده ایدیلز، فقط الك وحشیانه والك مؤثر مؤیده‌یه مالکدر) باشقه براخلاق وظیفه‌سی بیلمزلر .

ج) **عضوی تساند** — جمعیتك اعضاسنك مقداری آرتدقچه میخانیکی تساندك اوزرینه تأسس ایتمش اولدیغی روحی مشابهتی اونلرك آراسنده محافظه ایتمك کیت کیده مشکل اولور. آرتق جمعیت اعضاسی نه عینی طبیعی شرائط آلتنده (مثلا باشقه باشقه ارتفاعلرده وعرض درجه‌لرنده طاغیلمشلردر) نه‌ده ، بناءً علیه عینی اجتماعی شرائط آلتنده‌درلر . اونلرك آراسنده ایشلرك بولونمه‌سی مجبوریت کسب ایدر : برنهرك ویا دکزك کنارنده اقامت ایدنلر بالقجی ، داغ سکانی چوبان ، اووا خلقی چیفتچی اولاجقلردر . دار برطوپراق ساحه‌سی اوزرنده تمرکز ایتمش اولوب بویوزدن دها مشکل معیشت شرائطنه تصادف ایدنلرده ایشلری آرالرنده تقسیم ایده‌جکلردر : اولا قادین ایله ارکك آراسنده ، صوکرا عائله‌لر آراسنده نهایت ، دهاصوکره قوملر آراسنده برایش بولومی حصوله کلیر. اجتماعی زمره‌نك کثافتنك densité وحجمنك آرتماسی ضروری اولارق ، اولکی فصللردن برنده تصویر ایله‌دیکمز وجهله ، ایش بولومنده برترقی‌یی انتاج ایدر . حالبوکه ، عینی تأثیرله اجتماعی رابطه‌لر (اکر مشابهت اوزرینه مؤسس اولانلردن باشقه‌سی یوقسه) کوشه‌رلر دیمك که جمعیتك وارلغی تهلکه‌یه کیرمشدر .

١) *ایش بولومی انسانلری آییرر کبی کوزوکویور* — اکر ایش بولومی انسانلرك

هربرینی اختصاصی داخلنده طوتارق اونلری بربرندن ساده‌جه آییرمش اولسه‌یدی جمعیت محو اولوردی .

فی‌الواقع ایش بولومنك بعضاً بونتیجه‌سی اولدیغی واقعدر . پاترون وعمله بوکون غیر قابل تألیف برضدیتله آییرلمش کوزوکیورلر . اسکیدن لونجه‌لر زماننده، حس ، عادات واهلیت اعتباریله یکدیکرینه بکزه‌ین ، عینی حیاتی یاشایان ، عینی صوفره‌ده عینی غدایی پایلاشان پاترون وعمله کندیلرینی متساند بیلیرلردی. جمعیت حاضره اونلرك نزاعی یوزندن محو اولمق تهلکه‌سنه معروضدر .

پاترون ایله عمله آراسنده منفعتلرك ضدیتی عیاندر ؛ موقعلرك باشقه‌لغی‌ده دها آز آشکار دکلدر. بوکونکی بویوك پاترونلردن بری« کندیسنك قوللاندیغی ایش آمرندن حتی بیکده برینك بیله عمله صنفندن چیقمامش اولدیغی » مشاهده وتصدیق ایدییور. عمله پاترون موقعنه یتیشمك آرزوسنده بولونابیلمك ایچون اوندن پك فضله اوزاقده‌در. چوجوقلق دورندن اولوم آننه قدر کرك عمله کرك پاترون آیری براجتماعی وطبیعی محیط ایچنده یاشایورلر . اونلر : کیینیشلرنده ، غدالرنده ، اکلنجه‌لرنده ، تمایل واشتیاقلرنده آیریدرلر .

وبونکله برابر متساندرلر . باشقه نسبتلرده اولمقله برابر ایشلرك ایی ویا فنا کیتمه‌سی هرایکیسنه‌ده عینی صورتله تأثیرایدر. هرایکیسی‌ده استحصالك تزایدینه ، حربه ویاصلحه، وسائط نقلیه‌نك انکشافنه ، قامبیونك دوزه‌لمسنه الخ ... علاقه‌داردرلر . حال‌حاضرده‌کی اجتماعی شرائط ایچنده برسرمایه‌دارك یاردیمی اولمادن عمله برشی یاپاماز ، سرمایه‌دارده عمله‌نك یاردیمی اولمادن برشیئه مقتدر دکلدر . حانبوکه ، بوراده تدقیق ایله‌میه‌جکمز اسبابه بناءً عمله ایله پاترونلر آراسنده‌کی مناسبات تساندی اصغری درجه‌ده حصوله کتیرن وطبیعی اولان تأثیرلرینی اظهارده مانعه‌لره دوچار اولان برایش بولومنی بزه‌عرض‌ایله‌یور. فقط، بوحال براستثنادر، ایش بولومی اولونجه، اجتنابی ممکن اولمایان برنتیجه اولارق خدمتلرك مبادله‌سی، وظیفه‌لرك ارتباطی قاعده‌دندر .

٢) *حقیقته ایش ایش صیقی صیقی یه برلشیریور* — ابتدائی جمعیتلری یکدیکرینه مشابه عنصرلرك (حلقویلرده اولدیغی کبی) یان یانه قونولمسیله تشکل ایدن آزانکشاف ایله‌مش عضویتلره مقایسه ایله‌مك ممکن اولدیغی کبی جمعیات حاضره‌نی‌ده بنیه ، تغذی ، افعوله اعتباریله تخلف ایله‌مش اعضاسنك بوتونك le tout محافظه‌سنه مشترکاً چالیشدیغی

یوکسك عضویتلره بکزتمك لازمدر . برنجیلرك هر برحلقه‌سی دیکرلرینه بکزر؛ عضویتك وحدتی عکس العمللرك مشابهتندن چیقار ؛ برابر قیمیلدارلر وموجود قیمیلدار؛ برابر تنفس ایدرلر وعضوی وجود تنفس ایتمش اولور ... فقط بوحلقه‌لر یکدیکرندن پك مستقلدرلر. اکر برعارضه بوعنصرلردن برقاچ دانه‌سنی محو ایدرسه اونلرك برلشمه‌سندن ترکب ایدن عضوی وجود اوندن طولایی اولمز .

یوکسك عضویتلرده احوال باشـقه درلودر : مختلف عضـولرك افعوله‌لری صیقی بر متقابل تابعیت ایچنده‌درلر ؛ جریان دمك ، تنفسك ، تغدینك ... خلاصـه افعوله‌لردن برینك برتوقفی اجتنابی غیرقابل اولارق دیکر بوتون افعوله‌لرك توقفنی وبوتون عضویتك اولومنی انتاج ایدر . **افعوله‌لرك اختصاص ماهیتنی آلماسنك اثری بوافعوله‌لر آراسنده صمیمی برتساندر .**

ایش بولومی اجتماعی حیاتده بوکا مشابه بر تسـاندی انتاج ایدر . لونجه‌لر زماننده بر شهرك تخریبنك، برحرفتك تعطیلنك صورت عمومیه‌ده مملکتك متباقی اقسامی ایچون تعمیری قابل اولمایان نتایجی اولمازدی. دوریمزده ایسه بر بانکرك افلاسنك ، برغره‌وك ، صویك بر معدنی باصمه‌سنك ، اقطار جهانده حربك عالمشمول واکثریا پك وخیم عکس تأثیرلری واردر . بر فابریقه داخلنده ، بر موتورك انفلاقی عمله‌نك هپسنی بردن ایشسزلکه محکوم ایدر . بر دستکاهده ایشلرك تعطیلی بوتون فابریقه‌نك مجبوری اولارق قاپانماسی دیمکدر . علمك ترقیسنده بر توقف صنایعك دورغونلغی دیمکدر . تکنیکده بر دورغونلق علمی کشفیاتك آغیرلاشمه‌سی دیمکدر .

خلاصه، ابتدائی جمعیتلرده حسلرك، ایشلرك وفردلرك مشابهتنك ایفا ایله‌دیکی اخلاقی وظیفه‌یی حاکم بولندیغی جمعیتلرده ایش بولومی کورور. ایش بولومی ، ساده کندی حرکتیله، طبیعی شرائط داخلنده ، زنکین وولود بر تساند یاراتیر؛ فردلری وزمره‌لری یکدیکرینه باغلار ؛ اجتماعی افعوله‌لری آهنکلی یاپار و تألیف ایدر ؛ جمعیتی حیات وقدرت ایچنده محافظه ایدر .

٢ . شخصیتك انکشافی

اساساً ایش بولومی اسکی اجتماعی تیپ (جمعیتك یکدیکرینه تماماً مشابه ، افعوله وبنیه

اعتبـاريله يكديكرينى تكرار ايدن وديكر طرفدن فردى عنعنه‌نك و عرفك بويوندروغى آلتنده طوتان قطعه‌لردن مركب اولديغى تيپ) كريله‌ديكى نسبتده ظاهر اولور. ياواش ياواش قطعوى Segmentaire حيات ، دها كثرتلى ودها متكاثف بر جمعيت ايچنـده فردى دها حر ودها زياده تخلف ايتمش براقه‌رق ، اورتادن قالقار . او آندن اعتباراً هركس كنديته خاص اولان ذوقلرى و استعدادلرى تعقيب ايله‌مك ايچون تمايل حس ايدر و فعاليتنى اوكا توفيق ايله‌مك امكانته مالك اولور . اقتصادى احوال وتصادفلرك اونى بوندن منع ايله‌مسى ممكندر ، فقط تقبيح ، عمومى نفرت كبى مؤيده‌لر هركسه بكزه‌مه‌مك آرزوسنه آرتق آنجق نادراً بر مانع اولورلر .

دها فضله‌سى وار : ياواش ياواش ، اولجه ممنوع اولان، جائز اولمق درجه‌سنى آشار: واجب اولور. بوندن بويله اخلاقى قاعده **بشرى شخصيتى انكشاف ايتديرمك واوكا حرمت ايتمك**، نفسنده هم‌ته‌كنيك اختصاصى هم‌ده‌هوس واشتياقلرى ايچنده الك فردى الك اوريژينال (ذاتنه خاص) اولانى تنميه ايتـديرمكدر . بويله‌جه حال حاضرده‌كى اخلاق بزه ، بالذات اقتصادى نوعدن دها عمومى اولارق اجتماعى ماهيتده بر تكامله مربوط اولان بر انكشافك محصولى اولارق كنديني اظهار ايديور . ايش بولومى بوكونكى اخلاقك منبعيدر. ايش بولومنك اهميتى واخلاق ساحه‌سنده‌كى افعوله‌سى بويله‌جه اثبات ايديلمش اولور .

٣ . ايش بولومنك تربيوى نتيجه‌لرى

١) **تربيه‌نك كيتكيده آرتان اهميتى** — مطالعات سابقه‌دن مهم تربيوى نتيجه‌لر چيقار. فى الحقيقه بومسئله ، معناسز كوزوكه‌بيلير . اكر ايش بولومى ، طبيعى ايشله‌مه‌سيله ، سويله‌ديكمز اجتماعى واخلاقى تأثيرلرى انكشاف ايتديريورسه اونك مقانيزمه‌سنى ايشله‌مكه ترك ايتمكدن باشقه يابه‌جق برشى يوقدر كبى كوزوكويور . صانكه مربى هانكى وظيفه‌يى درعهده ايتمك ادعاسنده بولنه‌جق ؟ اونك مداخله‌سى ، هيچ اولمازسه فائده‌سزدر . حتى بجريكسزجه برمداخله‌ده‌بولونمق ، وتنوير ايله‌ديكمز شـايان حيرت نظام وتساند آهنكنى بوزمق تهلكه‌سى‌ده واردر .

بونتيجه‌يى قبول ايتمك ضرورتى يوقدر ؛ بالعكس سعى نه‌درجه‌ده فضله اختصاصلى اولمش ايسه مربينك وظيفه‌سى‌ده اودرجه‌ده فضله مهم كوزوكويور .

فی‌الواقع ، آشاغی جمعیتلرده ، اوغلك اکثریا باباسنك فعالیتی ساحه‌سنه کیرمه‌سی مقدردر . بو جمعیتلرکه :

اونلرده افعوله‌لر پك عمومیدر ، آنجق عینی صورتله عمومی ماهیتده اولوب بربطندن‌دیکر بطنه دها قولایجه‌کچه‌بیلن‌عمومی استعدادلر طلب ایدرلر. هرکس دوغارکن‌رولنی‌ایفا ایتمك‌ایچون‌لازم‌اولان بوتون‌اساسلی‌شیلری آلمشدر ؛ کندیلکندن قازانماسی‌لازم‌کلن شیلر وراثتدن الده ایله‌دیکنه‌نسبتله جزئیدر . قرون وسطاده اصیل وظیفه‌سنی ایفا ایچون چوق‌معلوماته وپك قاریشیق عملیاته دکل‌بلکه بالخاصه‌شجاعته محتاجدی ، اونی‌ده قاندن الده ایدردی. لاویلو وبرهمن ، خدمتلرینی ادا ایچون پك جملی بر علمه محتاج دکلدیلر (بوعلمك ابعادینی اونی احتوا ایله‌ین کتابلرك حجمیله اولچه‌بیلیرز) فقط باباغی آدمك یابانجی قالدیغی حسلره وتصورلره کندیلرینی مستعد قیلان فطری بر فائقیته مالك اولمالری لازمدی . ئه‌سکولاپ زماننده ایی بر طبیب اولمق ایچون پك واسع برتحصیل لازم دکلدی ؛ مشاهده ایچون و مشخص شیلر ایچون فطری ذوق اولمق کافیدی و بو ذوق قولایجه بطندن بطنه انتقال ایده‌بیله‌جك درجه‌ده عمومی اولدیغندن بعض عائله‌لرده اونك دوام ایله‌مسی و بونك نتیجه‌سی اولارق او عائله‌لرده طبابت مسلکنك ارثی اولماسی غیر قابل اجتنابدی (دورقه‌یم ، ٢٤)

کندینی اجتماعی رولنه ومسلکنه اولدن مستعد قیلان معین قابلیتلرله دوغمش اولان چوجوق اوزمان عائله‌سی ایچنده ، متمادی وهمان شعورسز اولان برتأثیرله لازم کلن تربیه‌یی آلیپوردی. باباسنی تقلید ایدیپور، افعالنی تکرارایله‌یور، فکرلرینی، دستورلرینی ، طرزلرینی ، عنعنه‌لرینی قبول ایدیپوردی . اجدادینك مثالنه باقارق وعینی مشغله‌لر ایچون تشکل ایدیپوردی .

ایش بولومی پیدرپی انکشاف ایتدکجه چوجوغه عنعنوی برشکل ویرمك کیت کیده دها آز موضوع بحثدر . اونی باشقه وظیفه‌لر ایچون حاضرلامق لازمدر ؛ چوجوغك مقداری کیت‌کیده آرتان وکندی ترجیحنه معروض اولان مسلکلر آراسنده بکنمه‌سی لازمدر . اولجه ، عصرلرجه مدت ، بابادن اوغله ، مثلا دمیرجیلك ایدیلیردی وصناعت بابانك دمیرجی اوجاغنده اوکره‌نیلیردی . بوزمانلر آرتق کچدی. اسکی اوجاق اختصاصلی دستکاهلر و اعمالاتخانه‌لر قارشیسنده اورتادن غائب اولیور . دمیرجیك اوغلی لحمجی ، طورنوجی ، عیارجی ، رسام . . . اولاجقدر . اونك یتشدیرلمه‌سنده وراثتك حصه‌سی آزالیور ، تربیه‌نك حصه‌سی آرتیور . تربیه آرتق لایتغیر اصوللرك بطندن‌بطنه‌انتقالندن عبارت قالاماز .

افعوله‌لر دها زیاده تنوع ایتمش اولدقلرندن عینی ملکه مختلف مسلکلرده ایشه یارایابیلیر.پارلاق بر مخیله‌یه مالك بر چوجوق بو ملکه‌سنی جسور بر بورسه آدمی، ایجادکار برذهنه مالك مهندس‌اولدیغی قدر رسام ویا شاعر اولارقده قوللانمق فرصتنه نائل اولور .

جسارت عسکره لازم اولدیغی قدر بالونله اوچانه ، هکیمه ، مهندسه لازمدر . مشاهده ذوق سایه‌سنده برانسان عینی صورتله برروماننجی ، بر تماشا محرری ، برکیمیاکر ، بر طبیعیات عالمی ، بر اجتماعیاتجی اولابیلیر . خلاصه فردك مسلکی استقامتی دها آز ضروری اولارق وراثتله قبل‌التولد متعین وموجبدر . (دورقه‌یم)

ب) *مکتب طلبه‌لی اختصاصلانه برمالیدر* — ایش بولومنك پك اوزاقلره کوتورولدیکی ، مملکتلریمزده بشری فعالیتدن اون بیکدن فضله اختصاصك عرض اولندیغی یکرمنجی عصرده برمسلکك انتخابی نازك ومشکل برایشدر . بوایشی درعهده ایدن « مسلکی توجه دائره‌لری «offices d'orientation professionnelle» اقربانك ، مربیلرك ، طبیبك یاردیمنی طلب ایدییور . چوجوق آرزولرینی وذوقلرینی اظهار ایدر . اونك قابلیتلرینی طانیان معلم ، بنیه‌سنی معاینه ایدن هکیم مطالعه‌لرینی بیان ایدرلر . بابادہ مسئله‌یه واقف اولارق انتخاب ایدر . بوندن صوکرا هرهانکی برقراری اتخاذ ایتمه‌دن اول برده ایش پیاسه‌سنك حالنی ، بحران اولوب اولمادیغنی ، ایشجیلرك آز ویا لزومندن فضله‌می بولندیغنی ، استقبالده ترقی احتمالنك وجود ویا عدمنی بیلمك قالیر . بودائره بونی ده درعهده ایدییور . دیمك که ایش بولومی مربی‌یه کیتکیده دها معضل بر وظیفه تحمیل ایدییور .

مربینك وظیفه‌سی طلبه‌نك مسلکی قابلیتلرینی تدقیق ایتمك و اونلری صراحتله تعیین ایله‌مکدر . مربی بو قابلیتلرك یاواش ویا سریع ، آشکار ویا متردد تجلیسنی مشاهده وقید ایده‌جك ، بوقابلیتلرك قوتنی وقدرتنی آکلامق ، اولچمك ومقایسه ایتمك ایچون اونلری تجربه‌یه وصانکه امتحانه قویاجقدر . طلبه‌یه کندی قابلیتنك شعورینی ویره‌جکدر . برمسلك انتخاب ایله‌مك زمانی کلنجه برنصیحت اعطا ایده‌جکدر . حتی بعضاً عائله مسئله‌یی اوکا حواله ایده‌جك وقراری او ویره‌جکدر .

ج) *مکتب عمومی برفکر حرثی* Culture générale *ویرمه‌لیدر* . — مع مافیه بونکله آنجق مسئله‌نك صفحه‌لرندن برتکنی کورمش اولویورز . ایش بولومی اختصاصلاندیرارق تنسیق ایدر ، اکمال ایدر ، آهنك بخش ایدر . هرفرد ، کندینه مخصوص اولان ایشی کوره‌رك ، جمعیتك حیاتنه ، هیئت مجموعه‌نك انکشافنه خدمت ایدر ، وبووظیفه‌سنك ده شعورینی الده ایله‌مسی لازمدر .

میخانیکی تساندك حاکم اولدیغی جمعیتلرده اجتماعی زمره کوچوکدر ؛ اونك محافظه‌سی

تأمین اولونمشدر . آرالرندەکی عضوی واجتماعی مشابهت فردلری اجتماعی رابطەیی ضعیفلاتاجق بر ماهیتده اولان هرفعله ویا هرشخصه قارشی شدتلی عکس العمللرله قیام ایتدیرر . اجتماعی اصلدن برحسه تجاوزاولندیغی وقت کندیلرنده دریندن درینه کوکلشمش اولان قدسی بردهشت اونلری تهییج ایدر . اجتماعی ارتباط شعوری اونلرك فردیتلرنده برلازم غیرمفارقدر ، یاخود ، دها طوغرو سویلەمك ایچون دیەلم که اونلر فردیته هیچ مالك دکلدرلر : جمعیت اونلرده متمادیاً حاضردر .

ایش بولومنك حاکم اولدیغی جمعیتلرده احوال باشقەدر. عائلەنك ، کویك ، (ماضیدەکی دار معناسنه) لونجەنك نفوذی کیت کیده سیلینیر . فرد دها کنیش برزمرەنك ، ملت ویا جمعیت ملل ، بشریتك اقسامندندر . فقط بوزمره اونك طبیعی رؤیت ساحەسی خارجنده اولدیغی وکندی اوزرینه آنجق ضعیف برطرزده تأثیرایلەدیکی ایچوندرکه اونك موجودیتنی فرده اوکرتمك وکندینی دیکر انسانلره باغلایان رابطەلری خاطرلاتمق لازم اولور. یوقسه فرد، اجتماعی موقعنه کوره، یا کندینی دیزکینسز برفردجیلکه، فیلدیشندن قلعەسی ایچنده کندینه استحکام قورمق ایستەین عظمتلی متفکرك خودکاملغنه صاپیویرمك یافابریقەده میخانیکی سعینك یکنسقلکیله احماقلاشمش متحرك بالذات برآلتدن باشقەبرشی اولمامق تهلکەسنه معروضدر .

برنجیده جمعیته قارشی اولان مکلفیتلر حسنی، ایکنجیده حیثیت بشریه دویغوسنی اویاندیرمق مربینك وظیفەسیدر . مربی بونی ، اونلرك نظردقتلرینیعضوی تسانده جلب ایدەرك وهرکسه برطرفدن ایفا ایدیلەجك براختصاص ایشنه مالك اولدیغنی، دیکرطرفدن بووظیفه ایله بشریتك معشری جهدینه خدمت ایلەدیکنی خاطرلاتەرق یاپاجقدر . شأنیته وشأنیتك بزه تحمیل ایلەدیکی وظیفەلره اهمیت ویرن مربی معاصر بر بیوك خطیبك شو اندیشەسنه صادق قالاجقدر : اونك شجاعت تسمیه ایلەدیکی وبزم فضیلت تسمیه ایتدیکمز شیئی اوکرتەجکدر .

شجاعت هرجهتدن بزی دعوت ایدر کوزوکن حیاتك نامتناهی قاریشیقلغی ایچنده برمسلك انتخاب ایتمك واو مسلك نەاولورسه اولسون اونی ایی یاپمق، پك اینجه ویا جان صیقیجی تفرعات یوزندن فتور کتیرمەمك ، الدن کلدیکی قدر مکمل بر اختصاصکار و هنرور اولمق ، فائدەلی فعالیتك شرطی اولان سعی اختصاصی قانوننی اکلامق وقبول ایتمك وعینی زمانده بو اعتبارله روحنه عظیم کائناته دوغرو بعض فرجەلردن قچامقلر ودها واسع منظرەلر صاقلامقدر ... شجاعت ، کندی حیاتنی آکلامق واوکا

وضوح ویرمك ، اونی درینلشدیرمك ، اونی تأسیس ایتمك وعینی زمانده اونی عمومی حیاته مرتبط قیلمقدر .

(ژوره‌س مکرر ۳۸)

اوقونا جق کتابلر

بوغله ، ٤ ، صوڭ فصل (فرانسزجه‌سندن صحیفه ۵۷ ـ ۱٤٤ دورقه‌یم ، ٣٤ دورقه‌یم (داوی ، ۱٦ ، صحیفه ۱٤۷ ـ ۱۷۱ ه باقیکز)
« مسلکی توجه اداره‌لری » حقنده مراجعت : بولو ، ۲

ایکنجی قسم

بتی اجتماعیات

سکزنجی فصل

ابتدائی عائله

۱ . عائله اجتماعی بر مؤسسه‌در

۱) عائله ، بشری جنسده طبیعی بر ضرورت دکلدر — کلمه‌نك عصری معناسیله عائله نه‌در ؟ آنا ، بابا وچوجوقلرك ، تا چوجوقلر عضوی وروحی رشده ایریجه‌یه قدر دواملی و ثابت براتحادیدر. بو اتحاد حقوق ویا وظائف ماهیتنده رابطه‌لر اوزرینه‌مؤسسدر. بو رابطه‌لر عضوی ضرورتلردن انبعاث ایدرکبی کوزوکور. اودرجه‌ده‌که اوکا معادل اولان رابطه‌لرك حیوانی عالمده بولندیغی ادعاسی سرد اولونور .

اوحالده عائله متحول اجتماعی شرائطدن خارج اولان دواملی ولایتغیر برمؤسسه‌میدر؟ ظاهرده اویله کوزوکور. آنا محبتی و شفقتی بوتون یوکسك حیوانلرده مشترك اولان و عضوی دریناکلردن چیقان بر سوق طبیعی کبی دکلیدر ؟ چوجوقلره و زوجه‌یه بابا حمایه‌سنك برمکلفیت تشکیل ایتمه‌سی اونلرك طبیعةً ضعیف بولونمالرندن، زوجك زوجه‌سنی انتخاب ایتمش و چوجوقلرك تولدلرنده حائز مسئولیت بولونمش اولماسندن ایلری کلمزمی ؟ ابوین ایله چوجوقلر آراسنده قان رابطه‌لری یوقمیدر ؟ بناءً علیه عائله طبیعی بر ضرورت ظواهرینی انظاره عرض ایتمه‌یورمی ؟

فقط بوظواهردن عبارتدر. عائله‌یه متعلق مکلفیتلر اخلاقی نوعدندرلر وعضوی سوق طبیعیلرك نتیجه‌لرینی اخلاقی عد ایتمك جائز دکلدر . طبیعی ضرورتلر و اخلاق قانونلری بربرندن پك فرقلی ایکی شیدرلر . طبیعی ضروتلر جبر ایدرلر ، اخلاق قانونلری مکلف قیلارلر . برنجیلره قارشی کلمك راحتسزلق ، خسته‌لق ویا اولوم تهلکه‌سنه دوشمکدر . ایکنجیلره قارشی کلمك افکار عمومیه‌نك تقبیحنه و قانونلرك شدتنه کندینی معروض قیلمقدر .

انسان حیاتی باشقه ، حیوان حیاتی باشقه‌در . یاورولر کندی احتیاجلرینه کفایت

ایده‌بیلنجه‌یه قدر اونلره آنانك و بعضاً بابانك حمایه‌سنی تأمین ایدن تجمع طرزلری حیوانلرجه معلوم اولابیلیر. فقط بوتجمعلر بشری معناسنه برعائله دکلدر، چونکه جنسه خاص اولان بر تك سوق طبیعی، نه حق، نه‌ده وظیفه میدانه قویمقسزین، میخانیکی طرزده بو اتحادی ادامه ایدر. بالعکس، نه قدر ابتدائی اولسه‌لرده، بشری عائله‌لرده صراحةً معین وشدتله مؤیدمکلفیتلرك هیئت مجموعه‌سیله یکدیکرینه کندیلرینی باغلی حس ایدن موجوداتی کورویورز. اك وضیع شکلنده بیله بشری عائله حیوانی‌عائله‌نك مابعدی دکلدر. اوندن درجه اعتباریله دکل ماهیت اعتباریله فرق ایدر. بشری عائله طبیعی ضرورتلردن نسبةً مستقلدر.

ب) **عائله جمعیتلرله تکامل ایدر** — بوکا مقابل، عائله انسانلرك دینی، حقوقی، واقتصادی تلقیلریله ما اسبتداردر. عائله‌نك جمعیتلرله برابر باشقه‌لاشدیغنی تخمین اولنه‌بیلیر. بوکون «عائله» تسمیه ایله‌دیکمز زوجین ایله چوجوقلر جماعتنك بشریتك منشأندن بری تغیر ایتمه‌ین بر تجمع دکل بلکه تکاملك بر نتیجه‌سی، بر نقطهٔ مواصلت اولماسی‌ده ممکن اولابیلیر.

بوتصور نه‌قدر عجیب کوزوکسه‌ده معاصر وجدانك حتی سطحی برتحلیلی ایله درحال قوتله‌نیر. چونکه‌عائله‌یه تعلق‌ایدن نقاطده معاصروجدانك محتواسنك‌اولجه ظن‌ایتدیکمزدن دها پك معضل اولدیغی درحال ظاهر اولور.

بزم نظرمزده زوجین ایله چوجوقلردن مرکب famille conjugale هیئت یانده‌جد ایله اونك طوغرودن طوغرویه حفیدلرندن مرکب عائله وبوندن‌باشقه قائم اقربادن مرکب عائله‌ده واردر. کندیمزی مربوط بولدیغمز بو باغلر دورلرله دکیشمشدرلر. فرانسه‌ده قانون مدنینك قلمه آلندیغی‌زمانه مصادف‌اولمقله پك اوزاق اولمایان بردور واردرکه اونده اون ایکنجی درجه‌یه قدر خاله، عموجه، تیزه ودایی جهتندن اقربا اولانلرك‌ده حقی زوجه‌یه تقدم ایدردی؛ دیمك‌که زوجه یابانجی دکلسه بیله هیچ اولمازسه اونلردن دها آز اقربادن، عائله‌دن معدود ایدی.

برآدم چوجوق براقمقسزین، باباسی، آناسی، ارکك ویا قیزقرده‌شلری اولمادیغی حالده‌اولور. وصیتنامه براقمامش، صوك آرزوسنی اظهار ایتمه‌مشدر. بوکبی احوالده قانون اونك سکوتندن‌متولد بوشلغی دولدیرمغه، نیتلرینی کشف ایتمکه، ثروتنی کندیسنك‌ده آرزوایتمش اولاجغی طرزده‌توزیع ایتمکه غیرت ایدییور. ایمدی، متوفانك ضمنی آرزولرینك ترجمانی اولان قانون نه‌یه قرار وی‌ریور؟ اون ایکنجی درجه‌یه قدر خاله، عموجه تیزه الخ.. جهتندن اقربالغی اولانلری اوکا وارث‌اولمغه

دعوت ايدييور . بوكبى قرابتلرك نه اولديغى تصور اولونسون. بونلرمتوفا ايله مشترك اولان جدلرينى بولمق ايچون آلتى بطن كرىيه ، يعنى تقريباً بر عصردن دها فضله ، يوز اوتوزويوز اللى سنه‌ودها زياده كيرىيه رجوع ايتمكه مجبور اولانلردر ... اكر اونلر عينى قاندن كلديلرسه اعتراف ايتمه‌ليدركه بوقدر بطن صوكره بوقان ديكر برچوق قانلره قاريشمشدر : او اسكى قاندن آنجق برقاچ دامله قالمشدر . مع‌مافيه بو كافى كليور . او درجه‌ده كافى كليوركه متوفانك رفيق حياتى ، زوج ويا زوجه اون ايكنجى درجه‌ده‌كى اقربالهنه ميراثدن محروم ايديلمش اولويور . بو نه ديمكدر ؟ ديمك ايسته‌نيوركه اقربالغك اوزاق اولماسنه رغماً رابطه اورته‌دن قالقمامشدر . قانون مدنى‌يى يازانلر حياتده قالان زوج ويا زوجه‌يه ترجيحاً ميراثى كنديلرينه‌ويرمك ايچون بواوزاق اقربايى فانته‌زى‌اولارق آرايوب بولماديلر. اونلرك اصولى بويله دكلدى . اونلر ايجاد ايتمه‌يورلردى ؛ عادات ياعرفى مشاهده وتصديق ايدييورلر، اونلرى تأييد وتثبيت ايدييورلردى. اون ايكنجى درجه‌يه‌قدر بواقربانك ميراث حقنى تأسيس ايده‌رك بوشكلده قرابتك حقوقى اولديغنى، چونكه قوتى وشأنيتى اولديغنى تسليم ايدييورلردى . (دەلزون،٧)

بو اقربا قانون مدنيدن ديكر مهم حقلر الده ايتديلر : بعض احوالده پدرك وفاتندن صوكرا دوغان چوجق حقنده ابوتى انكار ايتمك ؛ عائله مجلسنه كيره‌رك يتيمك وصايتنه باقمق حقى . عائله مجلسنه دخول حقى درجه‌لرى شو ترتيبه كوره‌در : اولا اركك قرده‌شلر وقاين برادر وانشته‌لر ، صوكره اون ايكنجى درجه‌يه قدر ديكر اقربا . اركك اقربا ، حتى بوصوك درجه‌ده، قيز قرده‌شلره تقدم ايدر ؛ اونلرعائله مجلسنه‌داخل اولورلر،حالبوكه قيز قرده‌شلر اورايه چاغرلميه‌جقلردر .

ايشته قانون‌مدنينك تنظيمى ايله همعصر برعائله تلقيسى. بوتلقى بوكون اورتادن‌قالقمق اوزره‌در . عرفلر، قانون بيله‌عموجه، دايى الخ .. طرفندن اقربا اولانلرك،هيچ اولمازسه اوزاقدن اقربانك ، وظيفه‌سنى تعديل ايدييور. اونلر ميراثه نائل اولورلرسه عظيم انتقال خرجلرى ، ملك موروثك كيت كيده تزايد ايدن برقسمنى دولت لهنه اللرندن آلييور . ۱۸۹۱ قانونى حياتده قالان زوج ويازوجه‌نك متوفا زوجه ويا زوجك براقديغى اموالك ياريسنك حق انتفاعنه مالك اولاجغنى قرارلاشديرمشدر . زوج ويازوجه اقربالقده ممتاز برموقع‌اخذ ايدييور. حتى‌چوجوقلرله رقابته بيله‌كيرييور. ديمك‌كه زوجين‌ايله‌چوجوقلردن مركب اولان عائله كيت كيده عائله‌نك انموذجى كبى كوزوكيورسه‌ده بوتلقى نسبةً يكيدر، ابتداده كوزوكديكى كبى نه اودرجه‌ده طبيعى نه‌ده اوقدر غير قابل اجتنابدر .

فقط بالخاصه معنيدار اولان جهت ، قانونك وعرفك مشروع اولان چوجوقلرله غيرمشروع چوجوقلر آراسنده بوكون پك بارز اولماسى ، فقط بعض دورلرده وبعض

جمعیتلرده (حتی بزم آوروپائی جمعیتلریمزده وپك یقین دورلرده) پك اهمیتلی صورتده تأسیس ایله‌دکلری فرقدر .

دیمك که قان رابطه‌لرینك کلمه‌نك صریح وتام معناسیله عائله‌یی یاراتمغه کافی کلدیکنی جمعیت هرزمان قبول ایتمه‌مشدر ، وطوغریسنی سویله‌مك لازم کلیرسه بوکون ده هنوز قبول ایتمه‌یور . اجتماعی عائله طبیعی عائله دکلدر .

---

۲ . حال حاضرده‌کی عائله‌دن ابتدائی عائله‌یه

۱) قانداشلق عائله‌یی تأسیسه کافی دکلدر. — معاصر آوروپا اقوامی ایچون، وبالخاصه بز فرانسزلر ایچون موجود اولدیغی شکلده عائله ، بابانك سلطه‌سنی autorité پك آشکار اولارق کوستریر . عائله‌اسمی اولارق چوجوقلره بابانك اسمی انتقال ایدر؛ قادین حقوقی فعللرده قانوناً وضروری اولارق « کنج قیزلق » اسمنی یعنی کندی ابوینك عائله اسمنی محافظه ایتمکله برابر احوال عادیه‌ده ، حتی وفات ایتمش بیله اولسه ، قوجه‌سنك اسمیله ذکر وارائه اولونور . بابا ، شرعی ومجبوری وصیسی اولدیغی صغیر چوجوقلرینه عائد اموال ایله صورت عمومیه‌ده تراخومه‌ده داخل اولدیغی حالده عائله اموالنك اداره‌سنه باقار . حتی قاریسی اوزرینه ، عرفك کیت کیده دارالتدیغی حدودلر داخلنده وهرحالده چوجوقلری اوزرینه ، اونلری اصلاح نفس ایتمه‌لری ایچون بر مؤسسه‌ده حبس ایتدیره‌بیله‌جك درجه‌ده تأدیب حقنه مالکدر. حتی پك یقین اولان بر زمانك خاطره‌سنه مالکزکه اونده پدرك سلطه‌سی دها پك فضله مطلقدی وقدیم روماده تطبیق ایدیلن تام وبلاتقیید جاری اولان پدر صلاحیتنه بکزردی . عهدعتیقه عائد خاطره‌لریمزده پدرشاهی عائله رئیسی باشامقده‌در . بو تاریخی مشاهداتدن قولایلقله شو نتیجه چیقاریلیورکه بابانك عائله اوزرینه سلطه‌سی عمومیدر، تاریخ بزه آنجق عائله تعبیرینك معناسنی جمعیتلره کوره آزچوق کنیش آکلامق لازم کلدیکنی خبر ویرییور .

فقط أتنوغرافیا تدقیقاتی بزه عائله‌نك تماماً باشقه برتلقیسنی افشا ایدییورکه بونده

---

[*] کندی حسابمه autorité مقابلی اولارق سلطه‌یه « سلطان » ی ترجیح ایدرم . (مترجم)

پدرك رولی سونوكدر ، هرحالده تالیدر ، قادین ، آنا ایلك موقع اهمیتده كوزوكور . آنا تراخومه‌سنه ، حتی عائله ثروتنه استقلال تام ایله تصرف ایدر . چوجوقلری اداره ایدر ، تا سیاسی ومدنی حیاتده كنیش حقوقه مالكدر . پدرشاهی Patriarcat عائله‌نك تام ضدی اولان بونهجه régime پك دوغرو اولارق مادرشاهی mat.iarcat دنیلمشدر .

طوغریسنی سویله‌مك لازم كلیرسه ، اواستثنائی برماهیت عرض ایدر. مادر شاهی عائله بالعكس پك متعمم اولان و اك مختلف قوملرده و مدنیتك مختلف قاتلرنده تصادف اولونان برنهجك غیرطبیعی انكشافندن وافراطندن باشقه برشی دكلدر: بونهجده ایسه قادین، وصایت آلتنده اولمقله برابراویله برعائلوی زمره‌یه منسوبدركه قوجه‌سی اوندن خارجدر، چوجوقلری كندیسیله برابر او زمره‌یه داخلدر ؛ بناءً علیه قادین دیكر اقرباسنه قارشی اولدیغی كبی چوجوقلرینه قارشی‌ده اویله براعتباری حائزدركه قوجه‌سی اوندن محروم طوتولمقده‌در. بویله بر عائلوی زمره‌ده چوجوقلر بابالرینك اسمنی طاشیمازلر ، اوكا اطاعت ایتمزلر ، اونك اموالنی توارث ایتمزلر . چوجوقلرده آنالری كبی دایپلرینك و آنا بابالرینك [*] تابعیتی آلتنده‌درلر . چوجوقلر بابالرینی بیلمزلر، یاخود اوكا اهمیتسز برشخص معامله‌سی ایدرلر. برچوق احوالده بابا كچیجی برسیاح ایدی. بعضاً برمدت اقامت ایتمك مساعده‌سنه مالكدر؛ دیكر محلده قاریسنك عائله‌سی ایچنده یاشادیغی واقعدر. بوعائله ایچنده بابا دائما مشكلاتله تحمل اولنان، سوء ظن آلتنده طوتولان وحقیركورولن بر یاناشمه، برمادون وهر شیئی افاده ایتمك اوزره : بریابانجی اولارق قالیر.

دیكر جمعیتلرده حال برعكسدر . چوجوقلر بابانك مقدراتنی تعقیب ایدرلر؛ فقط بابا أوینك آمری، اوجاغك وعائله‌نك مركزی دكلدر . اوده قارشیسنده مكلفیتلره وحقلره مالك اولدیغی بر عائلوی زمره‌یه داخلدر؛ قاریسی ، چوجوقلرینك آناسی بو زمره‌یه قبول اولونماز. طیشاریدن كلن، یابانجی اولان اودر .

ایشته بعض حالات كه اونلرده كلمه‌نك یكی معناسیله عائله موجود دكل ، اونك یرینه

---

[*] مادری عائله‌لرده چوجوقلرك دایپلره تابع اولدیغی معلوم ایسه‌ده آنا طرفندن بویوك بابایه تابع اولدقلری مؤلفلر طرفندن ادعا اولونماسنه رغماً پك محقق دكلدر. اساساً برطرفدن چوجوقلرك بابالرینه تابع اولمادقلرینی سویلركن دیگر طرفدن آنالرك چوجوقلری ایله برابر آنا بابایه تابع اولدقلرینی سویله‌مك معناسز دكلیدر ؟ بربا كلشافه حكم ایدییورم .

(مترجم)

تماماً باشقە، پك چوق کنیش، یا لاب agnats تسمیەایدیلن بابا طرفندن ذریت سلسلەسندن یا لام utérins دنیلن آنا طرفندن ذریت سلسلەسندن مرکب برعائلەوار. بوعائلەدە طبیعی قرابت، کندینی اظهار ایتسەدە، آنجق قسماً اظهارایدییور؛ چونکە هم برنجی هم‌ایکنجی تقدیردە چوجوغی باباسنە وآناسنە ربط ایدن، باغلایان طبیعی مناسبت قسماً شایان اهمال عد اولونیور. بویلەجە بعضاً بابا طرفندن اقربالق، بعضاً آنا طرفندن اقربالق اهمیتسز عد اولونور، عائلە حیاتنە یا تأثیر ایتمز یاخود پك جزئی تأثیر ایدر، اقربالق منبعی اولماز. دیمك کە قان رابطەلری ظن اولوندیغی قدر بدیهی وقناعت بخش دکلدرلر. اموالك عینی نسبدە ادامەسی، عائلە مالملکنك مشاع ومشترك اولماسی، تعبد اجداد کبی اقتصادی ویا دینی ماهیتدە دوشونجەلر قارشیسندە بو رابطەلر اونوتولمقدەدرلر.

ب) *اسم اشتراکی اوزرینە مؤسس عائلە* — جمعیتك تکاملندە دها ایلری‌یە رجوع ایدییورمی‌یز، اوزمان عینی‌زماندە برمشترك جدك أولادینی وبو زمرە ایچنە تبنی adoption طریقیلە داخل‌اولمش یاباشجیلری‌احتوا ایدن برعائلە زمرەسی‌بولویورز. رومادە ژەنس gens ویهودیلردە عشیرت (سبط tribu) بویلەدر. بو زمرەنك اعضاسی آراسندە یکانە اقربالق علامتی اسمك مشترك اولماسندن عبارتدر. اساساً بو اشتراك اقربالغی اخطار ایدن بوتون مکلفیتلری استلزام ایدر: منشأدە مالك مشترك (جمعی commune) اولماسی وبالاخرە حق وراثت؛ متقابل تعاون مکلفیتی؛ ثار مکلفیتی؛ دیندە اشتراك؛ عائلەنك دوامنی تأمین ایلەمك وظیفەسی. هندولردە ویهودیلردە اکر برارکك، چوجوغی اولمادن أولورسەاونك قاریسنی کوچوك برادری تزوج ایتمەلیدر. اسکی یونانلیلردە یالکز قیزلری اولان بر بابا وفات ایدرسە اك بویوك قیزینی اك یاقین اقرباسنك تزوج ایلەمسی لازمدر، تا کە اجدادە ایفا ایدیلن تعظیم وعبادت دوام ایتسون ومالملك عائلەدن خارجە چیقماسون. اکر یاقین اقربا اولجە أولمش ایسە، یالکز بر قادین ایلە ازدواجی تجویز ایدن بو جمعیت ایچندە او آدم عائلوی مکلفیتلرینی ایفا ایدەبیلمك ایچون ایلك قاریسندن آیریلمق مجبوریتندەدر.

ایمدی، بویلە بر عائلە زمرەسندن اولمق ایچون مشترك جدك حقیقی احفادندن اولمق لازم اولمادیغی کبی بو حال نسبك مرئی ومعلوم اولدیغی تقدیردە بیلە کافی دکلدر: مشترك جدك حفیدی اولدقدن ماعدا عائلەنك موافقت مخصوصەسیلە، سزی کندی اعضاسندن اولارق طانیمش بولونماسی مقتضیدر. یالکز باشنە تبنی سزی عائلە کومەسنە ادخالە کافیدر؛

لکن معین بر طرزده تبنی اولمازسه او عائله‌دن خارج قالیر . بویله‌جه یونان قدیمده بابا چوجوقلرینی (فراتری phratrie) تسمیه اولونان عصبه هیئتنه تقدیم ایدر. او هیئتده چوجوقلری عائله اعضاسی اولارق قبول ایدوب ایتمه‌دیکنی حاکمیت تامه ایله قرارلاشدیرر ایدی .

ج) *توتم اشتراکی اوزرینه مؤسس اقربالق* — ایلك باقیشده عجیب کوزوکن «اقربالغك بر قاندن اولمقله مناسبتدار اولمدیغی وعائله باغلرینك منحصراً اجتماعی موضوعاتدن نشأت ایله‌دیکی» فکرینی قبوله آرتق آماده‌یز. بوندن مقصدیمز اقربالق باغلرینك عندی، تصادفی arbitraires اولدیغی دکل ، بلکه سادەجه طبیعی نسبدن باشقه برشی اوزرینه مؤسس بولندیغنی افاده ایتمکدر. بو آنده (ئه‌تنولوژی) علماسنك کشفیاتی بزم ایچون بوتون معناسنی اکتساب ایدر . بو بالخاصه شو جهتدن پك مهمدرکه بو علمانك فارق اوصافنی تصریح ایله‌دکلری و (توتملی سمیه clan totémique) تسمیه ایله‌دکلری بوعائله صاف برحالده آمریقا قیرمزی دریلرنده ودها ابتدائی برشکلده آوسترالیا یرلیلرنده کورولدیکی کبی معلوم اولان بوتون جمعیتلرك بدایتنده‌ده موجود بولونمش اولمالیدر . « بوتون جمعیتلر بودورهٔ تشکیلاتدن کچمشلر یاخود اورادن کچمش اولان دیکر جمعیتلردن دوغمشلردر . »

توتملی سمیه نه‌در ؟

بواسمی اوفردلردن مرکب زمره‌یه ویریورزکه اونلر کندیلرینی بربرلرینك اقرباسی عد ایدرلر . بواقربالغی‌ده عینی « توتم » ایله مجهز بولونمق کبی کندیلرینه پك خاص اولان بر علامتده طانیرلر . بالذات توتم جانلی ویا جانسز ، دها زیاده عمومیتله نباتی‌ویا حیوانی بر وجوددرکه زمره اوندن نشأت ایتمش عد اولنور . توتم زمره‌یه هم برتمثال همده معشری براسم خدمتنی کورور . اکر توتم بر قورد ایسه سمیه‌نك بوتون اعضاسی جدلرینك برقورد اولدیغی و بناءعلیه کندیلرینك‌ده نفسلرنده ، قورددن برشیئه مالك بولندقلرینی ظن ایدرلر . دیمك‌که بویله‌جه تعریف ایدیلن سمیه بریتی جمعیتدر. چونکه بربرینه عینی عائله‌دن نشأت ایتمش نظریله باقان انسانلردن مرکبدر ، فقط سمیه دیکر عائله‌لردن شو واقعه دولاییسیله آیریلیر : سمیه‌ده اقربالق منحصراً توتمه‌مك معشری اولماسی اوزرینه مؤسسدر. یوقسه معین قانداشلق مناسبتلری اوزرینه دکل .   (دورقه‌یم ـ ۲۲)

حقیقتده، مادام‌که توتم آنادن چوجوقلرینه وبعضاً بابادن چوجوقلرینه انتقال ایدییور، عینی توتملی سمیه‌نك اعضاسی عمومیتله عینی قاندندرلر . فقط اویله اولمامالری ممکندر : بعض عشیرتلرده بو حال کورولورکه اونلرده چوجوقلر نه آنانك نه‌بابانك توتمنه مالکدر.

بو عشیرتلرده توته‌مك انتقالی تصادف کبیدر . رؤیالر کهانتلر ، اسکیلرك رأیی الخ ...دن مرکب خصوصی اصوللر هر فرد ایچون اونك توته‌می نه اولدیغنی کوسترملیدر . بویله‌جه فرد اویله برسمیه‌دن ، یعنی برعائله‌دن اولاجقدرکه نه‌باباسی نه‌آناسی اوندن دکلدر ، فقط حیوانلر ونباتات اوکا داخلدر . حتی چوجوغك آناسـنك ویا باباسـنك توته‌منی توارث ایله‌مسی حال طبیعیسنده بیله چوجوق بزم بوکون « باعث حیاتی » تسـمیه ایده‌جکمز بو اشخاصه قارشی حسیات مخصوصه‌یه ، خصوصی وظیفه‌لره ، خصوصی حرمت دویغوسنه مالك دکلدر : جوجوق آناسنی و باباسنی کندی سمیه‌سـندن وعینی بطندن اولان دیکر اشـخاص ایله عینی سویه‌ده کورور . سمیه‌یه تبنی طریقیله کیرمش اولان بر چوق قلان اعضاسی‌ده چوجوغه قارشی عینی وضعیتده‌در . ایمدی بو یابانجیلر اقربا صاییلیر ، حالبوکه (یرینه کوره) یالکنز بابا ویا آنا طرفندن قرده‌ش اولان عائله خارجنده‌در . عینی توته‌مه مالك اولانلر یکدیکرینه قرده‌ش نظریله ، مشترك بر جوهره ، مشترك مزیتلره و نقایصه مالك ایمش کبی باقارلر . بربرلرینه معاونت ، حمایه وضرر وقوعنده ثار ایله مکلفدرلر . سمیه اعضاسندن برینك اولومنه باعث اولدیغی فرض ایدیلنلره قارشی بو ثار مکلفیتنك ، اوغل باباسـندن باشـقه بر سـمیه‌دن اولدیغی وقت ، اویله نتیجه‌لری اولورکه اونلر بزه خارق‌العاده کوزوکور . بوتقدیرده اوغل ، بزم شیمدیکی تصورلرمزه کوره احتمال‌اونکله هیچ برقان رابطه‌سی‌اولمایان برینك ثارینی‌آلمق ایچون باباسنه قارشی حربه کیتمکه‌مجبوردر . مثلا اولدورولمش آدمك نعشی یاننده قورت ایزلری واردر ؛ بوندن طولایی قورت سمیه‌سی ثارك هدفی اولور و اوغل اولدورولن آدمك سمیه‌سـندن ایسه وباباسی قورت سمیه‌سندن ایسه عائله وظیفه‌سی اوله‌رق باباسنی اولدورمکه مجبوردر .

د) ئه‌غزوغامی (دیشاریده نکاح) وازدواج صنفلری [١] L' exogamie et les classes matrimonirales ـ نهـایت اخلاقی واجتماعی اهمیتنی اعظام ایتمك ممکن اولمـایان صوك وصف فارق : عینی سـمیه‌نك ارککلری ایله قادینلری اراسنده نکاح ممنوعدر . بوقاعده‌نك اخلالی‌سمیه اعضاسی‌آراسنده سالم برمعاصروجدانده فجور inceste تصورینك اویاندیردیغی نوعدن بر استکراه تولید ایدر .

آسام Assam ده‌کی خازی Kha-is لرده کیمسه کندی سمیه‌سـنده اولنه‌مز . عینی سمیه‌دن

[١] ئه‌غزوغامی کله‌سی یونانجه exos (دیشاریده) و gàmos (نکاح) کله‌لرندن ترکیب ایدلمشدر وسمیه‌سنك ، عائله‌سنك الخ ... خارجندن اوله‌نمك مجبوریدر دیمکدر .

برازکك ایله بر قادینك جماعی فجور عد اولور وبو حیثیتله عظیم شورشلرك باعثی عد اولنور : خلق ییلدیرم ایله اوروله‌جق ویا قاپلانلر طرفندن پارچالاناجقدر ... هرایکی مجرم قانونك حمایه‌سندن محروم ایدیلیرلر ، چونکه اونلرك جرمی کفارتی ممکن اولمایاجق درجه‌ده آغیردر .

توته‌ملی سمیه‌لره منقسم اولان لوآنقو Lôango ده‌کی باویللرده Bavils هیچ برازکك آناسنك سمیه‌سندن برقادینله اولنه‌مز . اللهك نزول ایده‌جك اولان یاغموری توقیف ایده‌رك بونکاح قانوننه قارشی اولان تجاوزلری جزالاندیردیغی ظن اولنور .

فره‌زه‌ر ـ ۳۰

توته‌ملی سمیه برعائله‌در ، ابتدائی عائله اودر .

بو عائله‌نك سینه‌سندن بر فردك چوجوقلرینك آناسی ـ یاخود آنالریله ـ آیریجه یاشامق ایچون قاچدیغی دوغرو اولسه بیله بو وضعیت هیچ بر حقوقی اثر تولید ایله‌مز . جمعیت باقیشندن بوطبیعی عائله موجود دکلدر . بو واقعه‌ده مشهود بر تجمعدرکه اعضاسی کلمه‌نك توته‌مه کوره معناسیله تعین ایدن عائله وظیفه‌لرندن معاف طوتماز . بو تجمع احباب تجمعلرینه‌ویا شمدیکی جمعیتده کورولن « طبیعی » (یعنی نکاحسز ـ مترجم) عائله‌لره قیاس اولنه‌بیلیر : بونلرك هیچ بریسی عرفلریمزك طانیدیغی وحقوقمزك حمایه ایله‌دیکی شکلده‌کی عائله قارشیسنده اجتماعی بر اهمیته مالك دکلدر .

مشاهده ایله‌دیکمز تجمعلرك اك ابتدائیلرنده یالکز ایکی سمیه واردرکه اونلرك برلشمه‌سیله تام بر جمعیت تشکل ایدر . هربرسمیه عینی طرزده تشکل ایتمشدر. هربرینك ایچنده اقربالق مرتبه‌لری یوقدر . بر چوجوق ایچون سمیه‌نك بوتون اعضاسی اقربادر . چوجوق آناسنی بویوك آناسندن ، تیزه‌لرندن ، تیزه قیزلرندن تفریق ایتمز ؛ ارککلر آراسنده‌ده برفرق قویماز. آراسندن کندینه برقاری بولابیله‌جکی دیکر سمیه‌نك فردلری‌ده نظرنده اقربادرلر ، فقط ، هپسی عینی درجه‌ده اولمقله برابر ، دها اوزاق اقربادرلر . تخلف ایتمامش indifférencié اولان بوسمیه عائله‌نك معلوم اولان اك اسکی شکلیدر .

اونك یاننده دها یکی شکللر بولونیورکه اونلرده بر تخلف باشلانغیجی کوزوکویور . مثلا اویله جمعیتلر واردرکه اونلرده اولجه موجود اولان ایکی سمیه چوق نفوسه مالك اولدقلرندن متعدد سمیه‌لره بولونمشلردر . فقط اولجه‌موجود اولان فرقسزلغك آزچوق صریح برخاطره‌سی‌باقیدر. مثلا‌هرسمیه‌نك‌خصوصی‌برتوته‌می واردر وبرقلانلرزمره‌سنك‌ده مشترك برتوته‌می واردر .

مشترك برتوته‌مه مالك اولان بوتون سمیه‌لر آراسنده نکاح یساغی باقیدر . بویله‌جه

رومادە ویا اسکی یونانده جاری اولان وضعیته یاقین بر موقعده بولونولور . اسکی یونانده هرکس بر عائله‌یه تابعدی، فقط متعدد عائله‌لر فراتری دینیلن معین بر زمره‌دن اولورلردی. عائله‌نك الهنه وفراترینك الهنه تعبداولونوردی وهرشی فراترینك هنوز بولونمامش اولدیغی، یکانه عائله زمره‌سنی تشکیل ایله‌دیکی ، معشری اولارق ملکه صاحب اولدیغی ، مشترك بر دینی بولندیغی ، بوتون اعضاسنه اقربالق وظیفه‌لرینی تحمیل ایله‌دیکی بر باشلانغیج دورینی اخطار ایدردی .

بوندن طولاییدرکه اجتماعیاتجیلر بربرینه اقربا اولان متعدد قلانلرك داخل بولندیغی زمره‌یی فراتری تسمیه ایله‌مکی تکلیف ایتمشلردرکه بو زمره‌یه آوسترالیاده ویا آمریقاده (زیرا بوزمره آمریقاده بعضاً آوسترالیادن دها صریح اولارق موجوددر) تصادف اولونور.

نهایت مقداری مهم اولان جمعیتلر آراسنده مشترك بولنان بو تقسیماتدن باشقه، هیچ اولمازسه آوسترالیاده، نکاح صنفلرینه بر موقع آییرمق لازمدر . بو، هرفراتری ایچنده ، فراترینك احتوا ایله‌دیکی بوتون سمیه‌لره مشترك اولان بطنلرك بر تقسیمیدرکه اولنمك حقنی بر قات دها تحدید ایدر . زیرا ایالکز کندی فراتریسندن باشقه بر فراتری‌یه منسوب اولان سمیه‌دن قاری آلمق دکل، بلکه بوباشقه فراترینك معین بر صنفندن قاری آلمق‌ده مجبوریدر.

عائله‌نك منشأنده صادف ایدیلن حسلر ومؤسسه‌لر بونلردر. عائله طبیعتك دکل جمعیتك اثریدر. عائله اجتماعی حیاتك الکزیاده کندینه خاص وبا کراولان وایلریده کوره‌جکمز وجهله الکزیاده ثمره‌دار اولان ابداعاتندن برینی تشکیل ایدر .

اوقونه‌جق کتابلر :

دورقه‌یم ، ٢٢

فره‌زه‌ر ، ٣٠

طقوزنجی فصل

عائله‌نك مختلف شكللری

ناصل عائله ایلك وظائفندن بعضیسنی غایب ایتمشدر ؟

عائله، تكاملنده، دائما دارالارق ایلرله‌مشدر. اولا پك كثیر اولان اعضاسی، تدریجی برصورتده، ابتدائی سمیه‌دن عائله‌نك معاصر انموذجی اولان زوجین وچوجوقلر جماعتنه famille conjugale قدر كیت كیده آزالمشدر.

عینی زمانده منشأده متعدد اولان عائله‌نك اجتماعی افعوله‌لری بر بر ساقط اولمشدر. بویله‌جه عائله تدریجاً متزاید بر تخلف وتكاثف قانوننه تابع اولمشدر. هیچ اولمازسه الك ممیز اولان، بزه معاصر عائله‌یی آكلاتمغه الك مستعد اولان اشكالندن بعضیسی‌اله آلارق، تام اولمق ادعاسنده بولونمقسزین، بوتكاملی قاباطاسلاق ترسیم ایده‌جكز.

١ . سمیه

١) توته‌ملی سمیه‌ده عائلوی، دینی واقتصادی افعوله‌لرك بكدیكرندن تمییزی ممكن اولماز .

آوستراليا جمعیتلرینك حیاتی متناوباً مختلف صفحه‌لردن كچر. بعضاً نفوس اوفاق زمره‌لره داغیلمشدركه بونلر بربرندن مستقل اولارق، ایشلرینه باقارلر ؛ هر عائله [١] او زمان آولانه‌رق، بالق طوتارق خلاصه الندە اولان بوتون واسطه‌لرله لازم اولان غدایی تدارك ایتمكه چالیشه‌رق كندی باشنه یاشار. بعضاً‌ده، بالعكس، اهالی برقاچ كوندن برقاچ آیه قدر تحول ایده‌بیلن برمدت ایچون، معین نقطه‌لرده طوپلانیر، تكاثف ایدر. بو طوپلاشمه بر سمیه ویا برعشیرتك بر قسمی اجتماعه دعوت ایدلدیكی وبو مناسبتله دینی بر بایرام تسمید اولوندیغی وقت وقوعبولور ...»

(دوركهیم، ٢١، صحیفه ٣٠٧)

[١] دوركهیم بوراده عائله كلمه‌سنی طبیعی عائله معناسنه آلیيور. فقط بالذات كندیسی بوعائله‌نك وحشی ایچون كلمه‌نك صحیح معناسیله عائله اولمادیغی خصوصنده شدتله اصرار ایتمشدر. آوستراليا‌ده عائله حیاتی توته‌ملی سمیه حیاتیدر.

برنجی صفحه‌ده ابتدائی انسان همان‌همان حیوانی برحیاته مالکدر: قوجه‌ایله قاریلرندن و (هنوز « انسیت initiation » پیدا ایتمه‌مش ، یاخود زمانمزده سویلندیکی وجهله رشید اولمایان) چوجوقلرندن مرکب اولان زمره ابتدائی انسانده آنجق اصغری مقدارده حسیات و تصورات اویاندیرر ؛ بوحیات سوق طبیعی‌یه تابع ومطرد اولوب فرد اوزرینه مهم تأثیرده بولونماز. دیکر صفحه‌ده ابتدائی انسان بروصف ممیز تشکیل ایدن عظیم تهیجك تأثیری آلتنده ایشلر ، حسی وفکری حیاتی شدت پیدا ایدر : بو حال معاصر جمعیتده واقع اولانك تماماً ضدیدر . زیرا معاصر جمعیتلرده انسان صورت عمومیه‌ده میخانیکی ، یوروجی ، مطرد واوصاندیریجی بر ماهیتده اولان متعدد اجتماعی مشاغله اشتراك ایله‌دکدن صوکره آنجق اوجاغنه دونوب عائله سینه‌سنه کیرنجه شدتلی برفکر وحس حیاتیله یاشار .

بشریتك چوجوقلغنده عائله حیاتی ایله جمعیت حیاتی یکدیکرندن تمیز اولونماز، فقط جمعیت حیاتی آنجق بعضی دینی منسکلرك مشترکاً اجراسی ایچون تظاهر ایدر . اوزمان اجراسی معتاد اولان دینی مراسم میانده اقتصادی حیاته حائز نسبت اولانلری واردر : بعضاً بوتون عشیرتك اشتراك ایده‌جکی بالق صیدلری ویاسورك آولری موضوع بحثدر ؛ بعضاًده هرکسه فائده‌لی اولان نباتلرك وحیوانلرك تکثر وتناسلنی ـ توهم اولندیغی وجهله ـ بومقصده موافق اولان منسکلرك تطبیقیله تأمین ایله‌مك ایسته‌نیلیر. [۱] سمیه‌لرك هربرینك ایفا ایده‌جکی بررول واردر، وعشیرت خلقی بوعملیه‌نك موفقیتله نتیجه‌لنمسنده تماماً علاقه‌دار اولدیغی ایچون هرسمیه‌نك کندی فائده‌لی وظیفه‌سنی ایفا ایله‌مه‌سنه واسطه اولان عجیب آیینلرنده حاضر بولونور . دیکر طرفدن عشیرت سمیه‌لردن مرکب بر زمره‌در . و عشیرتك سیاسی رئیسی عینی زمانده دینی بر رئیسدر . خلاصه توتملی عائله‌نك متعدد اجتماعی (دینی ، اقتصادی ، سیاسی) افعوله‌لری واردر و بشری فعالیتك همان مجموعی ، هیچ اولمازسه انسانده صرف حیوانلق درجه‌سنی آشان قسمی، سمیه‌ده طوپلانیر. بویله‌جه **توتملی سمیه بالذات مدنیتك ابتداسنده موجوددر .**

بوتون اجتماعی فعالیت اشکالنك بربرندن تمیزی ممکن اولمایان بربوتون حالنده موجودیتنه آوسترالیادن ویا توتم تشکیلاتنك totémisme حالا پك جانلی اولدیغی آمریقا قیرمزی دریلیلرندن باشقه دیکر عائله انموذجلرنده‌ده مصادف اولویورز .

---

[۱] یکرمنجی بابه باقیکز .

مثلا روما، یونان ، هند ویاسلاو عائله‌سنك ابتدائی شکلی حقنده طوپلانابیلان بوتون معلومات بزه تقسیم ایدلمامش وتقسیمی جائز اولمیان، عائله‌نك معشری ملکی اولان برطوپراغی اشغال ایدن ، اعضاسی اسم اشتراکیله ، قسماً موهوم بر قان برلکیله و اجداده یاپیلان عبادت آیینلریله بربرینه باغلی اولان برزمره ارائه ایدییور .

حتی عائله‌نك بو دینی افعوله‌سی اونك حکمت وجودیدر .

ب) ژه‌نس gens — تاریخی دورك باشلانغجنده مصادف اولدیغمز حالده‌کی شکل ابتدائیسنده روما عائله‌سی « ژه‌نس » ایدی. بو اسکی دور عائله‌سی بوتون عصبه agnatsیی یعنی عینی بابادن وارکك طرفندن اولان ذریتی احتوا ایدردی. کوچوك ارکك أولادن حصوله کلن عائله هیئتلری‌ده بویوك ارکك قرده‌شك تشکیل ایله‌دیکی عائله اطرافنده، برتك اولان اوجاق ومشترك مزار یاننده طوپلانیرلردی . بوندن ماعدا « ژه‌نس » ، کندی دینی مراسمنه culte ادخال و قبول ایله‌مش اولدیغی اسیرلره و قلیه‌نت client لره مالکدی . قلیه‌نتلر (اطاعت ایتمك معناسنه کلن بر کله‌دن) مغلوبلر و اعتاق ایدلمش اسیرلر آراسندن آیریلیردی . بونلر ژه‌نسك اسمنی آلیرلر ، دینی آیینلرنده حاضر بولونورلردی ؛ ژه‌نسه یاردیم ایتمکه مجبورایدیلر وشوراسی‌ده قید ایدلملیدرکه قلیه‌نتلر ژه‌نس ایچون چالیشیرلردی.

ژه‌نس بر سمیه ایدی ؛ او بر توته‌ملی سمیه دکلدی ، لکن اعضاسنك ارتباطی مشترك برجدك وجودینه اولان اعتقاد وبناءً علیه دینی آیینلرده اشتراك اوزرینه مؤسس بولونمق اعتباریله توته‌ملی سمیه ایله مقایسه اولنه‌بیلیر. توته‌ملی سمیه‌ده اولدیغی کبی قان رابطه‌لری کافی دکلدر ، زیرا بر آدم تولدی حسبیله وغیرقابل اجتناب اولارق دکل ، بلکه آنجق ژه‌نس طرفندن اختیاری بر امر ایله، اونك تبنی اولونماسی وژه‌نسك دینی آیینلرینه ادخال اولونماسی وانسیت پیدا ایتدیرلمه‌سی شرطیله ، ژه‌نسدن صاییلیر. قانداشلق اولماسه‌بیله تبنی کافیدر .

ژه‌نس دینی بر وحدت ایدی . اونك دینی والهلری وار ایدی .

اولومدن صوکره بیله عائله‌لر بربرینه قاریشمازدی. هربری آیریجه کندی مزارنده استراحت ایدر ویابانجی اورایه قبول اولونمازدی .

ژه‌نس براقتصادی وحدت‌ده تشکیل ایدردی . اعضاسندن هیچ بری کندینه خاص بر شیئه متصرف دکلدی . ژه‌نس یکانه مال صاحبی ایدی وملك‌ده ، اسمله ودینله برابر غیر قابل تجزی اولارق بطندن بطنه انتقال ایدردی .

نهايت ژەنس بر سياسى برلكدى . اونك ، شبهه يوقكه « يازيلى اولمايان » فقط دينى اعتقادك هرفردك تابنه حك ايتمش اولديغى قانونلرى واردى . ژەنسك داخلى قضاسى واردىكه اونك نوقنده استيناف ايديلەبيلەجك هيچ بر ديكر محكمه يوقدى .

دولت ، ياخود قدمانك ديديكى كبى ، مدينه ، ژەنسلردن مركب بر زمره ايدى . اونى اداره ايلەين سناتو منحصراً pères بابالر يعنى (كلمەنك اصل معناسنەكوره) رئيسلردن مركبدى . سياسى مجلس سميەلرك طوپلانماسندن كوريالر curies اعتباريله تشكل ايدن قوميتيا comices هيئتلرندن عبارتدى. بونلردن هرسميه ، clan رئيسنك ، باباسنك père اطرافنده طوپلانمش، تجزى قبول‌ايتمز بربرلك عداولونور وياڭكز بررأيه مالك اولوردى.

۲ . پدرشاهى عائله – روما عائلەسى

مجهولمز اولان سببلره بناءً ، احتمال كيت كيده آرتان كثافتنه بناءً بر كون ژەنس شعبەلره آيريلدى . بو آندن اعتباراً هر شعبه ، عينى بابادن اولان بوتون چوجوقلرى ، قيزلرى اولەنجەيه قدر ، اوغلانلرى اولونجەيه قدر اونك اطرافنده طوپلايەرق ، آيرى ياشادى. بوعائله رومانك تاريخى دورلرندەكى عائلەدركه قسماً فرانسزلرك عائله تشكيلاتنك مولدى اولمشدر .

روما عائلەسنك اساسلى هدفى بابادن اولاده انتقال ايدن عبادت عنعنەسنك هيچ انقطاعه اوغراتيلماماسيدر . قدمانك فكرينه كوره حياتى بطندن بطنه انتقال ايتديرمكه يالڭز اركك مقتدر اولديغى كبى دينى آيينلرك انتقالنى تأمين قدرتى‌ده اونده ايدى . بناءً عليه روما عائلەسى عينى جدك صلبندن اوغلدن اوغله عينى قانه مالك وعينى عبادته سالك اولارق وجوده كلن شخصلردن تركب ايدردى . بونلره آغنالر agnats دينيردى.

بابا بو عبادتك راهبى وعائلەنك حاكمى اولديغى كبى يكانه مال صاحبى ايدى .

اولا : بابا بيتى دينك رئيسى ايدى .

بابا بيتى دينك اك يوكسك رئيسى ايدى . عبادت آيينلرينى كندى آكلاديغى كبى ، ياخود دها دوغروسى ، باباسندن كورديكى كبى تنظيم ايدردى . عائله ايچنده كيمسه اونك دينى پايەسنك متفوق اولديغنى انكار ايتمزدى. حتى مدينه ومدينەنك راهبلرى بيله اونك عبادت طرزلرينى تبديل ايدەمزلردى . بابا اوجاغك راهبى اولمق اعتباريله هيچ بر مافوق طانيمازدى .

دينى رئيس اولمق اعتباريله عبادتك انقطاعسز تماديسندن مسئول اولان بابادر . كنديسنك ايلك وظيفەسنى و ايلك اهتمام ايدەجكى جهتى تشكيل ايدن بو عائلەنك و عبادتك تماديسى مسئلەسنه دوقونان هرشى منحصرا بابايه تابعدى . وبو اساسدن بر سورو حقلر چيقاردى :

چوجوغى دوغديغى زمانده طانيمق ، قبول ايتمك ويا رد ايتمك ... حتى غير قابل اعتراض اولان

نسبیله عائله‌نك مقدس دائره‌سنه كیرمك ایچون الویرمزدی : رئیسك موافقتی وچوجوغك بیتی عبادته انسیتی initiation لازمدی . چوجوق بیتی دینه تشریك ایدلمامش بولندیغی مدتجه بابا ایچون اولاد صاییلمازدی . قادینی بوشامق حق ....

قیزی توجیه ویرمك یعنی اونك اوستنده‌كی ولایتنی باشقه‌سنه دور ایتمك حقی ؛ اوغلنی اولندیرمك حق : اوغلك ازدواجی عائله‌نك انقطاعسز دوامنی (اوجاغك سونمامسی اندیشه‌سنی ـ مترجم) علاقه‌دار ایدر .

آزاد ایتمك émanciper حق یعنی براوغلی عائله‌دن وعبادتدن اخراج ایتمك حق . تبنی حق یعنی براجنبی‌یی بیتی اوجاغه ادخال ایتمك حق . (فوسته‌ل دوقولانژ ، ۱٤)

ثانیاً : بابا یالکز مال صاحبی ایدی .

هرعائله باباسنك براوفاق پارچه میراثی واردی : اوی ، تارلاسی ، اوزرنده حدودلری حمایه ایدن Terme ته‌رم نام الهی مصور بریاریم هیكل طاشیان وسینوری اشارته یارایان طاشلرك دكیلی اولندیغی حدودطوپراغی . عائله باباسی بوملكك آنجق مدیری ایدی .

اواولدیكی وقت ، یكانه مرعی اصول اولان وصیتنامه‌سز ab intestat توارث قاعده‌لرینه توفیقاً وبعض استثنائی احوال خارج طوتولمق شرطیله ، میراث متوفانك امری آلتنده Sous la main Sous la puissance بولونمش اولانلرك هپسی آراسنده مساوات اوزره تقسیم اولونوردی . قانون بوشخصلره كندیلرینك « Siens » وارثلری تعبیر ایدردی‌كه بو ایاندقت تعبیری‌حقوقشناسلر شویله‌جه ایضاح ایدرلردی : وارثلربویله‌تسمیه ایدیلیر ، چونكه عائله‌باباسنك pater familias (فمیلیارئیسنك) یشادیغی زمانده اونلر بالقوه متصرف مشترك ایدیلر ، بناءعلیه حقیقتده تصرفده انتقال اولنامش بلكه تصرف اویله‌جه دوام ایتمكده بولونمش ر .　(بلوق ، ۲ مكرر)

بووارثلر عشری collectif برملكك مشتركاً متصرفیدرلر ، باباده اوملكی اداره ایدر . بوندن شونتیجه چیقاركه بابا عائله افرادینه فامیلیایه عائد ملكك برقسمنی تودیع ایدرسه بوموقت بر ماهیتده‌در . ودائما بومعامله ابطال اولنه‌بیلیر . قلیه‌نت دینیلن عائله توابعی حقنده‌ده بویله ایدی . نه قلیه‌نت نه‌ده اوغل حق ملكیته مالك دكل ایدیلر . عائله ملكی اوزرنده چالیشابیلیرلردی ، فقط بابا یعنی عائله رئیسی هرزمان اونلرك سعیلرینك محصولنی طبق دره‌بكلكك باشلانغیجنده دره بكنك سرفلری طرفندن ایشلنمش طوپراقلرك محصولی آلماسی كبی ، آلابیلیردی . رومادە مشهود اولان بوعائله برنوع دره بكلكدر .

اولندیریلن قیزك تراخومه‌سنی محافظه ایده‌بیلمه‌سنی تأمین ایدن نهج régimi dotal بدایتده معلوم دكلدی ومعلوم اولسه‌یدی‌ده غیر قابل تطبیق اولاجقدی . قارینك تراخومه‌سی تماماً قوجه‌یه عائددی ، قوجه تراخومه‌یی تشكیل ایدن مال وملك اوزرنه ساده بر مدیرك دكل عینی زمانده بر

مال صاحبنك حقوقنی قوللانیردی. قادینك ازدواج اثناسنده هرقازنابیلدیکی شی قوجه‌سنك النه دوشردی. حتی قادین دول قالدیغی وقت تراخومه‌سنی استرداد ایتمزدی . (فوسته‌ل دوقولانژ ، ۱٤)

ثالثاً : بابا حاکمدر .

بوتون عائله افرادی آراسندن آنجق بابا (رئیس) مدینه محکمه‌سی حضورینه چیقابیلیردی ؛ مدینه‌نك حق قضاسی آنجق اونك اوزرینه جاریدی . بوندن دولایی عائله رئیسی کندی عائله‌سی افرادی طرفندن ایشله‌نیلمش قباحتدن مسئولدر .

مدینه‌ده قادینك واوغلك قضایه تابع اولماماسی بونلرك عائله رئیسنك قضا صلاحیتی آلتنده بولنماسندن نشأت ایدردی . اونلرك حاکمی عائله رئیسی ایدی‌که قوجالق ویا بابالق صلاحیتنه مستنداً ، عائله نامنه وبیتی اهلك حضورنده ، طبقی بر محکمه‌ده ایمش کبی موقعنه جالس اولوردی .

مورخ تیتوس‌لیویوس Tite-live حکایه ایدییورکه : سناتو رومادن باقانال Bacchanales دینیلن اویونلری تماماً دفع ایلمك ایستیه‌رك اونلره اشتراك ایتمش بولنانلر علیهنه اعدام جزاسنك تطبیقنی امر ایله‌دی . امرنامه مدینه قانونلرینه تابع اولان ارککلر citoyens حقنده قولایلقله اجرااولندی ، فقط قادینلر ، دها آز صوچلو اولمامقله برابر ، اونلر حقنده وخیم بر مشکلات میدانه چیقیوردی : قادینلر دولتك قضا صلاحیتنه تابع دکلدیلر ؛ اونلری محاکمه ایتمك حق یالکز عائله‌یه عائددی . سناتو بو اسکی مبدأه رعایت ایتدی وقادینلر علیهنه اعدام قرارینی ویرمك ایشنی بابالره وقوجالره براقدی .

عائله رئیسنك اونده استعمال ایله‌دیکی بو حق قضا تام ایدی وقابل استیناف دکلدی . عائله رئیسی ، مدینه‌ده‌کی حاکم کبی اعدامه محکوم ایده‌بیلیردی ؛ هیچ برمقام اونك قرارینی تبدیل ایتمك حقنه مالك دکلدی . اسکی قاتون Caton l'ancien دییورکه : « قوجه قاریسنك حاکمیدر ، اونك صلاحیتنك حدودی یوقدر ؛ نه‌ایسترسه اونی یاپابیلیر . اکر قادین بعضی قباحتلر ایشلمشسه ، اونی جزالاندیرر ؛ اکر شراب ایچمش ایسه ، اونی محکوم ایدر ؛ اکر باشقه بر ارکك ایله مناسبانده بولونمش ایسه ، اونی اولدورور. » چوجوقلر حقنده‌ده عائله رئیسی عینی حقوقه مالکدی . آتیلیوس Atilius اسمنده بر آدمك عفتسزلکده بولونمش اولان قیزینی اولدوردیکنی والره‌یوس ماقسیموس Valère Maxime ذکر ایدییور ، قاتیلینانك شریك فسادی اولان اوغلنی اولدورمش اولان باباده هرکسك معلومیدر .

بونوعدن اولان واقعه‌لر روما تاریخنده چوقدر . فقط بابانك قاریسنی وچوجوقلرینی اولدورمك ایچون مطلق بر حقه مالك اولدیغنی ظن ایلمك بو واقعه‌لردن یاکلش برفکر چیقارمق اولور . بابا اونلرك حاکمی ایدی . اعدامه محکوم ایده‌رك حق قضاسنی استعمال ایتمش اولیوردی . مدینه‌نك حکمنه تابع اولان ایسه یالکز عائله باباسی اولدیغندن قادین و اوغلك عائله باباسندن باشقه حاکم بولماملری ممکن دکلدی . بابا ، عائله ایچنده یکانه حاکمدی . (فوسته‌ل دوقولانژ ، ۱٤)

عبادت آیینلریله ، عائله‌نك معشری ملکنه قارشی ترتب ایدن حرمت ایله ، بواجتماعی حالده مندمج اولان تلقیلرله ، عائله‌لر بربرندن صیق صیقی یه تفریق ایدیلمشلر ، برراوچوروملە

آیریلمشلردر . اولندیریلان قیز مؤبداً عائله‌سنی ، الهلرینی ، قانونلرینی ، ملمکلرینی ترك ایدر . قوجه‌سنك عائله‌سنه کیرر ، آرتق بوندن بویله اوعائله‌نك لاینفك جزئیدر ، اونك تابعیدر ، تعبیر معروفیله اونك النده‌در Sous sa main ، اونك الهلرینه تعظیم ایدر واوعائله‌یه اطاعت ایلر . اکر قوجه‌سی اولورسه یا اك یاشلی اوغلنك ویا قوجه‌سی مقامنه کچن وارثك وصایتنه دوشر . قاری ایله قوجه‌نك تشکیل ایله‌دکلری چیفت ؛ اقسامندن اولدیغی عائله زمره‌سندن تمیز ایتمز ؛ اونك ملکی انقسام قبول ایتمه‌ین ومؤبد اولان عائله ملکندن آیریلماز. بوکا مماثل اولارق سلاولرده عائله (زادروغا Zad uga) ابتدائی سمیه‌دن فرقلی اولونجه ، عینی دام آلتنده ارککلر قاریلریله وچوجقلریله برابر برلشمش اولارق عینی قانونلره تابع برحالده وتقسیمی، فراغی، مصادره‌سی ممکن اولمایان عینی ملك اوزرنده یاشایان قرده‌ش چوجوقلرندن Collatéraux مرکبدر .

۳ . پدری عائله - جرمن عائله‌سی

تاریخك بزه طانیتمش اولدیغی شکلده، سه‌زار وتاسیتوس Tacite زماننده ، استیلالر عرفه‌سنده‌کی جرمن عائله‌سی باشقه‌صورتده تنظیم ایدلمشدر. بوعائله« پدرشاهی Patriarcale دکلدر. اوکا « پدری Paternelle » ، یعنی ظاهراً روما عائله‌سنه بکزه‌ین، فقط اوندن قادینه واوغله بخش ایدلمش اولان آز چوق براستقلال ایله وبالخاصه قوغنا یه Cognats یعنی لام اقربایه اهمیتلی حقلرك طانمش اولماسیله آیریلان برعائله‌در دیه‌جکز. فی‌الواقع آنا طرفندن اقربا اولادلر هرنقطهٔ نظردن ، وبالخاصه میراثه تعلق ایدن جهتلرده آغنا یعنی لاب اقربا اولادلرله مساوی حقوقه مالکدرلر .

بوندن شو نتیجه چیقیور که جرمانیاده عائله‌لر رومادە ویونانستانده واقع اولدیغندن داها آز یکدیکرندن آیرلمشلردر . برچفت تشکیل ایدن قوجه ایله قارینك کندی اقربالرینه اولان تابعیتلری دها آز انحصار شکلده‌در . هر ایکیسی‌ده مساوی حقلرله ازدواج حیاتنه کیررلر وتشکیل ایله‌دکلری هیئت صانکه بوتون اقربالق رابطه‌لرینك نقطهٔ التصاقی کبیدر. بوندن طولایی قاری وقوجه هیئتی دها یوکسك بر حیثیت قازانیر واونك ملکی نشئت ایله‌دیکی ایکی عائله‌نك ملکلرندن آیریدر . روما ایمپراطورلغنك لاتین حقوقنده

قاری وقوجه منفرداً مالارینه متصرف ایکن و régime dotal دینیلن تراخومه‌نك محافظه‌سی وزوجه‌یه اعاده‌سی اصولی جاری ایکن جرمن عائله حقوقنده زوجین آراسنده اشتراك اموال قاعده‌یی تشکیل ایدییوردی .

٤ . معاصر عائله [١]

ایمدی بزم بوکونکی عائله‌مز ، قسماً روما عائله‌سنك وارثی اولمقله برابر ، دها فضله بر نسبتده جرمن عائله‌سنك متکامل بر شکلیدر . بزم نظریمزده ده بابا طرفندن اولان اقربا ایله آنا طرفندن اولان اقربا آراسنده بر فرق یوقدر . بزم نظریمزده ده قدین شایان حرمت بر موجوددرکه عائله داخلنده دائما چوجوقلر طرفندن طانمش اولان بر پایه‌یه مالك بولونمشدر. و رومادن کلن فکرلرك نفوذی آلتنده بعض ایالتلر وبعض دورلر تراخومه‌نك محافظه‌سی نه‌جنی ویادیکر هر هانکی بر تفریق اموال نه‌جنی ترجیح ایله‌مش اولمقله برابر مالارده اشتراك اصولی دائما فرانسه‌ده اك زیاده منتشر بولونمشدر . فرانسه‌ده قانون مدنی تدوین ایدیله‌لیدنبری شو اساس قبول اولونور : زوجینك بر مقاوله‌ده بولونمادقلری زمان اشتراك اموال اصولنی انتخاب ایتمش اولدقلری فرض اولونور . ازدواج مقاوله‌سی وارسه اشتراك اموال ینه مرجح اولان نه‌جدر ، واقعا بعض تحدیدات واردر : اموالده اشتراك عقددن اعتباراً الده ایدیلن مالارده acquêts یعنی ازدواج اوزرینه کتیریلن اشیا ایله بالآخره قازانیلان اموالده شاملدر . ایمدی ، زوجین آراسنده مالارك مشترك اولماسی اسکی عائله شکلنك نفوذینی غایب ایلدیکنه‌وقاری قوجه چیفتنك کرك قاری و کرك قوجه‌نك نشأت ایلدکلری دها واسع عائله تجمعرندن آیریلارق استقلال قازاندیغنه علامتدر .

بویله‌جه ، تجزی ایتمه‌مش اولان سمیه‌دن معاصر عائله‌یی تشکیل ایدن قاری قوجه چیفتنه قدر، عائله متمادیاً دارالمشدر . اونك اعضاسی کیت کیده آزالمشدر . عینی زمانده اجتماعی وظیفه‌لری‌ده تناقص ایتمشدر .

---

[١] مؤلف بو معاصر عائله‌یه ، دورقه‌یمه تبعاً Famille conjugale یعنی قاری قوجه حیاتنك اساس تشکیل ایتدیکی عائله دییور . تورکجه‌ده هنوز برمناسب مقابلنی بولامدیغمزدن سادەجه معاصر عائله دیمکی ترجیح ایله‌دك . (مترجم)

اولا : عائله‌نی افعوله‌سنی غایب ایتدی .

بدایتده عائله دینی شکلنده تشکل ایتمش اولان عشیرت ومدنیه دینلری ، عائله دینی یاننده یاواش یاواش بر چوق انسانلره مشترك اولان بویوك الهلرك تعبدینه، اوندن صوکره اللهی بوتون عرقلرك ، بوتون جنسلرك ، بوتون فردلرك معبودی اولان وحدتجی دینلر شکلنه وارارق کلی و عالمشمول دینلر حالنه طوغرو انکشاف ایله‌دیلر . بو تکامل عائله‌نك دینی افعوله‌سنك کیت کیده دها فضله ضعیفلاماسنی انتاج ایله‌دی .

دین اودرجه‌ده صیق بر طرزده بیتی اولمقدن قورتولونجه عائله‌یی انحلاله سوق ایتمکه تمایل ایدر . بلدی، ملی ، عالمشمول بر الوهیت عائله رئیسلرندن باشقه راهبلر ، افرادك اولرندن باشقه معبدلر طلب ایدر . دها کنیش ودها قوتلی بردینی جمعیت ، طریقتلر confrérie ، معبد (جامع ویا کلیسا) قاری ایله قوجایی خارجه جذب ایدر ، اونلرك وقتلرینی ودوشونجه‌لرینی اشغال ایدر . عبادتی عائله‌جه یاپه‌بیلمکله برابر ، مؤمن، دینی وظیفه‌لرینی تماماً ادا ایتمك ایچون ، مسکننی ترك ایتمکه مجبوردر ؛ عمومی معبدده ایسه او آرتق بر عائله‌نك عضوی ویا رئیسی دکل ، بلکه ساده‌جه بر فرد اعتبار اولونور .
(لاپی ، ٤٣)

ثانیاً : عائله قضائی افعوله‌سنی غایب ایتمشدر .

رومانك تأسیس ایله‌دیکی صلح بوتون ایمپراطورلغه شامل اولدیغی وقت حکومت انسانلغك منحصراً ارککلردن متشکل اولمادیغنك فرقنه وارییور وقادینلری حمایه ایله‌مك ویا تضییق ایله‌مك ایچون تدبیرلر اتخاذ ایدییور . اوزمانه قدر بیتی محکمه‌لر طرفندن حل اولونان دعوالری کندینه جلب ایدییور. عائله رئیسی ساده‌جه دینی اولان مأموریتندن معزول اولمقله قالمایور ، قضائی اولان وظیفه‌سنی‌ده اوکا براقدیرییورلر . سیاسی عضویتك جزءسی آرتق عائله دکلدر ، فرددر . (لاپی، ٤٣)

بوکا مماثل اولارق قدیم فرانسه‌ده عائله باباسنك قاریسی وچوجوقلری اوزرینه کنیش بر انضباط وتأدیب حقی واردی. عائله باباسی وخیم احوالده قرالدن حبس ویا نفی امرینی lettre de cachet الده ایدرك ، علی‌العاده احوالده ساده کندی اختیارنده اولان بر حرکتله چولوق وچوجوغنك حریتنی النده طوتار ، قاریسنی و قیزلرینی مناستره ، اوغللرینی محبسده حبس ایتدیرردی .

فقط بوکون ، فرانسز قانونی طرفندن حالا طانمش اولمقله برابر بابانك وقوجه‌نك تأدیب حقی دولت طرفندن کیت کیده آرتان بر مراقبه‌یه ، بر مداخله‌یه ، بر تحدیده معروضدر. صلاحیتنی وقوتنی سوء استعمال ایدن عائله باباسی بابالق پایه‌سندن عزل اولونه‌بیلیر.

بوتون حقوقی ساقط اولور ، حتی جزای نقدی وحبس ایله جزالاندیریلیر ، آغیرتحقیرلرده بولندی ایسه طلاقه اجبار ایدیلیر الخ ...

معاصر دولت صلاحیتلرینی کنیشله‌تیور وفردلر آراسنده دها فضله عدالت تأسیسنه چالیشیور . هیچ بر حقسزلغك یاپیلمامش اولماسنه دقت ایتمك ایچون هرطرفه ، حتی عائله‌لر ایچنه دولت نفوذ ایدییور .

ثالثاً : عائله‌نك اقتصادی رولی چوق آزالدی .

حتی بابا عائله جماعتنك آرتق مراقبه‌دن آزاده برمدیری بیله دکلدر ، چونکه کندی طرفندن بر احتیاطسزلق ویا ناموسه مخالف بر حرکت واقع اولورسه قاریسی محکمه‌یه مراجعتله مالله‌رینك تفریقنی تأمین ایده‌بیلیر . طبیعی احوالده ، قوجه‌نك جدیتی ووقوفی درجه‌سی نه‌اولورسه اولسون ، قادین سعییله قازاندیغی اجرتی واقتصاد (امنیت) صندیقنه قویمش اولدیغی بیریکمش پاره‌سنی شخصاً دیله‌دیکی کبی قوللانیر .

عائله‌نك استحصال ساحه‌سنده رولی کیت کیده آزالییور .

بویوك صنایع اورته‌یه چیقالیدن بری اقتصادی وحدت عائله دکل ، فابریقه‌در . معاصر صنایعك قدرتلی ماکنه‌لری خدمتنی کورمك ایچون حتی ولود بیله اولسه برعائله‌نك تأمین ایده‌بیله‌جکندن فضله مقدارده عمله‌یی بر آرایه طوپلامالیدر . دائمی صورتده آرتان برایش‌بولومنك ایجاباتنه کوره حرکت ایچون ایشجیلری عائله مناسبتلرینه کوره دکل ، فردی استعدادلرینه کوره توزیع ایتمه‌لیدر . دیمك‌که هر صباح ، هرعائله‌نك اعضاسی هربرینك داخل اولدیغی صناعتخانه‌یه کیتمك ایچون داغیلمالیدر . اونلر حتی عینی صناعتده وعینی فابریقه‌ده چالیشسه‌لر بیله ، آیری آیری محلرده ، باشقه باشقه ایشلرده استخدام اولونورلر . عائله بر استهلاك قوئوپراتیفی (تماون شرکتی) صفتیله باقیدر ، فقط آرتق بر استحصال قوئوپراتیفی وظیفه‌سی ختام بولمشدر . فعال حیاتك مرکزی آرتق عائله اوجاغی دکلدر . (لاپی ، ٤٣)

واقعا کویلرده ، اسکی عائله یاشامقده دوام ایدییور ، استحصال وحدتی اولارق باقی قالییور . حتی‌شهرلرده ، برچوق کوچوك تجارت ایشلرنده‌ده بویله‌در . فقط‌باشلامش اولان تکامل توقف ایتمسی ممکن اولمیان انقلابلردن بریدر وبو تکاملك اولجه چیزدیکمز لوحه‌سی کیت کیده بلاتوقف مقداری آرتان عائله‌لر ایچون دوغرودر .

حتی استهلاك نقطهٔ نظرندن عائله‌نك رولی آزالیور . ایش بولومی ، معاصر تکنیك سایه‌سنده میدانه کلن قولایلقلر ، صویك ، هوا غازینك ، الکتریقك اولره سوقی ، او قادینك ایشنی دها آز ضروری ودها آز تضییق ایدیجی بر شکله صوقویور . بویوك

آنه‌لریمز وحتی آنه‌لریمز کویلرده خموری یوغوردیلر ، فرونی قیزدیردیلر . ایپلك ایله ، چیقریق ایله اوغراشدیلر ، چوراب ویلك اوردیلر ، بولاشیق ییقادیلر ، چماشیری واثوابلری بیچدیلر ودیکدیلر . بوکونکی قادینلر بو ایشلری کیت کیده دها آز کورویورلر . یمکلرك حاضرلانماسی واوك اثوابلرك اڭ محافظه‌سی ایله اکتفا ایدییورلر . دیکر ایشلری اختصاصی اولانلره توديع ایدییورلر .

رابعاً : عائله‌نك تربیه ایشی خفیفلیور .

آنالق زحمتلری آزالمشدر . هر یرده ارضاع زمانی قیصالدیغی کبی تولدات ده‌ا کسیلمشدر . کوچوك یاورولرك اهتمامله بویوتولمه‌سی ایشی آنالردن دولته ویا جمعیتلره انتقال ایدییور . عمه‌ده اولان چوجوقلر ، آنالری چالیشدیغی اثناده ، قره‌ش crèche دینیلن مؤسسه‌لره قبول اولونیور . آنالر چوجوقلرینی صباحلین کتیرییورلر ، عمه ویرییورلرسه امزیرمه زماننده بر دها کورویورلر واقشام اوستی اولرینه کوتورویورلر . چوجوق ایکی یاشنه کلنجه آنا مکتبنه قبول اولونور ، صباحلین سکزده مکتبه کیرر ، اوکله اوستی اوکا بر یمك ویریلیر وآقشامه قدر محافظه اولونور . بعضاً تعطیللر اثناسنده چوجوق برمکتب مستعمره‌سنه ، دکزه ، داغه ، ابوینندن اوزاغه کیدر .

۵ . نتیجه

اسکیدن عائله بر معبددی ودینی آیینلرك تشکیلاتی عائله‌وی وحدتی وسلسله‌ٔ مراتبی محافظه ایدییوردی . فقط عائله‌نك خارجنده معبدلر انشا اولندی وعائله ، مستقل بر مذهب وصفیله برابر کندی انضباطنك اساسلرندن برینی غایب ایله‌دی . اسکیدن عائله بردولت ، بر مرکزده طوپلانمش وبرحکمدار طرفندن اداره اولونور بردولتدی . فقط حقیقی دولت ، عائله خارجنده بویویه‌رك نهایت بوکوچوك دولتك ایچنه نفوذ ایتدی واونك حاکمنی عزل ایتدی . اسکیدن عائله بر دستکاه ایدی ، فقط بویوك صنایع اونك اعضاسنی داغیتمق اوزره‌در . عائله هنوز بر « اوتل »در ، فقط بووصفنی‌ده صیره‌سی کلنجه غایب ایده‌جکدر ؛ طبق اجتماعی مؤسسه‌لر آراسنده اوکا اك بویوك خصوصیتی بخش ایدن وصفنی ، برمربی اولمق وصفنی‌شیمدیدن غایب ایله‌مش اولدیغی کبی : عائله آرتق برمکتب دکلدر . اولسه اولسه برکوچوك چوجوق مقریدر . عائله‌نك تطمین ایده‌بیله‌جکی بوتون احتیاجلر خارجده‌کی جمعیتده تطمین ایدلمکده اولدیغندن بوتون اعضاسی اونی ترك ایتمکه مجبوردرلر . عائله اعضاسی بر رئیسك حاکمیتی آلتنده بربرینه صیق صیقی‌یه باغلانمش اولمق شویله دورسون ، اونلر داغیلمشلردر ودینی ، سیاسی وبیتی حیاتك یکی شرائطی یوزندن بوحاکمیتدن صاحدن آقشامه‌قدر آزاده‌بولونمقده‌درلر .
(لاپی ، ٤٣)

صورت عمومیه‌ده ایش بولومنك تدقیقنك بزه افشا ایله‌مش اولدیغی بو حقیقتی عائله‌نك تاریخی تأکید ایدییور . بدایتده عائله تخلف ایتمه‌مش indifférencié ، متعدد انعوله‌لی بر هیئتدرکه اونك ایچنده فردلر آنجق زمره‌نك احتیاجلری ایچون یاشارلر، بیتی عبادتك ادامه‌سنه ، اولولرك براقش اولدقلری ملکك محافظه‌سنه حصر وفدا اولونشلردر . — یاواش یاواش ، بدایتده‌کی کنیش وتخلف ایتمه‌مش اولان زمره‌دن دها دار بر عائله تحصل ایدرکه فرد اونك سینه‌سنده دها فضله استقلال قازانیر . عینی زمانده عائله‌نك وظائفی مقدارجه واهمیتجه آزالیر : عائله خارجنده اقتصادی ، دینی ، اخلاقی بر حیات انکشاف ایدر ، بو حیاتی باشقه عضولر تأمین ایدرلر ؛ نهایت بر آن کلیرکه عائله ، آرتق آنجق بر شفقت وطاتلیلق هواسی ایچنده هرعضوینی بوتون اعضاسنك محبتیله یکیدن قوتلندیرن مقدس بر ملجا کبی کوزوکور .

اوقونه‌جق کتابلر :

لاپی ، ٤٣ ، ایکنجی فصل ، صحیفه ٤٦ ـ ٧١
لاپی ، ٤٢
فوسته‌ل دوقولانژ ، ١٤ ، ایکنجی کتاب
دهلزون ، ١٧

اونجی فصل

معاصر عائله

۱ . معاصر عائله‌نك بنیه‌سی

بوكونكی عائله La famille conjugale ، یعنی قاری قوجه ازدواجیله تشكل ایدن عائله سربست انتخاب اساسنه ، كندی اعضاسنك مختار اولان ویكدیكرینه یاردیمجی اولان اراده‌لرینه استناد ایدر .

۱) **اسكیدن ازدواج عائله‌لر طرفندن وعائله‌لر حسابنه یاپیلیردی .** — اسكیدن عائله یا اسماً اقربا ، یاخود عینی قاندن اولان انسانلرك تشكیل ایله‌دكلری برهیئت ایكن ازدواج عائله طرفندن وعائله حسابنه یاپیلیردی ، أوله‌نن اركك ایله قادین ایسه بو بویوك عائله سینه‌سنده مص اولونوردی . عائله رئیسی اولادی دها چوجوق ایكن اونلرك استقبالده‌كی ازدواجلرینه دائر قرارلر اتخاذ ایده‌بیلیردی ، بعضاً اونلری حتی بلوغه وارمادن اولندیرردی . بوازدواجك هدفی اجداد عبادتنی وعائله مالملكنی خللدن وقایه ایله‌مك ، واجداد عبادتی زائل اولدیغی دورلرده ایسه ، ملكی حسن محافظه ایتمك وحتی آرتیرمق ایدی .

تاریخده چوق كیری‌یه دونمكه احتیاج یوقدر. مولیه‌رك تماشا اثرلرنده اورته‌دن آنجق قالقمش اولان برعائله انموذجی بزه تصویر اولونیور. مولیه‌ر ازدواجده علاقه‌دار اولانلرك فكرینی صورمغه دكل ، هیچ اولمزسه « طبیعت » تسمیه ایله‌دیكی شیئی ، یعنی اوله‌ننلرك یاش ، اجتماعی موقع وذوق اعتباریله كفو اولوب اولمادقلرینی حسابه قاتمقدن بحث ایله‌دیكی وقت بونك جرأتكارانه بریكیلك اولدیغنی آكلاتیور . بوتماشا اثرلرنده جبراً اولندیریلن كنجلر معتدل برطرزده اعتراض ایدرلر وبابانك و حتی آنانك صلاحیتی قارشیسنده حرمتكار بر وضعیتده قالیرلر. كنج قیزلر اولسه اولسه ، اكر ابوینی مشئوم برقرارده اصرار ایدرلرسه مناستره التجا ایله‌مكله ویا هیچ اولنمه‌مكله تهدید ایدرلر ؛ بوتماشا اثرلرنده‌كی قیزلر بویله

جرأتلرده بولندقلری وقت اسباب مخففه‌ده سرد اولونور: سوكیلیلرینك اضطرابی یاخود ابوینك فضله ایكرنج برطرزده كیفی حركتی اونلری بویله سوروكله‌مشدر . بوقیزلر برر عاصی‌دكلدرلر وبویله براطاعتسزلك فعلی اونلره مناسبتسز برشی، همان‌همان مقدساته برتجاوز كبی كلیر . تماشـاده‌كی اشخاصدن عائله افرادندن اولمایوب حكیمانه نصیحتلر ویرنلر ایسه ساده‌جه آنا ویا بابایی مسئولیتنی حس ایتمكه سوق ایتمكله اكتفا ایدرلر . كیمسه شخص بشرك مقدس حقنه اسـتناد ایتمز ، كیمسه مستقبل زوج وزوجه ایچون سربسـت اولارق بكنمك حقنی طلب ایتمز . حتی بوكون بیله آوروپاده برچوق دلیقانلیلر ، فقط بالخـاصه بر چوق كنج قیزلر، كندی آرزولری خلافنه اولمامقله برابر (چونكه قانوناً بو آرتق ممكن دكلدر) استقباللرینی تعهد آلتنه قویان قراره حقیقةً اشتراك ایتمش اولمقسزین اولندیریلیرلر . بونلر آنا وبابالرینك اراده ویاآرزوسیله سوروكله‌نمكه راضی‌اولورلر.ابوین ایسه بعضاً اولنه‌جكلر آراسنده روحی بر توافق ودرونی تمایللری نظر دقته آلمقدن زیاده اجتماعی موقعی وخارجی مزیتلری حسابه قاتارلر .

آرتق غربده، نشانلیلق آنندن اعتباراً ، نشانلیلرك بربرینی زیارت ایتمه‌سنی ، حتی بربرینی‌تصادفاً كورمه‌سنی صیق‌صیقیه ممنوع قیلان ازدواج آدابی‌زمانی كچمشدر.نكاحك وكالتله یاپیلابیلمه‌سی وقاری‌ایله قوجه‌یی برلشدیرن دینی‌مراسمده یالكز اونلرك‌ممثللرینك بولونماسی غربلیلره عجیب كوزوكیور . بوكون مسلمان اقوامده جاری اولدیغی اوزره، برابرجه‌یاشایاجق اولانلرك بربرینی‌كورمك حقنه‌وامكان مادیسنه مالك‌اولمادن اولندیریله‌لری كیفیتی غیر قابل قبول كوزوكیور. فقط مشترك احبابلری واسطه‌سیله ایكی عائله‌نك‌مناسبت پیدا ایله‌مسنی متعاقب، آنالر وبابالرك بصیرتكار كوزلری اوكنده، مستقبل زوجك‌مستقبل زوجه‌یه رسمی بر « قورته Cour» یاپماسندن وهر ایكیسنك‌ده اولنمه‌یی امید ایده‌رك‌اللرندن كلدیكی قدر مزیتلرینی و... قصورلرینی كیزله‌مسندن عبارت ازدواج طرزنده‌ده غربلیلرك بیله یاپدقلری بر غربه دكلمیدر ؟

بربرینك جاهلی‌اولان ایكی انسان یارین یان‌یانه یاشامغه محكوم ایدیله‌جكدركه بودهشت انكیز صمیمیت ایچنده سوءتفهم وسكوت اونلرك مسافریدر .

ب) بوكونده ، ازدواج ، متقابل رضا اوزرینه تأسس ایدر . — مع مافیه كیت كیده دها زیاده ، بوكی ازدواجلربزه آرتق اورتادن قالقمش بر اصولك پس زنده شـكللری

Survivance كبى كوزوكويور. غربده سجل نفوس مأمورينك اولنەجك طرفينه صورديغى سؤال آرتق بيهوده ياپيلان بر معاملهٔ رسميەدن عبارت قالمايور . اولنەجكلرك ازدواجه رضا كوسترمەلرينك كنديلرندن ايستەنيلمەسى اونلر طرفندن غيرقابل اجتناب اولان بر عاقبته توكل ايديلمسنه دكل بلكه تأمل ايله براِنتخاب ياپيلمش اولماسنه متوقفدر. بوندن بويله ازدواجى كجيكدرمك ايچون، كرك زوج وكرك زوجەنك فكراً رشيد اولدقلرى وحيات تجربەسنك ضياسندن استفاده ايدەبيلەجكلرى بردورده ياپمق ايچون تمايل واردر. آنغلوساقسون عرفنك فرانسەده يرلشمەسى مشكل اولمقله برابر مستقبل قارى وقوجەنك عائلەنك توسطى خارجنده اولارق بربرلرينى سربستجه سچمش اولدقلرى كثرتله واقعدر . ابوين اكثريا بر مشاور موقعنده قالمشلر وآرتق حاكم اولمقدن فراغت ايتمشلردر .

بويلەجه تشكل ايدن چيفت هر ايكى عضوينك نشأت ايلەديكى عائلەلردن باشقه اولان بر اجتماعى وحدت اولاجقدر .

دها شيمديدن بابانك چوجوقلرينه قارشى مكلف اولديغى وظيفەلر اونلرك قانوناً سن رشده واصل اولماريله ختامه ايرر . بوياشده كلنجه چوجقلر اكر وراثت طريقيله ويا سائر صورتله اولجه كنديلرينه عائد مال الده ايلەمشلرسه بومالارك سربست اولارق تصرفى حقنى حائز اولورلر وفعللرينك مطلق مسئوليتنى كندى اوزرلرينه آليرلر . اونلر اصلاً مربوط اولدقلرى كوكدن آيريلمشلردر وبعدما كنديلرينه خاص اولان حياتى ياشايەجقلردر.

فرانسز اختلالى ايله تنظيم ايديلن بو وضعيت آنجق ياواش ياواش فرانسز عرفنده يرلشمشدر . واقعده ، بعضى اجتماعى صنفلرده وبالخاصه متوسط صنفلرده كنج قيزلر ايچون بويكى شرائط هنوز تماماً تحقق ايتمەمشدر. اونلر اولجه اولديغى كبى ابوينك حاكميتنه تابع اولارق اكثريا عائلەلرى ايچنده ياشامقده دوام ايديورلر . فقط برقاچ سنەدنبرى تكامل سرعتله كنديني اظهار ايديور . سن رشده واصل اولان دليقانليلر قانون نظرنده كندى نفسلرينك حاكميدرلر ، فعلاً ده ياايلەدرلر ويا اويله اولمغه دوغرو كيديورلر . پك طبيعى اولارق، اونلرك حياتنك مستقل اولماسى اساسى ، اتخاذ ايدەجكلرى الك مهم قراردەده كنديني اظهار، تأكيد و اكمال ايديور .

ممكن اولديغى قدر اوزون بر مدت عائله بوقراره مداخله ايلەمك حقنى محافظه ايلەمكه اوغراشدى. فرانسەده صوك سنەلره قدر سن رشد قانوناً ٢١ ياشنده ايدى، فقط دليقانليلر

اولمك ایچون آنا وبابالرینك ویا بویوك آناو بابالرینك موافقتندن آنجق یکرمی بش یاشندن صوکرا مستغنی اولابیلیرلردی .

۱۸۰٤ دن ۱۹۰۷ یه قدر ۳۰ یاشنه قدر بکلەمك لازمدی . بوکون ایسه کنج قیز وکنج ارککلر سن رشددن اعتباراً کندیلرینه حیات آرقداشی سچمك حقنه مالکدرلر. اونلرك صورت مخصوصەدە ورسمیەدە افادە ایدیلمش موافقتلری اولمازسەنکاح کان لم یکندر. یالکز کندی ارادەلریدرکه اونلری ازدواج حالندە برلشدیرەبیلیر .

ج) *ازدواج باقیشندن طلاق شایان قبولمیدر* ؟ — شیمدی بروخیم مسئلە اورتایە چیقیور . بزم حقوقمزدە آرتق مؤبد عقد یوقدر . هرعقد ، علاقەدار اولانلرك اختیارینە استناد ایلەدیکندن اونلرك متقابل رضاسیلە فسخ اولنەبیلیر (فرانسز قانون مدنیسی ، مادە ۱۱۳٤) . عجبا یالکز ازدواج بو قاعدە خارجندەمی قالاجقدر ؟

کلیسا ازدواجك غیرقابل انحلال اولدیغنی اعلان ایلەمشدر. ازدواجی دیناً معتبرتقدیس مراسمی میانندە ادخال ایلەمشدر . عموماً قبول ایدیلمش فکر خلافنە اولارق ازدواجە بوقدسیت وصفنی ویرن دینی آیین دکلدر . کلیسا نظریاتنە نظراً پاپاس ازدواج مراسمندە یالکز شاهد وظیفەسنی کورور. اون آلتنجی عصرە قدر ازدواجدە پاپاسك حاضر بولونماسی الزم دکلدی : بوکون بیلە اونك حضوری فرعی ماهیتدەدر ؛ یکدیکرینی زوج وزوجە اتخاذ ایدنلرك قارشیلقلی تعهدی ازدواج باغنە مقدس بروصف بخش ایتمکە کافیدر. اونلرك ارادەلری اونلری باغلار ؛ فقط تعهدلرندن قورتولمەلری ایچون رضالری کافی دکلدر . بردفعە برلشدکدن صوکرا آیریلق مسئلەسندە مختار دکلدرلر . کلیسا ازدواجك معناسندە ذاتاً تشکلنە خدمت ایلەمش اولدیغی معاصر تلقیلرلە هم آهنك اولدیغی حالدە طلاق موضوع بحث اولونجە اونلردن آیریلیور. معمافیە دیکر سببلردن ماعدا ، اکر ازدواج ثمرەدار اولمادی ایسە اونی کان لم یکن عد ایدییور . دیکر بر افادە ایلە کلیسانك تقدیس ایلەدیکی حد ذاتندە ازدواج دکل بلکە اونك رولی ، تأثیراتی ، **افعوله** سیدر .

فرانسەدە قانون مدنی وعرف طلاقی قبول ایدییور ؛ و قانون خلافنە اولەرق (۱)

---

(۱) قانون مدنینك متننە نظراً طلاق مجرم اولان قاری ویا قوجەیە ویا هرایکیسنە چارپان برجزا عد اولونمالی . محکمە طلاق قرارینی جرم ایچون محکوم ایدیلن برکیمسەنك علیهنە اولەرق اعطا ایلەمکە مجبوردر ، کرك اولی اولدیغی حالدە نامشروع مناسباتدە بولنان کرك مفرط حرکات ، تجاوزات وآغیر

عرف رضای طرفین ایله طلاقی تسهیل ایدییور . ازدواج بوتون اخلاقی قیمتنی واجتماعی اهمیتنی حر ارادەلر آراسنده تأسس ایدن برائتلافدن اخذ ایلەدیکندن بو ائتلاف ختامه ایرنجه آرتق کندی وظیفەسنی کورەمز . بویله بر حالده طلاقك اخلاقاً مشروع اولدیغنی طانیمقدن امتناع ممکنمیدر ؟

طلاقی ممکن مرتبه نادر قیلمالی واونی قاری وقوجەنك صمیمی غیرتلرینه رغماً عائله محیطنك بوتون مؤثریتنی تشکیل ایدن صمیمیت وامنیتك جاری اولمادیغی احواله صیقی صیقی یه حصر وتحدید ایتمەلی .

هرهانکی سببله اولورسه اولسون بر عقد یاپارکن ساده حال حاضر ایچون وموقت منافعی نظر دقته آلارق دکل بلکه (استقبال) ایچون ده ، تعهد ایلەدیکمز نوع مکلفیتك تضمن ایلەدیکی هردرلو عواقب ایچون ده کندیمزی مجبور و مکلف قیلارز . فرانسز قانون مدنیسنك ۱۱۲۵ نجی مادەسی دییورکه : «مقاولەلر ، یالکز او مقاولەده افاده ایدلمش اولان شیلرله دکل ، بلکه نصفت ، عادت وقانونك اومکلفیته ، ماهیتنه کوره تحمیل ایلدیکی بوتون عواقبلەده مکلف قیلارلر . » بویلەجه زوجینك قانوناً یکدیکرندن آیریلالرینی طلب ایتمك ایچون ، اولندکلری زمان بربرینك سجیەسنه واقف بولنمدقلرینی ، مزاجلرینك ویاذوقلرینك اویمایەجغنی اولجەتخمین ایدەمدکلرینی اورتەیه آتمالری بیهودەدر . فرانسەده موده اولان بر تعبیر ایله « سربست حیات vielibre » یاشامق حقنه مالك اولدقلرینی ، بالخاصه چوجوقلری دوغدی ایسه ، سویلملری بیهودەدر . اونلرچوجوقلرینه قارشی وظیفەلرینی یاپمالیدرلر ، حتی اکر افتراقدن طولایی زوجیندن بری بر انقاض کبی ، ملجاسز ویاردیمسز اولارق ، جریانك بوتون کردابلرینه آتیلەجق ایسه موجودیتلرینی اوکا قارشی اولان وظیفەیی یاپمغه حصر ایتمکه مجبوردرلر . عشق وامنیت اولماسه بیله یکدیکرینی انتخاب ایتمش اولان ایکی انسان آراسنده مشترك ایش ایچون شریکلر آراسنده موجود اولان نوعدن بر فداکارلق باقی قالەبیلیر . اوزمان اونلرك بربرندن آیریلمالری اخلاق باقیشندن ممنوعدر ، چونکه نەذوق نەده حتی سعادت ازدواجك هدف اصلیسی دکلدر . بلکه بوهدف زوجینك متقابلاً مصونیتلرینك تأمیندن واونلرك بربرینه استنادکاه

تحقیراتده بولنان طرفك علیهنه اولارقده حاکم بوقراری ورەبیلیر . اختلال دورنده رضای طرفین ایله طلاق قانونی ایدی . بالآخره قانوندن قالدیریلدی ، فقط واقعده محکمەلرك تعامل وتفسیری ایله بوشکل طلاق تکرار تأسیس اولونمشدر .

اوملرندن عبارتدر حتى زوجين آرالرنده‌كى باغى قيرمق ايچون ائتلاف ايتمش اولسه‌لربيله بويله‌جه ديكر انسانلرك حقوقنه، اميدلرينه، محق اولان اعتمادينه ضرر ايراث ايتمش اولابيليرلر . اويوشامايان قارى وقوجه‌لر چوجوقلرينه قارشى اولان وظيفه‌لرينى ياپمغه بورجلودرلر .

اكر حقيقةً بيتى حيات بر جهنمه دونرسه، بالخاصه ابوينك بوزغونلغى چوجوقلر ايچون برمتمادى فنا مثال تشكيل ايدر وهركس ايچون براضطراب منبعى اولورسه، اوزمان، فقط يالكز اوزمان، جمعيت زوجيه، خدمتنى ايفا ايده‌مديكندن، محق اولارق انحلال ايده‌بيلير . فقط نه‌بويوك مسئوليت مواجه‌سنده بولونلقده‌در !

د) تأهل وظيفه‌سى — بوندن شو نتيجه چيقار كه مستقبل زوج وزوجه‌لرك ايلك وظيفه‌سى، عائله‌نك امنيتنك استنادكاهى اولان وظيفه‌سى: انتخاب ايتمكى بيلمكدر . اويله كوزوكيوركه بوكون طلاقلرك فضله مقدارده اولماسى — كه غير طبيعى ومرضى برحالدر، بزم برانتقال دوره‌سنده اولمامزدندر . پك فضله مقدارده مستقبل زوجلر خفيفلكله اوله‌نيورلر، برياباجينك انتخابنه اعتماد واونى قبول ايديورلر . اليوم برعائله شكلى واركه آرتق صوك دمنى ياشايور، فقط نشانلانمه زماننده صانكه يكيدن جانلانيور . و، اولجه ناصل يكى اوليلرى سينه‌سنه آليور ايدى ايسه شيمدى‌ده اويله‌جه اونلرى برلشديرمك امرينى درعهده ايدييور . فقط نكاحدن صوكرا ابوينك تشكيل ايلديكى جيفت اونلردن آيرى اولارق، مستقل حياتنى ياشامغه كيدييور . بوقارى قوجه، هيچ حاضرلانمامش اولدقلرى حالده، حياتك مشكلاتيله قارشيلاشه‌جقلردر، يالكز وسربست اولارق ياشانيلان حياتك چيراقلغنى ياپمامش اولدقلرى حالده كنديلرينى يالكز وسربست بولاجقلردر .

نه‌زمان تكاملك روشنه وقوف پيدا اولورسه اوزمان بوغربيه اورتادن قالقاجقدر . اوزمان نشانليلرك يكديكرينى سربست اولارق سچمه‌سنه مساعده ايتمك ضرورتى كوزوكه‌جكدر . يالكز اوزمان اونلر اتخاذ ايده‌جكلرى قرارك نه‌قدر جدى و مهم اولديغنى آكلامغه مقتدر اولاجقلردر . بوقرار اونلرك حياتلرينك الك مهم فعليدر : طرفلرندن برخطا ايقاعى ابدى فلاكتلرى موجب اولور، واونك تعميرى قابل اولمايان اثرى اولارق طوغاجق چوجوقلرك‌ده فلاكتى اولور . بونقطه‌ده انسان ياكيلمق حقنه مالك دكلدر، ياخودده ياكيلديغى وقت اونك عواقبنه تحمل ايتمليدر . حريت مسئوليتى تضمن ايدر . سربست اولارق سچمك حقنه مالك اولانلرك اساسلى وظيفه‌سى سچمه‌يى بيلمكدر .

زوجینک متقابل مناسباتی

۱) وظائف متقابله : فرانسز قانون مدنیسی ۲۱۲ نجی ماده‌سنده دییورکه : زوجین متقابلاً یکدیکرینه صداقت ومادی ومعنوی معاونت ایله مکلفدرلر .

اولا: صداقت وظیفه‌سی — سربست اتخابدن نشئت ایدر؛ انسان کندینی هم ویروب هم کیری آلامز . بو کونکی تلقیمزده ازدواج آنجق برتك قادینله برتك ارککك اوله‌مه‌سی شکلنده اولابیلیر، چونکه زوجیندن هر برینك کندینی دیکرینه تماماً ویرمه‌سی دیمکدر . سربست برلشمه union libre طرفدارلری بیله بوطرزی قانونی اولان اشکالك قوتی واونلره رعایت ایله استعمالی ممکن اولان زجر اوزرینه دکل بلکه فردلرك اراده‌سی اوزرینه تأسیس ایده‌رك مشروع کوستریبورلر . بو فکرده اولانلر اراده‌نك مختاریتنه مفرط بر صورتده رعایتکاراولدقلرندن بومختاریتك هرهانکی برزجردن آزاده وغیرمخلوط اولماسنی ایسته‌یورلر.

۲) مادی معاونت Secours ، ثروت جهتندن طالعلی اولان زوج یاخود زوجه‌نك زوجه ویا زوجی اعاشه ایله‌مك وظیفه‌سیدر . فرانسز قانوننك بوکونکی شکلیله ، برابرجه اقامت دوام ایله‌دیکی مدتجه بومجبوریتك عملی بر اهمیتی یوقدر . فقط تکاملك عمومی تمایلی زوجیندن هربرینك اقتصاداً کیت کیده آرتان بر استقلالنه وقازاندیغنی ویا مالك اولدیغنی سربستجه قوللانه بیلمسنه متوجهدر. ایمدی اویله کوزوکویورکه مادی معاونت وجیبه‌سی شومجبوریتی انتاج ایدر : زوجین ، حتی مالارك تفریقی اساس قبول ایدیلمش اولسه بیله ، وارداتلرندن بر قسمنی عائله جماعتنه تخصیص ایله‌یه‌رك ؛ هر هانکی قانونی نهج آلتنده اولورلرسه اولسونلر آز چوق کنیش فقط دائما ضروری اولان بر عائله قومونیزمنی (اشترا کجیلکنی) ادامه ایله‌مکه مجبوردرلر .

۳) معنوی یاردم assstance معاصرعائله‌نك جوهری ، حکمت وجودی، اجتماعی افعوله‌سیدر ؛ اکر زوجیندن بری بو وظیفه‌یی ایفادن امتناع ایدرسه بوکون بوحال حتی برطلاق سببیدر واو فرانسز قانوننك آغیر حقسزلق و حقارت injures graves تسمیه ایله‌دیکی مقوله‌یه داخل عداولونور .

٤) فرانسه‌ده قانون برابرجه اقامت وظیفه‌سنی‌ده علاوه ایدییور (ماده ۲۱٤) . قوجه « نره‌ده اقامت ایله‌مه‌یی مناسب عد ایدرسه » قادین اورا‌ده اونی تعقیبه مجبوردر . قوجه قاریسنی اوینه قبولدن امتناع ایده‌مز . قوجه قاریسنك عائله‌نك وارداتیله متناسب اولان برطرز حیاتی ادامه ایله‌مسنه مساعده وتأمین ایتمه‌لیدر. بو نقطه‌ده محکمه‌لرك تفسیری وتعاملی شیمدیدن قانونی تصحیح ایدییور و ویریلمش اولان قرارلرله قادینك کیت کیده آرتان استقلالنه شهادت ایله‌یور . قوجه قاریسنی بحر محیطی آشمغه ، حتی اجنبی برمملکته کیتمکه مجبور ایده‌مز . اکر قادینك برصنعتی وارایسه قوجه کیفنك ایسته‌دیکی یرده اقامت ایله‌مك اوزره قاریسنی برابرنده کوتوره‌رك اونی صنعتنی اجرادن محروم ایده‌مز .

ب) قادینك حیثیتنك کیت کیده یوکسلمسی — ۲۱۳ نجی ماده‌یه نظراً قاریسنی حمایه قوجه‌نك ، قوجه‌سنه اطاعت‌ده قادینك بورجیدر . بوعمومی مبدأدن پك وخیم نتایج چیقار : مطلق برقدرتك استعمالی، اولی قادینك حقوقاً معتبر معاملات وعقودده بولونمق صلاحیتندن محروم اولماسی ، مؤبداً وصایت آلتنده قالماسی [۱]

بونقطه‌ده حقوق آرتق عرفه توافق ایتمه‌یور . فرانسز اختلالندن بری ، بلکه‌ده دها اولدن بری ، بو پرنسیپلره قارشی معاصر عائله سینه‌سنده قادین و ارکك مساواتی تأسیسه تمایل ایدن برعکس العمل جاریدر .

بز بیلیورزکه بوعمومی تمایل تکامل قانونلرینه موافقدر . جمعیتلر نشو ونما بولدقجه ، حجم volume و کثافت densité اعتباریله آرتدقجه، افعوله‌لرینی تکثیر ایتدکجه و تخلف ایتدیردکجه فرد عرقی، دینی ، جنسی، حتی یاشی نه‌اولورسه اولسون سربستی قازانییور . عائله کندینی ایفاسنه حصر ایله‌مکده اولدیغی هنوز تخلف ایتمه‌مش اجتماعی افعوله‌لرینی غایب ایله‌دکجه ، اعضاسی خارجده مشغول اولاجق دها چوق ایش بولورلر و آنجق سربست برفعالیت حسیه‌نك جاری اولابیله‌جکی استراحت آنلرنده برآرایه کلیرلر .

شیمدی‌یه قدر عائله‌نك ثابت وقاتی بر مراتب سلسله‌سنه مالك ودار برزمره اولماسی ایچون سرد ایدیلمش اولان سببلرك هپسی قیمتلرینی غایب ایدییور . ارککك زوجین وچوجقلرك تشکیل ایله‌دکلری جمعیتده هکه‌مونیاسنی ، نفوذ و تحکمنی آرتق هیچ

[۱] نظریات اعتباریله اسلام قادینك‌موقعی دهامساعددر، فقط تطبیقاتده دهاچوق وخیمدر. (مترجم)

برشی محق کوسترمه‌یور. قادینك حیثیتی تدریجی برصورتده یوکسه‌لییور . مع مافیه متنلرده اسکی قانونلر محافظه اولونویور ، بوندن بویله معناسز قالمش وحکمت وجوددن محروم اولان اسکی تعامللر پس زنده بر شکلده دوام ایدییور . زمان بونلری پارچه پارچه کوتوروب دفن ایله‌یور . قوجه‌نك ولایتی هرجهتدن هجومه اوغرامشدر . بویله‌جه فرانسز قانونلری چوجقلرك تربیه‌سی ماده‌سنده ، ایستر بر معلمك ، برمکتبك انتخابی ، ایستر اخلاقی ودینی تربیه‌ده ویریله‌جك استقامت موضوع بحث اولسون ، بر قرار اتخاذ ایله‌مك حقنی یالکز قوجه‌یه بخش ایدییورلر . فقط بوبابا صلاحیتنك مطلق وصفی غیر محسوس بر طرزده خفیفله‌یور . واقعده وحتی حق نظرنده قادین آزار آزار هرنقطه‌ده ارککله مساوی برصلاحیت وولایتی اکتساب ایدییور واستعمال ایدییور .

آرتق محکمه‌لر قوجه‌نك هرحالده قاریسنك مخابراتنی تفتیش ایتمه‌سنی قبول ایتمه‌یورلر: بومراقبه برمفرط حرکت abus (صلاحیتك سوء استعمالی) عد اولونویور و طلاقی محق کوستره‌جك بر «آغیر حرمتسزلك ، حقارت» یرینه کچیور . آرتق قوجه قاریسنك بوتون قازانجلرینه تصاحب ایده‌مز: قادین فضله قالان پاره‌سنی برمؤسسه‌یه تودیع ایده‌بیلیر، قوجه‌سنك اداره‌سی خارجنده ایسته‌دیکی کبی قوللانه بیلیر . اکر تجارت ایله مشغول ایسه زوجه قوجه‌سنك مساعده‌سی اولمقسزین «کندی تجارتنه متعلق اولان شیلرده تعهد آلتنه کیره‌بیلیر واوسته‌لك قوجاسنی‌ده تعهد آلتنه قویار (فرانسز قانوننك ۲۲۰ نجی ماده‌سی). ادیب ویا آرتیست ایسه قادین کنج قیز ایکن حائز اولدیغی اسمنی ویانام مستعارینی طاشیمقده دوام ایده‌بیلیر . حتی بومختلف احوالده قادینك ، ایشلرینه تعلق ایدن خصوصاتده آیری بر مسکنه ، مستقل بر حیاته حقی بیله واردر . حالبشایله قادینه حربنی قازانیر . مع مافیه قوجه ، فرانسه‌ده ، بیتی جماعتی یالکزجه اداره ایله‌مکده دوام ایدر. فقط دیکر غرب مملکتلرنده بو نقطهٔ نظردن صلاحیتی تحدید اولونمقده‌در . حتی فرانسه‌ده بیله ، او مصرفلرینه تعلق ایدن جهتده قادین واقعده ، حقوق مخصوصه‌یه مالکدر . عمله عائله‌لرنده قادینك سلطه‌سی تأید ایدییور ، چونکه بوعائله‌لرده فعلاً اداره ایدن قادیندر؛ متوسط ، بورژوا عائله‌لرنده ایسه عینی نتیجه قادینك کیت کیده قوجه‌سنه معادل ثروت منبعلرینه ومعلوماته مالك اولماسیله حاصل اولویور . اکر قادین تراخومه‌سنی کتیررسه ، قانونه رغماً بالخاصه کویلرده ، بوتراخومه‌نك هیچ اولمازسه رأیی صورولمادن قوللانیلماسنه آرتق

مساعده ایتمز . کیت کیده زیاده اولارق قادین ایله ارکك آراسنده مساوات موجوددر . بو بر اجتماعی حقیقتدرکه عدالته و تکاملك عمومی استقامتنه موافقدر .

۳ . ابوین وچوجقلرك مناسباتی

عینی صورتله ، ابوین ایله اولادك مناسباتنه عائد جهتلرده قانونك احکامی ایله واقعات آراسنده‌کی فرقی تمیز ایتمه‌لیدر . قانونه نظراً ، ابوینك ، بالخاصه بابانك قدرتی بوتون قوتیله جاریدر ، فقط مراقبه‌دن خالی دکلدر . بابانك تأدیب حقی واردر : فقط اولادینك اون آلتی یاشندن آشاغی و یا یوقاری اولدیغنه کوره بو حق دها چوق و یا دها آز واسعدر . اکر قباحتلی اولان اولاد اون آلتیدن زیاده یاشلی ایسه ، اکر باباسی تکرار اوله‌نمش وچوجوق اون آلتی‌یاشندن کنج ایسه ، یاخود چوجوق ، یاشی‌نه‌اولور اولسون شخصی امواله مالك ایسه ، ویا برصنعت اجرا ایدییورسه ، محکمه رئیسی اونك حبسندن امتناع ایتمك حقنه مالکدر . *ثروت ویا سعی بابانك مطلق قدرتندن قسماً تخلیص ایدر .*

عرفده ایسه داها ایلری کیدلمکده‌در . دولت طرفندن استعمال ایدلمکده اولان صلاحیتلرك کیت کیده آرتماسی بابانك ولایتنی هرکون دها فضله مقدارده تحدید ایدییور . وبالواسطه‌ده او ولایتك هنوز جاری اولمقده دوام ایله‌دیکی جهتلرده‌ده نفوذنی‌صارصیور . چوجوقلر کیت کیده دها آز برمدت بابانك ولایتی ویا آنانك دقتلی نظارتی آلتنده قالیورلر . دولت مکتبه دوامی مجبوری قیلارق چوجوقلرك تحصیلنی تأمین ایدییور ویا مراقبه ایدییور . دولت، اکرمکتب انحصاری‌اصولنی تطبیق‌ایتمزسه، واقعده حتی‌خصوصی مکتبلر ایچون قبولی مجبوری اولان پروغراملر تأسیس ایله‌یور . مجبوری اولارق مکتبه دوام ایچون اصغری مدتی تثبیت ایدییور وقانونه رعایت ایتمه‌ین ابوینی جزالاندیرییور .

دولت چوجقلرك فابریقه‌لره وتجارت مؤسسه‌لرینه قبول سننی نظام آلتنه قویویور . بویله‌جه چوجقلرك عائله طرفندن انصافسزجه چالیشدیرلماسنی و بابانك مراقبه‌یه تابع اولمایان اداره‌سنی تحدید ایدییور .

تکنیك تحصیل ، بدنی تربیه وعسکرلکه احضار مجبوریتی وحتی بالآخره عسکرلك خدمتی بیله ابوین حقوقنه یکی تحدیدات وضع ایدییورلر ، یاخود ایده‌جکلردر .

اوغلانلر بش یاشندن قانوناً معین رشد سننه قدر ، یعنی ابوین ولایتنك رسماً ختام بولدیغی کونه قدر ، بوولایتدن فعلاً قورتولمقدەدرلر .

قیزلر عائلەنك تأثیرندن دها آزمدت خارج قالیرلر، فقط تحصیلك انکشافی،خارجده بر مسلك طوتولماسی قیزلری باشقه بر حاکمت آلتنه وضع ایتمك اوزره عائله ولایتندن تخلیص ایدر .

ابوین ایله اولاد آراسندەکی مناسبتلر سادە ماضیدەکندن دها آز دواملی و دها سیرك دکلدرلر ، شوده واردرکه بو مناسبات ، باقی قالدقلری نسبتده ، کیفیت اعتباریلەده تغیر ایتمشلردر . بو تکامل سزله قونوشمق یرینه سنلی بنلی قونوشمانك قائم اولماسی ، اولاد ایله ابوین آراسنده تکلیفسزلکك آرتماسی ، چوجقلرك صمیمی حیاته ، صوفره یه وصحبتلره قبولی ایله تظاهر ایدر . کندینی دها آز شدتله افاده ایدن بر ابوین سلطەسی قارشیسنده چوجغك ارادەسی کندینی اظهار ایتمك ایچون وسیله بولور . چوجغك اطاعت ایتمەسی بر تضییق آلتنده وکیمسه طرفندن انکار اولونمایان وهیچ برتفتیشه تابع بولونمایان بر ولایته قارشی اظهاری ضروری بر حرمت دولاییسیله دکلدر . بو اطاعت دها زیاده محبتدن ، ابوینك حقیقةً فائق اولدقلرینك صریح برحسنه مالك اولمقدن ایلری کلیر . آنا وبابا نەنسبتده محبته و حرمته لایق ایسەلر اونسبتده سویلیرلر و حرمت کورورلر . معاصر عائله پدر شاهی عائلە یی بر سلطنت مطلقه دکلدر؛ پدری عائلەدن دها آز مشروطی بر سلطنتدر ؛ معاصر عائله همان همان بر جمهوریتدر .

فقط : دیکر طرفدن، چوجقلر، اولجه بوتون حیاتلری مدتجه ابوین ایچون برحموله اولدقلری واونلرك اونده اقامت ایتدکلری اسکی زمانلرده اولدیغی قدرده شیمدی احتمال آنا و بابانك قلبنی وفکرینی اشغال ایتمەیورلر .

آنالق سوق طبیعیسی وبابالغك شدتلی غروری برطرف ایدیلیرسه، بوکونکی انسانلر چوجوقلرینی آنجق اونلرك سویلکه لایق اولدقلری نسبتده سومکه متمایلدرلر. عائلەدائرەسی ایچنده فعال اولان بومستقل ارادەلر آنجق لایق اولدقلری تقدیرده یکدیکریله متحد ومؤتلف اولا بیلیرلر . بوندن بویله عائله ماضیدەکی میخانیکیك وثابت وحدت یرینه غیر ثابت برزمرەدرکه اونده مناسبتلر دائما قورولور و بوزولور ، قلبلر آنجق متمادی بر جهد ایله متحد قالیر ، محبته لایق اولمق ، اومحبتی قازانمق ، هم ابوینك هم چوجقلرینك

قارشیلقلی فداكارلقلری ایله محافظه وادامه ایتمك لازمدر. آنجق بوتقدیرده‌دركه عائله اعضاسنك هربرینه سلامت تأمین ایدن برتأثیر كوسترر.

٤ . عائله‌نك اخلاقی تأثیری

بویله‌جه عائله دكیشدیكی كبی عینی زمانده عائله رابطه‌لری‌ده تحول ایتدی. عائله دارالدینی نسبتده رولی تمركز ایتدی، صانكه روحیلشدی و بونكله اصیللشدی. عائله آرتق یالكز محبت اوجاغی اولارق قالمق ایچون پواش یواش منافعه تعلق ایدن افعوله‌لرینی آتدی.

ا) قارشیلقلی سوكی — انسان سومكه وسویلدیكنی حس ایتمكه محتاجدر. امین وصاغلام برقارشیلقلی محبت سعادتنی انسان همان منحصراً عائله ایچنده بولور. عائله‌نك بوتون اعضاسنی صیقی وطاتلی رابطه‌لر بربرینه باغلار، بونلر اوقدر قوتلی، اوقدر لایموتدركه، اعضادن بری اولسه بیله اوباشقه‌لرینك خاطره‌سنده واضطرابنده یاشامقده دوام ایدر. انسانك مادةً ومعناً ضایعاتنی تلافی ایله‌دیكی، كندینی تكرار بولدیغی، یكیدن قوت طوپلادیغی، اجتماعی حیاتده‌كی چارپیشمه‌لره وجریحه‌لره قارشی كندینی تأمین ایله‌دیكی ملجأ عائله‌در.

یونان اساطیرنده‌كی اشخاصدن آنته Antee قوتسزدوشدیكی وقت طوپراغه تماس ایتمكله یكیدن قوت قازانیردی، چونكه طوپراق اونك آناسی ایدی. عائله‌ده هربرفردی ایچون بویله‌در. عائله حیاتنك تأمین ایله‌دیكی تماس چوجوقلره اولدیغی كبی زوجه و زوجه‌یه‌ده یكیدن امید وقوت بخش ایدر.

ب) تربیه — بو سایه‌ده‌دركه عائله، هرشیئه رغماً، چوجوغی یتیشدیرمك ایچون اوصاف لازمه‌یی اك زیاده حائز اولان مؤسسه‌در. مربی صبرلی، مسامحه‌كار اولمغه، كندینی اسیركه‌مه‌مكه، فدا ایتمكه مجبوردر: بو مزیتلری ایسه عائله‌یه یابانجی اولانلردن زیاده ابویندن بكله‌مك دها طبیعیدر. چوق كیمسه ایچون چوجوقلرك تربیه‌سی اك مهم ایش، حیاتك اك یوكسك هدفی، بعضاً یاشامق ایچون یكانه سببدر.

مع مافیه، بیلیورزكه عائله‌نك چوجوغی تربیه ایده‌جك بر محیط اولمق فضیلتنه مالك اولماسی‌ده بالذات اونك تعلیم خدمتنی كورمسنه غیر مساعد قیلان سببدر: عائله، متعدد

افعوله‌لرندن محروم قالنجه ، افرادینك مقداری اعتباریله اوفالنجه ، او فردلرك هر برینك قارشـیلقلی محبتیله یانان حرارتلی بر اوجاق اولدی ، فقط عینی زمانده بوکونکی جمعیتك معضل حیاتنه اونلری حاضرلامغه یارامایان بر مؤسسه‌اولدی. بوندن بویله‌تعلیم کوج بر ایش اولمشدر ، اوکا متخصصلرك کندیلرینی حصر ایله‌ملری لازمدر . بویله‌جه عائله و مکتب بربرینه محتاجدرلر ، شـو معظم و نازك ایشی باشارمق ایچون : بر روحی ، بر انسـانی ، جمعیت ایچون ، کندی ایچـون حاضرلامق . ضروری اولارق ابوینك و معلملرك برابرجه چالیشمالری لازم کلیور . بو اشـتراکك ثمره ویرمسی آنجق ابوین ایله معلملرك یکدیکرینه حرمت حسی بسله‌ملری ، بربرلرینی طانیمق وقارشـیلقلی یاردم ایتمك آرزوی شدیدینه مالك اولملری ایله ممکن اولور .

اوقوناجق کتابلر :

لاپی ، ٤٣

شارمون ، ١٣

دورقه‌یم ، ٢٣

اوچنجی قسم

سیاسی اجتماعیات

اوده برنجی فصل

سیاسی جمعیتلر

بشری جمعیتلرك حیاتی مورفولوژیك Morphologique بر نقطهٔ نظردن یعنی او تجمعلرك اکتساب ایده بیله جکلری شکللر اعتباریله تدقیق ایله مك ایسته یورز

١ . عشیرتلر

الك اسکی شکل عشیرتدر . بوشکله الك باشقه باشقه قوملرده ، آوستراليا زنجیلرنده ، آمریقانك قیرمزی دریلیلرنده ، اسکی یونانده ، رومادە اسکی جرمانیاده واسکی غالیاده ، سلاولرده ، یهودیلرده ، عربلرده الخ ... یعنی مدنیتك مختلف درجه‌لرنده ، پك متنوع مؤسسه‌لره واعتقادلره مربوط اولارق مصادف اولویورز .

مختلف عشیرت انواعنی تصنیف ایله‌مکه تشبث ایده‌لم . [١]

١) *سمیه اساسی اوزرینه متشکل تخلف ایتمه‌مش جمعیتلر* — الك ابتدائی جمعیتلر بزه سمیه clan لردن یعنی عبادت واعتقاد ، اسم ویاقان اشتراکی کبی شخصی رابطه‌لرله باغلانمش انسانلر تجمعاتندن متشکل کوزوکویور. ابتدائی شکلنده سمیه (توتمی totémique اولسون ویا اولماسون) لاعلی التعیین بوتون اجتماعی افعوله‌لره الویریشلی وخاصدر. ذاتاً بوتون افعوله‌لر ، سمیه‌نك افرادی نظرنده بر وحدت ارائه ایدرلر ، چونکه همان هپسنك اونلر ایچون اعتقادلره ، دینه مناسبتی واردر. بوندن دولایی سمیه‌لرك طوپلانماسندن وجوده کلن عشیرت خاصةً سیاسی بر عضویت دکلدر ، بلکه افعوله‌لری تخلف ایتمه‌مش اولان ، کندینی تشکیل ایدن سمیه‌لر کبی هرافعوله‌یه الویریشلی بولنان اجتماعی عضویتدر . اساساً

[١] آز بر فرق ایله ، دورقه‌یم طرفندن تکلیف ایدلمش اولان تصنیفی قبول ایدییورز . (دورقه‌یم ، ٢٠ جلد ١١ صحیفه ٢٨٦) . (مؤلفك حاشیه‌سی) — بوتصنیفی ضیا کوك آلپ بك مختلف اثرلرنده تورك قارئلرینه طانتدیرمشدر . (مترجم)

عشیرتك سمیه‌لری آراسنده‌کی رابطه‌لر اولدقجه کوشه‌کدر؛ عشیرت فردلره سمیه‌دن دها آز یاقیندر، دیمك‌که اونلرك نظرنده عشیرت‌دها آز حائزشأنیتدر. فردلراونك نفوذینی دها آز حس ایدرلر وکندی جهتندن عشیرت‌ده آنجق نوبت نوبت وخفیف برطرزده کندی وحدتنك شعورینه مالکدر.

ب) *توته‌می سمیه اساسنه مستند تخلف ایتمه‌یه‌جمعیتلر* — دها یوکسك بر مرحله‌ده، کوی‌میدانه کلیر. کوی ایکی‌تقدیرده دوغا بیلمشدر؛ یاسمیه طوپراق اوزرنده یرلشمشدر، یاخود باشقه باشقه سمیه‌لردن اولان فردلر برابر یاشامشلر ویاواش یاواش برابرجه اقامت واقعه‌سی اونلر آراسنده اقربالقدن فضله اهمیت قازانمشدر.

برنجی تقدیرده اقربالق تحوله اوغرار. فردلر هم‌عینی جددن ایندکاری ویاایندکلرینی ظن ایتدکلری ایچون، هم‌ده فلان محلده دوغمش اولدقلری ایچون اقربادر. بوقرابتدن نشأت ایدن وظیفه‌لر ضروری اولارق محل اقامتله اولان نسبت کوزه‌تیله‌رك افاده ایدیلمکه باشلارلر: «سن کویکك خارجندن (طیشاریدن) قیز آلاجقسك؛ سن ثار ایشلرنده، کرك انتقام آلمق، کرك امداده کیتمك ایچون کویکدن اولانلرله متساند اوله‌جقسك.» ملك کویده مشترکدر و، فردی ملك اولدیغی آندن اعتباراً، عینی کویدن اولانلر بربرلرندن توارث ایدرلر. برلکده اقامت ایتمك اقربالغك عارضی برنتیجه‌سی اولدیغی‌حالده ضروری اولارق برکون کلیرکه اونك حکمت وجودی کبی کوزوکور. ایشته اوزمان، عشیرتی تشکیل ایدن عنصرك، اساسلی وحدت اولارق آرتق عائله دکل، کوی اولدیغی تصور اولونور.

ایکنجی تقدیرده‌ده، باشقه بر یولدن کچیله‌رك عینی نتیجه‌یه واریلیر. مشترك حیات، قومشولق مناسباتی، دائمی اولدقلری ایچون نهایت فردلرك روحنده ایستر ایسته‌مز انقطاعه اوغرایان سمیه مناسباتنه غلبه‌لر چالارلر.

آوسترالیالیلرده بوتکامل شیمدیدن باشلامش وبعضی عشیرتلرده مشترك اقامت توته‌می اعتقادلری انحلال ایتدیریجی تأثیرینی اجرا ایله‌مش اولمقله برابر، عینی عشیرتك سمیه‌لری هنوز یکدیکرینی افعوله‌لری اعتباریله تفریق ایتمه‌یورلر. مع مافیه، توته‌می اعتقادلرك ضعیفلادیغی، حتی ساده‌جه معضلله‌شدیکی آندن اعتباراً اونلری تفسیر ایله‌مك، ترددی موجب احواله دائر بر حکم ویرمك ضروری اولور. بو نوعدن اولان بر زمره‌ده فلان

چوجق ضروری اولارق نه آناسنك نه باباسنك توته‌منه مالك دكلدر . فقط اونی هانکی سمیه‌یه ادخال ایتمه‌لی ، هانکی توته‌می ویرمه‌لی ؟ جوابی کیم ویره‌جك ؟ ضروری اولارق اك اختیارلردن دکل بلکه اك مهم شخصلردن ، هم استقبالی کشف ایتمك هم‌ده امرایله‌مك قدرتلرینه مالك اولان سحرجیلردن Sorcier متشکل اولان « اسکیلر مجلسی ». دیمك‌که ، اجتماعی مرتبه‌لر تشکل ایتمکه باشلامش ، سمیه داخلنده حتی عشیرت ایچنده تخالف différenciation وقوعبولمشدر . بو امروین عضولر خاصةً سیاسی اولان بر روله مالك دکلدرلر . اونلر هر ایشده امر ایدرلر ، نه‌اونلر ، نه‌ده سمیه سیاست ایله اقتصادی ویا دینی حیات آراسنده بر فرق کوزتمزلر . مع‌مافیه اونلرك بوحالیله موجودیتی معنیداردر . تحلیل ایله‌دیکمز بوتکامل شمالی آمریقا قیرمزی دریلیلرنده دها تامدر . « اوراده توته‌می سمیه باقیدر ، فقط کیت کیده سیلینیور . بوایلك تمل اوزرنده صنفلردن ، عسکری طبقه‌لردن ، دینی سلکلردن ، راهب هیئتلرندن، مختلف اجتماعی عضولردن مرکب آزچوق معضل بر سیستم انکشاف ایتمشدر . بوقبیلدن اولان جمعیتلره توته‌می سمیه اساسی اوزرنده تخلف ایتمش جمعیتلر اسمنی ویریورز . »

ج) **عشیری جمعیتلر** Sociétés tribales — « نهایت توته‌می منشأك بوتون بقایاسی اورتادن غایب اولور : عشیرت ، سمیه‌لری احتوا ایده‌بیلمکله برابر ، کندی وارلغنك وو حدتنك شعورینه دها فضله مالك اولور . حتی عشیرتك دواملی بر مرکزی حکومته مالك اولماسی اولدقجه کثرتله واقع اولور . ایشته بزبوکا عشیری جمعیتلر نامنی ویریورز.»

مثالمی ایسته‌نیور ؟ بدویلرده اجتماعی وحدت بررئیسك سلطه‌سی آلتنده بولنان عصبه agnats زمره‌سی اولان عائله‌دن مرکبدر. فقط ناصل یالکز باشنه برچادیر تصورایله‌مك ممکن دکلسه وبر چادیر دائما برخیمه‌کاهك اقسامندن ایسه ، اونك کبی بویله بر عائله‌ده دها یوکسك بروحدتك ، سموی ودموی (یعنی اسمله وقانله) برلشمش انسانلردن ، ارکاك اقرباءویا تبنی طریقیله منتخب کیمسه‌لردن مرکب برحقیقی سمیه‌نك اجزای اصلیه‌سندندر. سمیه‌لرك تجمعی‌ده عشیرتی تشکیل ایدر . نهایت ، بعضی عشیرتلر برهیئت متحده حالنده طوپلانیرلر .

بونوعدن اولان تجمعلرده عینی سمیه‌دن اولان ارککلر کندیلرینك صورت عمومیه‌ده افسانه‌وی اولان برتك جددن کلدکلرینی ادعا ایدرلر. عینی صورتله، عینی عشیرتدن اولان

ارککلرده بابالری اولدیغی واسمنی عشیرته ویردیکی مفروض اولان برقهرمانه مالکدرلر . یونانلیلر بوکا « اسم ویرن قهرمان héros éponyme » دیرلردی .

سمیه ، اجتماعی عضویتك اك جانلی، اك شأنی اولان حجره‌سیدر . سمیه تساندی ثار vendetta ده ، حربده ، حقوقی ، اقتصادی و اخلاقی حیاتده تظاهر ایدر . سمیه‌نك معشری بر « شرف honneur »ی واردرکه هرکس اوکا متمادیاً کندینی فدا ایله‌مکه حاضردر. هرسمیه افرادینك مشترکاً تصرف ایله‌دکلری سورویه مالکدر، فقط عشیرتك وسمی (میسم دخی دینیلیور) blason اونی تشکیل ایدن بوتون سمیه‌لرك حیوانلری اوزرینه تمغالانیر . اوتلاقلر و صو بولنان نقطه‌لر عشیرتك معشری ملکیدر . حتی نیم بدوی، هم چوبان هم چیفتجی اولانلرده بیله طوپراق معشری ملکدر : قرعه ایله هرسنه سمیه‌لر آراسنده توزیع اولونور. صوکره هرسمیه‌ده حصه‌سنه دوشه‌نی کندینی تشکیل ایدن عائله‌لر آره‌سنده داغیتیر .

بوقوملرده مساواتجیلق حاکمدر. بونك دلیلی شیمدی‌یه قدر ذکرایله‌دیکمز اوصافدر. مع‌ماقیه بعض عشیرتلرده‌ده برصنف تقسیمی کوزوکور : کوله‌لر وفلاحلر ، یعنی طوپراغی ایشله‌ین سه‌رفلر Serfs (قنلر) واردر .

دیکر عشیرتلرده ، بعض سمیه‌لر ، بعض عائله‌لر امتیازلی، امرایتمکه ، زنکین اولمغه، سلطنت سورمکه دیکرلرندن فضله مدعو کوزوکورلر .

عائله رئیسلری ، شیخلر ، اکثریا سادەجه «مساویلر آراسنده برنجی» عداولونورلر. یعنی کندیلرینه مساوی اولان کیمسه‌لرك مرخصی صفتیله حاکمیته مالکدرلر وبوندن‌دولایی فعالیتلری متمادیاً اونلرك تفتیشنه وممانعتنه معروضدر. مع‌مافیه، بعض شیخلر، خارق‌العاده بر اعجازه prestige مالك اولابیلیورلر . مستثنا اوصاف ایله کندی قدرتلرینی جبراً طانیتدیره‌رق برطوپراغه مزراقلرینی دیکیورلر : بو طوپراق اونلرك مالی اولویور ، اونی فلاحلریله ایشله‌تیورلر . وسمیه‌نك اعضاسی وعشیرتك سمیه‌لری آراسنده مطلق مساوات اساسندن حرکت‌ایتمش اولان بوجمعیت فردلرك وسمیه‌لرك برسلسلهٔ درجاته تقسیم‌اولندیغی برحاله واصل اولویورکه اونده برنوع دره بکلکك ایلك خطوطی ترسم ایتمکده‌در .

۲ . داغنیق ملتلر

سیاسی تکاملك دها یوکسك بر مرحله‌سنه ، عشیرتلرك کندی شعورلرینه دها فضله مالك اولدقلری وبرلشمکه توجه ایتدکلری ، یاخود ایچنده بالآخره بربرینه قاریشاجقلری دها واسع برتجمع حالنده یاقلاشمغه باشلادقلری دوره‌یه وارمق ایچون آز شی لازمدر . بوکا هنوز « ملت » دیه‌مه‌یز ؛ محض عشیری نهج ده دکلدر : اوکا داغنیق ملت nation diffuse اسمنی ویرمك ممکندر .

سودان وکینه ساکنلرینك شیمدی واصل اولمش کوزوکدکاری ، رومالیلرك زماننده که‌لتلرك ، مرکزی ایتالیانك قدیم قوملرینك و بویوك مدینه‌لرك تشکلندن اول یونانلیلرك بولندقلری حال بودر .

اولا : سودانده — مثلا توغو وداهوه‌ه‌ی ممالکنده بولنان عشایرتجمعی اولان Ewhe ئه‌وهه‌لر بوانتقال وضعیتنده‌درلرکه بعضاً بر حقیقی قراللق حالنه منجر اولمشدر . اونلرك یاننده ماندینکلر mandingues، هابه‌لر Habé ایمپراطورلقلر تأسیس ایله‌مشلردر . بواقوامده دها شیمدیدن برملی حس ، قراللق ، حقوق دول ، دره بکی ومتبوع مناسباتی باشلانغیجی واردر . اونلرده شهرلر اجتماعی حیاتك مرکزینی تشکیل ایدرلر ؛ بعضا شهر یکانه مورفولوژیك وحدتدر . زرعیات یاپیلان کویلر اطرافنده تجرد حالنده جفتلکلر بولونورکه بونلر اداری جهتدن شهره مربوطدرلر و زراعت مساعیسی زمانی کلنجه نوبت نوبت ، شهر خلقی طرفندن مسکون اولورلر .

بوشهرلرده سمیه‌ایزلری باقیدر : بعض محله‌لر برتك سمیه طرفندن مسکوندر ، نته‌کیم رومادە محله‌لرك « ژه‌نس » اسملری طاشیدیغنی کوره‌جکز .

بو اقوام قانون مفهومنه مالکدرلر ، حتی دینی بر قانون ایله لایبق (لادینی) laïque برقانونی تفریق ایله‌مکه مقتدردرلر . برتشریعی مجلسه ، دینی حاکملره ومدنی حاکملره ، معضل وبربرینه رقیب سیاسی تشکیلاته (سمیه رئیسلرینه ، اونلرك یاننده عسکری وملکی رئیسلره ، شهر وکوی رئیسلرینه) مالکدرلر . بو رئیسلر آراسنده ، اکثریا مجادلات ایله بحرانلی برشکل آلان برمراتب نظامی واردر . هرشهرده قراللر واردر ، بونلر ، اومیروس دورنده‌کی قراللر کبی ، احاد ناسککندن دها بویوك اولان اولرله تفریق وتمیزاولونورلر .

اسکیلر مجلسی ، محاربلر مجلسی قراللرك و (آغامه منون ایچون دنیلدیکی کبی) قراللر قرالنك نفوذ وحاکمیتنك حدی آشماسنه مانع اولور .

ثانیاً : کەلتلردە ـ سەزار ظهور ایلەدیکی وقت کەلت تشکیلاتیدە آشاغی یوقاری بویله ایدی :

بوتون بو آدملر ، کرك مرکزدەکیلر ، کرك حدودلردەکیلر ، موز meuse اورمانلرندەکی غاللوجرمنلرله بویوك نهرلر ساحلندەکی غالیالیلر gaulois ویا کوللر وچالیلقلردەکی آکیتانیالیلر عشیرتلره منقسم ایدیلرکه بودواملی جمعیتلرەلاتینلر پاغی pagi (۱) ویونانلیلر فوله phûlai دیرلردی . جرمنلردە ، بلجلردە belges ، کەلتلردە ، لیکوریالیلردە ligures ، ایبەریالیلردە yberes عشیرت سیاسی ، مدنی ویا عسکری حیاتك اساسی و احتمال دها بسیط اصللره ارجاعی ممکن اولمایان عنصری ایدی . سیاسی تجمعلرك اك اسکیلری و اك آز اهمیتلی اولانلری عشیرت tribu کلمەسیله تمییز ایدیلیردی وبوتون غالیانك اك دار و اك زیادە کوکلشمش تالی تقسیماتنی تشکیل ایدندە بو عشیرتلرك اراضیسی ایدی .

عشیرت tribu ، مشترك رئیسلره اطاعت ایدن ، عینی مشترك اسمی طاشیان ، معشری قرارلرله بربرینه مربوط اولان ، هپسی عینی شکلدە حیات سورن وعینی طوپراق اوزرندە بربرینه قومشو اولان عائلەلرك وموجوداتك هیئت مجموعەسی ایدی ... غالیا عالمندە ... بوکوچوك جمعیتلرك بعضیلری حقیق ویا اسطوروی برجدك اسمنی محافظه ایدیبورلر وطاشیورلردی : طبق بنی اسرائیلك اون ایکی عشیرتی ، سبطی کندیلرینی یوسفك ویا یعقوبك اوغللرینك اولادی صایدقلری ، رومادەکی پاتریچیەن ژەنسلری کندی اسملرندە بر جدی کندیلرینه اسناد ایلەدکلری کبی ، بوجمعیتلرك افرادیدە اسکی واسرارلی برقرابتك اونلری بربرینه برلشدیردیکنی بیلیورلر ویا ظن ایدیبورلردی . فقط بحث ایلەدیکمز دوردە ، بو قرابت ، مذکور اولدیغی زمان ، آنجق دینی خاطرات ایله وبر مشترك اسم ایله کندینی اظهار ایدیوردی ... هرعشیرت برقاچ دفعه اون بیك کیشیدن مرکبدی ، جمعیت حالندەکی حیاتنه عائدعلامتلره ، وسملره ، تمثاللره مالکدی . سفردە برابرجه یورورلر ، اردوکاه قورارلر وچارپیشیرلردی ، صلح حالندە ایسه عینی الهلره عبادت ایدرلردی ، هم آلیش ویریش هم عبادت ایچون تلاقی محلی اولان مشترك معبدلردە واردی . هپسی یان یانه اقامت ایدرلر ، اکین بیچرلر ومزاره کومولورلردی . نهایت ، عشیرتك اعضاسی آراسندە اوعشیرتك طوپراغنك ماهیتی بردیکر تساند رابطەسنی وضع ایدردی .. چوق دفعه ، بوطوپراقلردن هربری ، طبیعی منطقەلردن برینه ، فرانسەمزك « مملکت pays » لرندن برینه تطابق ایدردی ... طوپراق ایله بو عشیرتلرك افرادی آراسندەکی بورابطه اودرجه طبیعی واو درجه قوتلی ایدیکه ایکی بیك سنەلك بر ملی حیاتدن صوکره فرانسه « مملکتلرینك » چوغی حالا کندیلرینه خاص بر قونوشمق ، دوشونمك وچالیشمق طرزینه رعایت ایدرلر... اکثریابو مملکتلرك بوکونکی اسملری ، غالیا دروندە عشیرتلرینك طاشیدقلری اسملردن عبارت قالمشدر . (قامیل ژولیان ، ۳۹ ، ایکنجی جلد)

---

(۱) معاصر فرانسزجەدە « pays » نامیله باقی قالان کلمه بودر .

۳. مدینه‌لر

ا) **غالیاده مدینه‌لر** — روما طرفندن فتح ایدلدیکی زمان بو عشیرتلردن برمقداری سیاسی برهیئت مشترکه حالنده طوپلانمشدی. قرون قدیمه مؤرخلری اونلره قوم، ملت، مدینه دیرلردی.

حقیقتده برمدینه بردولت متحده Etal fédéral، قومشو عشیرتلرك، اللرنده‌کی وقلبلرنده‌کی مشترك تیلارق، حرب زماننده عینی رئیسلره اطاعت ایده‌رك، صلح زماننده برتك حاکمیت طانیه‌رق وجوده کتیردکلری بر ائتلافدی. (ق. ژولیان)

پیره‌نه ایله ره‌ن آراسنده بونوعدن تقریباً طقسان دولت صایمق ممکندر. هرطوپراقده اکثریا پای‌تخت اولان برشهر، برقاچ کوچوك شهر، تهلکه حالنده اهالینك التجا ایلدیکی مقداری اولدقچه کثیرمستحکم موقعلر، برچوق کویلرومتجرد حالده‌چیفتلکلر بولونوردی.

حکومتك شکلی هرطرفده عینی دکلدی. مونارشی شکلی مجهول دکلدی. فقط قرال موجود اولان یرده بونلرك انتخاب ایله تعیین ایدلدکلری ظن اولونیور. قراللرك صلاحیتی‌عرف‌ایله وافکارعمومیه‌ایله تحدید ایدلمشدی. جمهوریت شکلنك ترجیح اولندیغی یرلرده، یعنی اکثر احوالده، آریستوقراسی حاکم بولونوردی. غالیانك متنفذانی، دها او دورده بیله، عائله‌لریله، قلیه‌نتلریله، کوله‌لریله‌محاط اولارق نوعما دره‌بکلری کبی ایدیلر.

بومدینه‌لر بعضاًمتحد هیئتلر fédération وجوده کتیردیلر، فقط بوحال هیچ برزمان دواملی‌اولمادی. مملکت مملکت وفرقه فرقه آیریلمش‌اولان غالیالیلر، سه‌زارظهور ایتدیکی وقت بر فاتحه انقیاد ایتدیره‌جك شرائطی حائزدیلر. «ملی» حسلری اونلری رومالیلره قارشی بر ویا ایکی دفعه هپ برلکده وبرمدت ایچون عصیان ایتدیرمکه آنجق کافی کله‌جك قدر قوتلی ایدی. مملکته وحدت بخش ایدن رومالیلردر.

غالیالیلرك دینی مجلسلری‌واردی‌که بونلره‌متعدد مدینه‌لر و «درویدdruides » دینیلن و وراثت ایله تعیین ایتمه‌ین، فقط مشترك عنعنه‌لره مالك‌اولان وهرسنه غالیانك هرطرفندن کله‌رك برله‌شن راهبلر هیئتی اشتراك ایدردی. درویدلرك مهم برسیاسی رول اوینادقلری کوزوکمه‌یور.

ب) **یونانستانده ورومادده مدینه‌لر** — روما طرفندن فتح ایدلدکلری زمان غالیالیلرك

بولنديغی حالی أونلردن أول يونانستان وروما کچيرمشـدی . اقربادن ويا کنديلرينی اقربا صايانلردن مرکب عشـيرتلر بری طرفده بالقانلری ، اوته‌ده ايتاليا ياريم آطه‌سنی اسـتيلا ايتمشلر ، طوپراق اوزرينه‌يرلشمشلر ، اوراده هر بری بر ناحيه‌نك ملکيتنی الده ايدن عائلوی جماعتلر حالنده تقسيماته تابع اولمشـلردی . بوتون هند واوروپائی اقوامده ، کويك سميه يرينه قائم اولديغی ، دها دوغروسنی سويله‌مك ايچون ، سميه‌نك ، طوپراقده يرلشـه‌رك برعائلوی زمره اولمقدن خالی قالمقسزين برطوپراغه مربوط territoriale زمره حالنه کلديکی آندن اعتباراً سميه ، فراتری وعشيرت تقسيمات ابتدائيه‌سنه تکرار تصادف اولونيور .

مدينه ايله شهر بربريله قاريشديريلمامليدر . مدينه بردولتدر ، شهرجوغرافی برتعبيردر ، برخصوصی اقامت شکليدر . شوده وارکه ابتدائی شهرلرده سکان يوقدر . دولتك اهاليسی چيفتچی حالنده ياشارلر واونلر ايچون شهرملی الهلرك کائن بولنديغی برمقدس محل ، برمعبد وتهلکه حالنده التجا ايديله‌جك برقلعه‌در .

مدينه‌لر آزچوق ازادی اولارق احداث ايدلدکلرندندرکه صنعی برانتظام محافظه ايدرلر : اونلرده سميه فراتری وعشيرت طرزنده‌کی اسکی تقسيماته تکرار تصادف اولونور ، فقط اکثريا بونلرك مقداری واضع قانون طرفندن تعيين ايديلمشدر .

معمافيه هنوز بوتون سياسی حياته حاکم اولان ينه اقربالق مناسباتيدر . روماده‌کی سناتو ، آتنه‌ده‌کی سناتو وآئه‌روپاژ Aéropage کبی حکومت مؤسسه‌لری ژه‌نسلر اوزرينه يعنی اقربالق اوزرينه قورولمش اولان بوتشکيلاتی قيد وتأکيد ايدرلر . واقعده بوتشکيلات آريستوقراسينك ، روماده پاتريچيه‌نلرك ، آتنه‌ده ئوپاتريدلرك تفوقنی تأييد ايدر .

٤ . روما ايمپراطورلغی

بوتشکيلاتك موجوداولديغی آندن اعتباراً ، هرايکی مملکتده عوام la Plèbe ، اونی ده‌موقراسی اسـتقامتنده تعديل ايتمکه اوغراشـه‌جقدر . اوزمان ميدانه کله‌جك وهرايکی قوملر زمره‌سنك تاريخنی دولدوراجق اولان غاوغالر اونلرك استقبالی ايچون الك اهميتلی نتايجی وجوده کتيره‌جکلردر .

الك اهميتلی وعينی زمانده الك متنوع نتيجه‌لر . يونانستانده بوندن مدينه‌لر هيئت متحده‌سی

میدانه کله‌جك ، مثلا آتنه طرفندن اداره اولنان دەموقرات مدینه‌لر اتحادی، اسپارته طرفندن سوق ایدیلن آریستوقرات مدینه‌لر اتحادینه قارشی حرب ایده‌جکدر . ماکدونیالیلر، صوکرا رومالیلر، بوتون یونانستانی تحت اطاعته آلمق ایچون بو تفرقه‌لردن استفاده ایده‌جکلردر. یونانستان وحدتی آنجق روما ایمپراطورلغی سینه‌سنده واونك سایه‌سنده طانیه‌جقدر .

رومادە ـ روما تاریخنده‌کی معجزه‌ده بودر ـ ژەنس اساسی اوزرینه قورولان هیئتلرك یرینه طوپراق اساسی اوزرینه قورولمش هیئتلرك اقامه‌سی رومالیلرك متمادی اولارق ایلرله‌مسنه یاردیم ایتمشدر . آتنه‌ده دەموقرات اصلاحات اسکی عشیرتلرك یانسه مقداری صیقی صیقی‌یه محدود اولان دیکر عشیرتلری قویمقدن ؛ اسکی ویکی عشیرتلری عینی سویه‌ده طوتمقدن وکوی جماعتلرینی هپسنك آراسنده قرعه ایله داغیته‌رق هرعشیرتك بوتون منطقه‌لرده ممثللری اولماسنی انتاج ایله‌مکدن عبارت اولمش ایکن ـ رومادە اصلاحات مدینه عشیرتلرینه هربری معین برطوپراغی تمثیل ایدن کوی عشیرتلرینی علاوه ایتمك طرزنده تجلی ایتمشدر. روما اصلاحاتی ژەنس اساسی اوزرینه تمثیل طرزی یرینه صراحةً طوپراق اساسی اوزرینه تمثیلی اقامه ایدییور . بویله‌جه ، اتفاقی ویا تابعیتنی قبول ایدن مدینه‌لره منسوب یکی خلق زمره‌لری یاواش یاواش رومالیلاشدیرمغه ، روما خلقنك ایچنه مساوی شرائط تحتنده ادخال ایدیلمکه لایق عد ایدلدکجه اونلرك اولجه مؤسساتك آلت اوست ایدلمه‌سنه حاجت قالمادن، الحاق ایدلمسنی تأمین ایدییوردی . روما عینی مرکزه مالك اولان وکیت کیده‌دها کنیشله‌ین دائره‌لر شکلنده توسع ایده‌جکدر : ساده شهر مادةً اسکی قادرودن طاشمقله قالمیه‌جق ، بلکه بالخاصه دولت سیاسةً اوزمان معلوم اولان دنیا پارچه‌سنك صوك حدلرینه قدر کنیشله‌یه‌جکدر .

شبهه یوق‌که قرون قدیمه‌ده رومادن باشقه ایمپراطورلقلر ، مثلا بویوك آسیا حکمدارلرینککیلر ، بویوك اسکندرك وجنراللرینك اولادینك ایمپراطورلقلری واردی. قرون جدیده‌ده چینده ویا هندستانده‌کی موغول ایمپراطورلقلری ، اولجه تدقیق ایلدیکمز آفریقا ایمپراطورلقلری موجود بولندی .

فقط اسکندر واونك خلفلری روماایمپراطورلغنی حاضرلامغه چالیشدیلر، واوزماندنبری بوساحه‌ده اوکا بکزه‌مکله باشلامایان هرتشکل اونك آشمش بولندیغی اشکالی اخطار ایله‌دی .

رومانك كندینه تابع قیلدیغی بوتون قوملراوزرینه نفوذی اوقدر درین اولمشدرکه معاصر هرحکمدار کندینی سه‌زاولرك (قیصرلرك) خلفی اولارق اعلان ایتمشدر: آلمان قیصری ، روس چاری ، یاخود ایمپراطور ، حتی قراللربیله بیوك ایمپراطورلر طرزنده حاکم اولمق ادعاسنده بولنمشلردر وحتی ، جمهوریت طرزنده‌کی دولتلرده بیله ، حاکمیت مفهومی لاتین مدنیت قدیمه‌سنك حقوقشناسلری طرفندن انشا ایدلمش اولان عصردیده حقوقی بنانك اوصاف اصلیه‌سنی صاقلامشدر . وهنوز صاقلامقده‌در .

روما ایمپراطورلغی تاریخك منتهالرنده بری ، بر اجتماعی شکللر سلسله‌سنك صوك حلقه‌سی ، عالمشمول بر تکاملك مبدأی ، معاصر سیاسی تشکیلاتك مثالی اولمشدر .

اوقوناجق کتابلر :

ق. ژولیان ، ۳۹ ایلك فصللر
هانوتو ، ۳۷ (برون)
دورقه‌یم ، ۲۰ ، جلد ۱۱ ، صحیفه ۲۸٦ - عینی جلدده روت Roth نام مؤلفك کینسلاند آوسترالیالیلری حقنده‌کی کتابنك تحلیلنه مراجعت .

اوله ایلکنجی فصل

ملت

۱. ملیت پرنسیپی

ملیت پرنسیپی شویله افاده اولنه‌بیلیر : *هر ملت، مختار بر شخص معنوی اولمیغندن، کندینه خاص دهایه کوره موجود املرینی انکشاف ایتمک حقنه مالک اولمالی و بو حق دیگر ملتلر طرفندن تماماً طانیمالیدر.*

بومطالعه حساس وجدانلرك پك‌زیاده شایان تقدیر اولان فقط فعلیاتده تأثیری‌اولمایان برتمنیسندن عبارت دکلدر ؛ حال حاضرده میلیونلرجه انسانلرك اك زیاده شدتله سرد ایله‌دکلری طلبلردن بریدر . دولت آدملری ، اداره آدملری ودیپلوماتلری ، بونی حسابه قاتمغه‌وحرب عمومیدن صوکرا معاصر عالمك‌یکیدن تنظیمی نتیجه‌سنی ویرن رسمی‌معاهداته درج‌ایله‌مکه مجبور اولدیلر . بومبدأه استناداًدرکه الساس‌ولورەن فرانسه‌یه اعاده اولندی لهستان وبوهمیا دولت اولارق بعث‌بعدالموته مظهر اولدیلر ، آوروپانك سیاسی خریطه‌سی یکیدن چیزیلدی، « مدنی » اولان ملتلرله باشقه‌مدنیتدن وبالخاصه آشاغی مدنیتدن اولان اقوامك مناسباتی مسئله‌سنه برصورت حل بولمغه تشبث اولندی .

خلاصه بوپرنسیپك سیاسی اهمیتی غیرقابل اعتراضدر . اوحالده اونك صحیح معناسنی اشارت ایله‌مك ، وبونی پایه‌بیلمك ایچون‌ده اساسنده بولنان ملت فکرینك معنا وشمولنی تصریح ایتمك لازمدر . اوحالده برملت نه‌در ؟

۲. ملت تصوری — حقیقی مسئله

بوندن اولکی درسده سیاسی جمعیتلرك بر تصنیفنك طاسلاغنی چیزدك . بوتصنیف یکدیکریله مرتبط اولان شوایکی وصف اوزرینه مؤسسدی: عناصرك توحیدی وتخلی

درجه‌سی . فی‌الواقع توتملی سمیه‌لردن مرکب عشیرتلردن حرکت ایتمش ایدك . بوسلسله‌ٔ درجاتك الك آشاغیسنده سینه‌سنده میخانیکی تساند موجود اولان تجمعلر ؛ یوقاریسنده ایسه سینه‌سنده عضوی تساند ایشله‌ین تجمعلر واردی . برنجیلر قطعوی جمعیتلر انموذجنی، ایکنجیلر متعضی جمعیتلر انموذجنی تشکیل‌ایدییوردی . عشیرتلر بربرلرینی آرامغه، حیات اشتراکی تأسیس ایله‌مکه چالیشمغه ، هنوز غیر مستقر سیاسی ترتیبلر بنا ایتمکه وبویله‌جه عنصرلرینك کندینی مادی اولارق افاده ایتمك ایسته‌ین فقط اوکا هنوز موفق اولامایان بر معنوی جماعت وحدتی تشکیلی استقامتنده برتأثیره تابع بولندیغنی کوسترمکه باشلایجه طاغنیق ملتلردن بحث ایله‌دك . نهایت بوتشبثلر موفق اولوب ثابت برسیاسی نظام، مدینه، قراللق ویا ایمپراطورلق‌تولید ایدنجه خاص‌معناسیله (ملت) ه واصل اولویورز . اوزمان بوتشکلاتك سینه‌سنده فرقلرباقیدر وحتی دهافضله کندینی کوسترر، لکن عناصر آراسنده برنوع قایناشمه وقوعه کلیر وبویله‌جه دها کنیش ودها معضل برتشکیلات میدانه چیقار وایشله‌مکه باشلار .

بویله‌جه ملت تعبیرینك افاده ایلدیکی شی *تحلف ایدمشه بولنانه ، ففط بونده دولالی متساند اولانه عضولردنه مرکب بر تجمعك موجودیتیدر؛ بوعضوبتك وحدتیدر .*

تعریفمز تام ملته، موفق اولمش ملته موافق کلیر . بوتعریف امر واقعی مشاهده وتصدیق ایدر؛ ففط اونی مشروع کوسترمك ایچون کافی دکلدر . بر ملت دولت حالنه کلوب‌ده بوحالده دوام ایله‌دیمی ، بو تعریف اونك سیاسی ترتیبلر سلسله‌سنده موقعی نه اولدیغنی سویلر ؛ فقط حائز اولدیغی شکلده موجود اولمقده حقلی بولنوب بولنمادیغنی سویله‌مز . اسکی آوستریا ومجارستان ایمپراطورلغی‌ده کندی طرزنده بر ملت ایدی ؛ بوکون بوهمیا، غالیچیا ، خرواتستان یکی‌سیاسی ترکیبلره التحاق ایله‌مکدن خوشلانیورلر. اساساً بونلرده اورتادن غایب اولمش ظن ایدیلمسی ممکن اولان پك اسکی سیاسی ترکیبلرك احیاسندن‌عبارتدر. چك‌واسلواکلر بر دولت‌تشکیل ایدرلر، صرب، خروات‌و سلووه‌ن قراللغی‌ده بردیکردولتدر، لهستان ایسه‌هپسندن زیاده‌عصرلرجه‌مدت‌مجروح اوله‌رق‌جان چکیشمش‌وتماماً اولدوروله‌مه‌مش‌اولان‌وابدی وقهرمانجه مقاومتیله‌آنجق مقاومتی‌ترك ایدن ملتلرك‌ابدیاًمحواولدقلرینه‌شهادت ایدن‌ملت‌نمونه‌سیدر. بونکله‌برابردون ، غالیچیالر آوستریا مجارستان حکمدارینك سوکیلی ناظرلری ایدیلر ، خرواتلرعصیان ایتمش مجارلری ازمکه

خدمت ایدییورلر ، مجارلرده کندی طرفلرندن « چیفته حکمدارلغك »مشترك امورینك ادارەسنی درعهده ایدییورلر وملی تمامیت نامنه سلوون ، رومن و ایتالیان اولان نفوسك مطالباتنه قارشی جبر و تضییق ایله مقابله ایدییورلردی . ایرلاندا ، ملتلرك حقوقی نامنه استقلالنی دعوا ایدییوردی ؛ انكلتره مشترك امنیت نامنه وملی عنعنەلرك مشترك اولماسی حسبیله بو استقلالی ویرمكدن امتناع ایدییوردی . بز فرانسزلر آلمانیایه الحاق ایدلمش اولان آلساس ولورەنی ملتلرك حقی نامنه الحاقدن قورتاردق ؛ فقط بوایالتلری الحاق ایتمك ایچون آلمان متحد حكومتلری یالكز قوتی كندی طرفلرنده بولندیرمقله قناعت ایتمەمشلردی ؛ اونلرك مورخلری وحقوقشناسلری ظاهراً حقوقه موافق اولان دلیللری دولت رؤساسنه احضار ایدییورلردی . شبهه یوق ، بز فرانسزلردن هیچ بریمز بودلیللرك اك جزئی بر قیمته مالك بولندقلرینیقبول ایتمەیز. فقط اونلری رد وجرح ایلەملكغیرتنده بولونمق كندیمزه و مدنی عالمه قارشی بزم ایچون بر بورجدر .

اوصورتلەكه سؤال : « بر ملت نەدر ؟ » دكلدر ، بلكه « بر ملت ناصل ونه ایچون تشكل ایدر ؟ » در . دها صحیح اولارق سؤال شودر .

ملتك وار اولمه حقنی تشكیل ایدن و بر دفعه واقعده ملت تشكل ایتدكدن صوكرا اونك دوام ایدەجكنی بزه تأمین ایدن نەدر ؟

٣ عرق و ملتی بر عد ایدن نظریەنك تنقیدی

١) نظریەنك منشائی — وضع ایدیلن بو سؤاله پك یوكسك قفالر شیمدی‌یه قدر جواب ویرمشلردر . بونقطەده فوستەل ودوقولانژ ایله رونانی ، عرق فكرینه توجیه ایلەدكلری تنقیداتده تعقیب ایدەبیلیرز .

رونان « كیزلیدن كیزلی‌یه بر فكری جدال دوشونجەسیله مقناطیسلنمش اولابیلیردی. او آلمانیایی و آلمانیانك حقه قارشی ایكرنج بر طرزده تجاوز ایتمش اولماسنی كوز اوكنده بولندیرییوردی » . آلمان مورخی مومسەنك آلمانیانك آلساس لورەنی الحاق ایتمسنی بروجه پیشین مشروع كوسترن دلائلنه حرب اورتاسنده (٢٧ تشرین‌اول ١٨٧٠) جواب ویرن فوستەل دوقولانژده اولویتله بودوشونجەیه مالكدی . احوال وشرائط دكیشدیكندن

بزه بیطرف اولمق قولای اولمیه‌جقدر ، باخصوص‌که عرق ایله ملت آراسنده فرق یوقدر دیه‌ن نظریه منحصراً آلمانلرك مالی دكلدر . مومسه‌ندن Mommsen اول بو نظریه‌دن خوشلانان فرانسزلرده واردی . بویله‌جه ، فرقنده اولمقسزین ، بر ملی اعتقاد باطلك کوستردیکی یولدن کیتمکدن قورقمغـه محل یوقدر . بی‌طرف وساکن بر وضعیته ، حتی بوکبی موضوعلرده بیله ، ایریشمك ممکندر .

اون دوقوزنجی عصرك ایلك نصفنده حاکم اولان سیاسی تلقی عرقك صافیتی و دوام قابلیتی اوزرینه مؤسسدی .

أوکوستن تیه‌ری ، حتی کیزو نظرنده عرق یکیلمه‌سی ممکن اولمایان بر قوتله جبراً حاکم اولوردی . دامارلردن آقان قانك قدرت مطلقه‌سنه و بوقانك تعیین وایجاب ایله‌دیکی شرائطنه بناءً فرانق دوغان فرانق قالیردی ، غولوا دوغان غولوا یاشاردی . و فرانسز طوپراغنده فرانقلر و غولوالر بولونمش اولدیغندن ، فرانسه تاریخی ، رەن نهرینك اوته‌سندن کلن فاتح فرانقلرله مغلوب اولمش ، فقط دائما جانلی بولنان ، هریکی بطنده نفس آلمغه وقوت قزانمغه چالیشان غولوا عرقی آراسنده اون بش‌عصر سورن برحربه بکزه‌مشدی . بومذهبك صوك واك جسور ممثلی اولان هانری مارتن Martin بوغالیالی عرقك نهایت ده‌قارت ، وولته‌ر واختلال رجالی سایه‌سنده جرمن فاتحلره غلبه چالدیغنی کوستریوردی . بو معظم دوئللو یوزندن فرانسه‌نك ماضیسی مهیج ومعجزه‌لی بردستان اولویوردی . . . . وبونك حکایه‌سی رومانتیزم دورنده‌کیلرك شاعرانه وبلاغتپرور روحلرینی اشتیاق ایچنه قویویوردی . ۱۸۳۰ یازینك صیجاق کونلری پارلانجه اك وجدلی اولانلر کندی کندیلرینه شو سؤالی صوردیلر : عجبا بو تموز کونلی اسکی فاتحلرك صوك مغلوبیتنی و تدبیر الهی ایله معین اولان لایموت غالیالی عرقنك ظفرینی‌تنویر ایتمه‌یورمی ؟ (ق . ژولیان ، ٤٠)

بر معاصر ایچون ایسه غالیالی عرق ایله جرمن عرقك مجادله‌سی آرتق Tiers-Etat دینیلن بورژوالر صنفنك، خلقك دره‌بکلری واصیللرعلیهنه جدالی دیمك دکلدر. دوئللونك محدود ساحه‌سی کنیشله‌دی ، ویکدیکریله غیر قابل تألیف اولان ، طبیعته ویا تدبیرالهی ایله دوشمان اولان ایکی عرق بری محو اولونجه‌یه ، یاخود ، هیچ اولمزسه مطلق ضعفه دوشورولنجه‌یه قدر چارپیشیورلر وچارپیشه‌جقدرلر .

ب) بونظریه‌نك مناقشه‌سی — اولا : عرق مفهومی قرانلقدر .

بونظریه شأنیتده اساسدن عاریدر . حیوانلر ویا نباتلر موضوع بحث اولدیغی وقت‌بیله معاصر برعالم نظرنده ، نوعلره تفریق ایتمه‌نك مطلق بر قیمتی یوقدر . تکامل (تحاول) مذهبی بزی اجناسك یکدیکرینه‌غیرقابل‌ارجاع اولمادیغی ، احتمال بونلرك احوال وشرائطدن ،

حیات غاوغاسندن، محیطك نفوذندن، انطباق ضرورتلرندن ایلری کلن بطی تحوللرله یکدیکرندن نشأت ایله‌دکلری فکرینه آلیشدیردی. معمافیه، حتی یکدیکرینه پك یاقین اولان عرقلر وجنسلر آراسنده اختلاط برچوق احوالده ممتنعدر، یاخود، هیچ اولمازسه، صیق صیقی‌یه تحدید ایدیلمشدر: برارکك ویا دیشی قاطیر تولید ایتدیره بیلیرز، فقط بو حیوانلر کندیلکلرندن نسللرینی ادامه ایده‌مزلر.

انسانلرده ایسه احوال باشقه‌در. یکدیکرینه اك آز بکزه‌ین عرقلر آره‌سنده اختلاط دائما ممکندر. دیکر هرهانکی بر ذی‌حیات موجودات صنفنه نظراً انسانلرده عرق مفهومی داها آز واضحدر، عرق تفریقی مقایسه‌قبول‌ایتمز درجه‌ده داها آز محسوسدر. اك زیاده ممیز وصفلری تشکیل ایدن فرقلر، درینك رنکی، بوی، قافا طاسنك شکلی نه‌دن عبارت قالیور.؟ دری مختلط تناسل ایله دکیشیر. اساساً دریلری سیاه، صاری ویا قیرمزی اولسون انسانلرك هپسی ذکانك اك متنوع نمونه‌لرینی، حرث، مدنیت ایچون اك متنوع استعدادلری عرض ایدرلر.

indice céphalique دنیلن قافانك کنیشلکی ایله اوزونلغی آراسنده‌کی نسبته کلنجه شبهه یوق‌که بونك عرقلرله دکیشدیکنی ادعا ایتمك ایچون اولدقجه جسور آنتروپولوژی (بشریات) علماسی واردر. فقط بونلر جرأتلی فرضیه‌لردرکه بیلنن وبیلنمه‌سی ممکن اولان واقعاتی مبالغه‌لی بر طرزده آشارلر. وبشری عرقلرك واوصافك طویل‌الرأس dolichocéphales [۱] اولانلرله عریض‌الرأس brachycéphales اولانلر آراسنده توزیعی مسئله‌سنده عالملر آراسنده موجود اولان اختلاف بونقطه‌ده احتیاطلی داورانمانك موافق اولاجغنی بزه آکلاتمغه کافیدر. قدیم غالیانك عالم مؤرخی قامیل ژولیان دیورکه: شیمدی عریض‌الرأس اولمانك عرق علامتلری‌ی یوقسه بشری اسکلتك بوتون عرقلرده مشاهده‌سی ممکن اولان تنوعلریمیدر سؤالی موضوعدر. بوبله‌جه، سنه‌لرجه مناقشه یاپیلدقدن صوکرا، عرقلرك دماغك شکلنه نظراً تفریقی متخصصلره بیله ممکن اولمایان بر ایش کبی کوزوکیور، وقافا طاسنك فرقلری عرقه عائد هیچ بر خصوصیتی تضمن ایتمه‌ین وفرددن فرده موجود اولان فرقلر عد اولنور.

---

[۱] اوزونغی کنیشلکندن فضله اولان

[۲] کنیشلکی اوزونلغندن فضله اولان، کنیشلك واوزونلق افقی شاقولی خطلر استقامتنده‌کی قطرلرله مساحه ایدیلور.

ثانياً : صاف عرق يوقدر . — آركه‌ئولوژی علماسنك شهادتنه نظراً تاریخی دورلردن یوزلرجه عصر اول بیله آوروپا قطعه‌سنك بر طرفندن دیكر طرفنه آقان تجارت جریانلری واردی . تجارتك وبشری جمعیتلرك اجتنابی قابل اولمایان آرقداشی اولان حربك عرقلری قاریشدیرمامش وبناءً علیه انسانلری عرقك جبروحاكمیتندن قورتارمامش اولدیغی مشكلاتله قبول اولنه‌بیلیر .

حتی نه آندرتال Néanderthal دورنده بیله انسان یر یوزنده پك اسكیمش برشیدی . ویوزلرجه عصرلردنبری میلیونلرجه انسانلر واردی‌كه ارض اوزرنده توشوشورلر ودیكر میلیونلرجه انسانلرله اختلاط ایدرلردی .

.... طوپراق آلتنده ابتدائی عرقلرك علاماتی بولمق ممكن اولدیغی ظن ایتمكه برتمایل حس ایله‌دیككز وقت انسانك بواختیارلغنی دوشونكز . حتی (اسكی طاش دوری) پاله‌ئولیتیك قرون وسطا بقیه‌لرینی تدقیق ایدركن دوشونكز ... هیچ بر بشری ایزی قالمامش اولان داها اولكی بیكلرجه سنه‌لرك هپسی دوشونكز ، بوبیكلرجه سنه‌لرده ایز براقامامسنه رغماً بشریتك بوتون‌یاپدقلرینی آو ، حرب ، سفر ، قوشو ، فتح ، عشیرت اتفاقلری ، جنسی برلشمه‌لر ، ولایعد تركیبلر حالنده‌بوتون بونلری دوشونكز . بزم ایچون پك كریده قالان وبزه بر نقطهٔ حركت كبی كوزوكن اسكی طاش دورینك موسته‌ریه‌ن moustérien قسمی بیله احاطه‌سی ممكن اولمایان معظم برماضینك انتهاسندن باشقه برشی دكلدر (ژولیان ، ٤٠)

عرق مفهومی یرینه ، تاریخده ، ملت مفهومنی اقامه ایلدكلری وقت رونان ، فوسته‌ل دوقولانژ و میشله‌نك یاپدقلری تحدیدات حقنده نه دوشونمك لازم كله‌جكی كورولیور . میشله دییوركه : « باربار دورلرده ، ملتلرك عظیم سعیندن اول ، قوتلی وحاكم بر عنصر اولان عرق ، هرملت كندینی یوغوردقجه ، شخصیت قازاندقجه ، داها آز محسوس ، ضعیف ، همان همان سیلینمش بر حالده‌در . » ورونان دییوركه :

قدیم عشیرت ومدینه حیاتنده عرق واقعه‌سنك برنجی درجه‌ده بر اهمیتی اولدیغنی تسلیم ایده‌رز . آتنه‌دن ، اسپارطه‌دن ، اسرائیلی سبطدن روما ایمپراطورلغنه كچه‌لم . وضعیت تماماً باشقه‌در . ابتدا جبرایله تشكل ایتمش ، صوكرا منفعتله ادامه اولونمش اولان بویكدیكرندن تماماً باشقه شهرلردن وایالتلردن مركب كومه عرق تصورینه الك وخیم ضربه‌یی ایندیرییور . مطلق وعالم شمول وصفیله خریستیانلق‌ده دها مؤثر اولارق عینی استقامتده چالیشیور . روما ایمپراطورلغیله صمیمی بر اتفاق عقد ایدییور و ، هردرلو مقایسه‌دن یوكسك‌اولان بوایكی توحید ایدیجی عاملك تأثیریله ، بشری امورك اداره‌سندن عصرلرجه مدت عرق دوشونجه‌سی برطرف ایدیلمش اولویور .

ایشته انسانلری آیری آیری قومپارتمانلره ، دوشمان جنسلر حالنده حبس ایدن ، طبیعةً فائق عرق ومادون وقدرتسز قالمغه محكوم دیكر عرقلر بولوندیغنی قبلی اولارق

بیان ایله‌ین وبویله‌جه تضییق وکینی ابدیلشدیرن عرق تصوری دیمك كه بویوك مؤرخلر طرفندن آنجق اونلرك تدقیق ایله‌مدكاری قسم تاریخ ایچون قبول ایدیلیور . بومؤرخلر بردوری تنویر ایتدیلرمی ، عرق تصوری بر كولكه كبی غائب اولیور ، واونك یرینه تشكیلی ایتدكلری زمره‌نك وارلغنه‌مشتركاً رضا كوستره‌رك یاشایان انسان هیئتلری مفهومی میدانه چیقیورکه بونی یاهنوز رشیم حالنده بولنان ویاتشكل ایتمش اولان ملتلره تطبیق قابلدر .

قبل‌التاریخی دورلر ایچون دوغرو اولان ، تاریخك باشلانغیجی ایچون صریح اولان بوكیفیت ، یكی دورلره یاقلاشیلدیغی نسبتده دها دوغرو ودها صریح اولور . فرانقلرك استیلا ایلدیكی غالیا كه‌لتلری ، ایبه‌رلری ، لیكورلری ، یونانلیلری ولاتینلری احتوا ایدردی . معاصر فرانسه اودرجه‌ده استیلالر ، اختلاطلر ، هرجنسدن اقوام آراسنده اوقدر ازدواجلر كورمشدركه برفرانسز عرقندن بحث ایله‌مك بو كون برمعناسز سوز سویله‌مك اولور . هرمعاصر ملت ایچونده بویله‌در: مثلا آلمان سلاو ، جرمن ، كه‌لت ، اسقاندیناویالی ، اسپانیول ، فین خلیطه‌سندن نشأت ایدر . برعصری ملتك هانكی‌متنوع عنصرلردن مركب اولدیغی تدقیق ایدلجه رونانك شو سوزینك دوغرو اولدیغی تسلیم اولونور . « حقیقت شودركه صاف عرق یوقدر . وسیاستی عرقی تحلیل اوزرینه استناد ایتدیرمك اونی برخیال اوزرنده یوروتمكدر .

ثالثاً : **عرقی انموذجلر یوقدر ، بلكه ملی انموذجلر واردر .** — معنویاتی تعیین وایجاب ایدن احوال مادیه ، عرق دكلدر . بلكه مشترك حیاتده ، عینی عرفلرك تعقیبیله وعینی قانونلره تبعیتله ، مشغله‌لرك واندیشه‌لرك مشترك اولماسیله قازانیلمش اولان اخلاقی وصفلردركه‌عضویت‌اوزرینه‌عكس‌تأثیرده‌بولنورلر و **ملی انموذجلر** احداث‌ایدرلر . آمریقان ملتی نه‌قدر مختلف قوملردن تشكل ایتمشدر ! مع مافیه یانكی yankee تسمیه اولنان بر انموذج واردركه مهاجرلرك احفادی نهایت الامراوكا یكزه‌رلر . نهایت ایكی و یا اوچ بطنده ایتالیانلر ، لهلیلر ، آلمانلر ، جنوب سلاولری yougoslaves ، ایرلاندالیلر ویا رومانیالیلر اوصاف ممیزه‌لرینی غایب ایدرلر . وجماهیر متحده‌نك لسانی اولان بروندن تلفظ ایدیلن وممدود هجاسی اولمایان خصوصی انكلیزجه ، قونوشمقده‌درلر ، منشأده‌كی آنغلو ساقسونك‌سیوری‌چكه‌سنه، آچیق رنكنه ، كمیكلی‌چهره‌سنه‌اوزون بوینه ، اوزون

باجاقلرینه مالکدرلر . ملت بر عضویتدر وهر عضویت کبی تغدی ایله‌دیکی عنصرلری استمثال ایدر ، یابانجیلرك قانی واتی کندی قانی واتی حالنه قور .

دیمك که ملتی تشکیل ایدن واونی ایضاح ایدن عرق دکلدر ، بلکه متقدماً موجود اولان ملتدرکه عرقلری وفردلری بربرینه قاریشدیرر ، ومختلف مالزمه‌دن آهنکلی ودواملی بر مادی ومعنوی وحدت وجوده کتیرر .

٤ . ملت لسان اشتراکی اوزرینه‌می مؤسسدر

ا) **ادعا** — سؤال حالا موضوعدر : بالذات وحدتی تأسیس ایدن نه‌در ؟ عرق دکلسه بونه اوله بیلیر ؟ شو جواب ویرلدی : لسان. برملت حالنده برله‌شنلر عینی لسانی قونوشانلردر . برملت طرفندن تبعه دکلسه بیله هیچ اولمازسه وطنداش اولماسی طلب ایدیله‌بیله‌جك اولانلر اونك لسانی قونوشانلردر .

لسانه ایکی صفحه‌دن باقیلابیلیر : مادی واجتماعی . اکر دیکر اجتماعی واقعه‌لره باغلی اولان براجتماعی واقعه اولمق حسبیله لسانك ملی وحدتی تشکیله خدمت ایله‌دیکی ، مثلا حکمدارك اطرافنده بولونانلرك لهجه‌سنك ، فتوحات ، موده ، رسمی صرف علماسنك تعیینی ، آقادمیلر ، لغتلر ، مکتبلر الخ ... سایه‌سنده عینی حاکمیت آلتنده طوپلانمش اولان انسانلرك هیئت مجموعه‌سنه یاواش یاواش کندینی تضییق ایله قبول ایتدیردیکی وبویله‌جه اونلر آراسنده وبالخاصه درینلرده تأسس ایدن وقوتلی اولان بریکی رابطه دها پیدا ایله‌دیکی سویله‌نمك ایسته‌نیورسه ، بوبربداهتدر . کذا مغلوب اولمش وانقیاد ایتمش برملتك غالبك لسانی قبول ایله‌مکه زورلاندیغی وقت اجدادینك لسانی کیزلیدن قونوشمغه دوام ایده‌رك ، کندی شاعرلرینك مصرعلریله پارلاق ماضی‌یی ترنم ایده‌رك بعضاً کندینه کوره بر پروتستو حرکتنده بولندیغی وبویله‌جه لسانك ملیتی ادامه ایله‌مك ومساعد زمان حلول ایدنجه اوکا یکیدن جان ویرمك ایچون برواسطه اوله‌رق باقی قالدیغی مشاهده وتصدیق اولونیورسه بوده بربداهتدر .

فقط اکثریا لسان عرقه باغلی عد اولونور، وعرقك نشانه‌سی اولارق فیزیقی برواقعه اعتبار ایدیلیر . تصوت phonétique قانونلری واردرکه انتقال اونلره نظراً واقع اولور،

مثلا لاتینجه‌دن فرانسزجه ، اسپانیولجه وایتالیانجه ، اسکی سلاوجه‌دن مشتق لهجه‌لره ، اسکی آلمانجه‌دن انکلیزجه‌یه الخ ... انتقال. صانکه اساسلی ویکدیکرینه غیر قابل ارجاع اولان عضوی فرقلر ایشیدیلمش اولان لسانی یکی برلسانه تحویل ایدییور دینه بیله‌جك . احتمال مکتسب اولان ، احتمال ملی فرقلردن نشأت ایدن بو بوغاز فرقلرینی عمومی مورفولوژیك فرقلره مربوط عد ایتمك ایچون قوتلی برتمایل واردر : انسانلر طبیعةً ودریندن درینه باشقه اولدقلرندن ، عینی عرقدن اولمادقلرندن ، باشقه باشقه لسان زمره‌لرینه آیرلدقلری فرض اولونیور . بوکا مقابل عینی لسانی قونوشانلر اساسدن اقربادرلر ، عینی عرقدندرلر وبناءً علیه عینی ملتدن اولمالری واجبدر . آلمانلر آلساسلیلرك آلمان اولملری لازم کلدیکنی ادعایه جرأت ایتدیلر ، چونکه ، دییورلردی ، اونلرك قافالری مربعدر واونلره خاص اولان بوغازله فرانسزجه یك کوتو قونوشولور .

ب) **بوادعانك نقیضی** — مبدأك باطل اولدیغنی کوسترمك ایچون اونك نه نتیجه‌یه واردیغنی اورتایه قویدق . لسانلرك بوادعاسی تاریخی ، سیاسی ، اجتماعی واقعه‌لردن نشأت ایدر ، لکن عرقه نظراً هیچ برشی افاده واثبات ایتمز . مصرلی عربجه قونوشور وعرب عرقندن دکلدر . ایرلاندالی انکلیزجه قونوشمقله برابر انکلیز عرقندن دکلدر ونه اسکی که‌لتلرك ، نه‌ده فرانقلرك لسانی قونوشمایان ، بلکه برلاتین لهجه‌سی قونوشان فرانسز نه لاتین نه جرمن ، نه که‌لتدر ، بلکه کیمسه‌نك ایچنده حاکم اولان عنصری بولامدیغی برعرق خلیطه‌سندندر . لسان علماسی اصل هند واوروپائی لسانله اصل سامی لسانی یکیدن بنا ایله‌دکلرینی ظن ایدییورلر . فقط عینی زمانده ، بوکونکی لهجه‌لرك اك اسکی شکلنده بیله اختلاط ایزلرینك موجود اولدیغنی تسلیم ایدییورلر . « صاف عرق اولمدیغی کبی صاف لسانده یوقدر . » و لسانك انسانلر ایچون مقاومت ممکن اولمایان برجبر خاصه‌سنه مالك اولدیغی عرقدن دها آز بدیهیدر . وطن حسنك واضح ودرین اولارق یاشادیغی فرانسه‌ده هرکس فرانسزجه قونوشماز ، فقط بعضیلری باسك ، بروتون ، فلامان ویا آلمان لسانلرینی قونوشور . اسویچره‌ده اوچ بلچیقاده ایکی لسان وطنداشلری تقسیم ایدر . بالعکس ، آمریقالی ملتلر اسپانیولجه ، پورتکیزجه ، انکلیزجه قونوشورلر ؛ مع مافیه اسپانیا ، پورتکیز وانکلتره‌دن آیری ، مستقل واستقلالنه قیصقانج برر ملتدرلر .

٥ . ملت دها بسيطه ارجاعی ممکن اولمايان اصلی واقعه‌در

ملت عرقی يارا‌تير ، يوقسه اوندن نشأت ايتمز ؛ کذا ملت مشترك لسانك تمليدر . ولسان اشتراکی ملتی ياراتمغه کافی کلمز .

مشترك برلسانك يايلديغنك مشاهده اولنديغی هريرده طبق روما ايمپراطورلغی کبی برمدنيت برلکيله برابر سياسی وحدت موجوددر، ويا هيچ اولمازسه شرقك يونانليلاشماسی hellenistique دوره‌سنده يونان عالمی ايچون وداها صوکره عرب عالمی ايچون اولديغی کبی سرعتله تحصل ايدن سياسی بوتقسيماتك فوقنده کائن بربرلکك قوتلی شعوری واردر . (مه‌ييه ، ٨ ؛ مکرر)

ق . ژوليان‌ده تصريح ايدييور :

برلسانك انتشار ايتمه‌سنی، اکر نقطهٔ حرکتنده اونی دنيا يوزنه‌کوندرن برملت فرض ايتمزسه‌م، آکلايامام . نه يکی بردينی ايلرلتمك غيرتی ، نه‌تجاری مناسبتلر ، نه يقيندن يقينه تماس ، نه تربيه‌نك تأثيرلری ، نه‌ده ادبی ذوقلر لهجه‌لرك ارض اوزرنده انتشارينی تماماً ايضاح ايتمز. بولسانی دالغه‌لری، زمان ومکان داخلنده حرکته کتيرمك ايچون بر قوم لازمدر . بريونان قومی يونانجه‌يی آق دکز ساحللرنده يايدی ، رومانك فتوحاتی رومان لهجه‌لرينك اصلده‌کی وحدتی يايدی ؛ آمريقا متحد جمهوريتلرينك قونوشديغی لسانك اصلنده انکليز ملتندن کلن بر مهاجرت واردر؛ نيتره‌رك صولاديغی مملکتلرده زمانمزده عربجه‌نك متعمم اولماسی ، قومشو دونتلردن چيقان وکنديی طرفلرندن ديه‌نه وتونبوقتوده يکی ايمپراطورلقلر احداث ايدن فاتحلرك بولسانی اورايه کتيرمش اولملرندندر .

يعنی ملت هرهانکی برفتحه تقدم ايدن برواقعه‌در، برتمرکز، مشترك سياسی تشکيلات باشلانغيجندن، انضباط وانسجام‌نوه‌سندن‌محروم اولان‌عشيرتلرك‌هيئت‌مجموعه‌سی‌ايمپراطورلق تأسيس ايده‌مز ، بلکه آنجق مستولی بر آفت اولور. شبهه يوق ، غير ملی اولان سياسی تشکيلات‌واردر ؛ بز بونلری ترسيم وتصنيف ايتدك . فقط ملت بشری جمعيتلرك تاريخنده ظهوره کلديکی‌وقت قطعی ونوعما اصلی برواقعه‌در. آنجق اوملتی توليد ايده‌بيلير ، چونکه آنجق برعضويتدرکه ديکر برعضويتی دوغورابيلير .

مشترك لسانه ، مشترك انموذج ملت سينه‌سنده وملت طرفندن حاضرلانير ، يوقسه اوندن مقدم وارلق والدی دکلدرلر .

٦ . جوغرافی محیطك تأثیری

ملت فکرینك عرق اوزرینه یوكلنمش عد اولنان جبر و اضطراردن آزاده اولارق نام برآیدینلق ایچنده ظاهر اولدیغی فرانسه تاریخی مقدمه‌سنده میشله یازییور :

بكا اولیه كبیورکه مادی شیلر ، عرق ، اونی تمدید ایدن قوم ، آلتلرنده حقیله صاغلام برتمله ، اونلری طاشیه‌جق وبسله‌یه‌جك اولان برطوپراغه محتاجدرلر . جوغرافی بر اساس اولمقسزین تاریخی برآقتور اولان ملت طوپراقدن اثر کوروتمه‌ین چین رسملرنده ایمش کبی هواده یورویور صانیلیر. شونی‌ده قید ایدیمزکه بوطوپراق ساده فعالیت صحنه‌سی دکلدر . غدا ، اقلیم الخ .. ایله او فعالیته بیك طرزده تأثیر ایدر قوش یواسنه ، انسان‌ده وطننه کوره‌در .

فرانسز مملکتنی مناظرینك، اقلیملرینك ، نباتاتنك ، اقامتکاهلرینك تنوع و آهنکی ایله تصویر ایلدیکی حقیله مشهور اوصحیفه‌لری فرانسه تاریخنی تشکیل ایدن وقوعاتك حکایه‌سنه،نه‌ایچون میشله‌نك تقدیم ایله‌مش اولدیغی بوندن آکلاشیلیور .

بوطرز رؤیت بوندن بویله مؤرخلر ایچون برعنعنه تشکیل ایدییور .

اساساً بو تصور یکی دکلدر . اون دوقوزنجی عصرده تەن Taine ، فقط حتی اون سکزنجی عصرده بیله مونته‌سکیو Montesquieu ، جوغرافی محیطك صورت عمومیه‌ده بشری‌مؤسسه‌لر اوزرینه وبالخاصه ملتلرك تشکلی‌وملی انموذجلرك تنوعی اوزرینه تأثیرنده اصرار ایله‌مشلردر .

بر نقطه‌نك انکاری قابل دکلدر : « بر قومك تاریخی اقامت ایلدیکی قطعه‌دن آیری اولاماز .» فقط بونی تصدیق ایتمك عرق جبریه‌سی یرینه محیطك جبریه‌سنی اقامه ایتمك لازمدر دیمکمیدر ؟ خایر ، چونکه محیط یالکز امکانلر ، استعدادلر عرض ایدر ؛ کری‌یه بوامکانلردن استفاده ایتمك ، اونلری نتیجه‌لندیرمك ایشی قالیر . فلان قومك ساکن اولدیغی منطقه‌لر بوکون خرابدر ، ثمره ویرمز ، چول کبیدر ، اسکیدن ایسه خارق‌العاده برمثمریته مالك ایدیلر. عینی منطقه‌لر صنایعه مالك فعال ملتلرك النه دوشدیکی وقت تکرار اسکی حاله دونویورلر. آنتام قطعه‌سی عظیم مدنی ثروتلره مالکدر، یرلیلرده دائما بونك جاهلی دکلدرلر : اما اونلرك دینی تصورلری بو معدنلری ایشله‌تمه‌لرینه مانع اولویور .

عائلوی واجتماعی تشکیلات ایله مناسبتدار اولان عنعنه‌لره باغلی اولمق ویکیلکدن قورقمق حالی، قاست Caste نهجنه مربوط اولان یوکسك صنفلره ال ایشلرینك ممنوعیتی، دینی اسبابه بناءً فائض ایله اقراضك حرام اولماسی ، وصورت عمومیه‌ده اجتماعی مؤسسات ایله مناسبتلی اولان اخلاقی ، حقوقی ، دینی تصورلر انسانك طوپراقده‌کی وطوپراغك آلتنده‌کی ثروتلردن استفاده ایدوب ایتمه‌مسنی، اقلیم نفوذلرینه آز ویا چوق حساس اولماسنی ایجاب ایتدیریور. بالذات معشری تصورلره ، اقتصادی ، دینی ، علمی مؤسسه‌لره تابع بولنان تکنیك وآلتلر طبیعی اولان امکانلردن دها مهمدر .

تاریخك هیچ برآننده طبیعت انسانلره‌ظن اولندیغی قدر آمرانه خطاب ایتمه‌مشدر . دکزك یاقین اولماسی ضروری اولارق اقوامی گمیجی یاپمامشدر : اسکیدن روماليلر ، شیمدی انکلیزلر ، آنجق کیچ وقتده گمیجیلکه ومستعمره‌جیلکه گیریشدیلر .

وبوده تقلید ایله یاخود رقابت ایله ، دیگر اقوامك مثالنه قاپیلملری ایله حصوله گلدی . چولك یاقیننده اولمق کیفیتی انسانلری بدویلکه اجبار ایتمز . باشقه محللردن گلمش اولان وزراعته اولان میللرینی محافظه ایتمش بولنان اقوام، تاریخك ایلك دورلرنده صودن محروم اولان ایرانده‌درینده بولنان صولری طوپلامه‌یی واونلری خفیف میللی تحت‌الارض غاله‌ریلر واسطه‌سیله‌یریوزینه گتیرمه‌یی اوگرنمشلردر. باشقه یرلرده ایسه طوپراغك طبیعةً منبت اولماسی بدویلرك چیفتجیلکه استحاله‌سنی تأمین ایله‌مه‌مشدر .

مدنیت تاریخی انسانك طبیعته‌نسبتله سربستیسنی‌قازانماسی تاریخیدر. انسان اورمانلرده ایشله‌دی ، باطاقلقلری قوروتدی ؛ برزخلری وداغلری دلدی ، اوچوروملر اوزرینه کوپری قوردی ، جریانلرك شدتنی ضبط ایله‌دی ، دکزه سد یاپدی ، صحراده صو فیشقیرتدی وواحه‌لری تکثیر ایله‌دی باشقه یرده ایسه ، بالعکس منبت طوپراغی دمیر یوللر وبالاست، زیفت ومالطه طاشی، غرانیت ویاتخته ایله دوشه‌دی وتارلالر یرینه لایعد اولری ونهایتی گلمه‌ین سوقاقلری وضع ایتدی .

عصرلرجه مدت ، استیلاجی قوملرك تنوعنه رغماً‌شهرلر وکویلر نوعما طبیعت‌طرفندن جبراً قبول ایتدیریلمش لایتغیر محللرده : منبعلرك اطرافنده ، یاخود قویولر یاقیننده ، نهرلرك برلشدیکی یرده ، داغ ایله اووه‌نك التصاق محلنده ، دکز کنارلرنده باقی قالییورلر ، یاخود یکیدن جانلانییورلردی . بوکون آلتون حرصی ، کومور ، پترول ویا دمیر احتیاجی ، الکتریق حصوله گتیرمك ایچون شدتله آقان صولرك قوتنی استعمال

ايتمك امكانی آلاسقانك بوزلی صحرالرنده ، ياخود يوكسك داغلرده ، مؤبد قارلرك ياننده شهرلر توليد ايدييور . عصری ليمانلر ليوەرپول ويا هامبورغ كبی اسكی باطاقلقلر اوزرينه ، ريودوژانەرو كبی اطرافدەكی داغلری باروتله آتارق ، ياخود هاورو مارسيليا كبی تنزه كميلرينك ملجأی اولان اسكی طبيعی ليمانلر ياننده تماماً ابداع ايديلمشلردر .

طياره وتحت‌البحر انسانه دها فضله سربستی بخش ايدييور . اوندن اول شمندوفرلرك ايجادی بيله حياته تبديل وضعيت ايتديرمش ، پوسته عربەلری و آتلری ايچون ضروری قوناق يری اولان اسكی مركزلرك فعاليتنی قوروتمشدی . دمير يولی اوزرنده شهرلر دوغمش و يا بويومشدی . يكی واسطەلرك اعتيادلری ، تجاری جريانلری ، خلقی جذب ايدن مركزلری ناصل آلت اوست ايدەجكنی تخيل ايتمك قولايدر . اسكيدن طبيعت انسانلری فلان و يا فلان طرزده تجمعه مستعد قيلمش ايسه ، نەحقله بوكونكی انسانلره عينی طرزلری جبراً قبول ايتديرمك ايستەنەبيلير ؟ *ملتلر منحصراً اجتماعی نوعدن اولان واقعاتك تأثيری آلتنده هر اولادن وجوده كلير وانحلال ايدن موجوداتدر* . نەقانله ، نه طوپراقله ، نه عرقله ، نه اقليمله طبيعت اونلری اولدقلری كبی اولمغه اجبار ايتمز . بلكه اونلری اوحاله دعوت ايدر . ملتلر بو دعوتی نظر دقته آلوب آلمامقده سربستدرلر .

جوغرافی برفرديت سادەجه طبقات‌الارض واقليمه عائد مطالعاتدن نشأت ايتمز . بوفرديت اولجه طبيعت طرفندن معطا بر شی دكلدر . شو فكردن حركت ايتمەليدركه بر قطعه طبيعتك توخوملريله موضوع غنوده اويومقده بولنديغی بر خزينەدر ، اونلرك استعمالی ايسه انسانه تابعدر . انساندركه طبيعتی كندی عملنه منقاد قيلارق فرديتنی اشكار اولارق اورتەيه قور ، داغنيق خطوط آراسنه ارتباط وضع ايدر ؛ محلی شرائطك انسجامسز تأثيرلری يرينه بر سيستەم دائرەسنده قوتلرك برابرجه چاليشماسنی اقامه ايدر . اوزماندركه برقطعه صراحت كسب ايدر ، تخلف ايدر وزمان كچدكجه بر قومك تصويرينی طاشييان بر مداليه كبی اولور . (ويدال دولابلاش ، ٦١ مكرر) .

ميشله ديوركه :

« بن ، پك آز دقت ايديلمش بر واقعەيی بالذات تاريخدن استخراج ايلەدم . بوده فرانسەنك ، كندی ترقيسيله بوتون خام عنصرلرينی استحالەيه اوغراتديرتان *كندی اوزرينه چاليشماسيدر* ... فرانسه فرانسەيی وجوده كتيرمشدر وعرق‌عنصرينك ضرورتی بوايشده بكا تالی كوزوكويور . فرانسه كندی حريتك زادەسيدر . بشری ترقيده باشليجه حصه انسان تسميه ايديلن جانلی قوته عائددر . انسان مدنيتنی كنديسی ياراتمشدر . »

بر ملتك اوزرنده ياشاديغی طوپراق تاريخنده اهميتسز بر عنصر دكلدر . فقط طوپراق

ملت اوزرینه تأثیر ایله‌مکدن زیاده ملت طوپراغه ایشلر . بوندن باشقه ، طوپراغك اجرا ایله‌دیکی تأثیرده طبیعتدن کان ایله انساندن کلنی آییرمالیدر . بطنلرك سعیله تحوله اوغرایان طوپراق تاریخك معین بر آننده نه‌ایسه ، دیکر آننده اودکلدر . معاصر فرانسه‌ده اسکی غالیالی کیم طانیابیلیر ؟ دیمك‌که میدانه چیقان واورتادن غایب اولانلری سکوت ایچنده استخلاف ایدن بطنلر ، یاخود ، بوکا مماثل اولارق ، یرلەشن فاتحلر باکر برطوپراق اوزرنده چالیشمایورلر ، ماضیده‌کی انسانلرك مواجهه‌سنده بولندقلری شأنیتك عینی ، امکانلرك عینی قارشیسنده بولونمایورلر . بویله‌جه اونلر فکرلرنده وفعللرنده‌قیود آلتنده‌درلر . هندچینده یرلەشن فرانسز ثابت بر مدنیته مصادف اولورکه اونی حسابه قاتماماسی ممکن دکلدر . قانساس ـ سیتی Kansas-city ویا ده‌نوه‌رده Denver یرلەشن بوکونکی مهاجر یاخود کنج یانکی یاریم عصر اول عینی موقعه کلن آدم کبی آرتق افعالنده حر دکلدر . حالا بوکون فاروه‌ستده Far-West و یا سیبیریا شمندوفر خطنك بر استاسیونی اطرافنده کیفی بر پلان اوزرینه یکی بر شهر انشا اولنه‌بیلیر ؛ فقط بر قاچ عصرلق حیاتی اولان برشهری عصری شرائطه اویدورمق ، اونك عنعنه‌لرینی ، مکتسب وضعیتلرینی آلت اوست ایتمکدرکه بو بعضاً امری مستحیل قیلار . بویله‌جه طوپراق کیت کیده دها آز کندیلکندن وکیت کیده دها زیاده اوزرنده بویومش اولان مدنیتلرك استنادکاهی اولمق طولاییسیله تأثیر ایدیور .

٧ . طبیعی حدودلر نظریه‌سنك تنقیدی

معارضی بولوندیغمز نظریه‌نك الك مغفل شکللرندن بری ملتلری « طبیعی حدودلره » طوغرو ایلرله‌مك استعدادینی حائز اولارق تصور ایتمکدن عبارتدر . دینیورکه : دکز ، داغ ، بویوك نهرلر طبیعت ضرورتی اولارق قوملری آییررلر . تاریخی تصادفلرك فلان ملتی پارچه‌لاماسی ویااوکا مساعد اولماسی بیهوده‌در . هرملت ، انکشافنك طبیعی قانونیله ، نهایت طبیعی موازنه حالنه دوغرو کیدر ، یا کندی حدودلرینه رجوع ایدر ، یاخود او حدودلره ایریشنجه‌یه قدر یاییلیر . بو ادعا واقعاتك خلافنه‌در . طبیعی حدود یوقدر .

١) **دکز** — دکز بعضاً آییرر فقط اکثریا برلشدیریر . هردورده بربحر سفیدمدنیتی

موجود ایدی . ساده تاریخی دورلری اله آلیرسه‌ق فنیکیالیلر ، یونانلیلر ، روماليلر یکدیکرینی متعاقب ساحللرده‌کی شهرلری و آطه‌لری متحد هیئتلر ، ملتلر ، دولتلر حالنده بر آرایه طوپلادیلر . دکز اونلری جذب ایدییوردی : ساحلدن ساحله نفوذلری یاییلیوردی ؛ عادتلری ، دیللری ، دینلری ، قانونلری ساحللرده‌کی نفوسه جبراً کندینی قبول ایتدیرییوردی . دها صوکرا متحد فاس ایله اسپانیاده بر عرب سلطنتی تأسس ایتدی ؛ تورك سلطنتی بالقانلری ، آسیای صغرایی و آفریقا ساحللرینی برلشدیردی ؛ بحرسفید مغربی فرانسه‌یه ، طرابلس غرب وبنغازی‌یی ایتالیایه ، کریدی یونانستانه ربط ایتدی . فاتح کیلیوم دورنده فرانسزلر انکلتره‌یی فتح ایتدیلر وبونی متعاقب بویوك بریتانیا مستقل برطالعه مالك اولدی اما لساننده ، حقوقنده ، حتی ملی انموذجنده بیله بو استیلانك دامغاسی قالدی . بوکا مقابل ، بویوك بریتانیاده اقامت ایدن اقوام ، ماضیده فرانسه‌نك غرب ساحللرینی الده ایتمکه غیرت ایتدیلر . فرانسه‌نك بروتانیا ایالتی اسمنی ، عرقنی ، دینی اسکی برفتحه مدیوندر . فرانسه‌نك غرب ایالتلری ایله بریتانیا آطه‌لرینك اتحادندن بر ایمپراطورلق تشکل ایتمه‌سنه رمق قالدی . تصادفك بر رول اوینادیغی تاریخی واقعه‌لر سایه‌سنده‌درکه نتیجه باشقه صورتده قرار قیلدی .

ب) **داغلر** — کذا داغلر آیرمقدن زیاده اکثریا برلشدیررلر . بر سطح مائلده ساکن اولان قوم کندینی دیکر سطح مائل اوزرینه غیر قابل مقاومت اولارق جذب ایدیلمش بولاجقدر . شائیتده « سطح مائللر آراسنده تفریقك عملی فائده‌سی یوقدر . زیرا مرعالر هرایکی طرفده امتداد ایدرلر .» بوندن باشقه داغلرده‌کی بوغازلره تملك اهمیتلیدر وبونك تام بر سطح مائلدن دیکرینه قدر اولماسی آرزو اولنور . اکر باشقه باشقه ملتلردن ایسه‌لر ایکی سطح مائلك سکانی آراسنده اقتصادی رابطه‌لر وبالآخره ، بونك عواقبندن اولارق سیاسی رابطه‌لر باغلانیر .

غارونك ، پوده‌کی Pau غاو gave ایرماغنك ، کذا اود Aude وآریه‌ژ Ariège ایرمقلرینك منبعلرینه دوغرو واسع ساحه‌لر واردرکه قویونلر وچوبانلریازین اورالره کیدرلر ... معین تاریخلرده‌کی بایراملرده بعض کلیسالر اطرافنده کویلولر اورالرده طوپلانیرلر . . . بومشترك مرعالردن استفاده ایده‌بیلمك ایچون آکلاشمق ، بویوکسك موقعلره ایریشدیرن یوللر جوارنده‌کی ناحیه‌لرله jurandes دینیلن هیئتلر وجوده کتیرمك لازم کلدی . . . . اون آلتنجی عصرده فرانسه‌یه داخل اولان آریه‌ژ وادیلریله اسپانیایه تابع والدآران Val d'Aran آراسنده ودها دیکر یرلرده جاری اولان بوکبی معاهده‌لرینك نه‌قدر اسکی اولدیغی معلوم دکلدر . یونلر حتی حرب حالنده

مرعی عد اولنان مقاوله‌لر ایدی .. فرانسه ایله اسپانیا آره‌سنده آیریلش فقط مشترك منفعتلرله برلشمش اولان بوداغ خلقنك اووا خلقیله آکلاشمقدن زیاده کندی آرالرنده اویوشمالری کیفیتی اسکی محلی یازیلرده اکثریا تکرارلانان بر اتهامدر . بوندن دولایی تعجب ایتمه‌لیمی ؟ (ویدال دولابلاش ، ٦١ مکرر) .

شبهه یوق‌که خایر. باخصوص‌که عینی زمانده فرانسه‌یی تمثیل ایدن شرقی پیره‌نه ایالتنك والیسیله اسپانیاده اورژه‌ل Urgel پسقپوسنك حمایه‌سنه تابع اولان آندور جمهوریتنك عجیب تشکیلاتنده بواسکی حال و وضعیتك اثری قالمشدر .

عینی وجهله ، آلپلرده ، سیاسی جدودلرك بعضاً معناسز اولارق ایندیردکلری ضربه‌لره رغماً بوقبیلدن مناسبتلر ، هیچ اولمازسه قسماً ، باقیدر . یوکون بیله حالا وه‌ردون Verdun ، وار Var، تینه Tinée نك جنوبه دوغرو آچیلان یوکسك وادیلرینك سکانی مبادله‌لریله ، لهجه‌لریله نیس ساحلندن زیاده شمالده بارسلونه‌ت Barcelonnete وادیسیله مربوطدرلر. فرانسه‌یه تابع که‌یراس Queyras یله به‌لله Pellé وقلوزون Cluson ایتالیان یوکسك وادیلرینك تشکیل ایله‌دیکی اوفاق هیئت افرادی کندینی حالا اقربا حس ایدر . دائما شایان تأسف اولان بر پارچالانما ایله سیاسةً بولونمش اولان بریانسون Briançon وادیلری هیئتی ژونه‌ور genèvre داغنده آیریلقدن زیاده اقسامنی تلاقی ایتدیرر.

بورالرده اسکیدن محلی ده‌موقراسیلرك رشیمی اولان اوفاق سیاسی جماعتلر واردی . بونلرك بر اسویچره اولماسی ایچون یالکز قوتلی مدینه جمهوریتلرینك یاردیمی اکسیکدی . تاریخ اونلر ایچون انصافسزداوراندی. اونلری یامحوایله‌دی ، یاخودپارچالادی . (ویدال‌دولابلاش ، ٦١ مکرر)

فقط داغ بوغازلری اطرافنده احداث ایدلمش دیکر سیاسی تشکیلاتك دها شدتلی برحیاتی اولدی. دوفینه ، ساووا کبی‌که‌بونلرك دوقه‌لری ، مونسه‌نی mont-cenis وکوچوك وبویوك سه‌ن‌به‌رنار Saint-Bernard بوغازلرینی اللرنده‌طوتارق حاکمیتلرینی تورینویه Turin وجنوره‌یه genéve دوغرو ایلرلتدیلر . به‌آرن ، ناوارکبی‌که سه‌ن ژاق دوقونپوسته‌له Saint Jacques de Compostelle کیدن حاجیلر طرفندن منحصراً اوزون مدت تعقیب ایدیلن یول اولان رونس‌وو Roncevaux کچیدینك هر ایکی طرفنده بویودی . نهایت اسویچره‌که اصلنده سه‌ن‌غوتار کچیدینی اللرنده بولندیران درت ناحیه‌دن متشکلدی .

ج) نهرلر — بویوك نهرلرده طبیعةً حدود تشکیل ایتمزلر . نهرلرك برساحلنی اشغال ایدن قوم دیکر ساحلنه حریصانه کوز آتار واونی اشغال ایتمه‌دن راحت ایتمز . نهر وادیلری استیلا یوللریدر .

بوندن دولایی ساوانك ایکی ساحلنده سلاولر یاییلمشلردر ؛ مجارلر و آلمانلرطونه‌نك

ایکی ساحلنده اوزانمشلردر ، اونلره دوکولن واهمیتی اولمایان بر ایرماق ، لهیتا Leitha آوستریا ایله مجارستان آراسنده جوغرافیانك دكل بلکه تاریخك تثبیت ایله‌دیکی حدودی اشارت ایلردی ؛ آلمانلر رهن نهرینك صول ساحلنده‌درلر ؛ ئه‌بر ، غارون ، لوار ، رون ، موز ، ئه‌سقوت ، ئه‌لب ، ویستول نهرلری ، تاریخك بعضی آنلرنده حدود خدمتنی کورمشلردر. هیچ بر نهرك بورولی ایفا ایله‌مسی ضرورت طبیعیه ایله مقدردکلدر ؛ هیچ بر نهرك بورولدن محروم قالماسی ایچون‌ده بر طبیعی ضرورت یوقدر .

کذا بعضی جوغرافیا علماسنك خوشه کیتمك ایسته‌ین دستورلرینه رغماً برقومه مجبوری اولارق حاکم اولان هیچ برخصوصی هندسه شکلی یوقدر ؛ نه‌مسدس ، نه‌مربع زاویه‌لرین خطلری آراسنده هیچ برصریح نسبت برملتی انکشاف حرکتنده فلان یرده دکل دیکر محلده ، ووژلرده دکل ، رنده ، رونده دکل آلپلرده ، ئه‌برده دکل بیدا سوآده Bidassoa دورمغه مجبور ایده‌مز . ملت هانکی استقامتده وناصل ممکن ایسه ، نه‌قدرفضله قابلسه یاییلیر ، تا که برمقاومت‌دویسون وقوتلر بربرینی اولچه‌رك بر موازنه حاصل‌اولسون.

ایکی قومشو قوم آراسنده اونلرك هر برینه عائد ساحه‌لی قبلی اولارق تعیین ایدن هیچ بر عرضه وبا جوغرافی تشکل ضرورتی یوقدر . بونلرحدودلرینی الیم تجربه‌لرده صوکرا یاخود یاقوت نسبتلرله تنظیم ایدرلر .

اوقوناجق کتابلر :

ق . ژولیان ، ٤٠
رونان ، ٥٧
فوسته‌ل‌دوقولانژ ، ١٥

اونه اوچنجی فصل

ملت (مابعد)

ملی تشکلك حقیقی عامللری

ملتلرك تشکلنی اجتنابی قابل اولمایان بر اضطراره تابع طوتدیغی ادعا اولنان ساخته عامللری خذف ایدنجه آرتق شو احتمال قالیور : ملت سادەجه ممکن Contingent اولان تاریخی عامللرك محصولیدر . الکزیاده تأثیر ایتمش اولانلری تعیین ایلەمك ممکنمیدر ؛ بوکا تشبث ایدەجکز .

۱ . برملی حکمدار خاندانتك تأثیری

برنظریەیه کوره ملی برلکك تشکلی ومحافظەسی بر ملی خاندانك موجودیتنه استناد ایدر . روسلره خاص برتعبیرله قراللر وایمپراطورلر « ملت طوپلایانلر » در . بونظریەیه کوره ملی‌وحدت تبعەنك قرال خاندانه قارشی « صداقت loyalisme » حسنه‌صیقی‌صیقی‌یه باغلیدر ؛ اکر بوحس غایب اولورسه ، ملت ، آرتق استنادکاهی قالمادیغندن ، انحلاله باشلار . بونظریەیی صاغلام کوسترمکه یارایان واقعات مفقود دکلدر . اسکیدن موزاییق طاشلرکبی رنکارنك اقوامدن مرکب اولان آوستریا مجارستان حکمدارلغنده مشترك بر ملی حس محافظه ایدن آنجق هابسبورغ خاندانه قارشی دویولان « صداقت » ایدی . پروسیایی، صوکره ۱۸۷۱ آلمانیاسنی وجوده کتیرن هوهزوللرنلردر . ایتالیایی برلشدیرن ساووا خاندانیدر .

فقط ، بالعکس ، جماهیر متحده و اسویچره اولا خاندانلرینه قارشی کلەرك ' صوکرا سربست بر طرزده ، قراللرك توسطنه حاجت قالمادن تشکل ایتمشلردر . بوربونلرك اوزاقلاشماسی فرانسەده ملی‌حسی‌ضعیفلاتمادی . واکرکیریلرەقدر رجوع‌وتعمیق‌ایدیلیرسه قاپەت قراللغنك‌تاریخنده هربطنده قرالك، خصوصی برمنفعت قایغوسیله، کوچوك اوغللری

لهنه مالکانه‌لر تفریق ایده‌رك، اولکی بطنده تحققه تشبث ایدیلمش اولان فرانسه‌نك توحیدی ایشنی بوزدقلری کورولور.

سبی شوکه حقیقتده قراللر آنجق برلشمکه متمایل اقوامی بر آرایه طوپلایابیلیرلر. لهستان وفنلاندیا روسلاشدیرما سیاستنه معندانه مقاومت ایدیورلردی. تبعه‌نك صداقتی وطنپرورلکك بردیکر شکلیدر. صداقت وطنپرورلکی یاراتماز؛ اونی افاده ایدر. قرالك شخصی، بر خاندانك دوامی ملی وحدتك تمثالی کبی کوزوکورلر. حکمدارخاندانی منفعتی ملی منفعت ایله نزاع حالنده کبی کوزوکدیکی وقت ملی منفعت غلبه چالار. بر ملت حکمدارینی کندینه ترجیح ایده‌مز؛ بلکه حکمدارینك شخصنده آنجق کندینی سور. اکر ملت ایله خاندان آراسنده طلاق اولدیغی کوزوکورسه اوخاندانه قارشی قیام ایدر.

بویله‌جه بعضی خاندانك ملی وحدتی تشکیل ایتمش واونك ادامه‌سنه خدمت ایتمش اولمالری تاریخده کوروله‌بیلیر. فقط بوحال بوتون ملتلر وبوتون دورلر ایچون دوغرو دکلدر، ومعاصر ملتلرك حالت روحیه‌سنه کیت کیده دها آز توافق وتقابل ایتمکده‌در.

۲. دینك نفوذی

دین ایچون ده بویله سویله‌مك ممکندر. اولجه ملت ایله دین متحددی، هیچ اولمازسه مدینه دینی ایله ملی حس متحددی. روما ایمپراطورلغی زماننده قوملر ایمپراطورك شخصنه معطوف اولان عبادت سایه‌سنده مشترك بر دینده برلشمش اولورلردی.

فقط خریستیانلق ملی بر دین دکلدر؛ بالعکس، روما ایمپراطورلغنك انحلالندن صوکرا، باشقه باشقه ملتلر آراسنده بر برلك حسنی ادامه‌یه خدمت ایدر؛ خریستیانلق ملته منطبق دکلدر. واقعا، بالآخره، کلیسا افتراقلری بر داخلی وحدت حسنی ادامه‌یه واو افتراقی قبول ایدن ملتلرده یابانجی‌یه قارشی مخالفت تأسیسنه یاریر: نهایت مظفر اولان «حکمدارك دینی اداره ایله‌دیکی منطقه‌ده کندینی جبراً قبول ایتدیریر» دستوریله آنغلیقانلق، پروتستانلق بوقبیلدندر. بوندن دولایی هرطرفده، و مثلا فرانسه‌ده، قراللر سیاسی افتراقلردن اجتناب ایله‌مك ایچون دینی افتراق و اعتزاللری حذف ایله‌مکه چالیشیرلر. بویله‌جه دین یکی دورلرده ملی وحدتی یاراتمقدن زیاده اونك تمثالی اولمغه تکرار تمایل ایدر. لهستان روس حاکمیتنه

قارشى كلمش اولمق ايچون قاتوليكلكه اسكيسندن فضله باغلانير . ايرلاندا بوكا مماثل برسببدن دولايى ، دين ايله وطنپرورلكى بربرينه قاريشديرر . مع مافيه ، معاصر دوره ياقلاشيلديغى نسبتده ، سياسى حيات و دينى حيات بربرندن آيريليرلر ، دين خصوصى بر ايش اولور وطنداشلق صفتى معين بر دينك قبول و اقرارينه تابع اولماز .

٣ . خارجى تأثير — فتح

صورت عموميه‌ده ملتى تشكيل ايدن بر خارجى تأثيردر: مشتركاً شهره و ايمپراطوره تعبد ايله‌مك ، مشترك مسائلى تنظيم ايتمك ايچون روما غاليالیلرى ، هرسنه ، ليونه ، بوتون مدينه‌لرك مرخصلرينى كوندرمكه مجبور ايله‌دى . بويله‌جه غاليا اهاليسنه برتك روح ويرن، اونلرده وطن حسنى ابداع ايدن علت مذكور مملكتك روما طرفندن فتحى ايدى . وفتح بوتون مدينه‌لرى بر سويه‌يه وضع ايله‌ديكندن ورومالیلرك دائما تطبيق ايله‌دكلرى عمده‌يه توفيقاً غاليانك بوتون سياسى مؤسسه‌لرينى نظر حقده en droit ، الغا ايله‌مش اولديغندن بوعمليه‌ده مكمل بر موفقيت حاصل اولدى .

وطنپرورلك حسندن ، وحدتدن محروم ، پارچالانمش اولان آلمانياده قانونلرى يكنسق ياپان و آلمان قوملرينه شدتله معامله ايده‌رك فرانسزلره قارشى برتك وديكرلرندن فرقلى مليت شعورينى توليد ايدن ناپوليونك فتوحاتيدر .

يوز سنه محاربه‌سى زماننده اصيللرك قدرتنى محو ايدن ، بويله‌جه دره بكلكندن چيقان تفرقه‌لرى آزالتان ، فرانسه‌نك بوتون مملكتلرى اهاليسنه عينى سفالتى كتيرن و بويله‌جه وطن فكرينى دوغورتان انكليز فتوحاتيدر . غرن‌فه‌ره grand Ferré تاريخنده وژان‌دارق دستاننده بو دورده ملى شعورك اوياندیغنى مورخ ميشله كوسترمشدر .

٤ . اقتصادى حياتك تأثيرى

اقتصادى حيات‌ده ملتك تشكلنده رولنى اوينايور . آرالرنده ايش مناسباتى ادامه ايدنلر برلشمكه تمايل ايدرلر ؛ آيريلانلر باشقه باشقه ملتلره التحاق ايله‌مكه متمايلدرلر .

کمرك اتحادی Zollverein آلمانیاده سیاسی اتحاده تقدم ایتمش واونی تسهیل ایله‌مشدر. اقتصادی علاقه‌لرك تضییق آلتنده یکی بر دولتك میدانه چیقدیغنی زمانمزده کورویورز: انکلتره ایله دومینیونلرك مساوی حقوقه مالك اولملری اساسی اوزرینه تشکل ایدن و اسکی انکلتره قراللیغی Royaume-Uni یرینه قائم اولان بریتانیا ایمپراطورلغی.

۱۸۸۰ تاریخنه یاقین زمانلره قدر انکلتره ایله مستملکاتی آراسنده‌کی رابطه‌لر کیت کیده کوشه‌یوردی. سربستیٔ مبادله اساسنه صادق اولان انکلتره مستملکاتی اهمال ایدییوردی، اونلرده، لازم کلدیکی وقت، یابانجی‌یه آنا وطندن مساعد داورانیورلردی. آلمانیا وجماهیر متحده‌نك رقابتی تأثیریله یکی بر حالت روحیه تشکل ایله‌دی: آنغلو ساقسون ایمپریالیزمینك حالت روحیه‌سی که انکلتره ایله مستملکاتی آراسنده اولا کمرك صوکره سیاست ائتلافی تلقین و توصیه ایله‌دی. واحتیاجك تضییقی آلتنده بوائتلاف بوبویور، انکلتره اقتصادده سربستی سیستمندن وازکچیور، اخراجات پریمیله ویا قامبیونك دوشوك اولماسی یوزندن مساعد شرائطله ادخال ایدیلن اجنبی مالله‌ریله یرلی مالله‌ر آراسنده فیأت توازنی تأمین ایده‌جك رسوم droits compensateurs وضع ایدییور، ترجیحاً مستملکات محصولاتی قبول ایدییور و بوکا مقابل مستملکه‌لری‌ده انکلتره محصولاتنه مستثنا کمرك تعرفه‌لری تطبیق ایدییورلر. بو کمرك اتحادینه موازی اولارق سیاسی اتحاد انکشاف ایدییور: بوتون دومینیونلرك Dominion باش وکیللرندن مرکب اولان بر ایمپراطورلق قونفرانسی احداث اولونویورکه بو، دنیاجه معلوم بوتون پارلمنتولرك جدی بولنان شانلی واسکی انکلیز پارلمنتوسنك یرینی طوتاجق اولان برایمپراطورلق پارلمنتوسنك تشکلنه مقدمه‌در. کرك حربك اداره‌سنده کرك صلحك احضارنده، ایستر جمعیت اقوامده ایستر داخلی سیاست موادنده (مثلا انکلتره ایله ایرلانده آراسنده صلحی یاپمق موضوع بحث اولونجه) دومینیونلر آنا وطنك مشارکی صفتنی حائز کوزوکیورلروبویله‌جه، بریتانیا ایمپراطورلغی منفعتلرك بربرینه قاووشمه‌سندن دوغیور.

۵ . ادبیات ولسانك نفوذی

ملی برلکك تشکلنده لسان و ادبیات وحدتنك اهمیتی واردر.

ادبیات تاریخی ایله سیاسی حیات تاریخنك موازی اولارق بربرینی تعقیب ایله‌ملری

دقتی جالبدر . فرانسه‌ده ، والوا خاندانی دورنده ، دره‌بکك ضعيفلامغه باشلايجه، بر ادبی زمره حاصل اولويورکه ،يونانليلری نمونه اتخاذايده‌رك ويرغليوس، هوراتيوس ومعاصرلرينك اسكی لاتين لسانه ويردكلری شكلی فرانسز لسانه‌بخش ايتمك ايسته‌يور؛ زنگين، انحنايه قابليتلی، بوتون اينجه‌لكلری وظريفلكلری افاده‌يه مقتدر ، الك يوكسك والك قوتلی فكرلری بيانه مستعد برلسان شكلی. پله‌ياد Pléïade (ثريا) شاعرلری، رابله Rabelais ومونته‌نی montaigne كبی مجددلر بو مشكل ايشی تحقق ايتديرديلر، ملی برلسان وادبيات ابداع ايله‌ديلر. داها صوكرا، ريشليونك فرانسزمملكتلرينی برلشديرديكی ومركزينه تابع قيلديغی زمانده رانبوييه قوناغنده Hôtel de Rambouillet طوپلانان پره‌سيوزلر Précieuses ايالت شيوه‌لرينه‌خاص طرزلری اورتادن قالديرارق مشترك بر لسانك تشكلنه خدمت ايتديلر . عينی زمانده ، ايلك دفعه اولارق ، هركسك عينی نحو اساسلرينه تبعيتنی ضروری قيلان لسان قواعدی تثبيت اولونويور. ملی قاموس ياپمغی درعهده ايدن برآقاده‌ميا تشكل ايدييور.

ديكر مملكتلرده لسان وادبيات وحدتی ايچون صرف ايديلن مساعی سياسی برلشمه‌يه تقدم واونی احضار ايدييور . بو جمله‌دن اولارق اون طقوزنجی عصرده ريزور جيمه‌نتو اديبلريله ايتاليايی ؛ محررلرك ، لسان عالملرينك ، متبحرلرك ، مؤرخلرك و شاعرلرك ملی ادبيات ولسانی يكيدن جانلانديردقلری ، ملتلرينك مفكوره‌سنی يكيدن ياراتدقلری ويا تام شعور حالنده اورته‌يه قويدقلری صربيايی بوهميايی و سين فاين ايرلانداسنی ذكر ايده‌بيليرز .

٦ . ملتلرك تشكلنده مشترك مفكوره‌نك رولی

بويله‌جه ملتلرك ، حتی معاصر ملتلر كبی بويوك معنوی شخصيتلرك تشكلی ، تصادفی بر طرزده، اخلاق و عدالتك بعضاً پك آز تأثير ايله‌ديكی فتحلر ، منفعت مناسبتلری ، لسانك آز چوق تصادفی اولارق مشترك اولماسی، خاندانك نفوذی الخ ... كبی بر سورو حادثات ايله واقع اولمشدر .

يالكز ، ياواش ياواش ، عينی حاكميته تابع قوملر آراسنده، بر قايناشمه (لحيملنمه Soudure) اولمشدر : مشترك اضطرابلر و سقوط خياللر ، برابرجه دويولان سوينجلر ، برابرجه قورولان اميد بنالری ، مشتركاً ياپيلان اكثريا قانلی جداللر، بر تك روح ياواش

یاواش تشکل ایتمش ، یاواش یاواش اویانمش، بویومش قوتلنمشدر . قوملرك و عرقلرك خلیطه‌سندن بر ملت دوغمش و نا محسوس بر طرزده شعورینی الده ایتمشدر .

او آندن اعتباراً ملی مفکوره، اولا ادیبلرك آغزندن ، بر فکر آریستوقراسیسینك همتیله، صوکره بالذات خلق طرفندن افاده ایدیلیر . سوق طبیعیدن ، خارجی زجردن، موجودیتی ادعا اولنان عرق ضرورتلرندن ، محیطدن ، تاریخدن قورتولمش اولان ملت ، کندینه خاص اراده ایله ، کندی تمایللرینه موافق اولارق یاشار .

احتمال دیکر بوتون ملتلردن اول ، و اونلردن دها ایی اولارق بو حقیقتی تصور ایتمش، کندی دعواسنی بشریتك دعواسیله متحد عدایتمك ایسته‌مش اولمغی ملی مفکوره‌سنه وصف ممیز قیلاجق درجه‌ده بو حقیقتك درین دویغوسنی الده ایتمش اولان بر ملت واردر. بو ملت فرانسزلردر .

فرانسه‌نك بویوك قلاسیکلری ، قراللق دورنده، ملی مفکوری افاده ایتدیلر : هر حالده، دورلری و حدودلری آشارق یالکز صورت عمومیه‌ده انسانی نظر اعتباره آلمق ، نه عرق، نه قاست (صنف ، طائفه) Caste ، نه باطل اعتقاد ، نه عنعنه طانیان سلطان عقلك حاکمیتنی کنیشله‌تمك .

و اختلال حرارتی ایچنده، هر صنف و هر ایالت ، کندی محدود منافعی فوقنه یوکسه‌رك ، نهایت تحقق ایتمش ، و شعورینه مالك بولنمش اولان ملت ایچنده اریه‌رك دیکرلریله برلشمك ایچون کندی امتیازلرندن فراغت ایله‌دیکی وقت « ملی مجلس حالنده طوپلانمش اولان » فرانسز ملتنك مرخصلری حقوق بشری اعلان ایله‌دیلر . و بوتون ملتلری، حتی بوتون فردلری حریته و قرده‌شجه ائتلافه دعوت ایله‌دیلر . او زماندن بری شاعرك سوزی بوتون معناسنی اکتساب ایتدی : « نه قدر فضله فرانسز اولورسه‌م کندیمی او درجه‌ده فضله انسانی حس ایده‌رم » . میشله‌نك سوزی تماماً تحقق ایتدی : « اکر هر ملتك یالکز بوتون دنیایه فائده بخش اولان و خودکاملغه یبانجی بولنان غایه‌لر ایچون (*) صرف ایتدیکی قانی و آلتونی و هر نوع غیرتی بر آرایه ییغمق ایسته‌نسه‌یدی، فرانسه‌نك ییغینی سمایه قدر یوکسه‌لیردی . »

(*) عینا ترجمه ایدیلدیکی وقت معنانك فضله مبهم قالدیغی ظن ایله‌دیکمز دیکر محللرده اولدیغی بو جمله‌ده‌ده بر آز سربست داورانه‌رق Chose کلمه‌سنی غایه ایله افاده ایله‌مکی ترجیح ایتدك .

٧ . ملت وحريت

ملی حیاته انتسابی عرق، جوغرافی ویا اقتصادی ضرورتلر، لسان ویا خاندانه‌صداقت اوزرینه دکل، بلکه فردلرك تأمل ایله رضاسی أوزرینه استناد ایتدیرمش وبویله‌جه‌فرانسز عنعنه‌لری آراسندن الك ایسنه صادق‌قالمش اولماسی فرانسز اختلالنك شرفیدر. روصونك تحقق ممتنع اولان برمفکوره کبی آکلادیغی اجتماعی میثاقی Fédération بایرامنده فرانسز اختلالی فعلاً عقد ایتدیرمشدر . ملتلرك تشکلنك تاریخی علتلری نه اولورسه اولسون اونلر فرانسز اختلالی بیانامه‌سندن بری آنجق وطنداشلرك سربست موافقتلری اوزرینه مؤسس اولدقلری نسبتده نظر حقده مشروعدرلر و بشری وجدانی وارلقلرینی تصدیق ایله‌مکه اجبار ایده‌بیلیرلر . (١)

بر ملت ، آنجق اوکامنسوب اولانلرك اونی ایسته‌مکده اتحاد ایله‌دکلری نسبتده‌درکه یاشـار ، اولور ، دیریلیر ، بیور ویا ضـعیفلار . ملت سـینه‌سنده ایالتلرك و فردلرك ملته اقسامندن بری اولمق حسبیله موجود ارتباطلرینی کسـمك حق محفوظدر . فردلر موضـوع بحث اولدیغی وقت بو سربستی هر کس طرفندن مسـلمدر ، چونکه فردلرك تبدیل‌تابعیت ایده‌رك ملیتلرینی دکیشدیرملری‌جائزدر. مع‌مافیه بوجواز، ملیتنی‌دکیشدیرمك ایچون وطنك تهلکه و فلاکت ایچنده بولندیغی کونی انتخـاب ایتمه‌مك شرطیله مقیددر . صلح زماننده ملی حیاتك منافعندن مستفید اولدقدن صـکره حرب وقتی کلنجه مشـترك وظیفه‌لردن قاچینـان شـخص پك قطعی اولارق وطن خائنی عد ایدیلیر و جزاسـنه چارپدیریلیر .

عینی صورتله، ایالتلر ایچون ، افتراق اولدیغی وقت، بونلرك ماضیده ملی حیاته‌اشتراك ایتمش اولمالرندن طولایی تظاهر ایله‌مکده دوام ایدن نتایجی حسابه قاتمق ایچون بر ائتلاف لازمدر. ایالتلر ساده‌جه اراده‌لرینك دکیشمش اولماسیله حریتی الده ایتمزلر. ملی بورجدن

(١) آلساس و لوره‌ن مبعوثانی ، ١٨٧١ ده مشهور بر بیـانامه‌ده بو انتخاب حریتی طلب ایدییورلردی : « عدالتك تماماً استخفاف ایدلمه‌سی و قوتك ایکرنج بر طرزده سوءاستعمال اولونماسی سایه‌سنده یابانجینك حاکمیتنه دوشمش اولان بزلر ایفا ایدیله‌جك صوك بروظیفه‌یه مالکز: بزم‌رضامز اولمادن بزم طالعمزی تعیین ایدن بر معاهده‌یی کائن‌لم‌یکن عد ایده‌رز .»

و ملتك اولجه اشخاص ثالثه‌یه قارشی تعهد ایله‌دیکی مکلفیتلردن کندیلرینه دوشن حصه‌یی آلمالیدرلر .

۸ · وطنپرورلکك تشکلنده واداممسنده مکتبك رولی

عدالت و ضرورته بناءً فردلرك و زمره‌لرك حر اراده‌سنه وضع ایدیلن بو تقییدات نه‌قدر محق اولورسه اولسون شو نقطه دوغرودر : اساسده بر ملیته رضا و انتساب دائما موقتدر . و اوندن رجوع اولنه‌بیلیر . بناءً علیه هر آن کندی موجودیتلرینی تهلکه‌یه قویان افتراق تمایللرینه قارشی کندیلرینی مدافعه ایله‌مك ملتلر ایچون بر وظیفه‌در . بحران زماننده محافظهٔ حیات سوق طبیعیسی فعالدر : حرب آننده وطنپرورلك حسی بالخاصه مشکلپسند و سوء ظنه میالدر . صلح زماننده بو غریزه اویوشمشدر . ایشته بالخاصه او زماندرکه ملتی بر آرایه باغلایان قوتلر فعال اولمالیدر . یوقسه ایلك بحرانده ملتلر محو اولاجقلردر .

ایمدی بوبرلشدیریجی قوتلر مکتبده کندیلری ایچون تمرکز وانکشاف محلی بولورلر. مکتب، تاموخاص اولارق، ملی حسك عاملیدر، سالموجانلی وطنپرورلکی هرکسه‌یایان‌واسطه‌در. ملی حیاتك اعمال‌اولوندیغی اوجاق اودر. عائله‌حیاتی‌مکتبلیلری آییرر · مسلك حیاتی‌اونلری بالآخره بربرینه دوشمان‌صنفلره‌حبس‌ایده‌جکدر. مکتبلیلر هانکی ایالتدن وهانکی‌صنفلردن کلیرسه کاسون ، حیاتلرینك قطعی اهمیتی‌حائز بر آننده ،روحلری‌تشکل‌ایلدیکی ، آرزولری تشخص ایله‌دیکی ، شعورلری اویاندیغی زمانده ، عمومی مکتبده بربرلرینه قاریشدیریلیرلر. حیاتنك اتصال وتمادیسی، روابطنك ابدیلکی ایچنده ملت اونلره منکشف اولور . بوندن صوکرا مختلف صنفلر وایالتلر آنجق ملی اردوده وسیاسی اجتماعلرده‌تکرار بربرلرینه‌قاریشا۔ جقلردر . بویله‌جه مکتبك ملی وحدتك تشکل وانکشافنده قطعی اهمیتی حائز بر رولی واردر .

۱۸۴٦ ده یازلمش اولان وبعض جهتلردن صانکه بوکون یازلمش کبی کوزوکن Le Peuple عنوانلی کتابنده‌میشله مکتبنك« فرانسه‌یه ایمان » اویاندیره‌سنی‌ایسته‌یور.چوجوق اولا وطنی ، ملی‌وحدتی مکتبده تحقق ایتمش کورسون :

وطنك قوتلی وسوزکلی حدسی ، هرشیدن اول ، مکتبدر . برکون یاپیله‌جق اولان اومکتبکه

اوراده هر اجتماعی طبقه‌یه‌منسوب اولان چوجوقلر بر اختصاص تربیه‌سی آلمادن اول برویا ایکی سنه کلوب برابر اوطوره‌جقلردر . بویله بر مکتب‌اولسه‌یدی‌اورده وطن عینی‌زمانده تنوعی و آهنکی ایچنده کنج وسویملی کوزوکوردی . هرکسك عینی معنوی ضیافته اشتراك ایچون اوطوردیغی بر مساوات مدینه‌سی تحقق‌ایدردی ....

مکتب‌وطنی اوکره‌ته‌جکدر . اونی‌ماضیسنده‌کی بویوك‌حرکتلرده ، « ملی حیاتك‌تکاثف ایتمش‌بولوندیغی معظم ایشلرده » کوستره‌جکدر . هرصنفدن بوتون وطنداشلرك تفرقه‌لرینی اونوتدقلری وعینی‌عالی واصیل حس ایچنده روحاً برلشدکلری، هپسی برتك انسان، برتك روح ، برقلب اولدقلری بویوك عمومی بایراملرده ویاملی‌مراسمده مکتب بوکونکی وطنك مجسم وقوتلی منظره‌سنی چوجوغه طانیتدیره‌جقدر .

دها یقین‌زمانده‌وطنك یاشاماسی‌ایچون‌اولمش اولانلرك، « بویوك‌حربك » عسکرلرینك، چوجوغك کوره‌بیله‌جکی معنولرك یاپمش اولدقلری‌علوی‌فدا کارلغی‌مکتب‌خاطرلاته‌جقدر.

بودرجه‌فدا کارلغه‌لایق اولمایی ، ایجاب ایدرسه، کندی صیراسی کلنجه حیاتی‌مملکتی ایچون‌ویرمکی ، عسکرلك‌خدمتنی یاپمغی مکتب چوجوغه اوکره‌ته‌جکدر .

حقیقی وطنپرورلك کندی مملکتی ایچون‌خارجده‌ده داخلده‌ده عدالت ونصفت ایستر. معلم بومفکوره‌یی هرکس ایچون واضح اولان کلمه‌لرله آکلاتسین ، مدنی ووطنی‌معلوماته عائد مکالمه‌لرده ، مطالعه‌لرده شونقطه‌ده اصرار ایتسین : کرك صلحده ، کرك حربده (اکر محاربات دوری بیتمدی ایسه) تام اولان وطنپرورلك وظیفه‌سی فردی حیاتك، معنوی‌شخصك آنجق‌ملت سینه‌سنده وملت‌سایه‌سنده تام اهمیت‌وقیمتنی حائزاولابیلدیکنك شعورینه مالك اولمقدن عبارتدر .

بویله‌جه معاصرحیاتك ایجاباتنه توفیقاً مکتب فردی انکشاف ایتدیره‌جك واوکا عین زمانده‌وظیفه‌سنی شویله‌جه آکلاتاجقدر: طبیعی احوالده‌تأسیس ایلدیکی عائله‌سی‌وکندیسی ایچون چالشمق ، فقط‌بحران‌زمانلرنده کندینی آشان وهرفردك موجودیتی ایچون‌مشروط اولان برشأنیته ، وطنه کندینی فدا ایتمك .

اوقوناجق کتابلر :

میشله ، ٤٩ (مقدمه ٣ نجی قسم)
میشله ، ٥٠
لەوی برول ، ٤٧ ، ، صحیفه ٤١١ ـ ٤٣٠ ، ٤٦٦ ، ٤٧١ ـ ٤٧٨ .

اون دردنجی فصل

دولت

۱ . حاکمیت مفهومی

ا) . دولت وحاکمیت — معاصر حقوقشناسلر ملت ، دولت وحاکمیت آراسنده عینیت کورییورلر . ایشته مثلا ز مانمزك الك مشهور مدرسلرندن بری طرفندن بو مفهوملر شویله تعریف ایدیلیور :

دولت بر ملتك حقوقی تشخصیدر وولایت عامه‌نك صاحبی واستنادگاهیدر . بر ملتی حقوقاً تشکیل ایدن شی او انسان جمعیتی ایچنده فردی ادارهلرك فوقنده بر ولایت موجود اولماسیدر. تنظیم ایله‌دیکی مناسباتده کندیسنه رقابت ایده‌جك ویا فائق اولاجق هیچ بر قوتك موجودیتی بالطبع طانیمایان اشبو ولایته **حاکمیت** دینور . . . حقوق عامه‌نك اساسی‌ده بو حاکمیت ایچون : شو ویا بو زمانده اونی استعمال ایدن اشخاصك فوقنده وخارجنده اولان ، بوتون ملتی تمثیل ایدن دائمی و مفکورهوی بر صاحب وضع ایتمه‌سندهدر . بو معنوی شخص دولتدرکه بویله‌جه کندی ذاتی Essentiel صفتی اولان حاکمیت ایله بر وعینی اولور . (أسمه‌ن ، ۲۵ مکرر) [*]

ب) **حاکمیت مفهومنك منشأی — دینی ومطلق وصفی** بویله بر مفهومك منشأی تاریخیدر . اونی آنجق قرون قدیمه خاطراتنك دوامی ایله ایضاح ایتمك ممکندر . بویله‌جه، حاکمیته بورونن دولت همان فوق‌البشر بر حشمتله تظاهر ایدر ودینی بر حرمت الهام ایلر . قدمایه مدینه بویله کورونیوردی ؛ اجدادیمز اولان روما تبعه‌سنه ایمپراطورلق بویله کورونیوردی . تا منشأدن اعتباراً « ایمپه‌ریومه imperium » (یعنی اساساً جمله‌سی دینی بر وصفه بورونمش اولان اشخاصه ، قراللره ، قونسوللره ، ایمپراطورلره بر برینی متعاقب ویریلمش اولان تجزی ایتمز و مطلق امر حقنه) دها روما وطنداشلری نظرنده مربوط بولنان بوتون قدسیتی ایمپراطورلق توارث ایدییوردی . برطرفدن ایمپه‌ریوم حقی ، دیکر طرفدن خاصةً راهب وظیفه‌سی اولان قوشلرك حرکاتنه باقارق « فتوا » ویرمك [**]

---

[*] اسماعیل حق بکك تورکجه حقوق اساسیه کتابنده‌ده باقیلابیلیر : صحیفه ۵۳ (مترجم)

[**] فتوا کلمه‌سنك بو معناده استعمالنك یاکلش اولمادیغنی ظن ایدییورم . نته‌کیم قرآنده‌ده فرعون لساندن « رؤیامه فتوا ویر » دنیلدیکنی کورویورز . (مترجم)

یعنی الهلره مراجعت ایتمك واستقبال ایچون تخمیناتده بولونمق حقی دائما برابر وغیر قابل تفریق صورتده بربرینه مربوط ایدیلر . ایمپراطورلر راهبلردن فضله بر اهمیتی حائز اولدیلر ، اونلر اله ایدیلر ، قدرتنك تمثالی اولدقلری روما مدینه‌سی ایله برابر ایمپراطورلر بر عبادت موضوعی اولدیلر . بو عبادت وطنداش پایه‌سنی حائز اولانلر ایچون مجبوری ایدی ، عینی صورتله ایمپراطورلق تبعه‌سی ایچونده مجبوری اولدی وبرکون کلدی‌که روما ایمپراطورلغنك بوتون حوزه‌سنده هرکس یا ایمپراطوره وروما‌یه تبعیت ایدن بر وطنداش ایدی ، یاخود اونك اسیری ایدی وصاحبنك الهنه عبادت ایدردی .

بوندن ماعدا اقوام مفتوحه‌یه قارشی رومانك تعاملی اونلره بوتون حقوقنی غایب ایلمش نظریله باقمقدی . بوکبی اقوامك مؤسساتنك بقاسنه مساعده اولندیغی تقدیرده بیله بونلر آرتق حقوقی اهمیتی حائز اولمایان، تأميناتدن محروم بولنان برر واقعه حکمنده بولونورلردی . روما ، تبعه‌سنكماللرینك ، بدنلرینك ، حتی روحلرینك بیله صاحبی ایدی . ویلهجه ایمپراطورك قدسی وعلوی شخصنده بر مادی شکله بورونن دولتك مالك اولدیغی دینی اعجازه prestige یالکز دولتك ، کلمه‌نك تام‌معناسیله ، حائز وجود اولدیغی، یالکز اونك بر حقوقی شأنیت تشکیل ایله‌دیکی حسی انضمام ایله‌یوردی . شبهه یوق‌که بوحسه ابتدا وطنداشلردکل تبعه مالك ایدی ، فقط زمان کچه‌رك ایکی‌صنف آراسنده‌کی فرق اورتادن‌قالقدیغندن ، تبعه‌نك حالت‌روحیه‌سی وطنداشلره تأثیرایتدی وعمومیلاشدی.

ج) رومانك سقوطندن زمانمزه قدر دولت حاکمه (سلطانه [*]) مفهومی — باربارلرك استیلاسی (مهاجرت اقوام ـ مترجم) بوحالت روحیه‌یی ازاله ایتمه‌دی . معلومدرکه بو استیلا بر حمله‌ده وقوعه کلمه‌دی ، اوصورتله جاری اولدی‌که ایلك کلنلر ایمپراطورلغك سینه‌سنه داخل‌اولدیلر ویکی مهاجملره قارشی رومانك مدافعی اولمق شرطیله طوپراق صاحبی ایدلدیلر . آرقه‌دن کلنلر طوپراغی وحاکمیتی فتح حقیله الده ایتمش اولمقله برابر عاجز ایمپراطورلر طرفندن مشروع رئیس و قرال صفتیله طانمق ایسته‌دیلر . ایمپراطورلغك انحلالنك نهایتنه واردیغی مؤخر بردوره‌ده هربابانجی رئیس chef barbare ایمپراطورلق پایه‌سنی کندی حسابنه توارث ایتمك ایسته‌یوردی . هربری کندی نفعنه

[*] سلطان کلمه‌سی بوراده عربجه‌ده‌کی اسکی‌معناسنه ، لا شخصی دولت وحکومت قوتی معناسنه مستعملدر (مترجم)

غرب ایمپراطورلغنی یکیدن یاپمغی تخیل ایدییوردی . ایمپراطورلغك ، بو سیاسی شکلك ، اعجازی اوقدر قوتلی ایدی که یابانجیلر اونی ییقمادیلر . کندیلرینه کوره اونی ادامه ایله‌دیلر.

فرانق ایمپراطورلغنك تشکلی اوزرینه روما مؤسساتنك نفوذی حقنده‌کی فکریمز نه اولورسه اولسون فرانقلرك مرکزیته تابع اداره‌سی ایچون رومانك نمونه اولمق خدمتنی ایفا ایله‌مدیکنی ادعا ایتمك زوردر .

عاجز قارول اوغللری carolingiens شارلمانیدن اونلره انتقال ایدن ایمپراطورلغك کندی اللرنده ایکن پارچالانماسنه مانع اولمادیلر ، دولت انقسام ایتدی ، حاکمیت انحلال ایتدی واوزمانه قدر بشریتك کورمش اولدیغی مرکزیتلرك شبهه‌سز الك قوتلیسی بولنان بو ایمپراطورلق یرینه دره‌بکلك دوری la féodalité نامتناهی پارچه‌لر حالنده برداغینیقلغی اقامه ایله‌دی . نه اولورسه اولسون ، هیچ بر زمان روما ایمپراطورلغنك ، سلطان‌دولتك خاطره‌سی ذهنلردن زائل اولمادی ، اودرجه‌ده‌که قاپت خاندانك سلطنتی ابتداسنده ، قراللغك الغاسی ایچون الك مساعد اولان دورده ، بویوك واساللردن vassal (خادم ، قرالك خادمی دره بکی ـ مترجم) هیچ بری کندینی قرالك حاکمیتندن تماماً قورتارمغه ، استقلالنی اعلان ایله‌مکه جرأت ایده‌مدی . نورماندیا دوقه‌سی استثنا ایدلمك شرطیله بو دره بکلرك هپسنك قارول اوغللرینك نصب ایتمش اولدقلری اسکی مأمورلرك نسلندن کلمش اولمالری تأثیردن خالی دکلدی : دولتی نفسنده تشخص ایتدیرن رئیسك اسکی شوکتندن قالان بر شی حالا هوغ قاپه‌تك عاجز وارثلری اوزرینه انعکاس ایدییوردی . حتی اوزمان ، قادرکل واساللر قرالك عصرلرجه مدت صوکرا حقوقشناسلریله اعلان ایتدیره‌جکی شو عمده‌یی مبهم صورتده حس ایدییورلردی : « قرال مملکتنك الك یوکسك حاکمیدر . »

فرانسه‌ده قراللرك قوتی تحکیم اولندیغی نسبتده اونلرك شاهانه شوکتی ، خلق نظرنده ، دولتك تبعه‌سی اوزرینه اولان حاکمیت قدرتنك (سلطاننك) مجسم شکلی اولور.

اون دردنجی لوئی‌یه استناد اولنان : « دولت بن ایم » سوزی اغلب احتمال هیچ بر زمان سویلنمه‌مشدر . بو سوز مطلق سلطنت فرانسه‌ده کمال درجه‌سنه وارمادن چوق اول تحقق ایتمش اولان بر درین حقیقتی افاده ایتدیکی جهتله سویله‌نمش اولمغه دکردی . فرانسه قراللری قیصرلرك حقیقی وارثلری اولدیلر . روما ایمپراطورلری کبی ملی حاکمیتی نفسلرنده تجسم ایتدیردیلر ، ملتی تشخص ایتدیردیلر . اونلر کبی دینی بر وصف اکتسا

ایله‌مش اشخاص ایدیلرکه جلوسده یاپیلان تقدیس وتحریم Sacre آیینی بونی افاده ایدر ویا بوتون نظرلره عیان قیلاردی. اونلرك ولایتنده (سلطاننده) فوق الطبیعه بر شی واردی. بویله‌جه دولت، هرکسك فکرنده، باشقه‌لرینك فوقنده اولان واونلرك مقدس و مطلق صاحب وحاکمی بولنان برفرد اولارق تصور ایدلمکده دوام ایتدی. قراللغك فرانسه‌ده سقوطی بوتلقی‌یی حس اولنه‌جق درجه‌ده دکیشدیرمه‌دی. شبهه یوق‌که مجلس مؤسسانده‌کی مبعوثلر، داهیانه بر کوروشله، « اساسنده بوتون حاکمیت ملتده‌در؛ هیچ بر هیئت، هیچ بر فرد صورت مخصوصه‌ده ملتدن دوغمایان بر ولایت حقنی استعمال ایده‌مز. » عمده‌سنی اعلان ایله‌دیلر. فقط آز زمان صوکره، ینه بر آدام دولتی نفسنده تجسم ایتدیریوردی. اویله برتعبدك موضوعی ایدی، اویله برمرکزیت تحقق ایتدیرمشدی، فرانسز عرفی وقانونلری اوزرینه نفوذی اودرجه دواملی اولاجقدی‌که، متعدد سیاسی اختلاللره، مثالی کورولمه‌مش درجه‌ده وسعته وسرعته مالك براقتصادی تکامله رغماً، بوکون حالا دولت بزم ایچون نوعما دینی برحرمتك موضوعی اولان متعال trancendant بر شخصدر.

حقوقشناسلرك بوطرز رؤیتی تأیید ایدن تعریفی، واقعه‌یی کوروندیکندن دها زیاده صراحتله توصیف ایدر. بوتعریفی تکلیف ایدنلر دولته، دیکر شرکتلره قابل قیاس برطبیعی شرکت نظریله باقمقدن امتناع ایدییورلر.

دولت مماثلی اولمایان، نوعی ذاتنه منحصر برشرکتدرکه اونك مطلق، حدودسز، کلی برقدرتی واردر. فی الواقع بووصفلرده میستیك mystique (سری، تصوفی طرزده طویولان)، فوق الطبیعه، همان همان الهی، دینی ماهیتی آشکار بولنان برولایته (سلطانه) autaurité موافق دوشن وصفلردر. اوزون مدت وزمانمزه قدر مأمورلر دولتك بودینی اعجازندن حصه‌یاب اولمشلردر. بالذات دولت مقدس اولدیغی کبی مأمورلرده « مقدس » ایدیلر. اوزون مدت اونلرك افعالی حقوق عمومیه محکمه‌لرینك حکم وتقدیرندن خارج طوتولدی. حالا بوکون بیله علی العاده وطنداشلره نظراً مأمورلر خصوصی بر معافیته مظهردرلر.

اداری اولان فعللرینه تعلق ایدن جهتدن یالکز اداری محکمه‌لره تابعدرلر وشوده وارکه بومحکمه‌لر حضورنده آنجق آغیر خطالرندن Faute l urde طولایی مسئولدرلر. حدذاتنده اداری فعل حالا مستثنا براعجاز ایله محاطدر ومأمور تابو tabou (حرام، تحریم اولونمش) اولان

برشخص كبيدر. دولت اداره‌سى ، دولت، دينى برهوا ايله محاط اولان خصوصى بردائره ايچنده ايشلرلر . حالا وهرشيدن‌اول افرادك فوقنده واونلره قارشى صانكه برامرقدرتنه وصلاحيتنه صاحب ايمشلر كبى كوزوكورلر .

دولت حقنده بسـله‌نيلن بوفكر زمانمزه كوره كهنه وعاداته غيرموافقدر . معاصر دولت‌ده اسكى دولت شـكلى آلتنده تصور ايدلمكه دوام‌اولونيور. مع‌مافيه معاصر دولت اسكيسندن ايكى اساسلى وصفله آيريلير: لايبقدر (لادينيدر) ؛ ومطلق‌اولارق ومراقبه‌سز امر ايتمك امكانى اونك ايچون نهايت بولمشدر .

٢ . دولت ياواش ياواش لادينيلشدى

ا) دنيوى وروحانى امورك ابتداده متحد اولماسى — اسكيدن دولت ودين، برمعناده يكوجود ايديلر . مدينه ، ايمپراطورلق ، هيچ اولمازسه سياسى اولدقلرى درجه‌ده دينى اولان برر تشـكيلات ايديلر . وطنداش اولمق ويا دولت عبادتنه اشـتراك ايتمك بروعينى شيئى افاده ايدردى. دينى حيات ايله سياسى حياتك بويله‌جه بربرينه قاريشديرلمش اولماسى بوتون سياسى فعللرده كوزوكوردى. بونلرك دعالرله‌وقوربان كسيله‌رك ياپيلماسى لازمدى. بالذات اوسياسى فعل مناسك اعتباريله rituellement تنظيم‌ايدلمشدى وبويله‌جه دينى مقامات ايله سياسى مقاماتك برلكده چاليشماسنى ياخود هرايكى صفتك عينى‌شخصده اتحادينى ايجاب ايتديريوردى . قيصرلر راهب صفتنى حائز حكمدار ايديلر وبوندن فضـله اولارق‌ده اله ايديلر .

ب) روحانى ايله دنيونك كيت كيده بربرندن تفريق اولونماسى — خريسـتيانلق مظفر اولوب‌ده قسطنطين اونى رسمى دين ياپنجه، ايمپراطورلق اسكيدن مالك‌اولديغى دينى صفتى ينى‌برشـكل آلتنده محافظه ايله‌دى. دولت ايله دين آراسنده‌كى بواختلاطه بيزانسده وروسيه‌ده تكرار تصادف اولنه‌جقدر . عرب سـلطنتلرى ، تورك سـلطنتى ، فاس دينى حيات ايله سياسى حياتك قاريشمش بولنديغى،حكمدارك سياسى رئيسى اولمقدن زياده دينى رئيس ، اميرالمؤمنين اولديغى بوكا مماثل عضويتلر ميانده ايديلر وياحالا اوميانده‌درلر .

مع‌مافيه بودولت ججيمى آرتق اسـكى طرزى تماماً قوپيه ايتمه‌يور . اتحاد اودرجه‌ده

تام دكلدر ، حكمدار آرتق اله دكلدر . دينى رئيس اولمق اعتباريله بركليسايى ، اونك قوتى ، سلسلهٔ مراتبنى ، نصوص و عقائدينى ورؤساسنى حسابه قاتمغه مجبوردر . سلطانك يانده شيخ الاسلام ، چارك يانده سه‌ن‌سينود Saint-Synode وكيلى اولجه افنديلرينك قدرتنى تحديد ايتمكده ايديلر .

مقدس روما جرمن ايمپراطورلغنده پاپا ايله ايمپراطورلرك غاوغاسى ايكى رقيب قوتك روحانى‌ايله دينوينك، دين ايله دولتك كيت‌كيده آرتان برطرزده بربرندن تفريق اولنديغى اظهار ايدر .

ج) **دولتك لايىق اولماسى** — فقط بالخاصه فرانسه‌دركه هرقدرتدن ، حتى ايسترسه الهى قدرتلردن مستقل اولان لاييق دولت تصورينى بوتون آوروپا و بوتون دنيا ايچون ميدانه قويمشدر. شبهه يوق‌كه فرانسز قراللرى، تقديس وتحريم مراسمى ايچون، بردرجه‌يه قدر، كليسايه تابع قالديلر. بومراسمك منسكلرى ومراسم مناسبتيله‌ايتدكلرى يمين‌اعتباريله كندى منفعتلرينى خريستيان دينك منفعتيله متحد طوتيورلردى؛ اونلر «كليسانك بويوك اولادى » ايديلر . فقط سه‌ن لوئيدن كوزل فيليپه ، يدنجى شارلدن اون دردنجى لوئى‌يه قدر قراللر ، ديندار ومتقى اولسونلر اولمسونلر ، دائما دولتك مطلق استقلالنى ادعا ايتمشلر وحقوقشناسلرينه‌ده بونى ادعا ايتديرتمشلردر . « قرالك كندى ايله الله آراسنده متوسطى يوقدر » جمله‌سى « سه‌ن‌لوئينك تأسيساتى Etablissements de Saint-Louis ده يازيليدر، مؤرخ ژوانويل Joinvilleده پاپانك مرخصنك قراللق‌ايشلرينه مداخله ايتمه‌سنك سه‌ن‌لوئى طرفندن قبول اولنماديغنى بزه كوسترييور .

بالخاصه برنجى فرانسوا زماننده‌دركه رومادن‌كلن تصورلرله‌تماماً مشبوع اولان تولوز Toulouse مكتبى قرالك حقنى يريوزنده‌كى حقلرك الك يوكسكى اولارق تصور ايتمكه تشبث ايدييور . . . امور دنيويه‌ده نه‌حقاً de jure نه‌ده واقعده de facto برمافوق ، حتى پاپايى طانيميان ايلك قرال فرانسه قراليدر ... حتى اونك كليسا اوزرنده اويله حقلرى واردركه بو حقوقه ديكر هيچ بر حكمدار مالك دكلدر . مثلا پايه‌لر Dignités وآرپالقلر Bénéfices توجيه ايدر، پاپانك موافقتى اولمقسزين، قراللغك مدافعه‌سى ايچون ، كليسا منسوبيننه ويركو طرح ايدر ؛ باشقه محللرده كليسا محكمه‌لرينك صلاحيتى داخلنده اولان برسورو مسائلك فرانسه‌ده حاكمى قرالدر . (يه‌لينه‌ق ، ٤٠ مكرر)

فرانسز قراللرى ، واونلرى مثال اتخاذ ايده‌رك ياواش ياواش بوتون آوروپا قراللرى كليسايه قارشى سربستيلرينى اكتساب ايله‌ديلر .

بالآخره رەفورم (پروتستانلق) حرکتی آلمان ایمپراطورلغی ایچنده قاتولیك پرنسلر یاننده پروتستان پرنسلرك اجرای حکومتنه مساعده ایدەرك دولت ایله دینك آیری اولمالری لازم کلدیکی تلقیسنی صورت قطعیەدە تأسیس ایلەدی .

بو آندن اعتباراً حکمدارلرك سیاسی بر منفعتله دین برلکنی جبراً قبول ایتدیرمکه و مرکزیتچی ادارۀ مطلقەنك « تك قرال ، تك قانون ، تك ایمان » دستورینی تحقق ایتدیرمکه تشبث ایلەدکاری واقع اولمشدر . فعلیاتده هیسی موفقیتسزلکه دوچار اولدی . بو مجادلەلرده کلیسا رولنك ، قدرتنك ، افعولەلرینك آزالدیغنی مشاهده ایلەدیکی اثناده فردلر یاواش یاواش حر اولەرق دوشونمك حقنی فتح ایلەدیلر . عصرلرجه دوام ایدن برجهدله قراللق کلیسا محکمەلرینك رولنی دارالتیور ، کندینه معاونت نقدیەده بولونولماسی ایچون رأی ویرن روحانی مجلسلری نظامیلشدیرییور . کلیسا آرپالقلرینی آرزوسنه کوره قوللانیور ، راهبلری تعیین ایلەمك حقنی الده ایدییور ، اونلری مأمور حالنه قویویور ، دولتی کلیسادن قورتارییور وکلیسایی دولته تابع قیلیوردی. فرانسه اختلالی تولد، ازدواج الخ .. کبی احکام شخصیه معاملاتی ، معاونت اجتماعیه و معارف امورینی کلیسادن آلوب دولته ویرەرك دیکر بر چوق احوالده اولدیغی کبی بو ایشدەده قراللغك عنعنوی اثرینی تعقیب ایدییوردی .

خلاصه دولت یاواش یاواش لاییقلشدی . مؤمنك مقدساته قارشی ارائەسنه مکلف بولندیغی حرمت قبیلندن بر حرمتك دولتك مفروض وخیالی حاکمیتی ایچونده ارائەسی طلب اولنەماز .

۳ . معاصر دولت امر ایتمز اداره ایدر

۱) قدیم دولت مطلق اولان فقط داربساحەیه حاکم اولان بر سلطەیه مالکدی . — بو حاکمیت تاریخك چوقدنبری آشیلمش اولان برصفحەسنه عائددر .

عصری فکره کوره دولت شخص بشرك حقوقنه تجاوز ایدەمز . بو حقوق دولتك حاکمیتنی تحدید ایدر. حتی دولتك موجودیتی بیله، آنجق اوموجودیتك غایەسی افرادینك سلامت و سعادتی اولدیغی نسبتده مشروع کوزوکور . نظریمزده دولت آنجق فرد ایچون

موجوددر . بالعكس قدما نظرنده ، اوپله كوزوكيوركه ، فرد دولت ايچون حائز اهميت دكلدى : دولتك عمران و سلامتى وطنداشلرك فعاليتنك اساسلى غايه و حكمتى اولمق لازم كليوردى .

بوكا مقابل اولارق عصرى دولت، فعاليتنى، قديم دولته محرم وممنوع اولان ساحه‌لره قدر توسيع ايديپور . اسكيدن عائله ، ژه‌نس ، عشيرت فردلر اطرافنده متحدالمركز دائره‌لر تشكيل ايدرلردى و بدايتده دولتك فعاليتى بودائره‌لر داخلنده تظاهر ايده‌مزدى ، حتى روما جمعيتنك صولك زمانلرنده بيله آنجق بيك درلو مانعه‌لردن كچه‌رك بو ساحه‌لرده دولت فعال اولابيليردى .

اودرجه‌ده‌كه، اكر قديم دولتله‌عصرى‌دولت آره‌سنده‌كى‌تباين‌توصيف‌ايدلمك‌ايسته‌نيرسه برنجيسنك حاكميتنك دها مطلق فقط داها آز واسع اولديغنى سويلمك لازمدر. بوحاكميت فردك طبيعى اولاند فعاليت دائره‌سنك خارجنده كبى كوزوكوردى ؛ بوكونه ايسه ، بالعكس ، اونك اقسام اصليه‌سندندر . اسكيدن ، ايستر قرون قديمه‌ده ، ايستر قرون وسطاده اولسون ، انسان آنجق فلان عائله‌يه منسوب ، فلان زعامته Fef تابع بولنديغى ايچون فلان دولتدن اولوردى . بوكون آوروپاده وضعيت شخصيه‌يى état - civil تعيين ايدن‌دولتك قانونلريدر، قانونى شرائطه توفيقاً دولتك سجلى اوزرنده بوروتيلن‌برقيددركه بزه بر اسم ، بر مدنى و عائلوى شخصيت بخش ايدر ، بزى اجتماعى حياته قبول‌ايتديرر . اسكيدن ازدواج بر عائله ايشى ايدى؛ دها صوكرا نكاح منعقد وتمام اولمق ايچون مستقبل زوج و زوجه‌نك رضاسى كافى كليپوردى . بونك عكسنه اولارق، عصرى دولت‌نظرنده ، اكر نكاح‌مدنى قانونك تفرعاته قدر شامل اولان اوامرينه توفيقاً، قانونى اشكالى‌داخلنده عقد اولونمامش ايسه كأن‌لم‌يكن‌در و اولنديغى ادعا اولنان كيمسه‌لرك حقوقى وضعيتى‌اوزرينه هيچ بر تأثيرى يوقدر . نكاحى تسجيل ايدن مأمور ، ازدواجه متعلق رسمى معاملاتى اجرا ايله‌ديكى آنده ساده‌جه بر شاهد صفتنى حائز دكلدر . اونك قطعى بر حكم وتأثيرى واردر : حقيقةً او صلاحيتدار مأمور officier دركه قانون نامنه زوجينى برلشديرر .

اسكيدن عائله اموالنك ابدى متصرفى ايدى . وصيت اصولى رومايه كيرديكى وقت مقصد اجداد عبادتنى ادامه‌يه و مالملكى اداره‌يه مقتدر بر شخصه وراثتى توجيه ايله‌مك ايدي . اوزون بر كسوفدن صوكرا وصيت قرون وسطاده يكيدن ميدانه چيقديغى وقت

بو تبدل کلیسانك تشویقی ایله ، وصیت اولنان اموالدن کلیسانك حصه آلابیلمسی ایچون وقوعه کلدی ، لکن عادت وقانون متباقی اموالی عائله النده ابقاایله‌یوردی. بو کون دولت افرادك،نه‌کبی شرائط داخلنده مالارینی دیکرلرینه انتقال ایتدیره‌بیله‌جکلرینی ایسته‌دیکی کبی تنظیم ایدر و هر حالده انتقال ایدن ثروتك کیت کیده دها اهمیتلی برقسمنی ویرکو شکلنده جبایت ایدر .

قدیم دولت قان ویرکوسی طلب ایدردی . و قدمانك وطنپرورلکنك نه قدر جانلی اولدیغی معلومدر . فقط ، حتی حرب زماننده بیله، دولت فوقنده عائله‌مکلفیتلری‌واردی.

قاپیتول Capitole غالیالیلر طرفندن محاصره اولونمشدی ؛ فابیوسلر Fabius دن بری قاپیتولدن چیقدی و دینی لباسی کیینمش و النده مقدس اشیایی طوتارق دوشمان خطلرندن کچدی ؛ بو آدم کیرینال quirinal اوزرنده کائن اولان کندی ژهنسنك ذبحه‌کاهنده Autel قوربان کسمکه کیدییوردی . ایکنجی پون محاربه‌سنده فابیوس عائله‌سندن رومانك قالقانی تسمیه ایدلمش اولان بر دیکری آنیباله مقاومت ایتدی . شبهه یوقکه جمهوریت فابیوسك اردوسنی ترك ایتمه‌مه‌سنه پك محتاج ایدی ؛ مع‌مافیه فابیوس اردوبی احتیاطسز مینوچیوس Minucius النه براقدی : سببی سنه‌ده بر کره «ژهنس» ایچون ذبیحه کسمه‌سی لازم کلن کون کلمشدی و بو مقدس فعلی اجرا ایچون رومایه قوشماسی لازمدی . (فوسته‌ل دوقولانژ ، ١٤)

عصری دولت عائله وظیفه‌لرینك عسکرلك وظیفه‌سنه صورت مطلقه‌ده تابع اولماسنی ایجاب ایتدیرر و عسکری قانون، عائله وظیفه‌لرینه رعایت ایله‌مك وسیله‌سیله، عسکرلك وظیفه‌لرینك اکسیك اولارق یاپیلماسنی معذور کورمز .

ب) **معاصر دولت فعالیتنی حیاتمزك تفرعاتنه قاریشیرر** — دولتك حال حاضرده‌کی رولنك اهمیتی اکثریا چوق فنا اولچولور . اونك تأثیری او درجه‌ده حیاتمزك نامتناهی تفرعاتنه قاریشمشدرکه بز اونك آرتق فرقنه وارمایورز ، دولتك فعالیتی بزم فعالیتمزله یکوجود اولدیغندندرکه بز اونی آرتق بر زجر عد ایتمه‌یورز . سیاسی حیاتده انسانلر دولتك فعالیتنك تحدید ایدیلمه‌سی لازم کلوب کلمه‌دیکی مسئله‌سی ، دولتك ماهیتی ، قابلیتی ، رولی حقنده — نه‌قدر آجی وشدتلی برطرزده ! — مناقشه ایدییورلر وبومناقشه‌یی پرنسیپلر نامنه، پرنسیب مسئله‌سنك عصرلردن بری‌حل‌ایدلمش اولدیغنك‌فرقنه‌وارمقسزین، یاپیورلر. معارف موضوع بحث اولدیمی عائله باباسنك‌حقنی دولتك حقنه قارشی‌قویویورلر؛ چوجوقلرك حیاتنه مطلق‌برحاکمیت ایله تصرف‌ایله‌مك امکان مادی وقانونیسنی، بابانك‌حقی

نامنه دولتك الندن قوپارمق آلمق آرتق تخیل اولونمايور . معاصر زمانلرده‌درکه دولت ، ایسته‌دیکی کبی تثبیت ایله‌دیکی بر مدت ایچون ، عسکرلك خدمتی مکلفیتنی تأسیس ایلدی. آرزوسی خلافنه چوجوقلرك اوله‌مسنه مانع اولمق حقنی دولت بابادن آلالیدن بری او قدر چوق زمان کچمه‌دی .

ج) *دولت بونوده معاملات مداخله ایدر* . — معاصر حیاتك ممیز وصفنی کوسترمك ایچون مدنی حیات حیطه‌سنی Domaine دولت حیطه‌سنه قارشی قویمغه تشبث اولنیور .

دیمك‌که بر **حاکمیت** قوتی تشکل ایدر . فقط ایشته اویله بر باشقه واقعه‌که نظر اعتباره آلنمازسه جمعیتمزدن بر شی آکلامق ممکن اولماز . بوده افراد آره‌سندکی حقوق مناسباتك،خصوصی عقدلرك (بیع ، ادانه ، اجاره ، شرکت الخ ... عقدلرینك) خارق‌العاده انکشافیدر.

بوحقوق معاملات افراد آره‌سنده چوزوله‌مسی ممکن اولمایان برمشوش تساند وجوده کتیرییور. ایشته بوکا **مدنی جمعیت** دیرلرکه دولتدن آیریدر ، عمومی (سیاسی) حیطه‌یه مقابل خصوصی حیطه‌یی تشکیل ایدر .　　　(په‌قو ، ٥٤)

فی‌الواقع بو کونکی حقوقشناسلرك ، سیاست آداملرینك چوغنك قصوری بودر . بر طرفده دولتك حیطه‌سی‌که زجر و تضییق حیطه‌سیدر ، دیکر طرفدن مدنی حیات Civile حیات، حر حیات‌که اونده فردلرك تشبثی سربستجه، راحت‌راحت انکشاف‌ایدر، ساده‌جه کندی مختار اراده‌لرینك اثری اولارق، فردلر، برچوق حقوقی مناسبتلرله، تماماً خصوصی ماهیتده عقدلرله بربرلرینه باغلانیرلر ، آیریلیرلر ، تکرار باغلانیرلر : مشتری ، بایعه ؛ مستأجر ، مال صاحبنه؛ اجیر، پاترونه ؛ سمسار ، تجاره الخ . . . مربوط اولور . فقط بو تباین صنعیدر . کندیسندن استغنا ایدیلن دولت بر فردك دیکر بر فرد ایله عقد ایده‌جکی هر معامله‌ده حاضردر ؛ دولت، حتی کندینه قارشی قونولان جمعیت مدنیه‌نك نظامیدر . دولت، قوهٔعمومیه‌یی النده بولندیره‌رق،تحقق ایله‌مدیکی تقدیرده هیچ برتجاری معامله‌نك وقوع‌بولماسنه امکان قالمایان داخلی وخارجی صلحی‌ادامه ایله‌مك اعتباریله،جمعیت مدنیه‌نك موجودیتی ایچون بر شرطدر . فقط ساده بوندن‌ده عبارت دکلدر . اکر تعبیر جائزسه دینه‌بیلیرکه دولت بالذات عقددر ، یاخود، هیچ اولمازسه عقده قوت وقیمت‌بخش ایدن اودر . چونکه آلیش ویریش ایدن ایکی فرد آن حاضردن اوته‌سی ایچون‌کندیلرینی تعهد آلتنه قویامازلر . مع‌مافیه صورت عمومیه‌ده تعهد استقبال ایچوندر و هر عقد اویله غیرقابل اجتناب‌عواقبی‌حصوله کتیررکه بونلرعاقدینك رضاسنی‌وحتی‌بعضاً تخمینلرینی آشار.

بر پاترون بر مأموری خدمتنه آلیر و اوکا آیدن آیدن اجرت ویرر ؛ برکون پاترونك فابریقه‌سی ایشله‌مز ؛ پاترون مأموره اذن ویرمك ایسته‌ر . فقط ایستر ایسته‌مز اوکا بر آیلق ایشله‌یه‌جك معاشنی تماماً بورجلودر . بوبورج ابتداده‌کی عقدك ضروری برعاقبتیدر.

بر عمله ایش یوزندن بر قضا قوربانی اولمشدر . پاترون هکیم و اجزاجی مصارفنك تأدیه‌سنی ، تداوی اثناسنده کونده‌لکنك یاریسنی ، یاره‌نك التیام بولماسندن صوکرا سنوی معین بر مبلغی ویرمکه بورجلودر : بوده بدایتده‌کی خدمت استیجاری مقاوله‌سنك بر نتیجه‌سیدر .

بعضاً موضوع بحث اولان عواقب او قبیلدندرکه عاقدین اونلردن قاچینمق ایسترلر و قاچینه‌مازلر ، قانونك احکامی هر ایکیسنی‌ده تعجیز ایدر فقط مشترك رضالریله اوندن قورتولامازلر ، چونکه بو احکام عمومه تعلق ایدن بر ماهیتده‌در .

بو ماهیتده اولان قانون موادینه قارشی اراده‌لرك ائتلافی حکمسزدر . اکر عمله ، پاترونك آرزوسنه بناءً ، خدمتنه کیردیکی وقت ، قضایه قارشی سیغورطه‌دن مستفید اولمقدن فراغت ایدرسه ، بو فراغت کأن لم یکن‌در .

بو نه دیمك؟ سبی شوکه عقدده عاقدینك اراده‌سی ظن اولوندیغندن دها صوڭ بررول اوینار ؛ عاقدینك اراده‌سی بعضاً لازم بر شرطدر ؛ فقط هیچ بر زمان کافی بر شرط دکلدر . اراده قانونی اولان شرائط خارجنده جاری اولورسه قیمتی یوقدر ؛ او قانونی شرائطه رعایت ایدرسه او زمان اونك یکانه تأثیری کندی خارجنده انشا ایدلمش اولان وبالآخره کندی اولمقسزین ایشله‌یه‌جك بولنان «مقانیزمه»یی حرکته کتیرمکدن عبارتدر . مقانیزمه‌یی کیم یاپدی ؟ بویله‌جه فردلرك اراده‌سنه حقوقی بر قیمت ویرن ، اونلرك آثارینی تأیید ایدن ، اراده‌یی زمان ایچنده تمدید ایدن ، اجراسنی تفتیش و یا توقیف ایدن کیمدر ؟ دولت !

خصوصی مقاوله‌لرك آنجق دولتك دائما فعال اولان مداخله‌سیله بر حقوقی قیمت و زجر ایدیجی قوته مالك اولملری بو معنایه‌در. بو معنایه‌درکه دولت هرخصوصی معامله‌ده حاضردر و «مدنی» حیاتی کندی فعالیتیله دولدورور .

کورولیورکه دولت ایله مدنی حیات آراسنده‌کی تباین بر ابهام اوزرینه مستندر . موضوع بحث اولان دولت ، حاکم دولت ، امر ایدن سلطاندر. میخانیکی تساندك جاری اولدیغی برجمعیتده‌ده غیرقابل اجتناب اولارق دولت شکلی بویله‌در: اوراده آنجق بنیه‌لری

و ایشله‌مه‌لری اعتباریله یکدیکرینه تماماً مشابه قطعه‌لر ، حلقه‌لر Segments موجوددر ؛ او قطعه‌لرك هر بری یالکز کندیسی ایچون یاشامغه تمایلدر ، چونکه بوکا مقتدردر . خارجده و مافوقده بولنان بر قوت ارتباطی ادامه ایدر : دولت بو طرزده حاکمدر . دولتك آنجق بر زجر قوتی اولدیغنك دلیلی شودر : دولت مشکلاتله دیندن آیریلغه باشلادیغی وقت تجزیه صلاحیتیله میدانه چیقار : اونك ایلك افعوله‌سی جزا حقوقنك استعمالیدر .

اجتماعی افعوله‌لر تخلف ایلدکجه و عضوی تساند میخانیکی تساندك یرینه قائم اولدقجه دولتك شکلی دکیشیر .

دولت ینه دائما اجتماعی وحدتی افاده وتأمین ایدر ؛ فقط بووحدت، درونی اولان ، حیاتی بر موازنه‌دن ، فعالیت ایچنده نظامدن عبارت بولنان بر عضویت وحدتیدر . ایشته عنصرلر وعضولر آراسنده مبادله‌یی تأمین ایدن ، تداوی وتنظیم ایدن واوکا آهنك ویرن وخلاصه **انسانلره حکومت ایده‌جك یرده اشیالی اداره ایدن** معاصر دولت بویله‌در .

د) دولت معشری منفعتلرله مشغول اولور. خدمات عمومیه‌نك نوعی. — نه قدر ساده و قابا اولورسه اولسون هرعضویتك تشکیل ایلدیکی سیستمه‌ك وحدتی هر حجره اوزرینه تأثیر ایلر ، اونك فعالیتنی هیئت مجموعه‌نك احتیاجلرینه موافق بر شکله قویار . فقط یوکسك عضویتلر دها یوکسك برنسق وانتظام ایله تمیز ایدرلر: بعض حجره غروپلری اختصاص کسب ایدرلر و جملهٔ دوران ، جملهٔ هضمیه ، جملهٔ عصبیه ، جملهٔ عضلیه کبی سیستمه‌لر حالنده تشکل ایدرلرکه بونلر، مرکزی برتحریکه تابع اولارق عضویتك هیئت مجموعه‌سنده عمومی بررول اوینارلر .

اجتماعی حیاتده بوکا بکزر : جمعیتلر معضللشدکجه اونلرده بر مرکزی تحریکه تابع اولان و بوتون فردلرك هیئت مجموعه اعتباریله حیاتنه خادم اولان اختصاصلی سیستمه‌لر تشکل ایدر و بونلرك مقداری دائما آرتار . ایشته « خدمات عمومیه Services publics » دینیلن بودر . اونلرك هدفی ، منتظم ودواملی ، دولتك متمادی تفتیشنه تابع بر تشکیلات ایله منافع عمومیه‌یه تعلق ایدن احتیاجلری تطمین ایله‌مکدر .

اداری وتشریعی وظائف ، اردو ، مالیه ، عدالت، دیپلوماسی وقونسلوسلق وظائفی، نقلیات، مسکوکات ، پوسته تلغراف وتلفون، باروت اعمالاتی خدمات عمومیه‌دندر .

خدمت عمومیه‌نك ممیز وصفی دولت طرفندن اداره اولونماسی دکلدر . دولتك برفرده ویا برشرکته اداره حقنی ویرمکی دها فائده‌لی بولماسی ممکندر . شمندوفرلری ، تلفونلری الخ . ایستر برامتیازلی قومپانیه ، ایستر دولت اداره ایتسون بونلر خدمات عمومیه‌دندرلر . فرانسه‌نك الك یوکسك اداری محکمه‌سی اولان شورای دولتك اجتهادی بو مرکزده‌در .

ملت تشبث شخصی‌یه براقیله‌جکی بعض خدمه‌لری عمومی خدمات ماهیتنه قویویور ، نه‌دن؟ چونکه اونلری هر وطنداشك حیاتی ایچون الزم عد ایدییور . — اکر ملت ویا بلدیه‌لر فرونجیلغی خدمات عمومیه‌دن عد ایتسه‌لر بوقرار وطنداشلره اوجوز وتمیز اکمکك منتظماً ویریلمه‌سنی تأمین ایتمك لزومنه و ضرورتنه حکم ایتدیلرندن ایلری کلیر . عمومی اولان خدمتلرله عمومی اولمایانلر آراسنده‌کی حد یك صریح اولویور : خدمات عمومیه‌دن برینه داخل اولان هر آدم ، ساده‌جه ملتك خدمتنه کیرمش اولمق حسبیله ، دائما ملتك منفعتنی کندی شخصی منفعتنه تقدیم ایله‌مك قرار ویرمش و اونی تعهد ایله‌مشدر . دولت ، ولایت ویا ناحیه برعمومی خدمتی تنظیم ایله‌دکاری وقت ، ایستر ایشله‌تیلمه‌سنی دوغرودن دوغرویه درعهده ایتسونلر ، ایستر باشقه‌لرینه امتیازاولارق ویرسونلر ، بونی مشترك عمومی احتیاجلرینك تطمینی ایچون یاپارلرکه شخصی تشبث ، او احتیاجاتی ، آنجق ناتمام وانقطاعه اوغرایان برطرزده تطمین ایتمکی تأمین ایده‌بیلیر . (شورای دولت نزدنده حکومت قومیسرلرینك تکلیفاتی) .

۵) مأمورلرك مسئولیتی . — خدمات عمومیه تکثر و خدمت عمومیه مفهومی توضح ایتمکله برابر حق حاکمیتك استعماله اشتراك ایله‌دیکندن دولایی مأمورك ده دولت کبی مقدس بر شخص اولدیغی و بناءً علیه قانونلرك فوقنده بولندیغی فکری کیت کیده زائل اولویور . بوتون معاصر دولتلرده مأمورلرك کیفی حرکاتنه ، صلاحیتلرینی سوء استعمال وتجاوز ایتمه‌لرینه قارشی تأمینات و ضرر و زیان دعوالری تعاملی تشکیل ایدییور . نظامه مخالف یاپیلان ایشلردن دولایی مافوق مأمورلر مادونلری مواجهه‌سنده وبوتون مأمورلرده خلق مواجهه‌سنده مسئولدرلر .

الك مدنی مملکتلرده بو مسئولیت الك یوکسك مأمورلره ، پارلمنتو (تشریعی مجلس) اعضاسنه ، ناظرلره (وکیللره) ، وقانون اساسی (تشکیلات اساسیه) متنلرینك صراحتنه رغماً دولت رئیسلرینه شاملدر . بونلر ، معاصر وجدان نظرنده ، موقعلرینك یوکسکلکنه رغماً ، دولتك ضمتکارلری ، مأمورلریدرکه اونلرك انتخابی ، حتی قراللر ایچون بیله [۱] ، بعض قاعده‌لره تابعدر ، هپسی وظیفه‌لرینی کوردکاری اثناده یاپدقلری سوء استعماللردن

[۱] قراللر ایچون قانون اساسیلر سلطنتك توارثی صیره‌سنی ، قانوناً رشد شرائطنی الخ . تنظیم ایدرلر .

و تجاوزلردن مسئولدرلر . صلاحيتك تجاوزى ويا سوء استعمالى واقع ايسه بر وكيلك قرارينه قارشى دعوا آچيلابيلير . برقانونك نشرنده تشكيلات اساسيه موجبنجه رعايتى واجب اشكالك اهمالى او قانونى ابطال ايدر ، تأثيرسز قيلار ؛ محكمه‌لرده اونى تطبيق ايله‌مكدن امتناع ايده‌جكلردر . برپارلمنتو اعضاسى، بروكيل ، رئيس جمهور، قانونك وخيم برطرزده اخلالنى تضمن ايدن معين احوالده ديوان عالى‌يه Haute-Cour سوق‌اولنه‌بيليرلر. افكار عموميه‌نك تضييقيله قراللر سلطنتدن فراغته مجبور طوتوله‌بيليرلر. قراللرك غيرمسئول اولديغى فرضيهٔ قانونيه‌سى فرانسه‌ده اون آلتنجى لوئينك ، انكلتره‌ده برنجى شارلك ملت مثللرى طرفندن محكوم ايدلمه‌سنى منع ايتمه‌دى .

بويلاجه تشريعى و ادارى وظائفى عينى سويه‌يه وضع ايلاديكمزدن دولايى تعجب اولونماسون. برزمان اولدى‌كه حكمت حكومت، سياست Raisond'Etat بووظائفى بيستيك (سرى) بر حمايه ايله اورتويوردى . واقعده اونلر ديگر عمومى خدمتلردن تماماً فرقلى دكلدرلر. دولت ديگر عمومى خدمتلركبى تشريعى واداری وظائفده دائما مالك اولمامش، واوزون مدت اونلره، ناتمام برطرزده، راهبلر وعائله رئيسلريله پايلاشه‌رق تملك ايده‌بيلمشدر. ديگر عمومى خدمتلركبى تشريعى وادارى وظيفه‌لرده آنجق عمومى نفع ايچون چاليشلديغى نسبتده حائز اعتباردرلر وبوخدمتلرله توظيف ايدلمش اولان مأمورلر خلقك مراقبه‌سندن، كنديلرى‌ده بالذات نظاماته رعايت ايلامك مجبوريتندن آزاده دكلدرلر . حاكم و رعايا ، شارع وتبعه آراسنده‌كى اسكى تفريق استحاله ايتمك اوزره‌در . آرتق اونلرك آراسنده بر وضعيت فرقى يوقدر ، بلكه آنجق بروظيفه فرقى واردر . ميستيك حاكميتى فردلرك فوقنه رفع ايدن متغلب دولت اورتادن قالقدى. **اونك يرينه عمومى منفعتلرك مديرى اولان ، جمعيتك فوقنده دكل ايچنده ياشايان ، كندى فعاليتنى جمعيتك حدودلرينه قدر تشميل ايدن ، اجتماعى ارتباطك حكمت وجودى ومؤمنى اولان عصرى دولت ميدانه كليور.**

اوقوناجق كتابلر :

لورووا ، ٤٤ (يدنجى فصل)

دوگوى ، ١٩ صحيفه ١٤ ـ ٥٤ و ٦٣ ـ ١٠١

دوگوى ، ١٩ مكرر ، برنجى ، ايكنجى ، بشنجى ويدنجى فصل

په‌قو ، ٥٤

اون بشنجی فصل

دولتلرك تصنیفی

قانون اساسیلر ـ قاستلر نهجی و مساوات نهجی

۱ . عنعنوی نظریه : دولتلرك قانون اساسیلرینه نظراً تصنیفی

ا) **ارسطویه تبعاً تصنیف** ــ ارسطودن بری دولتلری حکومتلرینك شکلنه تبعاً مونارشی monarchie، آریستوقراسی aristocratie و جمهوریت صنفلرینه آییرمق معتاددر.

عمومیتله ، بوتصنیفی قبول ایدنلر بواوچ شکل آره‌سنده ، صانکه هربرینك احوال وشرائطدن ومحیطدن مستقل اوله‌رق برمطلق قیمتی وارایمش کبی برسلسله تأسیس ایدرلر.

ارسطو دها ایی دوشونویوردی.اوبرنوع حکومتك آنجق معین اقوامه ، معین شرائط داخلنده موافق کله‌جکنی وهرنوع حکومتك احوال وشرائطه کوره، ایی ویافنا نتیجه‌لری اولابیله‌جکنی تسلیم ایدییوردی .

ارسطو دییوردی‌که : دولتك طبیعی (نورمال) غایه‌سی افرادینك اعظمی نفعی ، خیریدر . ایی اولان اوحکومتدرکه ، شکلی نه‌اولورسه اولسون بو وظیفه‌یه صادق قالیر . فقط قرالك یالکز کندی منفعتی ایچون اداره ایله‌دیکی واقع اولابیلیر ، اوزمان **قرالاق** بر **استبداد** حالنه تردی ایلر؛ اصیللر وزنکینلردن عبارت اقلیت فقیرلر اکثریتنی أزه‌بیلیر. اوزمان **اریستوقراسی** بر **اولیغارشی** اولور ؛ نهایت اك فقیر اولانلردن ترکب ایدن وقوتی النده طوتان اکثریت ، اك زنکینلری قیصقانیر واونلری أزر ، اوزمان **جمهوریت** بر **ده‌موقراسی** اولور . (بز بوکون ده‌موقراسی کلمه‌سنی بومعناده قوللانمایورز . عینی معنایی افاده ایتمك ایسته‌سه‌یدك ده‌ماغوژی démagogie دیردك) .

ب) **مونته‌سکیونك تصنیفی** ــ آمریقاجماهیر متفقه‌سنك مؤسسلری وفرانسز اختلالی رجالی اوزرینه نفوذی اوقدر عظیم اولان مونته‌سکیو ارسطویه مماثل بر طرزده حرکت

ایله‌مشدر . برمعناده مونتسکیو اجتماعیاتك واضعیدر ، چونکه انسانلرك کندیلرینه وضع ایله‌دکلری قانونلرك کیف وهوسدن نشأت ایله‌مدیکنی، بلکه طبیعی واجتماعی محیطه یعنی اقلیمه ، عرفه ، اعتقادلره ومؤسسه‌لره صیق صیقی‌یه تابع بولندیغنی کورمشدر . بالخاصه سیاسی تشکیلاته حاکم اولان قانونلر ، قانون اساسیلر ایچون حال بویله‌در .

مونتسکیو اوچ حکومت انموذجی تفریق ایدییور :

اولا **جمهوری** انموذج‌که بونی خلقك هیئت مجتمعه حالنده ویاخلقدن برقسمنك قوت حاکمه‌یه مالك بولندیغنه کوره ایکی تالی انموذجه ، دەموقراتیك و آریستوقراتیك انموذجلره آییرییور .

ثانیاً : **مونارشیك** حکومت انموذجی . بو شکلده برکیشی اداره ایدر ، فقط ثابت ومؤسس قانونلره بعضاً .

ثالثاً : **دەسپوتیك** despotique حکومت .

جمهوری حکومتك عمده‌سی Principe **فضیلتدر** . بوکله مدنی فضیلتی یعنی عمومی خیرایچون فداکارلغی افاده ایدر . مونارشیك حکومتك عمده‌سی **شرفدر** . Honneur: هم شان وشرف اشتیاقی ، همده اصیلك کندینی فداکارلغه مجبور حس ایتمه‌سنی ایجاب ایتدیرن ، حاکمه مسلك حیثیتی هرشیئك فوقنده طوتدوران اجتماعی زمره وهیئتلره خاص روح esprit de corps ، اجتماعی صنف شرفی. نهایت دەسپوتیك حکومتك عمده‌سی **قورقودر** .

بوحکومتلردن هربرینه خاص اولان عمده جمعیت ایچنده کندینی حس ایتدیرر ، وطنداشلرك روحنده یاشار ، مؤسسه‌لره انعکاس ایدرسه هربر شکلك جمعیتك احتیاجلرینی تطمین ایله‌مسی ممکندر. عکسی تقدیرده قارغشه‌لق وآنارشی حالیدر . برمستبد (دەسپوت) آنجق کندیسندن قورقوتدیغی مدتجه سلطنت سورر ، قورقو بیتدیکی کون انتظامسزلق وشورشلر میدانه چیقار . اکر برجمهوریت ایچنده ، هرکس عمومی منفعتی کندی شخصی منفعتنه فدا ایدرسه دولت فرقه‌لرك مجادله‌لری واشتهالرك تعارضی ایچنده محو اولور . اکر برمونارشی ایچنده ، امتیازلی اولانلر شرفلی توجیهاته لاقید قالیرلر وکندی صنفلرینك حیثیتی حسنی غایب ایدرلرسه قرالك قدرتنه قارشی موازنه‌یی تأمین ایده‌جك برآغیرلق یوقدر . وحکومت یا دەسپوتیزم یاخود آنارشی حالنه دوشه‌رك تردی ایلر.

بویله‌جه، ارسطویه کوره‌اولدیغی کبی مونتسکیویه کوره‌ده هرزمانده برحکومت‌طرزی ایی وفنا دکلدر . اونك ایپلکی ویا فنالغی عرفلرك وروحلرك ، ملی سجیه‌نك ، احوال وشرائطك ماهیتنه کوره‌در . خلاصه تشکیلات اساسیه‌قانونلرینك قیمتی اوقانونلرك حقلرنده جاری اولدیغی انسانلرك قیمتندن عبارتدر .

۲ . واقعاتك تدقیقی

۱) *تشکیلات اساسیه‌لر نظری تصورلرك تطبیقی اولمقدن زیاده ضروری اولمایان تاریخی احوالك نتیجه‌سیدر .* — برقانون اساسی برملته خاصدر، اونك کندی‌سجیه‌سنه ، تاریخنك خصوصیتلرینه ، ضروری اولمایان contingente یعنی وقوع بولماسی ممکن اولان بعضی وقعه‌لره باغلیدر . واقعاتك تدقیقی بونی اثبات ایدر .

انکلتره‌ده قرال وکلا مجلسنده حاضر بولونماز ؛ او مجلسك قرارلرینه قرالك یالکز باش وکیلك رسمی برتبلیغیله مطلع اولماسی لازمدر . بوعمده‌نك اهمیتی عظیمدر . اکر فرانسز رئیس جمهورینك حقوقی‌وصلاحیتی‌ایله برمقایسه یاپیلیرسه بواهمیتی تقدیرایتمك قابل اولور . فرانسه رئیس جمهوری مجلس وکلایه ریاست ایدر : بوسایه‌ده سیاسی واداری حیاتك تفرعاتنه واقفدر؛ مذاکره‌لرده‌حاضر بولونور، و ، واقع‌اولدیغی اوزره ، ایکی تمایل تظاهر ایدرسه ، کندیسی برطرفی التزام ایده‌بیلیر . حتی وکلا رئیسنك آرزوسنی عقیم براقدیره‌بیلیر . رئیس جمهورك ساده‌جه مجلس وکلاده حضوری اوکا واقعده برنفوذبخش ایدییور . وبونفوذ ، رسماً رئیس جمهورك شخصنه دوقونمق ممکن اولمادیغندن ورئیس جمهور قانون اساسی موجبنجه عدم مسئولیت عمده‌سندن مستفید اولدیغندن اونسبتده عظیمدر.

انکلتره‌ده قرال پارلمنتوده‌کی اکثریتك رسمی رئیسنه تابع اولمغه وکندی غیابنده اولمادن اتخاذ ایدیلن قرارلری تسجیل ایتمکه مجبوردر . بوتعامل برتصادفدن ایلری‌کلیور. هانوورا منتخبی électeur واصلاً آلمان اولان برنجی‌جورج، خاندان قرابتلری دولاییسیله قرال اولدیغی حالده‌انکلیزجه‌یی بیلمه‌یوردی . بوندن دولایی جلسه‌لردن حاضر بولونمقدن فراغت ایتدی . وساده‌جه کندی ایچون احضار اولونان برخلاصه ایله اکتفا ایله‌دی . بوفراغت حقوقی برتعامل ماهیتنه قونولدی . وعنعنه قوتیله مطلق برقاعده اولدی .

جماهير متفقه قانون اساسيسنك بر خصوصيتی ، هيئت متحده ديوان عاليسنه بخش اولنان رولدر . Haute - Cour federale بوهيئت صورت منتظمه‌ده اصدار ايدلمش اولان برقانونك تشكيلات اساسيه‌يه موافق اولوب اولمديغنی ، بروطنداش طرفندن طلب و دعوت واقع اولورسه تفتيش ايله‌مك وظيفه‌سيله مكلفدر. اكر قانون تشكيلات اساسيه‌يه مغاير ايسه ديوان عالی اونك تطبيق ايدلمسنه مانع اولور .

ديكر قانون اساسيلر ، جماهير متفقه‌نك مثالنه باقارق ، بو مراقبه امرينی تنظيمه تشبث ايتديلر: فرانسه‌ده ايمپراطورلق قانون اساسيلری و بردرجه‌يه قدر ۱۸٤۸ تشكيلات اساسيه‌سی بوقبيلدندر . ايمپراطورلق قانون اساسيلری قانونلرك تشكيلات اساسيه‌يه موافق اولوب اولماديغنی تعيين ايتمسنی « محافظه‌كار سناتويه » تحميل ايديورلردی ؛ ۱۸٤۸ تشكيلاتی رئيس جمهورك قانون اساسی‌يه‌مغاير حركاتنك مراقبه‌سنی بر ديوان‌عالی‌يه توديع ايديوردی. ۱۸۷٥ قانون اساسيسی قوهٔ تشريعيه‌نك افعالنك مراقبه‌سنی نظر دقته آلمادی و ايی دوشونن برچوق كيمسه‌لر بوكا تأسف ايتمكده‌درلر .

شو مثاللره نظراً عمده حالنه وضعی تصور ايديله‌جك درجه‌ده مهم اولان آمريقا قانوننك ديوان عالی حقنده‌كی بو احكامی نره‌دن نشأت ايديور ؟ بر تاريخی تصادفدن! جماهير متفقه‌يی تشكيل ايدن اسكی بريتانيا مستملكه‌لرينك هربری ، استقلالدن اول ، انكلتره طرفندن كنديلرينه بخش ايدلمش برقانون اساسی‌يه Charte مالك ايديلر ، واونلرك سياسی حياتلری آنجق بو سياسی قانونك احكامنه توفيقاً جاری اولابيليردی . بو احكام اخلال ايدلديكی تقديرده علاقه‌دار اولانلر انكلتره‌مقاماتنه مراجعت ايله‌مك حقنی محافظه ايديورلردی .

جماهير متفقه استقلالنی اكتساب ايتديكی زمان ، تشريعی قوتی صورت مطلقه‌ده حاكم عد ايتمه‌مك ، بر عدلی مراقبه‌يه تابع صايمق اعتيادی حاصل اولمشدی . يكی دولتلر انكلتره‌ده‌كی حاكملرك يرينه داخلی بر ديوان عالی‌يی اقامه ايده‌رك بو اعتيادی محافظه ايله‌ديلر. بويله‌جه آمريقاليلرك تشكيلات اساسيه‌لرينك اهميتلی عنصرلرندن بری ميدانه‌كلدی.

فرانسه‌نك ۱۸۷٥ قانون‌اساسيسنك تاريخی‌ده ، بالآخره درين برمقصدله يازيلمش وتشكيلات اساسيه عمده‌سی حالنه وضع اولونمش ظن اولنان احكامك تأسسنده ، تصادفی وقعه‌لرك نه‌قدر حصهٔ تأثيری اولديغنی كوستررر. محافظه‌كار برمجلس طرفندن قراللغی اعاده

مقصدیله یاپیلمش اولان بو قانون اساسی دوام ایله‌دی ومهم تعدیلات اولمادن برجمهوریت ودەموقراسی نەجنه انطباق ایله‌دی .

ب) واقعات نظره‌لره اویمایور — اولا : تفریق قوا — بناءً علیه، تشکیلات اساسیه عمده‌سی دیه اعلان ایدیلن نقطه‌لره اعتماد جائز اولمازوبونی مشهور « تفریق قوا» عمده‌سنك حالا دوام ایله‌مسندن دها ایی هیچ برشی کوستره‌مز . مونته سکیو و ، اوندن صوکرا ، ۱۷۹۱ حقوق بشر بیانامه‌سی تفریق قوایی الزم عد ایدییورلردی. « ایچنده حقوقك تحت تکفل وضمانده بولونمادیغی نه‌ده تفریق قوانك تعیین وتثبیت ایدیلمه‌دیکی هر جمعیت قانون اساسیدن محرومدر » (ماده ۱٦) . ۱۸٤۸ قانون اساسیسی‌ده کندی طرفندن بو فکری ، عینی درجه‌ده قطعی تعبیرلرله اعلان ایله‌یور (ماده ۱۹) : « قوتلرك تفریقی حر بر حکومتك ایلك تأمیناتیدر. » مونتسکیونك شاکردلری اولان تشکیلات اساسیه واضعلرینك جماهیر متفقه‌ده بو عمده‌یی ممکن اولدیغی قدر شدتله تطبیقه چالیشمش اولدقلری کوزوکویور .

حالبوکه ، بو بیانات و بو تشبثات ، واقعده ، نه‌یه منجر اولدی ؟ فرانسه‌ده ، ۱۷۹۱ قانون اساسیسی دورنده ، تشریعی و اجرائی وظائف بربرینه قاریشدی ، چونکه قوهٔ اجرائیه کندیسنه تفویض ایدلمش اولان قرال ، تشریعی مجلس طرفندن صورت منتظمه‌ده قبول ایدلمش قانونلره قاوشی « وه‌تو veto» حقنه مالکدی. ۱۸٤۸ ده فرانسه‌ده حاکملر ، بوکون اولدیغی کبی ، ادارهٔ مرکزیه طرفندن تعیین ایدیلیورلردی ، دیمك‌که واقعده اوکا تابعدیلر ، وکیللر ، رئیس جمهورك عکسنی ادعا ایله‌مسنه رغماً کندیلرینی تشریعی مجلسه قارشی مسئول صایدیلر وبویله‌جه اوکا اجرائی قوتی تابع طوتدیلر . جماهیر متفقه‌ده قانون اساسی، حتی متننده بیله قوتلرك وخیم برصورتده بربرینه قاریشدیریلمش اولدیغنی بزه ارائه ایدییور : بویوك مأمورلرك تعیینی و عزلی آنجق رئیس جمهور ایله سناتو آراسنده بر ائتلاف سایه‌سنده واقع اولابیلیر . دیکر طرفدن رئیس جمهورطرفندن مملکت نامنه امضا ایدیلمش اولان هرمعاهده آنجق سناتو اعضاسنك (اعیانك) هیچ اولمازسه ثلثانه معادل اولان اکثریتی طرفندن تصدیق ایدیلیرسه معتبردر .

اکر قانونك لفظ ومتنی تدقیق ایله اکتفا ایدیلمزسه و بالذات آمریقا قانون اساسیسنك ناصل ایشله‌دیکی تدقیق اولنورسه ایشته شو نتیجه‌یه واریلیر :

نظری اولارق رئیس جمهور و اونك وکیللری پارلمنتو اکثریتنك اداره‌سندن مستقلدرلر . عملی اولارق حکومتك اداره‌سی قونغره‌یی تشکیل ایدن ایکی مجلسك دائمی قومیته‌لرینه (انجمنلرینه)،

بالفعل عائددر ، وقوتلرك صحيح بر تفريق شأنيتده دكل آنجق قانون اساسينك ادبى نظريه‌سنده موجوددر . (و . ويلسون ، ۶۲)

نظريه‌سنك باشليجه طرفنى انكليز فيلسوفى لوقدن استعاره ايتمش اولان مونته سكيو اونك تطبيقاتنى انكليزقانون اساسيسنده بولديغنى‌ظن ايدييوردى . مونته سكيويا كيليوردى . اونك زماننده انكليز تشكيلات اساسيه‌سى تفريق قوايه رعايت ايتمه‌يوردى . بوكونده دها فضله بر رعايت كوسترمه‌يور . لوردلر قاماراسى (مجلسى) بر ديوان عالئ عدالت وظيفه‌سنى كوريبوردى و حالا كورمكده‌در . عوام قاماراسى بيله ، بعضى احوالده ، قضائى صلاحيتلره مالكدر. بوكا مقابل ناظرلر قانونلرك اعمالنه مداخله ايدرلر. مالى مواددە يالكز حكومتك بر تكليفه تشبث حقى واردر . اوقدر چوق دفعه مثال تشكيل ايتمسى لازم كلن بر انموذج عد ايديلن انكليز قانون اساسيسى ، قوانك شدتله تفريقى عمده‌سنك آنجق بر نظريه‌جى تصورندن عبارت اولديغنى ديكر هرهنكى بر قانون اساسيدن زياده اثبات ايدييور .

ثانياً : پارلمانته‌رحكومت — دها ايى بر دليل : سياسى محررلر ، دولت آدملرى بو عمده‌نك الزم الديغنى تصديق ايله‌مكده بردوامدرلر ، حالبوكه او عمده الك عصرى حكومت شكليله ، انكلتره‌نك، فرانسه‌نك ، ديكر مدنى مملكتلرك چوغنك قبول ايتمش پارلمانته‌ر حكومت شكليله مطلق بر تعارضده‌در .

پارلمانته‌ر حكومت نامى آلتنده ، منتخبلر اكثريتنى تمثيل ايدن پارلمنتو اكثريتنك اجرائى قوتى النده بولنديرديغى ، قابينه‌يه رؤساسنى ادخال ايله‌ديكى ، اونلرى مراقبه ايله‌ديكى و اكثريت ايله اونلر آراسنده فكر اتحادينك ختام بولديغى آندن اعتباراً اونلرى مقام اجرادن كيرى چكديكى شكل حكومت ارائه اولنور . قضائى قوت تسميه ايله‌مك معتاد اولان هيئتلرله برابر ادارە‌نك و حكومتك تشريعى قوته تابع اولدقلرى شكل « پارلمانتاريزم » در . تعريفنه نظراً بوشكل حكومتده تفريق قوا موجود اولاماز .

قانون اساسى‌يه ويريلان بو شكلك فوائدى ادارى برعنعنه ايجاباتنى تكامل ايجاباتيله تأليف ايله‌مكدر . فى‌الواقع پارلمانتاريزم ، آرتق مملكتك اعتمادينه مظهر اولميان برحكومتدن قان دوكمكسزين ، صارصينتى اولمادن ، همان همان بحرانسز بر طرزده قورتولمغى تأمين ايدر. مطلق مونارشى دورنده حكومت طرزنده بر تبدلى الده ايله‌مك كوجدى و همان همان

بر اختلاله معادلدی. بوكون، بر قابینه تحولی سادهجه پارلمنتوحیاتنك وقوعاتندن بریدر. اكثریت حكومتك مقاومتنی قیرار واجتماعی حیات صارصیلمقسزین اونك اداری اصوللرینی تبدیل ایدر.

دیمك كه دەموقراسی عمدەلریله وتكامل ایجاباتیله حال توافقده اولان یكانه دستور پارلمانتەر حكومتدر. بو حكومت بو ایجاباته او قدر ایی انطباق ایلەمش كوزوكویوركه صانكه دها صاحبی نظریەجیلر طرفندن قصد مخصوص ایله ابداع اولونمش كبیدر.

فقط بویله برشی هیچ اولمامشدر. وپارلمانتەرحكومتك منشأنك تاریخی استفادەبخشدر. بوكبی مسائلده هرشیدن اول، تصادفه، احوال و شرائطك متحول ونا مأمول اولارق اتفاقنه حصه آییرمق لازم كلدیكنی بو تاریخ بركره دها كوسترییور.

فیالواقع، قبول ایدلمش اولان فكرلر خلافنه اولەرق، انكلتره اعضاسی آز مقدارده اولانوملتك متباقیسی ضررینه امتیازلرله تشكل ایتمش بولنان برآریستوقراسیادارەسنی دائما كورمەمشدر.

اون آلتنجی عصرده وحتی اون یدنجی عصرده بیله حاكم اولان صنف كوچوك اراضی متصرفلرندن ویا چیفتلك ایشلەتنلردن عبارت ایدی كه بونلر نه زراعت رنجبرلرینك آشاغی صنفندننەده مافوق جنتلمن (gentlemen) اصیلزاده صنفندن صراحةً آییرلمایورلردی. جنتلمنلر بو متوسط صنفدن تولد اعتباریله دكل، بلكه دها بویوك بر ثروتله ومنافع عمومیەیه فداكارلق ایتمك اعتباریله تمیز ایدییورلردی، مهم اداری وظائفی (قضا، مالی تكالیف، ضبطیه، معاونت اجتماعیه، معارف، كلیسانك ادارەسی ورهبانك اعاشەسی) مجاناً ایفا ایدییورلردی. — ثروتی وموقع اقتداری النده طوتان واونی یالكز كندی منفعتی ایچون قوللانان متكبر و امتیازلی بر آریستوقراسینك موجودیتنك اون سكزنجی عصرك ایكنجی نصفنده تأثیر ایتمش اولان بالخاصه اقتصادی علتلردن (زراعی تەكنیكك تحولی، حبوبات زراعتی یرینه حیوان یتشدیرلەسنك قائم اولماسی، بناءً علیه چایرلرك سدی، شهرلره التجا ایتمكه مجبور قالان چیفتلك مستأجرلرینك طردی؛ كوچوك اراضی صاحبلرینكماللرینك اللرندن آلنماسی، طوپراغك لوردلر طرفندن انحصار آلتنه آلنماسی) ایلری كلدیكنی مؤرخلر سویلەیور.

بوندن دولایی مملكت لوردلری landlords، بویوك اصیلزادەلر، اراضی صاحبلری صنفی پارلمنتوده حاكم اولەجقلردر: اولدنبری هماندهمان منحصراً جالس اولمق حقنی الدەایلەمش بولندیغی

مجلس عالیده‌حاکم ایکن بوصنف عوام قماره‌سی اعضالقلرینك اکثریتنی‌ده ، چورومش قصبه bourgs pourris یعنی اولجه‌قدرتلی ایکن بالاخره یاواش‌یاواش منتخبلرعددینك آزالدیغی وباقی قالان اهالینك طوپراغك صاحبی لوردك کیفنه تابع چیفتلك مستأجرلرندن عبارت بولوندیغی انتخابات دائره‌لری سیستمه‌میله ، امرینه آماده طوتاجقدر . بویله‌جه انکلیز آریستوقراسیسنك تشریعی انحصاری تشکل ایدییور و اوده طبیعی بو انحصاری یالکز کندی منفعتی ایچون قوللانمق ایسته‌یور .

تاریخك غرابتی ! امتیازلری وقاپالی صنفلری Caste پرنسیپ اولارق ردایدن سیاسی نهجه régime اك موافق اولان قانون اساسی شکلنك تأسسنی تأمین ایله‌ین وقعه ایشته **بویله بر امتیازلی صنفك موقت انحصاریدر .**

پارلمانتارزمك مکمل نمونه‌لری باشقه اللر طرفندن اعمال ایدلدکدن وتثبیت ا.لندقدن صوکرا دهموقراسی اونی کندینه مال ایدینه‌بیلدی واونی غیرتله تقلید ایتدی .

اون سکزنجی عصرده یاواش یاواش بر ایلك زنبره‌ك میدانه کلیورکه دیکرلرینی تحریك‌ایده‌جك وبوتون ماکنه‌نك اقسام حرکیه‌سنه مرکز اولاجقدر : بوده ، سیرجی رولنه دوشمش بر قرال قارشیسنده ، اکثریتك اونلره استنادکاه تشکیل ایله‌دیکی ویا اونلری ترك ایله‌دیکنه کوره ، موقع اقتداره مناوبه ایله کلن انضباطلی و انسجاملی ایکی بویوك فرقه‌نك وجوده کتیردیکی سیستمه‌مدر . بو ایکی فرقه اولا چورومش قصبه‌لر وجیب قصبه‌لری Bourgs de poche واسطه‌سیله پارلمنتوده یوزلرجه مبعوثلق مقامنه مالك اولان نفوذلی عائله‌لردن متشکل ویکدیکرینه معارض ایکی اتفاق شکلنی آلییور . اونلر بو واسطه ایله عوام قاماراسنه کندی مخلوقلرندن بر چوغنی صوقویورلر . خلق کتله‌سنك منتخبلری اقلیت حالنده‌درلر . اوزمان انکلیز حکومتی بعض حامللرك همان بوتون اسهامی طوپلایه‌رق ایکی رقیب سندیقا تشکیل ایله‌مش بولندیغی مالی برشرکته بکزر . بوسندیقالر کندیلرینی (بوراده عوام قاماره‌سی‌اولان) اجتماع عمومیده یااعضالری ، یاکندی نامنه ایش کورولمسنه راضی اولان بعض کیمسه‌لر طرفندن تمثیل ایتدیررلر ، لزوم کورولورسه مستقل قالمش اولان آز مقدارده اسهام اصحابنی پاره ایله صاتون آلورلر ویا اونلره حاکم اولورلر ؛ و مجلس اداره اعضاسی موقعلرینی (یعنی وکالتلری) غاوغا ایده‌رك قاپیشیرلر . مجلسده ایکی سندیقادن هانکیسی تفوق عددی ایله حاکم ایسه ، متحد قالدیغی تقدیرده ، وکلانك موقعی غیر قابل تحمل قیلابیلیر ، و اکر بووکلا خوشنه کیتمه‌یورسه سندیقا بویله‌حرکت ایله‌مکده قصور ایتمیه‌جکدر . وکلانك سندیقانك تماماً خوشنه کیتمه‌سی ایسه آنجق سندیقانك کندینه انتخاب ایله‌دیکی رئیسلردن مرکب اولماسنه متوقفدر . دیمك‌که وکالتلر ، هرزمان ، عوام قاماراسنده اکثریتده بولنان فرقه‌نك باشلیجه رجالندن تشکل ایدر . قرالك توجهی باشقه کیمسه‌لری وکالتده محافظه ایچون کافی درجه‌ده قوتلی دکلدر . طبیعیدرکه موقع اقتداره کلن فرقه مخاصملرینه بر حصه آییرمق ایچون هیچ بر سبب کورمز ؛ داغیتیلاجق موقعلر اوفرقه‌نك اعضاسی و دوستلری ایچون فضله دکلدر . دیمك‌که قابینه‌لر تماماً بر تك سیاسی رنکه مالکدرلر .

بوندن ماعدا ، موقع مستحکم مدافعلرنده بعض تفرقه‌لرك ویا وظیفه‌سنی ترك ایتمك تمایللرینك موجود اولدیغندن شبهه‌نندیکی زمان هجوم ایتمکده قصور ایتمیه‌جك اولان بر مخاصمك قارشیده بولنماسی ومتمادیاً تهدید ایله‌مسی‌ده فرقه‌نك سینه‌سنده عسکرلرك ضابطلره وضابطلرك رئیسلرینه تام بر اطاعتی ادامه‌یه یارار . خلاصه یکدیکرینه ضد و هرایکیسی‌ده پك آهنکدار و انضباطلی ، صیره ایله لیدر leader لرینك شخصنده ایش باشنه کچن ایکی فرقه ؛ اونلرك یاننده عاجز قالان ، فقط قدرت حکومتك ظاهری وموقر امینی اولمقده دوام ایدن قرال ؛ ایشته ، اویله‌ظن ایدییورم‌که ، کوزومزك اوکنده ایشله‌دیکی طرزده پارلمانته‌ر حکومتك مقانیزمه‌سنك بویوك خطوطی وچرخلری بونلردر .

بویله بر خلیطه‌نك نه درجه‌ده زوراکی ، استثنائی ، صنعی ، غیر طبیعی اولدیغی قولایلقله کورولویور : بوطرزده سیاست آقتورلرنده نه‌درجه‌ده حساب و مراقبهٔ نفس self-control لازم کلدیکی تقدیر اولونویور ؛ بو اصولك تأسس ایتمه‌سی ایچون احوال وشرائطك مساعد بر تصادفنك یاردیمنه نه‌قدر بورجلو بولندیغی حس اولونویور. اونی موفق قیلمق ایچون ابتدا اون‌سکزنجی عصرك اولیغارشیك oligarchique تأسیساتی الزم ایدی . برده‌موقراسی حکومتی بونده موفق اولامازدی. مثلا فرقه‌لرك بدایتده ، هنوز حشمت و اعجاز ایله محاط بولنان برتحتی ییقمقسزین اونی تأثیرسز براقا بیله‌جك درجه‌ده اعتدال ایله ، کبر ایله ، عزم و عناده ، فکر تعقیب ایله ، کافی درجه‌ده اعتبار ونفوذه مالك اولارقدن ، فقط خلقجیلغه دها یقین بر نهج سیاسی تحتنده تشکل‌ایده‌بیلمه‌لری شبهه‌لیدر . بونی یاپابیلمك ایچون قراللغك جنسندن ویاقیننده اولمق شعوریله کندینی قوتلنمش دویان وعینی زمانده حرکاتنده تحدید ایدیلمش اولان برمغرور آریستوقراسینك وجودی لابددی . (بوتمی ، ۹)

بویله‌جه اك فیضلی استقباله مالك اولان تشکیلات اساسیه ترتیباتی اکثریا مسعود تصادفلردن باشقه برشی دکلدرلر . بناءً علیه بر مملکتده موفق اولان قانون اساسی‌یی ، احتیاطسزجه دیکر برینه تشمیل ایله‌مکدن ، تصادفی وغیر ثابت اولان تشکیلاتی هرحال وشرطده بلاتفریق معتبر اولان عمومی عمده‌لر پایه‌سنه رفع‌ایله‌مکدن دها فضله تدبیرسزلك اولاماز .

ج) عادتك اهمیتی — همان دائما ، کندی مملکتنه یابانجی بر قانون اساسی‌یی تطبیق ایله‌مك ایسته‌نیلدیکی وقت، اونده اساسلی اولان ، اونك ایی ایش کورمش اولماسنی تأمین ایدن جهتی اهمال ایله‌مك تهلکه‌سنه معروض بولونولیور . ساده بوقانون اساسی‌یه مساعد بولونمش‌اولان احوال وشرائطك اهمیتی اونوتولمقله‌قالینماز ، فقط بالخاصه اوقانون اساسی‌ده ناقص اولارق بیلینیر ؛ یالکز مکتوب اولان قانون اساسی‌یه ،ویلسونك قانون اساسینك « لفظی ، ادبی نظریه‌سی » دیدیکی شیئه دقت اولونور . حالبوکه غیر مکتوب اولان قانون اساسیلر واردر. بوقبیلدن اولارق ، عموماً جاری اولان فکرلره رغماً ، فرانسه‌نك

١٧٨٩ دن اول قانون اساسی‌یه مالك اولمادیغی ویالکز قرالك کیفنك حاکم بولندیغی صحیح دکلدر . اوزمان قراللغك اساسلی قانونلری lois fondamentales دینیلن شیلر ، صریح بر متندن دها مقدس اولان عادات واردی : مثلا سلطنتك توارثنی تنظیم ایدن یاخود « سالیك قانون lois salique » دینیلمش اولان قانون ، قرالك اصدار ایله‌دیکی امرلری تسجیل ایتمك ویا اونلرك فنالقلرینی عرض ایتمك حقنی پارلمنتویه (دیوانعالی‌یه) بخش ایدن عادت؛ بوکا مماثل اولارق قرالك کیفنه‌کوره امتیازلرینی آزالتامدیغی اصیلزادکان ورهبان صنفلریله امتیازلی بویوك هیئتلرك موجودیتندن دولایی قدرت قرالیه‌نك دوچار اولدیغی تحدیدات بوجمله‌دندر . ینه بوکا مماثل اولارق ، انکلیز قانون اساسیسنك آنجق الك جزئی قسمی مکتوبدر . بوقانون اساسی مختلف دورلرده میدانه کلمش تشریعی متنلردن ، قانون پایه‌سنه چیقاریلمش عادتلردن ، اساسلی نقطه‌لره ویا الك اهمیتسز تفرعاته عائد عنعنه‌لردن مرکب برخلیطه‌در . وکلایی اکثریت ایچندن انتخاب ایله‌مك مجبوریتی ، بر مجلس وکلانك و متساند بر مسئولیتك موجودیتی ، طبقی مجلس رئیسنك په‌روقه (طاقه صاچ) طاشیماسی کبی عنعنوی عادتلردر . برقانون متننك اونلری لغو ویا تبدیل ایده‌جکی زمانه قدر بطندن بطنه محافظه ایدلمش اولان بوعادتلر قانون حکمنده‌در ؛ اونلر بالذات قانون اساسیدرلر .

١٧٩١ دن بری مکتوب برقانون اساسی‌یه مالك اولمق قاعده اولان فرانسه‌ده نه‌قدر اساسلی تعامللر واردرکه بر متنده تصریح ایدلمامشلردر وحتی بازیلی اولانه مغایر بولنمقده‌درلر ! مع مافیه بونلر ، قانون اساسینك لفظندن فضله رعایته مظهر اولارق ادامه ایدلمکده‌درلر . ایشته بونك زمان حاضره عائد مثاللری : قانون اساسی اعیان مجلسنك وکلایی اسقاط ایله‌مك حقنه‌دائر برشی سویله‌مز وبوحق واقعده انکار ایدیلمشدر . تعامل اولارق بو نقطه‌ده مجلس اعیان مبعوثان مجلسنك مالك اولدیغی حقوقی الده ایتدی . وکلا بحرانی اولونجه ، رئیس جمهور ، اولا مجلس مبعوثان و اعیان رئیسلرینك رأینی استفساره ، عادت موجبنجه ، مجبوردر .

رئیس جمهورك حقیقی بر « وه‌تو » حقی واردر ؛ فقط عادت اونی استعمال ایله‌مسنی منع ایدر . اکر بر رئیس جمهور ، قانون اساسینك کندینه مساعده ایله‌دیکی وجهله ، کندینه مناسب کوزوکمه‌ین برقانونی ، « تکرار و دها اطرافلیجه تدقیق اولونمق اوزره »

تشریعی مجلسلره اعاده ایلسه‌یدی ، بو طرز حرکت برنوع ضربهٔ حکومت کبی کوزوکه بیلیردی .

تشریعی مجلسلرك خصوصی نظامنامه‌لری قانون اساسی‌یی اتمام وحتی تصحیح ایله‌مشلردر. بو نظامنامه‌لر ، بالخاصه بودجه‌یه عائد خصوصاتده ، پارلمنتونك تکلیفده بولونمق حقنی تحدید ایتمشلر وپارلمانته‌ر حکومت یرینه بویوك قومیسیونلرك تفوقنی اقامه ایله‌مشلردر . قانون لایحه‌لری اونلری خفیاً تدقیق ایدن و برقرار اتخاذ ایله‌ین بر قومیسیونه کوندریلیر . علنی جلسه حالنده مذاکره اکثریا ساده‌جه شکله عائد مراسمدن عبارتدر .

د) **مؤسسه‌لرك اهمیتی** — نهایت اساسلی اولان مؤسسه‌لر واردرکه مکتوب قانون اساسیلرده کوزوکمزلر، حتی تشکیلات اساسیه متعلق **عاداتك** دقتلیجه برتدقیقی ایله بیله میدانه چیقمازلر. اکر اونلرك تأثیری حسابه قاتیلمازسه جانلی اولان قانون اساسی‌یی اکلامق ممکن اولماز. ایشته **سیاسی فرقه‌لر**، اونلرك تشکیلاتی ، فعالیت طرزی، منتخبلر اوزرینه، حکومت اوزرینه تأثیری بو قبیلدندر . کذا **افکار عمومیه** ، اونی افاده ایدن واسطه‌لر ، اونی سوق ایدن غزته‌لر ، هجویه‌لر ، بیاننامه‌لر ، قومیته‌لر ، متینغلر الخ .. کبی تشکیلاتده بو قبیلدندر.

مکتبلر ایچون یازیلان تاریخ کتابلری بعضاً سیاسی حیاتك بو قوتلی عضولرینه ایما ایدرلر . فقط اونلرك اهمیتنده هیچ بر زمان کافی درجه‌ده اصرار ایدیلمك ممکن دکلدر . اختلال زماننده ژاقوبه‌نلر قلوبی club des jacobins تاریخك روشنه تأثیر ایدن بر رول اوینادی ، پەردوشەن Père Duchesne ، خلق دوستی L' Ami du Peuple ، یکی قوردولیه Nouveau cordelier افکار عمومیه‌ده یکی جریانلر احداث ایله‌دی، قونغره‌غاسیون la Congregation ، شاربونری la charbonnerie فرانسه‌ده قراللغك اعاده‌سی دورنده بر حصهٔ نفوذه مالك اولدیلر ، فقط بوکون مطبوعاتك ، اتفاقلرك وفرقه‌لرك رولی نه‌قدردها فضله آشکاردر ! اکر آمریقاده‌کی فرقه‌لرك قوتلی تشکیلاتی ، machine ایله boss ی یعنی چرخلرله رئیسنی ، اونلرك اتحاد ایتدیردکلری منافعی، مالی اولان وسائطنی، پروپاغاندا طرزلرینی بیلمزسه کیم آمریقانك سیاسی حیاتنی آکلایابیلیر؟ اکر، دیکر مسائلدن ماعدا، فرقه‌لرك وبویوك سیاسی قونغره‌لرك تاریخنی بیلنمزسه، فرانسز واجنبی سیاسی بویوك مطبوعاتك نفوذی اولچولمزسه کیم آوروپاده‌کی سیاسی حیاتی آکلامق ادعاسنده بولنه‌بیلیر ؟

٥) *تقبيد ايدديلمز تصنيف طرزى اساسـ دكل شكله اهميت ويريور.* شيمدى‌يه قدر سرد ايديلن مطالعات سايه‌سنده عنعنوى تصنيف‌حقنده بر حكم ويره‌بيله‌جكز. بو تصنيف سطحى وناقصدر :

اولا : يالـكز حكومتك شكلنه اهميت ويرييور. مثلا دورقديمك برده‌موقراسى‌اداره‌سيله معاصر برجمهوريته عينى اسمى‌ويرمك‌برسوء استعمال‌دكليدر ؟ دور قديم ده‌موقراسيسنده اسيرلرك ، يونانستانده‌كى « مه‌تەك météque لر كبى حقوقى آز اولان يابانجيلرك موجود بولونماسى اونى‌معاصر هرهانكى بردولتدن فرقلى يابمغه الويرير. مأموريتلره قرعه ايله، يعنى قدمانك فكرينه كوره الهلرك انتخابيله واصل‌اولمق طرزى‌بزم مأمورلريمزك انتخاب‌طرزندن چوق باشـقه‌در . باخصوص كه قديم جمهوريتلرله معاصر جمهوريتلرك اتساعلرنده‌كى فرق اونلرك عينى فصلده تصنيف ايدلمه‌لرينك براحتياطسزلق اولديغنى‌بزه اخبار ايدييور. مونته سـكيونك بر معاصرى ، قديم روما جمهوريتى ، اسـويچره قانتونلرى ، غران پانسيونه‌ر grand-Pensionnaire دورنده فلمنك ، جنويز جمهوريتى ويا دوژلرك ويا اونلر مجلسنك ونديكى درجه‌سـنده بر برندن فرقلى اولان دولتلرى عينى اسم ايله ارائه ايله‌مكه كندينى صـلاحيتدار ظن ايله‌ديكى زمان كلمه‌نك معناسنى زورلايوردى . عينى تعبير آلتنده مختلف شأنيتلر كيزلنمش اولويوردى.

ثانياً : حتى يالـكز شكللره‌اهميت ويرمسى قبول اولونسه بيله، بو تصنيف ينه‌ناقصدر. اونك ايچنده ته‌اوقراسيلردن théocratie يعنى بركليسا طرفندن اداره‌اولنان دولتلردن‌بحث اولونمايور . بوكا رغماً آوروپاده پاپا دولتنك و آمريقـاده جزويتلر طرفندن اداره اولنان پاراغوايك Paraguay موجوديتنه‌مونتسكيو واقفدى. شونقطه‌ده‌دوغرودركه برته‌اوقراسى ايله ديكرى آراسنده آنجق بردينى‌حسك‌سياسى‌نفوذى‌حائزاولماسى[نقطه‌سى‌مشتركدر و،اوجه ذكر ايله‌ديكمز ايكى دولتله برابر بويوك لامانك grand Lama تيبه‌تى ، خليفه‌لرك عرب دولتنى ، كاهن اعظملر زماننده‌كى يهودى مملكتنى بر مقوله‌دن عد ايتمك‌ده آنجق سطحى ومبهم اولان نقطه‌لره دقت ايتمك اولور .

٣ . *تكليف ايله ديكمز تصنيف — قاست نهجلى ومساوات نهجلى دولتلر*

بونى سويله‌مك بوكبى مواددە تصنيفدن فراغت ايله‌مك لازمدر ديمكميدر ؟ بويله بر

نتیجه‌نك سردی بزم مشاهداتمزك شمولنی چوق تجاوز ایدردی . بو مشاهداتدن قید واستخراج ایده‌بیله‌جکمز شی شودر: تشکیلات اساسیه‌لرك شکلی اونلرك محتواسی‌حقنده، متنی روحی حقنده ، روحی ایشله‌یش طرزینه دائر بزه معلومات ویرمز . ثانی ، جانلی قانون اساسی روحلرك وعرف وعاداتك احوالیله ، عنعنه‌لرك قوت ویا ضعفیله ، اقتصادی وفکری احتیاجلرك ماهیتیله مناسبتداردر . عینی شکلده تشکیلات اساسیه‌یه مالك اولان ایکی دولت ماهیتلری وسیاسی کورونوشلری اعتباریله باشقه باشقه اولابیلیرلر . بوکامقابل، اولابیلیرکه بر قرال طرفندن اداره ایدیلن بردولت‌بر سلطنت مطلقه‌دن زیاده ده‌موقراتیك بر جمهوریتـه یاقیندر، اولابیلیرکه خارجاً ده‌موقرات کوزوکن بر جمهوریت راهبلردن ، عالملردن ویا زنکینلردن مرکب بر اولیغارشی طرفندن اداره ایدیلیر . دیمك‌که سیاستك‌هم دولت ایله فردلر آراسنده‌کی مناسباتدن وهم‌ده دولت‌ایله سینه‌سنده موجود دیکرزمره‌لر: عائله ، لونجه ، سیاسی هیئتلر ، صنفلر آراسنده‌کی مناسـباتدن نشأت ایدن درین وصفنه اهمیت ویرمه‌لی‌یز ، تا که مقایسه‌سی قابل اولانی مقایسـه ایده‌لم وتمیز ایدلمکه حقیقةً لایق اولانی تمیز ایلیه‌لم .

بو نقطـهٔ نظردن درحال کوزوکیورکه ایکی مقوله دولتی تفریق ایتمك لازمدر : مساوانسزلغك قاعده‌اولدیغی، قاستلرنهجنك régime des Castes حاکم بولندیغی‌دولتلرایله مساوات فکرلرینك میدانه چیقدیغی وده‌موقراسی تمایللرینك مظفر اولدیغی دولتلر .

۱) قاستلرنهجی ــ اولا، اویله کوزوکیورکه بوکلمه‌ارثی ماهیتده‌بر مسلکی‌اختصاص فکرینی اویاندیرر :

طبق محاربك اوغلی محارب اولدیغی کبی دمیرجینك اوغلی دمیرجی اولاجقدر . ایشلرك توزیعی ایچون فرد طرفندن اظهار اولنان استعدادلر ویا بیان ایدیلن آرزولر دکل ، فقط سـاده‌جه نسبی حسابه قاتیلاجقدر . عرق وصناعت برابرکیدر . اوغلدن باشقه کیمسه بابانك مسلکنده دوام‌ایده‌مز، و اوغلی‌ده بابانك مسلکندن باشقه برینی انتخاب ایده‌مز . مسلکلر عائله‌لر ایچون برر وجیبه ماهیتنده انحصارلردر ، مسلکك اجراسی چوجوقلر ایچون ساده تولدله تحقق ایدن بر حق دکل ، عینی زمانده تولدله تعین ایدن بروظیفه‌در . (بوغله ، ۵)

ثانیاً، بو نهجك حاکم اولدیغی جمعیتده ، سویه‌لر، قاتلر ، بر مرتبه‌لر سلسله‌سی‌واردر. قاست کلمه‌سی ساده ارثی اولارق توزیع اولونمش ایشلری خاطره کتیرمز ، بلکه‌حقوقك

غیرمساوی اولارق توزیع ایدلمش وبونکده سادەجه دوغوشدن نشأت ایتمش اولماسی اونك ایجاباتندندر . تولدك کندیسنه تأمین ایلەدیکی حقله اصیلك اوغلی سەرفك (قن) اوغلنك اوستونده، راهبك اوغلی ده محاربك اوغلنك اوستوندەدر. محاربك اوغلی ده چیفتجی اوغلنه متفوق بولنەجقدر . جمعیت ، اك عالی قاستدن ، بر همنلردن ، بوتون قاستلرك خارجنده اولان پاریالره parias قدر بر قاستلر شلالەسندن عبارتدر .

بو مراتب سلسلەسنه باغلی اولارق قاستلرکده بر طرفدن یکدیکرندن تباعد ایتمك ، دیکر طرفدن قیصقانج برطرزده کندی افرادینی کندینه ممکن مرتبه صیقی اولارق باغلامق ایچون یکیلمز بر تمایللری واردر . هرکس آنجق قاستی داخلنده اولەبیر ؛ بر قاستدن دیکرینه حتی اقتصادی ، حتی موقت اولان مناسبتلریله حد اصغری یه ایندیریلمشدر .

بر ارکك کندینك عنعنوی دائرەسی خارجنده کندینه زوجه آرامغی مصرانه رد ایدر : دها فضلەسی وار ، کندی قاستندن باشقەسی طرفندن حاضرلانمش اولان یمکلری رد ایدر؛ «یابانجیلره» سادەجه تماس ایلەمەنك کندیسی ایچون ناپاك وحیثیتشکن اولدیغنی دوشونور . بو آدم قاست روحنه اطاعت ایلەیور . باشقه قاستلردن قیز آلمقدن نفرت، ناپاك تماسلردن قورقق ، اقرباسی اولمایان بوتون کیمسەلردن استکراه، ایشته بوتون بو حسلربزه بو حالت روحیەنك اوصاف ممیزەسی اولارق کوزوکویور. بو روحی حالت ایچنه نفوذ ایلەدیکی جمعیتلری اوفاق اوفاق پارچەلره آییرمق ایچون یاپیلمش کبیدر ؛ او جمعیتلری سادەجه بربری اوزرینه قونولمش برقاچ طبقەیه آییرماز ، بلکه یکدیکرینه ضد پك چوق پارچەلر حالنه قور ؛ جمعیتك بسیط زمرەلرینی ، یکدیکرندن قارشیلقلی برایکرنمه ایله متحسس اولارق بربرینك مواجهەسنه کتیرر . (بوغله ، ٥)

بوراده ابتدائی جمعیتلرك ، ایچنده عائلەلر ، سمیەلر تقسیماتی موجود اولان جمعیتلرك خطوط ممیزەسنه تکرار مصادف اولویورز . فقط اویله کوزوکویورکه بو تعریف بالخاصه اونلرك تکاملنك معین بر صفحەسی ایچون موافقدر . اکر سمیەلرده انزوا حالی مطلق اولورسه ، اونلرك هپسی عینی جمعیتك اجزاسندن بولنمازسه ، آرالرنده هیچ اولمازسه بر دولت رشیمی ترسم ایتمزسه قاست یوقدر .

دها فضلەسی وار: بویله بر دولتی ترکیب ایدن سمیەلر بوتون اجتماعی فعالیتك ابتدائی زمرەلر داخلنده تمرکز ایلەدیکی، بناءً علیه بوتون زمرەلرك کرك بنیەلری، کرك فعولەلری اعتباریله بربرینه بکزەدکلری تکامل صفحەسنی آشمشلردر . بر اختصاص باشلانغیجی وقوعه کلمشدر و هر سمیەنك تماماً معین بر مشغلەسی واردر . عضوی تساند میخانیکی تساندك یرینه قائم اولمغه وسمیەلر آراسنده رابطەلر تأسس ایلەمکه باشلامشدر . فقط

مرکزیته دوغرو اولان بو تمایللرله افتراقه دوغرو اولان دیکر تمایللر مجادله ایدرلر: بعضاً دینی وسوسه‌لر ، بعضاً اقتصادی اموره عائد باطل اعتقادلر ، بعضاً بر عرق ضدیتی ، بعضاً غالبلر ایله مغلوبلر آراسنده برضدیت قلانلر آراسنده‌ایش بولومنك نورمال (طبیعی) اولارق حصوله کتیردیکی اجتماعی صنفلر آراسنده قایناشمه‌یه ممانعت ایله‌مکدن خالی قالمازلر. شبهه‌یوق که مساوی درجه‌ده قوتلی اولان تمایللر آراسنده‌کی بوضدیتدن برموازنه حالی چیقار: *جمعیت واصل اولدیغی اختصاص دوره‌سنده صانکه دوکمه، قایناشمه کبیدر؛* مشغله‌لر آراسنده وبناءً علیه سمیه‌لر آراسنده معین بر مراتب سلسله‌سی تأسس ایله‌مشدر .

بویله بر اجتماعی تشکیلاتك اك صریح مثالنی بزه هندستان ارائه ایدییور. بوممکتده ساکن اولان اقوام اساسلی بنیه‌لرینی تعدیل ایتمکسزین بیکلرجه سنه کچیرمشلردر . اومیروسك Homere اشعارندن چوق اسکی اولان « وه‌دا Véda » نامنده‌کی مقدس کتابلر بیله بواقوامك قاستلر حالنده تفریقی عمده‌لرینی احتوا ایتمکده‌درلر . اوزماندنبری هندولر بودیزمدن اسلامه قدر درلو درلو ادیان کوردیلر ، برچوق استیلالره معروض قالدیلر ، اك متنوع اجنبی حاکمیتلرینه تابع اولدیلر . فقط دائما قاستلر نهجی ، اسکیدن آریالرك Aryens ایلك استیلالری ایله ظاهر اولمغه باشلادیغی شکلده، باقی قالدی وبوکونده اساس اعتباریله باقیدر . دائما اوغول باباسنك صنعتنده دوام ایله‌مکه جهد ایدر . وبرهمن مادون صنفلرك تماسنی ناپاك عدایدرك اوندن چکینیر . دائما مادون صنفلر بربرلرینه رقابت ایدرجه‌سنه برهمنه تعظیم ایدرلر ومقدس قاسته دها یاقین ویا اوزاق عد اولندقلرینه کوره مراتب سلسله‌سی تنظیمنده دوام ایدرلر .

اساساً هندستان بزه مشاهده‌جی ایچون کورلمه‌سی لازم اولان اوصافی تماماً ارائه‌ایدن استثنائی وممتاز برحالی ، قاستلر نهجنك بوتون صافیتنی ، اك زیاده دقتی جالب نتایجیله عرض ایدییور . فکرك وعملك حرکتسزلکی(تغیر ایتمه‌مسی)، جمعیتك ابتدائی اختصاص ایچنده دونمش اولماسی . فقط بالذات بونهج همان همان عالمشمولدر .

آثوریلرك، ایرانك بویوك ایمپراطورلقلری کبی قدیم دەموقراسیلرده بونهجی کوردیلر یالکز اونهجی ناتمام اولارق کوردیلر ، یاخود بوحال آنجق بر انتقال صفحه‌سندن عبارت اولدی . دره‌بکلك بونهجك برشکلیدر ، دیمك که معاصر دولتلرك هپسی قاست روحنك حاکم بولندیغی بر صفحه‌دن کچمشلردر .

حال حاضرده بوروحك متعدد پس زنده بقیه‌لرینك موجود اولمادیغنی کیم سویله‌مکه

جرأت ایده‌بیلیر ؟ مثلا کفوی اولمایانلرله اولنمکی کندیلرینه ممنوع قیلان اصالت صنفلری، اسکیدن اصالتدن محروم اولانلر طرفندن اجرا اولنان صنعتلری محقر کورمك؛ مأمورك عمله‌یه ، شهرلینك کویلویه ، فکراً چالیشانك ال ایله چالیشانه ، اینجه ایش یاپان عمله‌نك قابا ایش یاپانه قارشی طاقیندیغی تفوق‌طوری و آرالرنده‌کی صنعی (وضعی conventionnel) سدلر ؛ تا سربست آمریقاده یاخود غرب دموقراسیلرینك مستملکه‌لرنده عرق حقنده‌کی باطل اعتقادلر ؛ دینی ماهیتده اسبابه بناءً شدتله آیریلمالر یوقمیدر ؟

ب) *مساوات فکرلری* — مع مافیه ، عصری دولتلرده ، سیاسی تشکیلات دیکر عمده‌لره تابع اولمغه چالیشیور . قاستلر حقنده‌کی باطل اعتقادلر یرینه مساوات فکرلری قائم اولیور. انسانلر عرقلرندن ، جنسلرندن ، مسلکلرندن مستقل اولارق حائز قیمتدرلر. اونلرك هپسی بر « *شخص* personne » اولمق اعتباریله عالی برشرفه مالك عد اولونورلر ، وحقلری مساویدر. قرون قدیمه ویا قرون وسطا دولتلرنده اصیلك قیمتی خلقه منسوب اولاندن ، بورژوانك (شهرلینك) قیمتی کویلیدن فضله ایدی . بر برهمنك قتلنه مقابل تعویض compensation (دیت) اولارق قاتلك عائله‌سی بر محاربك قتلنده اوده‌یه‌جکندن فضله ویریر . برفرانق Franc اولدورن بر غاللو رومن اولدوره‌ندن ، برحر اولدوره‌ن بر عبد اولدورندن فضله اوده‌ر . اسکیدن عینی جنایت ایچون اصیلك قافاسی کسیلیردی ، شهرلی آصیلیردی وکویلی وبایاغی آدم ایسه پارچالانارق اولدورولوردی . عصری عدالت قاستلر آراسنده دکل بشری وجدانك درجه‌لری آراسنده تفریق یاپییور : چوجوغی ویا دلی‌یی جزادن وقایه ایدییور ، تعمداً یاپیلمش جنایتی آنی بر تهورله ، بکله‌نیلمه‌ین وقتلی برحرکت منعکسه کبی میخانیکی برطرزده تولید ایدن بر تحریك اوزرینه یاپیلان جنایتدن فضله جزالاندیرییور . عصری عدالتك نظرنده اهمیتلی اولان معنوی شخصیت ، وجدان واراده‌یه صاحب اولان فرددر .

بوکونه مقدس اولانه موجود ، اجتماعی واخلاقی حیاتك اوجاغی بو فرددر . اونك حیثیت وشرفنی صیانت ایتمك ، هردرلو تجاوزدن قورتارمق ، کندیسنه رعایت قازاندیران بو وصفه دیکرلرنده‌ده رعایت ایتدیرمك ایچوندرکه شارع ، قانونی وضع ایدر ، حکومت‌ده اونی اجرا ایلر .

قانون اساسیلرك باشنده فردك حقوقی اعلان ایدلمشدر . وطنداشك حقوقی اساسنده

بشرك حقوقی واردر . مونارشی اولسون جمهوریت اولسون هپسی **دهموقراتیك شکله** یعنی فردی حقوقك اك ایی تأمین ایدیلدیکی وانسانلر آراسنده مساواتك اك ایی وقایه اولندیغی سیاسی تشکیلاته دوغرو توجه ایدییورلر .

شبهه یوق که دوغوش، ثروت، اجتماعی ویا مسلکی شرف اعتباریله حالا امتیازلر واردر. فقط بونلره پس‌زنده شیلر ، منع ودفعی لازم کلن اسکیلکلر نظریله باقیلمقده‌در .

هانکی تشکیلات اساسیه طرزلریله بو هدفه ایریشیلمکده‌در ؟ ایشته بو نقطه‌یی تحری ایتمه‌مز لازم کلیور .

٤ . نتیجه

فقط، دها شیمدیدن، سیاسی شکللرك تصنیفنه متعلق اولارق شو نتیجه‌یی وضع ایده‌بیلیرز: **آریستوقراسی** شکلنده دولتلر واردرکه اونلرده قاست تصوری وواقعه‌سی حاکمدر؛ مساوات تصورلرینك وتمایللرینك حاکم اولدیغی دولتلر واردرکه بونلره **دهموقراتیك** دینیلیر . پك صریح اولان بو ایکی شکل آراسنده بوتون دیکر شکللر برینه ویا دیکرینه یاقلاشمالری اعتباریله تصنیف اولونورلر .

بو بیوك تقسیم قارشیسنده قانون اساسی خصوصیتلرینك آنجق اضافی بر اهمیتی واردر. بونلر اکثریا تاریخی تصادفلردن ایلری کلیرلر . مثلا ، بزم تصنیف مبدأیمزه کوره ارثاً منتقل بر قراللغك ادامه‌سی اوغلك باباسنك اجتماعی شرفنه ومسلکنه ارثاً صاحب اولدیغی دورك پس زنده بقیه‌سی کوزوکیور . فقط متعدد مملکتلرده ، بر حکمدار سلسله‌سنك « مسلکی وجدانی » ، عصری ایجاباته انطباق قابلیتی ، قراللق طرفندن قانون اساسینك ویکی مؤسسه‌لرك دهموقراتیك روحنه رعایت اولونماسی سایه‌سنده بو پس‌زنده شکل باقی قالمشدر . بو قبیلدن قراللقلر ایله دهموقراتیك جمهوریتلر آراسنده فرق پك خفیفدر .

دیکر محللرده اوزون وشانلی بر سلاله‌دن کلن قراللر یکی احوال وشرائطه انطباق ایده‌مه‌مشلر وسلطان ایکن ملتك برنجی خادمی اولامامشلردر . اون آلتنجی لوئینك حالی بویله دکلمیدر ؟

بو قراللری اختلاللر سوپوردی وکوتوردی وبعضاً برچوق اختلاللردن صوکرا، مؤسسه‌لرك

دهموقراسیسی منطق نتیجه‌سنه: برقرال عائله‌سنده‌توارث اولنان‌وظیفه‌یرینه، قوهٔاجرائیه‌نك منتخب بر شخصه توجیهنه واصل اولدی .

نهایت ، دیکر محللرده ، بزم عصری رئیس جمهورلریمزه بکزه‌ین منتخب رئیسلر (جنوبی آمریقاده‌کی دیقتاتورلر ، فرانسه‌ده بوناپارت کبی) جبروشدتله حکومت ایتدیلر وقاستلری وقاست روحنی یکیدن جانلاندیرمغه چالیشدیلر .

دیمك‌که بزم تصنیف مبدأیمز واضحدر ومثمردر . آنجق اومبدأدرکه‌صورت آلتنده اساسی کشف ایله‌مکی ، قانون اساسیلرك لفظنده توقف ایتمه‌مکی ، اونلری معنایه کوره تصنیف ایله‌مکی تأمین ایدر .

اوقونلمجق کتابلر :

ویلسون ، ٦٢
بوغله ، ٥
بوغله ، ٦
بوتمی ، ٩

اون آلتنجی فصل

دولت وفردلر

١ . دولت فرده حریت بخش ایدر

١) دولتك حقوق وصلاحیتیله فردك حقوق وصلاحیتنك متوازیاً انکشافی — عصری دولتلر قدیم دولتلردن اساسلی اولان شوایکی وصفله تمیز ایدرلر :

برطرفدن عصری دولتلرك فعالیتی بوزمانه قدر اونلره ممنوع اولان ساحه‌لره وارير وفردلری یاواش یاواش معیشتلرینك تفرعاتی ایچنده احاطه ایدر .

دیکر طرفدن مؤسسه‌لر وبالخاصه سیاسی مؤسسه‌لر ، حتی تشکیلات اساسیه بیله فردلرك حریتی تأمین ایله‌مکه واونی انکشاف ایتدیرمکه غیرت ایدرلر .

عصری دولتك بو طرزده تلقیسی اوقدر تعمم‌اولان فردی حریت دشمانی دولت تلقیسنك عکسیدر .

واقعات اثبات ایدییورکه بوصوك تلقی مدافعه اولنه‌ماز وبرابهام اوزرینه استناد ایدر. بوتلقی دولتك تاریخده متعاقباً اخذ ایله‌مش اولدیغی ایکی شکلی (صاحب‌وحاکم‌دولت l'Etat-maître امرایدن دولت واداره‌ایدن‌دولت) وخادم دولت l'Etat-serviteur بربرندن تمیز ایتمه‌یور . برنجی شکلده دولت فردی اسیر یاپار . وذاتاً بونی‌ده آنجق سینه‌سنده باقی قالان دیکر تجمعلری : عائله‌لر ، صنفلر ، قاستلر ، لونجه‌لر ، کلیسالری مثال آلارق یاپار . ایکنجی شکلده دولت ، حریت ویرر ، چونکه فردی بوتجمعلرك بویوندروغندن قورتاریر . بونی‌ده تفرعاتی‌دقتله احتوا ایدن ، اسکی سلطه‌یی ییقان واونك تکرار یاشامغه چابالادیغی تشبثلره مانع اولان نظامات واسطه‌سیله یاپار .

بونظامات نه قدر آرتارسه اونسبتده فرد حریت قازانیر . دولت ایله فرد ، بری اولجه غیرموجود ، دیکری شکلدن محروم ایکن ، عینی حرکتله‌درکه بسیط اجتماعی هیئتلرك ضررینه اولارق میدانه کلمشلر وبری دیکرینی طاشیه‌رق انکشاف ایتمشلردر .

عائله‌وظیفه‌سی فردی کندینه عائد اولمایان برقباحتدن دولایی ثاره تابع اولمغه ویابردوستنك معصوم بولندیغی بروقعه‌دن دولایی اوندن ثار آلمغه اجبار ایله‌دیکی دورده فردك قیمتی نه‌ایدی؟ اکر بوکون بزم مخیله‌مز اسکیدن کندی موجودیتنی ادعا وتأیید ایتمك ایسته‌ین شخصیت ایله قاست ویا سمیه‌نك انصافسز امرلرینك چارپیشماسندن عبارت اولان فجیع تنازعی لایقیله تصور ایده‌مه‌یورسه مثلالوسید Le cid، قولونبا Colomba کبی اثرلری ویا بلکه‌ده اجتماعیاتك ضیاسی آلتنده، هامله‌تك قرا کلق حکایه‌سنی تکرار اوقویالم. اسمك شرفی، قان باغلری، ناموسسزلغه دوشمه‌دن، کندی اقرباسنك توبیخ ولعنتنه معروض قالمادن خلافنه حرکت ایتمك ممکن اولمایان عائله‌مکلفیتلری فردلر اوزرینه چوکرلر، اونلری تقبیح ایتدکلری ویا الـ عزیزسوکیلیری حقنده مشئوم اولاجغنی بیلدکلری افعاله، نا قابل مقاومت اولارق، سوروکلرلر. ومع‌مافیه بوشخصلر بر انتقال دوره‌سنه منسوبدرلرکه اودوره‌ده اجدادك زمانه‌عائد اخلاق وحقوقی ضعیفلامش وبناءً علیه شخصیتلر اویانه‌بیلمشدر.

ب) فردك حقوقی آنجق دولتك عائله‌لر، قاستلر، صنفلر، کلیسالر... کبی ابتدائی هیئتلری تحدید ایلدیکی ویا اونلرك یرینه قائم اولدیغی نسبتده موجوددر. — دولت مداخله ایدییور. اوآنه قدر ابتدائی زمره‌لرك استبدادینه کندی استبدادینی علاوه ایدییوردی. یاواش یاواش دولتك قورتاریجی رولی کوزوکویور وتأیید ایدییور.

غرب جمعیتلرنده دولت بوابتدائی زمره‌لرك ولایتی‌یرینه کندی‌ولایتنی اقامه ایده‌رك آشکار اولارق کندی تأثیرینك کوزوکه‌جکی کونه قدر اونلرك استبدادینی آغیر آغیر، کیزلیجه، عصرلرجه سورن برجهدله کیردی. فردك حقوقنك اعلانی تاریخنی فرانسز اختلالی تاریخنه تثبیت ایله‌مك دوغرودر، فقط ١٧٨٩ تاریخلی **حقوق بشر و وطنداش حقوقی بیاننامه‌سی** بریکی مرحله خبرینی احتوا ایتمکدن زیاده اولجه وقوعبولمش برتکاملك رسماً تأکیدندن عبارتدر.

ایمدی، اکر بوبیاننامه‌نك فرد لهنه بریکی حقی تسلیم وتصدیق ایله‌دیکی هردفعه‌ده بوحقك اولجه موجود برزمره‌نك ولایتنك ضعیفلاماسیله ودولتك اوزمانه قدر بوزمره‌یه حصر ایدیلمش اولان ساحه‌یه فعالیتنی تشمیل ایله‌مسیله الده ایدلدیکی وتأمین اولندیغی اشارت اولونمازسه بوبیاننامه‌یی واضح برصورتده شرح ایله‌مك امکانسز اولور.

اولا: مساوات — حقوق بشر بیاننامه‌سی قانون ومحاکم حضورنده مساواتی اعلان[

ایدییور . « قانون ، ایستر حمایه ایتسون ، ایستر جزالاندیرسون ، هرکس ایچون براولمالیدر » . بیانامه وطنداشلرك « بوتون رسمی منصبلره ، موقعلره ، مأموریتلره قابلیتلرینه کوره وفضیلت واستعدادلرندن باشقه برصورتله تمیزه حاجت قالمقسزین » قبول اولنه‌جقلرینی تأمین وتکفل ایدییور . نهایت مالی تکالیفده مساواتی تأسیس ایدییور . «خلقدن ویرکو آلنماسی لابددر؛ بوویرکو ، بوتون وطنداشلر آراسنده ، استطاعتلرینه کوره مساوات اوزره توزیع ایدلمه‌لیدر . »

بوحقوق مساواتنك شرطی اجتماعی قاستلرك، اصیلزاده ورهبان صنفلرینك الغاسیدر. بوندن ماعدا دولتك عائله محکمه‌سی و کلیسا محکمه‌سی یرینه کندی محکمه‌سنی اقامه ایله‌مه‌سی؛ هرکسدن ویرکو طلب ایتمه‌سی ورسمی وظائفه یول آچان مسابقه‌لرك پروغرامنی وبونلرده آرانیلاجق اوصافی مستقلاً تعیین ایله‌مسی‌ده بومساواتك شرطیدر .

ثانیاً : حریت — حریت وجدان (اونجی ماده) آرتق دولتك رسمی بردینی اولماماسنی، کلیسانك دولت ایچنده بردولت اولارق موجودیتنك ختامنی وافرادك وضعیت شخصیه‌سنی تعیین ایدن ازدواج ، وراثت ، الخ.. کبی امور ایله معاونت اجتماعیه ومعارف اوزرینه حاکم بولونماماسنی شرط قوشار . دولت ، راهبلری معاشلی و مخلف مأمورلر حالنه قویار ، خسته‌خانه‌لری کلیسادن آلیر واداره ایدر . معارفی خدمات عمومیه آراسنه صوقار .

سعی ، تجارت وصنایع حریتی لونجه‌لرك ، داخلی کومرك کبی ایالات امتیازلرینك الغاسنك ووقف main-morte (یعنی کلیسانك مالی اولدیغندن دولایی تداول ایدمه‌ین) اموالك کلیسا الندن چیقاریلماسنك نتیجه‌سیدر . دولت تجارتك حریتنی تأمین ایتمك ایچون سعیه متعلق ایشلری تنظیم مقصدیله پاترونلر آراسنده ویا عمله آراسنده یاپیلان coalition دنیلن موقت ائتلافلری وامتعه‌نك فیأتنی آرتیرمق ویاایندیرمك ایچون تصمیم اولنمش ائتلافلردن عبارت سپه کولاسیونی منع وتنکیل ایدر. نهایت، معین برروسمك تأدیه‌سنه مقابل اختراع براتلری ویرر . بویله‌جه اوآنه قدر لونجه‌لره منحصر اولان ساحه‌یه تجاوز ایدر . حریتلرك الك قیمتلیسی اولان شخص بشرك حریتنی دولت واسالی vassal (خادم اصیلی) متبوعنه suzerain ، اسیر چیفتجی‌یی (سه‌رفی) بکنه باغلایان باغلری الغا ایده‌رك ، فردلرك بوتون حیاتلری مدتجه ویاغیرمحدود برزمان ایچون خدمت تعهدینه کیده‌رك بویله‌جه اختیاری

برطرزده سه‌رفلکی قبول ایتمه‌لرینی نهی ایده‌رك تأمین ایلر . « انسان آنجق برزمان ومعین بر ایش ایچون خدمت ایتمکی تعهد ایده‌بیلیر . » (قانون مدنی ، ماده ١٧٨٠)

بالآخره دولت ، اسارتی لغو ایدوب بو الغایه‌ده بر عملی نتیجه ویرنجه ، اونی ، اسیر تجارتنك منعی، بحری تجارتك نظارت آلتنده بولوندیریلماسی کبی اوزمانه‌قدربکك (مولانك) قدرت مطلقه‌سنه مخصوص ومنحصراولان برساحه‌یه قدر کندی فعالیتنی توسیع ایتدیره‌جك اولان تدابیر ایله تأمین ایلیه‌جکدر .

ثالثاً : ملك — فردك تملك حقی آنجق عائله ولونجه اونك حقوق وصلاحیتنی تحدید ایله‌مکدن فراغت ایله‌دیکی نسبتده تأمین وتکفل ایدلمش اولور : بو حقوقی لونجه الدقیق تفصیلاته واران نظاملر وکندی امتیازاتنك استعمالی ایله ، عائله ایسه فرده تودیع ایله‌دیکی ماله اونك ایسته‌دیکی کبی تصرف ایتمه‌سنی منع ایده‌رك تحدید ایدییوردی . (تراخومه نجنده تراخومه؛ عاداتك برچوغنده تراخومه‌یه داخل غیر منقولات ؛ سرمایه‌نك اکسیلمه‌دن اولاددن اولاده انتقال ایتمه‌سی ایچون وارثلرك اونی ایسته‌دکلری کبی قوللانمالرینی منع ایده‌رك یاپیلان وصیت : Substitution عائله‌نك وضع ایله‌دیکی ممنوعات جمله‌سندندر) .

دولت مداخله ایدییور، وراثت حقوقنی تنظیم ایدییور ، معین ازدواج مقاوله‌نامه‌لری انموذجی تصریح ایدییور و اولنه‌جکاری بونلردن برینی انتخابه مجبور قیلیور ، کندی مأمورلری (کاتب عدللر وحاکملر) واسطه‌سیله کندی‌اوامر ونواهیسنی مراقبه‌یه‌ومؤیده‌لره تابع طوتیور .

رابعاً : مصونیت — فردی مصونیت آنجق عائله باباسی‌ومتبوع آرزولرینه‌کوره‌توقیف وتأدیب حقنی‌غایب ایدرلرسه و « هرکس آنجق قانونك تعیین ایله‌دیکی احوالده وتصریح ایله‌دیکی شکللرده توقیف، حبس واتهام ایدیله‌بیلیرسه » موجود اولابیلیر. حقوق‌بشر بیاننامه‌سنك عینی ماده‌سی (٧ نجی ماده) قانونسزوکیفی امرلر ویرلمسنی طلب ایدن کیمسه‌لرك مسئولیتنی تعیین ایدییور وآرتق بعدما کیمسه‌نك تأدیباتدن قورتولامیه‌جغنی بیان ایدییور : « قانونه توفیقاً جلب ایدیلن ویا توقیف اولنان هر وطنداش درحال اطاعت ایله‌مه‌لیدر : مقاومت ایدرسه مجرم اولور. » بونك شرطی : پولیسك وجنایت محاکمنك معضل برطرزده تشکیل اولونماسی ومأمورلرك مسئولیتی (اداری قضانك Justice administrative انکشافی) در.

خلاصه ، حقوق بشر بیاننامه‌سی ، فرد ایچون بر حق تصدیق ایله‌دیکی هر دفعه‌ده ، اصلده‌کی زمره‌لرك اورتادن قالقدیغنی ویا اونلرك فعالیتنك آزالدیغنی‌ده بویله‌جه اشارت ایدییور ؛ وعینی زمانده دولتك یکی بر تلقیسنی اعلان ایدییور .

دیمك‌که حقوق بشر بیاننامه‌سی ، عصرلرك اثرینی تماملامق ، دار و فضله طلبكار هیئتلرك ـ که فرد بونلرك بطی انحلالیله ، یاواش یاواش حقلرینی تصدیق ایتدیره‌رك میدانه چیقمشدی ـ استبدادینی صوك‌دفعه وقطعی اولارق تیرمق ایچون یاپیلمش خارق‌العاده بر جهدك مجرد برلسانله افاده‌سیدر. اختلال زماننده یاپیلمش اولان قانون اساسیلر وبالخاصه دیکر قانونلر بو بیاننامه‌نك اهمیت وشمولنی تأکید ایدرلر و قانون مدنی باشارینمش اولان بو ایشی صورت قطعیه‌ده تثبیت وتحکیم ایلر .

۲ . فردك حقوقنك عصری تلقیسی

۱) *اختلال ، حقوق بشری اجتماعی شرائطدن مستقل ومطلق کبی وضع ایدییوردی* — قارته‌زیه‌ن فلسفه‌سنك واون سکزنجی عصر متفکرلرینك وارثی اولان اختلالجیلر کندی اثرلرینی بو طرزده تصویر وتصور ایله‌مدیلر. اونلرك نظرنده حقوق بشر بر تاریخی تکاملك محصولی دکلدر؛ بناءً علیه‌اضافی، متحول اجتماعی شرائطه تابع حقوق دکلدر. اونلر بو حقوقی، مطلق، زمان ومکان احوالندن مستقل، بالذات اجتماعی حیاتدن مقدم‌اوندن اوستون،تغیری وانسانك اونلردن فراغت وتعری ایله‌مسی غیرقابل، اساساً واضح وبدیهی اولارق تصور واعلان ایدییورلر. بو حقوق شیمدی‌یه‌قدر طانیلمامش ایسه بونك علتی اوزون بر جهالتده‌در که مستبدلر واولیغار شیلر بو جهالتی اهتمامله محافظه وادامه ایله‌مشلردر . فقط حقیقتك قوتی اوقدر عظیمدر که انسانلرك آرتق بعدما بو حقلری انکارویا اونلره تجاوز ایتمه‌لری ایچون بر رسمی بیاننامه ایله اونلری هرکسه خاطرلاتمق کافیدر (بیاننامه‌نك مقدمه‌سنه باقیکز) . بو اختلالجیلر ظن ایدییورلرکه جمعیتلرك موجودیتندن مقدم بر « طبیعت حالی » واردی . او زمان انسانلر یالکز ، مستقل ، سلطان اولارق یاشایورلردی . برکون کلدی‌که حر اولارق ، اختیارلریله شرکت عقد ایتدیلر و « اجتماعی عقدی » سوزلشدیلر . و بونی‌ده آنجق فردی حقلرینك حمایه‌سی ایچون یاپدیلر .

« شبهه يوق كه ، بو شركت حالتك تأثيريله ، هر فردك حقوقى تحديد اولوندى ، فقط يالكز حقوقى ومدنى حقلرك استعمالى ايچون الزم اولديغى نسبتده تحديد اولوندى . »

ب) **بو تلقينك مناقشه‌سى : فردك ايفا ايده‌جك بر اجتماعى وظيفه‌سى واردر وبو وظيفه‌نك اجراسنك استلزام ايده‌بيلكى حقلرى واردر .** — بوتلقى غيرصحيحدر، چونكه واقعاتك تدقيقندن استخراج ايله‌ديكمز حقايقه مخالفدر . فقط بو تلقينك نتايجى هنوز فكر بشر اوزرينه آغيرلغنى حس ايتديرمكده‌در. فرانسز مجلس مؤسسان اعضاسى كبى فردك حقلرينك مطلق اولديغنى دوشونولديكنده‌در كه دولت حريت دوشمانى كوزوكويور . عصرى دولت تشكل ايتمزدن اول موجود اولمايان ، آنجق معشرى منافعى تدوير ايدن دولت فعاليتنك كنيشله‌ديكى نسبتده تأييد ايدن فردى حقوقك دولتدن مقدم، دولتك موجوديتندن مستقل اولديغى،عندى اولارق، فرض اولونيور و،دولتك فعاليتنك توسعنى تحديد ايچون، بو فردى حقوق اوكا قارشى قونولويور .

دولتك فردى، عائله‌نك، لونجه‌نك ، كليسانك الخ... وصايتندن تخليص ايله‌ديكى نسبتده، اوكا مخصوص حقوق وضع وتشكيل ايله‌ديكى دوغرودر؛ فقط عائله‌نك، لونجه‌نك،كليسانك، قاستك ولايتنك دارالماسى ودولت مفهومنك تبدلى اجتماعى حياتك صوك درجه معضللشمه‌سيله، يكى زمرەلرك تشكل ايتمه‌سيله برابر اولدى . فرد مختار بر موجود كبى دكل، بلكه معضل بر عضويت ايچنده كنديسنه خاص افعوله‌يه مالك بر عضو كبى كوزوكويور : فرد، يالكز اجتماعى افعوله‌سنى ايفا ايله‌ديكى نسبتده حمايه ايديله‌رك ، اوندن قاچندقجه چاليشديغى درجه‌ده جزا الانديريله‌رق ، بناءً عليه **وظيفه‌لرله مكلف** اولارق ايشله‌مكه مجبوردر .

فرد بشرك حقوقى يوقدر ، معشركده اوندن فضله حقوقى يوقدر . فردك حقوقندن ، جمعيتك حقوقندن بحث ايتمك ، فردك حقوقيله معشرك حقوقنى تأليف ايله‌مك لازم كلديكنى سويله‌مك ، موجود اولمايان شيلردن بحث ايتمكدر . فقط جمعيت داخلنده هرفردك ايفا ايديله‌جك بر وظيفه‌سى، كوروله‌جك بر ايشى واردر . فردك بو وظيفه‌يى ياپماماسى ، كورمه‌مسى النده دكلدر ، چونكه اونك امتناعندن انتظامسزلق ، هيچ اولمازسه بر اجتماعى ضرر چيقاردى. ديكر طرفدن فردك كنديسنه ترتب ايدن وظيفه‌يه مخالف اولارق ايشليه‌جكى افعال جمعيت طرفندن تأديب اولنه‌جقدر .فقط بالمقابله فردك جمعيت داخلنده اشغال ايلديكى موقع حسبيله كنديسنه مودوع اولان امرى ايفا ايچون ايشليه‌جكى افعال جمعيت طرفندن حمايه وتكفل آلتنده بولنديريلاجقدر (دوكوى)

اولا : **اجتماعى منفعتك فردى حريته وضع ايتديكى تحديدات** — بو حقيقتك تطبيقاتنى واقعاتده وحقوقى متنلرده كورمك آرزو اولونيورمى ؟ ايشته بر قاچ مثال :

اکر حریتك فردلر ایچون بر مطلق حق اولدیغی دوغرو ایسه انسان مادی، فکری و اخلاقی فعالیتنی انکشاف ایتدیرمك حقنه مالکدر . واضع قانون بو حقه قارشی عاجز قالیر . بالعکس مناسب قانونلرله بو حقك استعمالنی قولایلاشدیرمق وهر فردك حریتنك استعمالیله دیکرك حریتنه تجاوز واقع اولماماسنی تأمین ایتمکله مکلفدر . دولتك مداخله‌سی بوراده توقف ایدر . دها ایلری کیتمك ، دولتك تأمین و تکفل ایله‌مکله مکلف اولدیغی حریته بر تجاوز تشکیل ایدردی. ایشته مجلس مؤسسان اعضاسنك Constitua: ts تلقیسنه اویغون اولان نظریه بودرکه رواج بولمش وهر یرده تصادفی معتاد اولان تلقی بو اولمشدر .

بوتون عصری مملکتلرك ، بوتون حر مملکتلرك سیاست عملیه‌سی ایسه آرتق بو عندی تلقی‌یه اهمیت ویرمه‌یور. کیت کیده مقداری آرتان واقعه‌لر بونظریه‌ایله تعارض ایدرلر: هرطرفده فردلرك فعالیتنی، حتی کندی منفعتنه اولارق تحدید ایدن قانونلر چوغالییور . (مثلا : مجبوری آشی ، مجبوری تحصیل ، ایشجیلرك حمایه‌سی و حفظ الصحه‌سی ، عمله تقاعدی ، چالیشما مدتنك تحدیدی ، هفته تعطیلی) .

حتی پاترون‌ایله عمله آراسنده ، مثلا هرکونکی مساعی ایچون قانوناً معین مدتی‌اوزاتمق ایچون، هفته تعطیلنه رعایت ایتمه‌مك ایچون قطعی بر ائتلاف اولدیغی تقدیرده بیله قانون ، علاقه‌دارلرك مخالفتنه رغماً ، تطبیق اولونور. واضع قانون فردلرك حقوقنی تکفل وتأمین ایله‌مه‌یور ، بلکه‌اونلری مادی ومعنوی‌قوتلرینی‌تهلکه‌یه‌قویمامقله مکلف قیلیور . براجتماعی منفعتی دوشونه‌رك فردی حریتی اخلال ایدییور .

ثانیاً : اجتماعی منفعتك حق‌ملکیته وضع ایلدیکی تحدیدات — فرانسز مجلسی‌مؤسسانی اعضاسی حق‌مالکیتی هرتجاوزه‌قارشی ، حتی دولت طرفندن‌تجاوزه قارشی مؤمن‌بولونماسی لازم کلن « طبیعی ومطلق برحق » عد ایدییورلردی .

حقوق بشر بیاننامه‌سی اون یدنجی ماده‌سنده : « ملکیت مقدس وتعرضدن مصون برحقدر » دیبوردی . قانون مدنی دها ایلری کیدییور . وبوحقی انسانی حیرتده براقان قوتلی تعبیرلرله و صراحتله تعریف ایله‌یور : « ملك اشیایه اك مطلق طرزده تصرف ایده‌بیلمك حقیدر ». (ماده ٥٤٤ و ٥٤٥) دیمك‌که کندینه عائد اولانی تخریب ایله‌مك، اولویتله اوندن استفاده ایتمه‌مك ، طوپراقلرینی زراعتسز ، اولرینی مستأجرسز وباقیمسز، منقول سرمایه‌لرینی غیرمثمر اولارق براقمق مال صاحبنك حقیدر . مع مافیه ، بعضی‌محاکم

شو حكمی ويرديلر : « ملكيت حقنك ، صاحبك ملكنی ايسته‌ديكی كبی استعمال واستهلاك ايتمسنه مساعده ايدن نوعاً ما مطلق برحق اولديغی برعمده تشكيل ايديورسه‌ده ، بوحقك استعمالی ، ديكر هرهانكی برحقك استعمالی كبی ، جدی ومشروع برمنفعتك تطمينيله تحديد ايدلمش اولماليدر . »

بنم صاتديغی ماله اولان احتياجمی منفعت وسيله‌سی اتخاذ ايدن وبكا اومالی پهالی صاتان تجار ، انكاری قابل اولمايان بر حقی قوللانيور ، مع مافيه بنی اضرار ايدييور . بوندن دولايی جزا كوره‌جكمی ؟ شيمدی‌يه قدر بوكا منفی برجواب ويريليردی . حالبوكه صوك زمانلرده بعضی قانونلر، محكمه‌لرك قرارلری « مبالغه‌لی » (فاحش) بركاری غيرمشروع اولارق محكوم ايدييورلر .

« فرانسه‌ده ، حرب اثناسنده حكومت هرطوپراق صاحبنك طوپراغنده زراعت ياپمغه مجبور اولديغنی اعلان واكر اونی غير مزروع براقيرسه طوپراغك قومشوسی طرفندن وقومشوسی يوقسه ، ناحيه طرفندن سورولمه‌سنی امر ايله‌دی . بوواقعه ملكك يكی تلقيسنك شايان دقت بر مثاليدر . واقعا بوقانون هر طرفده تطبيق اولونمادی . مع مافيه بعض منطقه‌لرده تطبيق ايدلدی . حتی بالخاصه صاحبلری طرفندن ترك ايدلمش اولان طوپراقلری ايشلتمك ايچون بعضی شركتلر تشكل ايله‌دی .

انكليز قانونلری وآلمان قانونلری دها ايلری كيدييورلر . اونلر دوغرودن دوغرويه مل صاحبنك كندی غيرتنه مديون اولماديغی برطرزده ملكك قيمتنك هرتزايدينك، مثلا يكی برشمندوفر خطی انشاسندن ، ياقينده برقصبه‌نك احداثی وياساده‌جه انكشافندن حصوله كان قيمت تزايدينك فوق العاده بروير كويه تابع اولماسنه حكم ايدييورلركه بورسم سايه‌سنده بويله‌جه حصوله كلمش اولان كارلرك بر قسمی معشره « اعادةً دور » اولنور . حتی دولت مواجهه‌سنده بيله ، مؤسسان طرفندن وضع ايدلمش اولان تأميناتك اهميتی آزدر . اونلر دولتك ، اجتماعی منفعت علاقه‌دار اولديغی وقت ، حق ملكيته دوقونا بيله‌جكنی قبول ايتمشلردی : فقط بوتجاوزی تماماً استثنائی احواله تحديد ايله‌مكه چاليشمشلردی ؛ بديهی ، عمومی برلزوم وضرورت تحقق ايتمه‌ليدی . برقاچ سنه صوكره ، قانون مدنی حاضرلانديغی اثناده ، ناپوليون ملك صاحبنك عنادينك معشره فائده‌لی اولان (قويو دلينمه‌سی ، يانده‌كی باطاقلغك قوروتولماسی ايچون تارلاسندن كچيلمه‌سی كبی) ايشلره مانع اولماسنی قبول ايتمكدن امتناع ايدييوردی . ناپوليون قانون مدنيده ضرورت تعبيری يرينه « عمومی

برفائده » تعبیرینی ، یعنی داروصریح برمعناده اولان تعبیر یرینه کنیش برتفسیره الویریشلی برتعبیری اقامه ایدییوردی .

عمومی فائده utilité publique (منافع عمومیه) بریول ، بردمیریولی انشاسی ایچون ، سقوط میاهدن استفاده ایچون ، حتی بلده‌لرك تزیینی وحفظ الصحه سببلریله استملاکی مشروع قیلار . کذا هیچ برملك صاحبی ، اوینك اوزرینه برتلغراف خطی رافعه‌لرینك وضعنه مخالفت ایتمك ایچون مالکنی استعمال واستهلاك user et abuser حقنی درمیان ایده‌مز .

ثالثاً : اجتماعی منفعتك شرکت تشکیلی حقنه وضع ایدیلن تحدیدات .— نهایت کنیش برسماحتله تأمین اولونمش برحق واردر : بوده ۱ تموز ۱۹۰۱ تاریخلی قانونك نشرندنبری اشتراك حقیدر . پرنسیب اولارق هرشرکت مشروعدر وشرکت موجود اولدیمی ، اونك فعالیتنی تأمین ایچون هردرلو تأمینات بخش اولونمشدر . اعضادن عائدات آلمق ، سنهٔ جاریه عائداتنی ویرمکدن امتناع ایدن مشارکی محکوم ایتمك ، شرکتده لازم اولان اراضی‌یی وبنایی ، مثلا برسپور شرکتی ایچون اویون یرینی ، آلمق وتصرف ایتمك حقی .

حتی بیاننامه‌سی ویریلمامش ، ساده‌جه واقع اولان برشرکت بیله قانونی بر موجودیته مالکدر ؛ اگر قانونك تثبیت ایله‌دیکی شکللرده بیاننامه‌سی اعطا اولونورسه اوزمان شرکت مهم حقلردن استفاده ایدر .

فقط شو شرطله : مشارکلرك وهیئت اداره‌نك افعالی شرکتك نظامنامه‌سیله تثبیت ایدیلمش اولان هدفه موافق اولمالی وشرکتك منابعی ، املاکی واراضیسی او نظامنامه‌نك تصریح ایله‌دیکی طرزده استعمال ایدیله‌لی . بوهدف نه اخلاقه ، نه قانون اساسی‌یه ، نه‌ده قانونه مغایر اولمامالیدر . یوقسه شرکت قانونه مخالفدر ، وجودی معدومدر ، اعضاسی صوچلیدر .

بوکونکی حقوقی فکرلره کوره شرکتلر حقنده جاری اولان احکام فردلر حقنده‌ده جاریدر . اونلر ، قانون واخلاقك کندیلرینه تعیین ایله‌دکلری هدفه موافق اولارق ایشله‌مك ، کندیلرینه ترتب ایدن اجتماعی وظیفه‌یی کورمك شرطیله هرحقه مالکدرلر . اگر بوندن امتناع ایدرلر ویا خلافنه حرکت ایدرلرسه هیچ برحقلری یوقدر . اولکی درسلردن برنده‌ناصل بوکون بالذات مأمورلرك وحکومت رجالنك بیله ، آنجق افعوله‌لرینی اجرا ایله‌دکلری ، وظیفه‌لرینی یاپدقلری نسبتده حقه مالك اولدقلرینی کوسترمشدك .

کورولیورکه صفت رسمیه‌سی اولمایان افراد ایچونده بویله‌در . سببی شوکه فردلرده نوعاً ما « مأمور » درلر . ناصل اساساً ، دائما تعدیلی ممکن اولان وقانون اساسی تسمیه ایدیلن برنظام (کلمه‌نك دار معناسیله) هرمأمورك حقلرینی ومکلفیتلرینی تعیین ایدییورسه، اونك کبی دائما قابل تعدیل اولان قانونلر ، دولت سینه‌سنده هرفرده افعوله‌سنك قاعده‌لرینی ، وظیفه‌لرینك وحقلرینك وسعتنی تثبیت ایتمکده‌در .

۳ . بویله برتلقیده رأی عام اصولنك لزوم وضرورتی

ایمدی ، هرفرد ایچون قانونك اعمالنه اشتراك ایله‌مه‌نك نه درجه حیاتی اهمیتی حائز اولدیغی آکلاشیلیور . قاستلر نه‌جنده اوغل باباسنك یاپمش اولدیغی یاپار ؛ حتی بونه‌ج صارصلمغه باشلادیغی زمان بیله انسانلر اوزون مدت عنعنه‌یه منقاد اولارق قالیرلر .

معاصر جمعیتلرده هرشی ، علم،صنایع ، عادات ، عرف ، قانونلردائمی تکامل (تحاول) حالنده‌در . هرفردك کندی حقلری تسمیه ایله‌دیکی شی دائما یکیدن موضوع سؤالدر . اوحالده ، برآن ایچون بیله اولسه ، اطاعت ایلیه‌جکی قاعده‌لری تثبیت ایله‌مك ایچون هرفردك وطنداش اولماسی ، یعنی قانونلری یاپمقله مکلف اولان عضویتله اونلری اجرا ایله مکلف اولان عضویت‌اوزرینه تأثیر ایله‌مکی کندینه تأمین ایده‌جك اولان یکانه واسطه بولنان انتخاب حقیله مجهز اولماسی، اساسلی اهمیتی حائزدر.

بوکا موازی‌اولان وده‌موقراسینك‌روحندن کلن‌برحرکتله ایشچی‌فابریقه نظامنامه‌سنك احضارینه، برعمومی مأموریتده بولنانده کندی حقوق ووظائفنی تثبیت ایدن نظامنامه‌نك احضارینه اشتراك ایله‌مکی طلب ایدییور .

۱) ره‌فه‌راندوم referendum (بالواسطه رأی) - هرکسك‌دیکریله‌مشترکاً قانونك اعمال واحضارینه خدمت ایله‌مسی غایهٔ کمال اولوردی. احتمال، بوطرزایله،بویوك‌برمملکتده اقتحامی ممکن اولمایان عملی‌مشکلاته دوچار اولنور. مع‌مافیه قونوانسیون مجلسی‌بومشکلاتی دوشونه‌رك یولندن دونمه‌دی . « قانون اساسینك آنجق خلق طرفندن قبول اولندیغی تقدیرده » موجود عد ایدیله بیله‌جکنی بیان ایتدی . وبومجلسدن صدور ایدن ۱۷۹۳ قانون اساسیسی ایله اختلالك اوچونجی سنه‌سی قانون اساسیسی یکدیکرینی متعاقب خلقك

تصدیقنه عرض اولندیلر . کذا اختلالك سکزنجی سنه‌سنده یاپیلان قونسوللر هیئتی قانون اساسیسی ، قید حیات شرطیله قونسوللغك وایمپراطورلغك تأسیسی ، اوچنجی ناپولیونله ایمپراطورلغك اعادهٔ تأسیسی وحریتپرور ایمپراطورلغی اورتایه‌قویان قانون اساسی تعدیلاتی پله‌بیسیتplébiscite (خلق رأیی) موضوعنی تشکیل ایله‌دیلر . بوندن ماعدا ۱۷۹۳ قانون اساسیسی قانونلرك‌ده خلق طرفندن تصدیقی‌ده قرار آلتنه آلمشدی . آنجق مجلس تشریعیده قبولنی متعاقب قرق کون ظرفنده معین مقدارده منتخبلر علیهنه اعتراض ایتمه‌دکلری تقدیرده بر قانون قطعی اولارق معتبردی . یوقسه منتخبلرك هیئت مجموعه‌سنك قبول ویا ردینه عرض ایدلمك لازم کلیردی. ره‌فه‌راندومی ، یعنی ۱۷۹۳ فرانسز قانون اساسیسنه مماثل بر سیستمه‌یی ، اوکایکی بر تشریعی قرارك اتخاذینی طلب ایتمك ایچون منتخبلره بخش ایدلمش اولان طوپلانمق حقنی علاوه ایده‌رك قبول ایدن یکانه دولت اسویچره‌در .

انکلتره‌ده ره‌فه‌داندوم دولانبـاجلی بر طرزده تحقق ایتدیریلیر . حکومت طرفندن تکلیف ایدیلن مهم بر ماده پارلمنتوده رد ایدیلیرسه حکومت عوام قا'راسنی فسخ ایدر وخلقك حسیاتنی طانیتدیرمق مقصدیله یکی انتخابات یاپیلیر .

فرانسه‌ده بویله برشی یوقدر . واقعا دینه‌بیلیرکه انتخاباتده رأیلربنه مراجعت ایدیلمش اولمق حسبیله صوك سوزی سویله‌مك حقی وطنداشلره قالیر ؛ فقط انتخاباتك ایش‌ایشدن کچدکدن صوکرا یاپیلمش اولماسی ممکندر وفلان ویا فلان اجراآتك له وعلیهنه انتخابات یاپیلماسی‌ده‌نادردر . انتخابات دها زیاده فرقه ویاشخص مسئله‌لری اوزرینه یاپیلیر. بوحالده رأی ویرمك حقنك علاقه‌دار اولان هرکسه ، یعنی اجتماعی حیاتده بر رول اوینایانلره تأمین ایدلمش اولماسی ، یعنی بر دیکر افاده ایله رأی‌عام universel اولماسی ایچون بردیکر سبب تشکیل ایدر .

ب) **مکلفیت مالیه ایله مقید حق انتخاب نظامی** Régime censitaire — بونقطه‌ده مجلس مؤسسان حقوق بشر بیاننامه‌سیله حال تعارضده اولان بر نظریه‌یه مالکدی . زنکینلرله فقیرلر آراسنده فرق قویمشدی. هرایکی طبقه‌ده مشترك قانونك حمایه‌سندن مستفید اولمق حقنه مالکدی . فقط اداره‌نك اییللرده بولونماسنده یالکز زنکینلرك آشکار علاقه‌لری واردر دینییوردی .

« آنجق فعلاً دولتی قورومغه و تقویه ایتمکه خدمت ایدنلر » بناءً علیه « بویوك اجتماعی تشبثك حقیقی اسهام صاحبلری قبیلندن اولانلردرکه قوای عمومیه‌نك تشکلنه فعلاً اشتراك ایله‌مك حقنی حائزدرلر » دیدیکی وقت سی‌ئه‌یه‌س Siéyés مجلس مؤسسانك فکرینه صادق بر ترجمان اولویوردی . بناءً علیه سی‌ئه‌یه‌س شو نتیجه‌لره واریبوردی : « قادینلر ، هیچ اولمازسه شیمدیکی حالده بولندقجه ، چوجوقلر ، یابانجیلر » و « اوچ کونلك سعی بدلندن دون بر ویرکو تأدیه ایده‌جك اولانلر » حق انتخابدن محروم طوتولمالیدرلر . بو تعداده نظراً آز ویرکو ویرنلری صمیمی یوقسه یابانجیمی عد ایتمك لازم کلدیکی کسدیریله‌مه‌یور .

بو حالت روحیه اوزمان عمومی ایدی . اولدقجه منطقی بر نتیجه اولارق ، وطن تهلکه‌ده اعلان ایدلدیکی و کوکالولره مراجعت اولندیغی وقت (مجلس مؤسسان یرینه قائم اولان ـ مترجم) législative تشریعی مجلس ، انفعالی (ویرکو ویرمه‌ین) passifs وطنداشلرك تعهدینی قبول ایتمکی منع ایله‌دی . بر قاچ کون صوکرا ، پارسلی پروله‌تارلرك (ایشجیلرك) وجد وشوقی ، پارس جوارنده‌کی اردوکاه ایشلرینه و ۱۰ آغستوسده تویلری Tuileries سرایی هجومنه اشتراك ایله‌ملری ، مجلس تشریعی‌یه « فعلی و انفعالی » وطنداشلر آراسنده‌کی فرقك الغاسی قرارینی ویردیریبوردی .

« ملت مجلسی ، حریت ومساوات عهدینی رسماً و علناً یاپدیغی بوکونده ملت ایچون اودرجه‌ده مقدس اولان بر عمده‌نك تطبیقنی تأسیس وتأیید ایله‌مك ایسته‌یه‌رك بوندن بویله ، وبالخاصه یقینده طوپلانه‌جق اولان ملی قونوانسیون مجلسنك تشکلی ایچون ، ۲۵ یاشنده اولان ، بر سنه‌دنبری بر محلده ساکن اولارق مقید بولنان و کندی سعینك محصولیله کچینن هر وطنداشك دیکر هر « فعلی وطنداش » کبی و باشقه هیچ فرق کوزه‌تیلمکسزین رأی حقنه مالك اولاجغنی تحت قراره آلیر . »

رأی‌عامك تاریخچه‌سنی یاپمق موضوع بحث اولاماز . یالکز اونك ایلك میدانه کلدیکی زمانه عائد احوال وشرائطی بوراده قید ایتمك ایسته‌یوردق .

انتخاب حقنی یالکز ثروتلری درجه‌سیله تمیز ایدن بر صنف وطنداشلره تودیع ایدن هر سیستم ، مثلا اون طقوزنجی عصرده فرانسه‌ده monarchie censitaire دینیلن قرالیت دوری بری قاستلر نهجنه قدر کریله‌تیر وعصری جمعیتلرك حالیله تألیف اولنه‌مازه

بوندن دولایدرکه غرب مدنیتنه (آوروپا ـ آمریقا مدنیتنه) منسوب اولان دولتلر ، بر بندن صوکرا ، بوسیستەمی رد ایتدیلر ورأی عامی قبول ایلەدیلر .

ج) **قادینلرك انتخاب حقی** — بر مسئله دها ، واقعا مقداری کیت کیده آزالان مملکتلرده ، موضوعدر : قادینلرك انتخاب حقی مسئله‌سی . نظری اولارق بو مسئله حل ایدیلمشدر . عظیم بر اجتماعی تکامل ایله مناسبتدار اولان بر عائله تکاملی یوزندن قادینك ناصل کیت کیده دها فضله فعال حیاته اشتراك ایتمکه ، همان بوتون ایشلرده اکك کبی وعینی موفقیتله چالیشمغه واصل اولدیغنی اوجه کوردك . بو ایشلره عائد اولان قاعده‌لری ، کندی اجتماعی افعوله‌سنك اوکا تحمیل ایله‌دیکی وظیفه‌لری وحقلری تعیین ایدن نظاماتی تثبیت ایله‌مك صلاحیتندن قادین نه‌حقله محروم طوتولاجقدر؟ حتی ، تکاملی استخفاف ایده‌رك قادینلری عائله ایچنه حبس ایتمك ، اونلری اوجاقده قالمغه ، یالکز آنا وزوجه رولارینی اوینامغه مجبور ایتمك ایسته‌نیلسه بیله ، بورولاری تنظیم ایدن واونلرك مؤثر اولماسنی تأمین ایله‌ین (آنالغك ویکی دوغمش چوجوقلرك حمایه‌سنه دائر ، حفظ الصحه ومکتبه عائد الخ ..) قانونلرك اعمال واحضارینه اشتراك ایله‌مکدن نه‌حقله قادین منع ایدیله‌جکدر ؟ سیاست اونلرك مشغله‌لریله غیر قابل تألیف اولدیغندمی قادینلره سیاسی حیاته دخول منع ایدلمك ایسته‌نیور ؟ بونی سویله‌مك سیاسی حیاتك ماهیتنك دکیشدیکنی ، دولتك ، بناءً علیه فعالیت تشریعیه ایله فعالیت اداریه‌نك بوندن بویله ، عائله تشکیلاتی و حیاتی ، چوجوقلرك تعلیم و تربیه‌سی‌ده داخل اولدیغی حالده اجتماعی فعالیتك بوتون ساحه‌لرینه یایلدیغنی اونوتمقدر . عائله بر قاپالی دائره ، دولت ایچنده بر دولت اولدیغی وقت قادینك عائله محیطنده کندینه خاص رولی ، سیاسی دینه‌بیله‌جك نفوذی واردی . او ، پدرك ولایتنه اشتراك ایدردی ، کندینی حس ایتدیرمکسزین اونی تعدیل ایدر ، اوکا استقامت ویرردی ؛ خدمت ایله‌ینلری اداره ایدر و چوجوقلری بویوتوردی . ملتك سیاسی حیاتی اوزرینه قادینه دوشن مراقبه حصه‌سنی کندینه تودیع ایله‌مدن بوکوناونی اوجاغه حبس ایله‌مك ، ماضیدن دها فنا معامله‌یه معروض طوتمق اولور . یکی زمانلر ایچون یکی احکام لازمدر . حقیقی رأی‌عام آنجق قادینك اشتراکیله تحقق ایده‌بیلیر .

٤ . رأی عامك تنظیمی

١) مساوی رأی — رأی عامی ناصل تنظیم ایتملی ؟ دینیورکه هرکسه مساوی رأی حقی ویرمك مساواتی اخلال ایدر : نه‌دیمك ؟ اجهل جهلایه بخش اولنان بر رأیی پاستوره ویقتور هوغویه‌ده ویرمك عدالتمیدر ؟ بونی سویله‌مك اجتماعی حیاتده هرشخصك نفوذینك کندی رولیله متناسب اولدیغنی اونوتمقدر . شیمدیکی اجتماعی حیاتده متفکر آدامك ، زنکین آدامك ، کنیش برساحه‌ده یاییلان سیاسی نفوذلری واردر .

بونی آکلامق ایچون بو مناسبتله مکتب معلمنك رولنی تدقیق ایله‌مك کافیدر . مکتب معلمی ، ایستر ایسته‌مز ، سیاسی حیاتده متفوق برنفوذ عنصریدر . اونك اسکی طلبه‌سی اولان عائله باباری کلوب رأینی صورارلر . اونك رولنی بوقدر نازك قیلانده بودر ؛ تأمل وتنقید قابلیتنی انکشاف ایتدیره‌که اونی مجبور ایتمسی لازم کلن‌ده بودر . معلمده کندی طرفندن ، درس ویردیکی وقت ، مستقبل منتخبلره ، آز زمان صوکرا مملکتك طالعنی اللری آراسنده طوتاجق اولان نسله خطاب ایله‌دیکنی دائما دوشونمه‌لی دکلمیدر ؟

ب) نسبی تمثیل — مبعوث یالکز اوکا رأینی ویرن اکثریتك ممثلیمیدر یوقسه اونی انتخاب ایدن دائره‌نکمی ؟ بر قانونی فرضیه مبعوثك بوتون ملتك ممثلی اولماسنی ایجاب ایتدیریور . بو تماماً یاکلش دکلدر . حتی پارلمنتویه بر تك فرقه کیرسه‌بیله اوفرقه تمثیل ایدلمامش اولان اقلیتك بر درجه‌یه قدر رأینی حسابه قاتمامازلق ایده‌مز . اکر اوفرقه اقلیته جبر ایدرسه دولتی داخلی قاریشقلقلره ، احتمال عصیانه معروض قیلار . دیمك که پارلمنتونك قراری ، حقیقتده ، اقلیت ایله اکثریت آراسنده تأسس ایدن موقت بر موازنه‌نك محصولیدر ، یوقسه قبول اولونمامق تهلکه‌سنه معروضدر .

اکر اقلیت تمثیل ایدیلمه‌مش ایسه بوموازنه ، اکثریت منفعتجو دوشونجه‌لرینه تابع براقیلمش اولاجغندن ، غیرثابت اولمق تهلکه‌سنی ارائه ایدر . دیمك که پارلمنتوده فرقه‌لرك ، مملکتده‌کی نفوذلرینك صحیح مقدارینه‌کوره تمثیل ایدلمش بولنماسنده ، پارلمنتونك ، منتخبلرك سیاسی رأیلر آراسنده انقسامنك اوفاق مقیاسده بر آیینه‌سی اولماسنده هرکس ایچون منفعت واردر . ایشته مختلف نسبی تمثیل سیستمه‌لری بوکا چالیشیورلر . تمثیل نسبی

عمده‌سی عدالت و اجتماعی منفعته تماماً موافقدر . تطبیقات مشکلاتی بویوکدر و واقعده تطبیق اولنان سیسته‌ملر پك متنوعدر . اونلرك آره‌سنده انتخاب بوکونکی سیاسی حیاتك اك زیاده اوزرنده مناقشه ایدیلن مسئله‌لرندن بریدر . بو بر علمی مسئله اولمقدن زیاده سیاسی تەکنیك مسئله‌سیدر . بناعلیه اونی دها دریندن تدقیق ایله‌مکلکمز ممکن دکلدر .

اوقونامجه کتابلر :

دوگوی ، ۱۸
لاپی ، ٤۳ (صوك فصللری)
ژید ، ۳٤ (ملکیته دائر فصل)

اوده یدنجی فصل

بین‌الدول مناسبات

۱ . دولتلرك حاكمیتی – بو حاكمیت مطلقمیدر ؟

تام وقدیم معناسنده اولارق دولته تطبیق اولنان حاكمیت مفهومی ، دولت كندینه فائق قوت طانیمایور دیمكدر . اگر دولتك فردله مناسباتی نظر دقته آلینیرسه حاكمیتنه « داخلی » وصفی ویریلور ؛ دیگر دولتلرله مناسبتنه حاكمیت خارجیه دینیر .

ا) *مدنیت قدیمه‌ده‌كی تصور* — خارجه قارشی بو حاكمیت دائما مطلق اولارق تصور اولونور . هردولت برمافوق ، خارجده كندی فعالیتی ایچون موضوع برحدود طانیماقدن امتناع ایدر . هر دولت صانكه یالكز مش ، دیگرلرینك وارلغنی حسابه قاتماسی لازم دگلمش كبی یاشار واویله‌جه انكشاف ایله‌مك آرزوسنده‌در .

اوحالده ، بربرینه مصادف اولان ایكی دولتدن ضعیف اولان قوتلی‌یه انقیاد ایتمه‌لیدر . حاكمیت مساواتك عكسیدر ؛ حاكمیت ایچون ادعا ورقابت صلحك ضدیدر .

فرد اولمق اعتباریله یابانجینك حقدن محروم اولدیغی (مگر كه تبنی نوعندن بر آیین ایله مدینه‌یه قبول ایدلمش اولسون) ؛ دولت نظرنده دیگر هیچ بر دولتك حق وجوده مالك اولمادیغی قدیم‌مدنیتك تلقیسی بودر :

یونان مدنیتی تیتوس لیویوسك ئه‌تولیالیلرك مجلس عمومیسنده‌كی خطیبلردن برینه سویلاتدیردیكی سوزلرده كندینی توصیف ایدر : « یابانجیلره ، باربارلره قارشی بوتون یونانلیلر دائمی برحرب حالنده بولونیورلر وبولنه‌جقلردر . » روما نظرنده حرب ماتلرك حیاتنك هدفلرندن بری ایدی . رومانك عقد ایله‌دیكی معاهده‌لر خاص معناسیله معاهده بیله دگلدیلر ؛ بونلر تعطیل مخاصمات وثیقه‌لری ایدی ؛ رومانك حرب اعلان ایدركن وسفیر گوندرركن رعایت ایلدیكی اصوللر حقوقی برسیستمه‌مك توخوملری دگل ، بلكه مبهم دیندارانه حسلرك محصولی ایدی . ایمپراطورلق بو حالی تبدیل ایله‌مه‌دی ؛ روما صلحی حدودلردن اوته‌یه شامل دگلدی ؛ بوصلح قیصرلره تابع اولان گنیش مملكتلرده حقك حاكم اولماسنی تأمین ایدییوردی ؛ نقط اونك تأثیری باربارلر طرفندن اشغال‌ایدیلن اراضیده جاری دگلدی .

مغلوب عرقلر صانکه ذهناً و اخلاقاً بر مادون حالده بولونیورلرمش ؛ و صانکه آنجق مرحمتسزجه وحیوانجه حرکت ایله‌یرك اونلرك وضعیتنه چاره بولونور وغالبلر قدر یوکسك بردرجه‌یه چیقمالرینه یاردیم ایدیله‌بیلیرمش کبی معامله کوررولردی . (نیس ، ۵۳)

قرون وسطاده آوروپانك خریستیان اولمایانلر حقنده‌کی تصوری‌ده بویله ایدی .

ب) **بوتلقی قرون جدیده‌ده غائب اولدیمی ؟** — شبهه یوق که دولتلر آراسنده اولدیغی کبی مختلف مملکتلره منسوب فردلر آره‌سنده‌ده مناسبتلر ، صورت عمومیه‌ده برامنیت هواسی ایچنده ، آرتدی . فقط ، حتی اك مدنی مملکتلر آره‌سنده ، اجنبیلرك حقوق مدنیه‌نك استعمالی جهتندن مملکت اهالیسی ایله مساوات اوزره بولندقلری ، اجنبیلرك نه غیر منقول تصرف ایده‌بیلمك اهلیتی ، نه صناعی وتجاری تشبثلرك اداره‌سنه اشتراکاری ، نه‌ده حتی اجیراولارق عرض خدمت ایتمك حقلری تحدید ایدلمدیکی‌ونهایت ، ساده‌جه اداری بر قرارله ، یعنی حکومتك کیفی بر حرکتیله حدود خارجنه چیقارلمق تهلکه‌سنه معروض بولونمادقلری قاچ مملکت واردر ؟

احوال طبیعیه‌ده دولتلر آراسنده‌کی مناسبتلر مدنی مملکتلر آره‌سنده مشترك اولان واوزون بر تعامل ایله تأیید ایتمش بولنان عاداته توافق ایدر . فقط عادت قانون کبی زجر ایتمز و فردلری مجبور قیلان بر ملی قوانین مجموعه‌سی اولدیغی کبی دولتلری مکلف قیلان بربین‌الملل قانون یوقدر .

حقوق عمومیهٔ دول اخلاقی قاعده‌لر ویا عادتلر مجموعه‌سندن باشقه برشی دکلدر . دولتلرك صراحةً و صورت مخصوصه‌ده امضالرینی آتمش اولدقلری قاعده‌لردن باشقه اونلره جبراً تحمیل ایدیله‌بیله‌جك حقوقی قاعده یوقدر . دیکر برافاده ایله یالکز دولتدرکه کندی حاکمیتنی تحدید ایدر .

شوده وارکه ، دولتلری مکلف قیلان معاهده‌لر آراسنده اونلره جبراً تحمیل ایدیلمش بولنان و آنجق اونلرك نتیجه‌سی اولدقلری قوا مناسبتی دوام ایلدیکی مدتجه حائز قیمت اولانلرده واردر . آز چوق ایسته‌یرك قبول ایدلمش اولان دیکر معاهده‌لر یکی ایجاباته آرتق انطباق ایده‌مزلر و بوندن بویله طرفین عاقدینی تعهد آلتنده طوتمازلر . بلچیقا ۱۸۱۵ تاریخنده اهالیسنك اعتراضی اولمادن هولاندایه ربط ایدیلمش اولدیغی ایچون ۱۸۳۰ده استقلالدن فراغت ایتمه‌لیی ایدی ؟ فرانسه ، ۱۷۸۹ ده ، بریچق عصرلق

عمری اولان وستفاليا معاهده‌سنك لفظنه رعايت ايله‌مك ايچون آلساسده، اهالينك تمنيلری ومعاصر حياتك ايجاباتی خلافنه اولارق، دره‌بكلكی ادامه ايتمه‌لی‌می ايدی .

تطبيقاتده بعض دولتلر، بلكه دولتلرك قسم اعظمی، كنديلرندن آلنان امضايه قارشی، حتی بو امضا جبر ايله الده ايديلمش، حتی اسكيمش بر معاهده‌يه موضوع بيله اولسه، پروتستو ايتديرمكدن خوشلانمازلر . واقعا بلچيقا قيام ايتدی وفعلاً استقلالنی قازاندی، فقط آنجق ۱۸۱۵ معاهده‌لرنده واضع امضا اولان دولتلرله عقد ايله‌ديكی و هولانداك‌ده امضا ايتديكی برمعاهده ايله حقاً بواستقلالنی الده ايله‌مش اعتبار اولندی . عمده‌لرده هيچ بر فداكارلغه ياناشمايان اختلال دورنده‌كی فرانسه زعامتلرندن محروم اولان آلمان پرنسلرينه برتضمينات تكليف ايله‌دی .

واقعا ادعا اولنه‌بيليركه بووبوكا مماثل‌احوالده صراحةً معين برمكلفيت‌دكل بلكه يالكز فوق‌العاده موجب شرف اولان براخلاق انديشه‌سی واردی : چونكه دولتلر حاكمدرلر. اونلرك حاكميتنك موقتاً طانماديغی واقع اولابيليرسه‌ده ينه بو حاكميت مرور زمانه تابع اولمايان ، فراغی ممكن اولمايان مقدس بر حق اولارق باقيدر . بونقطهٔ نظردن صلح لهنه ۱۸۹۹ و۱۹۰۸ ده لاهيده طوپلانان قونفرانسلرك وصاياسنه تبعيت ايچون حكم اصولنك قبولنه دائر اولان معاهداتی ، يالكز « طرفين عاقدينك حياتی منفعتلرينه ، استقلالنه وشرفنه تعلق ايدن اختلافاتی » حكم طريقيله حلدن استثنا ايله‌دكلری شرطيله ، امضا ايله‌مكی قبول ايدن دولت آدملرينك تدبير و حكمتنی تقدير ايله‌مك لازمدر . چونكه بر شخص ثالثك ، تالی برمسئله‌ده ، پاره‌يه ويا بين‌الملل حياتده‌كی بر حادثه‌يه متعلق اختلافده حكم اولمغه دعوت ايديلمه‌سی دولتك حاكميتی ايچون شايان اهميت دكلدر ، فقط اويله كوزوكويوركه دولت مافوقنه تابع اولماديغندن ، شخصيتنك ، انكشافنك اساسنه تماس ايدن نقطه‌لرده ، استينافه تابع اولمقسزين بالذات حكم ويرمك حقنه تجاوز ايتديره‌مز .

ج) دولتلرك حاكميتنك مطلق اولماسی حربك امقانه حق ايچونده ابدياً نهائی واسطه اولارق قالماسنی تضمن ايدر . — اكر ديكر دولتلرله مناسباتنده حائز حاكميت اولان دولت مفهومی محافظه اولونورسه حقوق دول ممتنعدر ، وحرب ابدياً نهائی احقاق حق واسطه‌سی اولارق قالير . نه ويريلمش اولان امضايه رعايته سوق ايدن حس ، نه انسانلق انديشه‌لری بومدهش ضرورته قارشی غلبه چالاماز . ناصل‌كه فردلرك حقی مطلق اولارق

وضع ایدلدیکی زمان بوحقه تجاوز حالنده عصیان وقوعبولاجغنی تخمین ایله‌مك لازم ایده، اونك کبی دولتلرك حقی مطلق اولارق موضـوع اولونجه حقنی آکلاتمق ایچون صوك چاره، سلاحه مراجعت یولی، ایستر ایسته‌مز حسابه داخل اولور. دیمك که، دولتك فردلرله مناسباتی موضوع بولندیغی زمان واقع اولدیغی کبی، بومسئله‌ده‌ده اسکیه‌رك همان همان قیمتنی غایب ایتمش برتلقی‌یی، قدیم رومایه اویان برحاکمیت تلقیسنی، اجتماعی حیاتك تکاملی ایله یاواش یاواش پیرانمش اولدیغی حالده‌ینه عصری دولتلره یاقیشدیرمغه چالیشمق خطاسنه دوشولمش اولوب اولمیه‌جغی سؤالنی وضع ایتمك اساساً لازمدر. یاواش یاواش دولتلر، فردلر کبی، هرکون دها صیقی اولان بر عضوی تسـاند ایله مربوط اولارق، اسکیدن حقه مالك ایکن نهایت وظیفه‌لره تابع بولندیلر وبووظیفه‌لردن ایلکی‌ده صـلحی تنظیم ایله‌مك اولدی.

٢. مرکزیلشمش دولتلر ومتحد دولتلر

معاصر دولتلرك تکون و تشکلی دوشونولورسه بو نقطه ظاهر اولاجقدر.

اختلالدن بری فرانسه قانون اساسیسنده هیچ بر نقطه بو مملکتك آغیر و مشکل بر سعی ایله، کوچوك و بویوك دره بکی دولتلرینك ادعالرینی قیرارق تشکل ایتمش اولدیغنی آرتق افشا ایله‌مه‌یور. قدیم فرانسه‌نك ایالتلری ایچون محافظه ایدلمش اولان امتیـازلرده محسوس اولان ماضـینك ایزلری مجلس مؤسسان طرفندن احداث اولنان و نایولیوندن نشأت ایدن مرکزیت حرکتیله تقویه ایدلمش اولان اداری تقسیمات ایله غایب اولمشدر. ده‌پارتمانلرك، ناحیه‌لرك مسـتقل بر وارلغی یوقدر. ده‌پارتمان (ایالت) والیسی، ناحیه رئیسی (maire) امرنامه‌لر اصـدار ایدرلر. و بو اعتبـارله «قوهٔ عمومیه‌یه» اشـتراك ایدرلر، فقط والی حکومتك بر مأموریدر، ناحیه رئیسی ایسـه اوکا تابعدر، و مراقبه‌سی آلتنده‌در. ده‌پارتمانلر و ناحیه‌لر دولتك ولایتی آلتنده‌درلر. فرانسه‌ده بر تك دولت واردر.

مرکزیت تسمیه اولنان بو حکومت شکلی موجود اولان یکانه شکل دکلدر؛ حتی اك متعمم شـکل بیله دکلدر. اونك موجود اولابیلمه‌سی ایچون ملتك بوتون اقسـامنك

اوزون مشترك بر تاریخی اولمالی ، مساعد جوغرافی و تاریخی احوال و شرائط بولونمالی.
بونك ضدی اولارق فەدەرال (متحد) دولت موجوددرکه شمالی آمریقا جماهیرمتحدەسی بونك نمونەسنی‌تشکیل واحضار ایدر؛ اساساً بونمونە اسویچره وبوتون آمریقاجمهوریتلری طرفندن تقلید ایدلمشدر و اسکی آلمان ایمپراطورلغی‌ده اوکا یاقین بر شکلی حائزدی . آوروپاده حربك کتیردیکی انقلاباتدن نشأت ایتمش اولان جمهوریتلرده فەدەرال‌دولتلردر.

بونلرك مشترك وصفی هر بری آز چوق کنیش حقلره مالك اولمقله برابر بونلرك استعمالنده حائز حاکمیت اولان حکومانه مالك دولتلردن مرکب اولمقدر .

خارجی حاکمیتلرینه کلنجه ، بونك ختام بولدیغی و یالکز ارتباط عضویتی اولان فەدەرال دولتك،سینەسنده اتحاد ایتمش اولان دولتلری خارجله اولان مناسبتلرنده تمثیل ایلەمك امکاننه مالك بولندیغی اکثریا سویلەنیور ؛ خارجدن کورولورسه، بین‌الملل‌حیاتده، فەدەرال دولتك مرکزیلشمش دولتدن هیچ بر فرقی اولمدیغی ، او درجەده تام و باشلی باشنه بر فردیت کبی کوزوکدیکی وفەدەرال دولتلرله وحدتجی دولتلر آراسندەکی فرقك آنجق داخلی‌اداره وسیاسی حیات اعتباریلەاهمیتلی اولدیغی تصدیق اولونمقەدر. بومطالعەیه هیچ اولمازسه مبالغەلیدر دیمك ممکندر .

اولا : آلمانیا — اسکی آلمان ایمپراطورلغنده ، هر بر دولت ، اکر یابانجی دولتلر اونکله منفرداً دیپلوماسی مناسباتی ادامەسنه موافقت ایدرسه ، اعتمادنامەیی حائز دیپلوماسی مأمورلرینی قبول و اعزام ایلیەبیلیردی . ایمپراطورلق قانون اساسیسی بونی‌منع‌ایلەمدکدن ماعدا رسمی بر وثیقه باویرایی صورت مخصوصەده بوکا صلاحیتدار قیلیوردی .

ایمپراطورلغی استخلاف ایدن آلمان فەدەرال جمهوریتنك قانون اساسیسی‌ده شبهەسز بونی اسکیسی کبی منع ایلەمەیور دیمکدر ، چونکه باویرا ایله فرانسه آراسنده آیری دیپلوماسی مناسباتی و رسمی دیپلوماسی ممثللرینك متقابلاً اعزامی بر امر واقعدر .

اسکی ایمپراطورلقده حرب اعلان ایلەمك حقی یالکز ایمپراطوره ویرلمامشدی؛ هیئت متحده مجلسنك conseil fédéral بر مداخله حقی واردی . حالبوکه بو مجلس مختلف حکومتلرك امرینه تابع مأمورلر دیمك اولان متحد دولتلرك دوغرودن دوغرویه اعزام ایلەدکلری ممثللردن متشکلدی . بو مجلس تشریعی و اداری ماهیتده اولان بوتون مسائلی نظارتی و ولایتی آلتنده طوتار و اونلره دائر نهائی قراری ویرمك حقنی حائزبولنوردی.

ثانیاً : جماهیر متفقه — جماهیر متفقه‌ده‌ده‌عینی تلقی وارد راوراده‌هر دولت داخلی حاکمیتك قسم اعظمنی کندی ایچون صاقلایور و بونی (قانون اساسی صـلاحیتلرینی ذکر و تعداد ایله‌دیکندن و فه‌ده‌رال دیوان عالی دیکر نقطه‌لرده اولدیغی کبی بو نقطه‌ده‌ده قانون اساسی‌یه رعایت اولنماسـنه نکهبان اولدیغندن) مسـتثنا تأمینات تحتنده اولارق محـافظه ایله‌یور . و بوندن ماعدا ، خارجی حاکمیت ، دها بدیهی اولارق ، (تعبیر جائزسه) جماهیر متفقه‌نك معشری ملکیدر .

فی‌الواقع معلومدرکه سفیرلرتعیین ایله‌مك حقی‌وخارجی‌سیاستك اداره‌سی رئیس جمهور ایله سناتو آراسنده مشترکدر . اعیانك هیچ‌اولمازسه ثلثانی طرفندن تصـدیق ایدلمه‌دکجه هیچ برمعاهده معتبردکلدر. قانون‌اساسینك بوقیدینه‌بناءً رئیس جمهور،بوکا مماثل‌موادده، تا معاهده‌لرك احضاری خصوصنه وخارجی سیاستنك تفرعاتنه قدر سناتویی جریان احواله واقف طوتار ، اونك تلقیناتنی قبول ایلر ، مجبوری اولارق اونکله صـیقی تماس حالنده قالیر. حالبوکه اعیان مجلسی (سناتو) ، نفوس مقداری نه اولورسه اولسون هردولت‌باشنه اکی اعیان حسابیله ، دوغرودن دوغرویه دولتلرك تمثیل اولندیغی مجلسدر .

دیکر طرفدن رئیس جمهور بر ملی مجلس Convention nationale طرفندن انتخاب اولنور . بو مجلسك ترکیبی ایسه دولتلرك باشقه باشقه فردلر اولارق موجودیتیله صیقی بر مناسبت حالنده‌در (هردولت اومجلسده نفوسه کوره تحول ایده‌بیلن فقط نفوسله‌متناسب اولمایان مقدارده مبعوثلرله تمثیل‌اولونور) . بونك اوزرینه آشکاردرکه فه‌ده‌رال جمهوریت ایله یابانجی دولتلرك مناسبتلرینی مراقبه آلتنده بولندیران نه ملت نه‌ده حکومتدر ، بلکه متحد دولتلرك تشکیل ایله‌دیکی معشردر .

ثالثاً : بو تدقیقاتده استخراج اولنه‌جق نتیجه — اکر بوتون متحد (فه‌ده‌رال) دولتلرك جماهیر متفقه ، آلمانیا ، اسـویچره الخ ... نك بدایتده حاکمیتلرینه ، استقلاللرینه قیصقانج اولان دولتلرك تشکیل ایله‌دکلری که‌وشه‌ك باغلی برهیئت اولمقله باشلادقلری‌دوشونولورسه بو احکامك اهمیتی دها قطعی کوزوکه‌جکدر: ١٨١٥ تاریخنده میدانه کلن اسویچره‌اتحادی و جرمن‌اتحادی ١٨٤٨ده میدانه کلن (اسویچره) هه‌لوه‌تیا جمهوریتنه و ١٨٧١ده دوغان آلمان ایمپراطورلغنه تقدم ایتـدیلر . نته‌کیم ١٧٧٨ اتحادی ١٧٨٧ ده‌کی آمریقـا جماهیر متفقه‌سنه تقدم ایله‌دی . دیکر بر افاده ایله حاکمیتی حائز دولتلر ، افکار عمومیه‌نك تضییقی

آلتنده ، آرالرنده مشارکت تأسیسنه باشلادیلر . فقط عینی زمانده ، آز بر نقصـان ایله حاکمیتلرینك تمـامیتنی کندیلری ایچون صـاقلادیلر . تجربه بو دولتلرك هپسـنی باغلرینی صیقیشدیرمغه سـوق ایله‌دی . بنلرده کندیلرینه مخصوص بر حاکمیتك استـعمالنی منع‌بو ایله‌ین ، فقط معشری بر حاکمیتك آسوده تصرفنی تأمین ایدن بر شکلی ، استثنابرطرف، قبول ایده‌رك بو غایه‌یی تطمین ایله‌دیلر .

بوندقیقدن شو نتیجه‌یی استخراج ایدییورز: حاکمیت ، باشلانغیجده کوزوکدیکندن دها چوق معضل، قوللانیلماسی پك اوسته‌لقلی وانحنایه مستعد بر مفهومدر. اکر اسـکی آوستریا ـ مجارستان ویا آیریه‌لرندن اول اسوەچ و نوروەچ کبی « حقیقی اتحاد حالنده دولتـلر Etats à union réelle » و ١٨٧٨ دن ١٩٠٨ تاریخنـه قدر تورکیـه‌نك تابعی اولدیغی ، اوکا ویرکو ویرمکله ، دیکر دولتلرله مناسباتنده اوکا تابع اولمقله مکلف بولندیغی زمانده‌کی بولغارستان کبی « نیم حاکمیتی حائز دولتلر Etats mi-suyerains » دینیلن سیاسی حیاتك ملز شکللرینك تدقیقنه‌ده ابتدار ایده‌ایدك بو نقطه دها ای تظاهر ایدردی.

شأنی حیاته‌کی بو ترکیبلر واختلاطلر حاکمیته جبراً قبول ایتدیرلمك ادعاسنده بولونیلان صنعی قادرولردن طاشارلر. حاکمیتك مطلق اولدیغنی سویله‌مك اونك‌تك ولایتجزی اولدیغنی و برتك صاحبه (من‌له‌الحقه Sujet) مربوط بولندیغنی افاده ایله‌مکدر. فقط حاکمیتك درجه‌لری اولدیغنی ، پارچه‌لندیغنی ، قسماً بعض فردلره ، قسماً بر معشره عائد اولدیغنی کوردك .

یا آرتق نظریه‌جیلرك تصنیف ایله‌مك ایچون امکان بولامدقلری یکی شکللری ایچون نه دیمه‌لی ؟ ایشته بریتانیا ایمپراطورلغی ، حقیقتده کلمه‌نك هرمعناسنده حاکمیتی حائزاولان ومع‌مافیه شیمدی‌یه قدرمثالی کورولمه‌مش جنسدن سلطان معشر Collectivité souveraine حالنده طوپلانمش دولتلردن متشکل کوزوکویور . دومینیونلر Dominions وەرسای صلح معاهده‌سنی انکلتره قراللغی یاننده امضا ایتدیلر ؛ اونك و دیکر حاکمیتی حائز (سـلطان) دولتلرك یاننده جمعیت اقوامده وجمعیت اقوام مجلسنده بر موقعه مالکدرلر . اوزماندنبری برلاندا انکلتره قراللغی سینه‌سنده ، انکلتره‌ایله برمعاهده‌امضا ایله‌دی‌که بومعاهده‌نك مفادینه اکوره بعدما بردومینیونك بوتون حقلرینی الده ایله‌مش اولویور. ایشته دیمك‌که‌بودولتلر،که دولت اقسـامیدرلر ، انکلتره‌یه نظراً داخلی سیاسی حیاتلرنده صـورت مطلقه‌ده حاکم دکلدرلر، دیکر دولتلرله‌مناسباتده ، خارجی حیاتده ایسه‌انکلتره‌ایله‌عینی‌پایه‌ده‌اولارق سلطاندرلر.

دیمك‌که خارجی حاکمیت غیر مطلق اولارق کندینی اظهار ایدییور ، و « تجـاوزدن

منزه طوتولماسی لازم اولان حاکمیت » حقنده‌کی اسکیمش عقیده‌یی دولتلر آراسنده بر اشتراك تأمینی ایچون یاپیلان تشبثلره قارشی قویمق جائز اولاماز .

تدقیقمزله شو حقیقت تظاهر ایدییور : دولتلر آراسنده association اشتراك اولدقجه اوزون بر زماندنبری ، اعضانك اعظمی منفعتنی تأمین ایده‌رك تطبیق ایدلمکده‌در ، «حاکمیتلرندن» اوقدر مغرور اولان ، اونك موضوع بحث ایدیله‌جکی زمان اوقدر حساس بولنان معاصر دولتلر آنجق دها کوچوك وبناءً علیه دها ضعیف دولتلرك برلشمه‌سیله موجود اولمشلر وحاکمیتی الده ایتمشلردر .

نه‌دن شیمدیکی دولتلرده ، کندی طرفلرندن ، بر کنیش هیئت متحده تشکیل ایده‌مسونلر ، نه‌دن ایچنده فردی اولارق داخلی حاکمیتدن ومشری اولارق خارجی حاکمیتدن مستفید اولمقده دوام ایده‌جکلری بر واسع جمعیت تشکیل ایده‌مه‌سونلر ؟

اکر بوغایه تحقق ایتسه ایدی ، دولتلر ، ایلك دفعه اولارق ، حاکمیتلرندن تام اولارق مستفید اولورلردی . چونکه شیمدی‌یه قدر اونلرك حاکمیتلرندن مستفید اولماسی هیچ بروقت جبر وتغلب تهدیدلرندن آزاده اولارق وقوعبولمادی .

۳ . جمعیت اقوام

ا) *جمعیت اقوامك تاریخی* — طوغریسنی سویله‌یه‌لم ، جمعیت دول شیمدیدن ، ساده ورسای معاهده‌سندن بری دکل ، بلکه چوقدنبری موجوددر : دها اولجه ، جمعیت مللك موجودیتی وکیت کیده دها کنیش اوله‌رق ، متمادیاً صیقلاشان باغلره استناد ایده‌رك موجودیتی ، جمعیت دولك موجود اولماسنی غیرقابل اجتناب قیلمشدی .

اولا : اقتصادی ایجاباتك تضییقی آلتنده عصری حقوق دولك میدانه کلمه‌سی — دها قرون وسطاده بیله تجارت ایجاباتی دولتلرك حاکمیتنی تحدید ایتمشدی وتجار ، حقلرینك طانیماسنی ، حتی حرب زماننده ، ایسترلی ایستر یبانجی اولسونلر ، مصونیتلرینه رعایت اولونماسنی « حکمدار » لره جبراً قبول ایتدیرمکه موفق اولمشلردی . بوصورتله هرملتك دکزجیلری بین‌الملل بحری قانونلرك و بومیانده شایان ذکر اولان بحر سفید تجارتنك

قانونی خدمتنی کورن « دکز قونسلوسلغی Consulat de la mer احکامنه تبعیت ایدییورلردی. بومجله الک مهم اولانی، بیطرفلرك حقوقندن وحرب زماننده دکز اوزرنده ضبط واغتنامدن یکانه بحث ایده‌نی ایدی. ابتدا غیر مکتوب، عنعنوی وعادات ماهیتنده ایکن، ۱٤۹٤ده بارسلونده یازیلدی، اون آلتنجی واون یدنجی عصرلرده تماماً مرعی اولارق قالدی. بو مجله‌نك بعضی قاعده‌لری زمانمزه قدر دوام ایله‌مشدر.

حقوق دول حقیق اولارق بوزمانده تشکل ایدییور: محاربات خصوصیه (دولتلردن غیری فرد ویا زمره‌لرك آرالرنده آچدقلری محاربه‌لر - مترجم) حقنده تدابیر مانعه اتخاذینه باشلانیور، حق غنیمت قورصانلیغك تنظیمی ایله تحدید ایدیلیور، متعدد معاهده‌لر عقد اولونیور، ایلچی کوندرمك حق همان متمادی اولارق استعمال اولونیور ودائمی ایلچیلکلر تأسیسی صاحپرور مناسبتلرك محافظه وانکشافنه قیمتدار بر واسطه بخش ایله‌یور؛ حیله‌کار برماهیتی حائز اولان ویا اولمایان توسط یوللرینك استعمالنه، حکم اصولنه مراجعت ایدیلیور، حتی بعضاً حقوقك صیانت وحمایه‌سی مسلمان قرالقلره وسلطنتلره تشمیل اولوندی.

معاهده‌لرده ساده اختلافاتك تنظیمی وصلحك عقدی موضوع بحث اولمادی. برچوق معاهده‌لر تجارت منافعنه، تجارلرك حمایه‌سنه، بویوك بازارلرك امتیازلرندن نشأت ایدن بوتون تجاری معافیتلره (که قرون وسطاده بر مؤلف بوکا « مدنی مصونیت » اسمنی ویرمش وایلچیلر حقنده جاری اولان « حقوق دول مصونیتی » نه مقابل طوتمشدی) متعلقدی. ۱٤۹٦ده بورغونیا دوقه‌سی کوزل فلیپ ایله انکلتره قرالی یدنجی هانری آراسنده عقد اولونانو grand entrecours دینیلن معاهده کبی بعض معاهده‌لر نوعما آوروپا ملتلرینك اقتصادی مناسباتی تاریخنه حاکم اولدیلر... مسکوکاته عائد مقاولات عقد اولندی.... مختلف حکومتلره تابع اولان مملکتلرده صلح وانتظامی تأسیس ایله‌مکله اکتفا اولونمادی؛ دکیزلرده مدهش برطرزده جاری اولان قورصانلغی بر دها دیریله‌میه‌جك طرزده محو ایله‌مك ایچون تشبثلرده بولونولدی؛ هدفك عظمتی او زمان دینی باطل اعتقادلری اونوتدییوردی وفرصت دوشونجه ایتالیان شهرلریله آفریقاده‌کی مسلمان سلطنتلری آراسنده اشترك عمل واقع اولویوردی. (نیس، ٥٣)

دها بودورده بر آوروپا، بر آوروپا وجدانی، آوروپالیلره مخصوص بر حقوق دول واردی.

ثانیاً: حقوق دولك ترقیاتی — او زماندنبری انسانلر آراسنده مناسبتلر آرتارق، تجارت طرزلری ومناقله واسطه‌لری تکمل ایده‌رك کیتدی. بین‌الملل براهمیتی حائز بولونان وآنجق بین‌الملل بر جهد ایله موفق اولابیله‌جك اولان اثرلر تشکل ایله‌دی. بونلر، بواثرلرك سربست اولارق استعمالنی بوتون ملتلره تأمین ایله‌ین بین‌الملل قانونلری تولید ایله‌دیلر: بین‌الملل شمندوفرلرك انشاسی، سویش وپاناما قانالرینك دلینمه‌سی، تحت‌البحر قابلولر

وضعی ، تلسز تلغراف استعمالی الخ . . بحری ویا بری معاملاتی تسهیل ایچون بین‌الملل مؤسسه‌لر تشکل ایله‌دی .

علم قونغره‌لری ، دائمی بین‌الملل هیئتلر ، علملرك انکشافنی وکشفیاتك تبلیغنی تأمین ایله‌دیلر ، بین‌الملل علمی میسیونلر تشکیل ایتدیلر الخ ... ادبیاتده‌کی ، کوزل صنعتلرده‌کی ابداعاتك صنایعده‌کی اختراعاتك ملکیتی بین‌الملل تأمین اولوندی . حتی اخلاقی مسئله‌لر بیله بین‌الملل بر وصف اکتساب ایله‌دیلر ومعظم جمعیتلر ابتدا زنجی تجارتنك لغوینی، صوکره ، ١٨٨٤ ده ، قونغو حوضه‌سی اعتبار اولنان منطقه‌ده‌کی نفوسك حمایه‌سنی ، بو منطقه حدودلری داخلنده اسارتك تدریجی اولارق الغاسنی ، یرلیلره اسپرتو وسلاح صاتمق ممنوعیتنی بو مقرراتك تطبیقنی مراقبه ایله‌مك اوزره زنکبارده بر بین‌الملل اداره احداثنی ، بو منطقه‌ده بوتون ملتلر ایچون تجارتك سربست اولماسنی الده ایله‌دیلر . دها صوکرا « سعیك قانوناً حمایه‌سی ایچون بین‌الملل جمعیت » مختلف ملتلرك افکار عمومیه‌سنه اجرای تأثیر ایتدی ، حکومتلرك غیرتنی آرتدیردی ؛ چوجوقلرك وقادینلرك کیجه چالیشماسنك الغاسی ، بوتون مدنی مملکتلرده صحته مضر و تهلکه‌لی صنایعك منعی ایچون اتخاذ ایدیلن مقررات وه‌رسای معاهده‌سنك معظم اثرینه (ایشجیلرك حمایه‌سی ایچون دائمی بر تشکیلات ، جمعیت اقوام اعضاسندن اولان دولتلرك ممثللرندن متشکل اولارق موقتاً طوپلانان بین‌الملل بر قونفرانس ، بین‌الملل مساعی اداره‌سی) تقدم ایله‌دی .

ثالثاً : *حقوق عمومیهٔ دول* — دیکر ساحه‌لردن زیاده مخصوصاً اقتصادی حیاته تطبیق اولنان بر حقوق دول احداثی ایچون بر خارق العاده حرکت وقوعه کلدیکی اثناده ، ایچنده دوغدیغی آوروپایی آشان ویاقیندن یاقینه کچوب بوتون دنیایه یاییلان بر حقوق دول تشکل ایدییوردی که بو حقوق یاواش یاواش سیاسی ساحه‌ده دولتلرك کیفی حرکتلرینی تحدید ایدییوردی .

بویوك آوروپا دولتلری قونغره‌لری طوپلاندی . بونلردن بعضیلری تاریخی وقوعات نسجی آراسنده کوزه چارپار : ١٦٤٨ ده وستفالیا ؛ ١٨١٤ و ١٨١٥ ده (ناپولیون محاربه‌لرندن صوکرا آوروپایی یکیدن تنظیم ایدن) ویانه ، ١٨٥٦ ده (شرق مسئله‌سنی موقت اولارق حل ایدن) پارس ؛ ١٨٧٨ ده (یکیدن شرق مسئله‌سنی تنظیم ایدن) برلین ، ١٨٩٩ و ١٩٠٦ ده (یکی بر حق حربی وحکم اصولنك توسیعنی میدانه چیقاران) لاهی قونغره‌لری ونهایت ١٨ کانون ثانی ١٩١٩ ده پارسده کشاد اولونان وساده آوروپانك

دكل بلكه دنيانك بويوك برقسمنك طالعنى تعيين ايدن صاح قونفرانسى . بر قونغرەدن ديكرينه قدر اشتراك ايدنلرك عددى چوغاليور . منفعتلرك اهميتى آرتيور ، ديپلوماتلرك — وملتلرك — افقى كنيشلەيور .

بوقونغرەلردن ، بويوك ملتلرك أكثرينك ممثللرى طرفندن ممضى صريح متنلر چيقيور ، ايكى قونغرە آراسنده يكى مسئلەلرى تنظيم ايدن ، اولجه تدقيق ايدلمش اولانلرى تصريح ايدن يكى متنلر اورتايه قونيور.

مرخصلرك سوزلرى معنيداردر : اونلرك نظرنده اساساً كنديلرينك آرتماسنه وقوتلنمسنه ياردیم ايتدكلرى بر يازيلى حقوقدول موجوداولدقدن باشقه، صريح دستورلر حالنده افاده ايدلمش اولماسقله برابر تمثيل ايلەدكلرى دولتلرك حركاتنه تأثير ايلەديكنى قبول ايتدكلرى بر تعاملى Coutumier حقوق دولك موجوديتنىدە تصديق ايديورلر . ١٩٠٧ لاهى قونفرانسنك مقدمەسندە ، برّى حرب عادات وقانونلرى حقنده وضع احكام ايدركن ، بومرخصلر ديورلركه : « عاقدين طرفندن قبول اولنان احكام نظاميەيه داخل اولمايان احوالدە، محاربلر واهالى، مدنى ملتلر آراسنده مؤسس اصوللر، انسانيت قانونلرى ووجدان عامەنك ايجاباتنه نظراً تعيين ايدن حقوق بشر droit des gens عمدەلرينه تابع واونلرك حمايەسنه مظهردرلر .» بويلەجە، مرخصلر، سادەجه عادتك آمر برقوتى اولديغنى طانيمقله قالمايورلر ، بلكه بين‌الملل بر اخلاق ، بر عمومى وجدان اولديغنى ، بونلرك دولتلرك حدودينى آشديغنى ، مشروع ايجاباتى بولنديغنى ومدنى انسانلرك ، تا آرالرندەكى دوشمانجه مناسباته قدر ، تاحرب ايچندە ، اونلره رعايت ايلەمكه مجبور اولدقلرينى اعلان ايديورلر .

ب) **حقوق دولك و اهميتنك نظرى انكارى - پاچەرمانيست نظريه** — بونقطەدە استهزا وسوء تفهم ايله قارشيلانمق تهلكەسى واردر . عالمشمول اخلاقه ، وجدان عامەيه استناد ايلەديكنى بيان ايدن و دها صريح تدبيرلرى ، دها مادى تأميناتى اهمال ايدن دولت آدمى شبهه يوقكه وطنداشلرى طرفندن تزييل اولونوردى . «پاچاورا كاغد » نظريەسندن برى الك رسمى وجدى solen nels معاهدەلرك نەقيمتى اولابيلەجكنى بيلمەيورمى‌يز ؟

كيم فكرينك صوكنەقدر كيدەجك ، دولتلر آراسنده حقك حاكم اولاجغى بردورك ياقين زمانده كلمەجكنى ، **حقك جارى وموجود اولماديغنى** ، يالكز قوت قانوننك ، بر

انسانك دیكر انسان نظرنده شكار اولماسنی ایجاب ایدن طبیعت حالنك جاری اولدیغنی بیان ایتمكله منطق جرأتكارلق ابراز ایده‌جكدر ؛

بر ملت ، یاخود هیچ اولمازسه اونك فكر ساحه‌سنده‌كی ممثللرینك چوغی بوكاجرأت ایله‌دی . حربدن اول ، آلمان مؤرخی ترایچكه Treitschke ، (نظریه‌سی اركان حربیهٔ عمومیه طرفندن رسماً قبول ایدلمش اولان) آلمان نظریه‌جیسی بر نهاردی Bernhardi حرب اثناسنده مشهور كیمیاكر اوستوالد ostwald بونظریه‌یی تفسیر ونشر ایدییورلردی. ایشته فكرلری :

فردلر آراسنده ، معنوی فردیتلر اولان دولتلر آراسنده غاوغا دنیا قانونیدر . هر موجود تام اولارق انكشاف ایتمكه جهد ایدر، اوحالده برموجود ایله‌دیكری آراسنده غاوغا واردر ، اونده قوتلی اولان ضعیفی ازر . حق وارمیدر ؟ صورمغه محل یوقدر . قوتدن باشقه ، اوكا ضد اولان بوحق نه‌اوله‌بیلیر ؟ نره‌دن كله‌بیلیر ؟ شبهه یوقكه حق واردر ؛ فقط بوقوتك حقیدر . قوت حقی یاراتیر .

بیسمارقده بونی سویله‌مشدی .

ایكی دوشمان قوت قارشیلاشمشدر . برحرب اولور ، نتیجه‌ده بری غالب كلیر ؛ « یالكز او زماندركه ، هربر طرفك قوتی آراسنده‌كی نسبتك افاده‌سی اولمق اعتباریله ، حق ظاهر اولور . » بوندن بویله اوقوتلرك وضعیتنی بو نسبت تعیین ایده‌جكدر . غاوغا ، محاربلردن برینی یره اوردی ، دیكرینی اونك اوستنه چیقاردی . حق ، « یره‌دكی آدمك ، هر دفعه‌سنده دایاقله مجبور ایدلمكه حاجت قالمادن ، قدرتنك برقسمنی غالبك خدمتنه تخصیص ایله‌مكه راضی اولماسی » كیفیتندن عبارتدر. (میلئو ، ١٥)

ایشته دولتلر آراسنده‌كی معاهده‌لرك ، عقدلرك ، مقاوله‌لرك معناسی بودر . اونلر موقت برنسبتی، غیرثابت برموازنه‌یی افاده ایدرلر . دولت ، فردلر آراسنده‌كی مناسبتلرده، بوموازنه‌یی تقویه وتأیید ایچون ، اونی ادامه ایتمك، حال حاضرده هربرطرفك قوتنه آرتق تقابل ایتمه‌ین حقوقی مناسبتلری كندی منفعتی اندیشه‌سیله و كندی قوتیله ابدی قیلمق ایچون مداخله ایدر .

فقط دولتلرك اوستنده هیچ برفائق قوت یوقدر. دولت سلطاندر. هردولت سلطاندر. وتام انكشاف ایچون مجادله ایدر . دولتلردن بری مغلوب اولونجه ، صلح معاهده‌سی بو موازنه حالنی قید ایله‌مكله اكتفا ایدر ، اونك دوامی موازنه‌نك دوامنه تابعدر ، واكر موازنه تبدل ایدرسه معاهده حكمدن دوشر .

دیمك كه برمعاهده‌نك حدذاتنده قیمتی یوقدر. اگر بردولت كندینی قوتلی حس ایدرسه ضعیف ایكن امضالامش اولدیغی معاهده‌لركاغد پاچاورالرندن باشقه برشی دكلدر. هردولت ایچون نفسنك محافظه‌سی وانكشافندن باشـقه برقانون یوقدر. « Nécessité fait loi» » یعنی ضرورتلر ممنوع اولان شیلری مباح قیلار ، حتی واجب قیلار .

ج) **حقك قوتی** — ایشته نظریه بوندن عبارت . قوتدن آیری برحقك موجودیتنی انكار ایدن ایچون یگانه منطقی نظریه بودر . قوتدن مستقل برحق طانیان ایسه ، بوحقك **مدافعه‌سنی** ، خارجی هردرلو معاونتدن ، كندینه رعایت ایتدیرمك ایچون هرهانكی قوت یاردیمندن مستـقل اولان ، قابا قوته نظراً برمعناده فائق اولان مادی برقدرتی اولدیغی عینی زمانده تسلیم ایدر .

چونكه، اگر اویله اولماسه‌یدی ، حقك تكونی وانكشافی ناصل آكلاتیلابیلیردی؟ قوت ، حاكم اولدیغی یرده ، یالكز باشنه حاكمدر . اگر اونی تحدید ایدن برشی وارسه بواوندن باشـقه برشیدر . حقك خارجنده برقوت وارایسـه بووارلق حقك دها قوتلی اولدیغنی كوستریبور ، چونكه قوته رغماً موجوددر .

آلمانلرك وآلمان نظریه‌جیلرینك تجربه ایتمه‌لری مقدر اولان شی بو ایدی . اونلری مغلوب ایدن ، حقك قوتیدر . بعضاً : حقك **ضرمتنه** كیرن قوتدر دینیلدی . فقط ائتلاف دولتلرینـك غالبیتی ایچون واسـطه اولان اردولری ، ملزمه‌یی ، پاره‌یی دنیـانك درت كوشه‌سندن كیم طوپلادی ؟ بو حركاته قاریشابیلمش اولان خودكام، منفعتجو ملاحظه‌لر نه‌اولورسه‌اولسون انكار اولنه‌مازكه بربویوك اخلاقی حمله، وجدان‌عامه‌نك عظیم برعصیانی، بز فرانسزلر طرفنه یوزبیكلرجه آدمی كچیردی .

بومطالعه‌مز حقه خاص اولان « **قوتك** » بزه میستیك (سری) برمنبعدن چیقیور كوزوكمه‌سندن نشأت ایتمیور . حق واخلاق كلمه‌لرینه آكلاشیلماسی ممكن اولمایان، نوعما سحرلی magique اولان برقیمت عطف ایتمه‌یورز. فقط ، بودرسلرده كوردككه، اخلاق وحقوق عینی نوعدن ایكی شعبه‌در ، جمعیت حالنده یاشـایان انسـانلرك روحنده دوغان وبوجمعیت حیاتنك نتیجه‌لری اولان اعتقادلر، حسلر ، ارتیادلر volition در. بواعتقادلرك بوحسلرك ، بوتصورلرك قوتی فرده كندیلرینی جبراً قبول ایتدیرمه‌لرندن، اونلرك افعالنی

سوق واداره ایتمه‌لرندن ایلری کلیر. اونلره تجاوزایدن کندینی برمؤیده‌یه معروض قیلار: اخلاق موضوع بحث ایسه، منتشر مؤیده، افکار عمومیه‌نك تقبیحی، قانون موضوع بحث ایسه صریح مؤیده، معین جزا.

بین‌الملل براخلاق واردیمك، بین‌الملل برجمعیت واردیمکدر. (وبویله برجمعیتك وجودینك‌ده، مختلف مملکتلرك افرادی آراسنده بلاتوقف آرتان، انتظام کسب ایدن، صیقلاشان مناسبتلرك بربرینه دولاشماسندن نشأت ایله‌دیکی نظریمزده ظاهر اولدی)؛ بین‌الملل بر اخلاق واردیمك بین‌الملل جمعیت اعضاسنك بعض افعالی واجب، دیکرلرندن اجتنابی لازم عد ایتدکلرینی، بواحکامه تجاوز ایده‌نه قارشی عامه‌نك صدای توبیخنك یوکسله‌جکی مطالعه‌سنده بولندقلرینی سویله‌مکدر.

بین‌الملل برقانون وار دیمك، اخلاقیتك توضح ایتدیکنی، امرینك کیت کیده دها قوتلی اولدیغنی، تجاوز حالنده مؤیده‌نك کیت کیده دها شدتلی اولدیغنی مشاهده وتصدیق ایله‌مکدر. وهانکی مؤیده، ملتلر آراسنده مشترك اولان مفکوره‌یی مدافعه ایتمك ایچون میلیونلرجه انسانك تسلیحندن وبشریتك یاریسنك حربه آتیلماسندن دها شدتلی اولابیلیر؟

صلح معاهده‌سنی یاپانلر بونی مدرك اولدقلرندن، مقدمه‌ده شوبیاناتده بولونیورلر:

« ملتلر آراسنده تعاونی Coop ration انکشاف ایتدیرمك‌واونلره صلح ومصونیتی تکفل وتأمین ایله‌مك ایچون:

« حرب یولنه کیرمه‌مك ایچون بعضی مکلفیتلری قبول ایتمك.

« عدالت وشرف اوزرینه مؤسس بین‌الملل مناسباتی علنی اولارق ادامه ایتمك.

« بوندن بویله حکومتلرك رهبر فعالیتی اولارق طانیمش اولان حقوق دول احکامنه اعظمی اعتنا ایله رعایت ایله‌مك.

حائز اهمیت و وجوبدر.»

حقوق دولك ویاحتی ساده‌جه بین‌الملل اخلاقك قوتی ایچون بردلیل دها لازممی؟ بودلیلی حرب تمادی ایتدکجه وائتلاف دولتلرینك کیت کیده آرتان قوتی قاستك ومدیر صنفلرك تحکمی ایله طوپلانمش اولان قراکلقلری ازاله ایتدکجه آلمان ملتنك کبرینك قیرلماسنده، تا نهایتده اردولری بیله انحلال ایتدیرن معنوی بحراننده، رئیس جمهور ویلسونك سوزلرینك جرمن وجدانلرنده برمعکس بولماسنده کوره‌جکز. حقك قوتی

ایچون مجرمك وجداننده‌کی اندیشه‌دن مکمل داهاهانکی دلیل اولابیلیر؟ وندامتی اویاندیران جزا اولسه بیله بوده هیچ اولمازسه اونك کندندن بیخبر اولارق موجود اولدیغنی یعنی، دیکر برافاده ایله، چیکنه‌نن قاعده‌نك، روحك کیزلی برکوشه‌سنده‌ادراك ایدلمش وبرقاعده اولارق قبول ایدیلمش بولندیغنی اثبات ایدر. آرتق حقوق دولك موجودیتنه قارشی حربلرك موجودیتی اشهاد اولنمامليدر. صوکنجی حرب بیله حقوق دول لهنه شهادت ایتمه‌سه‌ده حقه تجاوز حقك موجود اولمادیغنی اثبات ایتمز: جرم قانونك ازلمادیغنی اثبات ایتمز. حتی برچوق حربلر واردرکه ملتلر طرفندن قوتك یالکز باشنه حاکم اولدیغنه شهادت ایدن بر قابا وقعه دکل بلکه قوتی حق خدمتنه صوقمق ضرورتیله مشروع اعتبار اولونمشدر. بو دستورك صریح بر معنادن محروم اولدیغنی اولجه کوستردك؛ فقط هیچ اولمازسه، حقك قوتدن تمیز اولندیغنه واولدقجه‌متعمم برطرزده قوتدن نفرت ایدلمکه باشلاندیغنه شهادت ایدر؛ اودرجه‌ده‌که قوت آنجق حقوقی ظواهره بورونورسه وحق چرچیوه‌لری داخلنده قالمش کبی ظاهر اولورسه شایان قبول کوزوکویور.

بوحالت‌روحیه ۱۹۱٤ حربندن‌اول اوقدر قوتلی ایدی، بالخاصه‌لاهی قونفرانسلرندن، صلحپرورلکك تزایدندن وملتلر آراسنده حکم قراریله منعقد معاهده‌لرك (۱۹۰۸ ایله ۱۹۱۳ آراسنده ۱۵۰ معاهده!) تکثرندن صوکرا بین‌الملل وجدانده عدالت وصلح تصورلرینك مترقی مشینی اودرجه‌ده تأیید ایدییوردی‌که آلمانیانی امپریالیست برسیاسته حاضرلامق وبناءً علیه اونی بین‌الملل افکارعمومیه‌نك کیت‌کیده آرتان تضییقندن قورتارمق ایچون اولجه آکلاتدیغمز قبیلدن برنظریه‌نك اعمالی ضرورتی آنجق بوصورتله ایضاح اولنه‌بیلیر.

« قورد وقوزو » ماصالنده آرتق طبیعت حالنده، حیوانك آجلغی‌وطبیعی سوقلرینی تطمین ایچون، حرکتنی مشروع کوسترمك اندیشه‌سنه دوشمه‌دن، شکارینه صالدیردیغی محض‌حیوانلق ساحه‌سنده بولونولمادیغی آشکاردر. قوردك حقوقی دلیللری وار. بونلر سفسطه‌در؛ چونکه قوردك دعواسی چوروکدر، فقط دلیللر موجوددر. وبوواقعه‌ده برعدالتك موجود اولدیغنه، حتی اونی چیکنه‌ین طرفندن طانمقده بولوندیغنه شهادت ایدر. قورد مظفردر: بوده حقوقی قاعده‌یه تجاوزك درحال مؤیده‌یی استلزام ایتدیره‌جك درجه‌ده حقك هنوز قوتلی اولمادیغنه دلیلدر. فقط قوردك حرکتنی مشروع کوسترمکله

اكتفا ايتميه‌جكی تنظيم اولونمش اجتماعی قوت قارشيسنده حيوانی اشتهالرينی ضبط ايله‌مكه مجبور اولاجغی زمانلر ياقيندر .

حقوق دولك تاريخی‌ده بوكا شاهددر .

د) *حقی ، حربك الغاسی ممكن اولاجق درجه‌ده قوتی بايمق ايچون لازم اولان شرطلر* — برمشكل باقيدر . حقوق دول موجوددر ، هايدی اويله اولسون ! حتی حق وناحق حسی ميليونلرجه انسانی حركته كتيرمك ايچون ، برمؤيده توليد ايتمك ايچون كافی درجه‌ده قوتليدر : صوك حرب بونی اثبات ايدر . فقط اووقعه‌ده عمومی اخلاقه اودرجه‌ده حياسزلقله برتجاوز موضوع بحث ايدی‌كه آلدانمق قابل دكلدی . حتی اوزمان بيله بين‌الملل وجدان تهييج ايتمكده بطی داوراندی . ياردیمه كلنلر ، چوق كيچ كلديلر . حقسزلق اوزمانه قدر مظفرانه اولان مشينده توقيف ايدلمه‌دن اول نه‌قدر قان دوكولدی ، خرابه‌لر اولدی ! بوعالمشمول هيجانك تكرری ودهابويوك برسرعتله‌امدادكلمه‌سی اوزرينه حسابلريمزی يوروتمك احتياطسزلق اولور . ديمك‌كه ، ياشامق ايسته‌ين مملكتلر ايچون ، يكيدن برتجاوزله‌ازيلامك اوزره حاضر بولونمقدن ، سلاحلانمقدن باشقه ، ظاهرده ، برچاره قالمايور .

اكر ملتلرك مناسباتی شيمدی اولديغی كبی قاليرسه ، — اوت . چونكه بز ، بين‌الملل حياتده ، اسكيدن مدنی دولتلرك سينه‌سنده حقوقی حياتك كچيرمش اولديغی بر صفحه‌ده بولونيورز : اوزمان اخلاق وحقوق (فردلرك وزمره‌لرك يكديكرينه قارشی يايدقلری) خصوصی حربلری تقبيح ايدييوردی ؛ فقط مركزی قوت ، افكار عموميه‌نك مطالباتنه رعايت ايتديره‌بيلمك‌ايچون حدندن فضله ضعيف ايدی . اوزمان افراده حكمه مراجعت اصولی قبول ايتديرلدی ، و ، اويوشامدقلری تقديرده ، بالذات انتقام آلملری جائزاولدی . يالكز اولجه اويوشمغه تشبث ايتمه‌مش اولانلر قباحتلی اولارق تعقيباته اوغراديلر .

دها صوكرا ، هرنه‌وسيله ايله اولورسه اولسون ، كندی كنديته امر عدالتی تأمين ايله‌مك ممنوع اولدی . بوممنوعيت جبار بر قوتك كنديلرندن فردلر فوقنه چيقماسندن دكل ، بلكه افكار عموميه‌نك دها مشكلپسند اولماسندن و كندی قوتنی كوسترمه‌سندن ايلری كليوردی . دليلی شوكه ، افكار عموميه‌نك حالا ثاره Vendetta مراجعت اولونماسنی قبول ايله‌مكده دوام ايله‌ديكی محللرده ژاندارمالر و حاكملر عاجزدرلر . شبهه يوق‌كه افكار

عموميه ، يالكز باشنه ، بوني تأمين ايچون كافي دكلدي . اونك تشويقي ايله ، مركزي قوت فرلري سلاحدن تجريد ايله‌دي ونهايت هرهانكي برخصوصي قوته پك فائق برقوته متصرف اولمق درجه‌سنه واردي .

بوواقعه‌لرك آيدينلغي آلتنده شيمدي‌يه قدر بين‌الملل حياتده قطع ايدلمش اولان وبوندن بويله قطع ايديله‌سي لازم كلن يولي اولچه‌بيليرز .

حكمه مراجعت اصولنك اختياري اولمايوب مجبوري اولماسي، كيمسه‌نك نه محاكمه‌دن قورتولمق نه‌ده قرارك اجراسنه مانع اولمق هوسنه دوشمه‌سي ايچون : بين‌الملل بر قوتك جمعيت اقوامك امرينه تابع بولونديريلماسي لازمدر . رئيس ويلسون بو قوتك هر ملتك النده بولندورابيله‌جكي قوتدن دها قوتلي اولماسي لازمدر دييوردي . بوايسه ياعمومي ترك سلاح ايله ياخود بوتون ملي قوتلرك كنديلكندن حركته كله‌رك automatique وبرلحظه‌ده مجرم عليهنه برلشمه‌سي ايله مشروطدر. بونك تحقق ايچون نه لازمدر؟ فنا برتعبيرايله جمعيت اقوام Société des Nations (جماهير متفقه‌ده‌كي « جمهوريت » سياسي فرقه‌سنك قوللانديغي تعبيره نظراً ملتلر اتحادي ligue des Nation) دينيلن شكل آلتنده دها شيمديدن دولتلر آراسنده بر تشكيلات قبول اولونيور ؛ ينه شيمديدن تسليحاتك آزالتيلماسي ايچون بين‌الملل برائتلاف فكري قبول اولونيور. اكر بويله برائتلاف تام اولارق تحقق ايدرسه دها فضله نه لازم اولابيلير ؟ جمعيت اقوامه اشتراك ايدن دولتلر طرفندن بين‌الملل قوتلي برژاندارمانك احداث ايله‌دكلري عضويتك امرينه آماده قيلنماسي. بوفكر ايلرله‌مكده‌در: فرانسز مرخصلري اوني دنيايه طانيتديلر .

دها شيمديدن افكارعموميه قورقونج برسلاحه مالكدركه ناقص اولارق قوللانيلمش اولمقله برابر مؤثر اولديغي بو حربك صوكنده اثبات ايديلمشدر : تجاوزكار مقاصد اظهار ايدن دولته قارشي بين‌الملل آبلوقه ، تام بويقوتاژ، او دولتله مناسباتك صورت مطلقه‌ده قطعي . بوكون هيچ بر ملت يوقدركه كندي كندينه كفايت ايده‌بيلسين ، ديكر ملتلرك هيئت مجموعه‌سيله حقوقي واقتصادي مناسبتلرك كسيلمه‌سنه تحمل ايده‌بيلسين : حرب آنجق يابانجي مملكتلرده صاتون آلنان اسلحه ومهماتك احضاري، اجنبيلرك لازم كلن استقراضلره اشتراكي ، مخاصملره ديكر مملكتلر طرفندن احضار اولنان حبوبات و مواد سائره‌نك فروختي ايله ممكندر . حتى حرب اثناسنده، شيمدي‌يه قدر، محاربلر آراسنده ديپلوماسي

مناسباتی ، «اونلرك منافعنی تمثیل» ایله‌مکی رسماً درعهده ایدن یابانجی دیپلوماتلرك توسطیله باقی قالدی .

ایمدی ، تجاوزکار آرزولری، بین‌الملل اخلاقه ، عدالته مخالف فعللری ظاهر اولدیغی تقدیرده معروض قاله‌جغی مؤیده‌لری (دیکر مملکتلرله اقتصادی مناسباتك الغاسی ؛ حرب حالنده منافعنك یابانجیلر طرفندن تمثیل اولونماسی ، تبعه‌سی طرفدن اجنبی مملکتده صاتون آلنمش اولان امتعه واموالك حجز اولونماسی) شیناسیلن برمملکت تصور اولونسون، طبیعیدرکه ، بوشرائط داخلنده ، کیمسه حربی آرزو ایده‌جك درجه‌ده دلی اولاماز .

چونکه عینی شرائط (اقتصادی، حقوقی، فکری مناسباتك بوتون مملکتلر آراسنده چوغالماسی) بین‌الملل براخلاق احداث ایله‌دیکی کبی بین‌الملل جمعیتی ده ابداع ایله‌مشدرکه بواخلاق اوجمعیتك حسیات واعتقاداتنی افاده ایدر. بوساحه‌ده‌ده عضوی تساند میخانیکی تساندك یرینه قائم اولمشدر وبویله‌جه منفرد سلطان، آنجق کندی منفعتلرینی وحقلرینی حسابه قاتمغه مجبور دولت تلقیٔ قدیمی ییقیلمشدر .

جمعیت اقوام شیمدیدن واقعده دولتلرك حاکمیتنی تحدید ایتدی، استحاله‌یه اوغراتدی. یاواش یاواش اونلره وظیفه‌لر، واساسلی وظیفه اولارق، دنیاده عدالت وصلحی تأمین ایله‌مکی تحمیل ایله‌دی. جمعیت اقوام بووظیفه‌لری اجرا ایتمك ایچون دولتلری یاواش یاواش آرالرنده اشتراك ایتمکه ، حکم مقاوله‌لری ایله بربرلرینه باغلانمغه، هرکسجه قبولی مجبوری اولاجق مؤثر مؤیده‌لری ومحکمه‌یی تشکیله اجبار ایدییور .

بین‌الملل مناسباتده بو حالك، شمدیکی شکللره ومانعه‌لره رغماً تحقق ایده‌بیلمه‌سی ایچون نه لازم ؟ اونك کله‌جکنه ایمان ؛ افکار عمومیه‌یی وبناءً علیه حکومتلری اوکاتوجهکار قیلمق ایچون بوتون نفوذلی آدملرك هم آهنك اولارق فعالیتی ؛ کندیلرندن یاشلی اولانلر طرفندن باشلانمش اولان اثری تماملامالری ایچون کنج نسللرده یوکسك بر وجدان. مربی نامنه لایق کیم واردرکه بو قدر عالی بر نتیجه ایچون کندی حصه‌سنه دوشن جهد وسعیدن امتناع ایدر ؟

اوقونامه‌لی کتابلر :

بورژوا ، ۷
بورژوا ، ۸
میلیو ، ۵۱
پیس ، ۵۳ — برنجی جلد ؛ مدخل

دردنجی قسم

جنائی اجتماعیات

اون سکزنجی فصل

جرم وجزا

۱ . جزا

۱) جمعیت جرمه قارشی بر مؤیده‌نك تطبیقنی طلب ایدر .

اولا : قالابالغك تأملسز اولاده وکندیلکندن تظاهر ایدن عکس العملی شکلنده اولان جزا ـــ برجرم وقوع بولور ، ولوله‌سی اورتالغی قاپلار ، غزته‌لر بوموضوعه‌دائر تفصیلاتله دولودر . اخلاق متفکری ایسه جرمك قوربانی اولان شخص ایله مجرم ومحل جرم حقنده بوقدر تجسس کوسترلمه‌سنه تأسفلر ایدر . چونکه بوتجسس اوکا غیرسالم ، مرضی کوزوکور . بوتون عالم ایچون اهمیتلی اولان بر وقعه‌نك ، مثلا برعلمی کشفك ویا دیپلوماسی قونغره‌سنك ، دقتسزجه اوقوناجق برقاچ سطرده خلاصه ایدیلمش اولدیغنی وجنایته تعلق ایدن شیلرك ایسه متعدد ستونلرده تشهیر ایدیلدیکنی کوره‌رك اومتفکر استکراه ایله قاریشیق برحدت حسی دویار .

براعتبارله اونك حقی واردر . مع مافیه ، خلقك جرمه تماس ایدن هرشی حقنده‌کی بوطویمق بیلمه‌ین تجسسی اجتماعیاتجی‌یی علاقادار ایدن برحالدر . چونکه روحك کیزلی اولان استعدادلرینی افشا ایدر . ذاتاً بوحال کوزوکدیکی قدر اخلاقه مخالف دکلدر . هیچ اولمازسه برطرفدن اونك اخلاق ایله برمناسبتی واردر . اکر شخص بشره ویا ملکه قارشی برتجاوز مواجهه‌سنده انسانلرك لاقیدبولوندقلری برکون کله‌جك‌ایسه، بوحال آنجق کرك شخص بشرك کرك ملکك انسانلر نظرنده آرتق مقدس اولماماسیله وچیکنه‌نن اخلاقی قاعده‌لرك نه جانلی نه‌ده وجداناً محترم حس ایدیلمه‌مسیله حصول بولاجقدر . دیمك که بزم ایشسز آداملرك تجسس ظن ایله‌دیکمز شی، مقدس قانونلرك چیکنه‌نمه‌سی قارشیسنده طویولان بویوك وحقلی برهیجانك اشارتی‌ده اولا بیلیر . اکر هیچ برجزا کورمکسزین

بوقانونلره تجاوز ایتمك ممكن اولسه‌یدی اخلاقی شأنیتك قوتسز اولماسی لازم كلیردی . خرسزلر وقاتللر بزم كیسه‌مز وحیاتمز ایچون برتهلكه تشكیل ایدرلر فقط اوندن فضله اعتقادلرمزك صاغلاملغی ایچون‌ده برتهلكه‌درلر : اونلرك جزالرینی چكمه‌سی لازمدر . اكر جزاسزلق حالی دواملی اولورسه اجتماعی نظام واونك تملی دیمك اولان عدالت كوچر وانسان كندینی یالكز باشنه ترك اولونمش صانیردی .

یالكز بواحتمال قارشیسنده فردلر حدته دوشرلر : مجرمك جزایه چارپیلماسی امنیت عامه نامنه مطلوبدر . بوبورج اوده‌نمك شرطیله‌دركه صارصیلمش اولان اعتقاد اسكی قوتنی تكرار قازاناجق ، قاریشمش اولان نظام یكیدن طبیعی وصاغلام برحال آله‌جقدر .

بوندن دولاییدركه ، بعضاً ، برجنایت قارشیسنده اولان قالابالق الك ضعیف مجرمیت احتماللریله كندینی غضبنه هدف اولارق ارائه ایدن كیمسه‌یه هجوم ایدر . واونی آمریقاده لونچ lynch اصولنده یاپیلدیغی كبی اوزون اوزادی‌یه محاكمه كافتنه كیریشمكسزین اعدام ایدر . بوكبی احوالده خلق آغیر ایش كورن محاكمات اصوللرینه ، محكمه‌لرده برقناعت حصولی ایچون قوللانیلان اینجه واسطه‌لره تحمل ایده‌مز . اكثریا چابوق یاكیلان خلق كندی صداسنك اتهام ایله‌دیكی ، حقلرنده شبهه‌لندیكی كیمسه‌لری ژاندارمه‌لرك أللندن زورله آلمغه تشبث ایدر . صانكه اونك حدتی ، هرهانكی بر موجوده چارپارق كندینی تطمین ایتمك مجبوریتنده ایمش كبیدر . طبقی برطرفنی آجیتدیغنه قیزان حدتلی چوجوغك بوندن هیچ برصورتله مسئول اولمایان برماصه‌یه ، برصندالیه‌یه‌ویا دیكر اشیایه اورماسی كبی .

دیمك‌كه ، بوایلك ملاحظاته كوره ، جزا ، جانیانه برفعل ایله الك عزیز اعتقادلرینه تجاوز اولندیغنی كورمكدن متأثر اولان خلقك عصبیتنك بوشانماسی كبیدر . بویله برخلق ، صانكه بواعتقادلرك دائما تام وصاغلام قالمش اولدقلرینی كندینه اثبات ایتمك ایسته‌یورمش كبی ، همان همان كیمه راست كلیرسه اوكا چارپار .

ثانیاً — طرق قضا (اصول محاكمات Pocédure) ده جزا — تصادفاً طوپلانمش بر هیئتك تأملسز وكندیلكندن بوشانان عكس‌العملی ایله معاصر برجمعیتك معضل محاكمات اصولی (طرق قضاسی) آراسنده اوزون بر مسافه واردر . بو اصوله آنجق تحقیقات، مقابل تحقیقات، مدافعه‌لی استنطاق، ومتهمه بر وكیل مدافع تهیه ایدن ، اونك شاهدلرینی

چاغرمسنه‌واسباب مخففه‌نك اهمیتنی نظر دقته عرض ایتمسنه مساعده ایدن محاکمات مراسم معتاده‌سیله‌یاپیلدقدن صوکره جزا ویریلیر .

جزانك هر ایکی تقدیرده‌ده عینی افعوله‌سی اولماسی ممکنمیدر ؟ اوت ، چونکه بزم جزا قانونمزك روحی جزایی متهمك مجرمیتندن زیاده قباحتك ماهیتیله واهمیتله متناسب قیلمقده‌در. فرانسه‌ده آنجق خفیف‌جزالری مستلزم‌اولان قباحتلرعادی پولیس‌محکمه‌سنك، جنحه‌لر جزا محکمه‌سنك ، جنایتلر جنایت محکمه‌سنك صلاحیتی دائره‌سنده‌در : جزالر جرملره کوره ده‌کیشیرلر . بو واقعه بالخاصه بویوك فرانسز اختلا لنك وجوده کتیردیکی جزا قانونی دورنده آشکاردی؛ حتی فرانسه‌ده ۱۸۱۰ دنبری مستعمل‌اولان جزا قانونی بیله فلان فعلك فلان جزایی استلزام ایلدیکنی تصریح ایدر .

هیئت عدول فرانسه‌ده جرمك کیفیتنی تخصیص وتعیین ایله‌نجه ، حاکملر اوکا کوره جزایی تعیین ایله‌مکه مجبوردرلر. و اونلرك قرار ویرمکده‌کی حریتلری آنجق یکدیکرینه پك یقین اولان بر اعظمی وبر اصغری حدلر آره‌سنده جاریدر ؛ یعنی پك دار حدود آراسنده محدوددر . جرم فلان ایسه جزاده فلاندر . *جزایی استلزام ایدن مجرم دکل، جرمدر* . شبهه یوق، اجتماعی‌وجدانك تسکین ایدیلمه‌سی ایچون جزانك یولنی شاشیرماسی لازمدر . ولونچ جزاسی ایله محکمه قراری آراسنده‌کی فرقده بونده‌در . فقط بو نقطه اساسلی دکلدر . روحلرك صمیمیتنی صیقان درین بر اضطراب واردر . وبو اندیشه برمعصومی جزالاندیرمق احتمالندن زیاده بر جرمی جزاسز براقمق امکاننك تصورندن ایلری کله‌بیلیر . فی‌الواقع بر اتهامنامه‌یی شویله خلاصه ایده‌بیلیرز : مفرط بر مسامحه‌کارلق یوزندن تأدیب قوتی ضعیفلاته‌رق جمعیتی نه تهلکه‌لره معروض براقه‌جغمزی حاکملره خاطرلاتمق . وبر کره اعدام حکمی انفاذ ایدیلنجه عادت اوزره تلفظ اولنان سوزلر نه قدر معنیداردر : « مجرم جزاسنی چکدی ، کفارتی ویردی . حق یرینی بولدی » . جرمه جزا تعویض تشکیل ایله‌مشدر وصانکه جزا جرمی ابطال وامحا ایله‌مش وبونك نتیجه‌سی اولارق عامه‌نك وجدانی تسکین اولونمش ، قاریشمش اولان نظام اسکی حالنه قونلمشدر . *بوندن بوحادثه‌لر صانکه جزالاندیریلان جرم ایمش کبی جریان ایدر.*

ب) استثنائی اولان احوالك تدقیقی ده بومطالعه‌یی تأکید ایدر .

اولا سیاست ، حکمت حکومت raison d'Etat — حتی بعضی مستثنا احوالده

واردرکه اونلرده جزانك بو افعوله‌سی صانیکه پرتو سوزله بویولتولمش کبی کوزوکور . سیاست و حکمت حکومتك معصوم اولانلرك محکومیتنی امر ایلدیکی و مشروع قیلدیغی ادعا اولنان احوال بو میانده شایان ذکردر :

فقط سیاست و حکمت حکومت بوراده آنجق مؤیده احتیاجنه ویریلن بر اسمدن عبارتدر . مستثنا برطرزده‌وخیم اولان فلان‌جرم جزالاندیریلماسه‌یدی ، جمعیت‌اولوم تهلکه‌سنه معروض‌اولوردی . دولتی تورتارمق ایچون بر مؤیده لازمدر ؛ مؤیده‌یی (جزایی) چکمك‌ایچون بر مسئول لازمدر . حقیقی مسئول مفقوددر ؛ اونك یرینه بر مسئول ایجاد اولنور . غایه واسطه‌لری مشروع قیلار : یعنی افعوله علت اولور و حقیق مسئولیت یرینه کچمك اوزره خیالی بر مسئولیت یاراتیر .

شبهه یوقکه بو درجه‌ده استثنائی بر اصول قانون ایله تثبیت ایدیلمش اولاماز : هیچ بر قانون دولته کیفی اولارق مسئوللر احداث ایله‌مك امتیازینی بخش ایده‌مز . سیاست ، حکمت حکومت امر ایله‌دیکی وقت ، کندینی کیزلر . فقط ناموسلی اولان و بوامره اطاعت ایدن دولت آدملری ایچون بو خیالی مسئولیتی مشروع قیلان تأدیباتی تأمین ایله‌مك سیاست وظیفه‌سیدر . [فوقونه ، ۲۷]

ثانیاً : احوال طبیعیه‌ده موجود اولان مدافعه تأميناتنك بحران زمانلرنده مرعیتدن ساقط اولماسی — محاکمه‌ده کندینی مدافعه ایدن طرفه احوال عادیه‌ده بخش ایدیلن تأميناتك بحران زمانلرنده مرعیتدن ساقط اولماسی‌ده شوندن ایلری کلیر : وجدانلرده قانونك قدسیتنك هیچ بر صدمه‌یه دوچار اولماماسی ایچون هرنه بهاسنه اولورسه اولسون مؤیده‌یی تطبیق ایله‌مك اوزره اولکی مثالده‌کنه مماثل بر احتیاج واردر .

فرانسز عسکری جزا قانوننك حرب اثناسنده‌کی تعدیلاتنك مطالعه‌سی بواعتبارله استفاده‌لیدر . بحران زمانلرنده بوتعدیلات تأدیبات لهنه اجرا ایدیلمشدر ، احوال وشرائط مساعد اولدیغی وقت ، علی العاده احوالده تطبیق اولنان قاعده‌لره رجوع ایدیلیرکه بونلر جرمی جزاسز براقمغه دها مساعددرلر . — [*] [فوقونه ، ۲۷]

بحران دورلرنده ، مثلا فرانسز اختلالنك تدهیش Terreur دورنده‌کی اختلال محکمه‌سی کبی ، متهملره احوال عادیه‌ده بخش اولنان مدافعه تأميناتی ملاحظه‌سیله کندینی تقییداته ومشکلاته دوشورمه‌ین وسرعتله ایش کورمکله مکلف اولان خصوصی محکمه‌لرك احداثی‌ده عینی احتیاجه تقابل ایدر .

---

[*] مؤلف بوراده عمومی حرب اثناسنده فرانسه‌ده بعضی مغلوبیتلر ویا سائر اسبابدن دولایی اردوده بحران حاصل اولدیغی وقت مدافعهٔ شخصیه‌یی تسهیل و تأدیباتی تأخیر ایدن تأميناتك الغاسی ومحاکم خصوصیه وعرفیه تشکیلی حقنده اصدار اولنان امرنامه‌لری وقانونلری وبالآخره بونلری الغا ایدن مقرراتی ذکر ایدییور . ترجمه‌ده بونلری حذف ایله‌دك . (مترجم)

ثالثاً : *صنعی برمسئولیت احداثی* — دهامکمل بر مثالدر : هرکسك اولجه آلیشمش بولندیغی اجتماعی تشکیلاتك انحلال ایله‌دیکی قاریشقلق زمانلرنده اندیشه ایچنده اولان خلق مجرملر علیهنه مؤیده‌لرك تطبیقنی تعجیل ایله‌مك وساده‌جه شبهه‌لی اولان کیمسه‌لری مجرم صایارق جزالاندیرمق ایله اکتفا ایتمز . کیمه چاتاجغنی بیلمه‌یه‌رك ، اتهام سببلری اویدورور ، هرطرفده کندینه دوشمان کورورو علی العاده وطنداشلرکبی محبت وحرمته نائل اولمایانلره دشمان معامله‌سی ایدر : یابانجیلر ، دین اعتباریله اکثریتك انتساب ایله‌دیکی رسمی دیندن باشقه برحزبدن اولانلر بویله زمانلرده خلقك نظرنده خائندرلر ، چشمه‌لری زهرلرلر ، چوجوقلری بوغارلر الخ . . . صانیلیر ، برینی ، جزایه چارپمق فرصتنی الده ایتمك ایچون قباحتلر اویدورورلور .

بعضی جمعیتلر غضبلرینی کندی کندیلرینه ایضاح ایتمك ایچون هیچ یوقدن جرم تخیل ایدرلر . وبوجرملری اونلری جزالاندیرارق ایچنده یاشادقلری اضطرابلی غلیاندن قورتولابیلمك ایچون، فلان وفلانه اسناد ایدرلر .

خیانته وغرادیغنی توهم ایتمکدن عبارت اولان ساری مرضده حصوله کلن حادثه‌لر بونوعدندر بر قلاباق ، برازدو ، بوتون بر مات کندیلرینه خیانت اولوندیغی ظن ایدرلر . لدباشی اولانلر ، مطبوعات، بعض قفالرك اوچوزولماسنی ایسترلر. حالبوکه حقیقةً خیانت و قع اولمادیغندن خائنده یوقدر. افکار عمومیه واضح اولارق هیچ برجرم تخیل ایتمز . فقط اوکا برقوربان ویرمك ، قالا بالغه برشکار آتمق لازم کلدیکی سزیله‌نیر . بوزاده صنعی برمسئولیتك مشعور اولارق احداث اولندیغنی مشاهده ایتمه‌یورز . جمعیت کندی کندینی آلداتیور . کندیسنده‌کی هیجاندن اوهیجانك فرضی اولان علتنی استنتاج ایدییور، طبق مالخولیالی melancolique اولانك کندی اندیشه‌لرینی کندیسنه ایضاح ایچون بعض فلاکتلر تخیل ایله‌دیکی کبی. فقط بیطرف بر مشاهده‌جی نظرنده مسئولیتی تولید ایدن شیئك مؤیده احتیاجی اولدیغی کوزوکور .　　(فوقونه ، ٢٧)

فرانسز تاریخی دها عجیب بر واقعه عرض ایدر : ١٤ تموز ١٧٨٩ تاریخنه دوغرو فرانسه کویلری « بویوك قورقو grand Peur » اسمی ویریلن هراسه دوشمش وکویلولر ، اندیشه ایچنده وسلاحلی اولارق ، خیالی بردوشمانه قارشی آیاغه قالقمشلردی . اکینلر واولرك اطرافنده، اتشله‌مك ایچون اشقیانك دولاشدیغی سویله‌نیوردی .. فرانسز اختلالی وقوعاتندن و عصرلرجه ماضیسی اولان مؤسسه‌لرك صارصیلماسندن ذهنلره کلن قاریشیقلق کندینی بو مدافعه حرکت منعکسه‌سی réflexe ایله افاده ایدییوردی .

بوکبی واقعه‌لر دها اولجه آکلاتدقلریمزه التحاق ایدرلر واثبات ایدرلرکه جزانك هدفی

جرمك وقوعبولديغى آنه قدر حرمت كورمش اولان قاعده‌لرك تجاوزندن دولايى انديشه‌يه دوشن روحلرى تطمين ايله‌مكدر .

رابعاً : *مرور زمان وعفو* — جزا او درجه‌ده بووظيفه‌يى ايفا ايله مكلفدركه قاعده‌يه تجاوزدن دولايى روحلره طارى اولان بحران هرهانكى بر واسطه ايله ويا زمانك تاثيريله تسكين ايدلديمى ، جزانك هدفى قالماز .

مرور زمان احكامى بوصورتله ايضاح اولونور . جزا تطبيق ايدلمش اولسادن معين بر مدت كچرسه آرتق محكمه‌لرده تعقيباته محل يوقدر . مادامكه قاعده‌نك اخلالندن صوكره زمان كچه‌رك قلبلرك تسكينى امرى تأمين اولونمشدر ، ياخود قاعده اسكى قدرت وحكمنى يكيدن قازانه‌رق ويا صورت قطعيه‌ده صارصيلارق آرتق مدافعه ايدلمسنه لزوم كوسترمه‌مشدر ، اوحالده نه‌دن بر حكم اصدار اولونسون ؟ اكر بويله برحالده جزا حكم اولونسه‌يدى ، اونك غايه‌سى مجرمى جزالانديرمقدن باشقه برشى اولامازدى : كه عموميتله جزانك حقيقى وظيفه‌سنك بو اولديغى ظن ايديلير . حالبوكه جزا بوغايه‌يه اوقدر اوزاقدركه يالكز بوكا خادم اولابيله‌جكى بر آن كلديكى وقت اونك فائده‌سز اولديغنه حكم ايديليور. آرتق مجرمه صوچلو نظريله‌باقيلمايور، او آرتق هيچ بر جزايه مستحق دكلدر، اونى محكمه‌يه سوق ايتمك حقنه مالك دكلز . قانون جزانك ديديكى كبى حقوق عموميه دعواسى ساقط اولمشدر .

مرور زمان ايله عفو عمومى آراسنده‌ده بر ياقين مشابهت واردر .

محكوملره بخش ايديلن عفو pardon اكر عمومى بر طرزده قباحتلرك نسيانى amnistie شكلنده اولورسه بو محكومك حسن حال و حركتنك نظر دقته آلنماسندن نشأت ايتمز ، بلكه جرملرى آرتق جرم كوزوكمه‌ديكندن، ياخود، اكثريا واقع اولديغى اوزره ، اولجه تجاوزه اوغرامش اولان اخلاقى وحقوقى قاعده‌لره اويله بر اعتماد پيدا اولديغندن ايلرى كليركه اواعتماد سايه‌سنده آرتق جمعيت ماضيده‌كى برتجاوز يوزندن كندينى صارصيلمش حس ايتمز .

ديمككه الك باشقه باشقه احوالك تدقيقى جزانك قباحتلى اولانه دكل جرمه چارپديغنى اثبات ايديور ؛ اوصورتله‌كه جرم آرتق هيجان اويانديرماز اولنجه جزانك حكمت وجودى قالمايور .

ج) *اصول محاكماتك تاريخى ده بونى تأكيد ايدر .* — اكر بو حقيقتى دها آيريجه

توثیق ایله‌مکه احتیاج اولسه‌یدی طرق قضانك دوغرودن دوغرویه تدقیقی‌ده بونی تأکید ایدردی . طرق قضا procédure نامی آلتنده جمعیتك قباحتلیلری آرامق وارائه ایتمك ایچون قوللاندیغی قانونی واسطه‌لری ارائه ایدرلر .

ایمدی عصرلرجه مدت طرق قضانك بوصورتله تعریف ایدلمش اولان افعوله‌سنه انطباق ایله‌مه‌مش اولدیغی کوزوکویور. صانکه جمعیتلرك محاکماتده خطایه باعث اولاجق احوالدن ایسته‌مه‌یه‌رك اجتناب ایلدکلری ومتهملره تأدیباتدن قورتولمق احتماللرینی ایسته‌مه‌یه‌رك بخش ایتدکلری سویلنه بیلیر .

ordalies اوردالی دنیلن قرون وسطا طریق قضاسی‌ده بویله‌در . بواصولی الك متنوع جمعیتلرده ، یونان ولاتین مدنیت قدیمه‌سنده ، ابتدائی اقوامده ، خریستیانلق قرون وسطاسنده مستعمل اولارق بولویورز . اوردالی، متهمك تابع طوتولدیغی امتحانلردر . متهم اکر معصوم ایسه بو امتحانلردن موفقیتله قورتوله‌لیدر ظن اولونوردی . چونکه بو تقدیرده الهلرك اونك طرفنده اولاجغنه اعتقاد ایدیلیردی : بناءً علیه ، متهم ، بوغازنده بر طاش ایله صویه آتیلیرسه سطحه چیقمالیدر ؛ قاینار صویه النی صوقابیلیر ، یاخود یانمش آتش اوزرنده کندینی یاقمقسزین یورویه‌بیلیر الخ ... اکر بر معجزه اولمازسه، متهم بو امتحاندن قورتولاماز . مع مافیه شخص بشره حرمت ایله‌مك اندیشه‌سی قوتلندکجه اوردالی معصلله‌شیر ومتهمك ، کلمه‌نك عصری معناسنه کوره معصومیتنی اثبات ایله‌مك دکل، بلکه امتحانلردن قضاسز آشمق احتماللری زیاده‌لشیر. مثلا، متهم النی قاینار صو ویا زیتون یاغنه صوقار ویانار : اکر جریحه چابوق قاپانیرسه ، معصومیتنه حکم اولونور ؛ یاخود ، قرون وسطا طرزنده ، اللهك حکمی jugement de Dieu اصولنه، یعنی مغدور اولان ویا اتهام ایدن طرفك ممثلی ایله متهم ویا اونك (شانپیون champion) محاربی آراسنده منفرد بر جداله (دوئللویه) مراجعت اولور : مغلوبیت مجرمیته دلیلدر .

دها صوکره سؤال question تسمیه اولنان اشکنجه‌لی طریق قضا هر هانکی بر صوچلولغك اعترافنی الده ایله‌مك ایچون قوللانیلمشدر . اون دردنجی عصردن اون سکزنجی عصره وتا اختلال عرفه‌سنه قدر کثیر اولارق وقوعبولمش اولان سحربازلق دعوالرنده، بدبخت متهملرك هیچ بر زمان اعدامدن قورتولمادقلری مشهوددر ، زیرا اونلری الك زیاده عقل وخیاله صیغمایان اعترافلرده بولونمغه زورلایورلردی .

حتی بزم عصری طریق قضامزده عینی استقامته متوجهدر. بویله‌جه، جنایت محکمه‌سنده

هیئت عدول اعضاسی ، بر فکر پیدا ایله‌مك ایچون ، کلمه‌نك عقلی وحتی ساده‌جه قانونی معناسیله‌دلیله‌محتاج دکلدرلر. اونلر قناعتلرینی تقدیری یالکز کندیلرینه محول بولنان علامتلر ویا ساده‌جه احتماللر اوزرینه تأسیس ایدرلر ، حکملرینك اسباب موجبه‌سنی بیانه مجبور طوتولمادقلرندن اوحکمی انتاج ایدن بوتون روحی آنات وجدانلرنده کیزلی قالیر .

بوکا شونی‌ده علاوه ایدیکز : مدافعه ایله اتهام آراسنده مساوات یوقدر . بو نقطهٔ نظردن انکلیز طرق قضاسی متهمه فرانسزطرق قضاسندن فضله تأمینات بخش ایدر .

انکلتره‌ده بر حاکم طرفندن استنطاق دکل پولیس طرفندن تحقیقات یاپیلیر ، صوکره هیئت عدولك قراریله محکمه‌یه سوق اولونور ؛ مدافعه وکیلی واتهام وکیلی هر ایکی طرفك ادله‌واعتراضاتنی سردایله‌مسنه مساعداولان وجاهی‌سؤاللرینی ایسته‌دکاری‌شکلده یوروتورلر ؛ محکمه رئیسی آنجق بر حکم ، دها دوغروسی مدافعه ایدن طرفله اتهام ایدن طرفك ادعالرینی بیطرفجه خلاصه ایتمکله مکلف امتیازلی بر شاهدر . حتی رئیس کندینی مشکل موقعه صوقان سؤاللره جواب ویرمکدن امتناع ایده‌بیله‌جکنی متهمه خبر ویرمکله‌مکلفدر ، الخ . . .

فرانسه‌ده استنطاق بعض تدابیری اتخاذده سربست اولان بر حاکمك النده‌در. آنجق ١٨٩٨دن بریدرکه استنطاق وجاهی contradictoire دریعنی بر آووقاتك حضورنده جریان ایتمه‌لیدر . محکمه حضورنده « جمعیتك قانونی ممثلی » اولان ، جزا طلب ایله‌مکه نوعاًما مجبور ، مسلکی اعتیادله هر متهمده بر مجرم کورمکه، بعضاً الده ایله‌دیکی محکومیتی شخصی بر موفقیت عد ایله‌مکه مستعد بر حاکم واردر . او رسمی اولان سلطه‌سیله جزاویریله‌سنی ایستر، بوده هیئت عدوله تأثیردن آزاده قالاماز . محکمه رئیسی سؤاللری ایسته‌دیکی کبی وضع وترتیب ایدر واونك بیطرف قالمق آرزوسی نه اولورسه اولسون ، مسلکی اعتیاد اونك اوزرینه تأثیردن خالی قالماز . شاهدلرك و مجرمك محاط بولندیغی هوا معصومیتك اثباتی ایچون غیر مساعددر . بویله‌جه ، تا مدافعه ایچون مساعد شرائطی تأمین ایتمکی اهمیتله دوشونن برجمعیت ایچنده‌بیله، تأدیبی تأمین ایله‌مك وهرایقاع‌ایدیلمش جرمی‌برجزایه چارپدیرمق احتیاجی ایلك کوزه‌تیلن جهت اولارق باقی قالیر .

بر چوق احوالده جزالرك شدتی فاعلك مقاصدینه دکل فعلك عواقبنه تابعدر .

بو قبیلدن اولارق ، یانغین یاقمق ، بنا ، کمی ، کوپری ، یول (شوسه) تخریب ایتمك ، دمیر یولنی بوزمق جرملرنده ، محل جرمده بولنان بریسی تلف اولورسه : اعدام جزاسی ویریلیر . اکر

مجروح اولان یوقسه، یاخود جریحه واقع اولدی‌ده اولومی انتاج ایله‌مدی ایسه، جزا داها آز اغیدر. هکیم مجروحك حیاتنی قورتاریرکن مجرمك ده حیاتنی قورتارییر.

ضابطهٔ صحیه نظاماتنك اخلالی نتیجه‌سنده ساری برخسته‌لغك استیلاسی واقع اولورسه اعدام جزاسی واقع اولمازسه، دها اشاغی برجزا ویریلیر. - یدی یاشندن آشاغی برچوجوغك ایصسز بر یرده ترکندن دولایی چوجوق اولورسه، اعدام جزاسی، اولمامش ایسه دها اشاغی برجزا، بوترکك تولید ایله‌دیکی عواقبه کوره جنحه ویا جنایت جزاسی. - بویله‌جه ضرب و جرح عقیبنده راحتسزلق یکرمی کوندن فضله ویا ساده‌جه یکرمی کون ویا یکرمی کوندن دها آز شخصی‌سعیه عدم اقتداری انتاج ایله‌دی ایسه؛ ایستر خسته، صاغلام اولان بنیه‌سیله مقاومت ایتمش، ایستر برتصادفله، سرعتله ویا مهارتله اهتمام کورمه‌سی سایه‌سنده، قورتولمش ویا وفات ایتمش اولسون: وقعه‌یه کوره جنحه جزاسی یاخود قتل جزاسی درجه‌سنه‌قدر جنایت جزاسی - کذا اولدوروجی اولماسه‌بیله‌صحته مضرمواد ویریلیرسه ودها بر چوق باشقه احوالده‌ده بویله‌در. فرانسز واضع قانون جزایی ویا جزانك شدتنی عارضی وتمه‌لره تابع قیلمقده تردد ایله‌مه‌مشدر. بووقایع مجرمك افعالنك عواقبیدر، فقط مجرمك اراده‌سندن مستقل سببلرله اونلر آز ویا چوق فنانتیجه‌لره منقلب اولمشلردر. مع‌مافیه مجرم اونلردن استفاده ایده‌جك ویا متضرر اولاجقدر.

دها ایی بر مثال وار. حتی کیمسه‌نك صوچی صاییلمایان، هرحالده پك جزئی صوچ کورولن وجزائی تعقیباته‌مستحق اولمایان برفعل بیله، عواقبی وخیم ایسه، جزالاندیریلابیلیر.

بوقبیلدن اوله‌رق تره‌نك دورماسنی امر ایدن بر اشارتی اهمالجیلك ایله آشان ماکینیست، اکر بوتسیبك نتیجه‌سی اولمادی ایسه، حتی صورت‌طبیعیه‌ده اونکله مصادمه ایده‌جك قطاری تأخره اوغراتان شی‌بر تصادف اولسه‌ده، آنجق انضباطی برجزایه مستحقدر. بالعکس، احوال طبیعیه‌ده پك اوزاق اولماسی لازم کلن بر قطار تصادفاً یولی اوزرینه چیقار ومصادمه بر قاچ یولجینك تلفنی انتاج ایدرسه عینی اهمالجیلك «احتیاطسزلق یوزندن قتل» تعقیباتنی استلزام ایدرکه بوجرمك مؤیده‌سی اوچ آیدن ایکی سنه‌یه قدر حبس و ۵۰ فرانقدن آلتیوز فرانقه قدر جزای نقدیدر. (فوقونه، ۲۷)

د) نتیجه — اکر، اکثریا ظن اولندیغی کبی، حقیقةً عصری جمعیتلریمز مسئول فاعلی جزالاندیرمغی قصد ایتسه‌لردی، ایکی تهلکه‌لی قایادن برینه‌چارپارلردی: یابرجنائیات Criminologie مذهبی منسوبینی ایله، حقیقتده مسئول فاعل‌اولمادیغی مطالعه‌سنده بولنمغه سوروکله‌نیرلردی، زیرا هرجرمده احوال وشرائطك (سفالت، فنا مثاللر) ومجرمك دوغوشدن استعدادلرینك حصه‌سنی آییرمق لازمدر، بویله‌جه مسئولیت اورتادن زائل اولوردی؛ یاخود، مسئول فاعلی آرارکن آنجق کوتو ایش یاپمق قصد مخصوصنده بولونمش اولانه‌بونظرله باقابیلیرلردی. اوزمان ایسه نه‌قدر مشکلات ایچنه کیرمش اولورلردی! چونکه، بوتقدیرده، فعله دکل بلکه ساده نیته قیمت ویرمك لازمدر. روحك انفسیتندن

مشاهده ایدیلن برجنایت برقهرمانلق فعلی اولابیلیر ؛ قهرمانلق ظواهرینی حائز برفعل برجنایت اولابیلیر . اگر یالگز نیت حائز اهمیت اولسەیدی جرمی اعتیاد ایدینمش اولانه، کوتو تربیه، تأملسزلك، ذات الحرکت auto natisme ایله حرکت ایدەنه قارشی مسامحەکار اولمالی وروحندن مجرمانه برتصور کلوب کچمش اولان ناموسلی آدمی دها شدتله جزایه چارپمالی . احتمال اخلاق، دین بونی ایستر، فقط جزا قانونی قبول ایتمز . وبونی یاپمغه مقتدر دکلدر، چونکه یالگز نیتی تجریم ایلەمك ایستەنیجه آرتق کندینه محل تطبیق اولابیلەجك برموضوع بولاماز .

واقعده ایسه، خلقك نظرنده جرم ایله دوغرودن دوغرویه برمناسبتی حائز اولان وتجزیەسی هم اونی تقلید ایلەمك هوسنه قاپیلاجق اولانلری سلامت یولنه کوتورەجك برعبرت مثالی، همده مناسب برمؤیدەنك تطبیقی روحلرینه امنیت القا ایلەمدیکی تقدیرده جاری اولان اخلاقك وقانونك رعایته مظهر اولماسی خصوصنده اندیشەیه دوشەجك اولان کیمسەلرك تطمینی عد اولنه بیلەجك هرموجوده، احوال طبیعیەده شدتله معامله ایلەمك حقنه، دها ایسنی سویلەیەلم وظیفەسنه بزم مدنی جمعیتلریمز کندیلرینی مالك عد ایدرلر .

٢ . مسؤلیت فکری

۱) جزانك اخلاقی برماهیتی اولمالی — مع مافیه، یالکز برفکره دوشولەسین: تأدیب فعلی سادەجه معشری تهور واندیشەنك بوشانمەسندن عبارت دکلدر . هیچ بر جمعیت یوقدرکه عدالت ظواهری اولمادن جزا ویرمکله اکتفا ایلەسین . حتی فرانسه اختلالنده ایلول قتاللرینی یاپمش اولانلر بیله هیچ یوقدن محکمەلر احداث ایتدیلر، مغدورلرینك عاقبتی نه اولماسی لازم کلەجکنه دائر مناقشه ایتدیلر . اونلرك بعضاً برائتنی طانیدیلر . هرحالده یاپماجق عدالتله وجدانلرنی تسکین ایتدیلر. «لونچ قانونك» یالکز جرم مشهودلره وآنجق هیچ یوقدن برخلق محکمەسنك تشکیلی کبی بعض قضائی اشکال ومراسمەرعایت ایتدکدن صوکرا تطبیق ایدلمەسی اوقانونك دستورلرندن بری ایدی. دیمك که جزانك اساسلی برعنصری وارکه اوکا ممیز وصفنی بخش ایدیيور، او اولمازسه جزا بالذات تأدیبه مستحق، قباحتلی برحرکت منعکسەدن باشقه برشی دکلدر . بو اساسلی عنصر شودر : جزا، جزایی تطبیق ایدن جمعیت نظرنده اخلاقی وعادل کوزوکمەلیدر.

شبهه‌سز ، بزم جمعیتمزدن فرقلی جمعیتلر اخلاق وعدالت حقنده بزم تلقیمزه مالك دکلدرلر . اونلرك تأدیب طرزلری بزمکیلرله مقایسه ایدیلیرسه ، مقصدینی تأمینه غیرصالح وحشیانه ویا غیرقابل تحمل کوزوکورلر. امین اولالم که قونغولی ویا آوستریالی زنجی، پشیناً بزم مدنیتمزله انسیت پیدا ایتدیرلمه‌دن، بزم تأدیب طرزلریمزی مشاهده ایتمکه دعوت ایدلمش اولسه‌یدی بزمکیلرده اونك ایچون آکلاشیلماز قالیردی . بزم طرزلریمزك « ابتدائی انسانلرك primitifs » طرزلرینه نسبتله بر ترقی ارائه ایله‌دکلرینی، اونلرك‌ده بزم کبی جرمك مسئول فاعلنی یاقالامق ایسته‌دکلرینی ، فقط تحری اصوللرینك ناقص اولدیغنی سویله‌مك طوغرو اولماز . حقیقت شودرکه اونلرده بزم کبی مسئول فاعلی یاقالامق ایسته‌یورلر فقط مسئولیت حقنده بزم فکریمزك عینته مالك دکلدر .

ب) مسئولیت جزائیه فکرینك تدریجاً تشکلی —

اولا ابتدائی اقوامده : مسئولیت کیمده شاملدر ؟ — هر جمعیتده بویله‌در . یالکز زمره‌لرك ذهنیتنه ، دینی ، علمی وفلسفی اعتقادلرینه کوره جرم ایله مجرم آراسنده‌کی رابطه باشقه‌درلو تصور اولونور. هرزمره قباحتی تصور ایتمك ایچون کندینه خاص برطرزه مالکدر. هربری فلان طریقك عدالته موافق، فلان طریقك مغایر اولدیغی حسنه مالکدر. وهربر زمره‌ده سالم بر طرزده normalement تشکل ایتمش اولان فردلر زمره کبی عکس العمله بولونورلر ، اکر مشترك اعتقادلره وعاداته موافق اولان طریقی تعقیب ایدرلرسه عادلانه حرکت ایتمش اولمق حسنه مالکدرلر · بوندن دولایی نامتناهی اولارق متنوع طرزلر واردر : بعضی جمعیتلرده بوتون برعائله قباحتلی عد اولونور وتا چوجوقلرینه واختیارلرینه ، مالك اولدیغی حیوانلره منقول وغیر منقول اموالنه قدر جزا کورملیدر . دیکر جمعیتلرده نعشلر بیله جزایه چارپدیریلالی، معین طرزلرده سوروکلنمه‌لی ، پارالانملی ، مزاردن محروم ایدلمه‌لیدر. بعضی جمعیتلر، بالذات زمره‌یی، متجاوزك اقرباسی اولان زمره‌یی دکل، مغدور اولان زمره‌یی صوچلی، قباحت ایله تلویث ایدیلمش عد ایدییورلر. بونا پاکلکی [*] Souillure (لوثی) تمیزله‌مك ایچون کاهنلر طرفندن اشارت اولنان برقوربان، یهودیلرك کفارت بایرامنده صحرایه صالویردکلری ارکك کچی bouc émissaire قبیلندن برموجوداوزرینه الهی غضب

[*] عهد عتیق ترجمه‌سی تعبیرینی قوللانیورم . (مترجم)

وانتقام نوعما تکثیف اولونور. حتی شبهه یوق که جزانك ایلك شکلی بودر. زیرا بدایتده جزا قانونی ایله دین بربرندن تفریق اولونماز. دیکر محلده، اکر انسان تلف اولمش ایسه ـ بو اولوم طبیعی بیله اولسه ـ اولوبی تسکین ایچون اوکا بر قائممقام بولمق لازمدر: زمره عدالتنك مرخصلری اولارق تعیین ایدلمش اولان ثارجیلر vengeurs، سفره چیقارلر، کندیلری ایله معتاد مناسبتلرده بولونمایان یابانجی، بناءً علیه نظرلرنده صوچلو اولان عشیرتلر کشف ایدنجه‌یه قدر فرسخلرقطع ایدرلر. اوزمان مدافعه‌سز اولان بیچاره انسانلر اوزرینه بردنبره هجوم ایدرلر، صاچلرینی دریلری ایله برابر قوپاریرلر، اسیر ایدرلر، اسیرلردن، بعضیلرینی کفارت اولارق قوربان ایدرلر، باشقه‌لرینی کندی جمعیتلرینه قبول ایدرلر، بونلر اولونك اسمنی موقعنی، پایه‌سنی آلیرلر [١]. بوواقعه‌یه بعضاً ثار تعقیباتنه خاتمه ویرن شو طرزی تقریب ایله‌مك ممکندر: قاتلك مقتولك عائله‌سی طرفندن تبنی اولونماسی.

الك ابتدائی جمعیتلرده، قباحتلی اولان یعنی جرم ایله بررابطه‌یی حائز اولان معشردر. جرم برپاغ لکه‌سی کبی یاییلان ناپاکلك کلدرکه فرددن فرده کچر، بوتون یابانجیلره، حتی بوتون اقربایه شامل اولور. ومؤیده صانکه راست کلنه توجه ایتمش کبیدر.

ثانیاً: مسئولیتك دارالماسی — جمعیتدن جمعیته، دوردن دوره مسئولیت ساحه‌سی، یالکز موجب مسئولیت فعلی اراده ایتمش عد اولنان وبوندن دولایی بحق جزالاندیریلان معین بر فردك صوچلو صاییلماسی ممکن اولاجنی زمانه قدر دارالیر. بویله‌جه مسئولیتی دارالتان وتکاثف ایتدیرن، قباحتك یاننده بالذات صریحلی اولمقله مظنون اولان شخصی حسابه قاتمغه سوق ایدن نه‌در؟ شخص بشره قارشی حرمتك کیت کیده آرتماسی. فردلری تضییق ایدن، بر قالبه قویان، امحا ایدن اسکی دار ومتجانس زمره‌لر بیقیلدقجه وفردلره سربستی بخش ایدن معضل جمعیت انکشاف ایتدکجه بو حرمت میدانه چیقار وبویور. اوزمان، اجتماعی غضب وانتقام ایله محمول اولان انسانه قارشی، قباحتلی اولسه‌ده، حس ایدیلن محبت، جزایه چارپمغه سوق ایدن حالت روحیه اوزرینه اونی تحلیل وتصفیه ایده‌رك ایشلر. خطادن قاچمق ومدافعه‌نك حقوقنی تأمین ایله‌مك ایچون طریق قضا معضلله‌شیر.

اوآندن اعتباراً، جزایه چارپمق ایچون، قاعده‌یه تجاوز ایتمك اراده‌سنه، صوچلی.

[١] فوقونه، ٢٧، صحیفه ٢٣٩ ـ ٢٤٢

قصده اهمیت ویریلیر . بناءً علیه چوجوق ودلی تعقیباته اوغراتیلماز ؛ برینه باقیلیر ، اوته‌کی اصلاحخانه‌یه قونولور ، نیم مسئول اولان یاریم جزا کورور . بوکا مقابل تعمد ، جزانك تشدیدینی موجبدر . جرمه تشبث ، تماملانمش جرم کبی جزالاندیریلیر .

برمقدمهٔ اجرائیه ایله تظاهر ایدن هرجرم تشبثی ، اکر توقیف ایدلمامش ویا فاعلنك اراده‌سنه تابع اولمایان احوال دولاییسیله تأثیرینی ایقاع ایله‌مه‌مش ایسه بالذات جرم عد و اعتبار اولنور . » (فرانسز جزا قانونی ، ماده ۲ و ۳) . دیمك‌که بوکونکی جزا قانوننك ظاهرده الك ساده وهمان‌همان بدیهی کوزوکن تلقیلری اوزون برتکاملك محصولیدر.

۳ . مجرم

جرمی تدقیق ایتمه‌دن اول جزایی تدقیق ایله‌دك ، چونکه واقعده جمعیتلر جرمی ، آنجق اونك اویاندیردیغی وجزالاندیرمغی ایجاب‌ایتدیرن هیجان‌ایله طانیرلر . قانونلریمز جرملر آراسنده آنجق اونلرك مستحق اولدقلری جزانك ماهیتنه کوره بر فرق کوزه‌تیورلر . اونلرده‌جرمك دوغرودن دوغرویه تعریفنی آرامق بیهوده اولوردی .

سببی شوکه جرمك دواملی اوصافی یوقدر . جرم بر جمعیتك کندی وارلغی ایچون رعایته مظهر اولمالرینه اساسلی اهمیت عطف ایلدیکی قاعده‌لرك اخلالیدر . بو قاعده‌لره بناءً علیه جمعیتلره کوره ، جرم دکیشیر . ابدی بر اخلاق اولمادیغی کبی لایتغیر برجرمده یوقدر . فلان جمعیت ایچون تهلکه‌لی ، ایکرنج ، الك شدتلی مؤیده‌لره معروض براقیلمق تهدیدیله ممنوع اولانی دیکر بر جمعیت جائز ، خیرلی ، حتی واجب عد ایدر .

۱) *مجرم اولماسی مقدر کیمسه‌لر وارمیدر* ؟ — مطالعات آنفه غاروفلو ، لومبروزو ، آنریقه‌فه‌رری کبی مشهور جنائیاتجیلرله اونلرك شاکردلری طرفندن انکار اولونیور . بوجنائیاتجیلرك نظریه‌لری خلقجه معروفدر . غاروفلو دییورکه : هرسالم normal انسانك مالك اولماسی لازم کلان اصغری بر اخلاقیت ، غیرك حیاتنه و اموالنه قارشی بر حرمت واردر ، یوقسه او انسان بشریتك خارجنه چیقارلمغه ، محو اولارق تقبیحه وجزایه دوچار اولمغه معروضدر . غیر سالم ، غیر طبیعی anormal انسانلرده واردرکه لازم اولان بو اصغری اخلاقیته‌ده مالك دکلدرلر . بونلر نه‌دلیدرلر ، نه‌ده خسته : بونلر مجرمدرلر .

لومبروزو تصریح ایده‌رك « مادرزاد مجرم » دوغوشدن غیر سالم، اصلاح اولنه‌ماز، جرمه‌مقدرانسانلر دییور. بونلری بزه اشارت ایدن سمات Stigmates واردر: قافاطاسنك باصیق اولماسی، چهره‌نك قافانك متباقی قسمنه نظراً فضله اوزون اولماسی، قولاقلرك آیریق اولماسی، چکه‌نك مبالغه‌لی برطرزده اوزامش بولونماسی، بدنك بعضی قسملرنده حسسزلك، دقتك واراده‌نك ضعفی، ضبط وتضییقه مقتدر اولامدقلری بر الجائیلك impulsivité. بونلر کورونوشلری، دوشونوشلری ... ویاشایشلری جهتندن مدنی جمعیتلریمزده کیری قالمش، بزم ذهنیتمزه وقانونلریمزه انطباق ایده‌مه‌مش وحشیلردر.

انریقوفه‌رری‌یه کوره برمجرم، لومبروزونك اثبات ایله‌دیکی کبی، طبیعتنك قصوریله جرمه استعدادلی اولارق دوغان برآدمدر، فقط جرم ایشله‌مه‌سی ضروری اولارق مقدر دکلدر. هر کونکی حیاتده مادرزاد مجرملره تصادف ایدرسکزکه بونلر جرم ایقاع ایتمه‌مشلردر، بلکه هیچ ایتمیه‌جکلردر؛ فقط اکر احوال وشرائط اونلری سوروکله‌رسه چالاجقلر ویا اولدوره‌جکلردر. سوق طبیعلرینه و طالعه قارشی مقاومتدن وعکس العملده بولونمقدن عاجز اولان زاواللیلر برطرف، حبسخانه‌لریمزی دولدوران محکوملر آراسنده ناموسلی آدملر قدر سالم Normalement بر تشکله مالك اولان برچوق انسانلر واردرکه کوتو برتربیه، شبهه‌لی کیمسه‌لرله اختلاط، ایچکی‌یه دادانمق، سفالت، ویا قصورلی براجتماعی تشکیلاته اسناد ایدیله‌بیله‌جك اولان دیکر فنالقلر، اونلری چیغیرندن چیقارمشلردر. اولکیلر اصلاح اولنه‌ماز. اونلری باشقه‌لرینه مثال اولسون دییه جزالاندیرك. اکر قورقوتمق چاره‌سی یوقسه، جمعیت ایچندن خذف ایدك. ایکنجیلر جزالاندیرلمامالیدرلر. اونلر ایچون جزا یرینه، اصلاح ایدیجی « تأدیب وتربیه‌یی Correction »، شفا ویرن اهتماملری، تصادفی جرمك سببلرینی (میخانه، ایشسزلك الخ..) اورتادن قالدیران براجتماعی سیاستی اقامه ایدك.

فه‌رری یاریم دلی، هیچ شبهه‌سز صرعه‌لی اولان متردی یانه احتراص یوزندن مجرم اولانی، معنای خاصیله مجنوندن تفریق ایله‌دیکی مجنون مجرمی وتصادفی مجرمدن آییردیغی آلیشغین مجرمی قویویور.

حقیقةً احوال و شرائطك قوربانی اولان تصادفی مجرم بر طرف ایدیلیرسه بوتون دیکرلری، طبیعت ضرورتیله Fatalité؛ نوعما مجرم اولمغه مقدر اولارق دوغمشلردر.

بوپارلاق نظریه‌جیلر ، تنقید اولندقلری وقت ، نهایت صوصدیریجی بردلیل اولارق شوجوابی ویریرلر : « بزی مجرملرك قارشیسنه قویوكز. اونلرك آراسنده ، ایلك نظرده ، انسانی آلداتمایان علامتلرله (لومبروزونك ترسیم وتصویر ایله‌دیكی علامتلرله) واوندن ماعدا ، سیما ایله ، تعریفی ممكن اولمایان برحال ایله ، خصوصی برموجودیت طرزی ایله « شو برخیرسزدر ، شو برقاتلدر » دیرز . بوندن ، اونلره نظراً شو نتیجه‌یی چیقارمالی : برمجرم انموذجی واردر ، بوانموذجه بكزدین ، بناءً علیه جنایت ایشله‌مكه محكوم اولان آدملر واردر .

بوندن ماعدا بونظریه‌جیلر ، ماضینك بوبقیه‌سنك كیت كیده سیلندیكنی ، مدنیتك انكشاف ایله‌دیكی نسبتده غایب اولدیغنی ودیكر جنسدن بر مجرمه موقعنی براقدیغنی ایستاتیستیقلر ایله اثبات ایله‌مك ادعاسنده‌درلر . **تصادفی** مجرم اولان بویكی طرزده مجرم احوال وشرائطك و فنا اجتماعی تشكیلاتك مغدوریدر ، خیرسزدر ، دولاندیریجیدر ، ساخته‌كاردر ، فقط آرتق قاتل دكلدر .

ب) ایتالیان مكتبنك نظریه‌سنك تنقیدی .

اولا : جرم تلقیسی جمعیتلره كوره دكیشدیكندن ، مجرم تلقیسی ایجونده بویله‌در. —
حالبوكه ، علمك حمایه‌سنه كیرمك ایسته‌دیكندن دولایی جاذب كوزوكن بونظریه‌نك آنجق ظاهری علمیدر . حالبوكه بوتون جمعیتلر ایجون جرم تلقیسی برایمش كبی دوشونولویور : بز بونك قطعیاً واقع اولمادیغنی كوستردك ؛ روما‌لیلر ، جرمنلر ، دره‌بكلك جمعیتلری واون آلتنجی عصرك مدنی دولتلری بزم آرتق جزالاندیرمادیغمز جرملری طانیرلردی . بزده اونلرك نظرنده قباحت اولمایان افعالی جزالاندیریيورز .

دین علیهنه جرم ایقاعی بزم ایچون مجهولدر . ثاری Vendetta ودوئللویی ، برنجیسنی قانونه ، ایكنجیسنی اخلاقه مخالف اولارق محكوم ایدییورز. دلی‌یی ، چوجوغی ، حیوانی ، اشیایی جزادن وقایه ایدییورز ، حالبوكه اختلال عرفه‌سنده سحرباز اركك وقادینلر اعدامله جزالاندیریلیر ، حیوانلر علیهنه جنایت دعوالری آچیلیر ، وطنه خیانت ویا قراله تجاوز ایدن مجرمك اوی ییقیلیر و اومنفور محله یكیدن او یاپمق یاساق اولوردی . بوكا مقابل بز جوجوقلرینه ایشكنجه ایدن بابایی ، مال طوپلایان و احتكار و هوا اویونی یاپان تجاری جنحه جزالری ایله و عمله‌سنی نظامی اولان مدتدن فضله چالشدیران پاترونی دها خفیف جزا ایله جزالاندیریيورز .

بیهوده یره دینه‌جك‌كه خیرسزلق وقتل اوزون مدتدنبری جرم صاییلمشدر. وبویله‌جه خیرسز ایله قاتل جمعیتلرك قسم اعظمی ایچون مجرمدرلر . زیرا حتی بزم نظریمزده جرم اولمایان خیرسزلقلر واردر ، مشروع قتللر واردر و بورسه‌ده هوا اویونی یاپانی آنادن دوغمه دولاندیریجی ، عسکرلکه استعدادی اولانی مادرزاد قاتل صایمقی کیمسه جدی اولارق دوشونمز . حتی بوکون بیله قتل آنجق معین احوالده وجدان عامه‌یی غلیانه کتیرییور ، وکبار عالمنده دوئللو یاپان آدمه قارشی کوستریلن مسامحه ، قواعدینه توفیقاً ، باش باشه دوکوش حالنده بربرینی اولدورن « بایاغی اشرا » حقنده جاری اولماز .

حد ذاتنده جرم ، عالمشمول اولارق تقبیح ایدیلن فعل یوقدر ، بناءً علیه مادرزاد مجرم ادعاسی ایچون صاغلام برمحل یوقدر .

ثانیاً : *معاصر جمعیتلریمزده مجرم* — دیمك‌كه ایتالیان مکتبنك نظریه‌لرینك ایضاح ایتمك اعتباریله قیمتی یوقدر. فقط اونلرك مدافعلری جرمك تقدیری یرینه مجرمك تقدیرینی ، جزانك تقدیری یرینه ، جزالاندیریلاجق کیمسه‌نك تقدیرینی اقامه ایله‌دکلرینی ادعا ایدییورلر . فردلرك مسئولیتنی و تشبثنی بوغان زمره‌لری جمعیتك آرتق طانیمقدن فارغ اولدیغی واونك آرتق کرك نقصانلریله کرك بویوکلکلریله یالکز فردلره علاقه‌دار بولوندیغی بر زمانده بوکبی نظریه‌لرك اورتایه چیقماسی ضروری ایدی .

هم دلیدن هم سالم آدمدن تفریق ایدیله‌جك لازم کلن مادرزاد مجرم یوقدر ؛ غیرسالم Anormaux انسانلر ، بر نوع مجنونلر ، عضوی نقایصله معلول ذهن خسته‌لری واردر . جمعیت اونلرك فلاکتنه یابانجی دکلدر : طبابت عقلیه متخصصلری کیت کیده دها زیاده ذهنی خسته‌لقلرك اجتماعی علتلرینی کوستریورلر: تربیه نقصانی، فنا اختلاطلر، سرسریلك، داءالکئول، سفالت ، فحش.

بوکون، جرملرك قسم اعظمی تصادف جرملریدرکه بونلرك فاعلی غیر مسئول دکلدر، فقط جمعیتك اوجرمده حصه‌سی واردر . هیچ اولمازسه بونقطه‌ده ایتالیان نظریه‌جیلر دوغرویی کورمشلردر .

فی‌الواقع جرملر آرتدی ، فقط قانونی جرملر (قتللر) دکل ، بلکه شخص بشرك حیثیتنه قارشی جرملر (آداب [illegible]) ، عقوده قارشی جرملر) آرتدی . و ، دها

قورقونج بر جهت اولارق ، معاصر جمعیتلریمزده ، چوجوقلرك جرملری وبالخاصه ١٤ یاشندن اعتباراً کنج چوجوقلرك Adolescent جرملری آرتدی .

اولدن حکملرینی حاضرلامش اولان بعض کیمسه‌لر ، جرملرك بو تزایدینه موازی اولارق تحصیلك، بالخاصه لایق تحصیلك آرتدیغنی مشاهده ایده‌رك بوایکی‌واقعه آراسنده بررابطه وضع ایدییورلر . اونلره نظراً معارف افساد ایدر ، چیغیرندن چیقمش، حیاتندن غیر ممنون آدملر تشکیل ایدرکه بونلر جنایت اردوسی‌ایچون حاضرلانمش قرعه نفرلریدر. بعض بدبینلر مدنیتك چیرکین طرفلرینه قارشی پارلاق نطقلر ارائه ایدییورلر : علملرك وصنایعك انکشافی ؛ مادی جهتدن پارلاق حیات ، فقط عرف واخلاقك بونلرله مربوط اولارق تردیسی .

اجتماعی مورفولوژی نقطهٔ نظرندن مدنیت ، ایچنده فردلرك یکدیکرینه بکزه‌مکه چالیشدقلری وصیق صیق‌یه باغلاندقلری (عائله ،لونجه ، دینی جماعت) کبی دارزمره‌لرك اورتادن قالقماسندن عبارتدر . اونلرك یرینه کنیش برتجمع میدانه کلیرکه اونك ایچنده فردلر کندیلرینه خاص اولان قابلیتلری ،کندیلرینی تمیز ایدن اوصافی انکشاف‌ایتدیررلر. اوزمان اونلرك تنوعلری بربرینی تماملار واونلری متساند قیلار . او آنه قدر ، دائما جاری اولان اجتماعی تضییق اونلری یکدیکرینك عینی اولارق محافظه ایدییوردی . جرم آنجق تصادفاً واقع اولویوردی ؛ آنجق استثنائی اولارق جرم واردی . بویله بر حیاتده آنجق محرماته ایسته‌میه‌رك ، حتی بعضاً بیلمیه‌رك تجاوز ایدن کنهکارلر اولابیلیردی. لوث (ناپاکلك) اونلرده ایدی وکفارتده اونلره یوکله‌نیردی . فقط الهلر طرفندن مجبوری اولارق وضع‌ایدیلمش واونلر طرفندن تأیید ایدیلمش‌اولان قاعده‌یه ـ اختلالجیلرك‌خارجنده ـ کیم تجاوز ایتمك ایستیه‌بیلیردی ؟ بوکون‌بیله ، ابتدائی زمره‌لرك باقی قالدیغی یرلرده، یاخود هرکسك بربرینه بکزه‌مکه جهد ایله‌دیکی ، افکار عمومیه‌یی قیرمقدن چکندیکی کویلرده ، عائله حیاتنك فردی احاطه ایله‌دیکی ، تقویه ایله‌دیکی هریرده جرم نادردر . اولدیغی‌زمان بر « اکلنجه » آقشامی ، بردوکوشمه اوزرینه وقوعبولان برقتلدر ، یاخود قابا برروحده عشقك مقاومت قابل اولمایان آتشیدر . فقط هرکسك کندیسی ایچون یاشادیغی شهرده ، اخلاقاً ترك ایدلمش اولان چوجوق ایچون ، بلوغه کیریلن بولانیق کونلرده اداره و استنادکاهدن محروم قالمش مراهق ایچون ، فابریقه‌دن چیقدیغی وقت یولنه میخانه

دوشن عمله ایچون ، حیاته حاضرلانمامش اولان واونکله یالکز باشنه قارشیلاشان ایرکین انسان ایچون قاعده‌یه قارشی قصور ایله‌مك اوزره‌دائمی تحریکات واردر . اخلاقه مغایر فکردن، صوچ تشکیل ایدن فعله کچمك ایچون آتیلماسی لزومندن فضله قولای اولان بر تك آدیم واردر ...

ج) چاره‌لر . — اولاً : واقی تدبیرلر — جرمدن وقایه ایدن ایلك تدبیرلر عشرت ابتلاسیله ، سفالتله ، جمعیتك بوتون دردلریله اوغراشان ؛ بالخاصه فردی حمایه ایدیجی سدلرله (چوجوقلغنده مکتب ، بر مسلکه باشلادقدن صوکره مسلکی هیئت) احاطه ایله‌ین بر اجتماعی سیاسته‌ده خلاصه اولونور . کئولك یاساق اولدیغی مملکتلرده جرملرك مقداری آزالیر ، مکتبلره دوام ایدیلن مملکتلرده چوجوق جرملری مقداری اینر . مسلکی اخلاقیت بوزوق هوسلردن انسانی قورتاریر، تجاری ناموسلی ، محاسبی وظیفه‌سنه قایغولی ، عمله‌یی فعال قیلار .

ثانیاً : شافی تدبیرلر — مجرمی حسسز یاپان ، یاریم صوچلو اولانی تماماً بوزان جزا یرینه ، بر قباحت ایشله‌مش اولانی تداوی ایده‌بیله‌جك تدبیرلر واردر . بو نقطه اوزرنده تفصیلات ویرمه‌نك یری دکلدر . اسکیدن ایلك قباحتنی ایشله‌مش اولانله سابقه‌لی آراسنده فرق کوزه‌تیلمزدی ، یاخود ، داها دوغروسی ، فرق لایقیله کورولمزدی ، سابقه‌لی شدتله جزایه اوغراتیلیردی ، ایلك جرمنی ایقاع ایتمش اولان ایسه ، احتمال فنا نصیحتلرله بوحاله سوروکله‌نمش ، یاخود احوال وشرائطك مغدوری اولمش ،هرحالده ندامت ایله‌مکه وخطاسنی تعمیر ایله‌مکه مستعد ایکن اخلاقاً محو اولمش بر آدم معامله‌سنه دوچار اولوردی وبو یوزدن حقیقةً محو اولوردی. بوکون « عفو قانونی » جزانك امهالی Sursis ممکن قیلیور. جزانك تطبیقی، بر مدت ایچون ، تأخیر اولونیور ، بومهلت کچدیمی اکر جرم تکرر ایتمه‌مش ایسه جمعیت عفو ایدییور .

جزانك امهالی اصولی سابقه‌لی وقوعاتی درتده برینه تنزیل ایتدی . تصادفی مجرم آرتق آلیشغین اولمادی .

شوده وارکه مجرم تماماً حسسز ، وجدانی ناصرلانمش اولسه بیله چالیشارق شفابولابیلیر. مستملکه‌لره نفی ایتمك حبسخانه‌یه قویمقدن خیرلیدر . اسکیدن کورك واسکی خدمات

شاقه اصولنك برداها تصحیحی احتمالی اولمقسزین محو ایله‌دیکی انسـانلری ، اکسیکلرینه رغماً ، بوکونکی مجازات وحبس اصولی régime pénitentiaire قورتارمشدر .

اوقوناجق کتابلر .

فوقونه ، ٢٧ (بالخاصه بشنجی ، آلتنجی ، سکزنجی وطقوزنجی فصللر)
ریشار ، ٥٨ صحیفه ٣٥ ـ ٤٢
تارد ، ٦٠

ایشنجی قسم

دین، علم وصنعتك منشأی ومناسباتی

اون طقوزنجی فصل

دینلر وجمعیتلر

۱ . مسئله

۱) *مسئله‌نك بویوك اهمیتی ومشكلاتی* — پك زیاده شایان حرمت فقط قوتلی اولان حسلره دوقوندیغندن بودرسلرك الك وخیم والك مشكل اولان مسئله‌سنه كیریشیورز. دین مسئله‌لری اطرافنده مناقشه حرارتلی و احتراصلیدر . مؤمن ، پرنسیب اولارق ، بو مناقشه‌نك فائده‌سزلكنه حكم ایدر . اوكندی ایمانی اوقدر یوكسك طوتاركه اونك هر هانكی بر امتحاندن خارج اولماسنی ایستر . دینه دوقونان هرشی اونك نظرنده یوكسك برحیثیته مالكدر. دینی‌اعتقادلری وعمللری،صانكه دیكرلرینه قیاس ایدیله‌بیلیر واقعه‌لرمش كبی تدقیق ، تحلیل ، تصنیف ایتمك ایسته‌مك مؤمنه مقدساته بر تجاوز كبی كوزوكور .

ایمانسز اولانده ، كندی طرفندن ، دینی واقعه‌لر قارشیسنده بر علمی وضعیت اتخاذینك فائده‌سنی حتی دوشونمه‌مكه بیله اكثریا متمایلدر . اوبونلرك قیمتنی بیلمز وكندی جهالتی اونی تطمین ایدر . بوندن طولایی ، هیچ بر تدقیق یاپمادن ، قبلی اولارق‌دینلری اولسه اولسه بشریتك ایلك دورلرینه موافق اولان خیالات وخرافات مجموعه‌سی عد ایدر وبونك اوزرنه دینك منشألرینك اجتماعیات موضوعی اولارق تدقیقنه یالكز مراقلی موضوعلره عطف اولنان اهمیتی بخش ایتمكه میال اولور .

ب) *دینی واقعه‌لرك شأنیتی* Réalité — فقط دین بوتون معلوم اولان جمعیتلرده مشاهده‌سی ممكن اولان ، جمعیتمزده یاشایان بر شأنیتدر . دینی اعتقادلرك متنوع اولماسی اجتماعیاتجی نظرنده اونلرك علیهنه بر دلیل دكلدر. مادامكه دینی اعتقادلره هریرده تصادف اولونیور ، دیمككه اونلر بر احتیاجه تقابل ایدییورلر . عالم مشاهده‌سی لازم كلن شأنیت قارشیسنده ، اولجه تاصارلانمش هر فكری دفع ایتملی ، واقعه‌لر كندینه نه اوكره‌تیور ؟

اوکا باقمالی ، واقعه‌لرك کندیلرینی اداره ایدن قانونلری افشا ایتمه‌سی ایچون اونلرك نوعما نطقه کلمه‌سنه مساعده ایتملیدر . دینلری اولدیغی کبی نظر دقته آلمالی ، اونلرك اساسلی وصفلرینی بولمغه چالیشمالی : بونك اوزرینه دینلرك اجتماعی افعوله‌سی بزه تظاهر ایدر .

تدقیقمزك باشلانغیجنده یگانه محقق اولان شی‌ده دینلرك اجتماعی بر افعوله‌سی اولدیغیدر. چونکه دینلر اولماسه‌یدی ، اجتماعی حیات بزه فائده‌سز و آکلاشیلماز کوزوکوردی . فوسته‌ل دوقولانژ قدیم مدینه‌ده دینك اهمیتنی تنویر ایتمه‌دن اول یونان ـ لاتین مدنیت قدیمه‌سنه‌دائر علم ودوشونجه اعتباریله الڭزنکین تدقیقلر، بر بوسوئه Bossuet بر مونتسکیونك تدقیقلری بزی اکسیك اولارق معلوماتدار ایدییورلردی.

اجدادیمزك اعتقادلرینی بیلمه‌ینلر ایچون بزم تاریخمز عقله صیغماز برشی اولارق‌قالیر. بر رافائه‌للك، بر رانبراندك Rembrandt، بر بتهوفنك ویا، معاصرلریمز آراسنده بروه‌رله‌نك Verlaine یاخود بر سه‌زار فرانغك Cesar Franck دینی هیجانی تصور ایده‌مه‌ین کیمسه‌یه کوزل صنعت قاپالیدر . علم بیله،هیچ اولمازسه منشأنده، دینه چوق بورجلودر . بوندن بویله علم ایله دین تألیف اولنه‌مازمی ؟ عصری تفکری الڭ چوق اوغراشدیران، مضطرب ایدن مسئله‌لردن بری‌ده بودر . مادامکه بو مسئله موضوعدر ، بوده دینك شأنیتنی محافظه ایله‌دیکنه ودینی حادثه‌لرك تدقیقنك فائده‌سز اولامیه‌جغنه بر دیکر دلیلدر .

ج) *دینی واقعه‌لری ناصل بر روحله تدقیق ایتملی؟* — بو تدقیقه ناصل بر روحله ابتدار ایلدیکمز کورولیور . « مدنی » اولان جمعیتلردن غیریسنده مشاهده اولنان دین واقعه‌لرینك تدقیقی‌معاصرلرمزك دینی حسلرینه‌قارشی برسلاح یاپمق موضوع بحث اولامازه. آنسیقلوپه دیستلرك Encyclopédistes وبالخاصه وولته‌رك یولی بویله ایدی: دینه آچیقدن آچیغه هجوم ایتمه‌مك ؛ فقط اوزاقده‌کی قوملرك اعتقادلرینی و دینی اعمالنی طوپلامق ، اونلرك هربرینی تهلکه‌لی‌ویا کولونج باطل اعتقادلرشکلنده تصویر ایتمك ، صوکره‌ینه‌اونلری معاصرلرینك الڭزیاده حرمت ایله‌دکلری اعتقادلره ومنسکلره rites تقریب وتشبیه ایله‌مك وبوطریقله اونلرك ایمانی ییقمق .

بوغرته‌جی غاوغاسی‌در ، یوقسه علم دکلدر . حتی علمه مغایر بریولدر ، چونکه ظاهراً الڭ غریب کوزوکن اعتقاد ویا عملك ، هیچ اولمازسه بشری معناده ، هانکی حقیقت نبذه‌سنی احتوا ایله‌دیکنی بر سیستمه تبعاً آرامغی اهمال ایدییور .

اجتماعياتجينك ياپماسی لازم كلن و ياپديغی شی ، دينی حياتك بوتون واقعه‌لری دورلره وجمعيتلره كوره نه‌قدر متنوع اولورسه اولسون ، اونلرك مشترك مميز وصفنی ، درلو درلو شكللرده تزهر ايدن ، فقط هر آن و هر نقطه‌ده ينه كندی جوهرينی محافظه ايدن دينك ابدی كوكنی بولمقدر .

٢ . دينی حس ودينلر

١) دينی حس . — اونی كشف ايله‌مك ايچون واسع براجتماعيات تجربياتنه كيريشمك ، آوستراليالیلرك وياإسكيمولرك اسكی حالنده‌قالمش اسطوره‌لرينه، فتحدن‌اولكی داهومه‌يليلرك ويا قديم مكسيقاليلرك كولونج وقانلی منسكلرينه دائر وثيقه‌لر طوپلامق لازممیدر؟ آرانيلان شی دكيشن شكللر آلتنده‌كی ثابت اساس ؛ دستورلرك الفاظی و منسكلرك اوتوماتيزمی (ذات‌الحركه‌لك) Automatisme آلتنده‌كی روحدر . لفظ (خارجی قالب) اولدورر . روح و معنادركه‌حيات بخش ايدر . دين‌ده روحدر ، معنادر ، مفكوره‌نك آرانيلماسی ، مطلق احتياجی ، الهی اولانه وصالدر .

دين حواس ايله ياپيلان تجربه‌لردن باشقه اولان ، او درجه‌ده صريح ، او درجه‌ده بديهی ، و دها زنكين اولان شخصی بر « تجربه » در ؛ خصوصی ماهيتی حائز ، فقط شأنی اولان برحسدر :

اونی دويمش اولاندن باشقه كيمسه اوندن بحث ايده‌مز . دين آنورنی كلمه‌لرله افاده و تلقين ايله‌مك ممكن اولديغی درجه‌ده آكلاتمق ايچون دينه‌بيليركه دين صميمی وقصورسز برآهنك، صلح، سوينج حسيدر ؛ خارجمزده ونفسمزده هرشيئك يولنده كيتديكی حسيدر . دين انفعالی وحركتسز بر حس دكلدر . بزم قدرتمزدن دها بويوك بر قدرته اشتراك ايله‌مك شعوری ، بو قدرتله برابر محبت ، وفاق وصلح ايشلرينه چاليشمق آرزوسيدر . خلاصه دين حياتك ، يارآيجی بر قوت اولارق حياتك وسوينج اولارق ، آهنكشديريجی اولارق حياتك غليان و اعتلاسيدر . (بوترو ، ١٠)

بوطرزده آكلاشيلان دينی حس دينده يالكز اهميتی حائز اولاندر . كری قالانی ، فلسفی ايضاحلر ويا كلام والهيات علماسنك بسط وتوسيع ايله‌دكلری فكرلر ، بر كليسا طرفندن مجبوری اولارق وضع‌ايديلن عقيده‌لر ومنسكلر دورلرله‌وجمعيتلرله دكيشن، صنعی، علاوه ايديلن قسمدر .

بوتون بونلر ، بعض بویوك دیندار روحلرك ، قابا احتیاجلر و مادی اندیشه‌لرله آشاغیلاشمش اولان عادی حیاتك فوقنه یوكسلتمكه تشبث ایله‌دكلری اینجه‌لمه‌مش خلق ایچون وجوده كتیردكلری اثرلردر : بونلر دینك ظرفیدرلر .

دینیورکه اجتماعیات تدقیق آنجق بو ظرفی قاورایابیلیر ، مظروفی ، دینك لبنی اونك قاوراماسی ممكن دكلدر .

ب) بردینه تمسك تجربه‌سی اولمق اعتباریله دینی حس — دوغروسنی سویله‌مك لازم كلیرسه ، بولب ، بوجوهر هیچ برتدقیقله قاورانیلاماز .

ویلیه‌م جه‌یمیسك بحث ایله‌دیكی واوكا تبعاً بزه بوترونك ترسیم ایله‌دیكی دینی «تجربه» نك حقیقی برتجربه ایله مشترك اولان جهتی یالكز اسمیدر . بزم تجربه تسمیه ایله‌دیكمز شیئك وصفی :طبیعی حالده بولنان هرانسان طرفندن تكرار ایدیله‌بیلمك وبویله‌جه مراقبه‌یه مساعد اولمقدر . تجربه نوعاًما ، انسانلرك برلشه‌بیله‌جكلری و بناءً علیه اوزرنده علمك بناسنی قورابیله‌جكی برساحه‌در. فقط بوراده موضوع بحث اولان خصوصی تجربه، ذاتاً شخصیدر. فردلرله دكیشه‌بیلیر ، فرددن فرده افشا وتبلیغی ممكن دكلدر . « اونی دویمش اولاندن ماعدا كیمسه اوندن بحث ایده‌مز ». اولابیلیركه بویله برحس ایله غشی اولارق، دیكرلرینه اوندن بحث ایله‌مكه واونلری‌ده كندی حسابلرینه بو حسدن طاتمغه دعوت ایله‌مكه تمایل ایتسون . فقط اونی دها دویمامش اولان ، اوكا ناصل ایناتابیلیر؟ اوكا اینانمق ایچون اولا ایمانه مالك اولمق لازمدر . پاسقال اللهنه شویله سویله‌تیور : « سن بنی بولمامش اولسه‌یدك بنی آرامازدك . » الله آنجق ، پشیناً ایمان ایله‌دیكندن دولایی حقیقتده كندینی اولجه كورمش اولانه ذاتنی اظهار ایدر ؛ ونه مؤمن ایمانسزی ، نه ایمانسز مؤمنی اقناع ایدر .

ایشته‌بر دور باطل كه‌دینی حقیقت آرامقده‌اولان بشریت اونك ایچنده محبوس كوزوكویور. بوندن چیقمق چاره‌سنی بزه ارائه ایدن ینه پاسقالدر . بو بویوك میستیك mystique (متصوف) ، ایمان امرنده حسك تقدم و تفوقنك بو الك حرارتلی مدافعی (معلومدركه پاسقال : قلبك حكمتی حكمت عقل ایچون بر سردر : Le cœur a ses raisons que la raison ne connaît pas دیمشدی) بزه اخبار ایدییوركه حس برآنده دوغماز : یالكز منتظماً عبادت آیینلرینك اجراسی ، منسكلره وسوسه‌لی براعتنا ایله رعایت اولونماسی بزی

یاواش یاواش باطنی ایمانه دوغرو کوتورور . plier la machine ماکنه‌یی آلیشدیرمق یعنی دینی آیینلری ، حتی بدایتده ایمان ایتمه‌دن بیله اولسه‌ده ، تعقیب ایتمک ، منسکی تعقیباً عبادت ایتمک لازمدر . بوسایه‌ده روحمز الهی کشفی والهامی قبوله مستعد اولور .

بوترونک نظرنده دینک جوهری فردده‌کی دینی حس اولمقله برابر بوفیلسوفده، پاسقال کبی، فردک بردینی معاملات وعقاید سیسته‌می، یعنی بر کلیسا (دینی عضویت) ایچنه ادخال ایدلمه‌مش اولدیغی تقدیرده اونده جانلی برحس دکل بلکه ساده‌جه برهوس، مبهم، فراری، دوامسز براشتیاق موجود اولاجغنی اعترافه مجبوردر .

دنیا یوزنده دینلر باقی قالدقجه بونلر، اعمالی ، منسکلری ، خارجی وفعال تظاهراتی اساسلی عنصر اولارق احتوا ایده‌جکلردر . (بوترو)

اکر حسیات ، خارجاً تظاهر ایتمزسه موجود دکلدر . « ایشله‌مه‌ین برایمان ، صمیمی برایمانمیدر ؟» . ایمان آنجق فردک اطواریله ووضعیتیله متمادیاً تازه‌لنیرسه دوام ایدر . حتی روحیاتجیلر بوتون حسیاتی بزم موجودیتمز طرزلرندن انبعاث ایتدیرمکه تمایل ایدییورلر : بزی آغلاتان حزن دکلدر ؛ خارجی سببلر کوز یاشلریمزی آقیتدیغی ایچوندرکه ، اونک نتیجه‌سی اولارق ، حزن دویارز : میخانیکی طرزده کوله‌یی تحریک ایله‌مک ، باطنمزده سروری یاراتمقدر ؛ اللری برلشدیره‌رک سمایه قالدیرمغی اوکرتمک انسانلری یاواش یاواش اللهک حضورینه و وجودینه ایمان ایتمکه سوق ایتمکدر . دیمک‌که دینی حس ، فردلرله تنوع ایلسه بیله ، منسکلردن وعملیاتدن آیریلاماز اولارق قالییور وبو منسکلرک واعمالک نمونه‌سنی آنجق اطرافنده تطبیق ایدلمکده اولان منتظم دینلرده وآیینلرده بولویور. جه‌یمسک بحث ایله‌دیکی دینی تجربه بوتون دینلرک وجودینک باعثی اولان اساسلی واقعه اولمق شویله دورسون، اوآنجق فردک باطننه اونک منسوب بولندیغی زمره دیننک انعکاسندن عبارتدر. دیمک‌که دینک منشأینی واجتماعی رولنی طانیمق ایچون، واقعده تطبیق ایدلمش اولان دینلری تدقیق ایله‌مکدن بزی هیچ برشی مستغنی قیلاماز .

۳ . دین ، اخلاق

۱) *دینلرک اجتماعی وظیفه‌سی اخلاقیه رعایتی تأمین ایلمکمیدر؟* — بو تدقیقک لازم اولدیغی محققمیدر ؟ دینک اجتماعی رولنک نه اولدیغی آشکار دکلمیدر ؟ بورول ، بشریتک

قوقنده بر عدالته اعتقاد و اسرار انكيز برقدرت طرفندن چارپديريلان جزادن قورقو سايه‌سنده اخلاق قاعده‌لرينه رعايتى تأمين ايله‌مك دكلميدر ؟ اولابيليركه بوكون برمكافاته انتظار ايتمكه ويا بر عقابدن قورقمعه محتاج اولمقسزين وظيفه‌لرينى ياپاجق اولانلر چوقدر . فقط اوزون مدت بوتون انسانلر ايچون ويا همان هپسى ايچون (رأس الحكمة مخافةالله) الله غضبنك ، انتقامنك قورقوسى ، حكمت و بصيرتك باشلانغيجى ايدى . بويله‌جه ، پاپاسلر ، مجلس مؤسسانك قوللانديغى تعبيرله « اخلاق ضابطلرى » درلر ودينلرك اجتماعى فائده‌سى اثبات ايديلمش بولونور .

جاذب اولان بونظريه واقعاته توافق ايتمه‌يور . جمعيتلرى انضباطه تابع طوتان دينلر دكلدر ؛ اونلر جمعيتلرك آيينه‌سيدرلر ، جمعيتلرى يوكسك بر اخلاقيته انقياد ايتديره‌جك يرده كنديلرى جمعيتلرك اخلاقيتنه انقياد ايدرلر . جمعيت وحشى ايسه دين‌ده وحشيدر ! حتى فردلرك ، دينه انطباق ايده‌جك يرده ، كنديلرينه كوره بر دين ياپدقلرى‌ده اولور : تورقوه مادا Torqu mada لرله آسيزلى خريستيان وليسى فرانسوا Saint François d Assises و تارتوفلر Tartufi ايله ولى‌وه نسان دوپوللر Vincent de Paul طرفندن هپ‌عينى ديندركه تبيين اولونور . دين اوغرنده شهيد اولانلرله martyrs اونلرى اشكنجه ايله اولدوره‌نلرى تحريك ايدن عينى تعصبدر . دينلر ، ئه‌زوپك Esope ديللرى كبى ، دنياده هم اڭ ايى هم اڭ فنا شيلردر .

دين‌سائقيله علوى فداكارلق ، فراغت‌نفس فعللرى ياپيلمشدر . بودا ، قونفوسيوس ، عيسا بشريتك اڭ‌علوى چهره‌لرى ، ابدى تسلى منبعلرى ، اڭ‌يوكسك فكرلرك واڭ‌كوزل فعللرك الهامجيلريدر . بوكا مقابل ، دين لايعد حربلردن ، قانلى قوربانلردن مسئولدر . هندستانده دول قادينلرك اوستنه چيقديغى وانكيزسيون قوربانلرينك ايچنده محو اولديغى آتشلرى دين ياقمشدر .

ب) پسيخه‌نك وظيفه‌سى « La « tâche de Psyché — بويوك انكليز بشرياتجيسى فره‌زه‌ر Frazer ، انلطافلى كتابندن برنده پسيخه‌نك وظيفه‌سنى بوتون بشريتك يولى اولارق كوستريور . مشهور بر اسطوره‌يه نظراً عشق الهى طرفندن مردود اولان ، وه‌نوسك كينيله تهديد ايدلكده بولنان پسيخه مختلف فلاكتلر آراسنده ، توخوملرى آييقلامغه محكوم اولور . برنده ويرسونكه بومشقتلى وظيفه‌ده قاريجه‌لر اوكا ياردم‌ايدرلر .

پسیخه روحدر واونك مشكل ایشی « خیر توخوملریله شر توخوملرینی » تفریقدر . ناصل ، بشریت ، تا ابتدای ادواردن بری ، بوكا چالیشیور ، ناصل الك چوق تجبعه‌لری، وجنایتلری ایجاب ایتدیرن باطل اعتقادلردن بشریت اییی برشی چیقارمغه موفق اولمشدر ؟ فره‌زه‌ر ماهرانه انتخاب اولونمش برمثال سلسله‌سیله بونی آكلاتیور . ایشته بونلردن بعضیلری :

ابتدائیلر رئیسلری حقنده دینی خرافات ایله مناسبتدار برحرمت حس ایدرلر واونلره طبیعتك فوقنده بر قدرت عطف ایدرلر . بو اعتقاد حكومتك رولنی بویوك مقیاسده قوللایلاشدیرمشدر . بو اعتقاد ضعیفلاینجه دینی حسبانیه Scepticisme جمعیت مدنیه‌نك اساسلرینی صارصمغه باشلار. ایشته ابتدائیلرك دیننك كوزل، مكمل طرفی: « الهی حق » ایله قرال اولانلر پولیسسز ، اردوسز ، مادی قوت قوللانیلمادن ، سادەجه حائز بولندقلرینه اعتقاد ایدیلن معنوی قدرتك تأثیریله اجتماعی حیاته نظام قویمشلر والك آز تجاوزی ممكن برانضباطی قبول ایتدیرمشلردر . فقط عینی اعتقادلره بناءً ، یكی‌زه‌لانداده‌كی ماووریلر maori ده :

برمحارب بر رئیس اولدیردیكی وقت درحال اونك كوزلرینی قوپارر ویوتاردی
چونكه رئیسك تصرف ایلدیكی بواسرارلی قوتك

بوعضوده كائن اولدیغی ظن اولونوردی، بویله‌جه محارب ساده دوشماننك بدنی محو ایتمش اولمغله قالماز، بلكه اونك روحنه حاكم اولوردی، بناءً علیه ، نه‌قدر چوق رئیس اولدوروررسه، اودرجه‌ده اونك الهی وصفی اهمیت كسب ایدردی .

دیكرطرفدن انسانلر ، اوزون مدت سری Mystique قوتی « الهی مبدأ principe divin » ی ، بدندن آیری اولمقله برابر بدن ضعیفلادیغی تقدیرده اونك تأثیری تناقص ایده‌جك درجه‌ده بدنه دریندن دربنه مربوط تصور ایله‌دكلرندن ، لایعد قوملر خسته‌لقله ویااختیارلقله ویا هرهانكی بر عارضه ایله رئیسلرینك عضویتنه نقیصه كلك تهلكه‌سی اولونجه اونلری اولدورمشلردر . اكثریا قاتل اولدوردیكی ویوله‌جه روحنی تمثل ایله دیكی رئیسك خلفی اولوردی . بو صورتله عینی اعتقاد لایعد قتللره تحریك ایله‌مش و منتظم قوتلرك تأسیسیله انسان حیاتلرینی صیانت ایتمشدر . فردی ملكیتك حمایه‌سی ، برجنسی اخلاقیتك، عفتك ومقدس نكاح باغلرینك ، نهایت بشری حیاته حرمتك میدانه كلمه‌سی وادامه‌سی ایچونده بوكا مماثل مطالعاتی فره‌زه‌ر درمیان ایدییور .

سبى شوكه : دين ابتدائى اساسنده و كنديـنه خاص اولان ماهيتنده اخلاقه‌لاقيددر.

ج) **معاصر دينلر واخلاقيت** — شبهه يوقكه بو ادعا كافى درجه‌ده حيرتى توليد ايده‌جك عناصرى حاويدر . چونكه بويوك معاصر دينلر ، خريستيانلق ، بوديلك ، اسلام ، موسويلك ، اونلره سالك اولانلرك ذهننده اخلاقيت منبعى كبى تصور اولونورلر . اولجه سرد ايديلن مطالعاتى تكرار ايتمكسزين شو نقطه ثابتدركه برچوق انسانلر دين امورينه لاقيد اولمقله برابر ينه وظيفه‌لرينى اعتنا ايله وتماماً ايفا ايدييورلر . خريستيان كليساسى ، « كوچوك فقراپرور همشيره‌لر petites sœurs des pauvres » ديديلن وحياتلرينى خسته‌لرك باشى اوجنده كچيرن مارابه‌تلرله ، محاربه ميداننده ، دوشمانك آتشى آلتنده ، اونلره تسلى سوزلرينى ابذال ايدن اردو پاپاسلريله حقلى اولارق مغرور اولابيلير . فقط هر كونكى حياتده بزه لادينى ويلر وشهيدلرى ، ساده باشقه‌لرينى تداوى ايتمك ايچون قوللانديغى راديومله كنديبى ياواش ياواش اولدورته‌ن عالمى دكل ، بلكه صباحدن آقشامه قدر چوجوقلرينك اكمكنى قازانمق ايچون چاليشان ، اوايشلرى يولنده اولسون ديه كون دوغمادن قالقان ، باشقه‌لرندن صوكره ياتان آنايى ده بزه ارائه ايدييور . بو قادين ساده‌جه كنديبى فدا ايدييور ، حتى كنديبى فدا ايتديكنى بيله بيلمه‌يور ، اكثريا آخرتده بر مكافات اميدى ، حتى بويله برحياتى قابل تحمل قيلاجق اولان برديكر حيات انتظارى بيله اونده يوقدر . **اودرجه‌ده‌كه الك روحيلشمش دينلرك اخلاقى بيوكلكى ، شبهه‌سز انكار كورولمه‌مكله برابر ؛ اونلره خاصه معتاد كلدر ، بو اخلاقى بويوكلك ساده‌جه معاصر جمعيتلرده وجدانك ترقيسنه شهادت ايدر .**

بويوك دينلر ، بوكون تصور ايدلديكى شكلده‌كى اخلاقى مفكوره‌يى براعتقاد موضوعى ، بر ايمان ماده‌سى ياپديلر ؛ بو صورتله اخلاقى مفكوره‌يه فضله براعجاز وسلطان autorité (سلطه) تأمين ايله‌ديلر . عينى زمانده معاصر تفكرك ايجاباتنه انطباق ايده‌رك ، كندى نفوذلرينى آرتيرييورلردى . بو دينلر اخلاقيتك دستكلرندن بريدرلر ، فقط يكانه استنادكاه دكلدرلر . اونلر اخلاقيتى ادامه‌يه خدمت ايدييورلر ، فقط اونك منبعى دكلدرلر .

٤ . دينلر جمعيتلر ايله تكامل ايدر

١) **بوكونكى دينلر وكچمش دينلر** — دينه دوقونان همان بوتون مسئله‌لرده اولديغى

کبی بو مسئله‌ده‌ده قاچینمامی لازم کلن و هر زمان قاچینیلمامایان بر خطا واردر. بو ده‌دینلرک یالکز شیمدیکی حالنه باقمق و بو حالی اونك وصف فارقی و دائمی ظن ایتمکدن عبارتدر. حقیقتده ایسه او آنجق آغیر بر تحاولك محصولیدر. بو کون دین اخلاقیدر؛ حتی اخلاقیتی دینی قدسیتك، اولیالغك aintété شرائطندن بری یاپیور؛ بوندن چوق قولایلقله شو نتیجه چیقاریلیورکه دین و اخلاقیت، حد ذاتنده، بربرندن آیریلامازلر. معاصر دینلر عالمشمولدرلر uuiuversalistes یعنی حدود، قادینلق، ارککلك، یاش، ملیت، عرق، ثروت ویا اجتماعی موقع فرقی طانیمازلر: بوتون بشری موجودلری قرده‌ش، عینی بابانك اولادی عد ایتمکه مجبور ایدرلر. بو ده بزه دینك بر وصف ممیزی کبی کوزوکیور. بو ظنده بولونمق اولجه کورمش اولدیغمزی تولایجه اونوتمقدر: کرك اوزاق منطقه‌لرك ابتدائی انسانلرنده، کرك قدماده، سجیه، عائله، عشیرت، مدینه الهلری؛ لونجه‌لر، قاستلر ایچون الهلر، حتی، بعض جمعیتلرده، ارککلرك مجموعی ایچون الهلر و قادینلرك مجموعی ایچون‌ده باشقه الهلر یعنی عشیرت دکل جنس الهلری واردر.

بو الهلرك یالکز کندیلرینه تعظیم ایدن اجتماعی زمره‌یه علاقه‌دار اولدقلری فرض وقبول اولونور. دیکر طرفدن آنجق بو زمره‌نك اونلره عبادت و آیین اجرا ایله‌مك حق و آرزوسی واردر. بر یابانجینك آیینلرده حاضر بولونماسی دینی مبالاتسزلقدن فضله بر شیدر، مقدساته بر تجاوزدر، بر کفردرکه حاضرون ایچون، بوتون زمره ایچون وخیم عاقبتلری، ناپاکلکی واولومی انتاج ایدر.

اجتماعی تفریقلردن دوغمش اولان بو دینی انحصار ذهنیتی او تفریقلری ادامه ایله‌مشدر. کینلری بسله‌مش و لازم اولان قایناشمه‌لری تأخیر ایله‌مشدر.

ب) *توتمی اقوامده* — سمیه‌لر عشیرت و عشیرتلر ملت حالنده برلشیرکن الهلرده انسانلرك مشینی تعقیب ایتمشلردر؛ داغنیق زمره‌لر مرکزیتلی بر ملت تشکیل ایله‌مك ایچون برلشمکه تمایل ایله‌دکلری نسبتده متعدد الهلی دینلرده تك الهلی اولمغه تمایل ایله‌مشلردر.

دها دینلرك ابتدائیسی بیله، الهلر و ارواح آراسنده قایناشمه ایزلرینی کوستریور. حد ذاتنده سمیه دینی اولان توته‌میزمدن باشقه دین طانیمایان آوسترالیالیلرده بیله عشیری و بین العشایر بر دین باشلانغیجی واردرکه اونده بالآخره عالمشمول دینلرك ارائه ایله‌یه‌جکلری معظم الهلرك صانکه ایلك طاسلاغی بولونور.

مادامکه هر سمیه‌نك آیری آیری توته‌می واردر، هر درلو التباسدن قاچمق ایچون

عینی عشیرتك بوتون سمیه‌لری آراسنده آکلاشمق لازم کلدی . بالخاصه توته‌میزم معضل برشی اولدیغندن بویك لازمدی . هرسمیه عینی جنسدن اولان بوتون نباتلری وحیوانلری مثلا بوتون په‌لیقان (قاشیقجی) قوشلرینی وبوتون چای آغاچلرینی کندی اقرباسی وحامیلری عد ایله‌دیکی کبی اونکله اقربالق مناسبتنی حائز اولدیغی فرض اولنان دیکر نباتلری دیکر حیوانلری واشیایی‌ده توتم جنسنه مماثل عد ایدر . بوندن شو نتیجه چیقارکه عینی عشیرت ایچون ، کائناتده محسوس ویا متصور اولان بوتون اشیا مختلف سمیه‌لر آراسنده تقسیم اولونمشدر .

مثلا مونغانبیه Mont - ganbier عشیرتی ایکی زمره یاخود فراتری‌یه تقسیم اولونمشدرکه بونلرك هربری بش سمیه احتوا ایدر واشیا ضرز آتیده تقسیم اولونور :

فراتریلر	سمیه‌لر	هرسمیه‌ده تصنیف اولنان اشیا
قومیت Kumite	آوجی دوغان	دومان ، خانم الی ، بعض آغاچلر ، الخ . . .
	په‌لیقان (قاشقجی قوشی) ...	سیاه کراسته‌لی آغاج ، کوپکلر ، آتش ، بوز الخ . .
	قارغه	یاغمور ، کوك کورولدیسی ، شمشك ، بلوطلر ، دولو ، قیش الخ .
	سیاه باباغان cacatoès .	ییلدیزلر ، آی الخ . .
	زهرسز بریلان . . .	بالق ، فوق بالغی ، قابوغی لیفلی اولان آغاچلر الخ .
قروکی kroki	چای آغاجی	اوردك ، کوچوك استاقوز نوعندن برحیوان ، بایقوش الخ .
	یه‌بیلیر برکوك . . .	طوی قوشی (outarde) ، بیلدیرجین بر نوع قانغورو
	ایبیکسز بیاض باباغان ...	قانغورو ، یاز ، کونش ، روزکار ، صوك بهار الخ .

(دورقه‌یم ، ٢١)

بویله‌جه هر عشیرتك کندینه خاص تصنیفی واردر . وبو عمومی بر حادثه‌در : اوکا توته‌میزمك حالا باقی اولدیغی هر یرده تصادف اولونور . بوتون سمیه‌لر آراسنده بر آکلاشمه ، هرسمیه‌نك کندی توته‌ملرینه ، کندینه منحصر اولان وتوتم شعبه‌لری دینمسی ممکن بولنان تقسیماته مالك اولماسنی تأمین ایتمك ایچون ، عشیرتك هیئت مجموعه‌سی طرفندن بر مداخله‌ده بونك شرطیدر . بعضی دینی آیینلر ساده سمیه‌یی دکل ، بلکه مجموعی اعتباریله عشیرتی علاقه‌دار ایدرلر ویالکز سمیه‌یی علاقه‌دار ایدن آیینلرده بیله اکثریا دیکر سمیه‌لر تمثیل اولونورلر . دیمك‌که دینی وسیاسی مرکزیت باشلانغیجی واردر . ینه بوصورتله ، سمیه توته‌ملرینك فوقنده بویوك الهلر میدانه چیقمغه باشلار :

بوشخصك (بيوك اله) اوصاف اساسيه‌سی هر يرده عينيدر. اولايموت ، حتى ابدی برموجوددر؛ زيرا ديكر هيچ برموجوددن مشتق دكلدر . برمدت دنياده اقامت ايتدكدن صوكرا سمايه چيقمشدر، ياخود اورايه رفع اولونمشدر واورادە عائله‌سيله محاط اولارق ياشامقده دوام ايدر ؛ زيرا صورت عموميه‌ده اوكا بر ويا متعدد قاريلر ، چوجوقلر ، ازككك قرده‌شلر عطف اولونوركه بونلر بعضاً اوكا وظائفنده ياردیم ايدرلر . . . اساساً ييلديزلر اوزرينه قدرتی اولديغی اوكا اسناد اولنور . كونش وآيك حركاتنی تنظيم ايتمش اولان اودر ؛ بيوك اله اونلره امرلر ويرر . بولوطلردن شمشكی چيقارتان وييلديريمی آتان اودر . بيوك اله كوك كورولتوسی (رعد) اولمق حسبيله عينی زمانده ياغمورلەده مناسبتداردر ؛ ياغموره لزوم اولديغی وقت ويا نضله ياغديغی زمان اوكا مراجعت اولونور .

بيوك المدن نوعما برخالق كبی بحث اولونور : او انسانلرك باباسی تسميه اولونور و انسانلری ياپمش اولديغی سويلەنير ... بوالهی شخص ، انسانلرله عينی زمانده حيوانلری ، آغاچلری ياپمشدر ، انسانلر حيات صنعتلرينی ، سلاحلری ، ديلی ، **عشيرت مناسكلرينی** rites tribaux (٭) اوكا مديوندرلر . انسيت initiation عشيرت عبادت و آيينلرينك باشليجه شكلی اولديغندن بيوك الهه‌صورت مخصوصه‌ده عطف وربط ايديلانلرده انسيت مناسكلريدر . بيوك الهاونلرك مركزيدر . اكثريا قابوق اوزرينه‌يونتولمش اولارق ياخود چاموردن ياپيلمش قالب اولارق تصور ايديلير. اونك شرفنه اطرافنده رقص اولونور، شرقی سويلەنير ، حتى اوكا حقيقی نياز و عادت ايله بيله توجه اولونور. بوتصورك ارائه ايله‌ديكی شخصك كيم اولديغی دليقانليلره اكلاتيلير. قادينلرك و انسيت پيدا ايتمه‌مش non-initiés اولانلرك بيلمه‌مسی لازم كلن بيوك الهك كيزلی اسمی دليقانليلره سويلەنير . . .

(دور تهيم ، ۲۱)

حتى بو قبيلدن الهلرك سلطانی (حاكميتی) برتك عشيرته تحديد اولونمامشدر. واقعده انسيت منسكلرنده مختلف عشيرتلرك ممثللری حاضر بولندقلرندن، بيوك الهك او آيينده تمثيل ايديلمش اولان بوتون عشيرتلر طرفندن مظهر تعظيم اولديغی واقع اولور . بونلر بين الملل عبادتلردر .

ج) **خصوصی عبادتلر** cultes particularistes — ديكر يرلرده، سميه‌نك الهلری سميه‌يه مخصوص و عشيرتك الهلری منحصراً عشيرته موقوف قالير . عينی الهی شخصيته متعدد مدنيه‌لرده تعبد اولنان يونانستانده مدينه‌لرك و سميه‌لرك وضعيتی شبهه‌سز بويله‌ايدی . مدينه‌لر آراسنده الهك اورتاق اولماسی آنجق ظاهری ايدی .

آتنه‌ده بر واسپارتاده برآتەنه Athène واردی ، بونلر آيری آيری ايكی الـهه ايديلر. برچوق مدينه‌لرك مدينه الـهی divinité poliade بر ژوپيتەر (زەفس) Jupiter ايدی . بو قبيلدن قاچ مدينه وارسه اوقدرده ژوپيتەر واردی ديمكدی . تروا Troie محاربه‌سی افسانه‌سنده يونانيلر لهنه حرب ايدن بر پاللاس Pallas كورولويور ، تروواليلردەده بر باشقه پاللاس واردی ، اوكا عبادت

[٭] اللهك حرامته برمنسك ويرديكنی بيان ايدن قرآن آيتی بومناسبتله خاطرلاماملی (مترجم)

اولونوردی ، اوده کندی عبادت ایدیجیلرینی قورووردی . ایکی اردوده حاضر اولانك عینی الوهیت اولدیغیمی سویلیانه‌جك ؟ شبهه‌سزکه خایر ، زیرا قدما الٓهه‌لرینه هر یرده حاضر و ناظر اولمق قابلیتنی اسناد ایتمزلردی ... رومادە بر ژونو Juno واردی ؛ اورادن بش فرسخ اوته‌ده ویه‌س Veies شهرینك بر باشقه ژونوسی واردی ؛ بو الٓهه او درجه‌ده باشقه ایدیکه دیکتاتور قامیلك Camille ویه‌سی محاصره ایدرکن دوشمان الٓهه‌سی ژونویه خطاب واوندن ویه‌سی ترك واهالی ایدوب کندی طرفنه کچمه‌سنی نیاز ایتدیکنی کورویورز . دیکتاتور شهره حاکم اولونجه ، ژونونك هیکلنی آلیور ، وعینی زمانده بر الٓهه آلدیغنه تماماً قانع اولارق اونی دیندارانه برحسله رومایه طاشییور . عینی حکایه بر قاچ سنه صوکره تکرر ایتمشدر : رومادە اوچ ویا درت ژوپیته‌ر بولندیغی حالده برباشقه دیکتاتور پره‌نه‌ستدن Préneste بر ژوپیته‌ر کتیرمشدر .

.... اعتراف ایتملیکه ، بعض کزیده و نادر ذکالری برطرف ایدرسه‌ك ؛ قدمای اللهی ، تأثیری بوتون کائناته جاری اولان بر تك موجود اولارق هیچ برزمان تصور ایتمه‌مشلردر . اونلرك لایعد الٓهه‌لرینك هر برینك کندینه خاص بر اوفاق حیطه‌سی domaine واردی : برینه بر عائله ، اوته‌کینه برعشیرت ، بر مدینه : اونلرك هر برینك تدبیر و عنایتنه Providence کفایت ایدن عالم بوندن عبارت ایدی . جنس بشرك الٓهه‌نه کلنجه ، بعضی فیلسوفلر اونی کشف ایده‌بیلدیلر ، ئه‌له‌فسیس Eleusis ده اجرا اولنان سری آیینلرك mystères اونلره داخل ایدیلنلردن الك ذکیلرینه بونی سزدیرمه‌لری ممکن اولدی ؛ فقط خلق اوکا هیچ برزمان اعتقاد ایتمه‌دی . اوزون مدت انسان اللهی آنجق کندینی شخصاً قورویان برقوت اولارق آکلادی وهرانسان یاخود هر انسان زمره‌سی کندی الٓهه‌لرینه مالك اولمق ایسته‌دی . بوکون بیله ، بو یونانلیلرك احفادنده ، اویله قابا کویلولر کوروولورکه شوقله ولیلره saints دعا ایدرلر ، فقط الله تصورینه مالك اولدقلری شبهه‌لیدر ؛ اونلردن هربری بو ولیلر آراسنده کندینه مخصوص برحامی‌یه ، برامدادجی‌یه صاحب اولمق ایستر . ناپولیده هرمحله‌نك برمریم آنا تصویری واردر ، عوام صنفندن اولان آدم lazzarone کندی سوقاغنك مریم آناسی اوکنده دیز چوکر و یان سوقاقده‌کینی تحقیر ایدر ؛ مریم آنالرینك مزیتلری ایچون ایکی فاچیچینك غاوغا ایتدکلرینی و بربرلرینه بیچاق چکرك دوکوشدکلرینی کورمك نادر دکلدر . بونلر بوکون مستثنا حاللردر و اونلره آنجق بعضی قوملرده و بعضی صنفلرده تصادف اولنور . قدماده ایسه قاعده‌یی تشکیل ایدرلردی . (فوسته‌ل دوقولانژ ، ١٤)

حتی ، بالآخره عربلر کبی ، متعدد الٓهه‌لر (پولیته‌ئیزم) دوره‌سندن وحتی احتمال توته‌میزمدن باشلایارق توحیده (مونوته‌ئیزمه) واصل اولمش بولنان وبوکاده آنجق آیری آیری سمیه‌لرك بر قوم حالنده قایناشمه‌سنه موازی اولارق عشیرتلرینك بوتون الٓهه‌لرینی برتك الٓهه‌ده ، یهواده (Jéhovah یاخود Iahwé) جمع وتوحید ایده‌رك ایریشه‌ن یهودیلر کبی برقوم کندیلکندن بر عالم شمول دینه یوکسلمه‌مشدر . خرستیانلق دورندن اولکی یهودیلر ایچون یهوا یکانه ، کائناته حاکم اولان الهدر . فقط یهوانك نظرنده بر تك قوم ، منتخب (سچیلمش) قوم اهمیتی حائزدر ؛ یالکز ابراهیم ویعقوبك احفادی اوکا عبادت

ایله‌مکه صلاحیتداردر؛ وبونلر ، انحصارجی بر قومك بوقیصقانج آلهیله ، کندی آلهلریله اولان میثاق و اتفاقك علامتی بولنان ختان ایله تمیز ایدرلر .

د) عالمشمول [١] بر دینك اجتماعی شرطلری: خریستیانلق ـ انسانلر آراسنده فرق قویمقدن فارغ اولان واونلری ـ مساوات اوزره ـ مشترك خالقه عبادت ایله‌مکه دعوت قبول ایدن عالمشمول بردینه ایریشمك ایچون یهود قومنده موجود اولمایان اجتماعی شرطلرك تحققی لازمدر .

خریستیانلق، اونك دوغدیغنی کورمش اولان عصرده ، تصادفاً انکشاف ایتمه‌مشدر . دها کچن عصرك مؤرخلرندن رونان Renan بونی سزمشدی . بو مؤلف عیسانك حیاتی Vie de Jésus عنوانلی اثرنده عیسانك فلسطینك دیکر منطقه‌لرندن زیاده یابانجیلرله تماسده بولنان بر منطقه‌سنده دوغمش اولماسی اوزرنده اصرار ایدییوردی .

بوکون دین مؤرخلری خریستیانلغك میدانه چیقماسنی تسهیل ایتمش اولان شرائط حقنده دها صریح مطالعه‌لر درمیان ایدییورلر .

اولاً : یابانجیلرله تماس — اولدقجه اهمیتلی مقدارده یهودیلر یهودی مملکتی Judeé خارجنده ، قولونیلر حالنده یاشایوردی . (بوراده قولونی (مستعمر هیئتی) کلمه‌سنی مثلا « لوندره‌ده‌کی فرانسز قولونیسی » دنیلدیکی وقت آکلاشیلان معنایه یعنی براجنبی منطقه‌ده یاشایان ملتداشلرك هیئت مجموعه‌سی معناسنه آکلامالیدر .) بو هیئتلر آقدکز حوضه‌سنك سواحلی بویجه وبالخاصه سوریه‌ده ، مصرده ، یونانستانده ، ایتالیانك جنوبنده و رومادە داغیلمشلردی . بونلر آنا وطنده قالمش اولان دینداشلرندن زیاده خارجك نفوذلرینه کشاده اولان یهودیلر ایدیلر . شوده وارکه آنا وطنده‌کی بو یهودیلرده ، ضربهٔ تبعیدله داغیلمش ، صوکرا بابل مدنیتیله تماسه کلدکدن صوکرا وطنلرینه دونمش اولدقلرندن آرتق تام معناسیله اسکی زمانده‌کی یهودیلر دکللر ایدی .

هیچ اولمازسه بونلر دینلرینك منسکلرینی اسکی طرزده موسایه عطف اولنان « شریعته Loi » کوره اجرا ایده بیلیرلر. ومطنطن مراسم ایچون قدس معبدنده طوپلانه‌بیلیرلردی . فقط مهاجرتله داغیلمش اولان یهودیلرك مقدس مدینه ایله، اونك معبدی وآیینلری ایله

[١] مؤلفلرك قوللاندقلری universaliste کلمه‌سنك معناسنی تورکجه‌ده افاده ایتمك ایچون « عالمشمول اولمق ، بوتون انسانلره شامل اولمق ایسته‌ین » دیمك لازمدی. اختصار ایچون ساده‌جه عالمشمول دیدك . (مترجم)

آرتق آنجق اوزاقدن اوزاغه مناسبتلری واردی. دیکر قوملرله دها دوغرودن دوغرویه بر تماس کندیلرینه دیکر اعتقادلر ودیکر عبادتلرك موجودیتنی کشف ایتدیردکجه بونلر موسانك شریعتندن، منسکلرندن ودستورلرندن آیریلیورلردی. ایمدی خریستیان فکری سوریاده، یونانستانده، رومادە، ویا سائر یرلردەکی بو یهودی هیئتلرنده مساعد بر محیط بولمشدی بو هیئتلر (بوقولونیلر) واسطەسیلەدرکه دین روما عالمنه صیزدی.

ثانیا، سیاسی ومعنوی برلشمه — دیکر طرفدن روما عالمی، نسبی بر سیاسی وحدته ایریشمشدی. رومانك مناسبتده بولندیغی انسانلرك یا تبعەسی یا دشمانی اولدیغی زمان کچمشدی. خریستیانلق روما ایمپراطورلغنك تشکل ایلدیکی یعنی مرکزیلشمش دولت ایچنده بوتون ایالتلرك وبوتون قوملرك سیاسی مساواته دعوت اولندیغی آنده ظهور ایلەیور. انسانلرك مساویلکی وقردەشلکی فکرینه پشیناً محیطی حاضرلایان اجتماعی شرائط تشکل ایتمشدی. ایمدی خریستیانلق ایلەیهودی دینی آرەسندەکی[٢] فرقلردن بری دەخریستیانلغك ساده سچیلمش بر ملته دکل، بلکه یهودیلره اولدیغی قدر یابانجیلره gentils مولا وصاحبه اولدیغی قدر عبد ونسایه خطاب ایلسندەدر.

اجتماعی احوال عالمشمول بر دین ایچون او درجه ده مساعد ایدیکه یونان مدنیتیده، کندیلکندن، بویله بر تلقی‌یه تمایل ایدیوردی. بو دور عرقلرك ویا اجتماعی شرائطك تنوعنه رغماً انسانلرك اصلاً بر و عینی اولدقلری تلقیسنه ایریشن رواقیلرك Stoïciens اسیرلره تسلی ایدیلك وحساً یوکسلتیلمك لازم کلن بدبخت قردەشلر نظریله باقدقلری زماندر. بو نظریەلر خصوصی حیطەلرله محدود pa ticularistes دینلردن بیقمش، یکی احتیاجلر، اشتیاقلرله روحی قورجالانمقده بولنمش اولان خلقك دین حسلریله هم آهنك ایدی. خریستیانلق ایلك آدیملرنده کندی کبی شرقدن دوغمش اولان دینلرله میترا Mithra اوزیریس Osiris ودها دیکر دینلرله مجادله ایتمکه مجبور اولدی. بو دینلر میستیك (تصوفی سری) وصفلریله انسانلری حیاتك رهبرلکنه کندیلرینی براقمغه، فراغته دعوت ایلمریله علاقه وتجسس تولید ایدییورلردی. اساساً اونلرده خریستیانلق کبی انسانك اضطرابلرینه وکناهلرینه کفارت اولمق اوزره اللهك کندینی قربان ایلەمەسی اوزرینه مؤسسدیلر. خریستیانلق

---

[٢] بوزاده خریستیانلقدن اولکی یهودی دینی موضوع بحثدر. زیرا عیسادن صوکرا یهودی دینیده تکامل ایتمش وعالمشمول بر دین اولمغه تمایل ایلەمشدر.

ذاتی اولان تفوقنه بناءً بو دینلره غلبه چالدی . الك مساعد تاریخی شرائطك بو دینك توسعنی قولایلاشدیرمق ایچون موجود بولندیغنی مشاهده وتصدیق ایله‌مك اونك عظمتنی تنزیل ایتمك اولمدیغی کبی ایمانه‌ده تجاوز ایتمك دکلدر .

بوتون بو ارائه ایله‌دیکمز شرائطه ، ایمپراطورلغك شرق ایالتلری ایچون بویوك اسکندرله باشلایان قدیم عالمك یونانلیلاشمسی دورندن بری موجود اولان لسان برلکنی علاوه ایدهلم . ایمدی ایلك انجیللر عوام عبرانیسیله و یونانجه اولارق انتشار ایله‌دی . وخریستیانلق یهودی اولمایان ایلك سالکلرینی یونانستانده بولدی . حواری پاولوسك Saint Paul زیارت ایلدیکی ومخابره‌ده بولندیغی خریستیان جماعتلری بوکا شاهددر .

نهایت یهودی مملکتیله Judée وخارجده یهودی قولونیلری آراسنده مناسبتلر انقطاعه اوغرامایوردی . بونلر قدس معبدی ایچون طوپلانمش اعانه‌لری منتظماً کوندرییورلر . آناوطندن کلن دین واعظلرینی وناشرلرینی قبول ایدییورلردی . ذاتاً داها خارق‌العاده بر طرزده قوملرك بربرینه‌قاریشدیغی، محصوللرك ، فکرلرك ، انسانلرك بو معجزه‌لی زمانلرده اولدیغندن فضله مبادله ایدلدیکی بشریتك تاریخنده نادراً کورولمشدر . روما ایمپراطورلغی یوللرنده تجارلر ، حاجیلر ، سیاحلر دولاشییورلردی ؛ دکز تجارتی امین وفعالدی . بر فریکیالی تجارك مزار طاشندن روما سیاحتنی ۷۲ دفعه یاپمش اولدیغنی اوکره‌نیورز ، وبو وقعه تك دکلدی . بوندن دولایی روحلرك برلشمه‌سی امری دائما ترقی ایدییوردی ومحلی یاخود عائلوی دینلرك دارلغنك فوتنه‌چیقان واجتماعی حیاتك یکی تشکلنه توافق ایدن عالمشمول بر دین لازمدی که بوتون انسانلری تطمین ایله‌سین اونلره بر بابانك اولادی وکائنات قدر بویوك بر اللهك خادمی اولمق اعتباریله قردشلك ومحبت وعظ ایله‌سین .

ه) **عکسی استقامتده ، اجتماعی داغینیقلغك تأثیری** — دها صوکرا ، اللهنه نه فلان نه‌ده دیکر مکانه هیچ بر صورتله مربوط اولمایان روح محض وصفنك طانماسی سایه‌سنده هرزمان ایچون عالمشمول بر دین اوله‌بیله‌جك اولان خریستیانلق ، اجتماعی انحلالك نفوذینه تابع اولمقدن خالی قالمدی .

روما ایمپراطورلغنك شرق و غرب ایمپراطورلقلرینه آیریلماسی اورتودوقس کلیسا ایله قاتولیك روما کلیساسی آره‌سنده افتراقی انتاج ایله‌دی . صوکرا خریستیانلق دره بکلك دوریله دره بکلشدی ، روما ایمپراطورلغنك انقاضندن دوغان ملتلر آراسنده پارچالاندی:

ويزيغوتلرك (غربي غوتلرك) آريوس Arius مذهبنه سالك اولملري، قاتارلرك Cathares، وودوالرك Vaudois ، آلبيژوالرك Albigeois رفضيلكى ، تولوز قونتلغنك اقسامندن بولونمش اولان فرانسه‌نك جنوب و مركزى ياپلا منطقه‌لرنده پروتستانلغك بويومه‌سى دين ايله مليت آره‌سنده‌كى مناسبتلره دليلدر ؛ آلمانياده لوتهر مذهبى ، انكلتره‌ده آنغليقان كليساسى، اسقوچياده پره‌سبيته‌ريانيزم presbytérianisme عينى پرنسيپك مثاللريدر ومعلوم مدركه بالذات فرانسه قراللرى، قالوين مذهبيله قاتوليك مذهبى آراسنده ترددن آزاده قالماديلر. قاتوليك مذهبنه صادق قالملرى‌ده فرانسز كليساسنه église gallicane پاپالغه قارشى بردرجه مختاريت محافظه ايله‌مك شرطيله اولدى .

روما ايمپراطورلغى زماننده عالمشمول اولان، آوروپا سياسةً پارچالانديغى وقت رقيب كليسالره ، حتى مذهب و فرقه‌لره Sectes بولونن خريستيانلق هنوز كليسا برلكنى يكيدن اكتساب ايتمه‌دى ـ حالبوكه اونى تمثيل ايدن كليسالردن هربرى اونك كرك بشريت تلقيسنده كرك الوهيت تلقيسنده مندمج اولان عالمشمول عناصرى ميدانه چيقارمق ايچون غيرت ايتمشدر .

و) *جماهير متفقده خريستيانلغى* — آوروپا بودينى داغينيقلق حالنده دوام ايدركن عالمده بر دولت واردركه اوراده، كره‌نك هر نقطه‌سندن كلمش اولان انسانلر سياسى وحدته دوغرو جهد ايدرلر. حتى اك متنوع عرقلردن استعاره اولونمش اوصافدن معمول برخصوصى عرق انموذجى تشكيل ايدرلر . بو مملكت شمالى آمريقا متفق جمهوريتلريدر . ايمدى اوراده ، عرقلرك وملتلرك بو قايناشمه‌سنه موازى اولارق، بر دينى قايناشمه واقع اولمق اوزره‌در.

اوزون مدتدنبرى بوتون دينى مذهبلر آراسنده وحتى دينه بيليركه بوتون كليسالر آره‌سنده بر معنوى برلك تظاهر ايدييوردى . بر قاچ سنه‌دن بريدر ، ديندار روحلر آرتق حسى وحدتله كنديلرينى تطمين ايدلمش عد ايتمه‌يورلر، بوكا تقابل ايدن بردينى تشكيلات ايسته‌يورلر. بونك اوزرينه اديان قونغره‌لرى ودينى قونفرانسلر قبيلندن ائتلاف تظاهراتى چوغالييور. ١٩٠٠ ده نيويورق حكومتنك دينى قونفرانسى يهوديلرده داخل اولارق اون بر مذهبى بر آرايه كتيرمشدى . (اوچ ميليوندن فضله سالكى اولان) خريستيان جهدى Effort chrétien جمعيتى كبى ياخود نيويورق حكومتى كليسالر و خريستيان ايشجيلر اتحادى كبى جمعيتلر مختلف مذهبدن اولان مؤمنلرك حسن نيتله مجهز اراده‌لرينى جمع ايدييور .

بو حرکت شیقاغوده طوپلانان و مسلمانلق وبودیلك‌ده داخل اولدیغی حالده بوتون معاصر عالمشمول دینلر سالکلرینی بر آرایه کتیره‌ن « دینلر پارلمنتوسی » نك‌ولوله‌لی‌موفقیتیله آوروپاجه طانینمش اولدی .

بو حرکتك ملی بر وصفی واردر ؛ عقیده مسائلنه قارشی لاقیدی ، دینی برلکك نشانه‌سی واخلاقك الهام منبعی اولان کتاب مقدسك Bible روح و معناسنه احتراصله مربوطیت ، عملی نتایجه (کلیسانك آثار Œuvres دیدیکنه) عطف اولنان اهمیت ، هر درلو سفالته قارشی منتظم ومؤثر معاونت ایله تمیز ایدر .

بویله بر حرکت بزه عکسی تجربه خدمتنی کورور . مجملاً کوزدن کچیردیکمز تاریخ مناظری بویله‌جه نهایته ایرمش اولور. بومشاهده اجتماعی حیاتك شکلی ایله، اونك‌داغیلمغه ویا مرکزیتشمکه اولان تمایلی ایله دین آراسنده شایان دقت بر موازات اولدیغنی اثباته کافیدر ظن ایدییورز . دیمك‌که دین ، تشکلاتنده وبر درجه‌یه قدر ، محتواسنده اجتماعی حیاتك تحولاتی کبی دکیشیور .

اوقونلمسی لازم کتابلر

فره‌زه‌ر ، ۲۹ ، ایکنجی جلد ، برنجی فصل ؛ اوچنجی جلد ، صوکنجی فصل ونتیجه .

فره‌زه‌ر ، ۳۰

بوغله ، ۳ ، یدنجی فصل (دینی قیمتلر واخلاق قیمتلر)

یازژی ، ۲

بكرمنجى فصل

دينك ابتدائى شكللرى واجتماعى رولى

١ . دينى وقعه‌لرك تعريفى

اجتماعى تحاول ايله دينى تحاول آراسنده كورديكمز مناسبت بزه هنوز دينى واقعه‌لرك كنه و ماهيتنى بيلديرمه‌يور . بونى اوكرنمك ايچون بو واقعه‌لرى ، شكللرينك تنوعنه رغماً بوتون دينلرده تصادف اولنه‌بيله‌جك دائمى واساسلى وصفلرله تعريف ايله‌مك لازمدر . ايشته بزم ياپمغه چاليشه‌جغمزده بودر .

١) *الا مفهومى اوزرينه قورولمش تعريفلرك كفايتسزلكى* — اويله كوزوكويوركه بوندن قولاى هيچ بر شى يوقدر . « روح بشرك كائناته وكندى اوزرينه حاكميتنى تسليم ايله‌ديكى و وصالنه خواهشكر اولديغى اسرارلى بر روح واردر . » ايشته دين « بشرى حياتك روح بشرى بو اسرار انكيز روحه باغلايان رابطه حسيله تعين ايتمه‌سيدر . » ديكر بر افاده ايله ، بو تعريفه نظراً الهه ، جانلى وقادر بر الهه اعتقاد اولديغى وقت دين اولمق لازم كلير .

بو تعريف چوق داردر . او آنجق توحيدجى دينلره ياراشير . فقط ، اجتماعيات باقيشندن ، بر قاچ الله طانيان (پوليته ئيست) مذهبلرده بر ديندر . حتى اويله دينلر واردركه اونلرده الله تصورينك هيچ بر رولى يوقدر : بوديلك بونوعدندر .

فى الواقع ، بودا دينك زبده‌سى ، اودينه ايمان ايدنلرك «درت عالى حقيقت» تسميه ايله‌دكلرى درت قضيه‌دن عبارتدر . بونلردن برنجيسى اضطرابك موجوديتنك شئونك متمادياً تواليسنه باغلى اولديغى اساسنى وضع ايدر . ايكنجيسى آرزونك اضطرابك علتى اولديغنى كوسترر ، اوچونجيسنه كوره اضطرابى قالديرمق ايچون يكانه چاره آرزونك محويدر ؛ دردنجيسى بوحاله واصل اولمق ايچون كچيلمه‌سى لازم كلن اوچ منزلى تعداد ايدر : بونلرده دوغرولق ، مراقبه وتفكر ، meditatoin نهايت دينه تملك تام اولان حكمتدر . بواوچ مرحله كچيلديمى ، يولك صوكنه ، خلاصه ، نيروانا Nirvâna سايه‌سنده سلامته ايريشيلير .

ایدی، بوعمده‌لرك هیچ برنده الوهیت موضوع بحث دكلدر. بودی ایچنده یاشادیغی‌واضطراب چكدیكی بوصیرورت عالمنك نره‌دن كلدیكنی اوكرنمكله مشغول اولماز ؛ او بوعالمی بر وقعه‌كبی اله آلیر وبوتون جهدی اوندن قورتولمق ایچوندر . دیكر طرفدن ، بوسلامت وخلاص‌غایه‌سنك تأمینی ایچون آنجق كندی یاردیمنه كووه‌نه بیلیر ؛ او « حربده الهی یاردیمه هیچ دعوت ایله‌مدیكی كبی اونك حمد ایدیله‌جك هیچ برالهی‌ده یوقدر . » كلمه‌نك معتاد اولان معناسنده عبادت ایده‌جك یرده، فائق بر موجوده توجه ایده‌رك اونك یاردیمنی یالواره‌جق یرده ، بودی نفسی اوززینه قیوریلیر و مراقبه‌یه دالار . بونی دیمك بودینك ایندرا India ، آغنی Agni ، وارونا Varuna ، كی موجوداتك وارلغنی انكار ایله‌دیكنی سویله‌مك دكلدر؛ فقط بودی اونلره برشی‌بورجلی اولمادیغی‌كبی اونلرله‌برایشی بولونمادیغی مطالعه‌سنده‌در . » زیرا اونلرك قدرتی آنجق بو دنیا منفعتنه شاملدركه بو منافع اونك نظرنده قیمتسزدر . دیمك كه‌بودی منكر الوهیت athée در ، شو معنایه‌كه الهلر اولوب اولمادیغنی بیلمك مسئله‌سندن قطع علاقه‌ایدر . اساساً الهلراولسه‌بیله واونلرك مجهز بولندقلری قوت نه‌اولورسه اولسون ، ولی ، قورتولمش اولان‌آدم ، كندینی‌اونلره فائق اعتبارایدر ؛ چونكه موجوداتك شرفنی تشكیل ایدنشی اونلرك اشیا اوززینه اجرا ایله‌دكلری تأثیرك وسعتی دكلدر ، بلكه منحصراً اونلرك سلامت یولنده ترقیلری درجه‌سیدر . (دورقه‌یم ، ٢١)

ب) فوق‌الطبیعه مفهومی اوززینه قوروملش تعریفلرك كفایتسزلكی — اكر صورت عمومیه‌ده دینی انسان ایله الوهیت آراسنده بر نسبت تصوریله تعریف ایله مكلكمز قابل دكلسه مجبا اونی بوتون دینلرك‌حقیقة وصف ممیزی كوزوكن « فوق‌الطبیعه Surnaturel » مفهومیله تعریف ایده‌مزمی‌یز؟ بوتعریفه كوره بزمكندن‌باشقه اولان آكلاشیلماز برعالمه، سره اعتقاد موجود اولدیغی دین موجوددر . بو باشقه عالم بزم عالممزله ارتباطه مالكدر ، اودرجه‌ده‌كه بزم عالممزده‌ده معجزه‌لر ، عقلمزه‌كوره ایضاح اولنه مایان ومحدود ، ضعیف اولان علم بشرك احاطه‌سی خارجنده بولنان واقعه‌لر مشهوددر .

فوق‌الطبیعه تصورینك موجود اولماسی ایچون شرط طبیعت تصورینك یعنی، حادثات ووقوعاتك بر معین نظامی ، بر معین انسجامی تصورینك موجود اولماسیدر . دنیوركه عینی علتلر عینی اثرلری حصوله كتیررلر . حرارتك یوزدرجه‌یه ، ٧٦٠ میلیمترو وتضییق آلتنده‌واصل اولدیغی هر دفعه‌ده صو قاینامغه باشلار : ایشه علمی قانونك مثالی بودر . طبیعی بر نظام ، یعنی واقعه‌لر آراسنده لایتغیر نسبتلر اولدیغی فكری آنجق اوزون و مشكل بر جهدله الده ایدلمشدر . بوفكر قدیم مدنیتك بویوك متفكرلرینه یابانجی‌ایدی ؛ معاصر تفكرده ده اونك موقعی تماماً تأمین ایدلمش دكلدر . بعضیلری « وحشیلر » كبی ، دعالرله یاغمورلر ایندیریله بیله جكنه ، فلان كولونج حركتله طالعی اویونجی‌یه یاور قیلمق

ممکن بولندیغنه، اسملرینی آ کمقله فلاکت ویا اولومك دعوت ایدلمش اولاجغنه ایناییرلر . حتی اك ایی ایشلنمش روحلر بیله ظن ایدرلرکه، اقتصادی یاخود سیاسی حیاتده، علمی بر وقوفدن زیاده مشکل بر وضعیتی تغییرایتمك آرزوسنه مستند تام‌التدارك تشریعی تدبیرلرله، آنی تحولاتی حصوله کتیرمك ممکندر . بوتون بوطرزلر کلمه‌نك سحرلی قوتنه اینانان، دوشمانلرینك اولومنی یوکسك سسله تمنی ایله‌مکله بونی الده ایده‌جکنی ظن ایدن یاخودیاغمورك سسنی تقلید ایده‌رك یاغمور یاغدیرمغه چالیشان ابتدائی انسانی خاطرلاتیرلر.

حتی علمی تفکرك ایلك شکلی اولان کونشك یارین دوغاجغی وبهارده آغاجلرك چیچکلنه‌جکی اعتقادی بیله نه بلا واسطه‌در، نه‌ده فطریدر . ابتدائی انسانلر بو اعتقاده مالك اولمدقلری کبی حتی نباتات روحنك قیشین اولمامسی و کونشك آقشاملین ابدیاً غایب اولمامسی ایچون بیك درلو دینی آیینلر یاپیق، سحره بیله مراجعت ایله‌مك احتیاجنی حس ایدرلر . آوروپا کویلولری بوکا مماثل اعتقادلره و دینی عادتلره مالك ایدیلر. چوق دفعه‌حالا مالکدرلر. بوغدای تارلاده سورسون دیه‌برقاچ دانه طاباقده فیلیزلندیرر. ایرتسی‌سنه‌محصولك‌تکرار ادراك اولنه‌بیلمه‌سی‌ایچون‌سوسلو «مایس آغاجی «arbre de mai غرس اولونور؛ بعضی نوع سبزه‌لر ترجیحاً معین بعضی آقشاملر، مثلا آیك ایلك کونلرنده ویاصوك تربیعنده اکیلیر، یوقسه سبزه‌لرك موافق بر شکلده بویومیه‌جکلری ظن اولونور الخ ... علی‌العاده انسان ایچون طبیعی ایله، فوق‌الطبیعه آراسنده فرق یوقدر . هیچ برشی طبیعی دکلدر. هیچ برشی‌ده طبیعتك فوقنده دکلدر . هرشی ممکندر . واکر معجزه دیمك ممتنعك تحققی دیمك ایسه معجزه اولاماز .

اساساً نظام اشیایی بوزمقدن خوشلانان مناسبتسز شاقه‌جیلر یاخود حیاتك اطرادندن بیقمش وکائناته نامأمول برشی کتیرمك هوسنه دوشمش سویملی برغرابت مراقلیسی کبی الهلری، روحلری، یاخود، نه اسمله اشارت ایدیلیرسه ایدیلسون، انسانلرك اوستنده بولنان موجوداتی بوناصل‌تخیل ایدیشدر؟ واقعده، انسانلر، الهی عنصری بویله تصور ایتمه‌مشلردر. استثنائی اولانی، بکله‌نیلمیه‌نی اونك مداخله‌سنه عطف ایتمك شویله‌طورسون طبیعت حادثه‌لرینك انتظامنی، موسملرك تعاقبنی، دوغمایی، واولمه‌یدرکه انسانلر الهی تدبیرك نفوذیله ایضاح ایتمك ایسته‌مشلردر .

طبق بیلدیرجین، تارلا قوشی، طاوشان، صیچان کبی تارلا روحنك صوك تجلیه‌جك

باشاقدره التجا ايتمش اولديغنى ظن ايدن، فره‌زه‌رك بزه ترسيم ايله‌ديكى، اوراقجيلر كبى علمك دينى اولدورديكنى ظن ايده‌رك دينه هنوز علمك آكلاتامديغى موادده بربارينالجق يرآرايانلرك نوميدانه‌نظريه‌سنى استثنا اولونورسه‌الهلر وارلقلرينى معجزه‌لرله اثبات‌ايله‌مزلر. بلكه، خريستيان ايچون، الله، شارع عوالمدر. وبزجه معلوم اولان الك ساده دينلرده الهلرك اساسلى وظيفه‌سى حياتك طبيعى جريانتى تأمين ايله‌مكدر.

سر Mystère فكرى، طبق اونك عكسى اولان وهرشئ واقعه‌لر آراسنده لايتغير وعقلى اضافتلرله آكلاتمق ايسته‌ين فكر كبى، روح بشرك يكى برابداعيدر. بناءً عليه سر فكرى دينلرك دائمى واساسلى اولان عنصرينى توصيفه يارامار.

ج) حرام (مقدس) Sacré وحلال Profane تفريقنى اوزرينه مؤسس تعريف [*] — بوكامقابل برديكر تفريق واردركه هرديننده اوكا تصادف اولونور: بوده حرام وحلال تفريقيدر.

برقرالك تقديسى Sacre اوكا بردينى وصف اضافه ايدر؛ بايراق محترمدر، مقدسدر Sacré ديمك، انسانلرك حياتلرينى فدا ايله‌مكه حاضر بولندقلرى بر وطن دينى واردر ديمكدر: فدا ايتمك، كنديني قوربان قيلمق، براله اوغرينه ياپيلديغى كبى كنديني وطن ايچون محروم قيلمق. كليسا بيت حرام، بيت مقدسدر؛ مزارلق بر « مقدس طوپراق terre sainte » دركه اصولنه موافق اولان منسكلرسايه‌سنده حرمتله احاطه ايديلمشدر. خرستيان آيننده، دعالر ومنسكلر سايه‌سنده مخصوص قدح وقاب ايچنده‌كى شراب واكمك مقدس (ديناً محترم) شيلره استحاله ايدرلر، عيسانك قانى واتى اولورلر. دينى آيينى بوزمق مقدساته تجاوزدر. راهب مقدس برموجوددر؛ روح مقدس برشيدر.

حرام (پاك ويا ناپاك) موجودلره، محلره، اشيايه مالك اولمايان دين يوقدر. بو ديلكده‌مقدس اولان‌شيلر اساسلى‌قضيه‌لر، « درت مقدس حقيقت، اوندن چيقان نتيجه‌لر

---

[*] دينى اجتماعيات اصطلاحى اولان Sacré و Profane كلمه‌لرينه مقابل حرام وحلال كلمه‌لرينى قوللانيورز. شيمدى‌يه قدر قوللانيلمش اولان مقدس، لامقدس وذميم كلمه‌لرى يرينه بونلرى ترجيح ايله‌يورز. شوراسنى قيد ايده‌لم كه حرام وحلالك اصطلاح اولارق معناسى شو اولاجقدر: حرام ديمك برشئيه **ايسترپاك ايسترناپاك اولديغندن دولايى** تماس وتقرب ممنوعيتى وار ديمكدر. حلال ايسه بونك مقابليدر، منفى ويا مثبت دينى قيمتلره ياباجى اولان شى ديمكدر. **مقدس** ايسه پاك ومطهر اولديغندن دولايى حرمتى استلزام ايدن شى ديمكدر. (مترجم)

وبوحقیقتله عمل ایدن حکیم، ولی » در . آوسترالیالی ایچون توته‌می حیوانك بنیامه‌سی حرام وجذبه‌سی محترم ، مبارك ، مقدسدر .

حرام وحلالك تعارضی کوندوز وکیجه تقابلندن دها زیاده‌در .

فکر بشرك تاریخنده ، یکدیکرندن بودرجه‌ده درین اولارق آیریلمش ، بربرینه بودرجه‌ده جذری اولارق متباین ایکی اشیا صنفنك برمثالی دها یوقدر . خیر وشر آراسنده‌کی عنعنوی تباین بونك یاننده هیچدر : چونکه خیر وشر عینی جنسك ، یعنی اخلاقك بربرینه ضد ایکی نوعلریدر . طبق صحت خسته‌لغك عینی واقعات سلسله‌سنك ، حیاتك ، ایکی باشقه باشقه صفحه‌سی اولدیغی کبی . حالبوکه حرام وحلال دائما وهریرده ذهن بشر طرفندن آیری آیری ایکی جنس ، آرالرنده هیچ مشترك نقطه‌سی اولمایان ایکی عالم کبی تصور ایدلمشلردر . حرام عالمنده فعال اولان قدرتلر ، ساده‌جه برقاچ درجه یوکسك اولارق ، حلال عالمنده تصادف اولنان قدرتلردن عبارت دکلدر ؛ اونلرك ماهیتی باشقه‌در . بوتباین دینه کوره باشقه باشقه طرزلرده تصور اولونمشدر . فلان دینده ، بوایکی جنسی تفریق ایچون اونلری مادی کائناتك باشقه باشقه منطقه‌لرنده یرلشدیرمك کافی عد اولنمشدر ؛ دیکر بر دینده بوقدرتلرك بری مثالی idéal (مفکوروی) ومتعال برعالمه آتیلمش ومادی عالمده ملك تام اولارق دیکریسنه ترك اولونمشدر . فقط بوتضادلرك شکلری متنوع ایسه‌ده تضاد واقعه‌سی عالمشمولدر .
(دورته‌یم ، ٢١ ، صحیفه ٥٣)

بعضاً بوتضاد صوك درجه‌یه واردیریلیر . بوتون طبیعی normal حیاتدرکه حلال یعنی دینی حرمتدن خارج عد اوله‌نور . اوزمان مقدس ، محترم ، مبارك اولمق ، دینی محیطه ، کرامتلی [*] حیاته la vie sacrée کیرمك ایسته‌ین بوعالمدن چکیلمکه مجبوردر . برچوق دینلرده کورولن منزویلر وکشیشلر بوندن نشأت ایدر .

برشیئك ، برموجودك ، برتصورك مقدس ، حرام Sacré اولدقلرینی نه‌ایله طانیمق ممکندر؟ اونلرك علی العاده انسانك تجسس وتماسنه قارشی بوتون برممنوعیتلر (یاساقلر Interdits) سیسته‌میله حمایه ایدلمش اولمالریله . اونلر وحشینك دیدیکی کبی « تابو tabou » درلر : اونلری کورمك ، اونلره یاقلاشمق ، دوقونمق آنی وغیر مأمول اولارق اولومی تولید ایدر . ویا اونلری حلال صایانه ؛ اونلره تجاوز ایدنه !

حتی ، اونجی شارل دورنده احیاسنه چالیشیلمش اولمقله برابر ، دینی مقدساته تجاوز sacrilège علیهنه برقانون موجود اولمایان فرانسه‌ده بیله مقدس شیلره تجاوزه قارشی

[*] Sacré کلمه‌سنی ترجمه ایچون مقدس ، محترم ، مبارك ، کرامتلی کلمه‌لرینی کیفی اولارق یان‌یانه دیزمه‌یورز . بوکلمه‌لر الیوم مختلف اسلام محیطلرنده مستعملدر . فسده برکت ، جاوده کرامت الك مهم دینی - اجتماعی مفهوملری تشکیل ایلمیور . (مترجم)

افكار عموميه شدتلی داورانیر . عبادتك اجراسنی اخلال وتشویش ایده‌نه قارشی مؤمنلر قالابالغی ، پرغلیان ، قیام ایده بیلیر . مدنی جمعیت اونی جزالاندیرا بیلیر . بردینی آیین اثناسنده یاپیلان رزالته قانون برجرم نظریله باقیور . واونی علی‌العاده برعمومی اجتماعه ایراث ایدیلن قاریشیقلقدن دها شدتلی برجزایه چارپیور .

حرام شیلر عالمیله حلال شیلر عالمی نه‌قدر آیری اولورسه اولسون ، ایکیسی آراسنده برمواصله تأسیس اولنه بیلمه‌لیدر . یوقسه بومتعال عالم نه‌یه یاراردی ؟ انسان الهلره ایمان ایدییور . فقط بوایمانی الهلری کندینه امداده متمایل قیلمق ایچوندر . بوندن دولایی قورقونج موجودات ایله تماسی تسهیل ایله‌مك ، اونلرك ضرری دوقونمقسزین اونلردن استفاده ایتمك ایچون هردرلو دینی اصوللر ، منسکلر تخیل اولونمشدر . قوربانلر ودعالر بوندن ایلری کلیر . حرام عالمی تصور ایتمك وهانکی عمللرله ، راهبلر یاخود قوربانلر کبی هانکی واسطه‌لرله ، انسانلرك اوعالمله مناسبته کیره‌بیله‌جکنی کوسترمك جهتندن هرمذهبك کندینه مخصوص برطرزی واردر : بونلر معین برکلیسایه Eglise یعنی معین بر مؤمنلر زمره‌سنه خاص اولان اعتقادلر وعمللر ، عقیده ومنسکلر سیسته‌ملریدرکه اونلره دین دینه‌بیلیر .

٢ . حرام وحلال تفریقنك اجتماعی منشأی

انسانلر علی‌العاده اشیا وموجودات خارجنده بر حرام ومقدس اشیا عالمی نه‌دن تخیل ایتمشلردر ؟ دیکر برافاده ایله ، دینی حسك منشأی نه‌در ؟

١) آنیمیست نظریه‌لر .

اولا : نظریه‌نك بیانی — آنیمیستلره (ارواحیه) animistes نظراً انسانلره حرام تصورینی تلقین ایدن روحدر . شیمدی انسانك روح تصورینه ناصل ایریشدیکنی بیلمك لازم کلییور .

بزه دینیورکه ، ابتدائی انسانك کچیردیکی بعضی احوال اونده بدندن آیری اولان برجوهرك موجود اولدیغی فکرینی اویاندیره بیلمشدر . مثلا رؤیالر ، بومیانده ذکره شایاندرلر . انسان اویور وبدنی یرینی دکیشدیرمز ؛ فقط اونده برشی واردرکه دولاشیر ، اوزاق

مملکتلری زیارت ایدر ، غایبلرله ویا اولولرله قونوشـور . بناءً علیه ، هر بریمزك ، بدندن دها لطیف subtile برماده‌دن یاپیلمش اولان و آغیز وبورون دلیکلرندن اوچابیلن برایکنجی نسخهٔ وجوده مالك اولدیغمزی ظن ایله‌مك طبیعی کوزوکور . ایپنوز hypnose وقتالهپسی catalepsie ، بایلما ، استغراق extase کبی احوالده ذهنك بو مطالعه‌سنی تأیید ایدرلر .

اولولرده برنسخهٔ ثانیه‌یه مالکدر ، چونکه اونلری بعضاً رؤیالریمزده ، حتی خاطره‌لریمزده کورویورز ومع مافیه اونلرك نعشلری اوزون زماندنبری داغیلمشدر . فقط بونلر بدنسز نفسـلر âmes ، یعنی روحلر esprit در . نفس وبالخاصـه روح بدندن دها قوتلیدر ، چونکه دها سیالدر ، ایسته‌دکلری زمان کوزوکمزلر ، بناءً علیه هرعضویته کیرمکه و اونی قوتلندرمکه ویا ضعیفلاتمغه مقتدردرلر .

ارواح طیبه وارواح خبیثه واردر وهرروح ، احوال وشرائطه کوره ، ویا احتمال کندی کیفنه کوره ایی ویا کوتو اولابیلیر . خلاصه یاشایانلر عالمنك اوستنده ، روحلر عالمی واردرکه اونلری کندی لهنه چویرمکی بیلمه‌لیدر . عبادت ، دین بوندن نشأت ایدر .

مادامکه حیوانلر ونباتلر انسان کبی یاشـایورلر ونفس مبدأ حیاتدر : مادامکه وحشی ، نظرنده هرشیئی انسانه مشابه کورن ، اونك کبی هرشیئ حیات ، حس واداره ایله مجهز صایان چوجوق ذهنیتنه مالکدر ، اوحالده ناصل اولورده بوروحلر انسـانده اولدیغی کبی نباتلرده وحیوانلرده وحتی اشیاده ماده‌یه بورونمش اولماز ؟

ثانیاً : نظریه‌نك تنقیدی — نفس âme تصـوری‌نه بوتون دینلرده ، حتی دینلرك الك ابتدائیسی اولان توتمیزمده تصادف اولونیور . اوستراليا یرلیسی برنفسه مالك اولدیغنه ایناتیر . مع مافیه هرانسانك کندینه خاص برنفســه مالك اولدیغنه ایناتماز . اونك فکرنجه هرسمیه‌نك متصرف اولدیغی محدود مقدارده روحلر واردرکه بونلر انسانله توتم جنسنك برخلیطه‌سندن مرکب افسانه‌وی اجدادك روحلریدر . اونلر یکی دوغانلرده یکیدن بربدنه کیررلر . اولولرك جسدلرینی ترك ایدرلر وکیدرلر ، سمیه‌نك طالعنه حاکم اولان سری Mystique مجالسك سـینه‌سنده اریرلر . دیمك که بوروحلر ، *توتم اصلنده ظهور ذهنی ایدیور* émanations du principe totémiqne تصور اولونیورلر ؛ اونلر توتمی ایضاح ایله‌مك شویله دورسون اونك موجودیتنی استلزام ایدییورلر . آوسترالیالیلر روحه ایناتیورلر ، فقط بواعتقاد اونلر ایچون اسـاس اولان تلقی دکلدر . فی الواقع آنیمیست (ارواحیه)

نظريه‌سی بزه آنجق ظاهری بر ایضاح بخش ايديبور . رؤيانی بدندن آيری اولان برنسخهٔ وجود فرضيه‌سيله ايضاح ايله‌مك ممكندر ، فقط وحشی بيله اونی باشقه طرزده كنديسنه ايضاح ايده‌بيلير . وبدايتده كنديسنه باشقه درلو ايضاح ايتمش اولماسی لازمدر . زيرا تجربه متمادياً فرضيه‌يی تكذيب ايديبور : وحشی رؤياسنده قومشولرندن ياخود اقرباسندن برينه راست كلديكنی ظن ايديبور ؛ فقط اوياندقدن صوكرا اوآدمه صورونجه اونك عينی رؤيايی كورديكنی تصديق ايده‌بيلمه‌سی‌ده لازم كلزمی ؟ بوقبيلدن برتوافق قاچ دفعه واقع اولابيلير ؟ مع مافيه بوتوافقك دائما تكرر ايتمه‌سی لازمدر ، يوقسه بزه تكليف اولونان ايضاحك غيرقابل قبول اولديغی كوزوكور .

ديكر طرفدن چوجوغه و ابتدائی انسانه حيوانلرله انسانلر وجانسز اشيا آراسنده برمشابهت اولديغی اعتقادينی عطف ايتمك ساده ابتدائينك ذهنيتنی دكل ، بلكه چوجوغك ذهنيتنی بيله مبالغه‌لی برطرزده ذكادن محروم عد ايتمكدر . قيزمش اولان چوجوق اسكمله‌سنی دوكر . دنيوركه بواونی حس وحياته مالك ظن ايتمه‌سندندر . فقط چوجوق اسكمله‌يه اورديغی اثناده اسكمله شكايت ايتسه‌يدی ، هركسدن اول چوجوق بوكا تعجب ايدردی . ديمك كه چوجوق اسكمله‌نك جانلی اولديغنه ظاهراً ايناندیرمش كبی حركت ايتمكله اكتفا ايديبوردی ، وحشی بوكا ناصل ونيچون حقيقةً اينانسون ؟

فقط بالخاصه شووار : وحشينك بدندن فضله اولان حركتندن ماعدا ، بدنك مالك اولماديغی برقدرتی روحه ، اولولر حياتده ايكن نفسلرينك مالك بولونماديغی برقدرتی اونلرك ارواحنه عطف ايله‌مسی نه‌دن نشأت ايله‌يور ؟ اويقو ، بايغينلق ، اولوم كبی احوال نفس وياروح تصورينی ويرمك شويله طورسون ، تعيين ايديله‌سی لازم كلن برسببله بوتصور بركره اكتساب ايدلدكدن صوكرادركه آنجق فرد بوحادثه‌لری كنديسنه ايضاح ايدر . آنيميست ايضاحی ، آكلاتيلماسی لازم كلن شيئك اولجه آكلاشيلمش اولديغنی فرض ايديبور ...

نفس حقنده پيدا اولان ودها اينجه مدنيتلره قدر باقی قالان ابتدائی فكر ، اونك بدنك تفسخنه اشتراك ايله‌ديكيدر . فره‌زه‌رك Rameau d'or عنوانلی اثرنده تدقيق ايله‌ديكی اعتقادلر بو نظريه‌يه بر مثالدر . فره‌زه‌ر frazer ، مدنيت قديمه‌ده مظهر حرمت بر محل مقدس بولنان وآلبا تپه‌لرينك يشيل برواديسنك ديبنده ، قورولرله محاط بركول يقيننده كائن اولان نه‌می Némi راهبنك فجيع وضعيتنی ايضاح ايتمك ايسته‌يور .

بومقدس قوروده برآغاج بیویوردی‌که اونك اطرافنده بوتون كون واحتمال كیجه‌نك بر قسمنده اندیشه‌ناك چهره‌لی برآدامك دولاشدیغی كوریلوردی . بوآدم النده بر چیپلاق قیلیج طوتیوردی وصانكه بر دشمانك هجومنه معروض قالمی هر دقیقه بكلیورمش كبی هرطرفه اندیشه ایله باقیوردی . بوبر قاتل راهبدی ، كله‌سندن قورقدیغی آدام ایركیج اونی اولدوره‌جك ویرینی طوتاجقدی .

او مقدس معبدك قانونی بویله ایدی . اونك راهبی اولمق ایسته‌ین كیمسه وظیفه‌دار اولان راهبی اولدیرمه‌لیدی ، قتل اجرا ایدلدیمی ، قاتل بالذات كندیسی‌ده دها قوتلی ودها ماهر برنامزدك ضربه‌لری آلتنده یووارلانجه‌یه قدر مأموریتنی اشغال ایدردی .

بوقدر قرارسز برطرزده ایفا ایله‌دیكی وظیفه اوكا قرال عنوانی بخش ایدییوردی ، فقط دنیاده هیچ برتاج كیینمش قفا بوندن فضله اندیشه ایچنده قالمامش واویقوسنده دهامدهش رؤیالركورمه‌مشدر . سنه‌نك باشندن صوكنه قدر ، یاز و قیش ، هوا كوزل اولسون ، فنا اولسون ، اویالكز باشنه متیقظ بولنمغه مجبوردی و آنجق حیاتنی تهلكه‌یه قویارق اویویابیلیردی . نظارتده الك اوفاق دالغینلق ، قوت ومهارتنده الك اوفاق انحطاط اونی تهلكه‌یه قویاردی . اونك ایچون اختیارلق اعدام‌محكومیتیدی . (فره‌زه‌ر ، ۲۹ ، ایكنجی جلد صحیفه ۲ و ۳) .

بوقدر عجیب بر عادتی ناصل ایضاح ایتمه‌لی ؟ اولا فره‌زه‌ر بزه ، بر چوق مملكتلرده مماثل بروضعیتده بولنان راهب قراللرك نه‌صورتله موجود اولدیغنی تفصیل‌ایدییور . بوراهب قراللرده الهی بر روحك كائن اولدیغی زعم اولنور . فقط بوروح اونلرك بدنیله ضعیفلار وبدنله اولور . حالبوكه ملتك وبوتون دنیانك سلامت وامنیتی بوالهی روحك حیاتده‌قالماسنه تابعدر فرض اولونور .

تهلكه‌یی دفع ایچون آنجق بر چاره واردر . اوده ضعفك ایلك علامتلری كوزوكور كوزوكمز بوانسان الهی homme-dieu اولدورمك وروحنی دها صاغلام بر بدنه طاشیمقدر .

ایشته اسكیدن ، شایان ذكر اولارق قونغوده ، حبشستانده ، زولولرده ، قافرلرلر (كافرلر) Cafres ده ، اسكی پروسیالیلرده الخ . . . قراللری ، اختیارلغه ایریشدكلری وقت انتحارایتمكه ویا كندینی اولدورتمكه سوق ایدن عادتلر بویله‌جه ایضاح اولنور ؛ هندده ، یونانده ، اسكی دوریالیلرده Doriens ، معین برزمان كچنجه قراللراعدامه محكوم ایدیلیردی . باشقه یرلرده قراللر كندی یرلرینه قائم اوله‌جق سچمه قوربانلری (اوغللرینی ، دیكر انسانلری ، نهایت بالآخره حیوانلری) ذبح ایده‌رك فدیه‌لرینی ویرمكه مجبور ایدیلر .

بو اعتقاد ساده قراللر حقنده جاری دكلدی . بر چوق قوملر ، هر انسانك روحنك بدننه طاری اولان وهنه دوچار اولمق تهلكه‌سنده بولندیغنه قانع اولمشلر ، بوحالده اختیارلغه دوشه‌جك یرده حربده صاغلام اولارق اولمكی ، لازم كلیرسه روحلرینی

قصورسز اولارق محافظه ایچون تام صحت حالنده انتحار ایتمکی، یاخود اختیارلق باشلارکن ابوینی یمکی ترجیح ایلەمشلردرکه بوصوك شکلده هم اجدادك روحلرینی قورتارمق وهم‌ده کندینه قوت‌بخش ایله‌مك واونلرك حکمتندن مستفید اولمق کبی مضاعف برمنفعت واردر. بو « جنازه مراسمی یامیاملغی » نادر دکلدر .

بویله برتلقی ، روحك جذری اولارق بدندن فرقلی اولدیغی، روحك بدنده برمسکنده یاخود دها دوغروسی بر محبسده ایمش کبی کائن بولندیغی و دها بویوك قدرتلره صاحب اولابیلمك ایچون او محبسدن اویقو ویا اولومله قاچاجنی تصوریله ائتلاف ایتمه‌یور .

واقعده روحك بوصوك تلقیسی تاریخده کیج اولارق میدانه چیقیور. بو تلقی انسانده اجداد عبادتنه بر استعداد وجوده کتیریر . تعبد اجداد ایسه ایلرله‌مش مدنیتلره ، مثلا قدیم رومایه ، معاصر چین و ژاپونیایه خاصدر .

ب) ناتوریست Naturistes نظریه‌لر .

اولا : نظریه‌نك بیانی - دیمك‌كه آنیمیست نظریه‌لرك کفایتسزلکی آشکار اولویور. ناتوریست نظریه‌لرك قیمتی نه‌در ؟ بونظریه‌لر فرض ایدییورکه ، کونش ، آی ، ییلدیزلر ، رعد کبی طبیعتك معظم واقعه‌لری انسان اوزرنده ، تا بدایتده ، شدتلی بر تأثیر اجرا ایله‌مشلردر . انسان بونلرك قارشیسنده ، درین بر اضطراب وتعظیم رعشه‌سنه قاپیلمشدر؛ اونلره پرستش ایتمشدر . ایشته دین‌ده بوندن دوغمشدر دینیور . فقط دین شخصی موجودلره ، کوك کورولدیسنه دکل ، کورله‌ین ژوپیته‌ره ، آتشه دکل یاقیجی اله آغنی‌یه Agni توجه ایدر . ناصل اولدی‌ده حیرت وحرمت جلب ایدن شیلرك کیریسنده اراده وشعورله مفطور موجودات تصورینه واریلدی ؟

اکر انسانك اشیاده کندی روحنه قرابتی اولان برروح فرض ایله‌دیکی جوابی ویریلیرسه تکرار آنیمزمه دوشولمش اولور . ناتوریزم روح تصورینی نفس تصورندن نشأت ایتدیرمه‌یور ، بلکه نفس تصورینی روح تصورندن وروح تصوریننده طبیعت واقعه‌لرینك تماشاسندن انبعاث ایتدیرییور . دیمك‌كه مسئله بوواقعه‌لرك روح تصورینی ناصل اویاندیرمش اولدیغنی بیلمکده‌در .

ادعا اولونویورکه بونی ایضاح ایدن شی لسانك کفایتسزلکی، وانسانی آلداتمه‌سیدر . بوناصل اولابیلیر ؟

ابتدائی انسانك دیكر انسانلره اولا اشارت ایتمكه چالیشدیغی شی اجرا ایدلمش ویا ایدیله‌جك فعللردر . دیمك‌كه ابتدائی آدم طبیعی واقعه‌لره اسم ویرمك ایسته‌دیكی وقت آنجق جانلی وفعال موجودات ایچون یاپیلمش تعبیراته مالك ایدی. ایشته بونك ایچوندركه یاغمورك « یاغان ژوپیتر » ، الكم صاغمانك « پریلدایان ایریس Iris » ، دكزك « طالغه‌لانان نه‌پتون Neptune » اولدیغنی سویلیه‌جكدر .

بو ، استعاره ومجازدن عبارتدی فقط حقیقی صانیلدی ، وهمی ازاله ایتمكه یالكز علم مقتدر اولدیغندن وعلمده موجود بولنمادیغندن بوخطادن قاچینیلامازدی. خلاصه لسان، بشری حالاتی افاده ایدن بشری عنصرلردن یاپیلمش اولدیغندن، طبیعتی تغییر ایله‌مكسزین اوكا تطبیق ایدیله‌سی ممكن اولمادی . حتی بوكون بیله ، موسیو بره‌آل ، احوالی ، بر درجه‌یه‌قدر ، بو زاویه آلتنده تصور ایله‌مكه بزی مجبور ایدییور. «برفكر، حتی یالكز بركیفیت ارائه ایله‌سه‌بیله اوكا فرانسزجه‌ده برجنس، یعنی دیشیلك ویا اركككك اسناد ایله‌مه‌دن اونی افاده ایله‌مه‌یز، صورت عمومیه‌ده نظردقته آلنمش اولسون ویااولماسون، بر ادات تعریف ایله تعیین ایله‌مكسزین برشیدن بحث ایده‌مه‌یز . هرجمله فاعلی ایشله‌ین برموجود ایمش كبی تصویر اولونور ، هرفكر بر فعل كبی وهرفعلده ، ایستر موقت ایستر پایدار اولسون ، ماضی ، حال ویااستقبال صیغه‌لرندن برینی قوللاندیغمزه‌كوره دوامی اعتباریله تحدید اولونمشدر . » شبهه یوق‌كه بزم علمی حرثمز لسانك بویله‌جه بزده اویاندیرابیله جكی خطالری قولایلقله دوزلتمه‌مزی تأمین ایدر ؛ فقط كلمه‌نك نفوذینك ، مقابلنده موازنه یاپاجق بردیكر آغیرلق اولمادیغی زمانلرده ، قدرت مطلقه‌یی حائز اولماسی ایجاب ایدر . دیمك‌كه لسان ، حواسمزه منكشف اولدیغی طرزده‌كی مادی عالمه یالكز كندیسنك هیچ یوقدن ایجاد ایله‌دیكی روحانی موجودات ایله مركب ، بریكی عالم علاوه ایله‌دی وبوندن صوكرا بوروحانی موجودلر فیزیكی حادثه‌لرك موجب علتلری عد اولندیلر .(دورقه‌یم ، ۲۱)

ثانیاً : **نظریه‌نك تنقیدی** — بو نظریه ، نتیجه‌لرینك مناقشه اولنماسیله ییقیلیر . بو نظریه‌نك اساسنده شوفكر بسط ایدیلمش اولویور : دین بر واسع خطادر ، بوخطانك علتی‌ده لسانك قصورلریدر . اكر بویله اولسه‌یدی ، وقعه‌لرك‌دینی ، متمادیاً ، عارضماسی لازم كلیردی . چونكه كائناتی دولدوردقلری زعم اولنان بو الهلره ایسته‌نیلدیكی قدر قوربانلر ودعالر رفع اولونسون ، اونلر نه ایشیدیرلر نه‌ده حركته كلیرلردی . انسانلرك چابوق بیقمش اولمالری ایجاب ایدردی ودینلرده دوغار دوغماز اولورلردی . مادامكه بودینلر دوام ایله‌مشدر ، تصورلرینی استحاله‌یه اوغراتمق و الوهیته باشقه بر صورت ویرمكله برابر باقی قالمشلردر ، دیمك‌كه اونلر بر احتیاجه ، بر حقیقته دییه‌لم ، تقابل ایدییوركه بو احتیاج وحقیقتی ناتوریزم ایضاح ایتمه‌مكده‌در .

آنیمیزمده ، دینلری ، اویقونك واولومك حقیقی علتلرینك مجهول بولونماسندن متولد بر وهمه ارجاع ایده‌رك ، اونلری ایضاح ایله‌مه‌یور .

ناتوریزمه قارشی قونولاجق بر دیکر تنقید واردر . ناتوریزم تاریخده مؤخر اولارق کوزوکمش اولان حسلری تکاملك بدایتنه قویویور. طبیعت منظره‌لرینك شاشیرتان وعظمتلی اولان عناصری قارشیسنده حیرانلق، رومانتیك طبیعت دویغوسی، اینجه‌لمش وبناءً علیه عصری حسلردر . ظن ایدیله‌بیله‌جك اولانك خلافنه اولارق طبیعی وحشی‌یی شاشیرتماز ، اونی عظمتیله ازمز. وحشی طبیعت اوزرینه تأثیرایتمك ایچون کافی قدرتلری النده بولندیردیغنی ظن ایدر . وحشیلرده فرانسز شاعری روستانك بر تماشاسنده خروسك اوته‌رك کونشی دوغدوردیغنی ظن ایتمه‌سی قبیلندن صافدلانه بر وهم واردر .

دیمك‌که آرادیغمز ایضاحی ناتوریزم نظریه‌سی بزه بخش ایده‌مه‌یور .

ج) توته‌میزم ودینك اجتماعی منشائی

معلوم اولان دینلرك الك ابتدائیسی اولان توته‌میزمی دورقه‌یمه تبعاً تدقیق ایدهلم، دینك حقیقی منشاینی کشف ایله‌مك بزم ایچون احتمال داخلنده اولاجقدر .

اولا : توته‌م آیینلری — اویله کوزوکویورکه توته‌م عبادتنك اساسلی آیننك هدفی هر سنه (نباتی ویا حیوانی اولان) توته‌م جنسنك تجدیدینی تسهیل وتأمین ایله‌مکدر . مثلا توته‌می ویچه‌تی Witchetty دنیلن طرطیل اولان اوسترالیاسمیه‌سنده وقایع شویله جریان ایدر.

هر سنه بهارده توته‌م اهلی les gens du totem طوپلانیر .

برکره طوپلاندیلرمی؛ دینی بر آیین باشلار. بو آیین منسکی بر نظام ایچنده ومنسکی بر وضعیته تابع اولارق شانلی اجدادك یاشامش اولدقلری فرض اولنان مملکتی طولاشمق وویچه‌تی طرطیلنك یومورطه‌لرینی تمثیل ایدن طاشلری طوپراقدن چیقارمق وحاضر اولانلردن هر برینك قارنی بو طاشلرله اوغوشدیرمق، طرطیلك بر منظره‌سنی ویا حیاتنك صفحه‌لرندن برینی تمثیل ایله‌دیکی زعم اولنان دیکر تقدیس وتحریم ایدلمش طاشلره آغاج داللریله اورمقدن عبارتدر.

منسکك معناسی ظاهردر. آلاتنجا Matunja (آیینی اجرا ایدن کیمسه) مقدس حجرله‌اورییور، مقصدی اونلردن توز چیقارتمقدر. پك مقدس اولان بو توزك هر برذره‌سی حیات بوخوسی عد اولونور، اونلرك هر بری روحانی بر جوهردرکه عینی جنسدن بر عضویته داخل اولارق اونده یکی بر وجودی تولید ایتدیره‌جکدر . حاضرونك مجهز اولدیغی آغاج داللری بوقیمتلی توزی هر استقامتده داغیتمغه یارار؛ توز هر طرفه کیدر والقاح ایشنی کورور. بو سایه‌ده سمیه‌نك، تعبیر جائزسه، تحت محافظه‌سنده بولنان وآنك متبوعی اولان حیوان جنسنك بول بر صورتده تناسلی تأمین اولندیغی ظن اولونور . بالذات یرلیلر بو منسکی بویله تفسیر ایدیورلر . (دورقه‌یم ، ۲۱)

بوتون توتملی جمعیتلرده مماثل منسکلره تصادف اولونویور . بعضی جمعیتلر واردرکه اونلرده « منسکی دها مؤثر قیلمق ایچون ، انسانلر طاشك جوهرینه کندی جوهرلرندن برشی قاریشدیررلر » . دلیقانلیلر دامارلرینی کسرلر وحجر مقدسی قانلریله صولارلر .

بو عملیه‌نك هدفی طاشك خاصه‌لرینی نوعاًما یکیدن جانلاندیرمق واونك تأثیرینی قوتلندیرمکدر . فی‌الواقع اونوتمامالیدرکه سمیه اهلی اسمنی طاشیدقلری حیوانك ویانباتك بالذات اقرباسیدرلر ؛ اونلرده ، وبالخاصه اونلرك قاننده عینی حیات جوهری واردر . دیمك‌که توتم جنسنك منتظم تکثرینی تأمین ایچون بوقانك واونك طاشیدیغی میستیك (سری) توخوملرك قوللانیلماسی طبیعیدر. آرانتا Arunta * لرده صیق صیق واقع اولور : برآدم خسته ویا یورغون اولورسه ، یکیدن قوت ویرمك ایچون اونك کنج آرقاداشلرندن بری دامارلرینی کسر واونی قانیله صولار . اکرقان برآدمده بویله‌جه حیاتی‌تنبیه وتشدید ایده‌بیلیورسه سمیه آداملرینك کندیلرینك عینی عد ایتدکلری حیوان ویا نبات جنسنك‌ده احیاسنه اونك عینی صورتله خدمت ایله‌مسنده شاشیلاجق برشی یوقدر . (دورقه‌یم ، ۲۱)

بومنسکلرك تأثیرینه یرلینك پك‌صاغلام براعتقادی واردر. اکر اونلر موفق‌اولمازسه ، یرلی بو موفقیتسزلکی قدرتلی دوشمانلرك خباثتنه عطف ایدر .

اکر یرلی اینتی‌چوما Intichiuma یه (بوراده ترسیم ایله‌دیکمز آیینه) باشلامامش‌اولدیغی حالده ، تصادفاً نباتلر بویور وحیوانلر یاورولارسه ، یرلی بر دیکر اینتی چومانك برآلتنده ، اجدادك روحلری طرفندن اجرا ایدلدیکنی وحیاتده اولانلرك بو برآلتنده‌کی آیینك منافعنی طوپلادقلرینی فرض ایدر .

بو آیینك ایکنجی برپرده‌سی واردر. اوده برنوع مقدس تناول آیینیدر . سمیه‌اهلی ، منسکلرینه رعایت ایده‌رك ، توتم جنسندن آز برشی استهلاك ایدر ، اوندن صوکره‌درکه دیکر سمیه‌لر آرزو ایله‌دکلری وجهله اوجنس نبات ویا حیواندن یمك حقنه مالك‌اولورلر. یرلیلر ظن ایدرلرکه ، اکر بوشرائط آلتنده یاپیلان برطعام اولمازسه ، سمیه ، توتم‌اولان نبات ویا حیوانك انکشافی اوزرینه تأثیر ایتمك قدرتنی تماماً غایب ایدر .

آوسترالیالیلرك بوعادتی نه‌قدر عجیب اولورسه اولسون اونی فره‌زه‌رك Rameau d'or عنوانلی اثرنده خاطرلاتدیغی لایعد واقعه‌لره یاقلاشدیرمق لازمدر. بواثرده دنیاده‌کی‌بوتون اقوامك ، تاریخلرینك برآننده ، بوکا مماثل آیینلر اجرا ایله‌مش اولدقلرینی کورویورز . آوسترالیالیلرك نباتلری سوردیرمك ، حیوانلری ، سورولری تکثر ایتدیرمك ، یاغموری یاغدیرمق ایچون قوللاندقلری منسکلردن کویلولریمزك استعمال ایله‌دکلری اسرار انکیزاصوللرده

(*) بو عشیرتی مشاهده ایدن انکلیز Gillen و Spencer اسمنی Arunta شکلنده یازییورلر . آلمان Strehlow ایسه Aranda یازییور . بوندن اول تورکجه‌ده « آرونتا » یازلمش ایسه‌ده تلفظه رعایة آرانتا ویا آراندا یازمق دها مناسب اولاجق . (مترجم)

بیله بربقیه واردر ؛ و ، دیکر طرفدن ، تا اك‌زیاده مفکوره‌جی Idéalistes دینلرده بیله تصفیه اولونمش ، صورتی دکیشدیریلمش اولارق شو فکره تصادف اولونور : مقدس عد اولنان بر غدانك برپارچه‌سنی بلع ایده‌رك *مؤمن حیاتك منبعی اولان سری برمبدأ ایله برلشیر.*

ثانیاً : *توتم دینك سری مبدأی : « مانا »* — دها ابتدائی انسان بیله بویله برمبدأك موجودیتنك اعتقادینه مالکدر . او کندی سمیه‌سنده‌کی آداملرله توتم جنسندن اولان حیوانلر ویا نباتلر آراسنده صیقی براقربالق اولدیغی قناعتنده‌در . فقط بونی ناصل ایضاح ایدییور ؟ اونلرده وکندیسنده موجود بولنان ومعین برشکلی اولمایان ، بناءً علیه بوتون شکللره کیره‌بیلن ، برحیوانده ، برنباتده ، برچاقیل طاشنده ، بر تحته پارچه‌سنده ساکن اولابیلن برجوهرله . واقعا بوجوهر بوتون بدنده ایسه‌ده ، دها خصوصی اولارق بعض اقسامدن : قان ، صاچلر الخ ... خوشلانیر . بوندن دولایی برشیئی ویا بر موجودی بواقسامدن بریله اوغمق ، اوکا خارق‌العاده بر قوت ویرمك ، بو شیئه ویا بو موجوده بوغیر معین قوتك برقسمنی کچیرمکدر .

بواسرارلی جوهر « بزم الکتریق دیدیکمز قوتك بعض اوصافنی حائزدر » . کافی درجه‌ده تدبیر اتخاذ ایتمکسزین مقدس ومحرم اولان شیلرله تماسه کیررسه‌ك اونلرده‌کی قوتك بوشانماسنه معروض قالیرز ، بوایسه ، اك وخیم قاریشیقلقلره ، حتی اولومه باعث اولور ظن اولونور . دوشمانه پارماغنی توجیه ایدن برقهرمان ، بر سحرباز ، اونی درحال دله‌بیلیر ، حتی ، اسطوره‌لرك سویله‌دیکنه نظراً ، کوکی بیله دله‌بیلیر .

آوسترالیالیلر بوسری قوتك موجودیتی حسنه صراحةً مالك اولدقلری کبی آمریقالی قیرمیزی دریلیلر ، مه‌لانه‌زیالیلر ، هنوز توتم دیننه باغلی بولنان فقط دها یوکسك بر مدنیت سویه‌سنه عائد اولان آفریقا اهالیسندن بعضیلری بو سری قوتك تام بر شعورینی الده ایله‌مشلردر .

اجتماعیاتجیلر ، مه‌لانه‌زیا اهالیسنك ویرمش اولدقلری اسمله بوسری قوته « مانا » Mana » دیمکی تکلیف ایله‌مشلردر . اونلره نظراً بوتون دینلرك اوزرنده چالیشمش اولدقلری والهلرك اعمالی ایچون قوللانمش بولندقلری «مادۀ ابتدائیه» بوغیرشخصی ومنتشر قوتدر .

بدایتده تعظیم اولنان وکندیلرینه عبادتله توجه اولنان موجودات آنجق « مانا » ایله مناسبتدار اولدقلرندن مقدس تصور ایدیلیرلر : اونلر مانادن برپارچه احتوا ایدرلر، اونك مسکنیدرلر . برقیرمزی دریلی ، آشاغی یوقاری شو افادهده بولنهرق ، بونی کوزلجه ایضاح ایدییوردی : « مانا دنیایی دولدوران ومتمادیاً دولاشان بر قوتدر . طبقی اوچارکن توقف ایدن قوش، یورورکن استراحت ایدن انسان کبی بعضاً شوراده ، بعضاً بوراده طورور. بر حیوان ، بر نبات ، بر انسان، کونش الخ ... اوزرنده توقف ایدر . قیرمزی دریلی اونك توقف ایلهمش اولدیغی یرلری دوشونور ؛ دعاسنك اوکا واصل اولماسی و تمنیلرینك اسعاف اولونماسی ایچون اومحلره توجه ایدر . »

باشلانغیجده توتهم جنسنه ، یاخود دیکر دینلرده ، بوغدای آغاچ ویا آصمهیه تعبد اولونور چونکه بونلر بو «مانا» یه مشابه برشیئه مالکدرلر. بالآخره اونلر شخصیت اضافه اولونور : زراعت الههسی سهرهس Ceres ، شراب الهی باکوس ویا حیوانات اهلیهالهلری les Faunes در . واسکی معناسی ا نوتولمش اولان اجداد تعامللرینك ایضاحی ایچون مخیله خارق‌العاده ایضاحات ایجاد ایدر ، کیت کیده مشوش اولان اسطورهلر ابداع ایدر ، الهلرینه بر سلسلهٔ اجداد یعنی معلوم ومقنن برشجره تشکیل وتخیل ایدر . مملکتلرنده ملی دین اولان شینتو Shinto دینی تجدیده الك چوق خدمت ایتمش اولان ژاپون محررلرندن بری ، شایان حرمت بر عنعنهنك میراثی اولان طفلانه اسطورهلردن بحث ایدرکن اونلرك حقیقتنی نامأمول اولان شو سوزلرله تصدیق ایدییور : « اکر بو دوغرو اولماسهیدی ، بو درجهده کولونج، بو درجهده اینانیلماز بر حکایهیی کیم ایجاد ایدردی ؟ »

ثالثاً : بوجوهرك وارلغنه اعتقاد نهیی افاده ایدر ؟ — بومانا تلقیسی فطریی انسانلر نرهدن چیقارمشلر ؟ اشیاده هیچ برشی اونی اویاندیرامازدی، بوتصور محسوساتی،ادراکاتی، تجربهیی آشیور . هنوز اونده بیله اسرارلی وغیر مادی برشی وار .

بونی تلقین ایدهبیلهجك عناصره توتهم جنسلری مالك دکلدر. حدذاتنده اونلر معناسز، علی‌العادهدرلر: توتهملر، صیچان، قارنجه، سازان ، کرتنکله ، اریك آغاجی کبی موجوداتدر. آشکاردرکه آوستralیا ویا آمریقا یرلیلری نظرنده بوموجوداتك قیمتلی اولماسی ، برشیئك تمثالی اولمق اعتباریلهدر ؛ فقط نهنك تمثالی ؟

بویرلی، علی‌العاده زمانلرده ، قرهده ویا دکزده آولانیر، کندینی ، قاریسنی ویا قاریلرینی

و چوجوقلرینی بسلەیەجك غدایی زحمتلە طوپلار : بو یکنسق وچتین حیاتدە دیکر انسانلردن اوزاقلاشیر ، کندینی وارلغك علی‌العادەلکیلە ازیلمش حس ایدر .

بردنبرە ، ایشتە اونی چاغیردیلر . سمیە یاخود حتی عشیرت ، عمومی ماهیتدە بر وقعەیی (کنجلرك انسیتی ، دفن مراسمی ، اوزون سورك آولری) تسعید وآیینی اجرا ایچون طوپلانەجقدر . یرلینك حیاتی دەکیشیر : قاراکلقدن آیدینلغە ، سسزلکدن کورولتویە ، صیحەلرە ، حسیات دورغونلغندن بر شدتلی هیجانە کچر . حتی باطنی حیاتی دولغون وزنکین اولان ، عائلە اوجاغندە طوپلانارق قوت قازانان بز مدنیلر ایچون بیلە ، بر خلق بیرامی کوننده قالابالغە قاریشمق بزە تأثیر ایدر و بزی استحالەیە اوغراتیر . ایستەمەیەرك آدیملریمز کچمکدە اولان عسکری موزیقەنك وزنینە تابع اولور؛ باغریشمەلر، کولوشمەلر ، حتی یورومکدە اولان خلقك بوغوق کورولدیسی بیلە سیکیرلریمزە تأثیر ایدر ، بزی فوق‌العادە تهییج ایدر . بزدن دها فضلە چوجوقلر قابنە صیغماز بر حالدەدر . فقط بالخاصە بو جهتدن، وحشی بر چوجوقدر. بر حیوان کبی سس چیقاریر شرقی سویلر ،رقص ایدر . کورولتو نە قدر آرتارسەاو قدر اونی‌دها آرتیرمق احتیاجنی دویار . اطرافندە حرکت نە قدر آرتارسە او قدر فضلە کندیسی‌دە حرکتە کلیر . مستثنا شدتی حائز بر حیات اوندە جاریدر . باشقەلریلە برلشەرك، داغنیق حالدە سورولن حیاتدن کثیف واهتزازلی بر حیاتە کچەرك، تام وحقیقی معناسیلە، باشقە بر انسان اولمشدر. وحشی کندینی دها متجاوز، چتین حیاتە ، دوشمانلرە ، عناصرە قارشی مقاومت ایتمکە دها مقتدر حس ایدر . او کندی فوقنە یوکسلتلمشدر . اسرارلی بر جوهرك نفسندە وکندی کبی اطرافندە بو طاشقینلغە ، بو تهیجە (۱) اشتراك ایدنلردە سیال اولارق جاری بولندیغنی ظن ایدر : بو آدملر «مانا» یە مالکدرلر .

ایکی وارلغك، ایکی حیاتك وحشیدەکی بوتعارضندە هر دیندە اساس اولان حرام حیات وحلال حیات (قدسی‌حیات، عادی حیات) تعارضنك توخومنە مصادف اولمایورمی‌یز ؟

وحشی زمرە حالندە یاشادیغی وقت اویلە بر علوی عالمە داخل اولمشدرکە اورادە انسان صانکە اضطرابك واولومك فوقندەدر . ، دها معضل بر فکر ایسە، بو عالم ایچنە کیردیکی وقت ، الوهیت نورینك کندینە منکشف اولدیغنی تصور ایدەجکدر .

(۱) بو تهییج فرانسزجەدەکی exaltation کلمەسنك اشتقاقندن آکلاشیلەجغی وجهلە یوکسلمك اوزرە نفسندن فیرلامق ، طاشمق معناسنە آکلاشلمالیدر .

رابعاً: توتم زمره‌نك تمثالیدر — مع‌مافیه زمره‌نك بر تمثاله احتیاجی واردر. بوقاعده‌دن خارج قالابیلن برزمره یوقدر: انسانلربرابر اولدیلرمی، اونلره براتفاق نشانه‌سی لازمدر. بونلردن الك مستعمل اولانی، قابا برذهنیته مالك انسانلر زمره‌سنده، قابا دكزجیلرده، ایجه دوشونه‌مه‌ین عسكرده، عینی حبسخانه‌ده محبوس اولانلرده، عینی سمیه‌دن وحشیلرده تصادف اولونانی، دری اوزرینه حك اولنان تمثالدر: وسم Tatouage‌در. توته‌ملی سمیه‌لر وسمی تطبیق ایدرلر. برلكده یاپیلان هیچ برآیین یوقدر كه اونده یرلیلر كندیلرینی تمییز ایدن، عینی سمیه‌دن اولانلرك هپسی ایچون مماثل اولان، اوسمیه‌نكماللری اوزرنده مشاهده اولنان، مقدس آلتلرده ومشترك منسكلری اثناسنده ركزایله‌دكلری دیركلرده ترسیم ایدلمش اولان بو رسمله بزه‌نمش اولارق میدانه چیقماسونلر. بعضاً توته‌می یره رسم ایدرلر وداماریرینی كسدكدن وبورسمی قانلرینه غرق ایتدكدن صوكرا سجده ایدرلر وبویله‌جه تحریم وتقدیس ایدلمش اولان تمثاله بعدما تعبد ایدرلر.

دیمك‌كه زمره حالنده طوپلاندقلری وقت تمثاللری واردر. حالبوكه بوآن الهی جنته اوغرایه‌رق كندیلرینی وجد وتهییج ایچنده حس ایتدكلری زماندر. بونك زه‌دن كله‌بیله‌جكی آرایه‌رق وساده‌جه‌طوپلانمش اولمالرندن نشأت ایله‌دیكنی‌ده آكلامیه‌رق وحشیلر، هرطرفده، كندی اوزولرنده واطرافده تمثال اولان رسمی كوروپورلر: پك طبیعی بروهم ایله روحی حیاتمزك دها برچوق دیكر مثاللرینی حاوی بولندیغی بر التباس ایله، كندی حالت روحیه‌لرینك علی‌العاده رفیقی اولان شیئی او حالتك علتی عد ایدیپورلر. اونلرده دینی اوورپرمه‌یی تولید ایدن شیئك اوتمثال اولدیغنی ظن ایدیپورلر. عسكر ایچون بایراق آرتق بویالی بر بز پارچه‌سی اولمایوب اوكا وطنی اشارت ایله‌دیكی وبناءً علیه اوآندن اعتباراً بایراق كندیسی ایچون سویلكه لایق اولدیغی، اونك تموج ایتمه‌سی ایچون جان ویرلدیكی كبی، توتم رسمی‌ده، زمره‌نك تمثالی اولارق، ابتدائی انسان ایچون تام معناسیله قدسیتی، حرمتی، كرامتی، بركتی حائزدر، اونك بوتون معجزه‌لی قدرتلره مالك اولدیغی فرض اولونور. دیكر بر افاده ایله، *زمره‌نك بایراغی اولاده توتم مقدسدر، چونكه مقدس اولانه صیانی اضطار ایدر*. ابتدائی انسانلر مشبوع بولندقلری هیجانی تمثال اوزرینه انعكاس ایتدیرمشلر، زمره‌دن كلن و وجد وتهیجلرینه بناءً كندیلرنده آقدیغنی حس ایتدكلری باطنی قوتی اوكا عطف ایله‌مشلردر. بو قوت اونلردن توتمه كلیر؛ فقط اونلر توته‌مك قوت منبعی اولدیغنی وقوتك توته‌مدن كندیلرینه كلدیكنی فرض ایدرلر.

فقط توتم رسمنك نمونه‌سی نره‌دن بولونیور؟ انسانك هنوز هرشیء اوكرنمكه محتاج أولدیغی بودورده ترسیمی قولای، خطوطی بسیط وهركس طرفندن قابل رؤیت، هركس ایچون بر معنایی حائز برشی نره‌ده بولمالی؟ كندی اطرافنده : آلیشمش اولدیغی حیوانلر ویاقینده‌كی نباتلر آراسنده. ایشته بونك ایچوندركه حقیر جنسلری ترسیم ایله‌مكه واشارت ایتمكه غیرت اولونمشدر[۱]. فقط بركره بوجنسلر بوفائده‌یی تأمین ایله‌دكدن وبونی متعاقب مقدس تمثال تصوری برحیوانك ویانباتك تصورینه تداعی ایله‌باغلاندقدن صوكرا اوجنسدن بوتون حیوانلر وبوتون نباتلرده حرام ومقدس ، اونلرك تصورینی جلدلرینه نقش ایتمش اولان انسانلرك اقرباسی عد اولوندیلر . ایشته توتم جنسیله سمیه‌نك اقربالغی اعتقادینك منشأی بودر .

۳ . جمعیت دینی تكوین ایله‌مشدر

ا) *جمعیت دینی حسی (دیندارلغی) تولید ایدر وادامه ایلر* — هیچ بردین یوقدركه مؤمنلرك طوپلانماسنك اونلرده حرام حسنی ، اللهك حاضر اولدیغی اعتقادینی یاراتمغه ویاشاتمغه نه درجه‌یه خدمت ایله‌دیكنی بیلمه‌سین . هیچ بردین یوقدركه سنه‌یی برطرفدن حلال دورلره دیكر طرفدن علی‌العاده طرزدن باشقه برصورتده یاشانان ، بناءً علیه ابتدا سعیك تركیله باشلانیلان بایراملردن عبارت حرام دورلره آییرمامش اولسون. هیچ بردین یوقدركه اونده منسكی اولان اوضاعی مشتركاً اجرا ایچون و ولیلرك منقبه‌لرینی ، مقدس صاییلان تعبیرلرله تكرار ایله‌مك ایچون طوپلانیلماسین . **مشترك عبادت ، آیین** le culte *بودینی بایراملردوره‌لرینك تعاقبیدركه اودوره‌لرده برلشمه اولانه خلوه ساده‌جه تجمع حالنده كندینی وجد وتهیجه القا ایدن سببلر بولور .*

بونی دیمك هردینك بروهمه ، بریالانه مستند اولدیغنی سویله‌مكمیدر؟ فقط اولابوراده هیچ بروهم یوقدر : اجتماعی حیاتك بزی نفسمزك فوقنه یوكسه‌لته‌ن حسلرك مبدعی ، دینی وجدك مبدعی اولدیغی محققدر .

---

[۱] آوسترالیالی توتم اولان موجودی وضعی اشارتلرله ترسیم ایدر . اونك رسمی بریازیدر . كله‌جك درسده بونقطه‌یه رجوع ایده‌جكز .

اویله احوال واردرکه اونلرده جمعیتك بوتسایه ایدیجی وجانلاندیریجی تأثیری آشکاردر . مشترك بر احتراصله حرارتلەنن بر مجلسده اویله حسلره وفعللره مقتدر اولورزکه کندی قوتمزله قالدیغمز آنده اوندن عاجززدر. ومجلس داغیلدقدن صوکرا بزیالکز باشمزه قالیر ومعتاد سویه‌مزه تکرار دوشرسه‌ك اوزمان کندی اوستمزه ، نەقدر بویوك بر ارتفاعه یوکسلتامش اولدیغمزی اوڭجه بیلیرز . تاریخده بونوعدن مثاللر بولدر : ٤ آغستوس کیجه‌سنی دوشونمك کافیدر . اعضاسنك هربرینك بر کون اول رد ایله‌مکده اولدیغی بر فراغت وفداکارلق فعلنه بوتون بر مجلس بردنبره اوکیجه سوروکلندی وایرتسی کونی مجلس اعضاسنك هپسی بوکا شاشدی . بوسببدن دولاییدرکه سیاسی ، اقتصادی ، دینی بوتون فرقه‌لر معین زمانلرده اجتماعلر ترتیب ایله‌مکه اهمیت ویریرلر . اواجتماعلرده فرقه‌نك بوتون منسوبلری مشترك ایمانلرینی برابرجه اظهار ایده‌رك اوکا یکیدن حیات ویریرلر . کندی کندینه براقیلدیغی حالده صولاجق اولان حسلری قوتلندیرمك ایچون اوحسلری دویانلری بربرینه یاقلاشدیرمق وآرالرنده دها فعالانه ودها صیق مناسبتلر تأسیس ایله‌مك کافیدر . ایشته برقالابالغه خطاب ایدن آدمك (اکر او آدم اونکله بر حس اشتراکنه داخل اولابیلمشسه) کندینه خاص اولان وضعیتی ایضاح ایدن‌ده بودر. بویله بر آدمك لسانی احوال عادیه‌ده کولونج اولاجق صورتده طمطراقلی ومطنطندر ؛ اوضاعنده حاکمیت افاده‌ایدن برشی واردر؛ حتی فکری بیله اعتدالسزدر . وقولایلقله هردرلو افراطلره کندینی صالیویریر . سببی شوکه بو آدم نفسنده کندندن طاشان وخارجه یاییلمغه باقان خارق‌العاده بر قوت بوللغی حس ایدییور ؛ حتی بعضاً آنجق ترجانی اولدیغی یوکسك برمعنوی قوتك حاکمیتی آلتنده بولندیغی انطباعنده‌ده مالکدر . اکثریا خطابتك الهام دهاسی le démon de l'inspiration oratoire تسمیه ایدلمش اولان شیٔده بو وصف ایله طانیلیر . ایمدی بوواستثنائی قوت تزایدی تماماً حقیقیدر ؛ آرتان قوت زمره‌دن کلیر واکا توجه ایدر . خطیبك بیانیله تحریك ایله‌دیکی حسلر بویولتولمش ، کنیشله‌مش اولارق کندینه رجوع ایدر واونسبتده کندی حسنی قوتلندیریر . خطیبك آیاغه قالدیردیغی احتراصلی قدرتلر کندنده انعکاس ایدرلر واونك حیاتنه شدت بخش ایدرلر . آرتق سوزسویله‌ین بربسیط فرد دکل ، بلکه او فردك مادی قالبنه بورونمش واونده تشخص ایله‌مش اولان زمره‌در .

بوکیجی ویانوبت نوبت کلن حاللردن باشقه دهادواملیلری واردرکه اونلرده جمعیتك بوقوتلندیریجی تأثیری دها مسلسل اولارق واکثریا حتی دها پارلاق اولارق کندینی حس ایتدیریر . اویله تاریخ دوره‌لری واردرکه اونلرده هرهانکی برمشری صارصینتینك تأثیری آلتنده، جمعیت افرادی آراسنده‌کی تأثیر وعکس تأثیرلر دهاصیق ودهافعال اولور . فردلر بربرلرینی آرارلر ، اسکیسندن فضله برله‌شیرلر. بوندن عمومی بر غلیان حصوله کلیرکه اختلالجی ویا یاراتیجی دورلرك وصف ممیزیدر . ایمدی، فردی قوتلرك عمومی اولارق تشویق وتحریکی بوآرتان فعالیتك اثریدر . بویله‌دوره‌لرده علی‌العاده زمانلردن فضله وباشقه درلو یاشانیلیر . فرقلر ساده درجه ونکته فرقلری دکلدر ؛ انسان باشقه بر انسان اولور . حرکته کتیرن اوحسلر اوقدر قوتلیدرکه آنجق شدتلی ، مفرط فعللر (فوق‌البشر قهرمانلق یاخود خونریز بروحشت فعللری) اونلری تطمین ایده‌بیلیر . اهل‌صلیب سفرلرینی وفرانسز اختلالنك علوی ویا وحشیانه بر چوق وقوعاتنی ایضاح ایدن بودر . عمومی وجد وتهیجك تأثیری آلتنده اك اهمیتسز واك ضررسز بورژوانك یا قهرمان یا جلاده تحول ایله‌دیکی کورولور وبوتون بو زوحی

وتيره‌لر اودرجه‌ده دينك كوككنده اولان وتيره‌لردندركه بالذات فردلر، بويله‌جه انقياد ايله‌دكلرى تضييق، بالخاصه دينى بر شكل آلتنده تصور ايله‌مشلردر . اهل صليب الاهك كندى آرالرنده حضورينى وكنديلرينه ارض مقدسك فتحنه كيتمكى امر ايله‌ديكنى دويدقلرينى ظن ايدرلردى ؛ ژاندارق سمادن كلن سسلره اطاعت ايله‌ديكنه اعتقاد ايدردى (دورقه‌يم ، ۲۱)

ب) جمعيت مقدساتى يارانير — اساساً ، حالده اولديغى قدر ماضيده‌ده جمعيتك بلاتوقف هيچ يوقدن مقدسات ابداع ايله‌ديكنى كورويورز .

جمعيت بر آدمه مفتون اولورسه ، اونده كنديني تهييج ومضطرب ايدن اشتياقلرى واونلرى تطمين ايله‌مه‌نك چاره‌لرينى او آدمده كشف ايله‌ديكنى ظن ايدرسه ، او آدم امثالسز عد اولنه‌جق ونوعما براله مرتبه‌سنه چيقاريله‌جقدر ...

اساساً كنديلرينه يوكسك اجتماعى وظيفه‌لر توجيه ايديلمش اولان آدملرك القا ايله‌دكلرى حرمت حسى‌ده دينى حرمتدن باشقه برماهيتده دكلدر . اوده كنديني عينى حركتلرله افاده ايدر : عالى بر شخصدن اوزاق بر مسافه‌ده طورولور ، اوكا آنجق احتياطله ياقلاشيلير ؛ اونكله قونوشمق ايچون على العاده فانيلر ايله مكالمه‌يه يارايان لسان واوضاعدن باشقه برديل وباشقه وضعيتلر قوللانيلير . بو احوالده دويولان حس دينى حسك اوقدرياقين اقرباسيدركه برچوق اقوام اونلرى بربرينك عينى ظن ايتمشلردر . پرنسلرك ، اصيللرك ، سياسى رئيسلرك نائل اولدقلرى اعتبارى ايضاح ايچون اونلره بر مقدس وصف ورلمشدر ....

جمعيت انسانلرى تحريم وتقديس ايله‌ديكى كبى اشياىده ، وبالخاصه فكرلرى‌ده تحريم وتقديس ايدر . براعتقاد برقوم طرفندن متفقاً قبول ايدلمش اولورسه، بوقاريده ايضاح ايله‌ديكمز سببلره بناءً، اوكا دوقونمق ، يعنى اونى انكار ايتمك ويا اوكا اعتراض ايتمك ياساقدر . حالبركه تنقيد ياساغى ديكر ياساقلر قبيلندندر و مقدس برشى قارشيسنده بولونلديغنى اثبات ايدر . حتى بوكون بيله ، بربريمزه بخش ايله‌ديكمز حريت نه‌قدر بويوك اولورسه اولسون ، ترقيى تماماً انكار ايدن ، عصرى جمعيتلرك مربوط اولدقلرى بشرى مفكوره‌يى تزييف ايدن برآدم اسكيدن دينى مقدساته تجاوز ايتمش اولانلرك ياپدقلرى تأثيرى ياپار . هيچ اولمازسه برعمده واردركه تدقيق وتنقيد حريتنه الك زياده مفتون اولان ملتلر بيله اونى مناقشه فوقنه قويمغه واوكا دوقونمانك جائزاولماديغنى قبول ايتمكه، يعنى مقدس كورمكه تمايل ايديورلر : بوده تدقيق وتنقيد حريتى عمده‌سنك كنديسيدر .

فرانسز اختلالنك ايلك سنه‌لرندن باشقه هيچ برزمانده جمعيتك كنديني الوهيت پايه‌سنه چيقارمق ياخود الهلر يارا تمق استعدادى دها فضله قابل رؤيت اولمادى . فى الواقع، بوآنده، عمومى شوقك تأثيرى آلتنده ماهيتى اعتباريله تماماً لاييق (لادينى) اولان شيلر افكار عموميه طرفندن مقدس شيلر حالنه قونولدى : بونلرده وطن ، حريت ، عقلدر . عقيده‌سنه ، تمثاللرينه ، معبدلرينه و بايراملرينه مالك اولان بر دين كنديلكندن تأسس ايتمك اوزره ايدى . ايشته عقل ووجود متعال culte de la Raison et de l'Etre suprême دينى بوايشتياقلرى نوعما رسمى بر طرزده تطمين ايليه‌جكدى . بو دينى تجددك آنجق قيصه برعمرى اولديغى دوغرودر . فقط بونك سببى شودركه ابتداده خلق كتله‌لرينى وجدلنديرن وطنپرورلك شوقى‌ده كيت كيده ضعيفلادى . علت زائل اولديغندن اثرك دوامى

امکانی یوقدر . فقط بو تجربه ، قیصه اولمقله برابر ، اجتماعیات نقطهٔ نظرندن بوتون اهمیتنی محافظه ایدر . شونقطه ثابت قالییورکه : معین برحالده ، جمعیتك واونك اساسلی مفکوره‌لرینك، طوغریدن دوغرویه وهیچ برتبدیل صورته حاجت قالمقسزین ، حقیقی بردینك موضوعی اولدقلری کورولمشدر . (دورقه‌یم ، ۲۱ ، صحیفه ۳۰٤) .

بویله‌جه بو نظریه بزه دینك منشأنی ایضاح ایدییور ، چونکه اونی **اجتماعی حیاتك** **نقائضنه** استناد ایتدیرییور . ینه او سایه‌ده دینك اجتماعی رولنی تنویر ایدییور ، چونکه منتظم بر عبادت وآیین تأسیساتی ایله دینك انسانلری طوپلانمغه ، بویله‌جه فردلرك حسلرینك تبدیل صورت ایله‌دکلری بو شدتلی اجتماعی حیات حالنی معین زمانلرده احیا ایله‌مکه ناصل مجبور ایله‌دیکنی کوستریبور .

واقعا بو نظریه دینه شأنی بر اساس وریبور ، چونکه اونی انسان قدر دواملی بر شأنیت اولان اجتماعی حیاتك افاده‌سی عد ایدییور . فقط بزم الله ، نفوس ، ارواح ، مقدس اشیا و موجودات تسمیه ایله‌دکلریمزك آنجق جمعیت طرفندن فردلر اوزرینه اجرا ایدیلن تأثیری غیر صحیح بر طرزده بیلدیرن تمثاللردن عبارت عد ایدییور کوزوکدیکندن دولایی بونظریه دیندن هرهانکی بردرین حقیقتی نزع ایله‌مش کبی کوزوکویور .

بعضیلری بزم ایضاحاتمزدن بونتیجه‌یی چیقاراجقلردر. اونلر دییه‌جکلردرکه، بوکونکی انسان بشریتی سومکله وشخص بشری مقدس عدایله‌مکله اکتفا ایله‌دیکی وقت دینی بوتون رمزلرندن و تمثاللرندن صویویور وعبادتنی دوغرودن دوغری‌یه دینی حسك یکانه منبعی اولدیغنی کوردیکمز جمعیته توجیه ایدییور .

فقط الهی بر مبدأك موجودیتنه ایناناںلر شیمدی‌یه قدر سویله‌دیکلرمزده ایمانلرینی صارصه‌جق هیچ بر نقطه بولمایاجقلردر ؛ چونکه ایضاحاتمزدن چیقارابیله‌جك یکانه نتیجه شودر: فرد ، کندینی آشان برمعظم قدرت تصورینه یالکز باشنه ایریشمکه قادر دکلدر، طبیعتی ، کائناتی و حیاتی آنجق جمعیت واسطه‌سیله آکلایابیلیر ؛ اکر جمعیت اولماسه‌یدی فرد هیچ برزمان الوهیتی تحدس ایله‌یه‌مزدی؛ جمعیت سایه‌سنده‌درکه بوحدس الده ایدلمشدر. بوحدس، منشأی دولاییسیله ، باطلمیدر ؟ بوسؤال باقی قالییور .

خلاصه بز واقعه‌لر وتفسیرلر کوستردك. فقط برطرفدن صنعتك ، علمك ، اخلاقك، حقوقك تدریجی بر طرزده لادینیلیشمه‌سنی نظر اعتباره آلارق نوعما دینی لادینیلشدیرمکه و اونی دوغرودن دوغرویه بشریت تعبدینه حصر ایتمکه وارانلرله دیکر طرفدن فکرك

روحيلشمكه مفكوريلشمكه ، دوغرو ترقيسنى نظر اعتباره آلارق ، آوستراليالى توتهمجيلرك قابا اعتقادلرينك ، بزه كائناتك سرينى آچان يكانه انجه دينك اوزون بر تكاملدن صوكرا اورتايه چيقماسنه خدمت ايدن ، قصورلو طاسلاق اولديغنى تصديق ايله‌ينلرك آراسنده‌كى جميع اختلافى حل ايله‌مك نيتنده بولونمادق .

تمادى ايدن بو اختلاف عصرى حياتك بويوكلكنى تشكيل ايدر . قارشيلاشان دعوالر آراسنده ايسته‌ين بر طرفى التزام ايده‌بيلير .

اوقونامىسى كتابلر :

فردزه‌ر ، ۲۹ ، اوچونجى جلد ، صحيفه ۲۸ ـ ۱۳۹
دورقه‌يم ، ۲۰ ، جلد ٤ ، دينى حادثه‌لرك تعريفى
دورقه‌يم ، ۲۱
يوغله ، ٥ ، سكزنجى فصل ، صحيفه ۱۲۳ ـ ۱۸٦

بكرمی برنجی فصل

علمك منشأی وانكشافنك شرائطی

۱ . علم ایله دین آره سنده مناسبت

۱) مسئله — علم ایله دینك بربرینه ضد اولدقلری ، برینك ترقیسی اوته کینك تدنیسنی استلزام ایله‌دیکی فکری آرتق مبتذل اولمشدر . بو تلقی‌یی تقویه ایدن واقعه‌لر اکسیك دکلدر : غالیله‌ئی Galilée نك مصادف اولدیغی تشکلات ، داروین نظریه‌لرینك الهیاتجیلر ومؤمنلر طرفندن معروض قالدیغی مخالفت، رونان ایله موسیو آلفره دلوازی Loisy نك خریستیانلغك منشأینه دائر تدقیقلرندن دولایی آفوروزه معروض قالملری الخ . . . بزه دینیورکه دین اسرارله ، علم‌ده آیدینلقله بسله‌نیر . دین هر شیئی و فردی بیله سوق واداره ایدن برفائق قوت مواجهه‌سنده انسانی آشاغیلاشدیریر؛ علم ایسه اونی قورقودن ، جهلدن قورتاریر و کائنات قانونلرینی تدریجاً اوکا کشف ایده‌رك کندینی سوق ایله‌مکه و طبیعته حاکم اولمغه یاواش یاواش مستعد قیلار . برتلو کبی بویوك عالملری تعقیباً سربست اولدقلرینی اعلان ایدن بعض متفکرلر علمك ایلکلرینی و اونك انسانه بخش ایله‌دیکی همان همان حدودسز قوتی اعلا ایدییورلر . بوکا مقابل ، دینك بعض مدافعلری « علمك افلاسنی » اعلان ایله‌مشلردر. بونلر علمك یالکز محدود برساحه‌ده مؤثر اولدیغنی تصدیق ایدییورلردی . دییورلردی‌که : بشری روح ایچون یاپیلمش وبزم عملی احتیاجلریمزه دوغرو استقامت آلمش اولان علم بزه اونلری تطمین ایله‌مك واسطه‌سنی ویرر ، بزه دها راحت برمادی حیات تأمین ایله‌ین مکمل آلتلر احضار ایدر ؛ فقط نه بزم تجسسمزی ، نه‌ده حسی اشتیاقلریمزی تطمین ایده‌بیلن برغدا دکلدر . علم دکیشن فرضیه‌لره مستنددر، انسانك حکمت وجودینه ، قدرینه ، کائناتك مبدأ ومعادینه دائر اولان قطعی اهمیتی حائز سؤاللره جواب ویرمز وویره‌مز . علمی تفکر اساسندن تنقیدجیدر ؛ اواعتقادلری اریتیر واونلرك یرینه برشی قویماز ؛ انسانلرك غیرت و قدرتنی تخریب ایدر . یالکز ایماندرکه تشویق وتحریك ایدر ، حیاتك اضطرابلی وقعه‌لریله یولنی شاشیرمش اولان روحی تسلی

ایدر و فنالغی اقتحام ایتمك وكندینه تقدیر ایدلمش اولان وظیفه‌یی اجرا ایتمك ایچون لازم اولان قوتی یکیدن بخش ایدر .

مع مافیه ، بر چوق بویوك متفكرلر نظرنده دین وعلم اویوشورلر . مثلا ماضیده پاسقال ، حال حاضرده پاستور ، برانلی Branly ایمانلرینی محافظه ایله‌مش و بوندن دولایی علمك منافعنی اهمال ایتمه‌مشلردر . دیمك‌كه عصری وجدان قارشیسنده موضوع اولان مسئله حل ایدیلمش عد اولونمامیدر . بوراده‌ده مسئله‌یی حله یارایه‌جق صریح عنصرلره مالك اولمق ایچون ، اصله ، منشأه رجوع ایتمه‌لیدر : علمك ناصل دوغدیغنی تدقیق ایده‌رك ، احتمال ، علمك دینله حائز اولدیغی صحیح رابطه‌لری كشف ایده‌جكز .

ب) فره‌زه‌رك نظریه‌سی : سحر ، دین ، علم .

اولا : نظریه‌نك بیانی — بالخاصه برچوق اختصاص صاحبی اولانلر طرفندن قبول ایدلدیكندن دولایی فره‌زه‌رك بومسئله‌یه دائر نظریه‌سنی بیلمك لازمدر .

فره‌زه‌ر شوفكرده‌در: بشریت، كائناتی طانیق واشیایه تأثیرایله‌مك جهتنده بولونوركن یكدیكرینی متعاقب سحری ، دینی وعلمی قوللانمشدر .

سحرده ، علم كبی ، طبیعتك لایتغیر برنظام تحتنده، كیمسه‌نك مداخله‌سی اولمقسزین، جریان ایدن برحادثات مجموعه‌سی اولدیغنی فرض ایدر .

سحرك اوزرینه قورولمش بولندیغی اساسلی عمده‌لر ایكی‌یه ارجاع اولنه‌بیلیر . برنجیسی : اثر اونی حصوله‌كتیرن علته مماثلدر؛ ایكنجیسی: ماضیده تماس‌حالنده بولونمش وبالاخره آرالرنده‌كی تماس منقطع اولمش اولان شیلر تماسلری تمادی ایله‌دیكی تقدیرده بر بری اوزرینه حائز اولاجقلری نفوذه مالك بولونمقده دوام ایدرلر . بوعمده‌لرك برنجیسندن وحشی ایسته‌دیكی شی تقلید ایده‌رك اونی حصوله‌كتیره‌بیله‌جكنی تمایل ایدییور : ایكنجیسندن ساده براوفاق پارچه‌سنه عائد اولدیغی هرشی ویا شخص‌اوزرینه ، آرزوسنه‌كوره ، اوزاقدن ، نفوذ ایده‌بیله‌جكنی تمایل ایدییور . (فره‌زه‌ر ، ۲۹)

۱ . برنجی نوع سحرك مثالی : دوشمانك برتصویری (تخته‌دن ، بالمومیدن یاخود بالچیقدن براوفاق صورت) یاپیلیر ، اوبرایكنه ویا اوق ایله دلینیر وتصویر ایدلمش اولان شخصك كندی بدننده اضطراب چكدیكی ظن اولونور . تصویر یاقیلیر ویا طوپراغه كومولور : بویله‌جه حقیقتده تصویرك اصلنك اولدورولدیكی ظن اولونور . قرون وسطاده آن‌ووتمان Envoutement تسمیه ایدیلمش اولان بوطرزده هرمملكتده وهردورده مشهوددر .

بورنه‌او اهالیسندن دایاقلرده Dayak برحكیم ، صانكه اولمش كبی یره یاتار . اونی حاضیرلره

صارارلر وصانکه برنعش ایمش کبی اوك دیشاریسنه طوپراغه قویارلر. تقریباً برساعت صوکره اونك مسلکداشی هکیملرحاضیرك باغلرینیچوزرلر، اوده اوزمان حیاته عودت ایله‌مش طورینی آلیر وتداوی ایدیلك ایسته‌نیلن خسته‌نك عینی زمانده بو صورتله جانلاندیغی صانیلیر. (فره‌زه‌ر ، برنجی جلد ، صحیفه ۱۹)

۲ . ایکنجی نوع سحرك مثالی :

اك چوق معلوم اولان مثال بر انسانله بدننك کندندن آیریلمش پارچه‌لری ، مثلا طیرناقلری وصاچلری آراسنده موجود اولدیغی فرض ایدیلن سحرلی تجاذبدر Sympathiemagiqne . برآدامك کسیلمش طیرناقلرینه ویا صاچلرینه مالك اولان شخص ، اوزاقدن ، اونك اوزرینه بر تأثیر اجرا ایده‌بیلیر . بوباطل اعتقاده هرطرفده تصادف اولونور (فره‌زه‌ر ، برنجی جلد ، صحیفه ۵۰)

بوعملیه‌لرك اوزرینه استناد ایله‌دکلری عمده‌نك غریب برتطبیقی ده ، یاره اولدیغی وقت مرهمك یاره اوزرینه دکل، بلکه اونی حصوله کتیرمش اولان سلاح اوزرینه قویولماسیدر. بوکا حالا آوروپالیلرده تصادف اولونیور .

قوللانیلان بو طرزلر بالطبع مؤثر دکلدرلر . فقط اونلرك شرطی اولان عمده‌لرك محقق برقیمتی واردر . ابتدائی انسانك اساسلی تصوری ، بالذات بزم عصری علممزك اوزرینه استناد ایله‌دیکی تصوردرکه اوده شودر :

دنیاده نظام و انتظام واردر ، بناءً علیه واقعه‌لرك بربرینه هانکی قانونلره تبعاً باغلاندقلری انسانجه معلوم اولدیغی نسبتده مؤثر اولارق اوواقعه‌لر اوزرینه ایشله‌نه‌بیلیر .

بوقانونلرك ماهیتی اوزرنده‌درکه سحرباز یاکیلیر. او ، واقعه‌لر آراسنده معین اضافتلر Relaitons اولدیغنی عالم کبی بیلیر. فقط بواضافتلرك صورت صحیحه‌ده نه‌اولدقلرینی بیلمز. موفق اولاماسی‌ده بوندندر .

برچوق موفقیتسزلکلردن صوکرا یاکلش یولدن کیتمش اولدقلرینه قناعت کتیرنجه ــ بونك ایچونده لایعد وپك آشکار موفقیتسزلکلر لازمدر ، چونکه انسان کوکلشمش خطالردن کوجلکله واز کچه‌بیلیر ــ سحرلی منسکلر اجرا ایدیله‌دن محصولك سوردیکنی ویاغمورك تحریك ایدیله‌دن یاغدیغنی ، کائنات حیاتنك انسان مداخله‌سندن مستقل اولارق جریان ایتدیکنی مشاهده ایدنجه ، انسانلر کائناتك کندیلرینه بکزه‌ین فقط دها قوتلی اولان موجوداته اطاعت ایله‌دیکنی فرض ایله‌مکه واریرلر .

بواعتقاد اونلره لازمدر. او آنه‌قدر طبیعت اوزرینه تأثیر ایده‌بیلدکلرینه اینانیورلردی. بونی سویله‌مك اونلرك بوندن بویله لاقید بر طبیعتك اویونجاغی اولمغه محکوم اولدقلرینی

ديمكميدر ؟ يكى فرضيه انسانلرك اميدلرينى جانلانديرر ، اونلره يكيدن جسارت ويرر . اكر (شيطان ، اله ويا جن اولان) روحلر كونشـه ، ياغموره ، محصولاته ، انسانلرك وحيوانلرك صحتنه حاكم بولونيورلرسه بو ارواحى انسانلره مساعد قيلابيلمك لازم كلير . كونلكلر ، مذبحده Autel قوربان ايديلن حيوانلرك دومانى ، انسانلرك نيازلرى و آداقلرى Vœux ، قوربانلرى و دعالرى اونلره دوغرو يوكسله‌جكدر . ياغمورى ايندیرمك ايچون طوپراغى صولايان ويا ياغمور كتيرن بولوطلر رنكنده بر سياه اينكى ذبح ايدن سحرباز مجنون ايمش !

ياغمور ملكنك ، قادركى ژه‌فسك نه‌زمان جانى ايسترسه اوزمان ياغمور اينر . انسانلر بيهوده يره مقدس قايانك توزلرينى تحريك ايديورلر ، اوكا باقارق بوغداى توخوملرى داغيلسين ومثمر اولسون ديه اوتوزلرى هرطرفه داغيتيورلر . محصولات الهلرى ده‌مه‌ته‌ر ويا سه‌ره‌سى اونلره توجهكار قيلاجق اولان قوربانى نيه تقديم ايتمزلر ؟ ايشته دين ، يعنى طبيعته امر ايدن واوزرلرينه تأثير ايتمك اميد اولنه‌بيلن روحلره اعتقاد بويله دوغار .

فقط دين‌ده ، سحر كبى ، بيهوده يره عصرلرجه تطبيق اولندقدن صوكرا ، تأثيرسز اولديغى ظاهر اولويور .

ايكى دفعه ياكلش يولدن كيتمش اولان انسان ، كنديسنه بكزه‌ين ويا كندندن آنجق داها فضله قوتلى اولمقله فرقلى بولنان هرهانكى برمتلون اراده‌دن مستقل اوله‌رق واقعه‌لرك ، اولجه سحربازك بربرينه باغلى اولدقلرينى دوشونمش اولديغى كبى ، فقط اونك ظن ايله‌ديكى كبى ذهنمزده تصورلرك وخياللرك بربرينه باغلانديغى نظامسز وقارغاشالقلى طرزده اولميه‌رق ، بربرينه زنجيرلنمش بولندقلرينى مشاهده ايدر . بزم ايچون سياه ، كيجه تصورينى ، ياغمورلى هوالر تصورينى ، حزن تصورينى اويانديرر ، چونكه ارالرنده مشابهت واردر . بزم ايچون برصدانك تخطرى ، بربايرامك ، صورت عموميه‌ده سوبجك خاطره‌سنى اويانديرر ، چونكه بوصدا ايلك دفعه شرقيلره ، رقصلره و سويجه متداعى اولارق ادراك ايديلمشدى . تصورلريمز مماثلت Ressemblance واتصال Contiguité ايله متداعيدرلر . فقط بزم خارجمزده اشيا بوطرزده براشترا كه مالك دكلدرلر . واقعه‌لر آراسنده موجود اولان حقيقى اضافتلرى كشف ايله‌مك ايچون اوزون برتدقيق ، چوق جهدلر لازمدر . چونكه هواده دالغالانان توز ذره‌لريله ، دوشن برطاش ودائره‌سنى رسم ايدن برسياره آراسنده مشترك برشى اولديغى

واونلرك حركتلرينك مشترك قانونلره تابع اولديغنی ، شمشك ايله الكتريق قيويلجيمی وبرقوربغه آياغنك دمير وباقير تللرله تماسی آراسنده دريندن بر مشابهت اولديغنی ، قبلی اولدرمه ، هيچ برشی بزه اوكرەتمزدی . اونی بيلمك و معرفتی بزی كائناته حاكم قيلاجق اولان ديكرغيرمأمول برچوق اضافتلری كشف ايتمك ايچون علم بناسنك طاشلرينی برر برر كتيرەرك انشا ايلەمك لازمدر . وبوطرزدەدركه علم دينك يرينه كچر .

علم شيمديلك بزی تطمين ايدييور . احتمال بركون كلەجك ، علمكدە كفايتسزلكی ظاهر اولاجق ، اوده يكی بر علم وعمل طرزينه يرينی براقاجقدر . احتمال ، بركون ، بزم تصورلريمز كولدورەجكدر ، طبقی سحربازك صافدلانه اعتقادی بزی كولدورديكی كبی ؛ فقط دقايق شناس اولان ذكالر شو نقطەدە اصرار ايدەجكلردر : نه اولورسه اولسون ، « مدنيلر » ك عالملری حقيقتك آز چوق بر حدسنه مالك اولمشلردر و دوغرو مبدألرك تطبيقنده ياكيلمشلردر .

ايشته قيمتلی بشريات عالمنك ادعاسی بودر . بوادعا علمك منشأی حقنده علاقه اوياندير ان برايضاح ويرييور وعلم ايله دينك مناسبتلرينه دائر بزی تنوير ايدييور .

بونك حقنده نەمطالعەدە بولونمالی ؟

ثانياً فرەزەرك تنقيدی — بونظريه ، ۱ ـ سحر ايله دين آراسندەكی حقيقی فرقی ، ۲ ـ اونلرك تاريخده تحدثلری صيراسنی طانيمايور .

۱ . سحربازك حادثەلر آراسنده منحصراً ميخانيكی اضافتلره (سحری منسكك حصوله كتيرمك ايستەنيلن تأثيری غير قابل اجتناب اولارق ايجاب ايتمەسی طرزنده) اينانديغنی حقسز يره فرض ايدييور . سحربازده ، راهب كبی ، غير مادی قوتلره ايناني ، هرايكيسیدە اونلرك واسطەسيله تأثير ايلەمكه چاليشيرلر . يالكز اصوللری فرقليدر .

سحر دينه موازی بر مشی تعقيب ايدر . توتەم دينی كبی كائناتده داغيلمش غير شخصی برقوته ، « مانا Mana » يه اعتقاد اوزرينه مؤسس دينلرده سحر آيينلری ، دين آيينلرندن كوجلكله تميز اولنەبيليرلر . اولجه توصيف وترسيم ايلەمش اولديغيمز آيينلرده آيينی اجرا ايدن ايله اونك توتەمی افرادی مانايه مالك اولدقلرندن دولايی فعالدرلر . سحرباز حقندەده مانايه مالك اولديغی ، علی العاده بر انساندن فضله مالك اولديغی ومعجزەلی نتيجەلری بو سايەده الده ايدەبيلديكی سويلەنير . عصری

اینپوتیزمه‌جی سیالهٔ مقناطیسیه تدارك ایله‌دیكنی ادعا ایله‌دیكی كبی سحر بازده مانا تدارك ایدر . انسانلر وطبیعت اوزرینه مانا واسطه‌سیله ایشلر . نه‌دن دولابی صاچ یاخود دیش یاخود كسیلمش طیرناق سحرلی آلتلردر؟ چونكه توتم زمره‌سنده وبناءً علیه اونك اجزا ـ سندن اولان هر موجودده كائن اولان مانانك برپارچه‌سی‌ده بونلرده مندمجدر . نه‌دن تصویر او تصویرك اصلی اوزرینه تأثیر ایدییور ؟ چونكه ، اونك كبی ، مانایی احتوا ایتمكده‌در .

دها صوكرا ، انسانلر دین ساحه‌سنده تعظیم ایله‌دكلری روحلر تصورینه یوكسه‌لنجه او روحلر اوزرینه دینی اولان اصوللردن غیری اصوللرله ، سحر اصوللریله تأثیرایده‌بیله‌جكلرینه ایناتیرلر . سحرباز وراهب عینی انسانلره توجه ایدرلر . سحرباز محیطنك دینی اعتقادلرینه اشتراك ایدر . دها معنیدار اولان بروقعه‌در : راهب سحرك مؤثر اولدیغنه دائر محیطنده یاییلمش اولان اعتقاده اشتراك ایدر . ابتدائی دینلرده ، اكثریا ، راهب عینی زمانده سحربازدر . آنجق معاصر خرستیانلق كبی قوتله معنویلشمش ، بوتون فرعی اعتقادلردن تصفیه اولونمش بر دین سحردن كندینی قورتاریر . فقط كلیسا تاریخنده اوزون برزمانده واردركه اونده سحره وبویوجیلره اعتقاد « ایمانك شرطلرندن » ایدی . اون دردنجیدن اون سكزنجی عصره‌قدر سحربازلق دعوالری كلیسا محكمه‌لری طرفندن رؤیت اولندی [١] ، وكلیسا برفردك سحرباز اولدیغنك هانكی علامتلرله طانندیغنی اونك غدرینه اوغرایانلره تسلط ایتمش اولان شیطانلری هانكی دینی اصوللرله دفع ایله‌مك ممكن اولدیغنی تصریح ایدردی . ژان‌دارقك محكوم ایدلمسی سمادن سسلر ایشتدیكنی ، تجلیلر كوردیكنی اویدورمش عد ایدلمه‌سندن دكل ، بلكه اونك دعواسنك تحقیقات اولیه‌سنی اجرا ایدن صوربون دوقتورلری (علماسی) docteurs وراهبلر بونلرك آنجق جهنمك ، شیطانلرك اثری اولابیله‌جكنی اعلان ایله‌دكلری حالده ژان دارقك بوسسلری ، بوتجلیلری سمایه ، ولیه‌لره sinteas عطف ایله‌مسندندر. اسكیدن سحره ، شیطانلرله مناسباته ایناتمق ، عقیده‌یه قارشی كناه ایشله‌مش اولمق اعتباریله كلیسانك آفوروزینه كندینی معروض قیلمق دیمكدی.

مادام‌كه دین ایله سحر آراسنده بومناسبتلر وار، اوحالده اونلرك فرقی نه‌دن عبارتدر ؟ برینی دیكرینه ارجاع ممكن دكلدر . سحرباز ، حتی راهبك بیله اونك اقتدارینه ایناتماسنه

[١] بونلر نهایت دینی محكمه‌لرك صلاحیتی داخلنه كیرنجه ینه كلیسا طرفندن وضع اولونمش قانونه نظراً محاكمه ایدیلیورلردی .

رغماً ، تاريخده همان دائما شبهه‌لی ، حقارت كورير برآدمدر . منتظم جمعيتك ورسمی دينك خارجنده ياشار .

سبی شوكه سحرباز ، زمره‌سنك دينی اعتقادلرينه اشتراك ايله‌مكله برابر بونلرك موضوعی اولان دينی قوتلردن (مانايا خودروحلر ، شيطانلر ويا الهلر) كندنه خاص منهجلرله procédés استفاده ايله‌مك ادعاسنده‌در. سحرباز صورت عموميه‌ده بو اصوللرك ، منهجلرك مبدعی دكلدر ، واقعده اونلر كنديسنه ، اونلرله انسيت پيدا ايله‌مسنی تأمين ايدن ديكر سحربازلردن انتقال ايله‌مشدر. فقط بو منهجلر مؤمنلرك هيئت مجموعه‌سنك قوللانديغی نظامه موافق دكلدرلر . بونلر خصوصی طريقلردركه سحربازه مستثنا وبوندن دولايی انديشه بخش براقتدار ويرر . سحر بردين دكلدر وسحرجی برراهب دكلدر ؛ اومنفرد بر آدمدر ، براختصاص صاحبيدركه خدمتنی مشتريلرينه صاتار .

سحرك ده منشأی اجتماعی حياتدر ، چونكه سحربازك اعتقاد ايله‌ديكی واوزرلرينه تأثير ايتمك ادعاسنده بولونديغی قوتلر ، دينك اعتقاد ايله‌ديكی اجتماعی الاصل قوتلردر . فقط دينده مؤمنلرك هيئت مجموعه‌سی ، واجب اولان اعتقادلر ومعشری اولان دينی عمللرله بر « كليسا » تشكيل ايدر . سحرده نه كليسا نه‌ده مشترك عبادت واردر . تنهالغندن خوشلانان وآنجق كندی علمنه باشقالرينی اورتاق قيلماديغندن ، كندی دستورلرينی ومنهجلرينی كنديسنه صاقلاديغندن دولايی قوتلی اولان برآدام اطرافنده تيتره‌يه‌رك اونك رأينی صورمغه كيدن واوكا آنجق ايسته‌مه‌يه‌رك ياقلاشان ديكر آداملر واردر .

۲ . بوندن شو نتيجه چيقيوركه سحر ، فره‌زه‌رك ظن ايله‌ديكی كی ، ديندن مقدم اولاماز ، بلكه بالعكس دينك كندندن مقدم اولارق موجود اولماسنی ايجاب ايتديرر . چونكه سحر تأثيرينی دينلر طرفندن تصور ايدلمش اولان واونلرله دكيشه بيلن معنوی قوتلر اوزرينه اجرا ايله‌مك ادعاسنده‌در . مع‌مافيه سحر دينه شو نقطه‌دن تعارض ايدر : سحر دينك امر أيله‌مش اولماديغی بناءً عليه جائز اولمايان ، كناه قبيلندن اولان شيلر عد ايله‌مكه تمايل ايليه‌جكی منهجلرله تأثير ايتمك ادعاسيده‌در .

ج) **علمی مفهوملرك دينی منشأی** ـــ بويله‌جه فكر بشرك اصلنده ، منشأنده دين واردر. بوكا منتظر بولونمق لازمدی . مادامكه دين جمعيت حياتيله برلكده وجود بولور ،

اوحالده ایلك میدانه کلن اودر . سحر وعلم دینك احضار ایله‌دیکی معطیات اوزرنده ، بالآخره چالیشیرلر .

اولا : قوت مفهومی — مانامفهومنك عصری علمك قوللاندیغی شکلده قوت‌مفهومنه نه درجه‌یه قدر یاقین بولندیغنی مشاهده ایتمه‌مك قابل دکلدر .

فی‌الواقع مانا ، ابتدائیلرك تصور ایله‌دکلری شکلده‌کی عالمده بررول اوینایور ، علمك مختلف طبیعت حادثه‌لرینی واسطه‌لریله ایضاح ایله‌دیکی قوتلرك رولنك عیننی اوینایور . مانا عالمشمول ، کلی برایضاح مبدأی اولارق قوللانیلیور . هرحیات اوندن کلیر ، کائناتده تحدث ایدن بوتون حرکتلری او ایضاح ایدر .

آغك بالق یاقالاماسنی ، اوك صاغلام اولماسنی ، صندالك دکیزده ایی یول آلماسنی تأمین ایدن اودر . مانا ، تارلاده برکتدر . علاجلرده شفا ویرن ویا اولدورن خاصه‌در . اوقده اولدورن شی مانادر　(هوبه‌ر وموس)

بوتلقی ، صافدللکی ایچنده ، معاصر علمك اساسلی تلقیسنه بکزه‌یور : اوکا کوره الکتریق ، حرارت ، ضیا ، صدا ، ثقلت ، حرکت برتك قوتك باشقه‌باشقه منظره‌لریدر . مانا بوتلقینك ایلك افاده‌سیدر .

ابتدائی انسان هرموجودك مانادن برحصه‌سی اولدیغی فکرنده‌در ، یالکز حصه‌لر غیر مساوی اولارق توزیع اولندیغندن ، غاوغاده غالب کلن رقیبلرندن فضله مانایه مالك اولاندر : طاوشان اولدورن وحشی اوندن فضله مانایه مالکدر ، اکر طاوشان قاچارسه سببی اونك آوجیدن فضله ماناسی اولماسندندر . دورقه‌یم شونی اخطار ایدییور : ابتدائی انسان بوطرزده سوز سویلرکن :

کندی لسانیله شوعصری فکری افاده ایله‌مکدن باشقه برشی یاپمایور : کائنات یکدیکرینی تحدید ایدن ، ضبط واحتوا ایدن وتوازن وجوده‌کتیرن قوتلردن متشکل برسیستمه‌در .

ثانیاً علت وقانون مفهومی — اوزون مدت علم علتلرك تحریسیدردیه‌تعریف اولندی . لکن علت « اثری حاصل ایتمك اقتداریدر » ذاتنده حائز اولان شیدر . علت تصوری ، اجتماعی منشأی بدیهی اولان اقتدار مفهومنی ، علمه دیندن کچیرلمش اولدیغنه شهادت ایدن دائما سری بروصف ایله متصور براقتدار مفهومنی تضمن ایدییور .

حتی بوسببدن دولاییدرکه ، اوکوست قونته نظراً ، عصری علم علت مفهومی یرینه

تماماً « مثبت positive » اولان قانون مفهومنى قويمش ، يعنى ايضـاح اولنه‌مايان برمحدث اقتدار مفهومى يرينه حادثه‌لرك آراسـنده لايتغير براضافت مفهومنى اقامه ايتمشدر . فقط قانون تصورى‌ده ـ بولفظ كافى درجه‌ده اونى كوستريبور ـ اجتماعى‌الاصلدر . بوندن فضله اولارق ، علمى قانون ، اوكوست قونتك ظن ايله‌ديكى كبى ديكر واقعاته مماثل واونلر كبى تجربه ايله منكشـف اولان برواقعه دكلدر . تجربه بزه آنجق ماضى اوزرينه معلومات ويره‌بيلير : فقط علمك تأسيس ايله‌ديكى اضافتلر استقبال ايچون‌ده معتبردرلر ؛ تجربه بعض احواله متدائردر ، فقط علمى قانونلر ممكن اولان بوتون احوال ايچون معتبردر ؛ اونلر حادثه‌لره « حاكم » درلر ، حادثه‌لرى مطلق برعموميت‌وضرورت‌ايله اداره ايدرلر، خلاصه تجربه‌نك ايضاح ايله‌مديكى وايچنده هنوز دينى تفكرك نفوذى موجود بولونان اوصاف ايله تظاهر ايدرلر .

ثالثاً : علم ـبـينى ـــ علم طبيعت صفحه‌لرينك ارائه ايله‌دكلرى ظـاهرى فرقلر اوكنده توقف ايله‌مه‌يور . انسـانده بوتون حيوانلره مشـترك اولان وصفلرى بولويور ؛ حيوانلرى ديكر جانلى موجودلره ياقلاشديريور، قياس ايديور، حيات حادثه‌لرينى وبالذات حياتى ، جمادات عالمنك تدقيقله ميدانه چيقاريلان فزيقى كيميوى حادثه‌لره ربط ايله‌مكه چاليشيور ونهايت ، بوصوكنجى حادثه‌لرى‌ده قانونلرينى كشف ايله‌مكه جهد ايله‌ديكى ذرات molécules حركتلرينه ارجاعه اوغراشييور . حالبوكه شأنيتده هيچ برشى ، بودرجه‌ده باشقه‌باشقه اشيا آراسنده بومقارنتلرى تأسيسه بدايتده بزى‌دعوت ايله‌مه‌يوردى. جانلى ايله جانسز ، حركتسز نبات‌ايله قيميلدايان حيوان، حيوان‌ايله انسان آراسنده مشابهت‌اولديغنه دائر كنديلكندن وجود بولان spontané براعتقادى‌چوجوغه، حيوانه،وحشى‌يه ، عطف ايدن مطالعه غيرصحيحدر : كوردك‌كه ابتدائى انسانك توتم جنسنده وسميه‌ده عينى مبدأك كائن اولديغنه اعتقاد ايله‌مكه وبويله‌جه طبيعةً آيرى اولانى ياقلاشـديرمغه واصل اولماسى معضل برذهنى مقاتيزمه سايه‌سنده‌در .

بومقارنت وقياس آنجق بر وهم نتيجه‌سنده وقوعه كلدى ، فقط بو وهم ثمره بخش ايدى . چونكه بالآخره ، ذهن، حيوان ، نبات ، جمادو انسان آراسنده مشترك اولانك نه اولديغى كندى كندينه صوردى‌وخيالى اقربالق‌يرينه ياواش‌ياواش دريندن‌درينه مناسبتلرى اقامه ايله‌دى . بويله‌جه دين علمه برمقدمه تشكيل ايتدى .

رابعاً علمی تصنیفلر — ینه دیندرکه تصنیف منهجلرینی انسانلره احضار واعطا ایله‌مشدر . ناصل توتهمی اعتقادلرك بوتون موجوداتی وبوتون اشیایی عشیرتك بوتون سمیه‌لری آراسنده تقسیم ایله‌مکله ، وبویله‌جه موجوداتك برهیئت مجموعه‌سنی احتوا ایدن برتصنیف سیسته‌می تشکیل ایله‌مکله واردیغنی کوردك .

آمریقا قیرمزی دریلیلرنده اولدیغی کبی سمیه‌نك طوپراغه یرلشمش بولندیغی محللرده کائناتك منطقه‌لره کوره تصنیفی سمیه‌لره کوره تصنیف یرینه کچمك اوزره‌در : شرق فصیله‌سندن اشیا ، جنوب ، شمال ، وسط فصیله‌سندن اشیا واردر الخ ... فقط کویده ، سمیه‌لر ، دائما عینی اولان بر معین وضعیتی اشغال ایدرلر ، دیمك‌که منطقه‌لرله تصنیف سمیه‌لرله تصنیفك بر شکلیدر .

هر ایکی تصنیف انموذجی ، باشقه باشقه مناظر آلتنده ، آنجق سینه‌سنده اعمال ایدیلمش اولدقلری جمعیتلری افاده ایدرلر ؛ برنجیسی عشیرتك حقوقی ودینی تشکیلاتی قالبنی آلمشدی ؛ ایکنجیسی مورفولوژیك تشکیلات اوزرینه‌در . اشیا آراسنده قرابت رابطه‌لری تأسیس ایله‌مك ، حادثه‌لرك وموجودلرك کیت کیده کنیش فصیله‌لرینی تشکیل ایتمك موضوع بحث اولدیغی وقت عائله ، سمیه ، فراترینك احضار و اعطا ایله‌مکده اولدیغی مفهوملر واسطه‌سیله بوایش کورولدی وتوتهم اسطورهلرندن حرکت اولوندی . مکانلر آراسنده نسبتلر تأسیسی موضوع بحث اولدیغی وقت جمعیت ایچنده انسانلرك آراسنده‌کی مکان نسبتلری اساس اولدی . برنجی تقدیرده چرچیوه بالذات سمیه طرفندن ، ایکنجی تقدیرده سمیه‌نك طوپراق اوزرینه وضع ایله‌دیکی مادی علامت طرفندن احضار اولوندی . فقط هرایکی چرچیوه‌نك‌ده اصلی اجتماعیدر . (دورقه‌یم وموس ، ٢٥ ، صحیفه ٣٥)

مع مافیه منطقه‌لرله تصنیف ، علم باقیشندن ، بر ترقی تشکیل ایدر . حتی اولکنه نسبتله دها آز عقله مخالف ، حسی واسطوروی مطالعه‌لرله دها آز مشبوعدر . بر آدیم دها آتیلیرسه انسانلر اشیایی مکان داخلنده ، اونلری برمعین منطقه‌یه اسناد ایله‌مکسزین توزیع ایده‌جکلردر . نهایت ، دها صوکره اشیایی تفکرمزك انشا ایله‌دیکی چرچیوه‌لر داخلنده ، معاصر علمك جنس ، نوع و فصیله‌لرینه توزیع ایده‌جکلردر .

فقط بو چرچیوه‌لرده‌ده هنوز مکانه عائد برشی قالمشدر : اونلر بربرلری ایچنه داخل اولورلر . بعضیلری دها « کنیش » دیکرلری دها « دار » در . بو جهتدن اصللرینك نه اولدیغنه شهادت ایدر ، کندیلرینی حصوله کتیرن تکامل اوزرینه دوشونمکه واو تکاملده اونلرك منبعی اولان دینی تفکرك ایلك اوردیغی دامغایی تکرار بولمغه بزی دعوت ایلرلر .

دین اولماسه‌یدی ، شأنیتی قاورامق ممکن اولمازدی ، چونکه حد ذاتنده شأنیت تصنیفه

کلمز . اونك ایلك نظرده عرض ایله‌دیکی منظره انســانی شاشیرتان بر تنوع ، ولوله ایله بربرینك پیشندن کلن ویا بربرینه قاریشـان تصویرلردن ، کورولتولردن ، قورقولردن ، حرکتلردن ، مقاومتلردن مرکب بر خلیطه ، توقف ایده‌بیلمك ایچون صاغلام بر نقطه بولامایان فکریمزی برابرنده سوروکله‌ین صوکی کلمز بر سیلاندر. برکت ویرسون جمعیته، برکت ویرسون دینه‌که ، اونلر اولمسه‌یدی ، انســان ، اهتمامله تفریق اولونمش ، تصنیف ایدلمش ، یافته‌لری طاقیلمش برواقعات سلسله‌سنه تصرف ایده‌میه‌جکدی ، کچمش بطنلردن موروث خزینه‌دن کندینه لازم اولانی آلاجق یرده و اوکا کندی بطننك تجربه‌لری ایله الده ایدیله‌نی علاوه ایده‌جك یرده هرکون ، اولکی کونك تجربه‌سنه یکیدن باشلایاجقدی.

د) *دینی فکر ایله علمی فکرك بربرنده تمیزی* — مع مافیه ابتداده‌کی دینی فکردن عصری انسانلرك علمی فکرینه وارمق ایچون اوزون بر یول واردر. علمی فکری تمیز ایدن وصف ، عالمك آفاقی اولان وشخصی علاقه‌دن معرا بولنان وضعیتیدر .

اولا : *علمده شخصی علاقه‌لردن تجرد* — عالمك وضعیتی شخصی علاقه‌لردن تجرد ایتمشدر ، چونکه بیلمك ایچون هردرلو عملی مشغله‌لردن، حقیقت ایچون حقیقت تحریسندن باشقه هر اندیشه‌دن ، علمدن استفاده ایتمك یولنده هر آرزودن صیریلمق لازمدر. برکشف تام محض نظری وتطبیقاتدن اوزاق کوزوکدیکی وقتدرکه اك زیاده فیاض اولور.

بو موادده ، نامأمول اولان ، قاعده‌یی تشکیل ایدر . بر نظریه‌نك موجدی ، او نظریه‌نك دوغوراجغی عملی عواقبی اولچه‌بیلمکدن اکثریا عاجزدر . واو نظریه‌نك بوتون نتیجه‌لرینی حصوله کتیرمسی ایچون عالمك بالذات اونلرله مشغول اولمامش بولونماسی خیرلیدر . یالکز صاف بر تجسس وتفحص شوقی اونی قورجالاسین واوزمانه قدر استکشاف اولونمامش منطقه‌لره دوغرو اونی سوروکله‌سین! بهقونك Bacon دیدیکی کبی یونان اسطوره‌سنده‌کی بانی Pan خاطرلاتان برجستجو ایله بوتون مجهولات اورمانلری اصولی دائره‌سنده آلت اوست ایدیلسین . انسانك قوتلرینی مادی احتیاجلرینی کوزتمه‌دن صرف ایتمك ایسته‌ین مسرف برمفکوره‌جیلکك، Idéalisme نهایة الامر ، رؤیت ساحه‌سی محدود بر منفعتجیلکدن utilitarisme دها فضله انسانی زنکینلندیردیکی ظاهر اولویور .

بو حقیقتی محسوس قیلمق ایچون ، موسیو سازره Sageret فکر ایشجیلری عمومی اتحادی Confédération générale des Travailleurs intellectuels نامنه‌سوز سویلرکن، اون یدنجی عصرك صوکنده وسـائط نقلیه‌نك تکملی ایچون برمجلس مخصوصك طوپلانمش اولدیغنی تخیله دعوت ایدیور. بویله برمجلس، معقول اولارق، نه‌یی تدقیق ایتمه‌لیدی؟ آتلرك یتیشدیرلمسی، عربه‌لرك اصلاحی، یوللرك حسن محافظه‌سی . مجلسدن بری : « بونلرله اوغراجق یرده خفیف حامضلشدیرلمش صویك آیری معدنلردن متشکل چیفتلر (الکتریق چیفتلری) اوزرینه تأثیری ایله مشغول اولیکز . » دیسه

ایدی کندیسنه دلی معامله‌سی یاپیلیردی . ومع مافیه ، بو دلی عقلیلره‌قارشی حقلی اولوردی: وسائط نقلیه‌ده اك بویوك اختلالی الکتریق جریانی یاپمشدر . (بوغه ، ۳ صحیفه ۲۲۳)

سبحی شوکه دوغرودن دوغرویه تکنیك بر تکمل الده ایتمك آرزوسنی دویان بر آدام اولدن استکشاف اولونمش بر ساحه‌ده ، محدود بر دائره‌ده کندینی بالذات تجرید ایدر ؛ کنیش افقلری ، ظاهراً بربرینه‌اك اوزاق اولان واقعه‌لر آراسنده‌کی غیرمنتظر وثمره بخش مقایسه یوللرینی کندینه قاپاتیر . فقط بیلیورزکه علم بوکبی مقایسه‌لرله یاشار .

ثانیاً — **عالمك آفاقیلکی** — عالمك آفاقی اولماسی یعنی ما کنه‌سنی اك مساعد شرائط داخلنده حاضرلامغه چالیشدقدن صوکرا ضیانك تأثیراتمسنه واشیانك کندیلکندن حساس اولان جام اوزرنده انطباع حاصل ایله‌مسنه مساعده ایدن فوطوغرافجی کبی حرکت ایده‌رك واقعه‌لرك تدقیقنه قویولمق ایچون هر هانکی بر تجریدن اول ، هردرلو باطل اعتقادلردن ، پشیناً پیدالانمش تصورلردن تعری ایتمسی لازمدر .

دیندار آدمك وضعیتی تماماً باشقه‌اولمالیدر . دیندار آدم اشیایه دکل وجدان وارادەیه مالك موجوداته توجه ایدر . مهم اولان جهت اونلری طانیمق دکلدر ؛ اونلری سومك ، اونلری سومکله برابر بزی سومه‌لرینی ، بزه امداده کلمه‌لرینی ، بزی حمایه ایتمه‌لرینی الده ایله‌مك دها اهمیتلیدر . فعالیت آلتی ، تدقیق ومطالعه دکلدر ، بلکه دعادر ، قورباندر : قابا بر دینده الهی اراده‌یی آرزو اولنان استقامته سوروکله‌دیکی زعم اولنان میخانیکی عبادت ، دها یوکسك بر دینده قلبك صمیمندن قوپوب کلن حرارتلی عبادتکه سری بروحدت ایچنده خالق ایله مخلوقی برلشدیریر . ابتدائی بر روح ایچون برقوربانك ذبحی ، تا که اله یاپمش اتلرك قوقوسیله وکوکه دوغرو یوکسه‌لن دومانله دویسون ، غتا کتیرسین ؛ بوکونکی دیندار برفکر ایچون ایسه نفسنك فدا اولونماسی ، بوتون موجودیتك بذلی ، فراغت !

فقط هرعبادتده ، هرقوربانده برتمنی ، احتمال موضوعی اعتباریله شخصی علاقه‌لره یاباجی فقط حدذاتنده انتفاع کوزه‌تن بر آرزو ، افاده ایدیلمش اولسون ویا اولماسون ، داخلدر . الوهیتدن کندی لهمزه بر استثنا طلب اولونور ؛ ولوکه بواستثنا بزم سوزشلی تضرعمزه اجابت ایتمك ، نفسمزی فدا ایله‌مزی قبول ایلمك ، دیکر انسانلرك سلامته ایریشمه‌سنی ، کائنات قانونی ایله ، الهی تدبیر و نظام ایله تعارضده بولنان بر رحمتی ، خلاصه بر **معجزه‌یی** بزم نیازیمز اوزرینه بخش ایله‌مکدن عبارت اولسه بیله ! عالمی تمیز ایدن دستوری ایسه

باقون شويله افاده ايله‌دی : « آنجق طبيعته اطاعت ايده‌رك اوكا امر ايله‌مك ممكندر . » يعنی طبيعت قانونلرينی منفعتمزه قوللانابيلمك ايچون اونلری بيلمك لازمدر . ديندار آدم اللهك رضاسنی جلب ايده‌رك طبيعته حاكم اولمغه تشبث ايدر .

ثالثاً : *عالمك حريتہ احتياجی واردر* — عالمدن شـدتله ايستـه‌نيلن آفاقيلكك شرطی مطلق بر حريتدر : عالم كندی خوشنه كيدن استقامتده تدقيقاتده بولونمقده ، نتايجی نه اولورسه اولسون كشـفياتنی نشر ايتمكده وبالخاصـه ايسته‌ديكنه ايناتمقده ، كندی كلنجه‌يه قدر سويلنمش واينانيلمش اولان هرنه‌وار ايسه اونلری موضوع مناقشه قيلمقده حراولماليدر . عالم قبول ايله‌ديكی فكری آنجق موقتاً وايشـنه كلديكی مدتجه ، دها فيضـلی فرضيه‌لر ، يكی واقعه‌لراونك يرينه كچنجه‌يه‌قدر اينانيلاجق برحقيقت نظريله اوكا باقارق ، قبول ايدر .

علمك تجدده احتياجی واردر . عالم استـقبالده ياشار ؛ هنوز طانيلميان حقيقتلری تأسيس ايدركه حتی خفيف برشـمه‌سی بيله موجود اولمايان ديكر حقيقتلر بونلرله ارتباط پيدا ايده‌جكلردر . دين ايسه ، بالعكس ، انسانی ، شبهه‌لی عد ايتمكه صلاحيتدار اولماديغی عنعنوی اعتقادلر ايچنده زنجيرلر : دين ايچون حقيقت ماضيده‌در ، بالذات الوهيت‌طرفندن وحی اولونمشدر ، بناءً عليه شبهه اوكا ايريشه‌مز ، اوتنقيددن آزاده‌در . اكثريا نصوص وعقايدك محافظی اولان و اونلرك هيچ برزمان مناقشه ايديله‌مسنه نكهبان اولان بر رهبان هيئتی موجوددر .

رابعاً : *علم فرديدر* . — نهايت دين معشريدر : مؤمنلرك جماعتيله ، منتظماً تجديد اولنان ، وهركس طرفندن اشتراك اولنان منسكی بايراملرله ، او زمانه قدر مؤثر عدايديلن اطوار واوضاع و اعمالك تقديس وتحريم ايدن آيينلر طرزنده تكراريله ، خلاصه عبادت و آيينلرك مشـتركاً اجراسيله دين كندی موجوديتنی ادامه ايدر . علم فرديدر . حقيقت قارشيسنده عالم يالكزدر ، طارتار ، فرضيه ياپار ، كندی كار وضررينه تجربه‌لرده بولونور . ديندار آدم مؤمنلر قالابالغيله روحنی برلشديرر ؛ عالم تنهالغه كيدر .

ه) *سحرك رولی : سحر دينده علمہ انتقالی تأمين ايدر .* — دينی تفكرك علمی تفكری حاضرلاديغی دوغرو اولسه بيله آرالرنده بر اوچوروم اولديغنی اعتراف ايتمه‌ليدر . بر ساحلدن ديكرينه كوپری‌يی كيم قوردی ؟ سحر .

اولا : *سحرجیلك منبعلری* — بوادعا برغریبه‌دکلدر. هرکس هیئت علمنك علم نجومدن کیمیانك سیمیا (الکیمیا = Alchimic) دن چیقمش اولدیغنی بیلیر . ریاضیاتك بیله عدد اوزرینه سری (میستیك) نظری و خیالی تفکراتدن Speculation چیقمش اولدیغی دها آز معلومدر . .

عددلرك خارق‌العاده خواصه مالك اولدقلری زعم اولندیغی زمانك معاصر تفکرده آنجق برایکی ایزی قالمشدر : اولجه وحدته ، ایکی عددینه ، اوچ عددینه ، صورت عمومیه‌ده تك عدده و احتمال واحدله کندندن باشقه‌سیله قابل تقسیم اولمایان عددلر سلسله‌سندن اولانلرك صره‌سیله هربرینه ویرلمش اولان ایضاح ایدیله‌مز قیمتی خریستیانلره خاطرلاتان یالکز ویا همان همان یالکز ۱۳ عددینه متعلق اولان باطل اعتقادلردر . اسکیدن عددلر الهی ، جانلی ایدیلر ؛ یکدیکرینی تکوین ایله‌دکلری فرض وقبول اولونوردی . بو نوعدن نظری تفکراتله هر یکی خاصه کشف اولندیغی وقت ، ذهن بشر حیرت ایچنده قالیردی . هندسی شکللرده ، صیراسی کلنجه بوقبیلدن باطل اعتقادلرله تدقیق اولندیلر : مثلث ، دائره ، کره بربری آردنجه ، حائز کمال اولان و دیکر بوتون شکللری ترکیب ایله‌ین بر شکل اعتبارینی الده ایله‌دیلر . افلاطون ، فیثاغورس ، اونلرك شاکردلری (که بونلر هندسه و جبرك واضعلریدرلر) بواعتقادلره اشتراك ایدییورلر ، بو نظریاتدن ذوق آلییورلر ، کائنات تلقیلرینی اونلر اوزرینه تأسیس ایله‌یورلردی . یاواش یاواش ، عددلر وشکللر سری اولان وصفلرندن تعری ایتدیلر ومثبت علم ، سحرك کندیسنه کیدیرمش اولدیغی مکلف ، فقط صیقیجی لباسی دفع ایله‌دی .

عینی صورتله ، نجومی تدقیق ایله‌مك ایچون ، اونلرك وضعیتلرینی مشاهده ایله‌مك وحرکتلری آراسنده‌کی مناسبتلری کشف ایتمك ایچون ، ـ اونلرك انسان حیاتنك جریانته نفوذ ایتدکلرینه بشریتك ایناتمغه ابتدار ایله‌مسی لازم کلدی . بو اعتقاددن نه‌قدر مشکلاتله قورتولمش اولدیغنی‌ده آتیده‌کی واقعه‌لر کوستره‌جکدر .

قورنیقدن آنجق یاریم عصر صوکره قاترین دومه‌دیسیس Catherine de Médicis ایسته‌دیکی وقت و ایسته‌دیکی کبی رأینی صورمق ایچون منجم روججیه‌ری‌یی Ruggieri یاننده بولندیرییوردی . اوده ، ییلدیزلری تدقیق ایتمك ایچون مشهور وطنداشی غالیله‌ئی‌نك آز زمان اول ایجاد ایله‌مش بولندیغی دوربینی استعمال ایدییوردی . « دوغمق اوزره اولان علم هیئت ، علم نجومك خادمی ایدی . »

کپلەرك Kepler استادی اولان تیخوبراهه TychoBrahé دانیمارقه قرالنك جومردلکیله انشا ایدیلمش اولان مکمل بر رصدخانەیی منجم موقعنده بولونماسنه مدیون ایدی ؛ بو آدم ولودوفیاض اولان مشاهدەلرینی‌ده، خارق‌العاده عجیب نظریەلر تأسیسنده استعمال ایدردی . واقعا کندیسندن دها حسبانی Sceptique اولان اونك شاکردی ، علم نجوم ایله اشتغال ایلەدیکندن دولایی بیان معذرت ایدییوردی ؛ دییوردی‌که : « خطا محصولی اولان قیزك مشروع مناسبتدن‌دوغان همشیرەسنی بسلەمەسی لازمدر » . ایشته دیمك‌که علمك سحردن کندینی قورتارمغه باشلادیغی آنه کلدك : بو آن بزه نسبةً یاقیندر ، چونکه کەپلەر اون یدنجی عصرك باشلانغیجنده یاشایوردی .

بویلەجه سحربازلر ، ساخته علملرینه یاراسین دیه مشاهدەلری طوپلایورلردی وایشته حقیقی علم بومشاهدەلردن استفاده ایتمشدر : سیارەلرك حرکاتی حقنده تیخوبراهەنك تنظیم ایلەدیکی جدوللریدرکه اولا کەپلەر ، صوکرا نیوتون استعمال ایتمشدر . یونانلیلرك ریاضیه علمنی وضع ایدەبیلملرینی تأمین ایدن‌ده بابل ، آثوری وقدیم مصر کاهنلرینك مشاهدەلریدر. علمی طبی تأسیس ایدن‌ده سحربازلرك نباتلرك شفاویریجی تأثیرلری حقنده‌کی مشاهدەلریدر .

ثانیاً : سحربازك حالت روحیه‌سی — دها بوجهتدن بیله سحر علمی حاضرلار. دیکر طرفدن اونی سحربازك حالت روحیه‌سیله‌ده حاضرلار .

فکربشر دینك انحصارلی تأثیری آلتنده قالدیغی مدتجه ، کندی ایله الهلر آراسنده موجودیتی تخیل ایلەدیکی نسبتسزلك حسیله ازیلك تهلکەسنه معروضدر . الهلر قادر و انسان ضعیفدر . انسان اونلره پرستش ایدر ، اونلری توقیر ایدر ، کوله مولاسی اوکنده اکیلدیکی کبی انسان‌ده اونلرك حضورنده سجده ایدر.

فقط حق ومشروع اولان دین بویلەجه ، اشیایه حاکم اولان الهلر مواجهەسنده ، انسانی حقارته معروض قیلدیغی حالده بعضی فردلر واردرکه بو اسرار انکیز قوتلره حاکم واونلری تضییق ایلەمك چارەسنه واقف اولدقلرینی ادعا ایدەجك درجەده جرأتلیدرلر .

یونانلیلر ، پرومەتەنك Prométhée الهلردن آتش سرینی چالاجق درجەده جرأتلی برفانی اولدیغنی سویلرلردی . اوآندن اعتباراً الهلر ، کندیلرینی قدرت کلیەلرندن بشریتك

نفعنه اولارق منعزل ومحروم حس ایتدیلر . پرومه‌ته‌یی غدارجه برجزا ایله جزالاندیردیلر، برقایایه زنجیرله‌دیلر وبر آق‌بابا اوراده ابدی اولارق اونك جکرینی قوپاروب ییوردی .

بو اسطوره‌نك احتوا ایله‌دیکی حقیقت حصه‌سنی قید ایده‌لم . کندینه ابوینی ویا استادلری طرفندن میراث اولارق برقیلمش اصوللر سایه‌سنده اشیانك سرینی بیلدیکنی واونلر اوزرینه، الهلر درجه‌سنده ، نفوذ ایله‌مکه مقتدر اولدیغنی ظن ایدن حکیم سحرباز، یاخود جرأتلی مخترع حقیقةً کندینی الهلر درجه‌سنه یوکسلتمش اولویوردی . انسانك نفعنه اولارق اونلرك احتشامنی نزع ایدییور ، الهلری آلچالتارق انسانی یوکسلتیوردی .

بویله‌جه سحرباز روح بشره حریت ویرمکه خدمت ایدییوردی .

او ، انسان روحنی ساده الهلرك وصایتندن قورتارمایوردی، دینك وزمره‌نك اوزرنده آغیرلغنی حس ایتدیردکلری بویوندیرقدن ده قورتارییوردی . کوردك که ابتدائی انسانده سور وحالت روحیه‌سی Etat d' esprit grégaire تسمیه اولنان حال حاکمدر . فرد ، دیکر فردلره صیق صیقی‌یه یاپشمش اولارق اونلردن باشقه درلو یاشامغه ، باشقه درلو دوشونمکه ، بر سورو ایچنده برفرددن باشقه برشی اولمغه جرأت ایده‌مز . دین بوحالت روحیه‌یی ادامه ایدر ، چونکه اونك افعوله‌سی اجتماعی حیاتی افاده ایتمك ، معشری دویغولرك و حرکت طرزلرینك فردلرك روحی اوزرینه تأثیرینی بلاتوقف تازه‌له‌مکدر . فقط سحرباز جمعیتك کنارنده ، رسمی دینك خارجنده یاشار . بومعناده دینه بیلیرکه ، سحربازلق فردمیلکله ایلك تظاهریدر .

سحربازك رأینی صورمق ، شبهه‌لی ، تهلکه‌لی ، ممنوع برشی یاپمق، باشقه‌لرندن آیری اولارق حرکت ایتمك ، زمره‌دن خارج بر قوت طانیمق ، کندینی زمره‌دن تفریق ایتمك، فردیتنی ادعا وتصدیق ایله‌مکدر .

شو معنایه‌ده سحرباز علمك ورودینی حاضرلار : دینك(یعنی قانونه تابع اولمایان اراده‌لرك capricieuse مداخله‌سنه اعتقادك) حاکم اولدیغی دورده بیله سحرباز، مؤثر اولان اوضاعی و دستورلری بیلمك شرطیله، بواراده‌لری اسیر قیلمق امکاننه ایناندیر. مؤمن اللهنك کندینی رد ایله‌مسندن تیتره‌یه‌رك قورقار ، سحرباز ظن ایدرکه الهلر بیله ، بعضی احوالده ، اطاعتله مکلفدرلر . بویله‌جه ، آزار آزار ، دنیاده برنظام تصورینه، حادثاتك تعاقبنی تنظیم ایدن ضروری قانونلر تلقیسنه واصل اولور .

فره‌زه‌رك ابتدائی عد وتصور ایله‌دیکی بوتلقی‌ده زحمتله قازانیلمشدر . فره‌زه‌ر اونك ضمناً سحر طرفندن احتوا ایدلدیکنی دوشونمکده حقلی بولندی ، شووارکه بوتلقی‌یی سحردن چیقارمق ایچون آغیر ویاواش یاواش ترقی ایدن بر تأمل اقتضا ایله‌دی .

سحرباز بوتلقی‌یی الده ایدیجه موقعنی عالمه ترك ایله‌مکه پك حاضر بولنه‌جقدر . عالمده بوفیضلی تلقی‌یی اوندن میراث اولارق آلاجقدر .

٢ . اجتماعی شرائطك علمك انکشافی اوزرینه نفوذی

١) *سحر صفحه‌سنی آشمه ضرورتی* ـــ سحرعلمی حاضرلایورسه‌ده علم دکلدر ، اوندن صراحةً تمیز ایدر . فی‌الواقع سحر صحیح بیلکیلرله معناسز فرضیه‌لرك ، مؤثر منهجلرله اهمیتسز اوضاعك بربولاماجیدر . بعض سحربازلر واردرکه ایی علاجلری صیراسنده قوللانیرلر ؛ فقط اونلرك فکرنجه ، بوعلاجلر کندی خواصی دولاییسیله دکل ، بلکه اونلری ترکیب ایچون قوللانیلان منهجلر سایه‌سنده شفا ویررلر: فی‌الواقع شرویك ترکیبنه داخل‌اولان اوتلرك‌معین شرائط تحتنده : سه‌ن ژان ، توسه‌ن Toussaint ، میلاد عیسی کیجه‌سنده ، صول ال ایله ، باش پارماق ایله شهادت پارماغی آراسنده ، معین اسرارلی دستورلری تلفظ ایده‌رك الخ . . . طوپلانمش اولماسی لازمدر . علاجك مرکباتی معین نسبتلرده مزج ایدلمه‌لیدر، احتمال بونسبتلر علماً‌ده ایدر، فقط‌اهمیتلی اولان نقطه اونلرك مقدارندن‌زیاده قازان ایچنه‌قونورکن رعایت اولنان ترتیب، سویله‌نن سوزلر، شفالاندیریلق ایسته‌نیلن آدمه عائد اولان واواثناده اوزرنده طاشینیلان اشیادر .

غیرمؤثر اولاندرکه سحربازك نظرنده مؤثردر ، لزومسز اولاندرکه ، اوکا کوره ، لازمدر. اوکا خارق‌العاده اقتدارینی بخش ایدن غیرعلمی، غیرقابل ایضاح ، حتی کندیسی ایچون اسرارلی اولان عنصردر. واوبوعملیه‌لرده موفق اولمازسه ، بوحال، اونك فکرنجه معاصر عالمك نظرنده خطانك موجود عد ایدیله‌جکی جهتدن ایلری کلمز . بلکه کندیسنه اوکره‌تیلمش اولان آدابه تماماً رعایت ایتمه‌مکدن ، توصیه ایدلمش اولان دستورلری تلفظ ایتمه‌مش اولمقندر .

خلاصه، سحرباز، جمعیتدن آیری یاشامقله برابر، اوندن ویاهیچ اولمازسه برزمره‌دن

آلدیغی وتعقیب ایله‌دیکی برعنعنه ، کوره‌نك واردر . سحرباز تجدده بولونمق ایچون سربست دکلدر. او هرجهتجه حاضر برعلمی الده ایدر : اکر اوعلم ناتمام ایسه ، یاخود سحربازعلمی تعدیل ایدرسه اونك ایچون نه‌فلاکت ! احتمال ماصالده‌کی [۱] عجمی سحرباز کبی روحلری دعوت وجلب ایتمك اقتدارینه مالك اولمشدر ، فقط اونلره حاکم اولمق ، وکندی آرزوسنه کوره ، اونلرك فعالیتنی توقفه اوغراتمق اقتدارینه مالك اولمیه‌جقدر . وکندی نفسنه فضله اعتماد ایله‌مش اولماسنك قوربانی اولارق محو اولاجقدر .

دیکر برافاده ایله، سحر کندیلکندن علمه ایصال ایتمز . علمك میدانه کلمه‌سی ایچون معین شرطلر لازمدر . بونلر هانکیلریدر ؟

ب) *نره‌ده علم یونانستانده دوغدی ؟* — اولا استراحت زمانلری وبردرجه‌یه قدر حریت فکریه اولمالی؛ بناءً علیه ایچنده آز چوق برثروت تداول ایدن وسینه‌سنده اجتماعی اعتقادلرك زجرقوتنك ایللك شدتنی غایب ایله‌مش بولندیغی برجمعیت لازمدر. اولکی درسلریمزده کوردككه بو شرطلر ایش بولومنك کنیش برطرزده تظاهر ایله‌دیکی وآیری آیری ایشلرله مشغول انسانلر آراسنده مبادله‌لرك چوغالدیغی یرلرده تحقق ایتمشدرلر .

دیمك‌که علمك یونانستانده؛ ویونانستانك آوروپایه متصل continentale اولان اقسامنده دکل ، آطه‌لرده ، آسیای صغرا لیمانلرنده وسجیلیاده‌کی بویوك یونان شهرلرنده ، میله‌ت milet ، سیسام، آغریجنتا ، سیراکوزه [۲] ده یعنی ایچنده هر قومدن انسانلر طوپلانمش بولنان ودنیانك معلوم اولان هر پارچه‌سیله تجارت ایدن یرلرده دوغمش اولماسی تصادفاً دکلدر . مونته‌نی بوکبی یرلری شویله توصیف ایدر : « دون بربرینه یابانجی ، بربری ایچون عجیب اولان انسانلر ، بورالرده ، دماغلرینی جلالاندیرمق وپرداخت ایتمك فرصتنی الده ایدرلر . »

معمافیه ، بو زمانلرده ، علم هنوز برآریستوقراسی ایشی اولارق باقی قالییوردی. خلق اوکا واقف دکلدی واونك قدرتندن بی‌خبر ایدی .

خلق نظرنده یونانلیلاشمق حرکتی hellénisme و ، بالآخره ، روما ایمپراطورلغی

[۱] غوته‌نك Zauberlehrling _ l'apprenti sorcier شعرنده .

[۱] مدنیت قدیمه‌نك اك مشهور عالملری شونلردر : میله‌تلی تالس Thalès ، آغریجنتالی امپدوقلس Empédocle ، سیساملی فیثاغورس Pythagore ، سیراکوزه‌لی آرخیمدیس Archimède

سینه‌سنده عرقلرك وقوملرك قایناشمه‌سی علمك پایپلماسندن زیاده یکی بر دینك ابداعنی افاده ایدییوردی . بالعکس ، بو دورلرده علمك نفوذی آزالدی .

ع) علمك انکشافنك شرطلری

هیئتدن طبه ، هندسه‌دن اجتماعیاته قدر قدیم یونانده بوقدر علمه باشلانیلمش ایکن ، مأمول ایدلمسی ممکن اولدیغی وجهله نه‌دن اونلرك ترقیسنك سرعت کسب ایلدیکی کورولدی ؟ بونك ایچون مختلف سببلر بولمق ممکندر . اولا شایان حیرت وتقدیر علم رهبرلری اولان بو یونانلیلر تشکیلات هنرینه مالك دکلدرلرکبی کوزوکویور. علمك ترقی ایتمسی ایچون ، هیچ اولمازسه برمعین آندن اعتباراً ، اونك مصمم ومعشری برایش اولماسی ، سعیك بولونمه‌سی ، تجربیلرك expérimentation چوغالماسی وبربرینی مراتبه ایتمسی فائده‌لیدر . رونوویه Renouvier ، اثرلرندن برنده ، قرون جدیده‌ده عالملر آره‌سنده کندیلکندن وجوده کلش اولان وتحریلرك تمادیسنی ومشترك ارلماسنی تأمین ایدن شرکته متابه برحالدن بحث ایدییور . یونانلیلر بوشبکه‌یی دوقومغه مقتدر اولمادیلر . اساساً شونی‌ده سویله‌ملی : بوبله بر شبکه‌نك تأسسی یونان عالمنك معروض قالدیغی هرنوع صارصینتیلرله مشکلاته اوغراشیوردی . ماکدونیالیلرك فتحندن صوکره روما حاکمیتی، دها صوکره خریستیانلغك ظهوری وار . بونلرك هربری براختلالدرکه باشلیجه محذوری عملی (سیاسی ، اخلاق ویا دینی) مسئله‌لری برنجی موقعه کچیرمکدر: کشفیات ایچون لازم اولان منفعت اندیشه‌سندن معرا حمله بو یوزدن فلجه اوغرامش بولونور .

بالخاصه تصوف (سریلك ، میستیکلك) ضررسز برطرزده عودت ایدرکبی اولدی، عقلیه ایسه rationalisme بوندن متأثر اولاجقدی . هادریه‌ن Hadrien اسکندریه‌یی ایکنجی عصرده تکرار کوردیکی وقت نه ملاحظه درمیان ایلدیکی معلومدر . علم ثروتلرینك بر مرکزده طوپلانماسی ایچون بر تشبث اولان مشهور کتبخانه‌یی حاوی بولنان بوشهر، اوقلیدیسی Euclide، هیپارخی Hipparque، پوزیدونیوسی Posidonios ، کورمش اولان شهر، شرقك بوتون خرافه‌لرینك موعد ملاقاتی اولمشدی. آرتق ماده ویا اعداد اوزرینه صریح تحریلر علاقه اویاندیرمایوردی . آخرت دوشونجه‌سی روحلری استیلا ایله‌مکه باشلایوردی . (بوغله ، ۳)

فقط یکی دین علم ایچون مستقبل برانکشاف حاضرلادی : اولا ، بوتون ملی دینلری، انسانلری وروحلری حبس ایدن مفرط مطالباتلی عبادت وآیینلری الغا ایله‌دی. صوکرا ، مدرس بوغله‌نك مشاهده و قید ایله‌دیکی کبی ، قازانیلان ایلك حقیقتلر پارتیسی ایچون معبدلرك بویوك فائده‌لری واردر . «اورالرده مشاهده‌لر یاپمق ایچون حضور و سکون واردر ؛ محافظه ایتمك ذوقی اورالرده موجوددر . » اونوتمایالم که قرون وسطاده قله‌رق Clerc (بزده‌کی علما کلمه‌سنك تام‌مقابلی - مترجم) کلمه‌سنك حقیقته‌معناسی‌واردی: راهب‌وعالم دیمکدی ومناسترلر ، بو قابا شورشلی زمانلرده ، علم محبتنی ادامه ایدن محللر اولدیلر .

فقط باشلانغیچ ایچون فائده‌لی اولان اکثریا متعاقب حمله ایچون برمانعه اولور. آرتق بر زمان کلیرکه کلیسا هیئتی کشف ایتمکدن زیاده محافظه ایدر. او زمان روحك باشقه بردن وزان اولماسی وتحریاتك سربست بر هواده تأسس لازمدر.

بوندن دولاییدرکه بویوك مقیاسده برعلمی انکشاف ایچون وقوعبولان ایلك تشبثلر، غالیله‌ئینك بونك الیم تجربه‌سنی یاپدیغی وجهله، کلیسانك انصافسزلغنه معروض قالدیلر. مع مافیه کشفلر بربری آردنجه اولدی وعالملر چوغالدی: له‌ئوناردوداوینچی Léonard de Vinci که‌پله‌ر، هاروه‌ی Harvey، توریچه‌للی Torricelli، هویجه‌نس Huyghens، ده‌قارت Descartes. اون آلتنجی عصرك صوكی واون یدنجی عصرك ابتداسی فکر بشر ایچون فیضلی بر دور اولدی.

سبی شوکه انسان افقی، بردنبره کنیشله‌دی. بویوك سیاحلر ارضك ظن اولندیغندن دها بویوك اولدیغنی، علم هیئت کشفلری‌ده ارضك نامتناهی ایچنده آنجق بر نقطه‌دن عبارت بولندیغنی اورتایه قویدی. دینی تصورلر استحاله‌یه اوغرادی؛ حیات صافدلانه ساده‌لکنی غایب ایله‌دی. آرتق عبادتك بزه‌بكزه‌ین، ماهرانه برتقوا ایله‌اراده‌سنی اکمك ممکن‌اولان‌بر وجوده توجه ایلدیکی دوشونولمه‌یور. آرتق انسان ایله الله آراسنده مشترك بر مقیاس یوقدر. نامتناهی عالم نامتناهی برخالقی‌استلزام ایدر؛ بونامتناهی عالم، بو نامتناهی خالقك، کندی‌حکمتندن‌ملهم وبردفعه‌یه مخصوص‌اولارق وضع‌ایله‌دیکی لایتغیرقانونلره اطاعت ایدر؛ قالوین Calvin طرافدارلری بوندن انسانك افعالنك مقدراولدیغی نتیجه‌سنی چیقاریورلر؛ قاتولیکلر، ده‌قارته تبعاً، بوسسوئه Bossuet و فه‌نلون Fénelon ایله برابر، ایضاح ایدییورلرکه عالمك عظمتی و کوزللکی، تابع اولدیغی قانونلرك انتظامی، خالقنك عظمتنه شاهددرلر. لایبنج نظرنده الله خارق العاده بر حسابجیدرکه هرآنده، ممکن اولان وکندی نظری طرفندن تماماً احاطه ایدیلمکده بولنان نامتناهی ترکیبلر Combinaison آراسنده اك ایی موافق اولانی سچه‌ر: «الله حسابلرکن، عالم تحدث ایلر.»

اوزمان اسکی دین آرتق فکر بشرك ایلرله‌مسنه مانع اولمایاجقدر. بالذات بو اسکی دین، سحرك اساسنده اولان و اوزرینه علم استناد ایتمکده بولنان تصور مواجهه‌سنده اکیلمشدر. بوندن بویله علم، امین آدیملرله یورویه‌رك، بو نظامك مستند اولدیغی میخانیزمایی ایضاحه چالیشه‌جقدر.

د) **عصری جمعیت وعلمك انكشافی** — علمك كشفلری آرتدیغی كبی عملی تأثیری‌ده تأيد ايدييور . بشری تەكنيك استحالەيە اوغرايور . عصرلرجەمدت عینی‌منهجلر بطندن بطنه انتقال ايلديلر ؛ عصرلرجه مدت ، مدنی بشریت ، هیچ برشيئك عنعنه درجەسنده قيمتلی اولماديغی ، قدمانك هرشيئی كشف ايتمش اولديغی، و آرتق اونلری تقليددن باشقه برشی قالماديغی، دور سعادتك ويا جنتك بشريتك طلوعنده بولنديغی واوزماندنبری انسانك تردی ايتمكدن باشقه برشی ياپماديغی فكريله بسلەندی .

عصری علم ظهور ايدر ايتمز ، بو فكر مغلوب اولويور . دەقارت ، بەقون عنعنه بويونديروغنی آتيورلر، پاسقال هوانك ثقلتنه دائر اولان تجربەلرينه بوتون اهميتنی ويرمك ايچون سلفلرندن باشـقه درلو دوشونمك حقنی ادعا وطلب ايدييور و ايلك دفعه اولارق ترقی حقنده پارلاق بردستور اورتايه قويويور . [١]

اوندن اول دەقارت علمك براولديغی، رياضياتده موفق اولان اصولك بشری معرفتك بوتونشعبەلرنده موفقيتله تطبيق‌اولنەجغنی بيلديرييور وعالمك سعادت ويرمكه، خستەلقلردن وقايه ايتمكه ، بشری حياتی اوزاتمغه واصل اولەجغنی اعلان ايدييور .

علمله الفت ايتمش اولانلرك ، مبدعلرك اميدی ياقيندن ياقينه سرايت ايدييور . ايلك علم تطبيقاتی وجدانلری غليانه كتيرييور ، جهالتی ، باطل اعتقادلری ، تعصبی و منفعتلری اتفاق حالنه قويويور ؛ ماكنەلر قيريليور ، موجدلر صويه آتيليور ، عالملردن قورقولويور واونلر تعقيباته اوغراتيليور .

بوتون مانعەلره رغماً عصری علمك بويوك كشفلری ثمرەلرينی ويرمكه باشـلايورلر : ماكنه اصولی دنيايی اسـتيلا ايدييور ؛ بخار ، الـكتريق ، اشـتعاللی موتورلر حياتمزی اسـتحالەيه اوغراتيورلر . فكريمزی‌ده انقلابه اوغراتيورلر . بوندن بويله خلق بردينه اينانير كبی علمه ايمان ايدييور . نامتناهی كشفلرك ممكن اولديغنه ايمان ايدييور : طيارەلر ، تحت‌البحرلر بوتون عالمك حيرت وتقديرينی، تجسسنی جلب ايدييور . وكشفلرينه مساعد اولان برهوا ايچنده عالملر كشف ايلەمكه تشويق اولونمقده‌درلر . فی‌الواقع، بونقطهٔ نظردن صوك اوتوز سنه ، فكر تاريخنده پارلاقلغيله كوز قاماشديرر .

ه) **نتيجه** — بويلەجه ، علمك ظهورندن بری اجتماعی شرائطك هيئت مجموعەسی

---

[١] ١٦٤٦ تاريخلی Fragment du Trai é du vide ی اوقويكز .

اونك انكشافی اٖزرینه او درجه‌ده دریندن نفوذ ایله‌مش‌درکه عالم تجرد حالنده ، کندی ایچون ، لابوراتوارینك سكونی ویا کتابخانه‌سنك سسسزلكی ایچنده چالیشان برآدم ایكن علم منحصراً اجتماعی حیاته تابع کبی کوزوکویور .

واقعده ، علم نمو ایتدكجه ، کیت کیده فضله برمعشری اثر کبی کوزوکویور. معاصر عالملر آراسنده ابتدا کندیلكندن بر association مشارکت تأسس ایله‌مشدرکه بو حالك تنظیم ایدلمكه کیت کیده آرتان برتمایلی واردر. عالملرك اختصاصلاننمالری لازم وضروریدر. مع‌مافیه اونلرك تحریلرینك بربریله مرتبط اولماسی‌ده لازم وضروریدر ، چونكه علم تكدر آقاده‌میلر ، دارالفنونلر ، علمـا هیئتلری ، ملی ویا بین‌الملل علم قونغره‌لری ، تەکنیك غزته‌لر وموقوته‌لر بوارتباطه خدمت ایدییورلر. علم‌عصری فقط معشری بر سـلطاندر .

بوسریع طاسـلاق بزه کوستریپورکه معرفتك ایلك شكلی ، دین ، اجتماعی‌الاصلدر . اوندن صوكرا کلن و اونك نفوذینه قارشی عكسی تأثیرده بولنان سحرده اویله‌در ؛ نهایت علم‌ده بویله‌در . چونكه اونك انكشافی اجتماعی حیات ایله مشروطدر و آنجق معشری بر جهد ایله تحقق ایدر .

اوقوناجوق کتابلر :

دورقه‌یم ، ٢١ صحیفه ١٢ ـ ٣٤ ، ٢٩٠ ـ ٢٩٢ ، ٥١٨ ـ ٥٢٩ ، ٦٠٩ .

یوترو ، ١٠ ، نتیجه صحیفه ٣٣١ ـ ٣٧٢ .

بونی ، ١١ ایكنجی فصل ، یدنجی فصل ، بالخاصه طقوزنجی فصل .

دورقه‌یم وموس ، ٢٥

هوبه‌ر وموس ، ٣٨

بوغله ، ٣ ، سكزنجیدن اون ایكنجی فصله قدر (بالخاصه اونجی فصل

له‌وی برول ، ٤٦

له‌وی برول ، ٤٥

بکرمی ایکنجی فصل

صنعت .ـ صنعتك منشأی وشرائط وجودی .ـ
اجتماعی افعوله‌سی

۱ . صنعتك دینی منشأی

۱) *ابتدائیلرده شکل صنعتلری* Arts plastiques ـ ابتدائی انسانی کندیسنه صنعت قبیلندن منفعت اندیشه‌سندن اوزاق مشغله‌لر ایچون هیچ بربوش وقت قالمیه‌جق درجه‌ده معیشت مشکلاتنه دالمش اولارق تصورایله‌مکه تمایل ایدلمکده‌در . اساساً صنعتی برلوکس، تنبللره‌وقت کچیرتن اکلنجه، یاخود هیچ اولمازسه، بوش زمانلره مالك اولان ، کوزللکی حس ایده‌جك واونی کندی ایچون سوه‌جك درجه‌ده تربیه کورمش بولنان اینجه‌لرك مشغله‌سی عد ایتمك معتاددر . بوفکرده برنبذه حقیقت واردر . فقط اونك بزه صنعتك اجتماعی رولنی کیزله‌مه‌مسی لازمدر . واقعده ، بشریتك تاریخنده نه‌قدر کیری‌یه رجوع اولنورسه اولنسون ، تدقیق ایدیلن جمعیتلر نه‌قدر ابتدائی اولسه‌لرده ، صنعت اونلرده موجوددر : دیمك‌که براحتیاجه تقابل ایدر . بونك هانکی احتیاج اولدیغنی اوکرنمك‌ایچون صنعتك منشأینی وانکشافنك اجتماعی شرطلرینی تدقیق ایده‌جکز .

اولا : *قبل‌التاریخده* — قبل‌التاریخی انسانك یاشادیغی مغاره‌لرده (که بوتلرده یاپیلان تدقیقات جنس بشرك معلوم اولان اك اسکی نمونه‌لرینه اورالرده تصادف اولندیغی میدانه قویمشدر) ، جدارلر اوزرنده ، کاه قیرمزی طوپراق بویا ایله یاپیلمش رسملر ، کاه‌جدارلرده حك ایدلمش قابارتمه‌لر بولوندی وهرایکی نوعده شایان حیرت برصنعتی احتوا ایدییوردی :

انسانلره ویا حیوانلره عائد بقایا ، تخته ویا طاش آلتلر آره‌سنده ، هرطرفنده حك ایدلمش رسملر بولنان ره‌ن بوینوزی پارچه‌لری بولنیوردی . بومحکوکات ، اکثریا ، او قدر ایی‌رسم ایدلمش

حيوانلر تصوير ايديوردى‌كه حيوانات علماسى ايلك‌باقيشده اونلرى تعين‌ايده‌بيليورلردى . بونلروحشى آتلر ، ره‌نلر ، يابانى اوكوزلر Auroch ويابانى تكه‌لر bouquetin ايديلر . بومحكوكات آراسنده‌شاه اثر اولان ره‌ن بوينوزندن ياپيلمش بر قاما ايدى . بونك صاپى صيچرامقده اولان بر ره‌نى تصوير ايدييوردى ؛ بواثر عصرى برهيكلتراشه شرف بخش ايدردى .

بو محكوكات ره‌ن بوينوزلرى اوزرينه ياپيلمشدى و بو موادده آنجق تازه اولدقلرى وقت ايشلنه‌بيله‌جكلردن ، اهل وقوفك متفقاً درميان ايله‌دكلرى رأيه نظراً ، بو مجهول صنعتكارلر ره‌نك معاصرى اولماليدرلر ؛ ديكر برافاده ايله ، بومحكوكات پك اوزاق بردوره عائدر . (غروسه ، ٣٦)

ثانياً ؛ آوستراليلرده — دها ١٨٤٠ تاريخنده ايكن ، آوستراليليرده بعضى‌مغاره‌لر كشف اولونمشدى ، بونلرك جدارلرى رسملرله قاپلانمشدى . قوللانيلان رنكلر بياض ، قيرمزى ، صارى وماوى ايدى :

١٨٠٣ تاريخنه دوغرو ياشامقده اولان وجنوبى يكى غال Nouvelle-galles du sud حقنده اثر يازمش بولنان بر اسكى مؤلف يرليلر حقنده دييوركه : بونلرك هيكلتراشلق ومحكوكات Sculpture ايچون آز چوق تمايللرى واردر ، اشيالرينك قسم اعظمى ، دكز حيوانلرى قابوقلرى coquillages پارچه‌لريله ياپدقلرى قابا محكوكات ايله سوسلنمشدر ؛ قايالر اوزرنده بالق ، قوش ، حيوانلر الخ ... تصويرلرى كوروله‌ركه بونلر پك فنا رسم ايدلمش دكلدر . بالقلرى تصوير ايدن بعضى محكوكاتك ٢٥ قدم‌طولى‌واردى؛ شايان دقتدركه اوعالى‌قالقانلر حالا زمانمزده پورت‌سته‌فن Port-Stephen يرليلرك طاشيدقلرينه تماماً مشابهدر . (غروسه ، ٣٦)

برديكر حكاكه‌ده يرده ، قاياده قابا برطرزده فقط‌اولدقجه صحتله حك اولونمش حيوانات اسلحه ، قالقانلر ، انسانلر رسملرى كوردى . غروسه شو سوزلرى علاوه ايدييور .

اكر بواثر ، بزم ديوارلريمزه ياپديرديغمز alfresco رسملره وقابارتمه‌لريمزه reliefs تقابل ايدييورسه آوسترالياده ، يرليلرك آتشده قارارتيلمش قابوق پارچه‌لرى اوزرنده ترسيم ايله‌دكلرى رسملرده‌ده بزم تابلولريمزك مماثللرى واردر . برطاش ، برديش ويا ساده‌جه برطيرناق واسطه‌سيله حك اولنان بو طاسلاقلر شبهه يوقدركه آوستراليا خلقنك ابداع ايله‌مكه مقتدر اولديغى‌اك كوزل‌شيلردر .

آوستراليليلر ايله برابر معلوم اولان اك ابتدائى قوملر ، ارض‌النار يرليلرى ، بوشيمانلر boshimans ئه‌سكيمولر الخ ... كه غيرقابل انكاربرقابالغه وابتدائى آلتلره‌مالك انسانلردر ، صنعت بيلكيلرى حقنده مماثل نمونه‌لرى عرض‌ايدرلر . بوقوملرك هپسنده‌ده صنعت استعدادى منفرد انسانلرك امتيازى دكلدر . « بالعكس ، اويله كوزوكويوركه بو استعداد يرليلر آراسنده‌صورت عموميه‌ده منتشردر » قيرمزى طوپراق بويالردن برمقدار تدارك ايدوب اوزرنده بولنديرمايان آوستراليليرك نادر كورولديكى سويله‌نيور .

بوبديعى تظاهراتك چوقلغى بيله بزى اونلرك اوصافى حقنده شبهه‌لنديرمليدر . بونلر

بزم نظریمزده بدیعدرلر ، احتمال یرلینك نظرنده اویله دكلدرلر . یعنی ، احتمال ابتدائی انسان سادەجه رسم ایلمك ویا اویمق ذوقی ایچون واتمام ایدیلن اثردن دویاجغی كوزللك انطباعی ایچون رسم ایتمز ، اویماز ، بلكی عملی بر مقصدی واردر .

معاصر ابتدائیلره تعلق ایدن جهتدن شبهەیه محل یوقدر : اكثر احوالده ، اونلرك اثر صنعت اولدیغی ادعا ایدیلن محصوللرینی بویله تفسیر ایلەملیدر . بوابتدائیلر بو اثرلری سحربازك حالت روحیەسیله ، رسمنی چیزدكلری ویا اویدقلری حیوانه حاكم اولابیلمك ایچون ، اعمال ایدیورلر . قبل‌التاریخی انسانك‌ده فكری بو اولدیغی ظن ایتمكه اماله ایتدیرن جهت‌ده بعض مغارالرده ، مثلا مادازیل masd Azil مغاراسنده ، تصویر ایدلمش اولان حیوانلر یاننده « حیوان دریلریله اورتولو اولان وشایان آرزو بر نتیجەیی الده ایلەمك ایچون یاپیلان عملیەیه ریاست ایدن بر سحرباز صورتی » موجود اولماسیدر .

بویلەجه ایلك صنعتكارانه تصویرلر ، ابتدائی انسانك هم دینی ذهنیتنه ، هم‌ده عملی ماهیتنده اندیشەلرینه توافق ایدن سحرلی جاذبەیی حائز برطلسم وصفنه مالكدیلر . فقط بركون كاوب‌ده بر فرد فعالیتنك بو تظاهراتندن ذوق آلنجه ، اونلره لذاته ، شكللرینك كوزللكی وایشك قصورسزلغی ، كمالی دولاییسیله حیران وتقدیركار اولونجه اوآندن‌اعتباراً صنعت تەكنیكدن ودیندن قورتولمشدر .

ب) افاده صنعتلری .

اولا: آوسترالیالیلرده — ابتدائیلرده منتشر اولان یالكز رسم ، هیكلتراشلق واویماجیلق دكلدر. توتەم عباداتنك اساسلی آیینی بدیعی بر خصیصەیی حائز اولان بعض اطواری، بعضی‌وضعیتلری احتوا ایدر : بعض عشیرتلرده ، كیزلنمش اولارق دینی‌مراسمی اجرا ایدن برشخص بر شرقی ایچنده « توتەم حیوانك بیودیكی اثناده كچدیكی مختلف صفحەلری » تصویر ایدركن حاضرونك بر قسمی اوتصویر اولنان وضعیتلری تقلیدایدرلر دیكر عشیرتلر ، بوآیین مناسبتیله، حقیقی برتماشا یاپارلر. كندی سری جدلرینك‌افسانوی تاریخی موقع فعله قورلر . بونلرده بر صحنه ودەقور باشلانغجی واردر.

وقعەلرك جریان ایلەمش اولدیغی محلك تمثیلی منسكك موضوعنی تشكیل ایدر . بو محل رسملرله تصویر اولونور. بعضاً بو رسملر بالذات اقتورلرك بدنلری اوزرنده یاپیلمشدر . . . دیكر احوالده رسم طوپراق اوزرینه چیزلمشدر . (دورفەیم)

بعضاً جدك حیاتندن یالكز بر وقعه ، بعضاً حیاتنك تسلسلی تمثیل اولونور . یالكز

بودراملر ، سادەجە تماشـادن ، بدیعی بر اکلنجەدن عبارت دکلدرلر : « اونلرك جریان طبیعتە تأثیر ایلەدیکی » ظن اولونور . آیین بیتنجە ، علاقەدار اولانلر توتەم روحنـك تکثر ایدەجکنە قانعدرلر : « دیمك بو دراملر برر منسکدر، حتی هرجهتدن ،مؤثریتلری اعتباریلە » اولجە طانیدیغمز منسکلرە قابل قیاسدرلر .

فقط بعض تمثیللرك آرتق بو غایەسی یوقدر واونلر منحصراً سیرجیلرك ذوقی ایچون واقع اولورلر . دیمككە آوسترالیالیلز بر درام باشلانغجنە مالکدرلر .

بعضیلری حاضرونك فکرنجەعملی برتأثیری حائز اولان،دیکرلری تعظیم اولنان ذاتە (خیالی جد ، روح ویا الهە) اسطورەنك عطف ایلەمکدە اولدیغی افعالك تخطرندن عبارت اولان بوکاماثل تمثیللردەبوتون اقوامك دینی حیاتنە داخلدر . Rameau d'or عنوانلی اثرندە فرەزەر، بوکا عائد لایعد مثـاللر کوستریبور. ادبیـات مؤخلری اکثریا تراژەدی وقومەدینك دینی منشألری اوزرندە اصرار ایلەمشلردر .

ثانیاً : قدیم یونانده

محققدرکە ، متعدد یونان معبدلرندە ، تا اك قدیم دورلردن اعتباراً ، محلی آیینلر مقدس تمثیللر ایچون وسیلە اولمشدرکە بونلرك تماشا ماهیتندە اولدقلری انکار اولنەماز . شـایان ذکر اولارق کریددە ، دەلوسدە Délos دەلفدە Delphes بوقبیلدن تمثیللر بولوبورز . دەلف تمثیللری [١] پلوتارخوسك Plutarque بزە اونلرك حقندە ویردیکی معلوماتە کورە اولدقجە اوزون اولان ، فنا ترتیب وفنا ادارە اولنان فقط بعضاً بویوك برتأثیر یاپان صحنەلر سلسلەسندن متشکلدی . بو معبددە ، سەپتەریون تسمیە اولنان بایرام اثناسـندە ، آپوللونك یيلان پیتون Python واونك توابعنە قارشی جدالی تمثیل اولونوردی . (قروازە ، ١٥ مکرر)

« یونانستاندە تراژەدی صنعتی دوغمادن اول کیزلیدن یاشایان تراژەدی » نك عناصرینی بالخاصە باقوس ـ دییونیزوس دیننده آرامالیدر .

یونانستاندەکی دینلردن هپسندن زیادە بو دیندە culte ، بویوك دینلری وجودە کتیرن عناصر بولونور: یوکسك تفکرات ایچون بروسیلە، علوی بر قدرتك کندینیکشف واظهار ایلەمسی، استغراق ومراقبەایچون ضروری اولان واوکا نفوذ ایلەمکە چالیشلدیغی نسبتدە نامتناهیلکی حس ایدیلن اسرار. دیکر طرفدندە ، خلق دینی وجودەکتیرن هرشی: یعنی خارجی تظاهرات، متهیج حسیاتەمراجعت، مؤمنك مرغوبی اولان شدید الجا impulsion ، اوندە وار ایدی . شایان حیرت بر صورتدەمتنوع

[١] معلومدرکە پیثیا Pythie نك بولوندیغی دەلفدە آپوللو دینی وعبادتی جاری ایدیواورادەکی آپوللو معبدی بوتون مدینەلرە منسوب یونانیلر طرفندن تعظیم وزیارت اولونوردی . بو دین اونلر ایچون ملی دینك بررشیمی اولدی .

اولان دییونیزوس منقبه‌سی عینی زمانده سوینج واضطراب ایله طولودر. صفحه‌لرندن برنده براحتراصدر، دیکرنده بر ظفردر . بویله‌جه بو دین او آنه قدر هیچ بر شیئك تحریك وتهییج ایله‌مدیکی طرزده روحلری تحریك وتهییج ایله‌یوردی . اونلره ، هردرلو مقایسه فوقنده بر قوتله ، تضادلر هیجانی ، تیاترووده کورولن خلجانلی احوال وناکهانی تحوللر ذوقنی طاتدیرییوردی ؛ خلاصه اونلری درام دوغمادن اول درامه تشنه قیلیوردی .

دییونیزوس دیننك تراژه‌دی‌یه تماسی اضطرابلی طرفندندر . بوتون حکایه‌لرده ، مشترك بعضی خطوط دقتمزه چرپار : بوشانمش اولان احتراصلرك شدتی، مرحمت ویا دهشتك اك یوکسك درجه‌یه قدر کوتورولمسی ، بالخاصه ، او درجه‌ده یوکسك بر فجاعتی حائز اولان شو حال : خیر اولان برده شر کوردیکنی ظن ایدن وبویله‌جه بالذات کندینه موفقیتی تأمین ایدر کوزوکن واسطه‌لرله کندی محوینی حاضرلایان انسانك کورلکی . ایشته تراژه دینك (فاجعه‌نك) کنهی تسمیه ایدیله‌بیله‌جك اولان وبو عجیب ، اوقدر بحرانلی وقدرتلی اولان دینك محتواسی بولنان شی بودر .

یونانستانده هرطرفده منتشر اولان قهرمان آیینلری‌ده بو وصفلرك بعضیلرینی ارائه ایدرلردی . بونلرده عینی درجه‌ده تهییج یوق ایسه‌ده، اونك یرینی محلی وطنپرورلك ایله املا ایدرلردی. فی الواقع، قهرمانلر ، شهرلرك ویا منطقه‌لرك خصوصی الهلری ایدیلر . اونلره جدویاحامی صفتیله تعظیم ایدیلیر وبو اعتبارله معنای خصیله الهلره نظراً بشری حیاته دها یاقین بولونورلر ، وبناءً علیه دها صمیمیتله وتکلیفسزجه سویلیرلردی . (قروآزه)

بویله‌جه آوسترالیاده وبرآز هریرده اولدیغی کبی یونانستانده‌ده تراژه دینك ابتدائی شکلنی دینده آرامالیدر .

فقط ، صاف برصنعت شکلی، بشریتك معلومی اولان صنعت اشکالندن اك مکمل واك زنکینلرندن بری اولمق اوزره تراژه‌دی، دیکریرلردن دها مکمل اولارق یونانستانده کندینی یاواش یاواش دینی اصللرندن قورتارمشدر .

ابتدائی یونانیلر، برچوق دینی بایراملر ایچون، choeurs کورلری یعنی الهلرك سرکذشتلرینی تقلید ایدن ، رقص ایدن ، تغنی ایدنلردن مرکب هیئتلری استعمال ایله‌مکی بیلیورلردی . بو کورلر آراسنده صورت مخصوصه‌ده خوشه کیدنلری واردی . بونلر تکه شکلنه کیرمش (یونانجه تراغیقوس Tragikoi ، تکه معناسنه تراغوس tragos دن) شخصلردی که شراب و سرخوشلق الهی اولان باقوسك (دییونیزوس ده تسمیه اولونور) ولوله‌لی ومتهیج موکبنی تمثیل ایدرلردی . الهك بایرامنده ، باقوس کوری choeur bacchique عمومی سوینج و مقدس مستی ایچنده بویوك بر شوق و شماتت ایله دولاشیردی . دها صوکرا کور بر آقتوری کندینه ترفیق ایله‌دی . بو آقتور شرقیلی رقصلر آراسنده الهك سرکذشتلرینی قرائت ایدردی. دهاصوکرا بالذات الهی تجسم ایتدیردی وآکلاتدیغی صحنه‌لرك

تقلیدینی یاپدی . نهایت اشخاصك عددی یاواش یاواش آرتدی و ، آزار آزار ، باقوس ـ دیونیزوسك سرگذشتلری یرینه یم الهلرك ، شهر مؤسسلرینك ، تقدیس وتحریم اولونمش قهرمانلرك (تەزەفس Thésée ، اودیپوس Eudipe الخ ..) سرگذشتلری قائم اولدی . نهایت وقعه دها بشری اولدی ، اشخاص علی‌العاده حیاتك فردلرینه دها فضله بكزەدی وتراژەدی لادینیلشمكه تمایل ایتدی . فقط ، هیچ اولمازسه یونانستانده ، اصلنك خاطرەسنه بناءً ، تراژەدی هر وطنداشك معین بر موقعی حائز اولدیغی بر عمومی بناده ترتیب ایدیلمش دینی بر مراسم عد ایدیلمكدن خالی قالمادی . دائما صحنەنك ایلریسنده ، الهك مذبحی كائندی و اوراده اونك شرفنه بر قوربان آیینی اجرا اولونوركن توزین ایدلمش اولان حركات ایچنده ، كور ، تمثیل اولنان موضوع ایله آز چوق طوغرودن دوغرویه مناسبتدار اولان مقدس شرقیلری سویلردی .

ثالثاً : فرانسەده — اكثریا سویلنمشدر : فرانسەده تیاترو ، یونانستانده اولدیغی كبی دینی آیینلردن چیقمشدر .

خالقك بدیعی ذوقلردن طاتماسی ممكن اولان هر شی اوكا دین واسطەسیله كلیوردی . . . كلیسانك مطنطن آلایلری ، آیینلری خلقك سونچی ایدی . . . مەس آیینی Messe بیله كوزل برشی ایدی ؛ فقط دها بوآیین بیله بالخاصه بر درام ایدی : شكلی اعتباریله بر درام ایدی ؛ كلیسا منسوبلرینك (Clercs) ویاخود مؤمنلرك آیینی اجرا ایدن راهبله مكالمەسی صورتنده قرائتله تناوب ایدن شرقیلرنده بر درام ایدی ؛ محتواسی اعتباریله‌ده ، خریستیان عقیدەسنی تأسیس ایلەمش بولنان فعل اصلینك ، فداكارلغك (عیسانك كندینی قوربان ایتمەسی) تمثیلی برطرزده تخطری اعتباریله‌ده بردرام ایدی . . . خلقك اوقومادیغی ، لاتینجەنك آرتق اونك ایچون آكلاشیلماز اولدیغی بر زمانده ، كلیسا اهلینك ، الهی آیینك معناسنی دها معنیدار برطرزده اورتەیه قویمغی ، مؤمنلرك مخیلەسنی تهییج ایدەرك اونلرك روحلرینی تهذیب ایلەمكی دوشونمەسی طبیعی ایدی . (لانسون ، ٤١ مكرر)

بناءً علیه كلیسا اهلی متناوب شرقیلری ، تقلیدی اوضاع ایله افادەلری ، اویناتان اوفاق بردرامی ، Répons دینیلن و نوبتله برطرفدن بر ویا بر قاچ سس ، دیكر طرفدن حضار یرینه كچن كور طرفدن اوقونان پارچەلری آیینه علاوه ایلەمكه چالیشیوردی . صوكرا درام معضللەشدی . ودهالادینی اولدی .

فكر ابداع بو ساحەده كندینه سربستی بخش ایلەدی . آرتق نه كلیسانك شرقیلریله ، نەده مقدس كتابلرك متنلریله اكتفا اولونمادی . هروزن وحسابدن مصرعلر میدانه چیقدی . درام حالا كلیساده اوینانمقده ایدی ، فقط محلی ایجاباته كوره موقعی دكیشدیریلییوردی : اوزون اولمق وفضله سوزلری بولونمق حسبیله الهی آیینی صیقاجغندن اوكا دها آز مربوط بولونیوردی (لانسون ٤١ مكرر)

مه‌س آیینك برتماشـا طرزنده اجراسی ، اونك لطافتنی وروحلر اوزرینه تأثیرینی آرتدیرمش ایکن بو آندن اعتباراً کلیسا نظرنده دینی مشـترك عبادت ایله غیرقابل تألیف کوزوکویور . درام لادینیله‌شیور. ومع‌مافیه دین‌ایله صمیمی مناسبت‌حالنده دوام ایدییور. بویوك دین بایرامی کونلرنده ؛ مه‌س اوقوندقدن صـوکرا اویون کلیسـانك حاولیسنده باشلار . صحنه مقدس بیتك مدخلنه قورولمشـدر . اوینانه‌جق تماشـا کتب مقدسه‌دن چیقاریلمش اولاجق واو کونکی بایرامه متعلق بولناجقدر : میلادده عیسـانك تولدینك ، پاسقالیه‌ده عیسـانك اضطرابلرینك و تکرار دیریله‌سـنك انجیللرده‌کی حکایه‌سی . تقوی صاحبی برآدمك حسابنه اوله‌رق هوسـکار Amateur صنعتکارلردن مرکب بر هیئت ، یونانسـتانده اولدیغی کبی ، اوینایاجقدر . کورلر ، موسـیقی ، رقصلر اوینانان « سرك mystère » اقسام اصلیه‌سندندر .

دیکر بر تماشـا شـکلی اولان « معجزه‌لر miracles » ده اولیانك حیـاتی ، کندیلرینه تعظیم‌ایدنلر لهنه اونلرك‌بویوك برقوتله مداخله ایله‌ملری‌کوسترلدی. بواویونلری اولیانك مرقدلری یاقیننده ، اونلری زیارته کلنلرك حضـورنده اوینادیلر . یونانسـتانده اولدیغی کبی ، تمثیل ایدیلمکه لایق اولان تماشا اثرینی اولدن انتخاب ایچون مؤلفلر آراسنده مسابقه‌لر تأسیس اولوندی . بوپیه‌سلر سیرجیلرده محبت و تعظیم حسلرینی بسله‌دیلر.

« وحشیلر » ده‌کی ابتدائی شـکللرندن اینجه یونانلیلرده‌کی ویا غربلیلرك دوغرودن دوغرویه جدلری زماننده‌کی الك مصفا تظاهرلرینه قدر کرك بو تراژه‌دیلرده ، کرك قومدیلرده هم تماشـا اویونی ، هم‌ده موسیقی ، شعر و رقصی عینی زمانده بولویورز . صنعتك بو شکلی احتمال میدانه کلن ایلك شکلی دکلدر . تا بدایتدن اعتباراً رقص ، شرقی وشعرك آیری آیری صنعت نوعلری اولارق تظاهر ایتمش اولمالری ممکندر. واقعده رقص ، دوغروسنی سویله‌مك لازم کلیرسه دائما شرقیلره و هیچ اولمازسه برآز موسیقی طاسلاغیله برابر اولارق، مشترك بیوك آولره ، حربه ، دلیقانلیلرك انسیتنه حاضرلانمق کبی اجتماعی حیاتك بتون مهم تظاهرلرنده موجوددر . آلهه‌لرك حیـاتنه متعلق اولارق خلق مخیله‌سنك ایشله‌دیکی اسطوره‌لر شعرك ابتدائی بر شکلیدر . فقط هرنه اولورسه اولسون هم رسم ، هیکلتراشـلق ، اویماجیلق کبی شکلی (پلاستیك) صنعتلر ، هم‌ده موسیقی ، رقص ، تماشا ، شعر کبی افاده صنعتلری d'expression بشریت قدر اسکیدرلر ، چونکه منشأده دینه ، غیر قابل تفریق برطرزده ، باغلانمش کورونویورلر .

ج) نه‌دن صنعتك منشائنده دين واردر ؟ — بونى ايضاح ايتمك امكانسز دكلدر . دين اجتماعى حياتك شدتنى آرتديرديغى و زمره‌نك بوتون افرادى اوزرينه كندى نفوذينى متزايد برقوتله حس ايتديرديكى زمانده دوغار. بومعشرى حسلرك تازه‌لنديكى مقتن اجتماعلر سايه‌سنده كنديسى ادامه ايدر : دين بايراملرينك حكمت وجودى بودر . حالبوكه خاصةً دينى اولان آيين بيتديمى ، هرشى بيتمش دكلدر. مؤمنلر بو آييندن قوتلرينك ، فعاليتلرينك حياتلرينك آرتمش اولديغنى حس ايده‌رك چيقارلر .

حيوان و چوجوغى مشاهده ايده‌لم : اونلر اساساً باشقه سببلردن دولايى بويله‌برحالده بولندقلرى ، اونلرده‌كى حيات فعاليتى هرطرفدن قوتلنديكى وچوغالديغى وقت بو فعاليتك خارجده تظاهر ايتمه‌سى، طاشماسى ، سوينچ صيحه‌لرى ، سببسز كيف ايچون اتخاذ اولنان اوضاع شكلنده صاچيلماسى لازمدر . ايشته اويون ، علاقه‌سز désinteressé فعالبت آنى بودر . بو آندن بديعى تظاهره ، اويوندن صنعته كچمك ايچون آنجق برآديم لازمدر .

بالذات دينى تهيجلرى دولاييسيله طاشقينلغه مجبور اولان هر دينك مؤمنلرى بو آديمى قولايلقله آتمشلردر . و ايشته بوصورتله‌دركه ، دين ايسترايسته‌مز صنعتك منشائنده بولونور.

واقعا ، بزه دنيبوركه ، ديكر علتلر انسانده كوزللك غريزه‌سنى و ذوقنى اويانديرا - بيلمشدر : حرب ، خوشه كيتمك آرزوسى ، مشترك سعى .

ابتدائى انسانلر ، حربه چيقدقلرى وقت خصملرينى تدهيش ايلمه‌مك ايچون بزه‌نيرلر: بويلرينى بويولتن تويلر ، چهره‌لرينى اورتن نقابلر ، كوكسـلرنده چيزكى چيزكى مخصوص ياپيلمش اولان يارا نشانه‌لرى ، اوكلرنده طاشيدقلرى ظفر مفاخرى ومغصوباتى بومقصدى تطمين ايدرلر . حرب موسيقيسى انسانلرى وزنه ، انضباطه ، شوقه قويار . تا اك اسـكى دورلردن برى بو معلومدر وبوندن استفاده اولونور .

ديكر طرفدن ابتدائى انسانلر ، پك طبيعى اولارق، خوشه كيتمك آرزوسنه مالك دكلميدرلر ؟ اونلرده سوسك رولى بوكون بزجه معلوم اولان رول دكلميدر ؟.

اوليه ظن اولونويورديكه انسان عالمنك حيوان عالمنك تماديسندن عبارت اولديغى اك ايى بوجهتدن كورولور . حيات غاوغاسـنك قابا شكللرينك مأمول ايتديرمه‌ديكى هر درلو قيمتلرى جنسى اصطفائك برنجى درجهٔ اهميته قويديغنى داروين كوسترمه‌ديمى ؟ اركـكلرك كنديلرينى ديشيلره ترجيح ايتديرمكه مجبور اولدقلرى يرده تفوق باشـقه‌لرينى كنديـنه حيران براقانلره عائددر . وبويله‌جه عشقى اويانديرمق هوسندن كوزللك دوغار . بعض اركك حيوانلرك كنديلرينه مفتون قيلاجق بوتون لطافتلرينى اورته‌يه قويان رنكلى تويلر وددريلر زنكينلكى بونندر. دوشونولديكه ايلك بشرى جمعيتلرده‌ده عشقك كوزللك

خالق اولماسی احتماله مخالف اولوردی . ووقعده ، صنعتك ایلك شكللری اولان ـ باش اوزرنده توپلر ، برونده ویا قولاقلرده خلقەلر ، بیلەزیكلر و خلخاللر ، بوتون بدن اوزرینه وسملر ـ قبیلەدن سوسلرك ، اونلرك حاملی اولانلر اوزرینه دیكرجنسك مفتونانه دقتنی جلب ایتمك نتیجەسنی تولید ایلمسی ممكندر .　　(بوغله)

بو صوك عنصرك تأثیرینی مبالغه ایلەمەملیدر . انسان سادەجه حیوانك تمادیسندن عبارت دكلدر ؛ اونك ذهنی و اخلاقی، انكشافی دیكر قانونلره تابعدر . بالخاصه شوندن دولایی: انسان ایله طبیعت آراسنده ، حیوانلرك قسم اعظمنك مجهولی اولان، انسان اوزرینه اولدیغی درجەده هیچ بر حیوان جنسی اوزرینه تأثیر ایتمەین جمعیت اورتەیه كیرر. ایمدی اجتماعی حیاتك ابتدائی انسانده جنسین مناسباتنه متعلق اولارق تولید ایلەدیكی اعتقادلری وناصل حرام ماهیتنده اولان بوصیقی ممنوعیتلرك بومناسباتی تنظیم ایدەرك جنسی جاذبەیه ، سربست انتخابه پك یر براقمادقلرینی بیلیورز . واقعده ابتدائی انسانلرك سوسلری بر فرددن دیكرینه پك دكیشمز . بو سوسك اجتماعی بر ماهیتی واردر : بوتون زمره ایچون عینیدر : زمرەنك اشتغالاتیله دكیشیر؛ فقط قبول ایدیلمش اولان شكللردن هربری بطندن بطنه باقی قالیر . عنعنەده اوراده حاكمدر . مودا و مودانك ناكهانی تحوللری یالكز معاصر قوملرجه معلومدر . یالكز اونلرده‌درکه ، كیت كیده آرتان بر فردی حریت حاكم اولدیغندن و سربست انتخابه ، حسیاته كیت كیده فضله برحصه آیریلدیغندن ، سوس فردیلەشیر .

قورقوتمق احتیاجنه كلنجه ، اونك محاربلرك تزییناتنده بر رولی واردر. فقط ، اكثریا عینی سمیەدن اولان محاربلر عینی صورتله سوسلەنیرلر. اونلر مقدس قیافتی، توتەملی آرمایی قوشانیرلر ودوشمانی اونكله قورقوتمق ادعاسندەدرلر وواقعده اكثریا بوكا موافق اولورلر. دیمك كه بوخصوصی حالده عمومی واقعەیه ارجاع اولونیور: بورادەده دین، صنعتك منشأندەدر.

مشترك سعیك اجرا ایلەدیكی تأثیری تحلیل ایتمك جهتی قالدی . دینیوركه موسیقی وشعرك منشأنده وزن rythme ووزنك منشأندەده مشترك سعی واردر . بوكون بیله ، موزوناً كورك چكمك ایچون بحریەلیلر ، برابرجه ژیمناستیق ممارسەلری یاپان چوجوقلر هپ بر سسدن شرقی سویلرلر وشرقی اونلرك اوضاعنی موزون یاپار . بویوك آنالریمزك اكیركن و دوقوركن هپ برلكده چاغردقلری « بز شرقیلری chanson de toiles » قرون وسطاده دولودر . بونلرك هربری صنعتك ابتدائی برشكلنك بقیەلری دكلیدر ؟

یستر بر آغاجی دویرمك ، بر آغیر طاش قالدیرمق ، ویا وحشیلرك قایغی Pirogue یوروتمك موضوع بحث اولسون ، هر معشری سعی یاپیلابیلمك ایچون ، اونی تنظیم ایدن بر وزنك موجودیتی شرطدر . برابرجه ایتمك وچکمك وبرابرجه نفس آلمق ونفس ویرمك لازمدر . اویله بر بسته تصور ایدیکزکه برابر چالیشانلرك غیرتلرینی توقیف ویا تشدید ایدەرك نوعما اونلرك تنفسنی ، کندی وزنیله ، تقطیع ایلەسین : بوموزون بستەدە ایشجی‌یی تشجیع ایدن ، اونك سعینك هدفنی یوکسلتەن ویا اوکا بر مکافات وعد ایدن برکفته علاوه اولونسون ، ایشته بر صنعت شکلی طوغمشدرکه اونك مصدری آرتق نەجنسیدر ، نەعسکریدر ، بلکه اقتصادیدر . قارل‌بوخەر Bücher شو فکره قدر واریور : ایش بستەلرینك اساس مقام وپردەلرنده ابریك ، دستانی وحتی تماشائی شعرلرك عنصرلری بولنەبیلەجکی کبی سعیك باشلیجه حرکتلرینی ـ اورمق ، چیکنەمك ، سورتمك ـ تحلیل ایدەرك یونان ولاتین نظمنك باشلیجه وزنلرینك ایضاحی بولوناجقدر (بوغله ، ۳ ، صحیفه ۲٤۹ ـ ۲٥۰)

فقط بونقطەدەده ، بدایتده ، زمره حالنده هر عملیەنك ، دینی بر حالت روحیه ایله مترافق اولدیغنی بیلمەیورمی‌یز ؟ ابتدائی موسیقی ، حتی‌تەکنیك عملیەلر ایچون قوللانیلمش اولسه بیله ، شبهەسز بدایتده دینی بروصفی حائز ایدی .

صنعت دیندن چیقمشدر ؛ هیچ اولمازسه اونك منشأی ، هر هانکی بر جهتدن لادینی اولسه بیله ، هرحالده اجتماعیدر .

صنعت ایله دینك اتفاقی مشاهده ایتمك ایچون منشأه قدر رجوعه مطلقا احتیاج یوقدر . معاصر جمعیتده اونلری بربرندن تفریق آنجق قابلدر :

کلیسالر ، جامعلر ، پاغودلر ، طرز انشالرنده ، بدیعی بر اندیشەنك ، برآراشدیرمانك موجودیتنی ارائه ایدرلر . الهلر ایچون هیچ برشی فضله کوزل دکلدر : صنعت ، هرشکلنده ، اونلرك خدمتندەدر ، صنعتك موجودیتی ایچون‌شرط اولان مصارف وفردك فداکارلغی‌ده اکثریا الهلرك خوشنه کیتمك موضوع بحث اولدیغی ایچون الده ایدیله‌بیلیر . قاتدراللری یوکسلتمش اولان معشری برایماندر . اومعبدلرده جاملری تلوین ایتمش یاخود هیکللری یونتمش اولان اسمی مجهول صنعتکار کندی مهارتنك محصولنی بر عبادت مقامنده عرض ایدییوردی .

اکر موزەلریمزدن دینی‌برموضوعه مالك اولمش بولنان‌لوحەلر ویاهیکللر ، دیریلسەیدی شعر مجموعەلرندن وموسیقی قولکسیونلرندن دینی بر الهامه تبعیت ایلەمش اولان هرپارچه چیقاریلسەیدی کیری‌یه نەقالیردی ؟

بویله‌جه ، دیندن دوغمش و دائما دینك رفاقتده بولونمش اولدیغی جهتله صنعتك منشأنده وتظاهراتنده اجتماعی اولدیغی آشکار اولویور .

٢ . صنعتده فردك رولى

فقط بو صنعتك جهه‌لرندن آنجق بريدر . حتى صنعتى تمييز ايدن نقطه ، اونك معين بر هدفى بولونمايان ، هيچ بر غايه‌يه اسير اولمايان بر فعاليتك تظاهرى اولماسيدر . صنعت بر خدمته كيرديكى ، هر نه خدمتده اولورسه اولسون آرتق صنعت دكلدر . صنعتك صانكه منظم اولان بر هدف طرزنده ، تالى شكلده ، معين بر مقصد ايچون قوللانيلمش اولماسى ممكندر : فلان هيكل بر معبدى تزيين ايدر ، ياخود فلان موسيقى پارچه‌سى مهم آيينى اثناسنده چالينير . فقط بونلرك صنعت اثرى اولماسى ، كوزلك حسنى اويانديرماسى بو جهتدن دكلدر . حسن حيرت وتقديس ايديلن شيدر ، بونك سببى ايسه ، بويله ياپمانك معقول اولماسنده دكل ، بلكه .... حيرت و تقدير ايدلمه‌ده‌در . روح كنديسنه بر استقامت تعيين ايله‌مكده ، حسابلامغه محتاج اولمقسزين ، كوزل اولان شى ، ساده‌جه كنديسى حضوريله ، خوشه كيتمه‌ليدر ؛ كوزل اولديغى ايچون اوندن خوشلانيلماليدر .

صنعت اثرينك بر ديكر خصيصه‌سى دها واردر . او شخصى بر ابداع دامغاسنى طاشيماليدر . صنعت اثرى بر چوق نسخه‌لر حالنده تكثير ايديلديكى وقتدركه بو نقطه آكلاشيلير . استنساخ ، ميخانيكى ايسه ، مكمل اولابيلير : بر تابلونك فوطوغرافيسى ، بر هيكلك قالبنك آلنماسى ، بر نقشك ، بر محكوكك استنساخى ، بر شعرك مطبوع نسخه‌لرى الخ ... استنساخ ، تكنيك اعتباريله ، بر شى ياراتير ، صنعت اعتباريله ، هيچ بر شى ياراتماز . بر اثرك بديعى قيمتنى تشكيل ايدن شى صنعتكارك ، كنديسنه خاص چاليمى Cachet ، دهاسنك دامغاسيدر . بر ايشچى ايله ديكرى آراسنده قابليت و ذوق فرقلرى واردركه بر اثرله ديكرى آراسنده‌كى صنعت فرقنى احداث ايدر ؛ صنعتكار اولان ايله صنعتكار اولمايان آراسنده بو فرقلر آرتار ؛ بر صنعتكار ايله ديكرى آراسنده‌ده محسوس اولارق باقيدرر . صنعت اثرينك ميدانه كلمه‌سى ايچون اصغرى بر فردجيلك لازمدر ؛ صنعت الك حر اولان ، فردى فانتازى‌يه الك سربست طرزده آچيلمق امكانى بخش ايدن جمعيت سينه‌سنده الك مكمل اولارق انكشاف ايدر .

ايشته بوندن دولاييدركه خلقك الك خوشنه كيدن ودورى طرفندن الك چوق شوقله اعلا ايديلن آدم نادراً بر بويوك صنعتكاردر . اكر ، استثناءً او بر بويوك صنعتكار ايسه ،

اونك اك آز قيمتلى اولديغى و اخلافك اك آز ذوق آلاجغى طرفى دورينك خوشنه كيتمش اولديغى جهتدر . قلابالق آنجق اعتيادلرينه و ذهنيتنه اويغون كلنى آلقيشلار . سورويه‌قاتيلارق انسان اونك خوشنه‌كيدر. بويوك‌صنعتكار تنهاده‌ياشايان ، آكلاشيلمامش اولان بر آدمدر . بربتهوفن Beethoven ، بر واغنەر Wagner ، برراسين Racine ، برستاندال Stendhal ، ئەنپرەسيونيستلر Impressionnistes ، اونلردن اول رومانتيك رساملر وهيكلتراشلر عامەنك توجهنى مشكلاتله الده ايلەديلر ، ياخود سفالت وكدردن اولديلر . بركون كلەجك‌كه اونلرك قوتلى اوريژيناليته‌سى خلقى تسخير ايتمش اولاجقدر . اوزملن اونلرك يكى اولارق كتيرمش اولدقلرينى دستور شكلنه قويمغه استعجال اولنه‌جق وقويون طبيعتنده اولان خلق ، اسكيدن بر تجدد تشكيل ايلەديكى وقت رد ايلەديكى بو دستورلره استناداً ، يكى صنعت شكللرى عليهنه دونەجكدر . بويله‌جه حر اولارق وكنديلكندن توليد ايتمك قابليتى ، ابتكارى (اوريژينال) بر فانتازيا ، وبركلمه‌ده هپسنى سويلەمك ايچون ، ابداع اولان يرده‌دركه آنجق صنعت اثرى موجوددر .

بوشرائطه آنجق بعضى اجتماعى احوالده ، عنعنه حرمتنك ضعيفلامش اولديغى ، روحلرك هيچ برعقيده‌يه زنجيرلنمش بولنماديغى وفضله اولارق صنعتكارلرك يارفاه ايچنده ياشادقلرى ياخود جومرد صنعت هوسكارلرينك منور برحمايه‌سنه استناد ايده‌بيلدكلرى احوالده تصادف اولنه‌بيلير . كوزل صنعتلرك ايچنده تزهر ايلەدكلرى محيطلرك دقتله ياپيلان برتدقيق شبهه‌سز بوعمومى فكرلرى تأييد ايدردى. پەريقلەسك آتنه‌سى ، آوغوستوسك روماسى، مەديسيسلرك فلورانسه‌سى ، رونه‌سانس Renaisance دورنده‌كى بويوك پاپالرك روماسى ، اون‌دردنجى لوئينك فرانسه‌سى ، بوتون بوجمعيتلر ، سياسى نفوذلرى بوتون عالمه ياپيلديغى ، اونلرك نزدنده بوتون ملتلرك ممثللرى بربرله تماس ايلەديكى وبوتون مملكتلرك ثروتلرى اورايه آقديغى، نهايت منورصنايع نفيسه حاميلرينك قوتلى‌دهالره مادى استقلال وفعاليت حريتنى تأمين ايلەديكى اثناده صنعته حرمت كوستررلر .

رونه‌سانس دورندن‌برى، علم دينى وياسحرى هردرلونظرى تفكراتدن كنديني تخليص ايلەديكى كبى عينى زمانده صنعت لادينيلشدى . بوحركت صنعتك درين تمايللرينه موافقدر. ابتدا دينده مندمج اولان صنعت بالآخره دينله برابر ياشادى، اونك ايشنه ياردیم ايتدى واوندن ياردیم كوردى ، معبدلرى سوسلەدى ، الهلرى تعظيم ايلەدى وبوسايه‌ده، كندى

تەکنیك واسطەلرینی انکشاف ایتدیردی . صوکرا ، صنعت کیت‌کیدە کندی یولنی تعقیبە وآنجق خوشە کیتمك ایچون کوزللك یاراتمغە تمایل ایتدی . تماشا صنعتی قدر شکلی صنعتلردە ، رومان کبی شعردە ، موسیقی کبی تزیینات صنعتی‌دە کندینە خاص بر آیینە ، کندی معبدلرینە ومؤمنلرینە مالکدرلر . قونسر ویا تماشا أوندە ، متقی‌اولانلرلە سربست فکرلی اولانلر یکدیکرینە تصادف ایدەبیلیر . وعینی شوق ایچندە روحاً برلشە بیلیرلر . وتکرار تکرار اوقونمش عینی صحیفە اوزرندە الك متنوع انسانلر ، هم‌اوندن ماعدا کتاب مقدسی اوقویاجق اولانلر ، هم‌دە اونك بیکانەسی قالمقدە دوام ایدەجك اولانلردە درین تفکراتە دالابیلیرلر .

۳ . بدیع محصولاتدە جمعیتك رولی

صنعتکارە الزم‌اولان فردجیلك هرحالدە نظردقتمزی صنعتدەاجتماعی اولارق باقی‌قالان نقطەلردن چویرمەملیدر .

۱) **جمعیتك تەکنیك اوزرینە تأثیری** - اولا سویلەمکە حاجت یوقدرکە ، تەکنیك اجتماعیدر . صنعتکار ، مالزمەسنی واصوللرینی سچرکن ایچندە یاشادیغی جمعیتك علملرینك وتەکنیك ترقیلرینك ایلرلەمش بولندیغی درجەیە مربوطدر . اهرامی ویاخود قاتەدراللری بنا ایتمك‌ایچون اجتماعی ماهیتدە شرائط لازمدر؛ فقط‌رسامك رنکلری کوزینك کوردیکی کبی یاپەبیلمەسنە الندە طوتدیغی بویا تختەسنك مساعد اولماسی ایچون‌دە اوشرائط لازمدر. کذا شاعرك حس ایلەدیکنی افادە ایدەبیلمەسی ایچون‌دە اولدقجە انجالی ، زنکین نکتەلی برلسان لازمدر .

فقط بوندن ماعدا صنعتکار ، تەکنیك نقطۀ نظرندن ، صنعتی ایچندە بولنش اولدیغی حالەصیقی‌صیقی‌یە تابعدر. نەدرجەدە یاراتمق استعدادی اولسەدە ماضی‌ی‌معدوم (لوح‌املس) عد ایدوب هیچ یوقدن ابداع ایدەمز .

واقعدە هرصنعتکاراولا کندی سلفلرینك یولنە سالکدر، اونلرك قوللانمش اولدقلری مالزمەیە ، آلتلرە اونلرك تەکنیکنە آنجق یاواش یاواش علاوە ایدر . یونان تراژەدیسی ایچون « تەسپیس Thespis تك آقتور قوللاندی ؛ ئەشیلوس Eschyle برایکنجی آقتور ؛

سوفوقلس Sophocle براوچنجی آقتورصوقدیلر. بواوچ آقتور عددی بوتون قلاسیك دور ایچون طبیعی مقدار اولارق قالدی . »

بتهوفن ترکیبنی تعدیل ایله‌مدیکی براورکستروئی موزارتدن Mozart ، هایدندن Haydn آلمشدی . آنجق یاواش یاواشدرکه کندی سوناتلرینك داخلی ترتیبنده menuet مونوئه دنیلن هوا یرینه scherzo دنیلن فصلی اقامه ایله‌دی . واغنر ، ایلك اثرلرنده مه‌یربه‌رك Meyerbeer اسلوبندن پك آز کندینی تخلیص ایده‌بیلمشدر . انپره‌سیونیزم رومانتیزمه خلف اولابیلدی ، چونکه ضیا وکولکه اویونلری رومانتیزمك مألوف اولدیغی برشیدی ، فقط ئه‌نپره‌سیونیزم یالکز رنکه دکل رسمه dessin اهمیت ویرن داوید David وئه‌نغرك Ingres قلاسیك مسلکی یرینه دوغرودن دوغرویه قائم اولامازدی . کوزل صنعتلر حیاتنده « هنر metier » تبدلاتی صنایع حیاتندن دها آغیردر . واکثریا آنجق تفرعاته عائددر . سببی شوکه بوساحه‌ده عملی فائده مشوق خدمتنی کورمز ، وصنعتده بریکیلك یاپیلدیغی وقت ، کوردنکه وپیدا الانمش فکرلرك تضییقنه قارشی موازنه‌یی تأمین ایده‌جك هیچ برشی یوقدر .

ب) صنعتده عنعنه حالنه کلمش اولان اعتباری عناصر les conventions traditionnelles بناءً علیه ، حتی صنعتکار ته‌کنیك اولان مشکلاتی آشابیلسه بیله‌ینه محیطنه تابع اولوردی . جمعیت اوکا برچرچیوه احضارواعطاایدییور ، صنعتکار اوچرچیوه‌نك قاتیلغنه چارپار . جمعیت اوکااوبله‌عنعنوی شکللری جبراً قبول ایتدیررکه‌اونلرده برشی‌تعدیل ایله‌مك‌مشکلدر . مثلا یونانلی آقتورك برماسکه‌طاشیماسی مقرردی . بوندن‌طولایی‌چهره خطوطنك‌تغیریله افاده‌اونك‌ایچون ممتنعدی . بونك نتیجه‌سی اولارق هردرلو صحنه‌اویونی ، اطواراوضاعك وصدانك تنوعلری اونك ایچون‌اوزون مدت مجهول قالدی . بوندن دولایی تماشانویسك اصوللری محدودایدی . درامك قیمتی آنجق Action فعلك داخلی ترتیبی ، وضعیتلرك Situations بشری برعلاقه‌یی تولید ایتمه‌سی ، روحی حقیقت وافاده‌ده کوزلك جهتلرندن موجود اولابیلیردی . قورنه‌ی وراسین زماننده اوچ برلك trois unités قاعده‌سی وبوندن ماعدا صحنه‌نك دارلغی واساساً سیرجیلرله دولمش اولماسی‌ده تماماً روحی بردرام یاراتمغه مجبور قیلیوردی . بودرام ، بعضاً « محرم راز Confident » اولانك قیصه‌جه سوزی کسمه‌سیله انقطاعه اوغرایان اوزون مونولوغلرله افاده اولونوردی . قلاسیك تراژه دینك اشخاصی ، کندی روحلرینی تحلیل

و ترسیم ایله‌مکده نهایت ویردیلرمی ، مخاطبلریله اوزون مدافعه نامه‌لر تعاطی ایدرلر . اونلر بومدافعاتی تربیه ایله دیکلرلر، هیچ سوز کسمزلر وصوکرا نقطه بنقطه جواب ویررلر . بو نوع تماشاده هرشی اعتباریدر، وضعیدر: احتراصله یکدیکری قارشیسنه آتیلمش اولارق بزه تصویر ایدیلن بو انسانلردن شأنیتده صادر اولاجق طرزده وضعیتلردن ، ال و آیاق حرکتلرندن ، ندالردن ، کسیك وبربرینه چاتیشان سوزلردن هیچ برشی یوقدر . بیوك قلاسیك مؤلفلرك بوتون بواعتباری طرزلره رغماً بزی تهییج ایلیه‌بیلمك وبزه‌سجیه‌لرك درین حقیقتی حسنی ویرمك ایچون نه‌بیوك صنعته مالك اولملری لازم !

جمعیتك وضع ایله‌دیکی اعتباری عنصرلرك حاکمیتی حقنده ، برهوغو ، برواغنه‌ر ، بررودەن Rodin کبی اختلالجی داهیلرك عنعنه‌یی صارصمق ایچون چکدکلری صیقینتی حقنده ، نوعلری بربرینه مزج ایتمك ، اسلوبی ، نظمی ، لسانی تعدیل ایتمك ، عنعنوی شکللر یرینه بر یکی رسم ، معماری ، هیکلتراشلق طرزی اقامه ایتمك ایچون موفق اولمامش تشبثلر حقنده ایسته‌نیلدیکی قدر مثالی بزه بوتون صنعتلرك تاریخی احضار ایده‌بیلیر .

ج) صنعت اثرینك معناسی – فقط صنعتکار یالکزهنر Métier وعنعنوی شرائطك اسیری اولمق اعتباریله محیطنه تابع دکلدر ، بلکه بالخاصه افاده ایله‌مك ایسته‌دیکی شی جهتندن‌ده تابعدر . ونقطهٔ نظردن اونك اثری کندینه کفایت ایتمز .

«حد ذاتنده اله آلنیرسه ، هراثر صنعت برپارچه‌در» اونك تمام اولمسی ایچون خلقك معاونتنه احتیاجی واردر . اوخلق ایچون تصویر ایله‌دیکندن فضله برمعنایی حائزدر. خلق اونی تفسیر ایدر ، شرح ایدر ، مؤلفك روحنده موجود اولان ، فقط مؤلفك اکلاتمغه احتیاج حس ایله‌مدیکی شیء خلق اوکا علاوه ایدر . چونکه هر ایکیسی‌ده عینی اجتماعی زمره‌یه منسوب اولدقلرندن تصویر ایدیلان شیلره عینی درین معنایی عطف ایدرلر .

تحصیل کورمش اولان ، فقط آوروپا مدنیتنه یابانجی اولان برژاپونیالی رانبراندك بر تابلوسنی تماشا ایدییور :

ژاپونیالی ، قاراکلق بر قبه‌نك آلتنده اورته صیراده Plan اوزون بر لباس کیینمش بر آدم کورووردی. بوآدمك چهره‌سی عجیب برنور ایله محاطدر ، احتمال بومنظره اوکا بودا هیکللرنده‌کی هاله‌یی خاطرلاتیردی . بوآدم اوکنده برقادین واوقادینك قوللرنده ممه‌ده برچوجق واردر ؛ صاغده فقیرلر و خسته‌لردن مرکب هیئتلر ، بونلر مطمئن و نیازکار نظرلرینی اورتاده‌کی آدمه توجیه ایدییورلر ؛ صولده ، تام برآیدینلق آلتنده ، احتشامله کیینمش آدملر وارکه چهره‌لری لاقیدی واستهزا افاده ایدییور ؛ بوتون بونلر استادانه ترسیم اولونمش و خارق‌العاده برکولکه وضیا زنکینلکی ایله جمع

ایدیلشدر . قورینلرینك Korin وهوقوسایلرك Hokusai وطنداشی اولان بزم ژاپونیالی بوله شیلری تقدیر ایتمکی بیلیر . بوهیئتی کورمکله بدیعی بر حس دویار واوکنده درین برمعناسی اولمسی لازم کلن برصحنه بولوندیغنك آز چوق صریح برحسنه مالك اولور . فقط هپسی بوندن عبارتدر . کوردیکنك تفسیرنده داها ایلری کیده‌مز ، دیمك‌که رانبراندك رسمنی تماشا ایدن واونك برخسته چوجغه شفا ویرن ، خسته وبدبختلرك کندینه شتاب ایلدیکی وزنکین وقوتلی اولانلرك یوز چویردیکی ، ظلم کورمش اولانلرك قورتاریجیسی ناصره‌لی عیسا اولدیغنی بیان برآدمه نظراً ژاپونیالینك حسی داها پك آز جانلیدر . نه‌دن بوژاپونیالی بزم صنعتمزی حقیقی قیمتیله تقدیر ایده‌مه‌یور ؟ آوروپالینك ژاپون صنعتندن تام بر ذوق آلماسنه مانع اولان سببدن ! بر یابانجی ، بر صنعت اثرندن آنجق بدنك کوزلریله کوروله‌بیله‌نی کورور . (غروسه ، ۳٦) .

مؤلفك وطنداشی اولانك ، بوصنفك بوندن فضله اوله‌رق بوتون کوردیکی شیلر یابانجی نظرنده موجود دکلدر .

ایشته بوندن دولاییدرکه صنعت ، دورلر و محیطلرله برابر دکیشه‌بیلن بر « اسلوبه » مالك اولدیغندن علمدن زیاده ملیدر .

صنعتك ایلك آدیملرنده اجتماعی حیاتك طاشـغینلغندن طوغدیغنی فقط معشری وصفنی محافظه ایله‌دیکنی ، بالآخره فردیلشدیکنی ، مع مافیه اجتماعی شرائطه صیقی صیقی تابع اولمقدن خالی قالمادیغنی کوردك . شبهه یوقدرکه ، معاصر جمعیتده ، صنعت دها فردیلشمکده ، محیطدن زیاده صنعتکارك اثری اولمغه تمـایل ایدییور . فردلرك ایچنده تجرد ایده‌بیلدکلری متزاید تنهالق ، عقیده‌لره وعنعنه‌لره نظراً ایچنده بولندقلری نسبی حریت ، یکیلك احتیاجی وذوقی ، بلا توقف ده‌کیشیکلك ، ایشـته بوکونکی اجتماعی حیاتك ممیز وصفلری کوزوکن بوتون بو احوال ، اوریژینال ومبدع بر صنعت اینشنه فوق‌العاده مساعد شرائطدرلر . فقط دیکر طرفدن صنعته علاقه‌دار اولانلر طبقه‌سنك کنیشله‌مه‌سی ، صنعت اثرینك نوعما اجتماعیلشمه‌سی شایان دقتدر : کتاب ویا محکوك رسم اولارق بیکلرجه نسخه حالنده تکثیر اولونویور ؛ سه‌نفونی ویا قونسرتو اولارق برچوق اورکسترولر طرفندن چالینیور و(Partition) موسیقی مجموعه‌سی یالکز باشنه اولان هوسـکارك پیانوسنه کوره‌ده ترتیب اولونویور ؛ هیکل ویا لوحه نهـایت برموزه‌یه یرلشـدیریلیور ومعشرك ملکی اولویور ؛ معماری اثری برعمومی آبده حالنه قونولویور .

بویله‌جه صنعت اثری خلقك مالی اولاجقدر وصنعتکار ایسته‌دیکی قدر صیرجه سرآینك الك محرم نقطه‌سنه چکیلسـین ، بو خلقك خیالی اونی تعقیب ایدر ، ابداع ایله‌دیکی وقت

روحنده حاضردر ، بوخلق بویله‌جه تملك ایله‌مك حقنی الده ایتمه‌دن اول بیله اونك اثرینی ضبط ایله‌مشدر .

٤ . اجتماعی حیاتده صنعتك افعوله‌سی

مادامکه صنعت اجتماعی حیاتده بوقدر موقع قازانمشدر و هرکون دها بویوك بر موقع قازانمغه نامزد کوزوکیور ، اوحالده او هانکی احتیاجه تقابل ایدر ، اونك افعوله‌سی نه‌در؟ ایلك آدیملرنده صنعت ساده‌جه بر فعالیت وحیات فضله‌سنك تالی برآقینتیسندن ، براویوندن عبارت کوزوکیوردی. وشبهه یوقکه اویون ایله صنعت آراسنده بعض مشابهتلر واردر . فقط مع‌مافیه صنعت اویوندن فضله برشیدر .

اویون یورغونلغی کیده‌ریر ؛ اونك هدفی یوقدر . صنعت بزم بوتون موجودیتمزی ضبط ایدر ، هم حسمزی هم عقلمزی تطمین ایدر : بزی تسخیر ایدر ، احتراصلریمزی غلیانه کتیرر ، فقط اونلری برانضباطه ، برنظامه ، بروزنه تابع قیلارکه ذکامزده بونلرله تطمین اولونور . صنعت بزی تماماً قاورار ، و ، نه عجیب‌درکه بزی بوصورتله قورتاریر . فی‌الواقع برآن ایچون بزی اندیشه‌لریمزدن، یکنسق وچتین حیاتمزدن، نفعی مشغله‌لریمزدن آزاده قیلار . احتراص تماشاسی احتراصدن باشقه برشیدر ، چونکه تماشا ایله‌دیکمز وقت نوعما هرشیدن علاقه‌مزی کسمشزدر .

بوجهتدن هرصنعت ، حتی شأنیتك صادق برقوپیه‌سی اولدیغنی ادعا ایدن صنعت بیله افتکاریدر idéaliste ، چونکه ، شأنیتی تصویر ایدرکن بزم آرتق اونك اقسام متممه‌سندن اولمادیغمز، اونك فوقنده متموج اولدیغمز حس لطیفنی بزه بخش ایدر. او شأنیتی تصویر ایلرکن اونی استحاله‌یه اوغراتیر .

صنعت بزی قورتاریر وبزی شوقه کتیرر. بزی ایچنه کوتوردیکی عالم بزم خولیالریمزله دوقونمشدر ، بزم مخیله‌مزدن چیقمشدر ، بزم فانتازیامزه اطاعت ایتمکده‌در . حادثاتك و انسانلرك اویونجاغی اولان ایچنده یاشامغه محکوم اولدیغمز بوعالم ایله اونك آراسنده نه‌قدر تضاد وار! اونده نه درجه‌ده قوت وسعادت حسی وار! کوزل برکتابك اوقونماسی

یاخود کوزل برسنفونینك ایشیدیله‌سی بزی باشقه بر آدم یاپار . بزده ایبلك حصوله کتیرن بوتهیجدن صوکرا شأنیته تکرار عودت ایده‌بیلیرز : اعتمادیمز وقوتمز تازه‌لنمشدر .

ایشته صنعتك رولی بودر وبوندن دولاییدرکه هر کسك ایچنده زحمت چکمکده وتنهالغه چکیلمکده اولدیغی معاصر حیاتده بدیعی هیجان انسانلری قوتلندیرر وبرلشدیرر .

اوقوناجق کتابلر :
غروسه ، ۳٦
بوغله ، ۳ ، صحیفه ۲٤۳ ـ ۲٦۹
شالله‌ی ، ۱۲ ، صحیفه ۷۱ ـ ۹٥
لانسون ، ٤۱

اوقوناجق کتابلر

١. بارژی	BARGY	La religion dans la société aux Etats-Unis
٢. بولو	BELOT	Revue de l'Enseignement français hors de France Article: Pédagogie-où diriger nos enfants?
٢. مکرر بلوق	BLOCK	La République Romaine
٣. بوغله	BOUGLE	Leçons de Sociologie sur l'évolution des valeurs
٤. بوغله	BOUGLE	Qu'est-ce que la Sociologie ? — اسماعیل صبحی بك طرفندن ترکجه‌یه «علم اجتماعی نه‌در ؟» عنوانیله ترجمه اولونمشدر.
٥. بوغله	BOUGLE	Essai sur le régime des Castes
٦. بوغله	BOUGLE	Les idées égalitaires
٧. بورژوا	BOURGEOIS	Le pacte de 1919 et la Société des Nations
٨. بورژوا	BOURGEOIS	Pour la Société des Nations
٩. بوتمی	BOUTMY	Le développement de la Constitution et de la société civile en Angleterre
١٠. بوترو	BOUTROUX	Science et Religion
١١. بوتی	BOUTY	La vérité scientifique
١٢. شاله‌ی	CHALLAYE	Le Japon Illustré
١٣. شارمون	CHARMONT	Les transformations du droit civil
١٤. فوسته‌ل دوکولانژ	FUSTEL DE COULANGES	La cité Antique — تورکجه‌یه ترجمه اولونمشدر .

۱۵. فوستەل دوقولانژ . . . . FUSTEL DE COULANGES.
Réponse à Mommsen: L'Alsace est-elle allemande ou française? in: Questions contemporaines
۱۵. مکرر ، قروازه . . . . CROISET.
Histoire de la Littérature Grecque
۱٦. داوی . . . . DAVY.
Durkheim in: Collection des grands philosophes
۱۷. دەلزون . . . . DELZONS.
L'évolution de la famille française
۱۸. دوگوی . . . . DUGUIT.
L'Etat, le droit objectif et la loi positive
۱۹. دوگوی . . . . DUGUIT.
Le droit social, le droit individuel et la transformation de l'Etat
۱۹ مکرر. دوگوی . . . . DUGUIT.
Les transformations du droit public
۲۰. دورقەیم . . . . DURKHEIM.
L'Année sociologique
۲۱. دورقەیم . . . . DURKHEIM.
Les formes élémentaires de la vie religieuse — قسم اعظمی شمس‌الدین بکك تاریخ ادیانك برنجی جلدنده خلاصه ایدیلشدر .
۲۲. دورقەیم . . . . DURKHEIM.
La prohibition de l'inceste in: Année sociologique, Tome II. — نجم‌الدین صادق بك طرفندن اجتماعیات مجموعه‌سنده ترجمه اولونمشدر .
۲۳. دورقەیم . . . . DURKHEIK.
La famille conjugale in: Revue philosophique, janvier 1921.
۲٤. دورقەیم . . . . DURKHEIM.
de la Division du travail social. مدحت بك طرفندن « اجتماعی تقسیم عمل » عنوانیله ترجمه اولونمشدر .
۲۵. دورقەیم و موس . . . . DURKHEIM et MAUSS.
de quelques formes primitives de classification in: Année sociologique 1901 - 1902.
۲۵. مکرر ئەسمەن . . . . ESMEIN.
Eléments de droit constitu- اسماعیل حق بکك حقوق اساسیه کتابنه اقتباس

tionnel comparé — ایدیلش و ادهم بك طرفندنده ترجمه ایدیلمکده بولونمشدر. ترجمه‌نك برنجی جلدی چیقمشدر.

٢٦. فوقونه — FAUCONNET. . . . .
Société et faits sociaux in: Revue pédagogique, décembre 1921.

٢٧. فوقونه — FAUCONNET. . . . .
La Responsabilité.

٢٨. فوقونه و موس — FAUCONNET et MAUSS . . . .
Article Sociologie in: Grande Encyclopédie.

٢٩. فره‌زه‌ر — FRAZER . . . .
Le rameau d'or. The Golden Bough. . .: انکلیزجه اصلی

٣٠. فره‌زه‌ر — FRAZER . . . .
La tache de Psyché. Psyche's Task. . .: انکلیزجه اصلی

٣١. شارل ژید — CH. GIDE . . . .
Les institutions du progrès social.

٣٢. شارل ژید — CH. GIDE . . . .
Principes d'Economie Politique. — حامد، زهدی و تحسین بکلر طرفندن ترجمه ایدیلمشدر.

٣٣. شارل ژید — CH. GIDE . , ...
Conférences de propagande sur la coopération.

٣٤. شارل ژید — CH. GIDE . . . .
Premières notions d'Economie Politique.

٣٥. شارل ژید — CH. GIDE . . . .
Cours d'Economie Politique.

٣٦. غروسه — GROSSE . . . .
Les débuts de l'art.

٣٧. هانوتو — HANOTAUX . . . .
Histoire de la Nation française, Tome I Brunhes: La géographie humaine.

٣٨. هوبه‌ر و موس — HUBERT et MAUSS . . . .
Esquisse d'une théorie générale de la Magie in: Année sociologique Tome VII.

٣٨ مکرر. ژوره‌س. — JAURES . . . .
Discours à la Jeunesse.

C. JULLIAN … ٣٩. ژولیان
Histoire de la Gaule-Gallia.

C. JULLIAN … ٤٠. ژولیان
L'Ancienneté de l'idée de Nation in: Revue Bleue, 18, 23 Janvier 1913.

JELLINECK … ٤٠. مكرر یەلینەق
L'Etat moderne et son droit.

LANSON … ٤١. لانسون
L'Histoire littéraire et la sociologie in: Revue de Métaphysique et de morale.

LANSON … ٤١. مكرر لانسون
Littérature française.

LAPIE … ٤٢. لاپی
Les civilisations tunisiennes.

LAPIE … ٤٣. لاپی
La femme dans la famille.

LEROY … ٤٤. لوروا
Les transformations de la puissance publique.

LEVY-BRUHL … ٤٥. لەوی برول
La Mentalité Primitive.

LEVY-BRUHL … ٤٦. لەوی برول
Les fonctions mentales dans les sociétés primitives.

LEVY-VOGUE … ٤٧. لەوی ووغ
Pages scientifiques et morales.

MANTOUX … ٤٨. مانتو
La Révolution industrielle au XIXieme siècle.

MEILLET … ٤٨. مەییە
Introduction à la grammaire comparée des peuples indo-européens.

MICHELET … ٤٩. میشلە
Le peuple.

MICHELET … ٥٠. میشلە
Préface de 1867 à l'Histoire de France.

EDG. MILHAUD … ٥١. میلئو
La Société des Nations.

٥٣. نوغارا و اواليد . . . . . NOGARA et OUALID.
L'évolution du commerce, des crédits ét des transports depuis 150 ans.

٥٣. نيس . . . . . NYSS.
Le Droit International.

٥٤. پهقو . . . . . PECAUT.
La Sociologie Politique in: Revue Pédagogique novembre, 1921.

٥٥. رونار . . . . . RENARD.
Syndicats, trades-unions et corporations.

٥٦. رونار و دولاق . . . . . RENARD et DULAC.
L'évolution industrielle et agricole depuis 150 ans.

٥٧. رونان . . . . . RENAN.
Qu'est-ce qu'une Nation? in: Discours et Conférences.

٥٨. ريشار . . . . . RICHARD.
Notions élémentaires de Sociologie.

٥٩. سيميان . . . . . SIMIAND.
La méthode positive en science économique.

٦٠. تارد . . . . . TARDE.
La criminalité comparée.

٦١. ويدال دولابلاش . . . . . VIDAL DE LA BLACHE.
La France de l'Est.

٦١ مكرر. ويدال دولابلاش . . . . . VIDAL DE LA BLACHE.
Tableau de la géographie de la France.

٦٢. ويلسون . . . . . WILSON.
Le gouvernement congressionnel.